ජාතක පොත් වහන්සේ

101. පණ්ණික ජාතකය 6
102. වෙරි ජාතකය 7
103. විතීය මිත්තවින්දක ජාතකය 7
104. දුර්වල කාෂ්ට ජාතකය 8
105. උදංචනී ජාතකය 9
106. සාලික ජාතකය 10
107. බහ්ය (බාහිය) ජාතකය 12
108. කුඩ්ඩක පූව ජාතකය 13
109. සිඟාල ජාතකය 14
110. සබ්බසංහාර ජාතකය 15
111. ගද්රභපඤ්හ ජාතකය 15
112. අමරාදේවී පඤ්හ ජාතකය 15
113. මිතචින්ති ජාතකය 16
114. සකුණ ජාතකය 16
115. දුබ්බච ජාතකය 17
116. තිත්තිර ජාතකය 17
117. වට්ටක ජාතකය 18
118. අකාලරාවි ජාතකය 19
119. බන්ධන මොක්ඛ ජාතකය 20
120. කුසනාලි ජාතකය 21
121. දුම්මේධ ජාතකය 22
122. නංගුලීස ජාතකය 23
123. අම්බ ජාතකය 24
124. කටාහක ජාතකය 25
125. අසිලක්ඛණ ජාතකය 26
126. කලණ්ඩුක (කලන්දුක) ජාතකය 28
127. බිළාර ජාතකය 28
128. අග්ගිදත්ත (අග්ගික) ජාතකය 29
129. කෝසිය ජාතකය 29
130. අසම්පදාන ජාතකය 30
131. පඤ්චගරු ජාතකය 32
132. ඝසන (ඝතාසන) ජාතකය 33
133. ජාතසෝම (ඣානසෝධන) ජාතකය 33
134. චන්දාභාස (චන්දාභ) ජාතකය 34
135. ස්වර්ණහංස ජාතකය 34
136. බබ්බු ජාතකය 35
137. ගොධ ජාතකය 37

138. උභතෝභට්ට ජාතකය 38
139. කාක ජාතකය 38
140. ද්විතීය ගොධ ජාතකය 40
141. ද්විතීය සිඟාල ජාතකය 40
142. විරොචන ජාතකය 41
143. නංගුට්ඨ ජාතකය 43
144. රාධ ජාතකය 43
145. කාක ජාතකය 44
146. ද්විතීය පුෂ්පරත්න ජාතකය 45
147. තෘතීය සිඟාල ජාතකය 46
148. විරොචන ජාතකය 47
149. සංජීවක ජාතකය 49
150. රාජොවාද ජාතකය 50
151. චතුර්ත්ථ සිඟාල ජාතකය 52
152. සූකර ජාතකය 53
153. උරග ජාතකය 54
154. ගග්ග ජාතකය 55
155. අලීන චිත්ත ජාතකය 56
156. ගුණ ජාතකය 58
157. සුහනු ජාතකය 61
158. ස්වර්ණ මයූර (මෝර) ජාතකය 62
159. විනීල (ක) ජාතකය 65
160. ඉන්දගුත්ත (ඉන්දසමානගොත්ත) ජාතකය 66
161. සන්ථව ජාතකය 67
162. සුසීම ජාතකය 67
164. නකුල ජාතකය 69
165. උපසාල්හ (ක) ජාතකය 70
166. සමිද්ධි ජාතකය 70
167. සකුණග්ඝි ජාතකය 71
168. අරක ජාතකය 72
169. කකණ්ටක ජාතකය 73
170. කල්‍යාණ (ධම්ම) ජාතකය 73
171. දද්දර ජාතකය 74
172. මර්කට ජාතකය 75
173. ද්විතීය (දුබ්භි) මක්කට ජාතකය 76
174. ආදිච්චුපට්ඨාන ජාතකය 76
175. කලහසමුට්ඨී (කලායමුට්ඨී) ජාතකය 77
176. තින්දුක ජාතකය 78
177. කච්ඡප ජාතකය 79
178. සත්ත (සත) ධර්ම ජාතකය 80

179. දුද්දද ජාතකය 81
180. අසදෘශ (අසදිස) ජාතකය 81
181. සංගාමාවචර ජාතකය 83
182. වාලෝදක ජාතකය 85
183. ගිරිදන්ත ජාතකය 86
184. අනභිරත ජාතකය 87
185. දධිවාහන ජාතකය 87
186. චතුමට්ට ජාතකය 90
187. සීහකොට්ඨුක ජාතකය 91
188. සීහ චම්ම ජාතකය 91
189. ශීලානිශංස ජාතකය 92
190. රුහක ජාතකය 93
191. සිරිකාලකණ්ණි ජාතකය 94
192. චුල්ල පදුම ජාතකය 94
193. මණිචෝර ජාතකය 96
194. පර්වතුන්ථ (පබ්බතුන්තර) ජාතකය 98
195. වලාහක (වලාහස්ස) ජාතකය 99
196. මිත්තාමිත්ත ජාතකය 100
197. රාධ ජාතකය 101
198. ගෘහපති (ගහපති) ජාතකය 102
199. සාධුසීල ජාතකය 102
200. බන්ධනාගාර ජාතකය 103
201. කේලිසීල ජාතකය 104
202. බන්ධ (ක) වර්ත ජාතකය 105
203. වීර (වීරක) ජාතකය 107
204. ගංගානම් (ගංගෙය්ය) ජාතකය 108
205. විතීය කුරුංගමිග ජාතකය 108
206. අස්සක ජාතකය 110
207. සුංසුමාර ජාතකය 111
208. කක්කර ජාතකය 112
209. කන්දගළක ජාතකය 113
210. සෝමදත්ත ජාතකය 113
211. උච්චිට්ඨ හත්ත (භක්ත) ජාතකය 115
212. හරු ජාතකය 115
213. පුණ්ණනදී ජාතකය 117
214. කච්ඡප ජාතකය 118
215. මච්ඡ (ක) ජාතකය 119
216. සෙග්ගු ජාතකය 120
217. වීතීය කූටවාණිජ ජාතකය 120
218. ගරහිත ජාතකය 122

219. ධර්මධ්වජ ජාතකය 123
220. කාසාව ජාතකය 128
221. චුල්ල නන්ද (චුල්ලනන්දිය) ජාතකය 129
222. පුටභත්ත ජාතකය 131
223. කුම්භීල ජාතකය 133
224. ඛත්ති(ය) වණ්ණන ජාතකය 133
225. කෝසිය ජාතකය 134
226. ගුථපාණී (පානක) ජාතකය 134
227. කාමනීය (කාමනීත) ජාතකය 135
228. පලාස (පලායි) ජාතකය 137
229. ද්විතීය පලාස ජාතකය 137
230. උපාහන ජාතකය 138
231. වෙණ්ණුපූන ජාතකය 139
232. විකණ්ණක ජාතකය 140
233. අභිතාඛු (අසිතාඛ) ජාතකය 141
234. වච්ඡනක(නඛ) ජාතකය 142
235. බක ජාතකය 143
236. සාකේත ජාතකය 143
237. ඒකපාද ජාතකය 144
238. අරිතමෘත (හරිතමාතු) ජාතකය 144
239. මහපිංගල ජාතකය 145
240. සබ්බදාඨ ජාතකය 146
241. සුන(ඛ) ජාතකය 147
242. ගුත්තිල ජාතකය 148
243. වීථිවච්ඡ (විතිච්ඡ) ජාතකය 151
244. මූලපරියාය ජාතකය 152
245. තේලෝවාද ජාතකය 153
246. පාදාංජලි ජාතකය 154
247. කිංසුගෝකාම (කිංසුකෝපම) ජාතකය 154
248. සාල(ක) ජාතකය 155
249. කපි ජාතකය 156
250. සංකප්ප ජාතකය 157
251. තිලමුට්ඨි ජාතකය 159
252. මණිකණ්ඨ ජාතකය 161
253. කුණ්ඩක කුච්ඡි සින්ධව ජාතකය 163
254. සුව (සුක) ජාතකය 164
255. ජරදපාන ජාතකය 165
256. ආදාසමුඛ (ගාමණී චණ්ඩ) ජාතකය 166
257. මහාමන්ධාතු ජාතකය 172
258. කිරීට (කිරීටවච්ඡ) ජාතකය 173

259. දූත ජාතකය 174
260. පදුම ජාතකය 175
261. මුදුපානි ජාතකය 176
262. චූලපලොභන (සංකප්ප) ජාතකය 177
263. මහපනාද ජාතකය 179
264. කුරඟ්ග (කුරප්ප) ජාතකය 180
265. වාත සෛන්ධව (වාතග්ග සින්ධව) ජාතකය 181
266. කර්කටක (කක්කට) ජාතකය 182
267. ආරාම දූසක ජාතකය 184
268. සුජාත ජාතකය 185
269. කාකෝලූක (උලූක) ජාතකය 186
270. උදපාන (දූසක) ජාතකය 187
271. ව්‍යාඝ්‍ර ජාතකය 188
272. කච්ඡප ජාතකය 189
273. ලෝල ජාතකය 190
274. දූලූසි (රුචිර) ජාතකය 191
275. කුරුධර්ම ජාතකය 191
276. රෝම(ක) ජාතකය 199
277. මහිස ජාතකය 200
278. ශතපත්‍ර (සත පත්ත) ජාතකය 201
279. කූටසාක (පූටදූසක) ජාතකය 202
280. අභ්‍යන්තර ජාතකය 203
281. සෙය්‍යංස (සෙය්‍ය) ජාතකය 206
282. වඩ්ඪ(කී) ජාතකය 207
283. සිරි ජාතකය 209
284. මණිසූකර ජාතකය 211
285. සාලොහිත (සාලූක) ජාතකය 213
286. ලාභගරු ජාතකය 214
287. මච්ඡද්වාර (උදාන) ජාතකය 214
288. නානච්ඡන්ද ජාතකය 215
289. සීලවීමංස ජාතකය 217
290. හද්දසට ජාතකය 217
291. සුපත්ත ජාතකය 218
292. කායවිච්ඡන්ද ජාතකය 220
293. ජම්බුඛාදක ජාතකය 221
294. අන්ත ජාතකය 221
295. සමුද්‍ර ජාතකය 222
296. කාමවිලෝපන(විලාප) ජාතකය 222

101. පණ්ණික ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි අසිත්‍යානුව්‍යංජනයෙන් යුක්ත වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක්. එක් පණ්ණික උපාසකයක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ පණ්ණික නම් උපාසකයා සැවැත් නුවර වැසි සැදෑ ඇති රත්නත්‍රයෙහි ප්‍රසන්න වූ එක් උපාසකයෙක. ඒ තෙම අනේකප්‍රකාරයෙන් ඉඟුරු කසා ආදියද තම්පලා ආදී වූ පලාකොළ හා ලබු පුසුල් ආදිය විකොට(විකුණා) ජීවත් වන්නේය. ඒ උපාසකයාගේ එක් දුවක් ඉතා විශේෂ රූ ඇත්තීය, බැලූබැලූවන්ට ප්‍රසාද එලවන්නීය, ආචාරශීලයෙන් යුක්තය, භය ලජ්ජා දෙකින් සමන්විතය, හුදක් සැමවේලෙහි සිනාමුසු මුහුණු ඇත්තීය. ඒ කුමාරිකා සමානජාති ඇත්තා වූ කුලයකින් පුරුෂයන් අවුත් විවාහ නිසා විචාළ කල්හි කුමාරිකාවන්ගේ පියාණෝ මෙසේ සිතූහ "මේ කුමාරිකාව ඔබ්බෙත් පුරුෂයෝ ඇවිත් විචාර ගියෝය, මෝතොමෝත් හැමවේලෙහිම සතුටුවූ මුහුණු ඇත්තීය, කුමාරිකා ධර්මය නැති බැවින් කුමාරිකාවන් අන් කුලයට ගිය කල්හි දෙමව්පියන්ට නින්දා වන්නේය, එසේ හෙයින් මේ කුමාරිකාවට කුමාරිකා ධර්මය ඇද්දෝ හෝයි නැද්දෝ හෝයි පරීක්ෂා කෙරෙමි"යි සිතා ඒ උපාසකයා එක් දවසක් දුව ලවා පෙට්ටියක් ගෙන්වා ගෙන වලින්(කැලයෙන්) පලා කඩනු සඳහා වලට ගොස් පරීක්ෂා කිරීම් වශයෙන් කලේශනිශ්‍රිත වූවාක්හු මෙන් රහස් කියා ඒ කුමාරිකාවගේ අත අල්වා ගත්තුය. ඒ කුමාරිකාව අත අල්වාගත් පමණකින් අඬමින් වලපමින් කියන්නී "පියාණන් වහන්ස, මේ නුඹවහන්සේට සුදුසු නොවෙයි, දියෙන් ගිනි නැන්ගා හා සමානය, එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ මෙබන්දක් නොකළ මැනවැ"යි කීව. එබස් ඇසූ පියාණෝ "මැණියෙනි, මා විසින් තොප පරීක්ෂා කරණු පිණිස තොප අල්වා ගන්නාලද, දැන් වූකලී යවයි කිමෙක්ද? තොපට කුමාරිකා ධර්මය ඇද්ද? නැද්දැ?"යි විචාළේය.

එසේ හෙයින් "පියාණන් වහන්ස, මට කුමාරිකා ධර්මය ඇත, මම ලෝභ වශයෙන් පුරුෂයෙකුගේ මුහුණ පමණකුත් නොබැළු විරුමැ"යි කිවූය. එබස් ඇසූ පියාණෝ දුවණියන් අස්වසාලා ගෙටගොස් මගුල්කොට අන් පුරුෂයෙකුට පාවාදී "සර්වඥයන් වහන්සේට නමස්කාර කරමි"යි කියා ගඳදුම් මල්පහන් ආදිය ගත් අත් ඇතිව ජේතවනයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට වැඳපුදා එකත්පස්ව උන්නාහුය. එකල්හි සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් "උපාසකයෙනි, තොප කල්යවා ආයේ කුමක් නිසාදැ?"යි කී කල්හි එපවත් සර්වඥයන් වහන්සේට දැන්වීය. සර්වඥයන් වහන්සේ "උපාසකය, මේ කුමාරිකාව බොහෝ කලක පටන් ආචාර ශීලයෙන් යුක්තය, තෝ වූකලී කුමාරිකාව දැන්මතු පරීක්ෂා කළෝ නොවෙයි, පෙරත් පරීක්ෂා කෙළෙහිම් වේදැ"යි වදාරා ඒ උපාසකයා විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ වනයෙහි වෘක්ෂ දේවතාව උපන්සේක. එකල්හි බරණැස් නුවර පණ්ණික නම් උපාසකයෝය යනාදී වූ සියල්ල වර්තමාන කථාව හා සමාන වන්නේය. ඒ උපාසකයා විසින් පරීක්ෂා කරන පිණිස අත අල්වා ගන්නා ලදුව අඬමින් වලපමින් කියන්නී "යම් පියාණ කෙනෙක් කායික චෛතසික දුක්ඛයෙන් පීඩිත වූ තැනැත්තීට පිහිට වෙද්ද එසේ වූ මාගේ පියාණන් වහන්සේ දැන් මේ වන මධ්‍යයෙහිදී මෙබඳු මිත්‍රද්‍රෝහි වූ කර්මයක් කරනසේක. එසේ හෙයින් මේ වන මධ්‍යයෙහිදීම කවුරුන්ට අඬම්ද? යම් පියාණ කෙනෙකුන් වහන්සේ මට පිහිට වන්ට රක්ෂා ස්ථාන වන්ට සුදුසුසේක් වීනම් එසේ වූ පියාණන් වහන්සේද දැන් සාහසික වූ රෞද්‍ර ක්‍රියාවක් කරනසේක. එසේ හෙයින් මම දැන් කව්රුන්ගේ නම කියා අඬම්දැ"යි දෙවතොපජඣායනයක් කරන්නාක් මෙන් මුරගා ඇඬූය.

එකල්හි ඒ කුමාරිකාවගේ පියාණෝ කුමාරිකාව අස්වසාලා "මැණියෙනි, තොපි කුමාරිකා ධර්මය රැක්කෝවේදැ?"යි විචාළේය. "එසේය පියාණන් වහන්ස, මම රැක්කෙමි"යි කී කල්හි ඒ කුමාරිකාව ගෙට කැඳවාගෙන ගොස් මඟුල්කොට අන් කුලයක පුරුෂයෙකුට පාවා දුන්නුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුරාර්‍ය සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාරා මේ 'පණ්ණික ජාතකය' නිමවා වදාළසේක. චතුස්සත්‍ය ධර්ම දේශනාවගේ කෙළවර උපාසකයා සෝවාන් පෙළෙහි පිහිටියේය.

“එසමයෙහි දූ නම් දැන් දූ මය, ඒ කාරණය ප්‍රත්‍යක්‍ෂකොට දුටුවා වූ වෘක්‍ෂ දේවතා වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

102. වෙරි ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි ශාක්‍යකුල සිඛාමාණික්‍ය වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් අනේපිඬු සිටාණන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

අනේපිඬු මහසිටාණෝ තමන්ගේ ගොවිතැන් කරන්නා වූ ගමට ගොස් එන තැනැත්තෝ අතරමඟදී “අතරමග වසන්නට සුදුසු නොවෙයි, සැවැත් නුවරටම යෙමි”යි සිතා වහ වහා ගැල් පදවාගෙන සැවැත් නුවරටම අවුත් දෙවෙනි දවස් විහාරයට ගොස් බුදුරජාණන් වහන්සේට එපවත් දැන්වූය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ “සිටාණෙනි පෙරත් නුවණැත්තෝ අතරමඟ සොරුන් දැක අතරමඟ ලස්නොවී(ප්‍රමාද නොවී) තමන් වසන්නා වූ ස්ථානයටම වහ වහාම ගියෝවේදැ”යි වදාරා සිටාණන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරණලද බොධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ මහා සම්පත් ඇති සිටුපුත්‍රව ඉපිද එකගමක ඇත්තන් කළ යාඥාවක් නිසා අමුතු බත් අනුභව කරන්නට ගොස් පෙරළා ගමට එන්නාහු අතරමගදී සොරුන්දැක අතර නොවැස වහ වහා ගැල් පදවාගෙන තමන්ගේ ගෙටම අවුත් අනේකප්‍රකාර වූ අග්‍රරසයෙන් යුක්ත වූ භෝජනය අනුභවකොට මහා අනර්‍ඝ වූ ශ්‍රීයහන් මස්තකයේ හිඳ “සොරුන් අතින් මිදී නිර්භයස්ථාන වූ මාගේ ගෙටම ආයෙම් වේදැ”යි ප්‍රීතිවාක්‍ය වශයෙන් උදන් අනන්නාහු මෙසේ කිවුය “යම් බඳු වූ ස්ථානයෙක්හි වෛර සිත් ඇති පුද්ගලයෙක් වසන්නේ වීනම් එබඳු ස්ථානයෙක්හි කාරණා දන්නා වූ පුද්ගලයෝ කිසියම් කාරියක් නිසා එක දවසක් වසන්නේ වී නමුත් සිතට සැපයකින් වැසපිය නොදෙන්නේය, හැම වේලෙහිම බලවත් වූ චිත්තඛෙදයක් හා දොම්නසින් යුක්තව වසන්නේය”යි මෙසේ මහබෝසතාණෝ උදන් අනා දානාදී වූ පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය. ශාස්තෲ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘වෙරි ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් නුවර සිටාණෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යයක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

103. විතීය මිත්තවින්‍දක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි පරහිත නිරත වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වසනසේක් එක් දුර්‍වච භික්‍ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මෙහි වර්තමාන කථාව මිත්තවින්‍දක ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් කියන ලද්දේය.

මේ ජාතකය වූකලී කාශ්‍යප සර්‍වඥයන් වහන්සේ සමයෙහි වන්නේය. එසමයෙහි උරචක්‍රමාලාව උසුලා නරකයෙහි පැසෙන්නා වූ එක් නාරකික සත්‍වයෙක් “ස්වාමීනි, කෙබඳු වූ අකුසල කර්‍මයෙක් කෙළෙහිදැ?”යි බෝසතාණන් අතින් විචාළේය. බෝධිසත්‍වයෝ “තා විසින් මේ අකුසල කර්‍මය කරන ලදැ”යි මෙසේ කිවුය. “සමුද්‍ර මධ්‍යයෙහි දිවයිනක වෛමාණික ප්‍රේතී වූ(මාසයෙන් අඩක් දිව්‍ය සම්පත් විඳිමින්ද අනිත් අඩ ප්‍රේතව දුක් විඳිමින්ද වූ) දිව්‍යාඞගනාවන් සතර දෙනෙකු දැක එපමණකින් සතුටු නොව ‘මේ යහපත් දෝ හෝයි අයහපත් දෝ හෝ’යි කියා ඒ ඒ තැන අධික තෘෂ්ණාවෙන් මතුමත්තේ ගොස් දිව්‍යාඞගනාවන් අට දෙනෙකු ලද්දෙහිය, එපමණකිනුත් සතුටු නොව ඉදිරියෙහි යන්නා වූ තෝ දිව්‍යාඞගනාවන් සොළොස් දෙනෙකුත් ලද්දෙහිය, තවද එපමණකිනුත් සතුටු නොවන්නා වූ තෝ දිව්‍යාඞගනාවන් දෙතිස් දෙනෙකුන් ලද්දෙහිය, ඉනුත් සතුටු නොව අත්‍රිච්ඡතායෙන් යන්නේ උරචක්‍රමාලාවට පැමිණියේ වෙහිය, මෙසේ ස්වකීය වූ ලාභයෙන් සතුටු නොව ඒ ඒ තැන්හි ඉච්ඡායෙන් ලාභය ප්‍රාර්ථනා කරන්නා වූ තෝ දැන් මේ උරචක්‍රමාලාවට පැමිණියේ වෙහිය. මෙසේ තෘෂ්ණා වසඟ වූ තාගේ මස්තකයෙහි

නැවත නැවත මේ උරචක්‍රමාලාව වැටී හිස කපමින් මහා දුක් දෙන්නේය”යි ඔහුගේ කර්ම විපාකය ප්‍රකාශකොට කිවූය.

“මෙසේ කියා මහබෝසතාණෝ තමන් වසන්නා වූ දිව්‍ය ලෝකයටම ගියෝ”යි නාරකීක සත්‍වයා තමා කළ අකුසල් ගෙවීගිය කල්හි කම්වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියේය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්‍මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා ‘මිත්තවින්දක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මිත්තවින්දක නම් දුර්‍වච මහණය, එසමයෙහි දිව්‍යපුත්‍ර වූයේ තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වෙදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

104. දුර්වල කාෂ්ට ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි මහත් වූ ධෛර්‍ය්‍ය ඇති තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම් වෙහෙර වැඩවසනසේක් මරණභීරුක(මරණයට බිය) වූ එක් භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවරවාසී වූ එක් කුලපුත්‍රයෙක් බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරන්නා වූ ධර්‍මදේශනාව අසා ශාසනයෙහි මහණව මරණභීරුක විය. රාත්‍රිස්ථාන දිවාස්ථානයෙහි පටන් අමනාප ශබ්දයක් වේවයි පක්ෂීන් හා චතුෂ්පද ජාතීන්ගේ ශබ්දයක් වේවයි අසා මරණ භයින් තැතිගෙන මහ හඬින් හඬමින් පළා ගියේය. ඒ භික්ෂූන් වහන්සේට මියමි යන සිතිවිලි පමණකුත් නැත්තේය, ඉදින් ඒ මහණ මම මියමි දන්නේ වීනම් මරණට නොබන්නේය. මරණානුස්මෘති කම්මස්ථානය නොවැඩූ බැවින් මරණට භය වන්නේය.

ඒ භික්ෂූන්ගේ මරණභීරුක බව භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ කෙරෙහි ප්‍රකාශ(ප්‍රසිද්ධ) විය. ඉක්බිත්තෙන් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ භික්ෂූන් වහන්සේ මෙසේ වූ කථාවක් ඉපද වූසේක. ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ “මහණෙනි, මා එන්නාට පළමු කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා “මෙනම් කථාවකින් යුක්තව උන්මහ”යි කී කල්හි ඒ භික්ෂූහු කැඳවා “මහණ, තා මරණභීරුක වූයේ සැබෑදැ?”යි විචාරා “සැබව, ස්වාමීනි” දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, මේ භික්ෂූහට නොසතුටවව්, මේ මහණ දැන්මතු මරණභීරුක වූයේ නොවෙයි, පෙරත් මරණභීරුකය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරණලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ හිමාලය වනයෙහි වෘක්ෂ දේවතාව උපන්හ. එසමයෙහි බරණැස් නුවර රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ මඟුලැතු යුඩක්ෂමකොට හස්තිශික්ෂාව කරණු නිසා හස්ත්‍යාචාරීන්ට ඇතු පාවා දුන්නුය. එකල්හි හස්තියාට ඉවසාගත නොහී තමා බැඳි කඹය බිඳගෙන මනුෂ්‍යයන් ලුහුබඳවා දිවගෙන ගොස් හිමාලය වනයට වන්නේය. මනුෂ්‍යයෝ ඔහු අල්වාගත නොහී පසුපස්සෙහි ගොස් නැවත ආපසු ගියාහුය. ඒ හස්ති රාජයා එතැන් පටන් මරණභීරුක විය. පවන් හැඩූ හඬ අසා වෙව්ලමින් මරණ භයින් භයපත්ව සොඬ කෙළව කෙළවා මහත් වූ වේගයෙන් දිවන්නේය. අත්කඹුයෙන් බැඳ කොළින් දුක්කම්කටුල් කරන කලක් මෙන් ඕහට මහත් භය උපන්නේය. කායාස්වාදයෙක් වේවයි චිතතාස්වදයෙක් නොලැබ වෙව්ල වෙව්ලා ඇවිදිනේය.

වෘක්ෂ දේවතාවානෝ ඔහු දැක වෙලෙප් අතුරෙහි සිට මෙසේ කිවූය “යම් දුර්‍වල වූ කාෂ්ටය, පූර්‍වදික් ආදියෙන්ම හමන්නා වූ මහපවනින් බිඳ හෙලාද එසේ කාෂ්ටය, මේ වනයෙහි බොහෝය, සුලභය, ඒ ඒ තැන ඇත, ඉදින් තෝ ඒ පවනින් බිඳී වැටෙන දරදඬු ආදියට භය වන්නේ වීනම් එසේ කල්හි නිරන්තරයෙහි තණ පැන් අනුභවකොට සැපසේ ජීවත්ව”යි කියා මෙසේ වෘක්ෂ දේවතාවෝ හස්තියට අවවාද දුන්නාහුය. ඒ හස්තියාත් එතැන් පටන් නිර්භීත විය.

ශාස්තෘ වූ සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්ම දේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා චතුරාර්‍ය්‍ය සත්‍යය ප්‍රකාශකොට මේ ‘දුර්ල කාෂ්ට ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක. චතුස්සත්‍ය ධර්ම දේශනාවගේ කෙළවර මරණභීරුක මහණ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටියේය.

“එසමයෙහි හස්තියා නම් දැන් මේ මරණභීරුක මහණය, එසමයෙහි වෘක්ෂදේවතා වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදු වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

105. උදංචනී ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි කරුණාස්පද වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම්වෙහෙර වසනසේක් ථුල්ලකුමාරිකා පලෝභනයක් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

මෙහි වර්තමාන කථාව තෙරස නිපාතයෙහි චුල්ලනාරද කාශ්‍යප ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය. සර්වඥයන් වහන්සේ භික්ෂුවහට “මහණ තා උකටලී වූයේ සැබෑදැ?”යි විචාරා “සැබව ස්වාමීනි” කී කල්හි “මහණ තාගේ සිත කා කෙරෙහි පිළිබඳ වීදැ?”යි විචාළසේක. “ස්වාමීනි, පුරුෂ සමාගමකට නොපැමිණියා වූ බාල වයස ඉක්මව සිටි ඒ කුමාරිකාව කෙරෙහි සිත් පිළිබඳ වීය”යි දැන් වූසේක.

එකල්හි සර්වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂුහට වදාරනසේක් “මහණ තට මේ ස්ත්‍රිය අනර්ථකාරීය. පෙරත් තෝ මේ ස්ත්‍රිය නිසා ශීලවිපත්තියට පැමිණ වෙව්ලමින් ඇවිදිනේ නුවණැත්තන් නිසා සැප ලද්දේ වේදැ”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන යනාදී වූ අතීත කථාවත් චුල්ලනාරද කාශ්‍යප ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය.

එසමයෙහි වනාහී අප මහබෝසතාණෝ සවස් වේලෙහි ඵලාඵල ඇරගෙන අවුත් පන්සලට වැද දොර හැර පුතණුවන් චුල්ලතාපසයන්ට කියන්නේ “පුත, තෙපි මෙතෙක් දවස් දර ගෙනෙව, නහන බොන පැන් ගෙනෙව, ගිණි දල්වව, අද වූ කලී කිසිවකුත් නොකොටම කුමක් නිසා දුර්මුඛව සිතිවිලි ගෙන හුන්නාදැ?”යි විචාළේය. එබස් ඇසූ චුල්ලතාපසයෝ කියන්නෝ “පියාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ ඵලාඵල ගෙනෙන්ට ගිය කල්හි එක් ස්ත්‍රියක් ඇවිත් පොළඹවා හැරගෙන යන්ට පටන්ගත. මම නුඹවහන්සේගෙන් අවසරගෙන යෙම් සිතා නොගියෙමි. අසවල් තැන ඒ ස්ත්‍රී හිඳුවා ආමි. පියාණන් වහන්ස මම දැන් යමි”යි කිවූය. එබස් අසා මහබෝසතාණෝ “මොහු නවතන්ට නොපිළිවනැ”යි සිතා “එසේ වීනම් දරුව යව, මේ ස්ත්‍රිය තොප ගෙන ගොස් යම් දවසෙක මත්ස්‍යමාංශ කනු කැමති හෝ වේදැයි තෙල්, තලතෙල්, ඵනු, සාල් ආදියෙන් හෝ ඇට ප්‍රයෝජනයක් වේද එදවස් ‘මේ මේ දෙය ගෙනෙව’යි කියා තොපට පීඩා කෙරේද? එකල මාගේ ගුණ සිහිකොට ලා අවුත් මෙතනම වාසය කරව”යි කියා අවසරදී යවූහ. චුල්ලතාපසයෝ ඈ හා සමග මනුෂ්‍යපථයට ගියෝය.

එකල ඒ ස්ත්‍රී ඒ තාපසයන් තමා වසඟයට පමුණුවා “මස් ගෙනෙව”යි කියා යමකින් යමක් ප්‍රයෝජන ඇත්නම් ඒ මත්ස්‍යමාංශාදිය ගෙන්වන්නීය. එකල්හි චුල්ලතාපසයෝ “මෝතොමෝ තමාගේ කොල්ලකු ලවා බැලමෙහෙ කරවන්නාක් මෙන් නොයෙක් දෙය ගෙන්වා පීඩා කරන්නීය”යි එතනින් නික්ම පියාණන් සමීපයට ගොස් නමස්කාරකොට සිටිපලම සිට මෙසේ කිවූය. “පියාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ සමීපයෙහි හිඳ සැපසේ ජීවත් වන්නා වූ මා වසඟයෙහි පමුණුවා සිතට තැවුල් කරමින් තමා හා කැටිව කැඳවාගෙන ගොස් නැවත මට පීඩා කරන්නියක් මෙන් යමක් යමක් කැමති වීනම් ඒ මත්ස්‍ය-මාංශාදිය මා ලවා ගෙන්වමින් ලිඳෙන් පැන් උකාගන්නනා වූ තුලාවක් මෙන් ද, සැලින් පැන් උකාගන්නා වූ දාලුවක් මෙන් ද, කැමති කැමති ඒ වස්තු මා ලවා අද්දන්නීය. තවද මෙසේ වූ ස්ත්‍රී මා කෙරෙහි ස්නෙහ ඇත්තීය. කාමයෙන් මියුරු වූ වචනයෙන් පොළඹවාගෙන තමා වසන තෙනට ගොස් තෙල් හා ලුනු ඇඹුල්, සහල් ආදී වූ සෙසු යමක් යමක් කැමති වීනම් ඒ සියල්ලම මා අතින් ඉල්ලා කොල්ලෙකු මෙන්, බාලයෙකු මෙන් කොට මා ලවා ඒ සියල්ලම ගෙන්වන්නීය”යි ඒ ස්ත්‍රියගේ නුගුණ කීවාහුය.

එකල්හි මහබෝසතාණෝ චුල්ලතාපසයන් අස්වසාලා "වන්නාට පුත, මෙසේ එව, තෙපි මෙතැන් පටන් මෛත්‍රී වඩව, කරුණා වඩව"යි සතර විහාර භාවනාවන් කීවාහුය.

චුල්ලතාපසයෝ නොබෝ දවසකින්ම පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා චතුර්විධ බ්‍රහ්මවිහාර භාවනාවන්කොට පියාණන් හා සමඟ ගොස් බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි උපන්නාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා දුඃඛසත්‍යය, සමුදයසත්‍යය, නිරෝධසත්‍යය, මාර්ගසත්‍යයයි කියනලද චතුරාර්‍ය සත්‍යය ප්‍රකාශකොට මේ 'උදංචනී ජාතකය' නිමවා වදාළ සේක.

චතුස්සත්‍ය ධර්මදේශනාවගේ කෙළවර ඒ මහණ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටියේය.

"එසමයෙහි චුල්ලකුමාරිකා නම් දැන් චුල්ලකුමාරිකාය, චුල්ලතාපසයෝ නම් උකටලී මහණය, එසමයෙහි චුල්ලතාපසයන්ගේ පිය වූ තාපසයෝ නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජවූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

106. සාලික ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සුබාස්පද වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ දෙව්රම්වෙහෙර වසනසේක් අතකුරු ගැසීමෙහි දක්‍ෂ එක් භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවරවාසී එක් කුලපුත්‍රයෙක් අතකුරු ගැසීමෙහි දක්‍ෂ විය. ඒ තෙම එක් දවසක් බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරන්නා වූ ධර්මදේශනාව අසා ශාසනයෙහි ලැදිව මහණව උපසම්පදාව ලද්දේය. උපසම්පදාව ලත් බව විනා ශික්‍ෂාකාමී නොවනසේක් ප්‍රතිපත්ති සාරයක් නොවනසේක.

ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ එක් දවසක් ළදරු භික්‍ෂූන් වහන්සේ කැඳවාගෙන අචිරවතී නම් ගඞ්ගාවට ගොස් පැන් සනහා ගංතෙර සිටිසේක.

එසමයෙහි සෙවතහංසයෝ දෙදෙනෙක් ආකාශයෙන් යන්නාහුය. ආකාශයෙන් යන්නා වූ හංසරාජයන් දෙදෙනා දැක වැඩිමහළු භික්‍ෂූන් වහන්සේ බාල භික්‍ෂූන්ට කියනසේක් "මේ පස්සෙහි යන්නා වූ හංසයා අතකුරකින් ඇස ගසා පාමුල එලම්දැ"යි කීසේක. අන්‍යවූ බාල මහණ කියනසේක් "කෙසේ ගසා එලනසේක්ද? ගසා එලන්ට නුඹවහන්සේට නොපිළිවනැ"යි කීසේක. අන්‍යවූ වැඩිමහළු භික්‍ෂු වහන්සේ එබස් අසා කියනසේක් "ඇවැත්නි, ඒ හංසයාගේ මෙපිට ඇස තට තිබියදී දෙවෙනි එපිට ඇසින් ගසා මෙපිට ඇසින් පලවමි"යි කීසේක. බාල භික්‍ෂූන්වහන්සේද "මේ කියන්නේ නැත්තය"යි කී කල්හි "එසේ වීනම් පරීක්‍ෂාකොට බලා වදාළ මැනවැ"යි කියා එක් තුනස් අකුරක් ගෙන අතකුරෙන් පැහැර හංසයාගේ පෙඳගොල්ල දිශාවට ගැසූසේක. ඒ ගැසූ අකුර රුං රුං යන අනුකාරණධවනි පවත්වමින් බුරාගෙන අවුත් පෙඳගොල්ල සමීප වූයේය. එකල්හි හංසයා "උපද්‍රවයක් විය යුතුය"යි සිතා කරකැවී අතකුරු ගලේ ශබ්දය අසන්ට පටන්ගත, එකෙනෙහි ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේ එක් වට අකුරක්ගෙන හංසයා කරකැවී බලන තැනැත්තහුගේ ඒ පිට ඇසට ගැසූයේය. ගසනලද අකුර පිට ඇසින් වැදගෙන මෙපිට ඇසින් බඳ පලා ගියේය. හංසයා අඩමින් පාමුල වැටී ගියේය.

එකල්හී ඒ ඒ තැනින් භික්‍ෂූන් වහන්සේ අවුත් නින්දාකොට "තොප විසින් කළ සේ නපුරැ"යි කිය කියා සර්වඥයන් වහන්සේ සමීපයට කැඳවාගෙන ගොස් "ස්වාමීනි, මේ භික්ෂූහු විසින් මෙනම් දෙයක් කරන ලදැ"යි එපවත් දැන් වූසේක. එකල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්‍ෂූන්ට නින්දාකොට "මහණෙනි, මොහු අතකුරු ගැසීම් ශිල්පයෙහි දක්‍ෂ වූයේ දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දක්‍ෂ වීය"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි අප මහබෝසතාණෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට අමාත්‍ය වූහ. එසමයෙහි රජ්ජුරුවන්ගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා ඉතා මුඛරිය, බහුභාණිය. ඔහු කථා කරන්ට පටන්ගත් කල්හි අවශේෂයන්ට කථාවට අවසරයක්

නොලැබේ. එකල රජ්ජුරුවෝ සිතන්නෝ “මොහුගේ කථාවිච්ඡේදය කරන්ට නිසි වූ කවරක්හු කවර දවසක ලබම්දෝ හෝ”යි සිතා එතැන් පටන් එබඳු එකක්හු පරීක්ෂා කරමින් ඇවිදිති.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර එක් පිළු වූ පුරුෂයෙක් අකුරු ගැසීමෙහි දක්ෂ විය. එනුවර කුඩා කොල්ලෝ ඒ පිළුමිනිසා රථයක ලාගෙන ඇවිදිමින් බරණැස් නුවර වාසල්දොර සමීපයෙහි වූ සාඛාවිටප සම්පන්න වූ මහත් නිග්‍රෝධ වෘක්ෂයක් ඇත, එතනට ගෙනවුත් ඔහු පිරිවරා සිටිති. දෙවියට ස්මාරක අඩමදට යනාදී රන් මිලදී “ඇත් රුවක් කර, අස් රුවක් කරව”යි කියති. ඒ පිළා අතකුරු ගස ගසා නුගපත් වලට ගසති. සිංහ ස්වරූප, මෘග ස්වරූප, පක්ෂි ස්වරූපාදී වූ අනේකප්‍රකාර රූපයන් දක්වන්නේය. ඒ නිග්‍රෝධ වෘක්ෂයෙහි සියලු පත්‍රයෝ ඡිද්‍රව පෙනෙන්නාහුය. එකල්හි රජ්ජුරුවෝ උද්‍යාන ක්‍රීඩාවට යන්නාහු ඒ ස්ථානයට පැමිණියෝය. ඒ පිළු පුරුෂයා වටලාගෙන සිටි කුඩා කොල්ලෝ රැකවුලුන් ගසා ඉවත් කරන්නාහු හයින් හැමදෙනම ඒ ඒ තැන පලා ගියෝය. පිළු පුරුෂයා නුග ගස මුල වැද හොත්තේය. රජ්ජුරුවෝ නුග ගස මුලට ගොස් රථයේ හිඳම පත් සිදුරු බැවින් ඡායාව විරලව තිබෙන්නා දැක උඩ බැලූ තැනැත්තෝ සියලු පත්ම සිදුරු සිදුරුව තිබෙන්නා දැක “මෙසේ කළෝ කවුරුදැ?”යි විචාළෝය. ඒක පරීක්ෂා කරන්නා වූ රාජපුරුෂයෝ “දේවයන්වහන්ස, පිළකු විසිනැ”යි කී කල්හි “මේ පිළා නිසා පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාගේ මුඛරි බව හා බහුභාණික බව ඔබවා පියන්ට පිළිවන් වන්නේය”යි සිතා “පිළා කොයිදැ”යි විචාළෝය. එකල පරීක්ෂා කරන්නා වූ රාජපුරුෂයෝ මුල් හස්සේ වැදහොත් තැනැත්තහු දැක “දේවයන් වහන්ස, පිළා මේ වේදැ”යි කිවූය. රජ්ජුරුවෝ ඔහු සමීපයට ගෙන්වා පෂීත්(පිරිස) ඉවත් කරවා විචාරන්නෝ “අප සමීපයෙහි මුඛරි බමුණෙක් ඇත. ඔහු නිශ්ශබ්ද කරන්ට පිළිවන්දැ”යි විචාළෝය. “ස්වාමීනි, එළුබෙටි නැළියක් ලද්දෙම් වීනම් නිශ්ශබ්ද කරන්ට පිළිවන, දේවයන් වහන්සැ”යි කිවූය.

රජ්ජුරුවෝ පිළා මාලිගාවට කැඳවාගෙන ගොස් තිරයක් ඇතුලෙහි හිඳුවා තිරය සිදුරුකොට බමුණා තිරය අභිමුඛකොට හස්නක් පණවා නැළියක් පමණ වියලි එළුබෙටි පිළා සමීපයේ තබ්බවා පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා රාජසේවයට ආ තැනැත්තාහු ඒ අස්නේ හිඳුවා කථා ඉපදවූය.

බමුණු අනික් කෙනෙකුන්ට අවසරයෙක් නොදී රජ්ජුරුවන් සමග කථා කරන්ට පටන් ගත්තේය. එකල්හි පිළා තිරය සිදුරෙන් එකී එකී එළුබෙටි ගසා ඇම නිම ගියේය. බමුණුගේ බඩට වන්නා වූ නැළියක් පමණ එළුබෙටි ගලන තුරුත් කිසිවකුත් නොදැනම දැන් මෙයින් මත්තෙහි එළුබෙටි ගැල දිරවාගන්ට අසමත් වේය. “එසේ හෙයින් ගෙට පලා ගොස් පුවඟු ගෙන්වා ගෙන කොටා යුෂ මැඩ පැන් හා කලඳු කොට බී වමණයකොට තොපගේ ශරීරය නිරෝගකොට ස්වස්ථ කොට ගණුව”යි කිවූය. බමුණු එතැන් පටන් මුඛය වසා ගත්තාක් මෙන්ම කථා කරන්නාවුන් සමගත් කථා කරනුයේය. රජ්ජුරුවෝ “මොහු විසින් මට කණී සැපය කරන ලදැ”යි පිළාට අවුරුද්දකට ලක්ෂයක් නිමන්නා වූ සතර දිගින් ගම් සතරක් දුන්නාහුය.

එකල්හි මහ බෝසතාණෝ රජ්ජුරුවන් කරා එළඹ “ දේවයන් වහන්ස, ශිල්ප නම් ලෝකයෙහි නුවණැත්තන් විසින් උගත යුත්තේය. පිළු විසින් අතකුරු ගැසීමෙහි දක්ෂ වීමෙනුත් මෙතෙක් සම්පත් ලබන ලද්දේය”යි කියා “මේ ලෝකයෙහි කවරක් වී නමුත් යම් යම් ශිල්පයක් ඉගැන්ම යහපත් වන්නේය. මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, බලා වදාළ මැනව, මේ කොර පිළු වූ පුරුෂයා විසින් එළුබෙටි අතකුරෙන් ගැසීමෙන් සතර දිගින් ගම්වර සතරක් ලබන ලද්දේ වේද? එසේ හෙයින් සෙසු ශිල්පයෙහි අනුසස් කෙළවරක් ඇද්දැ?”යි කියා ශිල්පයෙහි ගුණ කීවාහුය.

ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා මේ ‘සාලික ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පිළා නම් දැන් මේ හංසඝාතක මහණය, රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, නුවණැති අමාත්‍ය වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

107. බහා (බාහිය) ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සුරාසුරවරචක්‍රවාරුචූඩාමාණිමරීචි සංචය පරිචුම්බිත චරණ නබ මයූඛ ඇති ලෝකස්වාමී වූ තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසාලා මහනුවර නිසා මහාවනයේ කූටාගාර ශාලාවෙහි වැඩවසනසේක් එක් ලිච්ඡවිරජ්ජුරු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ ලිච්ඡවි රජ්ජුරුවෝ ශ්‍රද්ධාසම්පන්නයෝය, රත්නත්‍රයෙහි ප්‍රසන්නයෝය, බුද්ධමාමකය, ධම්මමාමකය, සංඝමාමකය නිරන්තරයෙන් අඛණ්ඩ වූ පඤ්චශීලය රක්ෂා කෙරෙති. පොහොය නොවරදවා පෙහෙවස් රක්ෂා කෙරෙති. ඒ රජ්ජුරුවෝ එක් දවසක් බුදුන් ප්‍රධානකොට ඇති භික්ෂුසංඝයා වහන්සේට ආරාධනාකොට මහදන් සරහා තමන්ගේ මාලිගාවත් විශේෂකොට සරහා මාලිගාවේදී බුදුපාමොක් මහසඟ පිරිසට මහදන් දුන්නාහුය. ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ බිසව් ස්ථූල අඞ්ගප්‍රත්‍යඞ්ග ඇත්තෝය. උද්ධුමාතක අසුභ නිමිත්තක්මෙන් ආකල්ප සමෘධියක් නැත්තෝය. ස්ථූල ශරීර හා මහත් වූ උස මහත ඇත්තෝය. බුදුරජාණන් වහන්සේ අනුමෙවෙනි ධර්මදේශනාකොට විහාරයට ගොස් භික්ෂුසංඝයා වහන්සේට අවවාද දී ගඳකිළියට වන්සේක.

දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ භික්ෂූන් වහන්සේ කථාවක් උපදවන සේක් "ඇවැත්නි, එබඳු සැදැහැ ඇති විශිෂ්ට රූ ඇති රජ්ජුරුවන්ගේ බිසව් බැලූ බැලුවන්ට ප්‍රසාද වන්නා වූ රූපශ්‍රීයක් නැත්තෝය. ස්ථූල වූ ශරීර ඇත්තෝය. රුවක් පිනක් නැත්තෝය. එසේ වූ බිසවුන් හා සමඟ කෙසේ නම් මේ රජ්ජුරුවෝ අභිරමණය කෙරෙද්දැ"යි මෙසේ වූ කථාවක් ඉපදවලා උන්සේක.

එකල්හි ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ තුන්තරා ගමනින් එක්තරා ගමනකින් දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩවදාරා පණවනලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි යුගඳුරු මුදුනෙහි දිළිහෙන්නා වූ ලහිරු මඬලක් මෙන් දිළිහි දිළිහී වැඩහිඳ "මහණෙනි, දැන් මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව හුනුදැ?යි කවර නම් කථාවක් තොපට අඩාලදැ"යි විචාරා "ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ විසින් නොකියන්ට වදාළා වූ රාජ කථා, චෞර කථා යනාදී දෙතිස් කථා අතුරෙන් එක්තරා කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවම්හ. ශ්‍රද්ධා සම්පන්න වූ බුදුහු මාගේමය, ධර්මය මාගේමය, සංඝයා මාගේම යයි කියා රත්නත්‍රයෙහි මමත්‍වයකොට වසන්නා වූ ඉතා රූපත් වූ මේ ලිච්ඡවි රජ්ජුරුවෝ රූපශ්‍රීයක් තැනැත්තා වූ ආකල්ප සමෘධියක් නැති මේ ස්ථූල වූ ශරීර ඇති බිසවුන් හා සමග කෙසේ නම් සංවාසයක් කෙරෙද්දැයි මෙසේ වූ කථාවකින් යුක්තව උනුම්හ"යි කී කල්හි "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මේ ලිච්ඡවි රජ්ජුරුවෝ ස්ථූල වූ ශරීර ඇති ස්ත්‍රියක් හා සමග අභිරමණය කළෝ නාවේදැ"යි වදාරා මුවෙන් නොබැණ වැඩ උන් කල්හි ඉක්බිත්තෙන් එතනට රැස් වූ ඇමදෙනා වහන්සේ අතුරෙන් එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ නැගී සිට සුපිළිසන්ව මනාකොට දසනඛ සමෝධානයෙන් බද්ධාඤ්ජලීය දොහොත් මුදුනේ තබාගෙන එලහාරයෙන් නැමුනා වූ කදලී වෘක්ෂයක් මෙන් නම්නව බුදුරජාණන් වහන්සේ අෂ්ටෝත්තර ශතමඞ්ගල්‍යයෙන් සල්ලක්ෂණව විරාජමාන වූ ශ්‍රීපාද වන්දය වැඳ එකත්පස්ව සිට දන්වනසේක් "ස්වාමීනි, දැන් මෙසේ සැදැහැ ඇති රූපත් වූ ලිච්ඡවි රජාකුමාරයන් ස්ථූල වූ ශරීර ඇති ප්‍රසාද වූ මේ බිසවුන් හා සමග සංවාසය කරන නියාව සියල්ලන්ට ප්‍රකාශය. අතීතයෙහි විරූප වූ ස්ථූල ශරීර ඇති ස්ත්‍රීන් හා සමග අභිරමණය කළ නියාව භස්මයෙන් ප්‍රච්ඡනන් වූ ජාතවේදයක් මෙන් වළාකුළෙන් සැඟවී තුබූ පුන්සඳ මඬලක් මෙන්ද පාංසුවෙන් ප්‍රච්ඡන්නා වූ ජාතිරඟ මාණික්‍යයක් මෙන්ද භවයෙන් ප්‍රච්ඡන්න හෙයින් අප ඇමදෙනා වහන්සේට අප්‍රකාශය. එසේ හෙයින් ඒ කථා ස්වරූපය හිමගර්භයක් පළා පුන්සඳ මඬලක් ගෙනහැර පානා කලක් මෙන් ඒ අතීත කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාළොත් යහපතැ"යි ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුන් ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන කල්හි පුරණලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ බරණැස් රජ්ජුරුවන්ට අමාත්‍ය වූය. එකල්හි ජනපදවාසී වූ එක් ස්ත්‍රියක් ස්ථූල වූ ශරීර ඇත්තීය, ආකල්ප සමෘධියෙක් නැත්තීය, අනුන්ට බැල මෙහෙකොට ඇවිදිනීය, රාජාඞගනය සමීපයෙන් යමින් සිට ශරීරවලංජනයෙන් පීඩිතව අත්කඩින් ශරීරය වසාගෙන මලමූත්‍ර බාහ්‍යකොට නැගී සිටියාය. එකෙනෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ සීව්මැදුරු කවුළුව හැර රාජාඞගනය බලන තැනැත්තෝ ඒ ස්ත්‍රිය කළා වූ ක්‍රියා දැක මෙසේ සිතූහ. "මේ ස්ත්‍රී

මෙබඳු වූ එළිපිට අඞගනස්ථානයෙහි ශරීරවලංජනය කරන්නී භය ලජ්ජා දෙක නොහැර අත්කඩින් ශරීරය වසාගෙන හිඳ මලමුත්‍ර බාහ්‍යකොට වහා නැගී සිටියාය. එසේ හෙයින් මැ නිරෝග විය යුතුය. මැගේ වස්ත්‍ර විසද බව වන්නේය. විසද වූ වස්ත්‍රුවෙහි වූකලී එක් පුත්‍රයෙක් උපන්නේ වීනම් විසදව පිනැති වන්නේය. එසේ හෙයින් මේ ස්ත්‍රිය මා විසින් අගමෙහෙසුන් තනතුරෙහි තබන්නට වටනේය''යි සිතා ඒ රජ්ජුරුවෝ ඈ අස්වාමික නියාව දැන සමීපයට කැඳවා ගෙන්වාගෙන රුවන් රැසක් මත්තේ සිටුවා මස්තකයෙහි අභිෂේක ජලය වත්කොට අගමෙහෙසුන් තනතුරෙහි තිබුවාහුය. ඒ බිසව රජ්ජුරුවන්ට අතිශයින් ප්‍රියව සිත්කළුව මනවඩමින් නොබෝ කලකින්ම එක් කුමාර කෙනෙකුන් වැදූය. ඒ බිසවුන් වැදූ ඒ රාජ කුමාරයෝ පියරජ්ජුරුවන්ගේ ඇවෑමෙන් චක්‍රරත්නාදී වූ සප්තරත්නයෙන් සමන්විත වූ මුලු සක්වළ ඒකාතපත්‍රකොට චක්‍රවර්ති රාජ්‍යශ්‍රී අනුභව කළාහුය.

එකල්හි මහබෝසතාණෝ ඒ බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ බාහිය නම් වූ දනව්වැසි බිසවුන්ගේ යශසමෘද්ධිය දැක එබඳු වූ කථාවක් කරන්ට සුදුසු අවසරයක් ලදින් රජ්ජුරුවන් දැක වැද එකත්පස්ව සිට ''දේවයන් වහන්ස, උගතමනා ශිල්පය නම් කුමක් නිසා නුගත යුතුද? මම් මේ පිටත දනව්වැසි බිසවුන්ගේ මහත් කුසල් ඇත්තා වූ භය ලජ්ජා සහිතව අත්කඩින් සකල ශරීරය වසාගෙන පිළිසන් ආකාරයෙන් ශරීර කෘත්‍යයකොට මෙබඳු කුසල් ඇත්තා වූ දෙවඟනන් බඳු වරඟනන් සොළොස් දහසකට නායකව චක්‍රවර්ති රාජ්‍යශ්‍රී අනුභව කරන්ට පුතණු කෙනෙකුන් වහන්සේත් ලැබ ප්‍රමාණාතික්‍රාන්ත වූ යසපිරිවරින් හා ශ්‍රී සමුර්ධියෙන් යුක්තව අග්‍ර මෙහෙසිකා ස්ථානයට පැමිණිසේක. උන්වහන්සේ මේ සා මහත් වූ ඓශ්වර්‍ය්‍යකට පැමිණිසේක් වේද, එසේ හෙයින් ලෝකයෙහි උගතමනා ශිල්පයෙක් ඇත්නම් උගතමනා යුතුමය''යි ශිල්ප ශාස්ත්‍ර උගන්නා වූ සත්ත්වයන්ට වර්ණනා කරන්නාහු මෙසේ කිවූය ''රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මේ ලෝකයෙහි අක්‍ෂර ලිඛිත ගණිත ගාන්ධර්ව නක්‍ෂත්‍ර ඡන්දස්නිඝණ්ඩු අලංකාර යනාදී වූ ඒ ඒ ශිල්පයෙහි විපාකය හා සවච්ඡන්දික වූ ශිල්ප ඉගැන්මෙහි බලවත් වූ අභිප්‍රාය ඇති මනුෂ්‍යයෝ බොහෝ ඇත්තාහුමය. එතකුදු වුවත් මා තමාට සුදුසු ස්පවල්ප මාත්‍ර වුවත් ආචාර ශීලය විවරකුත් ඉගෙණීම් කළමනා දෙයයි. එහි ඇදහිල්ලක් ඇතුව නොපිරිහෙළා කරන්නා වූ සත්ත්ව කෙනෙක් ඇත්නම් එසේ වූ සත්ත්වයන්ට ඉහාත්ම භාවයෙන්ම ඉෂ්ටවිපාක වන්නේය. ඒ එසේම වේදැයි පිටත දනව්වෙහි වැඩී වර්ධන වූ බිසවුන් වහන්සේ භය ලජ්ජා සහිතව ආචාර ශීලය නොපිරිහෙළා කරන්නා වූ ක්‍රියාවෙන් නුඹවහන්සේගේ සිත් මෙසේ මහත් වූ සමෘද්ධියකට පැමිණිසේක් වේදැ''යි කියා මහබෝසතාණෝ උගතමනා ශිල්පයෙහි ඉෂ්ටවිපාක හා ගුණ විශේෂයෙන් ප්‍රකාශකොට කීවාහුය.

ශාස්තෲ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ ධර්මදේශනාව ගෙනහැර දක්වා වදාරා දුඃඛසත්‍යය, සමුදය සත්‍යය, නිරෝධ සත්‍යය, මාර්ග සත්‍යයයි කියනලද චතුරාර්‍ය්‍ය සත්‍යය ප්‍රකාශකොට පූර්වාපරසන්ධි ගළපා මේ බාහ්‍ය ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි රජ්ජුරුවන් හා බිසවුන් මෙසමයෙහි රජ්ජුරුවන් හා බිසව් ය. එසමයෙහි රජ්ජුරුවන්ට අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනාකොට සියලු ලෝකවාසීන්ට කර්තව්‍යාකර්තව්‍ය කුසල් අකුසල් ප්‍රකාශකොට ලෝවැඩසාදා දී නුවණින් යෙදී වාසය කළා වූ නුවණැති අමාත්‍ය වූයෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

108. කුඩ්ඩක පූව ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සැවැත් නුවරවාසීන් එක්ව බුදුපාමොක් මහසංඝයා වහන්සේ පවරා දනක් දෙන ගමනේ නුවර වසන මහාදුගී නම් එකෙක් තමා ඒ දානයෙහි මුසුවන(එක්වන) පිණිස තමාට සැපවුනු කුඩු - පූවක් සකසා ඉදිකොට ''බුදුන්ටම පිළිගන්වමි''යි සිතා සිටිකලට උපාසකවරුන් කැඳ පිළිගන්වා ''අවුළුපත් පිළිගන්ව''යි කී බස හා සමඟ පෙරාතුයෙන් තමා ගෙනගිය කුඩුපූව බුදුන්ට පිළිගැන්වීය.

බුදුහුත් සෙසු මිහිරි අවුළුපත් පිළිගැන්වූවත් නොපිළිගෙන දුගියා කෙරේ කරුණාවෙන් එම වළඳා වදාරා ජේතවනාරාමයට වැඩ වදාළසේක.

එපවත් රජ, යුවරජ, සෙනෙවිරත් ආදී වූ ප්‍රජාව අසා මහදුගියා කරා ගොස් ''මිළ අරගෙන පින්දෙව''යි පින් ඉල්වූහ. එවිට මහදුගියා සිතන්නේ ''මා දුකින් කොටගත් කුසලය බුදුන් විචාරා දෙමි''යි සිතා බුදුන් කරා එළඹ ''මිළ ගෙනවත් නොගෙන වත් පින්දීම යහපතැ''යි වදාළ බස් අසා එනුවර වාසීන්ට මිළ ගෙන පින් දීමෙන් නවකෙළක් වස්තුව ලද. ඒ නියාව අසා කොසොල් රජ්ජුරුවෝ ඕහට සිටුසේසත් නැංගවූය.

එදවස් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි වැඩඋන් සංඝයා වහන්සේ දුගියා කුඩුපූ පිළිගන්වා සිටු සේසත් ලත් නියාව කිය කියා උන්සේක. එතනට තුන්තරා ගමනින් එක්තරා ගමනකින් සර්‍වඥන් වහන්සේ වැඩ වදාරා පනවනලද බුද්ධාසනයේ වැඩහිඳ ''මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍ව භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?''යි විචාරා වදාළ කල්හි ''නොකියන්ට වදාළ දෙතිස් කථාවෙන් එක්තරා කථාවකින් යුක්තව උනුමෝ නොවම්හ, නුඹවහන්සේට දන් දී මහදුගියා මහා සම්පත් ලත් නියාව කිය කියා උනුම්හ''යි දැන් වූ කල්හි ''මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් කුඩුපූවක් දී මහා සම්පත් ලද්දේවේදැ''යි වදාරා ජාතකයට මුඛමාත්‍රයක් දක්වා තුෂ්ණීම්භූතව වැඩ උන්කල්හි හැමදෙනා වහන්සේගේ අනුමැතියෙන් එක් නමක් නැගී සිට සුපිළිසන්ව හැඳපෙරව භක්ති ප්‍රේමයෙන් බුදුන්ට බද්ධාඤ්ජලීව දොහොත් මුදුනේ තබා වැඳ සිට ''ස්වාමීනි, දැන් වනාහී මොහු සම්පත් ලත් නියාව අප හැමදෙනාට ප්‍රකාශව දැනෙයි, පළමු කුඩුපූවක් දී මහා සම්පත් ලත් නියාව තෙකල් දත් බුදුන්ට මිසක් අපට නොදැනෙයි, දක්වා වදාළොත් යහපතැ''යි ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් දැහැමෙන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බරණැස් නුවරවාසීන් ඒ ඒ වෘක්ෂ දේවතාවන්ට පූජාකොට දවස් හරණා කල්හි එනුවර දුක්පත් පුරුෂයෙක් එඬරු ගසක් වට කසල හැර ඒ රුක් දෙවියන්ට ගඳදුම් මල් පහන් බාද්‍යාභොද්‍යාදි වූ දෙය හැරගෙන යන්නවුන් දැක තමාගේ එඬරු ගස දෙවියාට අනික් පුදන්ට නිසි උපකරණයක් නැති හෙයින් තමාට සැපවුනු කුඩුපූවක් දෙවියාට පුදම් ගෙනගොස් ගස මුලදී සිතන්නේ ''දෙවියෝ නම් දිව්‍යාහාරය අනුභව කෙරෙති. එසේ හෙයින් මෙසේ වූ කුඩුපූ මාගේ දේවතාවා අනුභව නොකරන්නේය''යි සිතා ''කවර කාරණාවකින් ගෙනයෙම්දැ''යි සිතා ''මම ම ප්‍රයෝජන විඳිමි''යි සිතා ආපස්සේ නික්මුණු කල්හි ඒ ගස වසන දේවතාවා තමාගේ අර්ධ ශරීරයක් දක්වා සිට කියන්නේ ''පුරුෂය, තා ලබන්නේ යම් දෙයක් වේද, තාගේ දෙවියාත් ලබන්නේය''යි කීය. දෙවෙනිව ඒ කුඩුපූව දේවතාවාටම පිදීය. එවිට දේවතාවා කියන්නේ ''තොප මා ආශ්‍රය කෙළේ කුමක් නිසා දැ''යි කී කල්හි ''ස්වාමීනි, මා දුප්පත් විසිනැ''යි කී කල්හි ''එසේ වීනම් මේ එඬරු ගස වටකොට කරින් කර ගසා නිධාන සැලවල් තිබෙන්නේය. ඒ නිධාන සැලවල් හාරාගෙන රජ්ජුරුවන්ට පාව. අද තට සිටුසේසත් ලැබෙ''යි කියා අන්තර්ධාන විය.

ඒ පුරුෂයා දේවතාවා කී ලෙස සම්පත් උල්පවාගෙන රජ්ජුරුවන්ට පෑ කල්හි ''මෙතෙක් සම්පත් ඇති තැනැත්තෙකුට සේසත් දිය යුතුය''යි කියා සිටුසේසත් දුන්හ. එසඳ මහා සම්පත් ලදින් දානාදී වූ කුසල්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ දෙකල් ගළපා මේ 'කුඩ්ඩපූව ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි දුඃඛිත පුරුෂයා නම් මෙසමයෙහි දුඃඛිත පුරුෂයාමය, එඬරු ගස දේවතාව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදු වූ මම්ම ය''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

109. සිඟාල ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ රජගහ නුවර නිසා වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ විසින් අළුත මහණ වූ පන්සියයක් භික්ෂූන් වහන්සේ ඇරගෙන ගයා නම් ගඞ්ගාවෙහි විහාරයක් කොටගෙන ''සර්‍වඥයන් වහන්සේ කරන්නේ ප්‍රතිපත්ති නොවෙයි, මා කරන්නේ ප්‍රතිපත්තියමැ''යි කියා සංඝයා වහන්සේ හැරගෙන වෙනම පොහොයකොට වසන සමයෙහි එක් දවසක් සංඝයා වහන්සේ රාත්‍රී මුඛයෙහි දම්සභා මණ්ඩපයෙහි වැඩහිඳ ''ඇවැත්නි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ නැත්තෙන් බොරුගුණ අඟවා වාසය කෙරෙති''යි මේ කථාව කිය කියා උන්කල්හි බුදුරජාණන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ

වදාරා පණවනලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳ “මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාළ කල්හි “දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් සංඝභෙද කළ නියාව කිය කියා උනුම්හ”යි සැළකළ කල්හි “මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් මුසාවාද කීවෝවේදැ”යි වදාරා භික්ෂූන් වහන්සේ විසින් ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි “බරණැස් නුවර නැකත්කෙළි කෙළිනේය”යි විධාන ඇසූ නුවරවාසීන් විසින් දේවතාවන්ට බලි පිණිස රා මස් ආදී වූ දෙය වීථියේ කෝවකොට තිබූ කල්හි එදවස් රෑ මත්ස්‍ය මාංස ගන්ධයෙන් කැණහිල් බල්ලෙක් නුවරට වැද රා මස් කා මත්ව රෑ යා නොහී පාන් වූ කල්හි “මේ වේලෙහි පිටත් වීනම් බොහෝදෙන කැටමුගුරු ගෙන මරතී”යි සිතා ඝන කැලයක සැඟවී මග බල බලා ඉඳ බොහෝ මොත්තන් යන්නවුන් හා කථාකොට තනිව යන බමුණකු දැක “බමුණෝ නම් ඉතා ලොභොබි අයෙකැ”යි සිතා බමුණා ලඟට අවුත් “තොප මා නුවරින් පිටත ගෙන ගියේ නම් මසුරන් දෙසියයක් තිබූ තැන් පාමි”යි කියන්නාහු බමුණු “සැබව”යි සිතා තමාගේ උතුරු සළුවෙන් වසා කිසිල්ල අස්සේ සඟවාගෙන නුවරින් පිටත ගොස් “සම්පත් පාව”යි කියන්නා කැණහිල් කියන්නේ “ඇත යන්නා පාමි”යි කියා හැරගෙන ගොස් සුසාන භූමියට ගොස් “මෙතන නිධානය”යි කිය කියා බිමට බැස “සම්පත් ලබන්ට තාගේ උතුරු සළුව පාත්කොට ලව”යි තබ්බවා “තෙල ගස මුල නිධානය ගණුව”යි කියා උන් බිම කණද්දී තෙමේ කඩට නැගී සතරකොණ හා මධ්‍යය හා වර්චස්කොට නැගී ගියේය.

එතන වෘක්ෂ දේවතාවා කියන්නේ “බමුණ, බෙල්ලන් සියයකටවත් මන්නැති කැණහිලා අතින් සම්පත් ගන්ට අවුත් ඉනකඩ වර්චස් කරවාගත් විචරක්වේද? එසේ හෙයින් අඥාන බ්‍රාහ්මණය, තොපගේ කඩත් සෝදා ඉස්සෝදා නා තා කළමනා බමුණු කෘත්‍යය කරව”යි කී කල්හි එලෙසමකොට නුවරට ගියේයයි වදාරා දෙකල් ගළපා මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කැණහිල් බල්ලා නම් දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි මේ යුක්තිය බලා සිටි වෘක්ෂ දේවතාවා නම් බුදු වූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

110. සබ්බසංහාර ජාතකය

තවද සර්වසංහාර ජාතකය වනාහි සර්වසංහාර ප්‍රශ්නයයි ජාතක අටුවාවෙහි කියන ලදී. එසේවී නමුදු අප සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාළ ජාතක දේශනා ගාථාවන්ට අර්ථව්‍යාඛ්‍යානය කළා වූ පොළොන්නරු කාලයෙහි විසූ ත්‍රිපිටක වාගීශ්වරාචාර්ය්‍ය රජමුරාරී පණ්ඩිතෝත්තමයා විසින් මෙයට සර්වසංහාර ජාතකයයි නම් කරන ලදී. මේ සර්වසංහාර ජාතකය සියළු ආකාරයෙන් උම්මග්ග ජාතකයෙහි විස්තර වන්නේ යයි දත යුතු.

111. ගද්‍රභපඤ්හ ජාතකය

තවද ගද්‍රභ පඤ්හ ජාතකය වනාහි ගද්‍රභ ප්‍රශ්නයයි ජාතක අටුවාවෙහි කියන ලදී. එසේවී නමුදු සනනාමර ලොකගුරු වූ අප සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් වදාළ ජාතක දේශනා පාලියෙහි ගාථාවන්ට අර්ථව්‍යාඛ්‍යානය කළා වූ ත්‍රිපිටක වාගීශ්වරාචාර්ය්‍ය රජමුරාරී පණ්ඩිතෝත්තමයා විසින් මෙයට ගද්‍රභපඤ්හ ජාතකයයි නම් කරන ලදී. මේ ගද්‍රභ පඤ්හ ජාතකය සියළු ආකාරයෙන් උම්මග්ග ජාතකයෙහි විස්තර වන්නේ යයි ජාතක අටුවාවෙහි කියන ලදි.

112. අමරාදේවි පඤ්හ ජාතකය

තවද අමරාදේවි පඤ්හ ජාතකය වනාහි අමරාදේවි ප්‍රශ්නයයි ජතක අටුවාවෙහි කියනලද නමුදු ත්‍රෛලොක තිලක තිලෝගුරු වූ සර්වඥරාජෝත්තමයාණන් වහන්සේ විසින් ජාතක දේශනා පාලියට ඇතුළත්කොට වදාළ බැවින් ජාතකයක් වශයෙන් සලකනු ලැබේ. මේ අමරාදේවිපඤ්හ ජාතකය ද උම්මග්ග ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් කියන ලද්දේයයි ජාතක අටුවාවෙහි කියන ලදි. එයින් විස්තර බලා දත යුතු.

113. මිතචින්ති ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වයෝවෘද්ධ තෙර දෙදෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ තෙර දෙදෙනා වහන්සේ පිටිසර ජනපදයෙහි ගමක වස් වසන්ට වැඩ උපාසකවරුන් විසින් එල වූ සිව්පසය පිළිගෙන වස් තුන්මස රඳා ඒ ගම සැප බැවින් දෙවන අවුරුදු වසුත් ඒ විහාරයේ වැස අන්තයේ සැවැත් නුවරට වැඩිසේක. ඒ දෙදෙනා වහන්සේ දුටු සංඝයා වහන්සේ "ඇවැත්නි, බුද්ධොපස්ථානයට පමා වූයේ ඇයිදැ?"යි කියන්නා "ගිය තැන පාසු විසින් රැඳුනම්හ"යි වදාළසේක.

එදවස් සවස දම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ වැඩිමහලුවරුන් වහන්සේ විසින් මේ කථාව කියමින් උන්සේක. එතැනට බුදුහු වැඩ පණවන ලද බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳ "මහණෙනි, මා එන්නාට පළමු කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි වදාරා භික්‍ෂූන් වහන්සේ විසින් "අසවල් මහළුතෙර දෙදෙනෙකු වහන්සේගේ කුසීතභාවය කියමින් උනුම්හ"යි කී කල්හි "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් ඔහු දෙදෙන කුසිත වූවෝම වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බාරාණසී ගං ඉස්වන ප්‍රදේශ ස්ථානයෙහි වසන බහුචින්තිය, අල්පචින්තිය, මිතචින්තිය යන මත්ස්‍යයන් තුන් දෙනෙක් මනුෂ්‍යපථ ආසන්නව ගඟ වසන කල්හි ඉන් මිතචින්ති නම් මත්ස්‍යා කියන්නේ "මනුෂ්‍යයන්ට ආසන්නව විසීම නම් උපද්‍රවයට කාරණාය"යි කියන්නා අනික් මත්‍යසයෝ දෙදෙන තෘෂ්ණාවෙන් ලෝභීව "අද යම්හ, සෙට යම්හ"යි කිය කියා තුන් මසක් දවස් යව් කල්හි එක් දවසක කෙවුලෝ(ධීවරයෝ) ගඟ අහුරා දැල් එලූහ.

බහුචින්ති, අල්පචින්ති යයි කියන මත්ස්‍යයෝ දෙදෙන ඉදිරිව යන්නාහු දැල ආඝ්‍රාණය නොකොට ගොසින් දැලෙහි බැඳුනුවුය. පස්සේ යන මිතචින්ති නම් වූ මත්ස්‍යයා දැල ආඝ්‍රාණයකොට දැල ඇතුළට නොවැද දැල ඇසින් අනික් පිටට ගොස් සිතන්නේ "මා කියමන් නොගෙන මත්ස්‍යයෝ දෙදෙන අසු වූය. උන් ගලවන්ට උවමැනවැ"යි සිතා ඇතුලේ සිට පිටට පැන්නා සේ අඟවා පැන පිටත සිට ඇතුළටත් මේ සැටියෙම්ම පැන දිය පළාගෙන කවා ගිය කල්හි "මහ මසුන් බැඳුනු හෙයින් දැල ඉරුනේවනැ"යි සිතා දැල එකපිටකින් එසෙව් කල්හි "මත්ස්‍යයෝ දෙදෙන දැලින් ගැළවුනාහ"යි වදාරා දෙකල් ගළපා මේ 'මිතචින්ති ජාතකය' නිමවා වදාරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට බණ වදාළ කල්හි මහතෙර දෙදෙනාම දහසක්නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් පෙළෙහි පිහිටිසේක.

"එසමයෙහි බහුචින්තිය, අල්පචින්තිය යන මත්ස්‍යයෝ නම් මේ තෙර දෙදෙනාය, මිතචින්ති නම් මත්ස්‍යව උපන්නේම් බුදු වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

114. සකුණ ජාතකය

තවද සැවැත් නුවර සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා කුලස්ත්‍රියක් භික්ෂුණී ශාසනයෙහි මෙහෙණිව තෘෂ්ණාවෙහි ගිජුව වසනසේක් මෙහෙණි තැන් නොකැඩී වීථියක සිඟා වැඩ එහි උපාසකවරුන් විසින් දුන් මිහිරි ආහාර වළඳා දවස් හරණාසේක් "මේ වීථියට අනික් මෙහෙණි කෙනෙකුන් වහන්සේ වැඩිසේක් නම් මට ආහාරය මෙබඳු නොලැබෙයි, එසේ හෙයින් ඊට මහාකුලක් කෙරෙමි"යි සිතා මෙහෙණවරට ගොස් "අසවල් තැන වීථියේ චණ්ඩ වූ ඇතුන්, අසුන්, කඩාකන බල්ලන් ආදී වූවන්ගෙන් උපද්‍රව ඇත, ඒ වීථියේ කවුරුන් වහන්සේත් නොයන බව ය"යි කියන්නා එබස් ඇසූ මෙහෙණින් වහන්සේලා "කීවේ ඇත්තෙකැ"යි සිතා වීථියෙන් යන්නා තබා කරකැවී බලන්නකුත් නොකළසේක.

එසමයෙහි ඒ කියන මෙහෙණින් වහන්සේ තනිව සිඟා වළඳා ඇවිදිනා කල්හි එක් දවසක් එක් ගෙයකට සිඟා වඩනා ගමනේ බැටළුවෙක් දිව අවුත් ඇන කළවය ඇට බිඳ එළු කල්හි එතන සිටි

උපාසකවරු අල්වා කැඩීගිය ඇට සන්ධි ගන්වා බැඳගෙන ඇඳක ලා ගෙනගොස් මෙහෙණිවර ලූහ.

මේ කථාව භික්ෂූ වහන්සේ කෙරෙහි ප්‍රකාශ විය. එදවස් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි වැඩිඋන් සංඝයා වහන්සේ "'අසවල් මෙහෙණි අනුන්ට අවවාද කියා තමන්ගේ පය බිඳවා ගතැ"යි කිය කියා උන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩමවා "මා එන්නාට පළමු කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා "මෙහෙණින්නගේ කථාව කිය කියා උනුම්හ"යි දැන් වූ කල්හි "දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් අනුන්ට අවවාද කිය කියා තුමූ මළහ"යි වදාරා ආරාධිත වූ බුදුහු ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ පක්ෂීන්ට රජව උපන්සේක. ඉන් එක්තරා පක්ෂි ධේනුවක් "ගොදුරු බොහෝව ලැබේ"යි මාවතක ගොදුරු කා ඇවිදිනී එක් දවසක් "මේ මගට අන්‍ය පක්ෂි කෙනෙකුන් වැද්ද නොදෙමි"යි සිතා පක්ෂීන්ට පලාගොස් "අසවල් මාවත ඇතුන්, අසුන්, රථ අදින ගොන් ආදීන්ගෙන් උපද්‍රව බොහෝය"යි කියන්නීය. ඒ ඇසූ පක්ෂීහු ඒ දිසාවට නොගිය විරුහ. තමා ඉච්ඡාපරාව ඇවිදිනී එක් දවසක් පවනට බඳු වේගයෙන් රථයක් පදිනවා දැක කරකැවී බලා "තව දුරය"යි සිතා කරබාගෙන ගොදුරු කමින් සිටි කලට වහා අවුත් රථය පැමිණි කල පියාසර කරන්ට අසමත්ථි දෙකක්ව තෙරපී මළහ. බෝධිසත්ත්‍වයෝ පක්ෂි ගණයා පිරිවරා ආකාශයෙන් යන්නාහු පක්ෂීන් සමන්වා මෙකියන පක්ෂි ධේනුව නොදැක අසවල් අවවාද කියන පක්ෂි ධේනුව බලා මහ මාවත මිය පියා වැදහොත්තී දැක "අනුන්ට අවවාද කියා තෘෂ්ණාවට වසඟව මළාය"යි වදාරා වනයට වැඩිසේක.

"එසමයෙහි අවවාද දෙන පක්ෂිණී නම් මේ කියන මෙහෙණිය, එසමයෙහි පක්ෂිව උපන්නෙම් වනාහී බුදුහු මම්ම වේදැ"යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

115. දුබ්බච ජාතකය

තව ද එක් සමයෙක්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් නොකීකරු භික්ෂුවක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක. මේ ජාතකය නවවැනි නිපාතයෙහි ගිජ්ක්ධ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ භික්ෂූන්ට ආමන්ත්‍රණයකොට "මේ මහණ දැන්මතු නොවෙයි, නොකීකරු වූයේ පෙරත් නොකීකරුමය"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ කරණම්පනන විජ්ජන් කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ කරණම් නිමවා ඉගෙණ ගුරුන් හා සමග ඒ ඒ තැන ඇවිදිනාසේක් එක්තරා ගමකට පැමිණ ආචාරීන් විසින් ශිල්ප දක්වන්ට ආයුධ පසක් බිම හිඳුවා පනින්ට සරා "මෙතෙක් දවස් අභ්‍යාසය පනින්නේ ආයුධ සතර ය, පසක් කෙළේ ඇයිදැ"යි "එකක් හල මැනවැ"යි කියන්නා රා මදයෙන් මත්ව ඒ ආචාරී "තෙපි මාගේ පමණ නොදන්නවාදැ"යි කියා ආයුධ සතර පැන පස්වන ආයුධය ඇනී මළාහ.

ඒ දුටු ශිෂ්‍යයා "මා කියමන් නොගෙන ආචාරීහු මළහ"යි ආයුධයෙන් ගළවා ආදාහන කරවූහයි දෙකල් ගළපා මේ 'දුබ්බච ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ආචාරී නම් නොකීකරු මහණය, ශිෂ්‍යව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදු වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

116. තිත්තිර ජාතකය

තවද ජේතවනාරාමයෙහි සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ දක්ෂිණ ශ්‍රාවක වූ කෝකාලික ස්ථවිරයන් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

එහි වර්තමාන කථාව තේරස නිපාතයෙහි විස්තර වශයෙන් එයි. සර්වඥයන් වහන්සේ "මහා කෝකාලික ස්ථවිරයෝ බොහෝකොට බස් කීමෙන් පෙරත් ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියෝම වේදැ"යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ සෘෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව බොහෝ තාපසවරුන්ට ගණනාසකව හිමාලය වනයෙහි වසනසේක.

එසමයෙහි පාණ්ඩු රෝග ඇති තාපස කෙනෙක් ගිනි තපින පිණිස පොරවක් ඇරගෙන වලට(වනයට) ගොස් දර පලන්නාහ. එතනට තාපස කෙනෙක් ගොසින් "මෙතන පලව, මෙතන පලව"යි යනාදීන් නොයෙක් පරිද්දෙන් කියන්නා කිපී "දර පැලුම් උගන්වන්ට ආචාරී කෙනෙක්දැ"යි තියුණු මුවහත් ඇති පොරවින් පළා එක පහරිම්ම ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණ වූහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ තාපසයන් කළ පවත් අසා මළ තාපසයන්ට කළමනා කෘත්‍යය කර වූහ. තවද බෝධිසත්ත්වයන් වසන පන්සල කෙරේ ආසන්න වූ තුඹගස තිත්වටුවෙක් දවස් පතා මහත්කොට අඬයි. ලිහිණි වැද්දෙක් උගේ අඬ අසා අල්වා මරා හැරගෙන ගියේය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ උගේ හඬ නාසා "මෙතෙක් දා අඬන තිත්වටුවා කොයිදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා තිත්වටුවාගේ කථාව හා තාපසයන්ගේ කථාව එක්කොට ගාථාව ගළපා ඒ ගාථාවෙන් ඒ තාපසයන්ට අවවාදකොට සතර බ්‍රහ්මවිහාර භාවනාකොට තාපසවරුන් හා සමග නොපිරිහුණු ධ්‍යානයෙන් බ්‍රහ්මලෝකප්‍රාප්ත වූහයි 'තිත්තර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බොහෝකොට බස් කීමෙන් හිස පලවා ගත් තාපසය නම් කෝකාලික ස්ථවිරයෝය, ගණශ්‍රේෂ්ඨව උපන්නෙම් බුදු වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

117. වට්ටක ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උත්තර සෙට්ඨිපුත්‍රයන් අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

සැවැත් නුවර වසන මහා සම්පත් ඇති උත්තර සිටාණන්ගේ ගෙයි මහා පින් ඇති බ්‍රාහ්මණ කුමාරයෙක් ඇවිත් උන්ගේ භාර්‍ය්‍යාවන්ගේ කුස පිළිසිඳ දසඑකඩමසක් ඇවෑමෙන් බිහිව වැඩිවිය පැමිණියේය.

එසමයෙහි එනුවර කාර්තික උත්සවය බොහෝ සිටුකුමාරවරු තමන්ගේ ගෙයි භාර්‍ය්‍යාවන් හා සමඟ උත්සව සත්දවසක් කෙළනාහු උත්තර කුමාරයෝත් "ස්ත්‍රීන් හා සමඟ උත්සව කෙළින්ට උවමැනවැ"යි සිතා උන්කරා ගොස් එපවත් කීහ.

උත්තර කුමාරයන් බ්‍රහ්ම ලෝකයෙන් ආ නියායෙන් එබස් නොගිවිස්සෝය. එසේ නොගිවිස්සත් සිටුකුමාරවරු එක්ව ඒ ගම වෛශ්‍යා ස්ත්‍රියක්ගෙන අවුත් සර්වාභරණ පළඳවා සරසා ගෙයි ලූහ. උන් දැක කරනහා බලන්නක් වත් බසක් කියන්නක් වත් නොකියා ඉන්නා විසින් "භාව භාවයක් දක්වා වුවත් ලබවා ගතහැකි දෝ හෝ"යි සිතා මන්දස්මිත වූ දෙයක් දැක්වූහ.

එසඳ සිටුකුමාරයෝ අසුභ වශයෙන් බලා ඇගේ ශරීරය ඇට කැල්ලක් කොට සිතා පිළිකුල්ව "ආ ගමන් සිස්ව යන්නේ ඇයිදැ"යි සිතා ඇට උවමනා සම්පත් දී යවූහ. එසේ ගෙයින් පිටත්ව වීථියෙන් යන්නීය. පොහොසත් අමාත්‍යයෙක් දැක තමාගේ ගෙට කැඳවාගෙන ගියෝය. උත්සව කෙළි ඉක්බිති වූ පසු වෛශ්‍යා ස්ත්‍රියගේ මවු තමාගේ දූ නොදක්නී සිටුකුමාරවරුන් කරාගොස් "තොපි හැම මාගේ දුව ගෙන ගියාහුය, පාව"යි කියන්නා "උත්තර කුමාරයන්ට එදාම පාවාදීපුම්හයි උන්කරා යව"යි කියන්නා උන්කරා ගොස් "මාගේ දුව පාවා දුන මැනව"යි කියන්නා "එදාම් උන් යවපීම්, කොයිගිය බවත් නොදනිමි"යි කියන්නා උත්තර කුමාරයනුත් හැරගෙන රජ්ජුරුවන් කරාගොස් එපවත් කියා මුරගාන්නා රජ්ජුරුවන් විසින් ආද්‍යානත විචාරණාකොට "තොපගේ ගෙට වන්පසු පාවා දුන මනාමය"යි කියන්නා "කොයි වන් බව නොදනිමි"යි කියන්නා "එසේ වීනම් ආඥා කරව"යි විධාන කළාහ.

විධාන ඇසූ අමාත්‍යයන් විසින් පිටිතලහයා බැඳගෙන වදබෙර ගස්වාගෙන වීථියෙන් පිටත් වූහ. ඒ ඇසූ බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ අඬමින් වැලපෙමින් එතනට අවුත් “නුඹ වහන්සේ වන් ව්‍යවස්ථයන්ටත් මෙසේ වූ දෙය පැමිණියේය”යි වැලපෙමින් යන්නවුන් දැක ඒ සිටුකුමාරයා සිතන්නේ “මේ දුකින් යම්සේ ගැලවීයෙන් නම් ගෞතම බුදුන්ගේ ශාසනයෙහි මහණ වෙමි”යි සිත සිතා යමින් සිටිකල වෛශ්‍යා ස්ත්‍රිය තමා නිසා සිටුපුත්‍රයා මරණ නියාව අසා මහා ප්‍රාසාදයෙන් බැස වධකරන පුරුෂයා කරා ගොස් තමා දැක්කවිය. ඈ දුටු පුරුෂයෝ ඇටම පාවාදී සිටුපුත්‍රයා ගැලවූහ.

මරණින් මිදුනා වූ සිටුපුත්‍රයා වැවට ගොස් ඉස් සෝදා නහා බත් කා දෙමවුපියන් වැඳ අවසර ඉල්ලාගෙන මහත් වූ පෙළහරින් වනයට ගොස් මහණව උපසම්පදා ලදින් නොබෝ දවසකින් විදර්ශනා වඩා රහත් වූසේක.

එදවස් දම්සභා මණ්ඩපයට රැස් වූ මහළුවරුන් වහන්සේ මේ කථාව කිය කියා උන්තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව හුණුදැ?”යි විචාරා වදාරා “අසවල් සිටුකුමාරයෝ මරණ දුකින් ගැලවී රහත් වූ නියාව කිය කියා උනුම්හ”යි දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, නුවණැත්තෝ පළමුත් මරණ පැමිණි කල උපායෙන් ගැලවුණෝ වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ වටු ජාතියෙහි උපන්සේක. එසමයෙහි බරණැස් නුවර ලිහිණි වැද්දෙක් වලට ගොස් වටුවන් බදාගෙන ගෙයි තිබා ගොදුරු ලා අනුන්ට මිලයට දෙන්නේය.

එක් දවසක් බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ වැද්දහු දැමූ දැලට අසුව උගේ ගෙට අවුත් උගෙන් ලූ ගොදුරු දැක “ඇඟ මහත් වීනම් නපුරු”යි සිතා ගොදුරු නොකා ඇඟ දුර්වලකොට, ඒ වැදිත් බෝධිසත්ත්වයන් “ගොදුරු නොකන්නේ කුමක් නිසා දෝ හෝ”යි සිතා අල්ලෙහි තබාගෙන බලමින් සිටි කලට උගේ ප්‍රමාදයක් බලා පවනට බඳු වූ වේගයෙන් වනයට පලා ගියාහ.

බන්ධු වටුවන් විසින් “මෙතෙක්දා පමාවූයේ ඇයිදැ?”යි විචාරන්නා “වැද්දෙකුට අසුව ගැළවුණු මාන කීවාහුය”යි වදාරා දෙකල් ගළපා මේ ‘වට්ටක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි වටුව උපන්නෙම් තිලෝගුරු බුදු වූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

118. අකාලරාවි ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා වහන්දෑ දෙනමක් කළමනා වත්පිළිවෙත් කළමනා වේලාවට නොකොට රාත්‍රියෙහි නිදි වූ කලත් යෙහෙන් පිබිදීමක් නැතිව පිබිදිනා කල මහත්කොට ඝෝෂාව පවත්වා පුබුදිනා හෙයින් සමීපයෙහි වැදහොත් වහන්දෑ රාත්‍රියෙහි නිදි නැතිව හිඳිනාසේක.

මේ කථාව දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මහළුවරුන් වහන්සේ විසින් කියමින් උන් කල්හි සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාල කල්හි “අසවල් නම අකාලරාවි වූ නියාව කිය කියා උනුම්හ”යි දැන් වූ කල්හි “මහණෙනි, මොහු දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් අකාලරාවි වූවෝ වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපද උගතමනා ශිල්ප ශාස්ත්‍ර නිමවා දිසාපාමොක් ආචාර්ව පන්සියයක් අතවැස්සන්ට ආචාර්ව වසන්නාහ.

එසමයෙහි අතවැස්සන් ගේ කල් නොවරදවා හඬන කුකුළෙක් ඇති වූ නිසා ශිල්ප ශාස්ත්‍ර වේලාවට පිරුවති. ශාස්ත්‍ර නොපිරිහෙලා ඉන්නා අවදියෙහි ඒ කුකුළා කල් යාමකින් නැසී ගියහ. එක් ශිෂ්‍යයෙක් සුසානභූමිය කෙරේ බැද්දක දර කඩා ගියේ එක් කුකුළකු අල්වා ගෙනවුත් මැදිරියක ලා පෝෂ්‍යය කෙරෙති. එසමයෙහි ඒ කුකුළා අඬන කල මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි ඇඩූ කල්හි

ශිෂ්‍යයෝ පිබිද ශිල්ප ශාස්ත්‍ර පිරිවහන්නට නැඟීසිටි කලට වේලා බෝ විසින් නිද නිදා පිරිවීමෙන් වනපොත් කළ දෙයත් පිරිහෙයි. අළුයම් වේලේ හැඬූ කල වේලාව මඳ විසින් තිබෙයි. මේ දෙකාරණයෙන්ම ශිල්පය පසුබසිනා බව දැක සිතන්නාහු "මේ කුකුළා ඇඬීමෙන් අමුතු ශිල්ප උගන්නා තබා පළමු කළ දෙයත් අපවත් වේ"යි සිතා ඌ මරා එපවත් ආචාරීන්ට කීහ.

"ආචාර්‍ය්‍ය මවුපියන් නැතිව ආචාර්‍ය්‍ය ගුරු කෙනෙක් නැතිව ව්‍යවස්ථිත වෙන කෙනෙකුන් ගේ පණිත මේ කුකුළාසේමය"යි කියා ශිෂ්‍යයන්ට අවවාද දී කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා දෙකල් ගළපා මේ 'අකාලරාවි ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි කල්වරත් නොදැන අඬන කුකුළා නම් පිබිදීම ව්‍යවස්ථිත නොවන මහණය, ශිෂ්‍යයෝ නම් දැන් මේ බුදුපිරිසය, ආචාරීව උපන්නෙම් බුදු වූ මම්ම වෙදැ"යි වදාරා මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

119. බන්ධන මොක්ඛ ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි විඤ්චාමානවිකාව නිසා මේ ජාතකය වදාරන ලදී. එහි වර්තමාන කථාව වාදශ නිපාතයෙහි 'මහපදුම' ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ට ප්‍රිය වූ බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ පුරෝහිතව උපන්සේක. ඒ රජහට පියව අගමෙහෙසුන් බිසෝ කෙනෙක් ඇත්තාහ. රජ්ජුරුවෝ ඒ බිසවුන් කෙරෙහි අධික වූ ප්‍රේම ඇති හෙයින් "තොප කැමති වරයක් ගණුව"යි කියන්නා එවිට බිසව් කියන්නේ "තෙල, කුමක් අඩු හෙයින් ඉල්වම්ද? අන්‍ය ස්ත්‍රියක රාග චිත්තයෙන් නොබැලුවහොත් ඒ මට වරය"යි කියන්නා රජ්ජුරුවන් වහන්සේ විසින් "සොළොස් දහසක් පුරඞ්ගනාවන්ද ඉන්දදී එබඳු වරයක් දෙන්ට බැරිය"යි කීව. බිසවුන් තත්පරව නැවතත් ඉල්වන හෙයින් බිසවුන් බස ඉක්මවා යා නොහෙන රජ්ජුරුවන් වහන්සේ විසින් වර දී එතැන් පටන් අන්‍ය ස්ත්‍රියක රාග මිශ්‍රව නොබලා දවස් යවන කල්හි පසල් ගමක සතුරන්ගෙන් භයක් පැමිණ ඒ රට උන් අමාත්‍යයා විසින් කීප වරෙක සටන්කොටත් ජය ගතනොහී එපවත් රජ්ජුරුවන්ට කියා යවීය. රජ්ජුරුවෝ ඒ අසා සිව්රඟ සෙනග රැස් කරවා සටනට නික්මෙමින් සිට අග්‍රමහේසිකා බිසවුන් ගෙන්වා "සටන් නම් චපල භයක් පැමිණියක් ස්ත්‍රීන් ජාතිය හැරගෙන වහා ගැළ වී ගත නොහැක්ක. එසේ හෙයින් තෙපි රඳව"යි කියන්නා "නොපිළිවන එම්"යි කීය. තත්පරවත් රජ්ජුරුවන් විසින් "රඳුනු මනාමය"යි කියන විසින් "එසේ වීනම් යොත්තෙන් යොත්ත මා විචාරා එවන්ට උවමැනව"යි කියන්නා "යහපතැ"යි කියා බිසවුන් රඳවා නුවර රැකවල් ලවා පුරෝහිත බමුණන්ට පාවා දී නික්ම යොත්තෙන් යොත්ත එකෙක නියායෙන් මෙහෙවර කරන්නන් ආ කළ "තොපි ආවෝ ඇයිදැ?"යි බිසව් විචාරා "සුවදුක් විචාරන්ට ආම්හ"යි කියන්නා "එසේ වීනම් මෙසේ එව"යි කියා උන් හා සමග ලෝකස්වාදරතියෙන් යෙදී යවන්නාහ. මෙම නියායෙන් දෙතිස් යොදුන් මාර්ගයට රජ්ජුරුවන් විසින් එවනලද දෙතිස් දෙනා ද, යුද්ධයෙහි ජයගෙන එන ගමනේ එවන ලද දෙතිස් දෙනාදැයි කියා මෙසේවූ සැටසතරදෙනා හා සමග සංවාසය කළහ.

එකල්හි රජ්ජුරුවෝ නුවර සමීපයට අවුත් ජය කඳවුරු ස්ථානයෙහි හිඳ තමන් ආ පවත් බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේට කියා යවූ කල්හි පිටිනුවර සරහා අනතඃපුරයට ගොස් එපවත් බිසවුන්ට කියන්ට බිසෝ ගෙට ගියාහ. බිසව් බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ යහපත් රූපශ්‍රීය දැක පිළිබඳ සිතින් "මෙසේ අවුත් යහන පිට ඉඳුව"යි කීහ. එබසට බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ විසින් "ඇයි දේවීන් වහන්ස, රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ඉතා රූපත්සේක. පරලොවටත් බයිමි"යි කියන්නා "රජ්ජුරුවන් විසින් එවනලද සූසැට දෙනා නියාවට තොපම රජ්ජුරුවන්ටත් පරලොවටත් බා ගියාදැ?"යි කියන්නා "මේ සා මහත් වනතුරු පරස්ත්‍රියක මුහුණත් රාග වශයෙන් නොබැලීමි. මෙබස් මා කණ එලවන්ට එපා"යි බොධිසත්ත්‍වයෝ කීහ. "එසේ වීනම් රජ්ජුරුවන්ට කියා තාගේ හිස කප්පමි"ඊ ඹ කීවාය. "එක ජාතියක තබා දහසක් ජාතියේ හිස් කප්පතත් එසේ වූ දෙයක් නොකරමි"යි නික්මුණුසේක.

බිසවු ඇඟ නබගෙන තෙල් වැකුණු ශරීරයෙන් කිළුටුව වස්ත්‍රයක් ඇඳ ලෙඩ වේසයක් මවාගෙණ ශ්‍රී යහන් ගබඩාවෙහි වැද හොත්තීය. ස්ත්‍රීන්ට කියන්නාහු "රජ්ජුරුවන් වහන්සේ, ඇවිත් මා විචාළොත් ලෙඩ නිසා කියව"යි කියා වැදහොත්තාහ.

බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ රජ්ජුරුවන්ට පෙර ගමන්කොට රජ්ජුරුවන් දුටුසේක. රජ්ජුරුවෝ මහා පෙළහරින් නුවර පැදකුණුකොට රජගෙට අවුත් බිසවුන් නොදැක "කොයිදැ?"යි විචාරා ලෙඩ නියාව අසා ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට ගොස් බිසවුන්ගේ පිට පිරිමැද "සුවදුක් කීම්දැ?"යි දෙතුන්වැනිව විචාරන්නා කරකැවී බලා "නොනැසී නුඹවහන්සේත් ආ නියාවේද? අපිත් සස්වාමික නියාවේදැ"යි කියන්නා රජ්ජුරුවනුත් "ඒ කීම්දැ?"යි විචාරන ලදුව "පුරෝහිත බමුණන් විසින් තමා කීවා නොකළ විසින් මට කළ දැය"යි කියන්නා රජ්ජුරුවෝ වහා උදහස්ව මාලිගාවෙන් පාතට බැස එතන සිටි සේවකයන්ට "පුරෝහිත බමුණා පිටිතලගයා බැඳගෙන ගොස් මරාපියව"යි මෙවර කීහ.

එපවත් ඇසූ රාජපුරුෂයෝ බෝධිසත්ත්‍වයන් පිටිතලහයා බැඳගෙන වදබෙර ගස්වාගෙන මරන්ට නික්මුණාහ. එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ සිතන්නාහු "බිසවුන් විසින් වූ දෙයක, ප්‍රඥාව නම් මෙසේ වූ දුකක් පැමිණි වේලේ ගැලවෙන්ටය"යි සිතා "රජ්ජුරුවන්ට පාවා මිසක් නොමරව"යි කියන්නා "මරන්ට ගෙනයන තොප කීම්ද? පානෙය"යි කියන්නා "රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ගෙන් මා නිසා නිධාන කරනලද බොහෝ සම්පත් ඇත, එසේ විසින් මා මැරුවොත් රජ්ජුරුවන් වහන්සේට බොහෝ අලාභ වන්නාහ" ගෙනගොස් රජ්ජුරුවන්ට පෑහ.

රජ්ජුරුවෝ දැක "බමුණ භය ලජ්ජා නැතිව තා කළේ කුමක්දැ?"යි කියන්නා "දේවයන් වහන්ස, එසේ වූ දෙයක් මම නොකළෙමි. තවද නම දන්නා තැන් පටන් ඉකිනියක සා ප්‍රාණඝාතයකුත් නොකෙළෙමි. අනුන්ගේ වස්තුවකින් තණකෙන්දක සාත් අදත්තා දානයක් නොගත්තෙමි. පරස්ත්‍රීන් රාග චිත්තයෙන් කර ඔසවාත් නොබැලි විරී , කෙළි පිණිසත් බොරුවක් නොකී විරීමි, තණ කෙන්දකින් ගලලාත් රා පෙනක් නොබී විරීමි, ද්‍රෝහී කළෝ මෙහෙවර එව් සූසැට දෙනාමය, මාත් එතනට අල්ලන්නාම එලෙස නොකළෙමියි කී විසින් මේ මට කර වූ දෙය"යි දැන්වූහ.

එපවත් අසා රජ්ජුරුවෝ සූසැට දෙනා ගෙන්වා බිසවුනුත් ගෙන්වා බිසවුන් අතින් "සැබෑදැ?"යි විචාරා "සැබව"යි කී විසින් "හැමදෙනාම මරව"යි කියන්නා බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ කියනසේක් "බිසවුන් කී විසින් කළෝය"යි කියා උනුත් ගලවා උන් උන්ගේ ස්ථානාන්තරවල සලස්වා "ස්ත්‍රීන්ට නම් තිබීම ආදෙයකැ"යි බිසවුනුත් ගළවා "ගිහිගෙයි සිටියෙන් වේද මේසා අවුලත් වූයේය"යි සිතා නෑයන් විසින් හැඬියදී බොහෝ සම්පත් හැර හිමාල වනයෙහි මහණව පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා බඹලොව ගියාහයි වදාළසේක.

"එසමයෙහි බිසවු නම් චිඤ්චාමාණවිකාවය, එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණ උපන්නේ නම් ලොව්තුරා බුදු වූ මම්ම වේදැ"යි වදාරා මේ 'බන්ධන මොක්ඛ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

120. කුසනාලි ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ මිත්‍රයෙකු නිසා මේ ජාතකය වදාරන ලදී. යට කියනලද කාලකණ්ණි ජාතකයෙහි කියනලද ක්‍රමයෙන් මයයි දත යුතුයි.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ වනදේවතාවකුව ඉපිද මඟුල් උයන සල්ගස වනදේවතාවා හා සමග විශ්වාසව වැලුප් පඳුරෙක වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ එකස්තම්භ මහා මාලිගාවෙක වාසය කරනසේක. එසමයෙහි ටැඹ සෙලවින. ඒ රජ්ජුරුවෝ වඩු ආචාරීන් ගෙන්වා "එකස්තම්භ මාලිගාවෙහි පළමු කප උදුරවා

ඇර කපක් අමුතුව ඉඳුවව"යි කී විසින් ආචාරීවරු ගසක් බලා නොදැක උයනට ගොස් උයන මඟුල් සල්ගස මිසක් අනික් ගසක් නොදැක ඒ ගොසින් රජ්ජුරුවන් වහන්සේට කීහ.

රජ්ජුරුවෝ "එසේ උවත් කපා එය ඉඳුවව"යි කී විසින් වඩු ආචාරීවරු ගස ළඟට ගොස් බලි පූජාකොට "සෙට ගස කපම්හ"යි කියා දේවතාවන් අනික් ගසකට පලායන්ට ආරාධනා කළහ.

දේවතාවානෝත් තමන් ඉන්ට අනික් ගසක් නොදැක තමන්ගේ දරුමල්ලන් වැලඳ හඬන්ට වන්නාහ. එසමයෙහි දුක් සුව විචාරන්නට ආවා වූ වනදේවතාවෝත් අඬන්ට වන්හ. එසමයෙහි වැළුප් පඳුරෙහි වසන දේවතාවත් එතනට අවුත් අඬන කාරණා විචාරා "ගසට සෝක නොකොට වදාළ මැනව. නුඹවහන්සේගේ වෘක්ෂය මම ගලවමි"යි කියා අස්වසා දෙවෙනි දවස් ගස කපන්ට වඩුවන් ආවේලා කටුසු වෙසක් මවාගෙන බල බලා සිටියදී ගස මුල් අස්සට වැදී අස්සෙන් යන්නාක් බඳුව ශාඛාග්‍රයෙන් පෙනුනාහ. එසේ වූ අතරත වූ ගස බෝධිසත්ත්වයන්ගේ උපායෙන් නිස්සාරත්වයට පැමිණියෝය, වඩුවෝත් ඒ දැක "අරය ඇති ගසෙකැයි උනුම්හ. මෙසේ නිස්සාර වූ ගසින් කම් කිම්දැ?"යි පළා ගියාහ. ඒ ගස වසන වනස්පති වූ දේවතාවා තමාගේ උපවෙනෙහි දේවතාවන්ට කියන්නේ "මම මාහේශාක්‍යව සිටත් මගේ ගස ගලවා ගන්නා උපාය නොදන්නෙමි. වැළුප් වනයේ වසන දේවතාවා විසින් වෘක්ෂය රකිනා නුවණ දන්නවන. එසේ හෙයින් ප්‍රඥාවන්තයන් විනා නීච උත්තමයන්ගෙන් කම් කිම්දැ"යි බණ කියා තමන් හා වැළුප් වනයේ දේවතාවාණන් හා විශ්වාස හිඳ කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

"එසමයෙහි වනදේවතා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. වැළුප් වනයේ දේවතාව උපන්නෙම් බුදු වූ මම්ම වේදැ"යි වදාරා මේ 'කුසනාලි ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

121. දුම්මේධ ජාතකය

තවද රජගහ නුවර නිසා වේළුවනාරාමයෙහි සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව වැඩ උන්නා වූ මහළුවරුන් වහන්සේ "ඇවැත්නි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ බුදුන්ගේ දෙතිස් මහපුරුෂ ලක්ෂණ අසූ අනුව්‍යංජන බ්‍යාමප්‍රභා ආදී වූ රූප ශ්‍රී දැකත් බුදුන් කෙරෙහි මෛත්‍රියක් නැතිව 'මෙබඳු වූ රූප ශ්‍රීයක් මට ඇති නුයේය'යි සිතා බුදුන් කෙරෙහි ඊර්ෂ්‍යාවෙන් බුදුන් නසන්ට සිතති"යි කිය කියා කථාකොට උන්සේක.

එතනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ බුද්ධාසන මස්තකයෙහි වැඩහිඳ "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තන උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා "දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ බුදුන් කෙරේ ඊර්ෂ්‍යා නියාව කිය කියා උනුම්හ"යි දැන් වූ කල්හි "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් මා කෙරෙහි ඊර්ෂ්‍යාව ඇත්තේමවේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස රජගහ නුවර මගධ නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ඇත් කුලයක ඉපිද ස්වර්ග ධවලව විසිතුරු වූ රූප ශ්‍රීයෙන් අලඞ්කෘතව මගධ නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් වහන්සේට වාහනව සිටිනාසේක.

එසමයෙහි එක් දවසක් මගධ රජ්ජුරුවෝ සර්වාලඞ්කාරයෙන් සරහනලද මඟුලැතාට ආරූඪව මහත් පෙළහරින් නික්මුණාහ. එවිට රාජ්‍යවාසීන් මඟුලැතු දැක "ඇතුගේ ආරෝහ පරිනාහ රූප ශ්‍රීයක් හා මෙසේ වූ ඇතෙකු චක්‍රවර්ති රජ්ජුරු කෙනෙකුන්ටවිනා මෙවැනි රජ්ජුරු කෙනෙකුන්ට ඇතෙක් නොවේ"යි කියා ඇතුම වර්ණනා කළාහ. ඒ වර්ණනාව රජ්ජුරුවන් විසින් අසා "තිරිසන් ඇතු වර්ණනා කළෝය, මා වර්ණනා නොකළෝය"යි ඇතු කෙරෙහි ඊර්ෂ්‍යාකොට ඇතු නසන්ට සිතා රජගෙට ගොස් ඇත්තලයා ගෙන්වා "තොප විසින් මඟුලැතු ඉඳින් කම්බස් ඇතිව ව්‍යවසර්ත කරන ලදදැ"යි විචාරා හස්ත්‍යාචාරියා විසින්ම "ඇතු නාවා කම්බස් කරන ලදැ"යි කී කල්හි එසේ වීනම් "වේපුල්ල පර්වතයට ඇතු නඟව"යි කී කල්හි හස්ත්‍යාචාරියා විසින් "යහපතැ"යි ගිවිස ඇතු ඇරගෙන පර්වතයට නැඟී කල්හි රජ්ජුරුවෝත් අමාත්‍ය මණ්ඩලයා පිරිවරා පර්වත මුදුනට නැංගාහ. "ප්‍රපාත ආසන්නව ඇතු සිටුවා බල"යි කීහ. ඒ මානට ඇත්තලයා සන්කොට තුන්පයින් සිටිවීය. එවිට රජ්ජුරුවෝ "පෙරවා අත්දෙක ඔසවා පස්සා පාදෙක ඔසව"යි කියන්නා එලෙස ඇතු

නොවැටෙන්නා, නැවත රජ්ජුරුවන් විසින් ‘‘පෙරවා අත්දෙක ඔසවා සිටුව’’යි කියන්නා එලෙසත් සිටිවිය. පසුව ‘‘එක පයකින් සිටුවා බලව’’යි කියන්නා එලෙසටත් සිටිවිය. මෙලෙස කොටත් ඇතු නොවැටෙන්නා එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නෝ ‘‘ඇතුන්ගේ සතර කකුලම ඔසවා ප්‍රපාත දිසාවට මෙහෙයාලව’’යි කීහ.

එවිට ඇත්තලයා සිතන්නේ ‘‘රජ්ජුරුවන් වහන්සේ විසින් ඇතු නසන්ට ප්‍රයෝගයක් වනැ’’යි සිතා ඇතු කන්තල දිසාවට කරනමා කියන්නේ ‘‘පින්වත් ඇත් රජ්ජුරුවෙනි, තොප නසන්ට උත්සාහ කරනසේක. එසේ හෙයින් තට පිළිවන් වීනම් ආකාශයට නැගී බරණැස් නුවරට පළා යව’’යි කීහ. ඒ ක්‍ෂණයෙහිම පෙර කරනලද පින්බලයෙන් පහළවන ලද ඍද්ධියෙන් පුළුන් පෙඳක් ආකාශයට පැන නැංගාක් මෙන් පැන නැංගේය. එවිට ඇත්තලයා ඇතු පිටට පැන හිඳ කියන්නේ ‘‘නුඹ වහන්සේ වැනි පින්මද රජ්ජුරු කෙනෙකුන්ට පහළවන ඇතෙක් නොවෙයි, එසේ හෙයින් නුඹ වහන්සේ වැනි නිවට රජ්ජුරු කෙනෙකුන්ට වාහනයට නොනිසිය, නුඹ වහන්සේම සිටිනේය’’යි කියා බරණැස් නුවරට නැගීගොස් රජ්ජුරුවන්ගේ රාජාඞගණ සමීපයෙහි සිටියේය. ඒ දුටු නගරවාසීහු මහත් සන්තෝෂයට පැමිණ ඔබගොස් රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝත් වහා එතනට ගොස් ඇතු දැක මහත් සන්තෝෂයෙන්ම ‘‘මා නිසා මට පිට දෙන්ට ආ ඇතෙක් වීනම් බිමට බසීව’’යි ආරාධනා කළාහ. එවිට ඇතු බිමට බටුයේය.

ඒ වේලෙහි ඇත්තලයා ඇතු පිටින් බැස රජ්ජුරුවන් විසින් ‘‘දරුව, ඇතු ඇරගෙන කුමක් නිසා අවුදැ?’’යි විචාරන්නා තමා ආ ගිය ලෙස තත් වූ පරිද්දෙන් කී කල්හි ‘‘තා කළ සේ යහපතැ’’යි කියා සමාධිව නුවර සරහා ඇතු මහත් වූ පෙළහරින් මඞගල හස්ති වාහනයට පමුණුවා බරණැස් නුවර රාජ්‍යය තුන් කොට්ඨාසකොට ඇතුට එක් කොට්ඨාසයක්, ඇත්තලයාට එක් කොට්ඨාසයක්, රජ්ජුරුවන්ටත් එක් කොට්ඨාසයක් සලස්වා දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා ‘‘එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් සාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය, ඇත්තලයා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි මගධ රජ්ජුරුවෝ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි ඇතු උපන්නෙම් බුදු වූ මම්ම වේදැ’’යි වදාරා මේ ‘දුම්මේධ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

122. නංගුලීස ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කාළුදායි තෙරුන්වහන්සේ උපාසකවරුන්ට බණ වදාරා ප්‍රස්තාව බලා වදාරන්ට නොදන්නා විසින් මඟුල් පැමිණි තැනදී බණ වදාරන්ට ආරාධනා කළ කල අවමඟුලට සුදුසු බණ වදාරනසේක. අවමංගල්‍ය ස්ථානයකදී බණ වදාරන්ට ආරාධනා කළ කල්හි මංගල සූත්‍රාදී බණ වදාරනසේක. මේ වූ නියාවෙන් ප්‍රස්ථාවට නොනිසිකොට කාළුදායි තෙරුන්වහන්සේ බණ වදාරන නියාව දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව උන්නා වූ සංඝයා වහන්සේ කිය කියා උන්සේක.

එතනට බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ වදාරා ‘‘මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුම්දැ?’’යි විචාරා වදාළ කල්හි ‘‘කාළුදායි තෙරුන්වහන්සේගේ නුවණ මද නියාව කිය කියා උනුමහ’’යි දැන් වූහ. ‘‘මහණෙනි, දැනමතු නොවෙයි, පළමුත් නුවණ නැත්තෝම වේදැ’’යි වදාරා ආරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ දිසාපාමොක් ආචාරීව සියළු මනුෂ්‍යයන්ට ශිල්ප දෙමින් වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි පොහොසත් කෙනෙක් ශාස්ත්‍ර උගන්නාහ. දුඃඛිත කෙනෙක් බැලමෙහෙකොට ශාස්ත්‍ර උගන්නාහ. එසමයෙහි නුවණ නැති දුඃඛිත පුරුෂයෙක් දිසාපාමොක් ආචාරීනට බැලමෙහෙකොට ශාස්ත්‍ර උගන්නේය. ඒ තෙම එක් දවසක් ආචාරීන්ගේ පය මැඩ මැඩ උන්කල්හි ‘‘ආචාරීන්, පා මුල් කකුල් දෙක රැකුල්ලව’’යි කියන්නා ‘‘යහපතැ’’යි කියා එක පයකට පත්ලා

අනික් පයට රුකුල් නැත්තෙන් තමාගේ කලවය මත්තේ ඇඳකකුල තබා තුන්යම් රාත්‍රියෙහි ඉඳ පාන් කෙළේය. උදාසනක් සේ ආචාරීන් නැගීසිට උන්ලෙස බලා කම්පාවූවාහු "වාලක් පරිද්දෙන් මෙබඳු දුක් ගෙනෙත් ශාස්ත්‍රයක් ඉගෙන ගත නොහෙයි, එසේ හෙයින් පණ්ඩිත කරවා ගන්ට උවමැනවැ"යි සිතා මු අතින් දවස්පතා දුටු දුටු දෙය තමන්වහන්සේට සලස්වා එකී කල "මීට උපමා කෙසේදැ?"යි විචාරා කාරණා නොවරදවා උපමා කීපයක් නොවරදවා කී නම් "නුවණැති කර ගනිමි"යි සිතා ඔහු ලඟට කැඳවා "තොප විසින් දර පළා ගෙනෙන්ට ගිය තැන දුටු දෙයක් ඇත්නම් කියව"යි කීහ.

එසඳ "යහපතැ"යි කියා එක් දවසක් බැද්දට ගියේය. එක්තරා සර්පයෙකු දැක එපවත් ආචාරීන්ට කීහ. ආචාරී ඒ අසා "සර්පයා කුමක් වැන්නදැ?"යි විචාළහ. එවිට කියන්නේ "නඟුලිසක් වැන්නේය"යි කීය. ඒ අසා ආචාරී "සර්පයාත් දිගය, නඟුලිසත් දිගය, එසේ හෙයින් ඒ කාරණය සරිය"යි සතුටු වූහ. පසු දවසක් බැද්දට ගියේය. ඇතෙකු දැක අවුත් ආචාරීන්ට කීහ. "ඒ ඇතුට උපමා කියව"යි කියන්නා "නඟුලිසක් වැන්නැ"යි කීහ. ඒ අසා ආචාරී "සොඬ උපමාකොට කීවනැ"යි සතුටු වූහ. පසු දවසක් උක් දණ්ඩක් ලදින් ඒ නියාව ආචාරීන්ට කීහ. "ඊට උපමා කියව"යි කියන්නා "නඟුලිසක් වැන්නැ"යි කීහ. එවිට ආචාරී "උක් දණ්ඩත් දිගය, නඟුලිසත් දිගය ඒ කාරණය"යි සිතූහ. පසු දවස් දන්දෙන ස්ථානයකට ගිය ගමනේදී කිරි හා සමග බත්උළුහ. ඒ බත් කා ඇවිත් ඒ සැටිය කීහ. එවිට ආචාරී "තා කෑ කිරි හා බත් කුමක් වැන්නදැ"යි විචාළාහ. "නඟුලිසක් වැන්නය"යි කීහ. ආචාරීන් විසින් "පළමු කාරණා තුන වන්නා සරිවේයයි මෙසේ සරි වේවයි සිතා කෙසේ උත්සාහ කළත් නුවණැත්තාහු ඇති කරවා ගන්ට බැරිය"යි කියා හළහයි වදාරා "එසමයෙහි නුවණ නැති අතවැස්සා නම් කාළුදායි ස්ථවිරයෝය, දිසාපාමොක් ආචාරීව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදු වූ මම්ම වේදැ"යි වදාරා 'නංගුලීස ජාතකය' නිමවා වදාළ සේක.

123. අම්බ ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා කුලපුත්‍රයෙක් ලැදිව මහණ වූ කළමනා වත් පිළිවෙත් මහත් පිළිවෙත් සතළිසක් හා සූක්‍ෂම පිළිවෙත් අසූවක් පුරාගෙන හැමදීම්, මළුහැමදීම්, පෙත්මන් හැමදීම්, ධර්මශාලා හැමදීම්, සඞසාරාම හැමදීම් හා පින්පැන් තැබීම් යනාදීන් නොකුසීතව කරනසේක. උන්වහන්සේගේ වත්පිළිවෙත් කිරීමෙහි ප්‍රසන්නව උපාසකවරුන් විසින් පන්සියයක් පමණ පාත්‍ර දවස්පතා උන්වහන්සේට තිබූහ. ඒ පාත්‍ර පන්සියයක් බොහෝ දෙනා වහන්සේට ලාභ විය. මේ කථාව දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව වැඩඋන් මහළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා උන්තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ"යි විචාරා වදාරා "අසවල් නම නිසා ලාභ සත්කාර පැමිණි නියාව කිය කියා උනුම්හ"යි දැන් වූ කල "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් මුන් පිළිපන් වතාවත් නිසා බොහෝ ලාභ සත්කාර පැමිණියේ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපද පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක පන්සියයක් තාපසවරුන් ඇතිව හිමාලය වනයෙහි ගණපෝෂණයව වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි හිමාලය වනයෙහි වැසි නොවැස ලිං පොකුණුවල පැන් සිඳී සිව්පාවෝත් පැන් නොලැබ විඩාපත්ව දුක් විඳිනාහ. එසමයෙහි පන්සියයක් තාපසවරුන් අතුරෙන් එක් තාපස කෙනෙක් ගසක් කපා ඔරුවක් කැණ සිව්පාවුන්ට පැන් ඇද වත් කරන්නාහ. සිව්පාවුන් ආ ආ සේ පැන් ඇද වත් කරනා විසින් එලාඑල කඩා යන්ට කල් නැතිව විඳිනා ආයාස සිව්පාවෝ දැන උනුනුන් හා කථා කරන්නෝ "තාපසයන්ගෙන් පැන් ගන්ට යම්හයි සිව්පා කෙනෙක් තමතමන්ට පිළිවන් යම් යම් විවර අඹ, කොස් ආදී වූ දෙය ගෙන එවු"යි උනුන්ට විධානකොට ඒ නියාවට ගෙන දසඅටක් ගැල් පුරායන විවර දවස්පතා රැස් කරන්නාහ. ඒ රැස්කළ දෙය පන්සියයක් තාපසවරුන් බෙදා වළඳන්නාහ. ඉතුරු වූ දෙය වල දමන්නාහ. මෙපමණත් දැන බෝධිසත්ත්වයෝ

තාපසවරුන්ට අවවාද කියන්නාහු "අසවල් තාපසයන්ගේ වීර්‍ය්‍යයෙන් අපි පන්සියයක් දෙනම ඵලාඵල පිණිස වනයට නොගොස් උන් පළම ඉඳම මිහිරි ඵලාඵල ප්‍රයෝජන විඳිම්හයි, එසේ හෙයින් ගෘහස්ථව වූවත් ප්‍රව්‍රජිත වූවත් වීර්‍ය්‍ය කළයුතුය"යි වදාරා "එසමයෙහි පැන් ඇද වත්කළ තාපසයෝ නම් මෙසමයෙහි වතාවත් ව්‍යාප්‍රීතව කරන ලද්දා වූ භික්ෂූහුය. ගණජ්‍යෝෂ්ඨ වූ තාපසයෝ නම් බුදු වූ මම්ම වේදැ"යි වදාරා මේ 'අම්බ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

124. කටාහක ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි 'පිත්තු' කියන නමක් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී. එහි වර්තමාන කථාව යටකියන ලද විකත්ථන ජාතකයෙන් දැක්ක යුතුය

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ එනුවර මහා සම්පත් ඇති සිටුව උපන්සේක. එසමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේගේ ගෙයි පුතණු කෙනෙක් උපන්නාහුය. ඔහු උපන් දවස්ම ගෙයි කෙල්ලකගේ පුතෙක් උපන. සිටුකුමාරයෝත් කෙල්ලකගේ පුතාත් එක්ව වැඩිවිය පැමිණියාහ. සිටුකුමාරයන් අකුරු කරන්ට යන කළ තමුන් කැටුවම ගොස් ලීවීම, ගිණිම් ආදී වූ නොයෙක් ශාස්ත්‍ර ඉගෙණ ගත. තෙමේ නමින් කටාහක නම් විය. වෙළඳාම් ආදී වූ දෙයෙහි දක්‍ෂය. කීමෙහි බිණිමෙහි සපන. එසේ හෙයින් උන් භාණ්ඩාගාර ගේ බැලීමෙහි සිටාණෝ සලස්වා ගත්හ.

එක් දවසක් කටාහක නම් කොලු සිතන්නේ "ඇමදාම මට ගේ බැලීමෙහි තිර නොවන්නේය. යම් සේ මාගේ වැරැද්දක් දැක ස්වාමිදරුවෝ ලෙහිසන් ගසා වහල් මෙහෙවරට ඇරගත්තු නම් මට බොහෝ දුකැ"යි සිතා "ඊට උපායක් කරන්ට උවමැනවැ"යි සිතන්නේ "අපගේ සිටාණන් වහන්සේට යහළුව හිඳිනා පිටිසර සිටාණ කෙනෙක් ඇත, උන් කරා ගොස් සිටාණන්ගේ පුතණුවෝ යයි කියා උන්ගේ දුවණියන් ලවා පිසවා කෑත් නම් යහපතැ"යි සිතා සිටාණන්ගෙන් ලී පතක්කොට පතක් ලියන්නේ - මාගේ කටාහක නම් පුත්‍රයා තමන්දැ කරා යවමි, තමන්දැ අප හා සමාන කුල විසින් අපගේ පුතණුවන්ට තමන්ගේ දුවණියන් පාවා දෙන්ට අමුතු නැති නියාවත්, ඒ නියාව දැන තමන්දැ දුවණියන් පාවාදී බොහෝ සම්පත් රක්ක යුතු නියාවත්, මමත් මෙතන කටයුතු බොහෝ විසින් නොගිය නියාවත්, පසුව මා එන නියාවත් කියා සිටාණන් ලියා යවූ බඳුව බොරු පතක් ලියාගෙන සිටාණන්ගේ අස් මුද්දෙන් අසුන් ඔබාගෙන සිටාණන්ගේ ගේ බලන විසින් සාළු සුවඳ ආදී වූ දෙයත් සිහින් පිළිත් ඇරගෙන පසල් සිටාණන්ගේ ගමට ගොස් සිටාණන් වැඳලා සිටියේය.

සිටාණන් විසින් "කොයි සිට අව්දැ?"යි විචාළ කල්හි "බරණැස් නුවර සිට ආමි"යි කී විසින් "කාගෙ දරු කෙනෙක්දැ?"යි විචාරන්නා "බරණැස් සිටාණන්ගේ පුතණු වෙමි"යි කී විසින් "කුමක් නිසා අවුදැ?"යි විචාරන්නා "මා ආ කටයුතු පතින් දැක්ක හැකැ"යි කියා පත අතට දුන්නාහ. සිටාණෝ පත කියවා පතෙහි අසුන් අසා සතුටුව තමන්ගේ දුවණියන් පාවා දී බොහෝ සම්පත් දුන්නාහ. එදා සිට සිටු දූ විසින් තමාට එව් බාදාහභෙදාහ, මල්, සුවඳ ආදී වූ දෙය එලවූ කල්හි ඒ දැක "මෙසේ වූ බත් කම්ද? මෙසේ වූ පිළි අඳින්ද? මෙසේ වූ මල්සුවඳ පලඳිම් දැයි පිටිසර ඇත්තන්ගේ කොලකම මෙසේ වනැ"යි කියා වෙහෙසෙයි.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර සිටාණෝ තමන්ගේ කටාහක නම් කොල්ලා නොදැක ඒ තැන මිනිසුන් යවා පිටිසර සිටාණන්ගේ ගම උන් නියාව අසා රජ්ජුරුවන් වහන්සේට දන්වා අවසර ඇරගෙන පිටිසරට නික්මුණාහ. සිටාණන් පිටිසර යන නියාව ඒ ඒ තැන ප්‍රසිද්ධ විය. කටාහක නම් කොලුත් එපවත් අසා "සිටාණන් එන්නේ අනික් දෙයක් නිසා නොවෙයි, මා ලඟටය"යි සිතා "සැඟවී ගියේ නම් ඒ කටයුතු නොවේ"යි සිතා "මෙතැන්හිම ඉඳ සිටාණන් වහන්සේ ආ කල උන්වහන්සේට මෙහෙවරකොට සිත ලබා ගණිමි"යි සිතා එතැන් පටන් තමාගේ ගෙයි මිනිසුන් ආදී වූ ඇම දෙනාට කියන කල "සෙස්සන් සේ නොවෙයි, අපි අපගේ දෙමව්පියන් දුටු කළ භය ලජ්ජා ඇත්තම්හ, එක සරියේ හිඳන් බත් නොකම්හ, මඩ සෝධා තිබීම්, පැන් පෙරා තිබීම්, වීල්

තිබීම්, පළට පැන් තිබීම් පටන් වාල් කළමනාදෙය අපි කරන්නේමය''යි කිය කියා ඉන්නා කලට ඒ සිටාණෝ අවුත් ලඟ ගමෙක උන්නාහ.

එවිට තෙමේ මයිලනුවන් ලඟට ගොස් ''අපගේ පියාණන් වහන්සේ මේ ගමට වඩිනාසේක. නුඹවහන්සේ විසින් ආගන්තුක සත්කාර කළ මැනවැ''යි සිටාණන් විසින් කරනලද සුවදුක් කථා ඇතිව සිටාණන් බත් කා ඉක්බිති පළට පැන් ඇරගෙන ගොස් තිබා ඉක්බිතිව සිටාණන්ට බිම බැස වැද ''ස්වාමීනි, කළමනා යම් මෙහෙයක් කෙරෙමි, මාගේ සම්පත්තීන් පිරිනොහෙළුව මැනවැ''යි යාච්ඤා කෙළේය. එවිට සිටාණෝත් උන්ගේ උගත්කම් නැති නියාව දැන ''මා නිසා තොපගේ සම්පත් පිරි නොහෙළමි''යි කියා උන් හා සමඟ ගමට අවුත් පිටිසර සිටාණන් විසින් කරනලද ආගන්තුක සත්කාර විඳ කා, බී අන්තයෙහි ප්‍රිය වූ කථාකොට උන්නාහ.

එවිට ආගන්තුක සිටාණෝ කියන්නෝ ''නුඹවහන්සේගේ පුතණුවන් අත පත එව් වේලේම ඒ නියාවට මම් මාගේ දුවණියන් පාවා දී කළමනා කටයුත්තෙන් අඩුවක් නොකෙළෙමි''යි කිහ. එපවත් සිටාණෝ අසා ''යහපතැ''යි කියා ''එක් දවසක් තමන්ගේ යෙහෙළනියන්ගෙන් ''ඉස උකුණන් හරුව''යි කියා උකුණන් හරවා හිඳ කියන්නාහු ''කුමක්ද? තොපගේ ස්වාමිපුත්‍රයා ප්‍රිය වාසය කෙරේදැ''යි කියා විචාළහ. එවිට ඕතොමෝ කියන්නී ''කිසිවකුටත් අමුත්තන් නැත. කළ මෙහෙයකුත් ඇත්නම් කසලි යයි කියා නින්දා කියන පමණක් විනා සෙසු අමුත්තෙක් නැතැ''යි කියන්නා වූ ආදීත් එසේමය. ''මෙයින් මතු බසක් කීවොත් මේ මන්ත්‍රය උගන්නා උන්ගේ මුඛය මැඩීයේය''යි කියා මේ මන්ත්‍රය උගන්වා කීප දවසක් ඇතුළත එම ගම රඳා නික්මුණාහ. ඒ කොලුත් ඊ ඉන්නා දාම තෙක් අනික් කෙනෙකුන්ට අවකාශයක් නොදී මෙහෙකොට නික්මුණු ගමනේත් පසු ගමන්කොට නැවත ගමට අවුත් පළමු කී නියාවටම වඩා උද්ධතව වාසය කරන්නාහ. එක් දවසක් සිටුදුව විසින් එලවනලද බත් දැක ''මෙසේ වූ බත් ද ලබන්නේය''යි කියන්නා එවිට සිටු දූ ඉදිරියේ සිට සිටාණන් කී මේ ගාථාව කීහ.

ඒ කෙසේද? යත්

''බහුම්පි සො විකත්ථෙය්‍යා - අඤ්ඤං ජනපදං ගතො

අත්වාගන්ත්වා න දූසෙය්‍යා - භුංජ භොයා කටාහක''

මේ ගාථාවෙහි අභිප්‍රාය සිටු දූ නොදන්නීය. කටාහකයා ගාථාවෙහි අභිප්‍රාය දැන එතැන් පටන් බැණ නොනැගී ඉඳින්නේය. ගාථාවෙහි අභිප්‍රාය නම් කෙසේද? යතහොත්,

''තෝ අනික් දේශයක සිට මීට ආවයි කියා තෝ තාගේ තරම් නොදනීද, මේ මුරයට සිටාණන් වහන්සේ නිකම් පළා ගියසේකැයි කියා පසුව මුරයේ ආ සේක් වීනම් තා ලෙහි සං ගසා ඇරගෙන යනසේක්දැ''යි කියවයි වදාරා ''එසමයෙහි කටාහකයා නම් මේ පිත්තු කියන භික්ෂුහුය, එසමයෙහි බරණැස් නුවර සිටු වූයෙම් මම්ම ය''යි වදාරා 'කටාහක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

125. අසිලක්ඛණ ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ මඟුල් කඩුව සිඹීමින් ලක්‍ෂණ කියන බමුණෙක් ඇත. අත්ලස් දුන්න වැමියන්ගේ කඩු ගෙනවිත් පෑ කල ''යහපතැ''යි කියයි. අත්ල්ස නුදුන්න වැමියන්ගේ කඩු පෑ කල ''නපුරු''යි කියයි. අත්ලස් කා ලක්‍ෂණ කියන නියාව එක් වැමියෙක් දැන ඒ නියාවට යහපත් කඩුවක් ලක්‍ෂණ යුක්තකොට තුන්සන ගහා කොපුවක් ඉදිකොට කොපුව ඇතුළත මිරිස් සුනුකොට පුරා කඩුව ඊ ලා ගොසින් රජ්ජුරුවන්ට පෑහ. රජ්ජුරුවන් විසින් බමුණා ගෙන්වා කඩුව පෑ ලක්‍ෂණ කියයි කී විසින් ''යහපතැ''යි කඩුව කොපුවෙන් ඇද නාසය කෙරේ තිබා කඩුව ඉඹලීය. ඒ ක්‍ෂණයෙහි කඩුව ඇලී තුබූ මිරිස් සුනු නාසයට වැද කිඹිසීය. කඩුව නාසයෙන් ඇත්කොට කිඹිසින්ට පමා සෙයින් කඩුව පිටම කිඹිස කප්පවාගත.

ඒ කථාව භික්ෂුසංඝයා වහන්සේ කෙරෙහි සැලවීය. ඒ කථාව දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මහළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩ උන්තැනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා ''මහණෙනි, මා

එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?''යි විචාරා වදාරා ''කඩුවේ ලකුණු කියන බමුණාගේ නාසය කැපුණු නියාව කිය කියා උනුම්හ''යි දැන් වූ කල්හි ''මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් නාසය කප්පවා ගතැ''යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි රජ්ජුරුවන්ගේ කඩුවේ ලක්‍ෂණ කියන බමුණෙකු ඇති වීමද, කඩුව ඉඹ ලක්‍ෂණ කීම්ද, කිඹිස නාසය කපා ගැණිමද, මෙකී සියල්ලම වර්තමාන කථාව කී පරිද්දෙන්මයයි දතයුතු.

ඒ නියායෙන් නාසා කප්පවා ගත් බමුණන් දැක රජ්ජුරුවන් විසින් ඉටියෙන් නාසයක් ලවා පළමුසේම උන්ගේ ස්ථානානතරයේ සිටුව තමන්ට සේවය කරන පිණිස සලස්වා ගත්හ.

එසමයෙහි රජ්ජුරුවන්ගේ බෑණ රාජ කුමාරයෙක්ද රජ්ජුරුවන්ගේ දූ වන රාජකුමාරිකා කෙනෙක්ද බාල දා පටන් එක්ව කෙළ එක්ව වැඩි උනුන් කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇතිව වසන සමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවන් විසින් අමාත්‍ය මණ්ඩලයා එක්ව හිඳ කථා කරන්නාහු ''මාගේ දුවණියන් ඔබ්බෙ රජ්ජුරු කෙනෙකුන්ට පාවා දෙන්නායින් මට භාරය. එසේ හෙයින් රජ්ජුරුවන් දෙන්නෙකු මට සහය වන්නේය''යි සිතා රාජකුමාරිකාවන් රාජකුමාරයන්ට නොපෑ වාසය කරන්නාහ. දෙන්නාම උනුන් කෙරෙහි පිළිබඳසිත් ඇති විසිනුත් වයසුත් මුහුකුරා සිටි විසිනුත් එක් දවසක් රාජකුමාරයෝ රාජකුමාරිකාවගේ කිරිමව් දැක මසුරන් දහසක් දී රාජකුමාරයෝ කියන්නෝ ''තොප විසින් රාජකුමාරිකාවන් රජ ගෙන් මැත් කරන උපායක් කරව''යි කී විසින් ''ඒ මට බාරය''යි කියා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් ''දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ දුවණියන් වහන්සේගේ ශරීරයෙහි කාලකණ්නියක් වෙසෙයි. එසේ හෙයින් ඒ කාලකණ්නි ප්‍රවාහ කරන්ට උවමැනවැයි, එසේ හෙයින් අසවල් තෙන ශ්වසාන භූමියෙහිදී පිළක් බැඳ පිළපිට මිනියක් තබා මිනිය පිට ඇඳක් තබා ඇඳපිට රාජකුමාරිකාවන් ඉඳුවා ඉස්සෝදා නහවාගෙන ආ යුතුය''යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් ඒ අසා ''එසේම කරව''යි උන්ටම භාර කළහ. එම විට ගොස් ශ්වසාන භූමියට මිරිස් සුනු පොට්ටනියක් ඇරගෙන ගොස් එක්ව ගිය මිනිසුන් ඒ ඒ තැන සඟවාපියා මියගිය මිනියක් සේ මුනින් වැදහෙව මා විසිනුත් නුඹලාට අඬක් ගසාපියා මා කැටිව රැකවලට ගිය සේවායනුත් ඇරගෙන දුවපියන්නා එවිට නුඹවහන්සේ රාජකුමාරිකාව ඇරගෙන ඉස්සෝදා නහා ගෙටම පලා ගිය මැනව''යි කියා එපවත් ගොස් රාජකුමාරිකාවන්ටත් කියා රාජකුමාරයන් විසින් එකී දවසට එකී සැටියේ ගොසින් ශ්වසානා භූමියෙහි වැදහොත් කලට රාජකුමාරිකාවන් හැරගෙන සේනාව විසින් රැකවල් ලවාගෙන නික්ම පෙරමඟ දී සේනාව ඇත්තන්ටත් කියන්නී ''ශ්වසාන භූමියෙහි වැදහොත් පුරුෂයා කීපවාරයක් කිඹියපියා නැගීසිට පළමුව දුටු කෙනෙකුන් අල්වාගෙන මරාපියයි, එසේ හෙයින් තොප හැමදෙන බියපත්ව''යි මඟදීම කියා සෝන්පලයට ගොස් කී ලෙසම රාජකුමාරයන් කිඹිස පියන්නා තෙමේ හයින් මහඬින් හඬාගෙන ඇමටම පළමුව දිවපුව, ඒ දුටු පිරිස් ආවුද එලා මහහඬින් හඬා දිවාපුවාහ.

එවිට රාජකුමාරයෝ රාජකුමාරිකාවන් ඇරගෙන ඉස්සෝදා නහා තමාගේ ගෙට ගියහ. එපවත් රජ්ජුරුවෝ අසා සතුටුව ''සිතා උන්නා පැමිණිය''යි වහා මඟුල්කොට සරණ පාවා දී රාජ්‍යයත් පාවාදුන්හ.

එසමයෙහි කඩු ලක්‍ෂණ කියන බමුණා රජ්ජුරුවන් නැගෙනහිරට පිට ලා උන් විසින් නැගෙනහිරට මූණ ලා සිටි බමුණාගේ මුහුණ අව්ව ගැසෙත් ගැසෙත් ඉටිවිරී නාසය වැටී ගියවිට බමුණා ලජ්ජාවෙන් කරබාගත. එවිට රාජකුමාරයෝ කියන්නෝ ''ආචාරීනී, ලජ්ජා නොවෙව, කිඹිසීම නිසා තොපට මේසා අලාභයක් විය. ඒ කිඹිසීම් නිසා මට මෙසේ වූ ලාභයක් විය''යි කියවයි වදාරා ''එසමයෙහි කඩු ලක්‍ෂණ කියන මෙසමයෙහි කඩු ලක්‍ෂණ කියන බමුණාමය, බරණැස් රජ්ජුරුවන්ට බෑණා වූ රාජ්‍යය ලත් රාජකුමාරයෝ නම් බුදු වූ මම්ම වේදැ''යි වදාරා 'අසිලක්ඛණ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

126. කලණ්ඩුක (කලන්දුක) ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කලණ්ඩුක ජාතකය දක්වන ලදි. එහි වර්තමාන කථාවද බරණැස් සිටාණන්ගේ පුතණුවන් හා කෙල්ලකගේ පුතා එක්ව අකුරු කළ නියාවද, සිටාණනගේ ගේ බැලූ නියාවද, සිටාණන් ලිව්වා බඳු බොරු පතක් ලියූ නියාවද, ඒ පත ගෙනගොස් පසල් සිටාණන්ගේ දූවට දුන් නියාවද යන සියල්ල පළමු කියනලද 'කටාහක' ජාතකයෙහි පණතමය දත යුතු.

මේ ජාතකයෙහි වෙනස නම් කටාහක නම් කොළු සිටුදුව පාවාගෙන වාසය කරන සමයෙහි බරණැස් නුවර සිටාණෝ තමන්ගේ කොල්ලා අපවත්ව ගිය හෙයින් තමන් ගේ වසන ගිරවාට කියන්නාහු "ගිරාපෝතකයෙනි, තොප විසින් කලණ්ඩුකයා උන් තෙනින් බලා ඇවිත් කියව"යි කියන්නා "යහපතැ"යි නික්ම ඒ ඒ තැන්හි බලාගෙන යන්නේ කලණ්ඩුකයා වසන ගමට අවුත් පැමිණියේය.

ගිරාපෝතකයා පැමිණි දවසම කලණ්ඩුකයා "ස්නානය කරන්ට"යි ගඟට ගියේය. ගිරාපෝතකයාත් ගඟ සමීපයෙහි දිඹුල් ගසක කොලතුරේ සැඟවීගෙන උන්නේය. කලණ්ඩුකයන් ජල ක්‍රීඩාව කරන හෙයින් සීත නොවදින්ට සිටුදුව විසින් කුළුබඩු කකාරණලද කිරි අතට දුන් කල්හි කලණ්ඩුක කිරි කටක් ඇරගෙන කට සෝදා සිටුදුවගේ ඉස වත්කරන්නා දුටු ගිරාපෝතකයා කියන්නේ "ඇයි? කලණ්ඩුකයෙනි, අප බැද්දේ වසන පක්ෂීන් පමණ මිසක් තොප අප හා එකගෙයි වාසය කළෝය, තොපි තොපගේ තරම් නොදනුද? එසේ විසින් මෙසේ වූ ජාතිසම්පන්න සිටුදුවගේ ඉසට කිරි වත්කරන්නේය, කටට ඇරගත් කිරි බී පියන පමණක් විනා නොදනිම්"යි කීහ.

එබස් ඇසූ කලණ්ඩුක සිතන්නේ "ගිරවානන් දැන් මාගේ තත්‍වය එළියේ කිව්වොත් නපුරැ"යි සිතා "ගිරවානෙනි, මෙසේ ඇවිත් සාමීචිකොට හිඳුව"යි කීහ. එබස් ඇසූ ගිරවා "තමාගේ තත්‍වය කී හෙයින් මාගේ බොටුව මඩීන්ට මු කැන්දන්නේය"යි සිතා ආකාශයට නැඟී බරණැස් නුවරටම ගොසින් සිටාණන්ට මේ තත්‍වය කීයේය. ඒ ඇසූ සිටාණෝද "එකියන කලණ්ඩුකයා ගෙන්වාගෙන ආවොත් මෙසේ සලසාගත හැකිය"යි වදාරා "එසමයෙහි කලණ්ඩුක නම් මේ පිත්තු කියන භික්ෂූහුය, බරණැස් සිටාණෝ නම් බුදු වූ මම්ම වේදැ"යි වදාරා 'කලණ්ඩුක ජාතකය' නිමවා වදාළ සේක.

127. බිළාර ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ගෙනවුත් පෑ කල්හි "මහණෙනි, දැන් මතු නොවෙයි, පෙරත් වඤ්චා ප්‍රයෝගයෙන්ම දන්නෝ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ විසින් ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ මූසිකව(මීයෙකුව) උපන්සේක. මහතින් ඌරු පැටියෙකුගේ ප්‍රමාණය. සියදහස් ගණන් මීයන්ට නායකව තුඹසක වසනසේක. එසමයෙහි එක කැනහිලෙක් ගොදුරු සොයා ඒ ඒ තැන ඇවිදිනේ මීයන් සමූහයා දැක "යම් උපායකින් මේ මීයන් කන්ට උවමැනවැ"යි සිතා බෝධිසත්‍වයන් ගොදුරු කන්ට යන මග නැගෙනහිරට මුහුණ ලා කට දල්වාගෙන තුන් පයක් ඔසවාගෙන කකුලක් බිම ගසාගෙන කැණහිලා සිටියේය. බෝධිසත්ත්‍වයෝ ගොදුරු සොයා යන තැනැත්තවුන් වහන්සේ ඔහු දැක "තොපි කව්රුදැ?"යි විචාරා උන් විසින් "මා ධාර්මිකයෝය"යි කී කල්හි "එක පයින් සිටිනේ ඇයිදැ?"යි කී විසින් "තුන් පයින් සිටියෙම් නම් පොළොව ධාරාලිය නොහෙ"යි කීය. "කට දල්වාගෙන සිටිනේ ඇයිදැ?"යි කී විසින් "සුලන් අනුභව කරන්ටය"යි කීහ. "නැගෙනහිරට මුහුණලා සිටිනේ ඇයිදැ?"යි කී විසින් "සූර්‍ය්‍ය වාපුත්‍රයාට සේවය කරම්"යි කී

විසින් බෝධිසත්ත්‍වයෝ "මූ කියන්නේ ඇත්තෙකැ"යි සිතා "මුන් ළෙහි යහපත් ගුණයක් ඇතැ"යි සිතා දවසට දෙවිටක් ඇවිත් සේවය කරන්නාහ.

එසමයෙහි කැණහිල් මීයන් තමාට සේවයකොට යන්නවුන් බලා හැමට පස්සේ යන මීයෙකු අල්වාගෙන කා කට ලේ පිස පළමු සිටි නියාවටම සිටියේය. මෙම නියායෙන් දවස්පතා මීයන් කන විසින් කල් යාමෙන් මීයෝ අඩු වී ගියාහ. එවිට මීයෝ ගොස් බෝධිසත්ත්‍වයන්ට කියන්නාහු "පෙර අපි මේ තුඹස ඉඳිනේ ගැටි ගැටිය, දැන් ඉතා තුනීව ගියම්හ, ඒ කුමන කාරණාවක් බවත් නොදනුම්හ, ඒ බව දතොත් යහපතැ"යි කීහ.

ඒ බව බෝධිසත්ත්‍වයෝ අසා "එසේ වීනම් කැණහිලාගෙන් වන උපද්‍රවයෙක් නිසාය"යි සිතා එදවස් කැණහිලාට සේවයට ගොස් එන ගමනේ "පරීක්‍ෂා කරන්ට උවමැනවැ"යි සිතා මීයන් ඇමෝම යවා පසුව බෝධිසත්ත්‍වයෝ නික්මුණාහ. බෝධිසත්ත්‍වයන් නික්මෙන්නා දැක මෙතෙක් දා මීයන්ට පනින්නා සේම පැන්නේය. බෝධිසත්ත්‍වයෝ ඔහු අතින් ගැලවී ඉවත පැකිල යන්නාහු "බළලුන් කරන තපස් වැන්නේය"යි සිතා "කරන තපසැ"යි කියා "තපස් කරම්හයි මෙසේ වූ වඤ්චා කෙරෙද්දැ?"යි කියා බොටුවට පැන කුලළ කඩා කා මරාපුවාහ.

ඒ දුටුවා වූ මීයෝ එතනට අවුත් කැණහිල් බල්ලාගේ මාංස එකසීම ලියා කාපුවාහ. පසුව ආ මීයෝ මොත්තමට මාංස සම්භනුයේය. ඔහු මරා සැපසේ වාසයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා "එසමයෙහි මීයන්ට නායකව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාරා 'බිළාර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

128. අග්ගිදත්ත (අග්ගික) ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාරන ලදී.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ මූසික ව උපන්සේක. එසමයෙහි එක් කැණහිලෙක් ගින්නෙන් දා ඉස ලොම් පමණක් තිබියදී සර්වංගයෙහි ලොම් දා ගියේය. එවිට හිස පමණක් රැකගත්තා වූ කැණහිල් ඡායාවෙන් තමා හිස් කුඩිඹිය පමණක් දැක "කුඩිඹිය ඇති පසු ජීවත් විය හැක්කැ"යි සිතා බෝධිසත්ත්‍වයන් ඇතුළු වූ බොහෝ මීයන් වසන තැනට ගොස් පළමු කී ජාතකය පරිද්දෙන් වැඳ සිටි ව්‍යවස්ථාවට බෝධිසත්ත්‍වයෝ එතනට අවුත් "තොපි කවුරුදැ?යි වදාරන්නාහු "අග්ගික භාරවාජයෝය"යි කියන්නා "කුමක් නිසා අව්දැ?"යි විචාරා "තොප හැම රකින්ට ආමි"යි කී විසින් "අප රකිනේ කෙසේදැ?"යි විචාරන්නා "උදාසන සවස ගොදුරට යන්නවුන් හා දෙවනුව බිලයට වදිනවුන් ගැන නියමය දනිමි"යි කී විසින් "යහපත මයිලනුවනි, එලෙස කරව"යි කී විසින් එතැන් පටන් යන එන මීයන්ගේ ගණන පසාරයෙන් කන විසින් මීයෝ තමන්ගේ මීයන් අඩු නියාව බෝධිසත්ත්‍වයන්ට කීහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ එපවත් අසා එදවස් හැමට පස්සේ නික්මුණාහ. මෙතෙක් දා සේම කැණහිල් බළු බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේට පැන්නේය. බෝධිසත්ත්‍වයෝ වළහා ඉවත පැන "තොප විසින් මීයන් රකිම් කියා මීයන් නැසූ පමණක්මය"යි බොටුවට පැන කුලළ සපා කා මැරූහයි වදාරා "එසමයෙහි කැණහිලා නම් දැන් මේ කුහක භික්ෂූහුය, මීයන්ට රජව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම වේදැ"යි මේ 'අග්ගිදතත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

129. කෝසිය ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙක් උපාසකව තුණු වන් මමායන ඇතිව වාසය කෙරෙයි.

එසමයෙහි ඔහුගේ ගෙයි වසන බැමිණි දුරාචාරව වාසය කරන විසින් රාත්‍රී මානයෙහි නිදි නොලැබ දහවල් ගෙයි කළමනා කිසි කර්මාන්තයක් නොකොට වැදහෙව නිදන්නීය.

බමුණා අවුත් "ඇයි තොප වැදහෙව නිදන්නේ කුමක් නිසාදැ?"යි විචාළේය. එවිට "ලෙඩ වීම්"යි කියන්නා "කුමන ලෙඩදැ"යි විචාරන්නා "රුජාවෙක"යි කී විසින් "කළමනා කවරේදැ?"යි බමුණා විචාරන්නා "ප්‍රණීත ආහාරය ලබන්නා යහපතැ"යි කී විසින් දවස්පතා සිහා සොයා ගෙනෙන්නේය. මේ නියායෙන් තමාගේ දවස්පතා ලත් රුජාව සන්සිඳීමක් නැති විසින් ඒ බව බුදුන්ට දන්වන නියාත් කීප දවසක් නොගිය විසින් ගඳ දුම්, මල්, පහන් ගත් අත් ඇතිව බුදුන් කරා ගොස් බුදුන් වැඳ පුදා එකත්පස්ව උන්නේය.

බුදුහු බමුණා දැක "මෙතෙක් දවස් නොආයේ ඇයිදැ?"යි විචාළසේක. බමුණු එවිට කියන්නේ තමාගේ ගෙයි බිරින්ද රුජාවක් විසින් "බෙහෙත් සපයන නිසා පමාවීම්"යි කියා නැවත කියන්නේ "රුජාව පමණක් මිසක් සර්‍වාඞ්ගයෙන් වැහැර ගිය කෙනෙක්වත් ශරීර වර්‍ණයෙන් අඩුවත් වූයේත් නැත, එසේ පමණක් මිසක් කෙතෙක් ප්‍රණීත ආහාර දුන්නත් රුජාවෙන් අඩුවක් නැත. ඊට කළමනා කුමක්දැ?"යි සර්‍වඥයන් වහන්සේගෙන් විචාළෝය.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරනසේක් "භවයෙන් ප්‍රතිච්ඡන්නව තිබෙන හෙයින් තට නොදැනෙන්නේ පමණක් මිසක් පළමුත් ඊට බෙහෙත් කීවෝ වේදැ"යි වදාරා බමුණා විසින් ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ දිසාපාමොක් ආචාර්‍ය්‍ය එසියයක් නුවර කුමාරවරුන්ට හා බ්‍රාහ්මණ කුමාරවරුන් ආදී වූ බොහෝ දෙනාට ශිල්ප දී වාසය කරනසේක. එක් බමුණෙක් දිසාපාමොක් ආචාරීන් අතින් ත්‍රිවේදය හා අක්‍ෂර, ලිඛිත ගණිත, තර්ක ව්‍යාකරණාදී වූ අෂ්ටාදශ ශිල්පයෙහි පාරප්‍රාප්ත විය.

ඒ බමුණාද දවස තුන්විටක් ආචාරීන්ට සේවයකොට ශිල්ප ශාස්ත්‍රයෙහි අඩුවැඩිය අරවාගෙන යෙයි. එසමයෙහි ඒ බමුණාගේ බිරින්ද දුශ්ශීල නියාව පළමුව වර්තමාන කථාවෙහි පණත සේම බමුණා අවුත් ආචාරීන්ට කී කල්හි, ආචාරී එපවත් අසා "ප්‍රණීත ආහාර කැවීමෙහි කම්නැත. ගොමුදියෙහි පස්පළා කකාරා ඇරගත් පැන් හා තිකුළු තිපල් කකාළ කෂාය ඉදිකොට තඹ භාජනයෙහි වත්කොට කීප දවසක් තිබා තඹ ගඳ වෙඩරුවූ කල්හි ඒ කෂාය ගෙනගොස් වැලක්වත් ලනුවක්වත් ඉපලක්වත් ඇරගෙන සිට 'මේ බෙත් බී රුජාව සංහිඳුවා ගනුව. එසේ නැත්නම් මාගෙන් දෙන ප්‍රණීත ආහාරය කණ බොන නියාවට ගෙයි මේවර හෝ කරව'යි කියව. මෙකී දෙයකට කැමැලි වූනම් ඉසකේ පත අල්වාගෙන අත තුබූ ඉපල වුවත්, වේවැල වුවත්, ලනුව වුවත් තුනින් එකකින් යහපත්කොට ඇන මේ නියායෙන් කරන්නා ලෙඩ සුවවේ"යි කියා ආචාරී කීහ.

බමුණා ගෙට ගොසින් එලෙස කරන්ට වූ දින "උපාය කීවේ කවුරුදැ?"යි විචාරන්නා "ආචාරීන් වහන්සේ කීසේකැ"යි බමුණා කී විසින් "ආචාරීන් මාගේ තත්ත්‍වය දත් නියාව වේදැ"යි සිතා එවිට "මේ වධ මා විඳින්නේ ඇයිදැ"යි සිතා ඇඳින් නැඟීසිට කළමනා මෙහෙවර කළහ. එතැන් පටන් කරන දුස්සීලය හැර පතිව්‍රතා ධර්‍මය රක්කාහ. වර්තමාන කථාවෙහිත් බුදුන් ඇසූ නියාව දැන මේ කියන බැමිණිත් තමා කරණ ලද දුස්සීලය හරන ලද්දීය.

"එසමයෙහි දෙමහල්ලෝ නම් මෙසමයෙහිත් දෙමහල්ලෝමය, දිසාපාමොක් ආචාර්‍ය්‍ය උපන්නෙම් බුදුවූ මම්මය"යි වදාරා දෙකල් ගළපා මේ 'කොසිය ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

130. අසම්පදාන ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ රජගහ නුවර නිසා වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව වැඩ උන්නා වූ මහළුවරුන් වහන්සේ "ඇවැත්නි, දෙවදත්ත ස්ථවිරයෝ කෙළෙහි ගුණ නොදනිති"යි කිය කියා වැඩ උන්සේක.

එතනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍ව භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාළ කල්හි "දෙවදත්ත ස්ථවිරයන් කෙළෙහි ගුණ නොදන්නා නියාව කිය කියා උනුම්හ"යි දැන් වූ කල්හි "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත්

කෙළෙහි ගුණ නොදන්නෝම වේදැ''යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස මගධ රට රජගහ නුවර මගධ නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එනුවර අසූකෙළක් සම්පත් ඇති සංඛ සිටුව උපන්සේක.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර මහ සම්පත් ඇති පිළිය නම් සිටාණන් කෙනෙක් ඇත්තාහ. එනුවර සිටුවරු දෙදෙන උනුන් කෙරේ විශ්වාසය දවසරනාහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර පිළිය සිටාණන්ගේ ගෙයි සම්පත් පිරිහී ගොස් දුක්ඛිතව සිතන්නාහු ''මාගේ යහළු සංඛ සිටාණන් කරා ගොස් සම්පත් ඇරගෙන වුත් රකෙමි''යි සිතා තමන් හා සිටු දුවණියන් පමණක් බරණැස් නුවරින් නික්ම නැගීයන්ට වාහනයක් පමණ නැතිව පයින්ම රජගහ නුවරට අවුත් සංඛ සිටාණන්ගේ ගෙට වැද දුටු කල්හි සිටාණෝ ''කුමක් නිසා අවුදැ?''යි විචාරන්නා ''දුක්ඛිතව රකෙන මානක් නැතිව නුඹ කරා ආමි''යි කී විසින් එවිට සංඛ සිටාණන් විසින් ''ආයේ යහපතැ''යි කියා තමන්ගෙන් සතළිස් කෙළක් සම්පත් දී දැසිදස් පරිවාර සම්පත් සියල්ලත් දෙකොටසක් කොට බෙදා කොටසක් දී සත්කාර සම්මාන කොට යවූහ.

කල්යාමකින් සංඛ සිටාණෝත් දුක්ඛිතව සිතන්නාහු ''මෙසේ දුක් විඳිනා බලත් මාගේ බොහෝ සම්පතුත් ඇරගෙන ගිය පිළිය සිටාණන් කරා යන්නා මටත් ප්‍රත්‍යුපකාර කරන්නෝ වේදැ''යි සිතා සිටු දුවණියන් හා සමග බරණැස් නුවරට ගොස් සිට දුව ශාලාවක රඳවා තුමූ පිළිය සිටාණන්ගේ ගෙදරට ගියාහ. එවිට පිළිය සිටාණෝ ''සංඛ සිටාණන් ආහ''යි අසා ගෙට කැඳවා යවූහ. සංඛ සිටාණෝ ගෙට අවුත් දැක උනස්නෙන් නැගී සිටින්නක්වත් ඉන්නා අසුන් පැනවීම් සාමීචිකමක්වත් නොකොට ''කුමක් නිසා අවුදැ?''යි විචාළහ.

එවිට සංඛ සිටාණෝ කියන්නෝ ''නුඹ දකිනා පිණිස ආමි''යි කියන්නා ''නවාතැන් අළේ කොයිදැ?''යි කියන්නා ''නවතැන් අළ තැනක් නැත''යි කියන්නා එදවස් තමන්ගේ ගෙදරට දාසක් යාල රත්හැල් වැද තිබෙද්දී කෙළෙහි ගුණ නොදන්නා හෙයින් තමන්ගේ ගෙයි කොල්ලෙකු කැන්දාලා කියන්නෝ ''මුන් ආ ගමන සිස් නොකොට බොල් තිඹක් මුන්ගේ එකතුරු පටට මැනලව''යි කියා සම්මතකොට සිටාණන්ට කියන්නාහු ''තෙපිත් තෙල ඇරගෙන ගොස් නවාතැනකදී පිස කාපියා මා කරා නොඅවුත් තොපගේ රටටම පළා යව''යි කීහ.

එබස් අසා සංඛ සිටාණෝ සිතන්නාහු ''මේ බොල්තිඹ ඇරනොගනිම් දෝ හෝ''යි සිතා නැවත සිතන්නාහු ''මා විසින් මිත්‍ර ධර්මය නොබිඳිනා ඒ කුමක් වේව''යි සිතා බොල්තිඹ හින ලවාගෙන ශාලාවට ගොස් එපවත් සිටුදුවට කීහ. ඒ සිටුදුව කියන්නී ''නුඹවහන්සේ විකේෂ්පව සතළිස් සම්පතුත් පරිවාරත් දී බොල්තිඹ ලවාගෙන ආයේ කිම්දැ?''යි කී විසින් ''උන් විසින් ඇ බොල්තිඹ ඇර නොගනිම් නම් මාගේ මිත්‍රකම් බිඳිනා හා සරිය, එසේ විසින් ගෙනාමි, ඊට තොපි කනස්සළු නොව''යි කීවත් සිටුදූ හඬන්නීමය. පළමු සංඛ සිටාණන් විසින් පිළිය සිටාණන්ට පාවාදුන් ගම් ධූරයෙක් ශාලාව සමීපයෙන් යන්නේ ශාලාව ඇතුළට වැද සිටාණන් හා සිටු දුවණියන් දැක දෙන්නා පයගෙන හඬා ''සාමි දුවණියෙනි, කුමකට හඬව්දැ?''යි විචාරන්නා ''සතළිස් කෙළක් සම්පත් දී බොල්තිඹක් දුන් විසිනැ''යි කිවූය. එවිට කියන්නා ''නුඹවහන්සේ විකෂෙප නුවුව මැනවැ''යි කියා තමන්ගේ ගෙට දෙන්නාම කැඳවාගෙන ගොස් ඉස් සෝධා නහවා බත් කවා තමාගෙනුත් බොහෝ සත්කාරකොට තමා හා එක්ව ආ පරිවාරයන්ටත් කියා උන් ලවාත් බොහෝ සත්කාර කරවා ඒ කියන කොලු තමාගේ රජ පරිවාරත් හැරගෙන වාසල සිට මොරගෑය. එවිට රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ සිටාණන් හා රජගහ නුවර සිට ආ සංඛ සිටාණන් දෙන්නා ගෙන්වා බරණැස් නුවර රජ්ජුරුවෝ සංඛ සිටාණන් අතින් විචාරන්නා ''තොපගේ ලඟට මුන් ගිය ගමනේ මුන්ට කුමක් දුනුදැ?''යි විචාරන්නා ''සතළිස් කෙළක් සම්පත් හා බොහෝ පරිවාර දුනිමි'' කී විසින් පිළිය සිටාණන් අතින් ''සැබෑදැ''යි විචාරන්නා ''සැබව''යි කී විසින් ''තොප කරා මුන් ආ ගමනේ තොප දුන්නේ කුමක්දැ?''යි පිළිය සිටාණන් අතින් විචාරන්නා කරබා ගත්හ.

එවිට රජ්ජුරුවන් විසින් "බොල්තිඹක් දුන්නෙයි කියන්නා ඇසුම්හ"යි කී විසින් කරබා ගත්තාහ.

එසමයෙහි රජ්ජුරුවන් හා අමාත්‍ය මණ්ඩලයා හා බොහෝ නින්දා කළාහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ සංඛ සිටාණන්ට කියන්නෝ "මුන්ගේ ගෙයි සම්පත් එකහීම ඇරගෙන යව"යි කියන්නා "දේවයන් වහන්ස, අනුන්ගේ සම්පතතින් මට කාරිය කිම්ද? මා දුන් සතළිස් කෙළක් සම්පත් හා මාගේ පරිවාර ඇම් මේ"යි කියා ඇම ම ඇරගෙන රජගහ නුවරට ගොස් දානාදී පින්කම් කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා "එසමයෙහි පිළිය සිටාණෝ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි සංඛ සිටාණෝ නම් බුදුවූ මම්ම වේදැ"යි දෙකල් ගළපා 'අසම්පදාන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

131. පඤ්චගරු ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සෙ ජේතවනාරාමයේදී අජපාල න්‍යග්‍රෝධ සූත්‍රය වදාළසේක. එදවස් සංඝයා වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව වැඩහිඳ කථා කරනසේක් "ඇවැත්නි, සර්‍වඥයන් වහන්සේ විසින් අජපාල න්‍යග්‍රෝධ මූලයෙහිදී තණ්හාය, අරතීය, රගාය යන මාර ස්ත්‍රීන් තුන්දෙනා විශිෂ්ඨ රූ මවාගෙන බුදුන් පොළඹවන්ට ආ ගමනේ බුදුන් විසින් කර ඔසවාත් නොබලන ලද. එසේ විසින් මේ නියා රූපශ්‍රීයක් දැක වැඩහුන් නියාව යහපතැ"යි කියා කථාකොට වැඩහුන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "දැන් මහණෙනි, මා විසින් සියලු ක්ලේශයන් නසා ලොව්තුරා බුදුවූ ජාතියෙහි ස්ත්‍රී වසඟ නොවූවා කුමක්ද, අබුද්දොත්පාදයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් නුමු කළ නුවණින් දවස අරණ සමයෙහි පවා ස්ත්‍රී වසඟ නුවමෝදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ට රාජකුමාරවරුන් පන්සියයක් ඇති වූ නියාවද, බෝධිසත්ත්‍වයන් ඇමට බාලව ඉපද පසේබුදුන් අතින් "කවරදා මට රාජ්‍යය ලැබේදැ?"යි විචාළ නියාවද, පසේබුදුන් විසින් "සත් දවසකින් තක්සලා නුවරට ගියා නම් රාජ්‍යය ලබ"යි කී නියාවද, අමාත්‍යයන් පස් දෙනෙකු එක්ව ගොස් පඤ්චකාම තෘෂ්ණාවෙන් යකින්නට ගොදුරු වූ නියාවද, බෝධිසත්ත්‍වයන් පස්සේ යකින්න එලවාගෙන ඊම ආදී ගන්ධාර නුවර ශාලාවක වන් නියාවද, ගන්‍ධාර නුවර රජ්ජුරුවන් නුවරට ඇතු පිටින් වඩිමින් සිට බෝධිස,ත්‍වයන් එපයි කියව කියවා යකින්න ඇරගෙන රජගෙට ගිය නියාවද, එදවස් රෑ තමාගේ යක්‍ෂ විමානයට ගොස් යකින්නන් ඇරගෙන රජ්ජුරුවන් හා සියලු වාසල පටන් ඇතුළු අය ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා ඇට තිබියදී භක්‍ෂණය කළ නියාවද, යන සියල්ලම පළමු කියනලද 'ගන්‍ධාර ජාතකය' සේම යයි දත යුතුය.

යකුන් පළා ගිය කල පසු දවස් ගම්මුදලිවරුන් විසින් දොරවල් බිඳ ඇතුලට අවුත් රජගෙයි තුබූ කසල දමා ශුද්ධකොට නුවර දිව්‍යපුරයක් මෙන් සරහා රජගෙය සුධර්මා නම් දිව්‍යසභාවක් මෙන් සරහා අමාත්‍ය මණ්ඩලයා රැස් කරවන්නාහු "අසවල් ශාලාවේ උන් පුරුෂයා රාජ්‍යය කරන්ට නිස්සෝ ය"යි කියා ඔබ කරා ගොස් එපවත් කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නෝ "රජ්ජුරුවන්ගේ පුතණු කෙනෙකුන් නැද්දැ?"යි විචාරන්නා "නැත"යි කී හෙයින් ඔටුණු පැළඳ මහත් වූ පෙළහරින් නුවරට වැද දළපුඩු සේසත් නැගූ සිංහාසනාරූඪව යුවරජ සෙනෙවිරත් ඇතුළු වූ අමාත්‍ය මණ්ඩලයා පිරිවරා බ්‍රාහ්මණ පඬිත්, ගෘහපති පඬිත් සමන්විත වූ සොළොස් දහසක් නාටක ස්ත්‍රී නැටීම්, ගී කීම්, බෙර ගැසීම් ආදී වූ දෙයින් මේඝ ගර්ජනාවක් කරන්නට වන්නාහ. පඤ්චාංගික තූර්‍යනාදයෙන් එක නින්නාද කෙරෙමින් ඒ ඒ තැන ඝෝෂා කරවන්ට වන්නාහ. මේ නියායෙන් බොහෝ රාජානුභාවයෙන් ඉඳ සිතන්නාහු "පසේබුදුන් වහන්සේ කී පණතට හා වීර්‍ය ධෛර්‍යයෙන් මෙසේ ප්‍රතාපයක් ලද්දේය"යි සිතා එතැන් පටන් දානාදී වූ කුසල්කොට දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කොට කම් වූ

පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා "එසමයෙහි ගන්ධාර දේශයෙහි රාජ්‍යය කළ රාජකුමාරයෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාරා මේ 'පඤ්චගරු ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

132. සසන (සතාසන) ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද. එක්තරා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ පිටිසර ගමක වස් වසන්ට පළමු තුන් මස පන්සල ගිනි වැද දා ගිය විසින් උපාසකවරුන්ට එපවත් කියා උපාසකවරුන් විසින් සී සාම්භ, වැට බඳිම්භ යනාදී කී කී දවස්ම අවුත් කිය කියා තුන් මසම ගණය නොනැගුහ. විහාර එාසු මඳ හෙයින් අධිගමයක් වන්නා තබා ආලෝකයක් පමණකුත් උපදවාගත නුහුණුවාහුය. මේ නියායෙන් දවස් ඇර වස් ඉක්බිති බුදුන් කරා අවුත් වැඳ එකත්පස්ව වැඩ උන්සේක.

සර්වඥයන් වහන්සේ සුවදුක් විචාරා "ඇයි මහණෙනි, ගිය කාරිය මුදුන් පැමිණියේ දැ?"යි විචාරන්නෝ "විහාර අඵාසු හෙයින් භාවනා කරන්ට නුවූයේය"යි දන්වන්නා "එාසු තෙනකට ගොසින් උවත් භාවනා කරන්ට එපාදැ"යි "පෙර පක්ෂීහු පවා තමන් උන්තෙන අඵාසු හෙයින් ඔබ්බට ගොසින් වාසය කළෝවේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ පක්ෂීව බොහෝ පක්ෂීන්ට රජව ඉපද ගහක් සමීපයෙහි වාසය කරනසේක. එසමයෙහි බොහෝ පක්ෂීන් ගහට නැමී තිබෙන අත්තෙක ඉඳ වර්චස් කරන්නාහ. එසමයෙහි ගහ වසන්නා වූ නාග රාජයෙක් තමා වසන දියෙහි පක්ෂීන් වර්චස් කරන්නා දැන "උන් වසන ගස ගින්නෙන් දවන්ට උවමැනවැ"යි සිතා රාත්‍රියෙහි පක්ෂීන් එකම ගසට රුස්ව උන් වේලාවට පළමුකොට විෂ ධූමයක් අළේය. ඉන් ඒ ගහ පැන් උනු කරවා පීය. දෙවෙනිව ගිනිකඳ අළේය. ඉන් දුම්කඳ පැන නැංගේය. තුන්වෙනිව අල ගිණිනිකඳින් නාඹ තල්කඳ සා ගිනිකඳ පැන නැංගේය. ඒ දුටු බෝධිසත්ත්වයෝ "ගින්නට විරුද්ධ වූ දියෙන් ගිනිකඳ පැන නැගී අවස්ථාවෙහි අපි මෙතන ඉඳීම කාරණා නොවෙ"යි කීවා කරන පක්ෂීන් ගණනක් ඇරගෙන ඔබ්බට ගියේ වේදැයි වදාරා "එසමයෙහි නායක පක්ෂීව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාරා 'සසන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

133. ජාතසෝම (ඣානසෝධන) ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සකස්පුර දොරට බට දවස් සැරියුත් ස්වාමීන් වහන්සේ ප්‍රශ්න විසර්ජනය කළ නියාව යහපතැයි යන මේ කථාව නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ හිමාලය වනයෙහි බොහෝ තාපසවරුන්ට නායකව වසන්නාහුය.

එසමයෙහි බෝධිසත්වයන්ගේ ප්‍රධාන අතවැස්සා නම් ඔබ්බේ ගමකට වස් වසන්නට යාමේදී බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේගේ මරණ කාලය පැමිණියේය. එවිට අතවැසි තාපසවරු විසින් ළඟට අවුත් "කුමක්ද, ධ්‍යානයක් උපදවාගත් සේක්දැ?"යි විචාරන්නා "ආකිංචනං නත්‍ථි කිංචි"යි වදාරා ප්‍රාණය නිරුද්ධව ගොස් බඹලොව ගොසින් පෙනුනුසේක.

එවිට තාපසවරුන් විසින් "ආකිංචනං නත්‍ථි කිංචි" යන බසෙහි අර්ථය දැනගත නොහී "මිත්‍යාදෘෂ්ටීන් උපදනා බඹලොව උපන් නියාව නොවේදැ"යි සිතා ආදාහන පූජාව මාහැඟිකොට නොකළාය.

එවිට ප්‍රධාන අතවැසි තාපසයෝ එතනට අවුත් තාපසවරුන් අතින් "අචාරීන් වහන්සේගේ ප්‍රාණය නිරුද්ධව යන ගමනේ කීයේ කිම්දැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "එසේ වීනම් අභස්සර නම්

බඹලොව උපන්නේය''යි කීහ. බොහෝ තාපසවරුන් ''ඒ කීයේ බොරු ය''යි යන විසින් මහබ්‍රහ්ම තෙමේම එතනට අවුත් ''මාගේ ප්‍රධාන තාපසයා කීයේ ඇත්තම ය''යි කියා පෙරලා බඹලොව ගියා යයි වදාරා ''එසමයෙහි ප්‍රධාන තාපසයෝ නම් සැරියුත් ස්ථවිරයෝය. මහබ්‍රහ්මව උපන්නේ නම් බුදුවූ මම්ම ය''යි මේ 'ඣානසොධන ජාතකය' නිමවා වදාල සේක.

134. චන්‍ද්‍රාභාස (චන්‍ද්‍රාභ) ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සකස්පුර නුවර සැරියුත් සාමීන්ගේ ප්‍රශ්න නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ හිමාල වනයෙහි බොහෝ තාපසවරුන්ට නායකව ඉඳ පරලොව යන දවස් තාපසවරුන් විසින් ලඟට අවුත් ''කුමණ ඍඬියෙක් පැමිණියේදැ?''යි විචාරන්නා ''චන්ද්‍රාභාසං සුරියාභාසං'' කියා පරලොව ගියාහ. එවිට ජ්‍යෙෂ්ඨ තාපසයන් විසින් ''අපගේ තාපසයන් වහන්සේ ආභස්සර නම් බඹලොව උපන්සේකැ''යි කී විසින් තාපසවරුන් නොගිවිස්නා හෙයින් මහබ්‍රහ්මයා එතනට අවුත් ''ජ්‍යෙෂ්ඨ තාපසයන් කීයේ සැබෑමය''යි කියා බඹලොව ගියාහයි වදාරා ''එසමයෙහි ජ්‍යෙෂ්ඨ තාපසයෝ නම් සැරියුත් මහස්ථවිරයෝය. මහබ්‍රහ්මව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ''යි 'චන්ද්‍රාභය ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

135. ස්වර්‍ණහංස ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා උපාසකයෙක් ළූනු වත්තක් කොට භික්‍ෂූන් වහන්සේ බොහෝ දෙනාට ළූනු කඩා දෙන්නේය. ''මේච්චරටත් කඩා ගණුව''යි කියා උන් ලවාම කඩවාත් යවන්නේය. භික්ෂූණීන් වහන්සේත් ඔහුට කියා ඔහු කීව් ව්වරක් කපාකොටා තමන් වහන්සේ හෝ කඩාගෙන යනසේක. උපාසකයා හෝ කඩා දෙන්නේය.

මේ නියායෙන් දවස් හරණා සමයෙහි එක් දවසක් උත්සවයක් නිසා බොහෝ දෙනා ගෙට අවුත් ළූනු කඩාගෙන ගියාහ. ඒ වේලාවට නන්දාන නම් භික්ෂූණී කෙනෙකුන් වහන්සේ ඔහුගේ ගෙට එදවස් අවුත් ''උපාසකයෙනි, ළූනු දෙව''යි කී සෙයින් උපාසක තැනත් ළූනු දීපියා සිටි ප්‍රස්තාවට ඉල්වූ හෙයින් ''නුඹ වහන්සේ මේ ළූනු වත්තට ගොසින් ළූනු තුනක් කඩා ගත මැනවැ''යි කීය.

එබස් අසා තමන් වහන්සේගේ මෙහෙණින්නන් හා සමග වත්තට ගොස් ළූනු එකසීම කඩාගෙන ගියසේක. එවිට උයන්ගොව්වාත් ''නොකියන් ඉන්ද දී මෙසේ වූ අනාය කෙරෙද්දැ?''යි කියා මුරගෑය. උපාසකයාගේ සිතිවිල්ලට කළකිරුණ ඒ ඇසූ බොහෝ මෙහෙණින්නන් වහන්සේත් උස්කොටනා කොට එපවත් සර්‍වඥයන් වහන්සේට දැන් වූසේක.

සර්‍වඥයන් වහන්සේත් එපවත් අසා ''මහණුන් විසින් නම් දුන් දෙයක් විනා නුදුන් දෙයක් ඇරගත යුතුදැ?යි බොහෝ තෘෂ්ණාවෙන් අත සිටි දෙයක් නැසී යන්නේ ඔබ්බෙන් ලබන ලද දෙයක් නැත. ලත් දෙයෙහි සතුටු වීමෙන් ඔබ්බෙනුත් සම්භවෙයි. අත සිටි දෙයත් තාවුරුවෙ''යි කියා බොහෝකොට භික්‍ෂූන් වහන්සේ මෙහෙණින්නන්ට නින්දාකොට ''මහණෙනි, පෙරත් මේ මෙහෙණින්න බහුවිත්ත ඇත්තී වේදැ''යි වදාර ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේදැයි යතහොත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ බමුණු කුලයක ඉපද දූන් තුන්දෙනා ගෙන එකෙක් නන්දාය, එකෙක් නන්‍දවතීය, එකෙක් සුන්දරීනන්දනී යයි. දූන් තුනදෙනෙකු ලදින් ඔබ්බේ පරකුලයෙක ලන්ට විවාහ

කරන්නාට පළමු ම පිය වූ බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ මියගොස් ස්වර්ණහංසව ඉපද ජාති සමරණ ඥාණයෙන් මේ හංස ජාතියට පළමුවෙනි ජාතියෙහි බ්‍රාහ්මණ කුලයෙහි උපන් නියාවත් බැමිණිය හා දූන් තුන්දෙනා අනුන්ට බැලමෙහෙකොට රකෙන නියාව දැක "මාගේ පියාපත් රන්පියාපත් විසින් කැපීම් තැලීම් ආදී වූ කර්මාන්තයට නිසිව තිබෙයි. එසේ හෙයින් මාගේ අඹුදරුවන්ට සංග්‍රහ පිණිස ම විසින් දෙමසින් අතනට ගොස් පියාපත් එල එලා ආම් නම් යහපතැ"යි සිතා දවසක් තමන්ගේ ගෙට අවුත් පළය පිට උන් කල්හි දූන් තුන්දෙන විසින් "තොපි කවුරුදැ?"යි විචාරන්නා "තොප ඇමට පිය වූ බ්‍රාහ්මණයානෝ නම් මමය, තොපට හා තොපගේ මෑණියන්ටත් සංග්‍රහ පිණිස ආමි" කියා රන්පතක එලා ගියහ. මෙම නියායෙන් කීප වාරයෙක රන්පත් එලා සිටි කල්හි එක් දවසක් බැමිණි සිතන්නී "තිරිසනා නම් එක් සිතක් නොවන්නාහ. ඉදිරියේ මෙතනට නොයෙම් සිතුවොත් අපට බොහෝ අලාභය"යි සිතා දූන් කැඳවා කියන්නී "තොපගේ පියාණන් දවසෙක අල්වාගෙන ඇඟ පියාපත් උදුරා ගනුව"යි කීහ.

එපවත් උන්ගේ දූන් තුන්දෙන කියන්නාහු "අපගේ පියාණන් වහන්සේගේ සර්වාංගය රිදෙයි, අපි එලෙස නුදුරම්හ"යි කීහ. මෙසේ නියායෙන් කිය කියා උන් කලට හංසයා ඒ ගෙට ආවේය. එකල්හි බැමිණි කියන්නී "ස්වාමි පුත්‍රයා මා කරා එව"යි කියා කැඳ වූ කල්හි එවිට බෝධිසත්‍වයන් වහා උන් කරා එන්නාම අල්වාගෙන සර්වාංගයේ රෝමයන් උදුරා ගත්තාහ.

බෝධිසත්‍වයන් නොමනා අභිප්‍රායෙන් උදුරා ගත් හෙයින් සියළු රන්පත් නිස්ප්‍රභාව ගියේය. බෝධිසත්ත්වයෝ පියාපත් නැති හෙයින් යානොහී එම ගෙයිම උන්නාහ. දෙවෙනිව ඇවිත් වන ලොම් සුදු පැහැ ඇතිවන්නා බෝධිසත්ත්වයන් ඇරපුවාහ. එතැන් පටන් බෝධිසත්ත්වයෝ ගෙට නොආවිරුහයි වදාරා "මහණෙනි, තෘෂ්ණාවගේ අධිකත්‍වය නිසා යෙහෙන් සෙමෙන් ලැබ ගන්නා රන්පත් ලැබ ගන්ට නුවූයේ වේදැ"යි වදාරා "එසමයෙහි බැමිණි නම් මේ නන්දා නම් මෙහෙණින්නය. ස්වර්ණහංසව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාරා 'ස්වර්ණහංස ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

136. බබ්බු ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන කාණමාතාව ආර්‍ය්‍යශ්‍රාවක නම් වූ උපාසිකාවක් ඇත්තීය. එකියන උපාසිකාවට කාණමාතාව යයි කියන්ට කාරණා කින්දැ?යි යතහොත්, කාණ නම් දූවක් ඇත්තීය. ඇට මව් විසින් කාණ යයි නම් කළේ ඇස කණ හෙයින් නොවෙයි, විශේෂව රූ ඇති හෙයින් ඇ දුටු පුරුෂයෙක් ඇගේ රුවෙහිම තෘෂ්ණාව බැඳී අනික් ස්ත්‍රියක කෙරේ දෘෂ්ටියක් නොහෙලන විසින් කාණවූවා හා සමානයෝ යයි කියා කාණාවෝ යයි නම් තිබූහ.

කාණ නම් දූව ඔබ්බට ඇගේ මෑණියෝ පාවා දුන්හ. ඔබ්බේ කුලයක වැද ඉඳ බොහෝ දවසකින් මෑණියන් දකින්ට මෑණියන් කරා අවුත් දැක උන් ලඟ වැද ඉඳ නොඑන විසින් උන්ගේ ස්වාමි පුත්‍රයා කියා යවන්නේ "කාණාවන් දකිනා බොහෝ අභිප්‍රාය ඇත්තෙම්, වහා එන්නේය"යි කියා යවූහ. එපවත් අසා කාණාවෝ තමන්ගේ මෑණියන්ට එපවත් කීවාහ. එපවත් කාණමාතාවෝ අසා "ස්වාමිපුත්‍රයා දකින්ට යන ගමන සිසතින් යාම නපුරු යයි කැවුම් ආදී වූ දෙය පිසවාගෙන යා යුතුය"යි පණත් කළාහ.

ඒ අවස්ථාවට වහන්දෑ නමක් සිඟා වැඩිසේක. සෝවාන් උපාසිකාවන් විසින් ගෙයි කැවුම් තිබෙද්දී "නැතැ"යි කියන්ට කාරණා නොවන හෙයින් පාත්‍රය පුරා කැවුම් පිළිගැන්වූහ. ඒ භික්ෂූ වහන්සේත් අනික් සිඟායෙන භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ දැක උන්වහන්සේට කියනසේක් "කාණමාතාවන්ගේ ගෙයි කැවුම් ඇත, ඔබ්බට යව"යි කීසේක.

එපවත් අසා ඒ ගෙට ගොස් පාත්‍රය පුරා කැවුම් ලබාගෙන අනික් නමකට කීසේක. ඒ නම අනික් නමකට කීසේකැයි කියා මේ නියායෙන් සතර නමකට පාත්‍රා පුරා දීමෙන් කැවුම් නිමා ගියේය.

එසේ හෙයින් කාණාව ඒ මුරයේ යන ගමන් තබා දෙවෙනි වලියේත් ස්වාමිපුත්‍රයා "අව මැනවැ"යි කියා යවන්නා මුරයේත් ගමනට පිසූ කැවුම් එම භික්ෂූන් වහන්සේම පිළිගත් හෙයින් ගමනට බාධා වූ හෙයින් ඔබ්බෙන් කුලස්ත්‍රියක් ගෙනාහ. එපවත් කාණාවෝ අසා බොහෝ වික්ෂේපව අඬන්ට වන්නාහ. කාණමාතාවෝත් වික්ෂේප වූහ.

එපවත් සර්වඥයන් වහන්සේ දැක කාණමාතාවන්ගේ ගෙට අවුත් උන් විසින් පනවනලද බුධාසනමස්තකයෙහි වැඩහිඳ "උපාසිකාවෙනි, තොපගේ දුව අඬන්නේ ඇයිදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා ඊට සුදුසු බණ වදාරා උන්ගේ සෝක නිවා ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක.

එදවස් සවස දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මහළුවරුන් වහන්සේ "අසවල් භික්ෂූන් සතර දෙනා නිසා කාණාවන්ගේ ගමණටත් බාධා වීයයි ආර්‍ය්‍ය උපාසිකාවන්ටත් බොහෝ වික්ෂේපය"යි කිය කියා උන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මෙකියන භික්ෂූහු සතරදෙනා විසින් කාණමාතාවන්ගේ ලාභය උදුරා ගෙනෙන ලදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ ගල්වඩු කුලයක ඉපිද ගල් වඩුවන්ට ආචාර්ව දවසරිනාසේක.

එසමයෙහි සතළිස් කෙළක් සම්පත් නිධානගතව තිබෙන්නා වූ පිටිසර සිටාණ කෙනෙක් නැසී ගියාහ. උන්ගේ බැදැනියෝ මියගොස් සම්පතෙහි ගත්තා වූ ආසාවෙන් නිධාන භූමියෙහි තුඹසෙක මූසිකා ධෙනුව උපන්නාහ.

ඒ අවස්ථාවට බෝධිසත්ත්‍වයෝ ඒ පාළු ගමට අවුත් ගල් පළා ඉන් කර්මාන්තකොට ජීවත් වන්නාහ. දවසට විටක් බෝධිසත්ත්‍වයන් ඒ ගමට එන හෙයින් මූසිකා ධෙනුව බෝධිසත්ත්‍වයන් කෙරෙහි ස්නෙහ උපදවාගෙන "මාගේ සතළිස් කෙළක් සම්පත් ඇත, ඒ සම්පත් ඒ සත්පුරුෂයාට දී මමත් ප්‍රයෝජන විඳිමි"යි සිතා එක් දවසක් කර්‍ෂාපණයක් කටින් ඩැහැගෙන අවුත් බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ පා මුල එලා එව. බෝධිසත්ත්‍වයෝ "මේ කිමෙක්දැ?"යි කීහ. මූසිකාව විසින් "මේ රත්තරන් නුඹවහන්සේ විසින් ඇරගෙන මට රත්තරන් සතර වියටෙක දඩමස් ඇරගෙන ඉතිරිවා ප්‍රයෝජන ගත මැනවැ"යි කීහ.

ඒ නියාවට දවස්පතා කර්‍ෂාපණයක් මී දෙන්නීය. බෝධිසත්ත්‍වයෝ රත්තරන් සතර වියටෙක දඩමස් ඇරගෙන ලා මේ නියායෙන් දවස් අරණා සමයෙහි එක් බළලෙක් ගොදුරු සොයා ඇවිදිනේ මූසිකා ධෙනුව දැක අල්වාගත. එවිට මූසිකාව කියන්නී "මා ඇර පියව"යි කීය. ඊට බළල් කියන්නේ "ගොදුරු සොයන්නෙමි"යි කී විසින් "මා ඇල්ලූයේ කුමටදැ?"යි විචාරා "මාංස කන්ටය"යි කී විසින් "එකදා කන මාංසය යහපත්ද? ඇමදා කන මාංසය යහපත්දැ?"යි විචාරන්නා "හැමදා කන මාංසය ලැබේ නම් යහපත්වෙ"යි බළලා කියන්නා "එසේ වීනම් මා ඇර පියන්න, දවස්පතා මාංස ලබමි"යි මූසිකාව කී විසින් අසා බළලා කියන්නේ "යහපත, ඒ නියාවට මස් දෙව"යි "පමා වූ දවසෙක දන්නෙම් වේදැ"යි භය ගන්වා අලහ.

එතැන් පටන් මූසිකා ධෙනුව තමා ලත් මාංස දෙකොටසක් කොට බළලාට කොටසක් දී කන්නීය. මේ නියායෙන් අනික් බළලෙක් ඇල්වීය. උන්ටත් මාංස කොට්ඨාසයක් දෙන නියායෙන් කියා ගැලවුනාහ. මේ නියායෙන් බළලුන් සතර දෙනෙකු ඇල් වූ ගමනේ සතරදෙනාම මේ නියායෙන් ගිවිස තමා එක තැනැත්තිය, බඩ පුරා මාංස පස් කොටසක් කොට සතර කොටසක් බළලුන්ට දී තමා කොටසක් කන හෙයින් බඩපුරා කන්ට නොලත්තීය. දවසින් දවස දුර්වලභාවයට පැමිණියාහ.

එපවත් බෝධිසත්ත්‍වයෝ දැන "මෙසේ වන්ට හේතු කවරේදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "මෙතෙක් දවස් මට නොකීවේ ඇයිදැ?"යි කියා විචාරා ඒ නියාවට දැවාන ගුහාවක් ඉදිකොට ඉන්ට සලස්වා "තී විසින් මස් ඉල්ලා ආ බළලුන්ට පරිභව බණව"යි සලස්වා ලූහ. ඒ නියාවට

මූසිකාව දැවාන කරඬුවේ උන් කලට පළමුකොට බළලෙක් ඇවිත් ''තී විසින් මට දෙන මස් කොයිදැ?''යි විචාරන්නා ''ඇයි, තොපට මස් දෙන්ට උන් එකෙක්ද, තොපට මස් උවමනා වීනම් තොපගේ දරුවන්ගේ මාංස කව''යි කියා කිපෙන ලෙස බස් කීව. එවිට බළල් කෝපව ''තොපිත් මෙසේවූදැ?''යි දැවාන කරඬුවට පැන ලය තලාගෙන ඉවත ගොස් බැද්දේ ලැග මිය ගියේය.

මෙම නියායෙන් අනික් බළලුන් තුන්දෙනත් මූසිකාවගේ බසට කෝපයෙන් දැවාන කරඬුව පැන ලය පලාගෙන මළාහ. එතැන් පටන් මූසිකාව බෝධිසත්ත්වයන් කෙරේ සමාධියෙන් පැහැද කර්‍ෂාපණ දෙකක් දවසකට දෙන්නීය. මේ නියායෙන් තමාගේ සතළිස් කෙළක් සම්පත් දුන්නීයයි වදාරා බළලුන් සතරදෙන මස් කැමෙන් මූසිකාවට වූ අලාභය සේම උපාසිකාවන්ටත් වූ අලාභ යයි වදාර ''අදවක් පටන් පවරා දුන් දනක් විනා නොපවරා දුන් දනක් ගෙට ගොස් ඇර ගනීම අකැපය''යි ශික්‍ෂාපද පණවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි බළලුන් සතරදෙනා නම් මේ භික්ෂුහු සතරදෙනය, මූසිකා ධෙනුව නම් කාණමාතා වූ උපාසිකාවෝය. එසමයෙහි ගල්වඩුව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය''යි දෙකල් ගළපා මේ 'බබ්බු ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

137. ගොධ ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්චා ප්‍රයොග දන්නා භික්‍ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී. එහි වර්‍තමාන කථාව යටකියනලද කුහක ජාතකයයෙහි සැලැස්ම සේම යයි දතයුතු.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ ගොයි යෝනියක ඉපිද පිටිසර ගමක බැද්දේ තුඹසෙක වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි සිල්වත් ගුණවත් තාපස කෙනෙක් එකියන පිටිසර ගම මනුෂ්‍යයන්ගෙන් සිව්පසය අනුභව කරන්නාහ. බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ තාපසයන්ගේ මියුරු ධර්‍මදේශනාව අසන නිසා දවසක දෙවිටක් අවුත් තාපසයන් දැක වැඳ යන්නාහ. කල්යාමකින් උපාසකවරුන්ට කියාගෙන ඒ තාපසයන් වහන්සේ හිමාලය වනයට වැඩිසේක. පසුව කූට තපස් කරන්නා වූ තාපස කෙනෙක් එම ගමට අවුත් උහුත් උපාසකවරුන් විසින් දෙන දන් ලබන්නාහු එම පන්සල වසන්නාහ.

එසමයෙහි ගොයාණෝ ''පළමු තාපසයන්සේම මුයිත් යහපත් කෙනෙකැ''යි සිතා දවසකට දෙවිටක් අවුත් දකිනාහ. එසමයෙහි එක් දවසක් නොකල් වැස්සෙක් වට විසින් මෙරු පැන නැංගාහ. මෙරුන් කන නිසා බොහෝ ගොයි ඒ ඒ තුඹස්වලින් එලිබටහ. ඒ දැන මනුෂ්‍යයෝ බැද්දට අවුත් බොහෝ ගොයින් මරාගෙන යන්නාහු ගොයි මාලු යහපත්කොට පිසගෙන ගියාහ. තාපසයෝත් ගෝයි මාලු කා ''කුමන මාංසදැ?''යි විචාරා ගෝයි මස නියාව කියන්නා එහි තෘෂ්ණාව බැඳ ''මා කරා එන මහගොයෙක් ඇත, ඔහු මරා මස් කම්''යි සිතා උපාසකවරුන්ට කියා ලුනු මිරිස් ආදී වූ දෙයත්, අත්පල්ලයකුත් ගෙන්වා පන්සල ඇතුලේ සඟවා තබා යහපත් පොල්ලකුත් ඉදිකොට ඒ පොල්ල වැහැරි සිවුරෙන් සඟවාගෙන සක්මන් කෙළවර ගල අස්න පිටකර නමාගෙන ගොස් ගොයාණන් එනමග යටැසින් බල බලා අපිස් භාවයක් අඟවා උන්නාහ. ගොයාණෝත් තුඹසින් පිටත්ව එන්නාහුමය. මෙතෙක් දා සේ ලඟට නොඅවුත් කොව කොවා තාපසයන් ඉන්නා සැලැස්මෙන් සැකව උඩුසුලඟට ගොස් තාපසයන් ගොයි මස් කෑ නියාව නාසයෙන් ආඝ්‍රාණකොට දැන දැන ලන් නොවී දුරුව දුරුව ඇවිදිනාහ.

ඒ තාපසයෝ ''තමන් කරා ගොයාණන් නොඑන විසින් කොවපුව''යි සිතා ''පොල්ල බලා දමාලා ගසා මරමි'' සිතා දැමුවාහ. දැමූ පොල්ල වල්ගය අගට වැදගත. දෙවෙනිව ලුහු බඳා පොල්ල ඇරගෙන ගසනතුරු බෝධිසත්ත්වයෝ වහා ගොසින් තුඹසට වැද අනික් තෙනකින් මූන එලියට ලා ''තා යහපත් තාපස කෙනෙකැයි සිතා උනිමි, තා සේ වූවන්ට කාෂාය වස්ත්‍ර, දිවිසම්, ජටා ආදී වූ දෙය තරම් නොවෙ''යි කියා බැන තුඹසට වැදගියාහ.

ඒ තාපසයෝ ''මෙවක් පටන් මෙතන උනිනම් ගොයාණෝ මාගේ තතු උපාසකවරුන්ට කිය''යි සිතා එදවස්ම හිමාලය වනයට නික්මුණාහයි වදාරා ''එසමයෙහි කූට තාපසයෝ නම්

වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂුහුය, යහපත් තාපසයෝ නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය, ගෝව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාරා 'ගොධ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

138. උභතෝභට්ට ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ වෙළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව මහළුවරුන් වහන්සේලා කථාවක් උපදවනාසේක් ''දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ බුදුන් වදාළ ප්‍රතිපත්ති නුපුරා ඉන්න විසින් භික්ෂුභූ නොවන්නාහ. ගිහිව සිට ලබනලද ලාභයෙනුත් පිරිහුනාහ. මහණව සිට ලබන්නා වූ අධිගම ආදී වූ ලාභයෙනුත් පිරිහුනාහ. එසේ හෙයින් දෙකෙළවර ගිනි වැදගෙන මධ්‍යයේ අසූචි ගෑවුණු දණ්ඩක් සෙයින් අභව්‍යය. දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ උභයභ්‍රෂ්ට වූව''යි මේ කථාව කිය කියා වැඩ උන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා ''මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්ව භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව හුනුදැ?''යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා ''මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ පළමුත් උභයභ්‍රෂ්ටයෝ වේදැ''යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ පිටිසර ගමක බැද්දේ විලක් ගාව ගසක වෘක්ෂ දේවතාව උපන්සේක.

එසමයෙහි එක්තරා බිළිවැද්දෙක් තමාගේ පුතු කැඳවාගෙන ඒ විල සමීපයට අවුත් ඒ විල බොහෝ මසුන් ඇති හෙයින් බිළිය දමාලීය. ඒ බිළිය ගොස් මහා කණුවක ඇවිලිණ. ඇදගත නොහැකි විසින් කෙවුළු සිතන්නේ ''මහා කුඩමස්සෙකැ''යි සිතා පුතා අත ගෙට කියා යවන්නේ ''තොපගේ මෑණියන් අසල ගෙයි ඇත්තන්ලා ඩබර කරන්ට කියාලව''යි කියා යවා තෙමේ බිලීකටු ඇදගත නොහැකි විසින් කැඩෙයි යන හයින් ඉනකඩ ගොඩ තිබා ''මසු අල්වම්''යි දියට බැස දියෙහි අතපත ගා ඇවිදිනා කල දියෙහි තිබූ කණු දෙකක් දැස ඇනී ඇස් දෙක නැසින. ගොඩ තිබූ ඉනකඩ මග යන හොරෙක් ඇරගත. පුතාගේ බස් අසා මව් දබර උපදවා ගන්නා උපායක් උවමනා විසින් එක් කණෙක තල්පතක් තබාගෙන, එක් ඇසෙක බඳුන් කබල්ලේ දැලිගෙන පිරිමැද ගා ගෙන පිරිය ඇති පුතෙකුසේ බලුකු කෙකු වඩාගෙන වියරු උණු කෙනෙකු මෙන් අවුනැයි කියන්නා වියරු උණෙන් ''තොප විනා මා වියරු උණේ නැතැ''යි බසින් බසට දබර බෝ වනමෝ ගම්මුදලියාට කී දබර එලවම් කියා ඇරගෙන ගොස් ගම්මුදලින්ට පැමිණියාය. ගම්මුදලි යුක්ති විචාරා ''ඇටම වරදය''යි කියා දඩ සලස්වා මරා තළා දඩ ඇරගත්තාහ.

එවිට කෙවුල් දියෙන් ගොඩට නැගී අතින් ඇස වසාගෙන කඩ සොයා ගොඩ නොදැක සිටියේය. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝ වෘක්ෂයෙන් පිටත්ව කියන්නාහු ''කෙවුල, තාගේ අඥාන කමින් දිය කළමනා කටයුතතෙනුත් දියට බැස ඇස් දෙකත් නසාගෙන, ගොඩ තිබුන ඉනකඩත් නුවූයේ යයි අවවාද කී යුක්තියෙන් දබරකොට තොපගේ බිරින්ද මරා ගෙයි තිබූ සම්පත්තියෙනුත් ප්‍රයෝජන නුවූයේය. එසේ හෙයින් දියෙන් කළමනා කටයුත්තෙනුත් ප්‍රයෝජන නුවූයේය'' අවවාද කියා අන්තර්ධාන වූහයි වදාරා ''එසමයෙහි ඇස නසාගත් කෙවුලා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය, වෘක්ෂ දේවතාව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාරා 'උභතෝභ්‍රෂ්ට ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

139. කාක ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි බන්ධු සංග්‍රහයක් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. එහි වර්තමාන කථාව දසවැනි නිපාතයෙහි 'භද්‍රසාල' ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි රජ්ජුරුවන්ගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයෙක් වීථියේ යමින් සිටියේය. එවේලාවට කවුඩෝ දෙන්නෙක් තොරණයක් පිට උන්නාහ. ඉන් එක් කවුඩෙක් කියන්නේ ''මේ බමුණාගේ ඉස වර්චස් කරන්ට මට අභිප්‍රාය''යි කියන්නා එවිට අනික් කවුඩු කියන්නේ ''මහා සම්පත් ඇති උවමනා බමුණාය.

එසේ වූ බමුණා හා කැටිව වෛර වීමෙන් කවුඩු රැස එකසීම නසාලන්ටත් සපන. එසේ වූ දෙයක් නොකරව''යි කීහ. ඊට කවුඩු කියන්නේ බමුණා ඉස වර්චස් නොකොට ඉන්ට බැරිය, කුමක් වේවයි වර්චස් කරමි'' කී විසින් අනික් කවුඩු ''තා කළ දෑ තොම දකුව''යි කියා ඔබ්බකට ගියේය.

එවිට බමුණාත් තොරණ කෙළවරට ලන් වන්නාම කවුඩු ඉස වර්චස් කොටපීය. එවිට බමුණුත් කවුඩුත් කෙරේ වෛර බැන්දේය. ඒ අවධියට අනුන්ට බැලමෙහෙකොට ජීවත් වන ගැහැණියක් වී සිහිත්තක් අව්වේ වනාලුය. පීඩම්ලොම් ඇති එළුවෙක් ඒ වී කන්ට වන. එවිට ඒ ස්ත්‍රිය විසින් පොල්ලක් ලා මරා ලුහුබඳවා පුව, තවත් ඇගේ ප්‍රමාදයක් බලා වී කන්ට ආය. දෙවෙනිවත් එසේම ගැසූය. එවිටත් පලා ගියේය. පසුව මැහැලි සිතන්නී ''තවත් මූ විටින් විටම වී කත් නම් මාගේ බැලමෙහෙය පහරින්ට ගෙනා වි නිමායෙ''යි සිතා ගිනි පෙණෙල්ලක් අතින් ඇරගෙන නිදා වැටි වැටී වැදහොත්තීය. එවේලාවට ඒ එළුවා වී කන්ට ආ විසින් ගිනි පෙණෙල්ලෙන් බල පහරක් ගැසුව. සැඩ ඇතිව එළුවා විසින් ඇඟ ගිනි වැදගත. ඒ ගිනි නිවන්ට එළුවා වහා ගොසින් ඇත්හළ තුබූ ඉලුප් ගොඩක වැටී වැදහොත්තේය. ඒ ඉලුප් ගේත් ගිනි ගත්හ. ඇත්හළ දා ඇතුන් පිට වැටී ඇතුන්ගේ පිට බොහෝ වණව ගියේය. ඇත්හළ වෙදවරුන් පිළියම්කොට බැරි සෙයින් රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා පුරෝහිත බමුණා ගෙන්වා ''ඇතුන්ට පිළියම් කරන්ට බැරි යයි වෙදවරු කීහ, ඊට ආචාරීනි කළමනා කින්දැ?''යි විචාළහ.

එපවත් බමුණු අසා ''කවුඩන්ගේ තෙල් ලදොත් පිළියම් කරන්ට භාරය''යි කීහ. එපවත් රජ්ජුරුවෝ අසා ''කවුඩන් මරව''යි කීහ. ඒ නියාවට මෙහෙවර අසා ගත් නුවරවාසී කවුඩන් සිය දහස් ගණන් මරා ගොඩකොට පුවාහ.

එසමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ සුසානයක් සමීපයෙහි සුවාසූදහසක් කවුඩන් පිරිවරා කවුඩන්ට නායක රජව ඉන්නාහ. කවුඩු රජ්ජුරුවෝ කවුඩන්ට වූ විපත්තිය කවුඩකු අතින් අසා ''මාගේ බන්ධූන්ට වූ ආපදාය මාම ගොසින් ගළවතොත් විනා අනික් කෙනෙකුන්ට බැරිය''යි සිතා දශපාරමිතාව පෙරදැරිකොට සියලු සත්ත්‍වයන් කෙරේ මෛත්‍රී පතුරුවා ''මා විසින් මාගේ බන්ධූන් වූ කවුඩු සමූහයා ගලවන නියායෙන් මැ යන්නේය, ඒ ගැළවීම සත්‍යය නම් මට කිසි අන්තරාවක් නොවේව''යි කියා අධිෂ්ඨානකොට පවනට බඳු වූ වේගයෙන් අවුත් ඇරලා තිබූ කවුළු දොරින් රජගෙට වැද රජ්ජුරුවන්ගේ සිංහාසනයට වන්හ.

එවිට එතන සිටි මිනිසුන්ගෙන් එකෙක් කවුඩා අල්ලන්ට ලඟට ආයේය. එවිට රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු ''රජ්ජුරුවෙනි, පරීක්ෂා කරවීනා කීවන්ගේ බසට මෙසේ අනර්ථයක් කෙරෙද්දැ?''යි කීහ. ''රජ්ජුරුවන් විසින් නම් පරීක්ෂාකාරීව මිසක් වෛරයෙන් කී කී බස් පස්සේ ගොසින් මෙසේ කෙරෙද්දැ''යි අවවාද කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ සතුටුව සතපාක සහශ්‍රපාක තෙලින් දෙපිය එව මැඩ තමන්ට ඉදිකළ අන්නපාන ආදී දෙය බඩ පුරා කවා රන්බිස්සක් පිට ඉඳුවා ''කවුඩන්ට තෙල් නැත්තේ කුමක් හෙයින්දැ?''යි විචාළහ.

එවිට රජගෙය මුළුල්ලේ එකනාදකොට මිණියක නාදයක් සේ මිහිරි කටහඬින් කියන්නාහු ''දේවයෙනි, කවුඩෝ යටත් පිරිසෙයින් කුඩා කොල්ලකුත් පමණ මනුෂ්‍යයෙකුත් දකිනා කලත් මහා භය චකිත ඇත්තාහ. එසේ හෙයින් උන්ගේ ලෙහි දැන්වත්, ගියදවසත්, අනාගතයෙහිවත් ඇඟ තෙල් නැත්තේමය''යි කියා බමුණා විසින් කවුඩන් නසන නිසා කියයි කියා මිහිරි කටහඬින් කියත් කියත් රජ්ජුරුවන්ගේ ළය මොලොක්ව කියන්නාහු ''මාගේ රාජ්‍යයෙන් තොපට පූජා කෙරෙමි, රාජ්‍යය පිළිගනුව''යි කියන්නා ''ඉන් මට ප්‍රයෝජන කිම්ද? මාගේ බන්ධූන් ගැලවෙන්නා පමණය''යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝ සතුටුව සියලු ප්‍රාණීන්ටම අභය දී ''කවුඩන් මරන්ට එපාය''යි කියා එතැන් පටන් සාල් අමුණක බත් පිසවා, ඊට නිසි මාළු ආදී වූ දෙය ඇතිව දවස්පතා කාවනුවේ බත් ලන්නාහ. බෝධිසත්ත්‍වයෝ දවස්පතා තමන් මේ නිමවන බත් ලබන්නාහ. මේ නියායෙන් දවස් ඇර කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහයි වදාරා ''එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද

ස්ථවිරයෝය, කවුඩන්ට රජව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්මය''යි වදාරා 'කාක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

140. රිතීය ගොධ ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි නොකීකරු භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්තමාන කථාව 'මහිලාමුඛ' ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ ගෝධ යෝනියක ඉපිද ගොයින් දහස්ගණන් පිරිවරා මහත් වූ තුඹසක වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ ගෝ පැටියෙක් කටුස්සකු හා විශ්වාසව ගෙන වසන්නේය. එසමයෙහි බොහෝ ගොයි එපවත් ගොසින් බෝධිසත්ත්‍වයන්ට කීහ. බෝධිසත්ත්‍වයෝ තමන්ගේ ගෝ පැටවා ගෙන්වාගෙන ''අද පටන් තෝ නීච වූ ජාති ඇති කටුස්සා හා විශ්වාසය නිසා මතු ගෝ රැසට අනර්ථ වෙයි'' තමන්ගේ ස්ථානෝචිත ප්‍රඥාවෙන් දැන කීවාහ. එසේ කීවත් ඒ ගෝධ පැටවා කීවා නොකොට කටුස්සාගේ ඇඟ වැතිර කෙළිනේය.

මේ නියායෙන් කල් යත් යත් ගොයා ඉතා මහත් විය. ඒ මහත් වූ කය ඇරගෙනත් කටුස්සා ඇඟ වැතිර කෙළිනේය. මේ නියායෙන් ඒ වේලාවට කටුසු තමා කය කුඩා හෙයින් මහත් වූ ශරීර ඇඟ වැතිර ගන්නා මහත් පර්වතයක් ඇඟ වතුරුවා ලූවාසේ තමාට දැනෙන විසින් ගොයින් කෙරේ වෛර බැන්දේය.

ගෝධ රජ්ජුරුවෝත් ''කටුස්සා නිසා යම් දවසෙක භය පැමිණෙ''යි නියම දැන ඒ නියාවට සොර උමගක් කැණ තිබුවාහ. ඒ අවදියට නොකල් වැස්සෙක් වට බොහෝ මෙරු පැන නැංගාහ. ඒ දැක එක් වැද්දෙක් ''මෙරු කන්ට ගොයින් බස්නා කලැ''යි සිතා ගොයින් මරණ්නට බැද්දට ගියේය. ඔහු බැද්දේ ඇවිදිනා කලට ගොයින් කෙරේ වෛර බැඳි කටුසු ඒ කියන වැද්දහු දැක ''කුමක් නිසා බැද්දේ ඇවිදිදැ?''යි විචාරා ''ගොයින් සොයා ඇවිදීමි'' කී විසින් ''ගොයින් සොයා තා දුක් ගන්ට එපයි, පිදුරු හා ගිනි ගෙන ගොසින් මම වේද පාමි'' කියන්නා ඒ නියාවට වැදි ගොසින් පිදුරු හා ගිනි ගෙනාය.

එවිට කටුසු කියන්නේ ''මේ කියන තුඹස් කටැයි, පිදුරු ගන්වාලා ගිනි ඇන පියව, එවිට දුම් කැලැ ගොයින් තුමූම පිටත් වන්නාහ, පිටත් වූ වේලාවට තොප අත තුබූ පොල්ල බලාවත්, බල්ලන් පැලවාත් කැමති ගොයි මරා ගනුව''යි කීය. එසේම වැදි කෙළේය.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ ''මෙතෙක් අපේ බන්ධූන්ට භය වූයේ අසත්පුරුෂ වූ කටුස්සා නිසාය''යි සිතා සාරා තුබූ සොර උමඟින් පලා ගියාහයි වදාරා ''එසමයෙහි කටුස්සා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. නොකීකරු ගෝ පැටියා නම් නොකීකරු භික්ෂූහුය. එසමයෙහි ගෝ රජව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ''යි වදාරා 'ගොධ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

141. රිතීය සිගාල ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් මහළු තෙරුන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයට රැස්ව දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ ''සර්වඥයන් වහන්සේ නසන්ට නාලාගිරියා මෙහෙයා ගිජ්ඣකූට පර්වතයෙහි සිට ගල් පෙරලා විදින්ට දුනුවායන් යවාත් නසන්ට නොයෙක් ප්‍රයෝගකොටත් නසාගත නුහුනුවෝ වේදැ''යි කිය කියා උන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා ''මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?''යි විචාරා වදාළ කල්හි එපවත් අසා ''දැන්මතු නොවෙයි මහණෙනි, පෙරත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මා නසන්ට සිතා නසාගත නුහුනුවෝ වේදැ''යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ කැණහිල් යෝනියෙහි ඉපිද දහස් ගණන් කැණහිළුන් පිරිවරා අමු සොහොනක වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර උත්සව කෙළියක් නිසා රා මස් ඒ ඒ තැන බොහෝකොට තිබා දාවළුත් කෙළ රෑ වූ දවස පසළොස් පැයකුත් කෙළි විසින් මස් නිමා ගොසින් රා පමණක් තිබුයේය. එවිට එක් පුරුෂයෙක් "රා මස් දෙව"යි කීය. එවිට බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ "මස් නැතැ"යි කීහ. එවිට එක්තරා මිනිහෙක් කියන්නේ "මා ඉන්දදී මස් අමාරුදැ"යි කියා පොල්ලක් ඇරගෙන වාසල් අඟුළු ලූ විසින් දිය යන සොරොව්ව අස්සෙන් පිටත්ව සොහොන් පලකට ගොස් උඩුබැල්ලෙන් මළමිනියක් සේ වැදහොත්තේය.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝ මිනී කන්ට ගොස් මිනිසා වැදහොත් නියාව දැක "මේ තෙමේ නොමළ එකෙකැ"යි සිතා "එසේ වුවත් පරීක්ෂා කරන්ට උවමැනවැ"යි යටි සුලඟට ගොස් ඉවකොට නොමළ නියාව දැන "මූ රවටා පලායන්ට උවමැනවැ"යි සිතා ලඟට අවුත් පොල්ල ඩැ ලඟට ඇද්දාහ. මිනිසත් පොල්ල ලඟට ඇද්දේය. එවිට කැණහිල් ඈත ගොසින් කියන්නේ "වැදහොත් පමණකින් මළ නොමළ නියාව දැනගත නොහැක්ක. නමුත් පොල්ල ඩැ ලඟට ඇද්දාහාම නොමළ නියාව දැන කුමන නින්දක්දැ"යි කීවාහ.

එවිට ඒ පුරුෂයා නැඟීසිට පොල්ල බලා ගසා නොවැදහොත් බැවින් "තෝ මා විසින් ගැලවී ගියාවේදැ?"යි කියා කැණහිල් කියන්නේ "තා අතින් මම ගැලවී ගියෙමි. තොප සතර අපායෙහි නොගැළවනෝදැ"යි කීහ.

එවිට ඒ පුරුෂයා කරබාගෙන තමා ආ ලෙස ඇතුළු නුවරට අවුත් අගලින් ඉස්සෝදා නහා තමාගේ ගෙටම ගියේයයි වදාරා "එසමයෙහි කැණහිළුව මරන්ට ගිය පුරුෂයා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි කැණහිළුන්ට රජව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

142. විරොචන ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් විසින් බුදුන් අතින් "සියලු භික්ෂූන් වහන්සේ පාංශුකූල චීවර පොරවනා නියායෙන් සොසානිකාඞගය පුරන ලෙසද, වෘක්ෂ මූලයෙහි හිඳ භාවනා කරන ලෙසද, මච්ඡමාංස නොකන ලෙසද, වල වාසයෙහි විනා ගම් වාසයේ සඞසයා වහන්සේ නොවසන ලෙසද කියා මේ ප්‍රශ්නයද බුදුන් අතින් ඉල්වා බුදුහු "මාගේ ශාසනයෙහි සුඛිත මුදිතයෝ බොහෝ දෙන මහණ වෙති. එසේ හෙයින් කී දෙය පිළිවන් කෙනෙක් පුරති, බැරි කෙනෙක් නුපුරති. මා විසින් එසේ එක සී පුරන්ට උවමැනවැයි ආපාතති නොපණවමි" වදාරන්නා ඊට දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ "බුදුහු මා කීවා නොකළසේකැ"යි කිපී සැරියුත් සාමීන්ගේ ගණයෙන් අලුත සිවුරු පෙර වූ විනය නොදන්නා භික්ෂූන් පන්සියයක් ඇරගෙන "බුදුන්ගෙන් ලබනලද උපසම්පදා සෘඞි ආදී වූ දෙය ඇතිව තිබියදීත් බුදුන් කෙරෙන් තණ අගක් ගලා ඇරගන්නා විචරක් මා ඔවුන් ප්‍රයෝජනයක් නැතැ"යි කියා එක සී මසින් මස පොහො දෙකක් කොට සඞස භේද කරවාගෙන ගයා නම් ගඟඉස පන්සලක "මමත් බුදුය"යි කියා බුඞකෘත්‍යය කරමින් දවස් අරණසේක.

එසමයෙහි සර්වඥයන් වහන්සේ එක් දවසක් දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ භික්ෂූන් පන්සියක් දෙනාට අධිගමය හේතු නියා දැන සැරියුත් මුගලන් දැගසව්වන් ලඟට කැඳවා "තෙපි දෙන්න දේවදත්ත ස්ථවිරයන් සමීපයට ගොස් උන්ගේ පරිවාර භික්ෂූන් පන්සියයක් දෙනාට බණ කියා කැඳවාගෙන එව"යි වදාළසේක.

එපවත් අසා දැගසව්වන් වහන්සේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ ගණයට වැඩිසේක. දේවදත්ත ස්ථවිරයෝත් දැගසව්වන් වහන්සේ දැක "තමන් කරා පලා ආහ"යි සිතා ඒ වේලාවට තමන් බණ කිය කියා උන් විසින් බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරන ලෙස දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ වදාරනසේක් "ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, මාගේ වසට රිදෙයි. තෙපි බණ කියව"යි කියා

තමන්වහන්සේ බණ අස්න ගාවා බිම සැතපුනුසේක. ඒ වේලාවට සැරියුත් සාමි බණ කියා පන්සියක් දෙනාම රහත් කොටගෙන වේළුවනාරාමයට වැඩිසේක.

එවිට කෝකාලික ස්ථවිරයෝ දේවදත්තයන්ගේ ගණයට අවුත් ගණය සූන්‍යව තිබුනු නියාව දැක දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ට කියන්නාහු "තොපගේ වහන්දෑ එකසීම දෑගසව්වන් ඇරගෙන යා දී කුමන මරනිදි නිදන්නේය"යි කියා විලුඹ බලා යකුලකින් ගැසූවාසේ විලුඹෙන් ළමැද්දට ඇන ලේ තුන්කටක් නන්වාපීය. සැරියුත් සාමිත් රහතුන් පන්සියයක් ඇරගෙන බුදුන් දුටුසේක.

එවිට සර්‍වඥයන් වහන්සේ "ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ තොප යන කලට කෙසේ උනුදෑ?"යි විචාරා වදාරන්නා සැරියුත් සාමි කියනසේක් "ස්වාමීනි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ විලාසයෙන් උන්නේය"යි වදාරා කෝකාලික ස්ථවිරන් කළදෑත් දැන් වූසේක. එපවත් සර්‍වඥයන් වහන්සේ අසා වදාරා "ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මා සේ ක්‍රියා කරන්ට වැද බොහෝ විනාශයට පැමිණියෝ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ සිව්පාවුන්ට උතුම් වූ කේසර සිංහව ඉපිද පර්‍වතයක් මුදුනේ ස්වර්‍ණමය ගල්ගුහාවක වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි එක් දවසක් කේසර සිංහරාජතෙම පර්‍වතයෙන් පැන මීමෙකු අල්වාගෙන මාංස අනුභවකොට වැවට ගොසින් පැන් බී පෙරලා පර්‍වතයට එන ප්‍රස්ථාවට එක් කැණහිලෙක් සිංහයාට ලන්ව ගිය හෙයින් තමා ගැලවී යන උපායක් නැති හෙයින් සිංහයාගේ පය වැඳලා සිටියේය. එවිට සිංහයා කියන්නේ "ඇයි ජම්බූකය, කුමකට සිටියේදෑ?"යි විචාරා "නුඹවහන්සේට සේවාකම් කරන්ට සිටියෙමි" කී විසින් බෝධිසත්ත්‍වයෝත් ඒ කැණහිලා කැන්දාගෙන පර්‍වතයට නැගී උන් ඉන්ට එක් තැනක් සලස්වා "තොප විසින් පර්‍වත මුදුනේ සිට සිව්පාවුන් බලා මා කරා අවුත් අසවල් සිව්පාවා ඇල්ලුව මැනවැ"යි කියාද පැලඹී වදාළ මැනවැ"යි කියන්නා "තොපට කැමති මාංස මරා තොපටත් ලා මමත් කා ජීවත්වෙම්හ"යි කීසේක.

එතැන් පටන් කැණහිල් එලෙසම පෑ මස් ගෙන තෙමේත් කා කැණහිලාටත් ලන්නේය. මේ නියායෙන් සිංහයා මරාලූ මස් කන හෙයින් දවසින් දවස ඇඟ පුෂ්ටිමත්‍ව මහත් වූ හෙයින් උද්ධතව සිතත්නේ "සිංහයෝත් සිව්පාගතයෝය, මමත් සිව්පාගතයෙමි, එසේ විසින් එකෙකු මරාලන මස් කන්නේ කිම්ද? මට මස් මම්ම මරා ගණිමි"යි සිතා සිංහය කරා ගොසින් කියන්නේ "නුඹවහන්සේ මරාලන මස් මම මෙතෙක් දා කෑමි, ඉනිබ්බේ මරාලන මස් නුඹවහන්සේම කැව මැනව"යි කියන්නා සිංහයා කියන්නේ "හසතිවිදාරණයට අපට විනා තොපට බැරිය"යි කීප වාරයක කියද්දීත් උවමැනවැයි සිතත් මෙපමණක් ඇතිවන්නාහ. "හසතිවිදාරණය මට පිළිවනැ"යි කියන්නා "යහපතැයි එසේ වීනම් අද රෑට නුඹවහන්සේ වැදහෝනා ස්ථානයෙහිම වැදහෝනට උවමැනව උදෑසනක්සේම මා නික්මෙන වේලාවට පැළඹ කැණහිලාය"යි කියන්න උවමැනව මෙපමණක් ඇතිවන්නා "හස්තිවිදාරණය මට පිළිවනැ"යි කියන්නා "යහපතැ"යි එලෙස සිංහයා කෙළේය.

කැණහිල් රන් ගල්ගුහාවෙන් නික්ම පර්‍වත මුදුනට නැගී ඇඟ තුන් ඇවරක් කිළිපොළා තුන් විටෙක කැණහිල් අඬ අඬා සතරදිසා බලා මහත් වූ ඇතු දැක ඇතු පිටට පැනපීය. ඇතු පිටට පිණූ ගමනේ කැණහිල් ඇතු පාමුල වැටී ඇතු විසින් පයින් මැඩ සුනුවිසුන්කොට පෙරලා සුනුකළ ඇට එක්තැන්කොට ඊපිට වර්චස්කොට හා මූත්‍රකොට කුඤ්චනාදද කොට ගියේය.

ඒ දුටු සිංහයා "කැණහිලා පැලඹුනු නියාව සොඳය ඉස ළය තළාගත් දෙයත් සොඳසැටිය, පැලඹුනු නියාවත් ඔබීමය"යි කියා ගල්ගුහාවටම ගියෝයයි වදාරා "එසමයෙහි සිංහයා කරන ක්‍රියාවම කෙරෙම්යි කියා ළය තලාගත් කැණහිලා නම් බුදුන් කරන ක්‍රියා කෙරෙමි ළය තළාගත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි කේසර සිංහව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාරා 'විරොචන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

143. නංගුට්ඨ ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ජේතවනාරාමය පිටිපස්සේ නිගණ්ඨ තාපසයෝ මොත්තමෙක් හිඳ "තපස් කරන්ට දුක් දී කළමැනව"යි කියා සමහරු එක්පයක් බිම ඔසවාගෙන අනික් පය ඇහිලි අගින් සිට මෙසේ වූ තපස් කරන්නා සමහරු ඉර මුදුන් වේලේ සතරකොණ ගිනිමැල සතරක් බැඳ ඊ මද්ධ්‍යයේ පඤ්චතාප නම් ව්‍රතයක් කරන්නාහ.

බොහෝ මහළුවරුන් වහන්සේ බුදුන් කරා අවුත් "ස්වාමීනි, නිගණ්ඨයන් විසින් මෙසේ ව්‍රතයක් කරන්නාහ. ඒ නිසා උන්ට ඉදිරියේ පැමිණෙන ලාභ ඇද්දැ?"යි විචාරා සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් "මහණෙනි, ඉන් කුමන ලාභයද? පළමු උත්තමයෝ පවා මෙයින් යහපත් දෙයෙකැයි සිතා ජාතාග්නි ඇරගෙන වලට(වනයට) ගොස් ගිනිදෙවියාට පූජාකොට ඉන් පැමිණෙන්නා වූ ලාභයක් නැති හෙයින් පෙරලා ඒ ගිනි නිව කිසු (කසින) පිරියම් භාවනාකොට බඹලොව ගියෝ වේදැ"යි වදාරා ඒ කෙසේදැ?යි යතහොත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ කුලයක උපන්හ. එදවස් පටන් දෙමව්පියන් විසින් ගිනි නොනිවා තිබා දොළොස් ඇවිරිදි වයස් පැමිණි අවස්ථාවේ දෙමවුපියෝ කියන්නාහු "පුත තොපි උපන් දවස් පටන් ජාතාග්නිය තබාගෙන උනුම්හයි, ඒ අග්නිය ඇරගෙන වලට ගොස් ගිනිදෙවියාට පූජාකොට බඹලොව යව් නම් එසේවන, එසේ නැත්නම් කුටුම්බසණ්ඨාපනය කොට ගිහිගෙයි වාසය කරව"යි කියා කීහ.

එපවත් බෝධිසත්ත්වයෝ අසා "ගිහි ගෙයින් මට ප්‍රයෝජන කිම්ද?" ජාතාග්නිය ඇරගෙන වලට ගොස් ගිනිදෙවියාට පූජා කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් දවසක් පිටිසර ගමකට සිහා ගියකල ගෝ දානයෙන් ගොනෙකු ලැබ "ඒ ගෝන ඇරගෙන අවුත් ගිනිදෙවියාට පුදමි" සිතා ඒ කියන ගෝනා අත්තේ බැඳ ලුනු ඇඹුල් සොයා යාමට ගියාහ. ඒ යා දී වල් වැද්දෝ ගෝන මරාගෙන ගෝ කකුල් සතර හා සම හා වල්ගය එතනට දමා සෙසු මස් කන්නක් කා ඉතිරි දෙය ඇරගෙන ගියාහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් ලුනු ඇඹුල් ඇරගෙන එතනට අවුත් සම හා කකුල් හා වල්ගය තිබුවා දැක "තමා කන්ට තුබූ දෙය රකගත නුහුනු දේවතාවා රක්කේ කුමක්දැ"යි සිතා එකී ගොනාගේ කකුල් හා සම හා වල්ගය ගින්නට දමමින් සිට කියන්නාහු "තොපසේ වූ අසත්පුරුෂයන්ට මෙපමණක් මහාදෙයකැයි සිතාද, සී සී බලව, තොප නිසා මටවත් ලාභයෙක් නැතෙ"යි කියා පැන් වක්කොට ගිනි නිවා ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව කිසුණු පිරියම් භාවනාකොට පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් බඹලොව ගියාහයි වදාරා "එසමයෙහි තාපසව උපන්නෙම් ලොවුතුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාරා 'නංගුට්ඨ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

144. රාධ ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පුරාණ දුතිකාවක් කෙරෙහි ලෝභ කළා වූ භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්තමාන කථාව මතු කියනලද 'ඉන්ද්‍රිය' ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙණෙන්නේය. මෙහි උකටලී වූ භික්ෂූන් වහන්සේ පැ ගමනේ සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් "පළමුත් තොපි මුන්ගේ අනාචාර වලකාගත නුහුනු කල දැන්නම් පිළිවන්දැ?යි තමාගේ ඉච්ඡාවේ ලාගත නොහෙන ස්ත්‍රීන්ට තා උකටලීවනු කරණා නොවෙ"යි කියා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරණ සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ ගිරා යෝනියෙක උපන්නාහුය.

එසමයෙහි එක්තරා බමුණෙක් බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මල් වූ ගිරා පැටියෙකුත් බෝධිසත්ත්‍වයනුත් වඩාගෙන ගමට අවුත් බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේට "පොට්ඨපාදය"යි කියාත් මළණුවන්ට "රාධය"යි කියාත් නම් තබා දරුකොට වඩන්නාහ.

එසමයෙහි බමුණා වෙළඳාමක් නිසා ඔබ්බට යන්නේ තමාගේ ගිරා දරුවන් දෙන්නා ලඟ ඉඳුවා කියන්නාහු "තොප මව් බැමිණිය විසින් නොකටයුත්තක් කරතොත් තොපි අවවාද කරව"යි කියන්නා "අවවාද කියා නවත්වනු හැක්කේ වීනම් කියමි, බැරියේ වීනම් බැන නොනැග ඉදිමි" කියා කීහ.

බමුණාත් තමා යන වෙළඳාමට ගියේය. එවක් පටන් බැමිණියගේ ගෙට එන්නන් යන්නන්ගේ අවසරයක් නැති විය. එවිට බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මළණුවෝ බෝධිසත්ත්‍වයන් ලඟට අවුත් කියන්නාහු "පියාණන් වහන්සේ යන ගමනේ අවවාද කියන්නට වේදැයි කියාලා ගියේය. අවවාද කියා බලම්හ"යි කියන්නා එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නෝ "මලණ්ඩ, තොප බාල විසින් නොදැන කියන බස්ට, දස පැයට මේ ගෙට වන්නා වූ ගණන් නැත. අනික් විසි පැයේ ගෙට වදනවුත් ගණන් නොදැනෙයි. එසේ වූ ස්ථානයෙහි කුමන අවවාද කියන්නේද? බැණ නොනැගී ඉඳුව"යි මළණුවන්ට අවවාද කියා උන්නාහ. එසේ සිටි නොබෝ දවසකින් බමුණු ආයේය.

බමුණු ඇවිත් බෝධිසත්ත්‍වයන් අතින් "බැමිණිගේ දුරාචාර කුමක්දැ?"යි විචාරන්නා ගිරවාණෝ කියන්නා "දුරාචාර අප්‍රමාණය, මෙසේ වූ දුරාචාර කරන්නේ නුඹවහන්සේ කෙරේ අභිප්‍රාව නැත්තෙන් නොවේද? එසේ වූ තැනැත්තිය ගෙයි තිබාගෙන ඉන්නේ කිම්දැ?"යි කියා නැවත කියන්නාහු "මේ දෝෂය කී වේලේ පටන් අප මෙතන ඉදීම කාරණා නොවෙ"යි සිතා මළණුවනුත් ඇරගෙන පිය බ්‍රාහ්මණයාගේ දෙපතුල් වැඳ ආකාශයට වැද වනයට ගියෝයයි වදාරා "එසමයෙහි බැමිණි නම් පුරාණ දුතිකාය, බමුණා නම් මේ කියන භික්ෂුය, රාධ ගිරවාණෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, පොට්ඨපාද ගිරවාණෝ නම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාරා 'රාධ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

145. කාක ජාතකය

තවද එක් සමයෙක්හි සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි මහළු උපසකවරු මොත්තමක්ව පින්කොට ඇවිදිනාහු. එක් දවසක් සමඟව හිඳ සිතන්නාහු "මහළුව ගිහිගෙහි සිටිනා බලාත් තපස්කොට මහණව රහත්ව කෙළෙසුන් නසාපුවොත් යහපතැ"යි සිතා බුදුන් කරා අවුත් "ස්වාමීනි, මහණ කරවා වදාරන්නේ යහපතැ"යි කියා මහණ කරවා මහණ වූ ගමනෙත් ජේතවනාරාමයෙහි කෙළවර එක් තැනක පන්සල් ඉදිකොටගෙන වාසය කරන්නාහ.

මහළුව මහණ වූ විසින් අකුරක් කොටගතත් නොහෙනසේක. බුදුන් වදාළ බණ භාවනා කොටත් රහත්ව ගත නොහෙනසේක. වීථියේ සිඟා වඩනා කලත් තමන්වහන්සේ අඹුදරුවන්ගේ ගෙටම සිඟා වඩනාසේක. මෙසේ ඉන්නා අවදියට ඒ උපාසිකාවෝ එක්තරා ව්‍යාධියකින් නැසී ගියහ. එපවත් ඒ මහළුවරුන් වහස්සේත් අසා "හස්ත කර්මාන්තයෙහි සපන් ස්ත්‍රී නැසී ගියාහ"යි උනුන් කරා අත්වැල බැඳ අඬන්ට වන්නාහ.

එපවත් සංඝයා වහන්සේ අසා එතනට අවුත් අඬන කාරණා විචාරා "යහපත් කොට බත් මාළු පිසන ස්ත්‍රිය මළ හෙයින් අඬම්හ"යි කී විසින් එපවත් ඇසූ මහළුවරුන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හිඳ මේ කථාව කිය කියා උන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩවදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි වදාරා එපවත් අසා "පළමුත් මූ අඹුවන් මළ ගමනේ අඬා මහ මුහුද පැන් ඉසීන්ට බැරි හෙයින් අඬා මියන්ට වන් ගමනේ උත්තමයන්ගේ සහයෙන් ගැළවුනේ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ සමුද්‍රයෙහි දේවතාව ඉපද වාසය කරනසේක. එසමයෙහි බොහෝ

මනුෂ්‍යයෝ රැස්ව සමුද්‍රයේ වසන දේවතාවන්ට හා නයින්ට බලි පිණිස බොහෝ රා මස් බත් මුදුවැල්ලේ තිබුවාහ. ඒ අවස්ථාවෙහි කැවිඩියක් හා කපුටුවෙක් වැල්ලේ ඇවිදිනාහු ඒ බත් හා රා මස් කා රා මතින් මත්ව "මුහුද නාම්හ"යි කියා රළ ගසන සමීපයෙහි නාමින් සිටිකල මහත් වූ රළ ඇවිත් කැවිඩිය රළෙන් අරගෙන ගිය කලට වහා මත්ස්‍යයෙක් කාපිය. ඒ දැක කපුටුවා තමාගේ බිරින්ද රැළින් අරගෙන ගිය හෙයින් ඇඬීය. ඒ අඬ අසා එතනට රැස් වූ කපුටුවෝ "දුක්මුසුව කිම්දැ?"යි විචාරා "තොප ඇමගේ යෙහෙළිය මහ මුහුද ඇරගෙණ ගියේය"යි කී කලට බොහෝ කපුටුවෝ ඒ අසා වික්ෂෙපව "අප මෙතෙක් දෙනා එක් වූ කළ මහමුහුද පැන් ඉසපිය නොහැක්කදැ?"යි සිතා මහ මුහුද පැන් කටින් උක උකාකොට දමන්ට වන්නාහ. මේ නියායෙන් බොහෝ වේලාවක් උත්සාහකොට සැතපී ඉන්නාහු යම්තම් අඩුවකුත් නුදුටු හෙයිනුත් ලුණුදිය කටින් හයන විසින් උගුර වියලින.

හුඹුක්ක පුප්පා පැන් ගෙනෙන හෙයින් හනුවත් ඉගිලින. බොහෝ විට පැන් ගැළෙන හෙයින් දෑසුත් රතුව බොහෝ ආයාසයට පැමිණ "පැන් ඇදීම් තිබා රැකීය"යි කියා අඬන්නාහු "ගිරා කටක් සේ කටක් ඇති මොණර පිටක් සේ පැය ඇති පුරවි කෙවිල්ලක හඬ බඳු කටහඬ ඇති අපගේ යෙහෙළිවන කැවිඩි ධේනුව සොරහු මුහුදු ඇරගෙන ගියේ වේදැ"යි කිය කියා එක රාවයෙන් බොහෝ කපුටුවෝ අඬන්ට වන්නාහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ එපවත් දැන භයන්කාර වේෂයක් පෑ උන්ගේ සෝක නිව්හයි වදාරා "එසමයෙහි කැවිඩී නම් මෙසමයෙහි යහපත් මාළු පිසූ උපාසිකාය. ඒ ඇඬූ කපුටුවෝ මොත්තම නම් මේ මහළු භික්ෂු මොත්තමය, උන් ඇමට භය ගන්වා සෝක සන්සිඳ වූ සමුද්‍ර දේවතාවා නම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාරා 'කාක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

146. රිතීය පුෂ්පරත්න ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උකටලී වූ වහන්දෑ නමක් දැක වදාරා "මහණ, කුමක් නිසා උකටලීදැ?"යි විචාරා "පිසමින් ආදියෙහි දක්‍ෂ වූ මාගේ පුරාණ දුතිකාව නිසා උකටලී වීමි"යි කීය. "පළමුත් මහණ ඇ නිසා උල ඉඳුවා අවීචි මහනරකයට ගියෝවේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ ආකාශස්ථ දේවතාව උපන්සේක.

එසමයෙහි කාර්තික උත්සව දවසෙක දුක්ඛිත පුරුෂයෙක් තමාගේ ඇති රෙදි කඩරොළු දෙකක් යහපත්කොට අපුල්ලා සියයක් දෙසියයක් විවරපට බිඳ, ගෙයි තබා උත්සව දවස් අඹුවන් විසින් ළඟට අවුත් "වනුක්මලෙහි පැය ඇති කඩක් ඇඳගෙන තොප හා මා හා සිපගෙන වීථියේ කෙළින්ට උවමැනවැ"යි කීහ. එවිට පුරුෂයා කියන්නේ "මා දුක්ඛිත වුව, මට වනුක්මලේ පැය ඇති පිළි කොයින්දැයි, මාගේ අපුල්ලා තිබූ සුදුකඩ ඇත. ඒ ඉනකඩ ඇඳගෙන කෙළුව"යි කීහ. එසේ කීවත් ඕතොමෝ කියන්නී "වනුක්මලේ පැය ඇති ඉන කඩක් ලදොත් විනා මා කෙළිනා කෙළි නැත, සුදුකඩ ඇඳගෙන කෙළින්ට අභිප්‍රාය ඇත්නම් අනික් බිරින්දක් ඇරගෙන කෙළව"යි කීහ.

එපවත් පුරුෂයා අසා නැවත යාච්ඤාකොටත් ස්ත්‍රිය විසින් කියන්නී "පිරිමින් විසින් සිතූ කල කුමක් බැරිද? රජ්ජුරුවන්ගේ වනුක්මල් වත්තට ගොසින් මල් කඩාගෙන එව"යි කියන්නා ඊට පුරුෂයා කියන්නේ "රජ්ජුරුවන්ගේ වනුක්මල් වත්තට ගොසින් මල් කඩාගෙන එන්නා තිබා කර ඔසවා බලන්ටත් මට බැරිය"යි කියන්නා "රාත්‍රියෙහි ගොසින් කරන සොරකම් බැරිදැ?"යි කියා තත්පර විසින් ස්ත්‍රියගේ අභිප්‍රාය මැඩගත නොහෙන පුරුෂයා විසින් "යහපතැ"යි ගිවිස නුවරින් පිටත ගොස් වැට පැන වත්තට වන්නාහ.

වත්ත බලන මනුෂ්‍යයෝ ඔහු වැට පැනි නියාව අසා ගොස් "සොරෙක් වනැ"යි යුහුව එතනට ගොස් ඔහු අල්වා පිටිතලහයා බැඳ රෑ උයනේ රඳවා පාන් වූ ගමනේ රජ්ජුරුවන්ට පෑ කල්හි

රජ්ජුරුවෝ “උයනේදී අල්වාගත් කල මට පානේ කිම්දැයි දිවස් උල ඉඳුව”යි කී හෙයින් වද බෙරගස්වා ගෙනගොසින් දිවස් උල ඉඳවූහ. දිවස් උල ඉඳ වූ වේදනාද කඩවුන් විසින් තියුනු මුවහත් ඇති තුඩින් ඇස සාරණ වේදනා හා මේ එකක්කොට නොසිතා “මාගේ සොඳ බිරින්ද වනුක්මලින් රඳුනු කඩක් ඇඳගෙන කාර්තික උත්සව කෙළියට සිතුවා නුවූයේ වේදැ”යි වික්ෂෙපය උපන් අවස්ථාවට ප්‍රාණය නිරුඬව අවීචි මහනරකාදියෙහි උපන්හයි වදාරා “එසමයෙහි දෙමහල්ලෝ නම් මෙසමයෙහි දෙමහල්ලෝමය, ඒ කාරණය ප්‍රත්‍යක්‍ෂව දුටු ආකාශස්ථ දේවතාව නම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාරා මේ ‘පුෂ්පරත්න ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

147. තෘතීය සිඟාල ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අළුත මහණ වූ පන්සියයක් දෙනාවහන්සේ මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි කාම රාගයක් ඉපද වූසේක.

ඒ වේලාවේ සර්‍වඥයන් වහන්සේ “මේ වේලාවට මාගේ භික්ෂූහු කුමන සිතිවිලි සිතත් දෝ හෝ”යි මහාකරුණා සමාපත්තියෙන් බලා වදාරණසේක් ඒ පන්සියයක් භික්‍ෂූන්ට රාග විතර්‍කයක් උපන් නියාව දැක “චක්‍රවර්ති රජ්ජුරු කෙනෙකුන්ගේ නුවරට සතුරු කෙනෙකුන් වන්නාසේ මා ඉන්නා ජේතවනාරාමයෙහි ඉන්නා වහන්දැට උපන් විතර්‍කය මා විසින් බණ කියා රාගචිත්තය දුරුකොට පියන්ට උවමැනවැ”යි සිතා “ආනන්දය”යි වදාළසේක. ආනන්දසාමි බුදුන්ට අත්පා මෙහෙවර කරන පස්විසි අවුරුද්ද මුළුල්ලෙහි බුදුන් කෙරේ මෛත්‍රී රැකවල් පිණිස අහෝ රාත්‍රියෙහි අත්වැට පහන්ගත් අත් ඇතිව ඇවිදිනාසේක.

එසේ හෙයින් බුදුන් අඬගෑ අඬ අසා “ඇයිද? සාමීනි” කියා ළඟට ආසේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ සිතා වදාරණසේක් “රාගචිත්තය උපන් පන්සියයක් දෙනා වහන්සේ ගෙන්වාගෙන බණ කීම් නම් ‘අපට උපන් සිතිවිල්ල සර්‍වඥයන් වහන්සේට දැනීනැ’යි සිතා භයපත් වන්නාහ. භයපත් වූකල සිතහෙලා බණ නොඅසන්නාහ. සිතහෙලා බණ නොඇසීමෙන් අධිගමයට නොපැමිණෙ”යි සිතා වදාරා “සාමාන්‍යයෙන් ඇමට බණ කියමි” සිතා “ජේතවනාරාමයෙහි වසන භික්‍ෂූන් එක්කරව”යි කියා වදාළසේක.

එපවත් ඇසූ ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ යතුරු කෙසි මුදු ඇරගෙන ගෙයක් ගෙයක් පාසා ගොස් දොර දොර ඇර එපවත් කීසේක. එපවත් ඇසූ මහළුවරුන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක. භික්‍ෂූන් වහන්සේ රන් පර්‍වතයක් රත්පලසකින් වසන කලක් පරිද්දෙන් වත්පිළිවෙත් දක්වා වැඩඋන්සේක.

සර්‍වඥයෝත් නීල පීත ලෝහිත අවදාත මාංජෙෂ්ඨ ප්‍රභාසවර යයි යන සවනක් ඝණ බුදුරැස් ආකාශයෙහි විහිදුවා හිරු දහස් සඳ දහස් නැන්ගාසේ ඒකාලෝකකොට වැඩහිඳ බණ වදාරණසේක්.

“මහණෙනි, භික්‍ෂූන් විසින් කාම විතර්‍ක, ව්‍යාපාදවිතර්‍ක, විහිංසා විතර්‍ක නොසිතිය යුතුය, ස්ත්‍රීන් විෂයෙන් සිතිවිලි යම්තමක් සිතුවත් බොහෝ අකුසල් පිරෙයි. කාරණා කිම්ද? සර්පයෙක් කඩා කෑ මුඛය යම්තම් වනයක් වුවත් සියළු සර්වාංගයම විෂ මූර්ජාවෙන් නසා පියන්නේය. ගින්නක් යම්තම් උවත් බොහෝ දෙය දවා භෂ්මකොට පියන්නේය. එක සෙනක් ගැසූ තෙනක බොහෝ ගස්කොලන් දවා භෂ්මකොට පියන්නේය. පඤ්චකාමයෙහි සිතිවිල්ලත් එවැන්න. මෙහි ඇල්මක් කිරීම ඇත් මසෙහි ඇල්මකොට කැණහිලාට වූ දුක් වැන්නේය”යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ සිඟාල යෝනියෙහි උපන්සේක. එසමයෙහි එක් ඇත්මිණියක් බෝධිසත්ත්‍වයෝ දැක “මාගේ දිවි හිමියෙන් කන්ට ඇතැ”යි සිතා කැණහිල් ගොස් ඇතු සොඬ ඩැලිය. “නගුපිමන් ඩෑ කලක් මෙන් වූයේය. දල ඩැලිය හරයක් ඩැවාසේ තුබූයේය. බඩ ඩැලිය අටු පලළක් ඩැවාසේ තුබූයේය. ගුදය ඩෑයේය. තෙල් කැවුමක්සේ තුබූයේය. එසේ තිබෙන්නා වූ තැනින් මොලොක්

මසක් ලදිමි සතුටුව කකා බඩට වැද සැපසේ මාංසත් කෑ හැක්ක, පැනට මාරුව ලෙත් පියහැක්ක, අක්මා පපු ඉසට ලාගෙන ඇත් සමපිට වැද හෝනටත් හැකිය. එසේ හෙයින් ඔබ්බට ගොසින් ජීවත් වීමෙන් ප්‍රයෝජනය කිම්ද? මෙතෙන ඉඳ ජීවත් වෙමි'' සිතා එලෙසම කා බි දවස් හරින්ට වන.

ඒ අවදියට නියඟයකකොට ඇත්සම වියලෙත් වියලෙත් වලිමග ඇසිර ගියේය. ඇත්සම වියලෙන්න මාංසත් තදව ගියේය. ලෙත් සිඳී ගිය ලෝකාන්තරික නරකය මෙන් මහා අන්ධකාර විය. මහත් වූ උෂ්ණ පවතින්ට වන. කැණහිල් මහත් වූ භයට පැමිණ ''ගැලවී යන උපායක් ඇද්දෝ හෝ''යි වටම දිව ඒ ඒ තැන හිස ඇන ගැලවී යන මගක් නොදැක මහත් වූ භයින් තැවි තැවී ඉඳීය. එක්තරා වැස්සෙක් වැස වලිමග තෙමී තරුවක්සේ එලිය පෙණින. ඒ වේලාවෙහි කුම්භස්ථලය දක්වා පසුබැස මහත් වේගයෙන් ''පිටතට දීවෙමි''යි පිනාහු.

එකල්හි කැණහිළුගේ සර්වාංගය ඉදී තිබූ හෙයින් සියළු ලොම්ම වලිමග ඇලින. කැණහිලා ලොම් ඇරී තල්කඳක් මෙන් මැඩ බිය නැත්තේ සිතන්නේ ''මාගේ තෘෂ්ණාවේ අධිකයෙන් මෙසේ විනාසයට පැමිණියෙමි, මෙයින් මතු ඇත් කුණු නොකම්''යි අධිෂ්ඨානකොට එතැන් පටන්කොට ඇත්කුණක් නොකෑයේයයි වදාරා චතුස්සත්‍යය වදාළසේක.

ජාතකය අවසානයෙහිදී පන්සියයක් භික්ෂූන් වහන්සේ සියළු කෙලෙසුන් නසා අභීත් මාර්ගයට පැමිණිසේක. සෙසු බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේ සෝවාන්, සකෘදාගාමී, අනාගාමී තුන්මග තුන්ඵලයට පැමිණිසේක. බොහෝ දෙනාට ධර්මය අභිවෘද්ධි විය.

''එසමයෙහි කැණැහිල්ව උපන්නේ ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාරා මේ 'සිගාල ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

148. විරොචන ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ විශාලා මහනුවර මහවනයේ කූටාගාර ශාලාවෙහි වැඩවසන සමයෙහි විශාලා මහනුවර ගව්වෙන් ගව්ව නියාවට පවුරු තුනක් හා අට්ටාල ගෝපුරයෙන් සමලංකෘතව තිබෙන්නේය.

තවද ඒ නුවර සත්දහස් සත්සිය සත්දෙනෙක් රජදරුවෝ ඔටුනු පැලඳ රජ කෙරෙති. එපමණම යුවරජ දරුවෝත් ඇත්තාහ. එපමණ සෙනෙවිරත් වරුත් ඇත්තාහ. එපමණ භාණ්ඩාර නායකවරුන් ඇත්තාහ. මේ නියායෙන් අමාත්‍ය මණ්ඩලයා හා සෙනා සමුර්ධිය ඇතිව ඉන්නා අවදියේ සත්දහස් සත්සිය සත්දෙනෙකු රාජකුමාරවරුන් අතුරෙන් දුට්ඨ නම් ලිච්ඡවි කුමාර කෙනෙක් ඇත්තාහ. චණ්ඩය, පරුෂය, බසක් කියා නම් ගසාලා බැනලා විනා නොකියන්නේය. ඇමදාම දණ්ඩෙන් ගසා කුප්පවන ලද සර්පයෙකු වැන්නේය. කෝපයෙන් දිලිහි කොපාග්නියෙන්ම දිලිහී ඇවිදිනේය. ඒ රාජකුමාරයන් දැක්කදී බස් එකක් දෙකක් කියා ගන්ටත් නොපිළිවන් වන්නේය. දෙමව්පියන් පටන් තුන්මල් බෑවුන් ආදී වූ එක් කුසෙහි බන්ධුහුද, සුත ප්‍රේමයෙන් වදාගත් දරුවෝද, ඉවඡාපරව ඉඳිනාහ. බිරින්දද, යාළු විශ්වාසයෝද යන සියල්ලෝම තද පරුෂ කෝපී මනුෂ්‍යයන් දුටු කල කඩා කන්ට ආ සර්පයෙකු මෙන්ද, සොරුන් ඇති වනයකට වන්නාක් මෙන්ද, මස් කන්ට ආ යකෙකු දුටුවාක් මෙන්ද, ඔහු කෙරේ භය ඇතිව දවස් හරණාහ.

මේ නියායෙන් ඉහලෝකයෙහි දවස් ඇර පරලෝ සතර අපායෙහි වැටී බොහෝ දුක් විඳිනාහ. කෝපී මනුෂ්‍යයෝ කෝපී විසින් පූර්ව චන්ද්‍රයා සේ මුහුණක් උවත් ගිනදුම් වැදගත් පියුමක් සේ අශෝභමත් වන්නේය. මල ගැසුනු රන් කැඩපතක් සේ වන්නේය. කෝපයාගේ අධිකත්වය ඉවසාගත නොහී තමා තමාට ඇන ගන්නේය. ඒ නැත්නම් හලාහල විෂයෝ අනුභව කරන්නේය. කරවැල් ලා ගෙන මීයන්නේය. මහත් වූ ප්‍රපාතයෙන් වැටී මීයන්නේය. මෙසේ එක් උපායෙකින් මළ කල දෙවෙනි ජාතියෙහි නරකයට වැටී බොහෝ දුක් විඳ මනුෂ්‍යාත්මභාවයක් ලත් කල්හි උපන්දා පටන් චක්ෂු රොග, ශ්‍රොත රොගාදී වූ රොගයෙන් එක්තරා ව්‍යාධියකින් මෙසේ අපරිමිත ව්‍යාධි ඇතිව බොහෝ දුක් විඳිනේය.

සියළු සත්ත්‍වයන් කෙරේ මෛත්‍රී, මුදිතා, දයා, කරුණා ඇති වීමෙන් මෙකී දුක් ඕහට නොවී සියළු සම්පත් විඳිනේයයි වදාළසේක.

මේ එකවාරේ වදාළ අවවාදයෙන්ම ඒ කුමාරයා තමාගේ මානය හැර එතැන් පටන් දල උදුරාපු නයින් සේද, නල උදුරාපු කකුළුවන් සේද, අඟ කපාපු ගෝනුන් සේද ශාන්තදාන්තව දවසරිනෝය. යම් කෙනෙක් මැරූ තැළුද නමුත් බැන්නෝ නමුත් "මට බැන්නෝ මැරූ තැළුවෝ කව්රුදැ?"යි කියා ආපස්සා පමණකුත් නොබලන්නේය. මේ නියායෙන් දවස් අරනේය.

එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මහළුවරුන් වහන්සේ "ඇවැත්නි, සර්‍වඥයන් වහන්සේ විසින් දෙමව්පියන්ට පවා අවවාද කියා හික්මවා ගත නුහුනු රාජ කුමාරයන් ඇතෙකු හස්ත්‍යාචාරියෙක් දමනය ළුවා සේ එක අවවාදයෙන්ම දමනේ ලවනලදැ"යි කියන්නා ඊට අනික් නමෙක් "එසේමය, ඇවැත්නි, නැගෙණහිර බස්නාහිර උතුරු දකුණු දිගය යන සතර අනුදිගට තමා සිතූ තෙනට අසුන්, ගොන් දමනයේලාද එසේම පුරිසධම්ම සාරථී වූ තිලෝගුරු සර්‍වඥයන් වහන්සේ පුරුෂයනුත් රූපාරූපාදි වසයෙන් සිතූ දිසාවට මනුෂ්‍යායනුත් හික්මවීම සර්‍වඥයන් වහන්සේට මිසක් අනික්කාට පුළුවන්දැ"යි කියා මේ කථාව කිය කියා උන් තැනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි වදාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් ඒ රාජකුමාරයන් දමනේ ලනලදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ ප්‍රසිද්ධ වූ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද දෙමව්පියන්ගේ ඇවෑමෙන් පිරුණු සම්පත් හැර හිමාලය වනයට ගොස් මහණව ලුණු ඇඹුල් සොයා බරණැස් නුවරට අවුත් පිඩු පිණිස වීථියේ වඩිනාසේක.

එකල්හි රජ්ජුරුවෝ තාපසයන් වහන්සේ දැක එක්තරා අමාත්‍යයෙක් කැඳවා "අර වඩිනා තාපසයන් වහන්සේ කැඳවාගෙන එව්"යි කීසේක. අමාත්‍ය තෙම එහි ගොස් ඒ බව දැන් වූ කල්හි තාපසයන් වහන්සේ ඕහට මෙසේ කීසේක. "පින්වත, රජ්ජුරුවන් හා පළමු පුරුදුකමෙකුත් නැත, අපි හිමාලය වැසී තාපසවරු වම්හ, මම රජ්ජුරුවන්ගේ කුළුපග තාපස කෙනෙකුත් නොවෙමි, එහෙයින් අප රජ්ජුරුවෝ කුමට කැඳවද්දැ?"යි කීසේක.

එපවත් අසා අමාත්‍යයා ගොස් "උන්වහන්සේ නොවඩිනාසේකැ"යි රජ්ජුරුවන්ට දැන්වීය. රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා "අපගේ කුළුපග වූ තාපස කෙනෙකුන් නැත, තමන්වහන්සේ විනා අනික් තාපස කෙනෙකුන් අපි දුටුයේ නැත, එසේ හෙයින් වඩිනට උවමැනවැ"යි දෙවෙනිවත් ආරාධනා කළාහුය.

එපවත් තාපසයන් වහන්සේ අසා රජගෙට වැඩිසේක. රජ්ජුරුවෝ තාපසයන් වැඳ "වැඩහිඳිනේ වඩිනේ කොයිදැ?"යි විචාළහ. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු "මහරජ හිමාලය වනයෙහි වාසයකොට වර්ෂා කාලය පැමිණි කල්හි වස් වසන තැනක් සොයා ඇවිදිම්හ"යි කීහ. එපවත් රජ්ජුරුවෝ අසා "මාගේ මඟුල් උයනෙ වස් වසන්නේ යහපතැ"යි කියා තුමූ බත් කා ඉක්බිති තාපසයන් වහන්සේ කැඳවාගෙන උයනට ගොස් උයනේ වැඩ ඉන්ට සලස්වා උයන්ගොව්වා කැඳවා "මුන්වහන්සේ අතපා මෙහෙවර කරන්ට තොපට භාරය"යි භාරකොට රජගෙට අවුත් එතැන් පටන් දවසකට කීපවිටක් තාපසයන් දකින්ට යන්නාහ.

මේ නියායෙන් දවසරින සමයෙහි රජ්ජුරුවන්ගේ දුෂ්ඨ කුමාරයෝ යයි කුමාර කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ තෙම චණ්ඩය, පරුෂය, දණ්ඩෙන් ගසනලද සර්පයෙකු මෙන් කෝපයෙන් දවසරිනේය. ඒ අවදියේ දෙමව්පියන්, බන්ධු, සාහාය ආදී වූවන් කීදෙයක් නොඅසන්නේය. එපවත් රජ්ජුරුවෝ දැන කුමාරයන් ඇරගෙන තාපසයන් වහන්සේ ලඟට ගොස් "ස්වාමීනි, මේ කුමාරයා චණ්ඩය, පරුෂය. ඔහු හික්මවා වදාළ මැනවැ"යි කියා තාපසයන් වහන්සේට පාවාදී රජ්ජුරුවෝ ගියාහ.

තාපසයෝත් කුමාරයන් අත අල්වාගෙන උයනේ ඇවිදිනාහු දෙපෙති කොහොඹ ගසක් පෑ "කුමාරයෙනි, මින් එක පතක් සපා කා පියව"යි කීහ. "යහපතැ"යි කියා කුමාරයෝ ඉන් එක පතක් සපා කා තිත්ත හෙයින් කෙළ හා සමඟ බිමට දමා "දෙපෙති අවස්ථාවේ මෙසේ මහත් වීනම් බොහෝ නසාපියි"යි කියා ඒ ගස උදුරා අතින් සටා දමාපුවාහ.

එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු "දුටුවාද, කොහොඹ ගස තිත්ත විසින් කඩා දමනලද, ඒ නියායෙන් මේ අමාත්‍යයෝ මේ කුමාරයෝත් දැන්ම මෙසේ වූ චණ්ඩය, පරුෂය රාජ්‍යයට පැමිණියහොත් බොහෝ අනර්ථ කරන්නේය"යි කියා තොපත් නසන්නාහ. එසේ හෙයින් තොප විසින් චණ්ඩ, පරුෂ නොව දැහැමෙන් දවස් හරුව"යි අවවාද කීසේක.

අවවාද ඇසූ කුමාරයෝ එතැන් පටන් චණ්ඩ, පරුෂ නොවී දවස් ඇරියාහ. රජ්ජුරුවන්ගේ ඇවෑමෙන් දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මියපරලොව ගියාහයි වදාරා "එසමයෙහි දුෂ්ට රාජ කුමාරයෝ නම් මෙසමයෙහි දුෂ්ට රාජ කුමාරයාය, එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය, එසමයෙහි තාපසයෝ නම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

149. සංජීවක ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අජාසත් රජ්ජුරුවෝ දුස්සීල පාපී වූ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් කෙරෙහි පැහැද ගයා නම් ගඟ හිස පන්සලක් කරවා උපස්ථාන කරන්නා වූ උන්ගේ බසින් බුදුන්ට නාලාගිරියා මෙහෙයිමෙන්, විදින්ට දුනුවායන් යවීම් ආදී වූ බුදුන්ට බොහෝ අනර්ථ කරවා සෝවාන් වූ ධර්මිෂ්ඨ වූ පිය රජ්ජුරුවනුත් දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ බසට මරවා දේවදත්ත ස්ථවිරයන් පොළොව පලා ගිලුම්හයි ඇසූ දවස් පටන් දේවදත්ත ස්ථවිරයන් පොළොව ගිළුකල් "උන්ගේ බස් නියාවට පිළිපන් මටත් එසේ පැමිණේය"යි සිතා රෑ දවල් භයට පැමිණ දිවාමානයේ සැපසේ දවසැර රාත්‍රීමානයේ සැපවේදෝ හෝ යි සිතා වැදහොත් කලක් පොළොව පළාගෙන යන්නාසේ නරකයෙහි ගිනිදැල් ඇඟට වැද ගන්නාසේ ස්වප්නයෙන් දක්නා විසින් බොහෝ භයට පැමිණ බෙල්ල කරකවා අව්වට දැමූ කුකුලෙකුසේ රෑ දවල් භයට පැමිණ රාජ ඓශ්වර්‍ය්‍ය කෙතෙක් ඇතත් සැපයක්කොට නොවිඳ දුක්ම විඳින්නාහු.

සර්වඥයන් වහන්සේගෙන් දුටු ස්වප්න විචාරන්ට තද සිතිවිලි ඇතිව "බුදුන් දකින්ට යෙමි"යි එදවස් ජීවකයන්ට ලැජ්ජා ඇතිව ව්‍යාජයෙන් කියන්නාහු "අමාත්‍යයෙනි, සඳපහණ දවාලක් සේ දුනු පන්සාළිසෙක එපිට තුබූ කල විද්දහැකි, මේ සඳපහණ ඉතා ප්‍රසන්නයහ, ඉතා නිස්කලංකයහ, ඉතා මනෝඥයයහ, ඉතා රම්‍යයහ, මෙසේ වූ වේලෙහි නිකම් මෙතන ඉඳ කරන්නේ කිමද? යහපත් වූ ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණ කෙනෙකුන් කරා ගොස් බණ දහම් අසන්ට යන්ට අභිප්‍රා ඇත. කවුරුන් කරා යමෝද්ද?යි විචාළහ.

ඒ ඇසූ අමාත්‍යයෝත් තමන් භක්ති ගත් සැළැස්ම කියන්නාහු නිවටුන්ගේ ගුණ කියන්ට වන්නාහ. ඉන් එකෙක් කියන්නේ "පූරාණ කාශ්‍යප නම් මක්ඛලිගෝසාල නම් බුදුන් කරා ගියොත් යහපතැ"යි කීහ. අනිකෙක් කියන්නේ "උන් නියාවට අජිතකෙසකම්බලි නම් බුදුන් කරා ගියොත් යහපතැ"යි කිව. අනිකෙක් කියන්නේ "කකුධකාත්‍යයන බුදුන් කරා ගියොත් යහපතැ"යි කීය. අනිකෙක් කියන්නේ "සඤ්ජයබෙල්ලට්ඨිපුත්‍ර නම් බුදුන් කරා ගියොත් යහපතැ"යි කීහ. අනිකෙක් කියන්නේ "මෙකී බුදුන් ඇමදෙනා නියාවට නිඝණ්ඨනාථ පුත්‍ර නම් බුදුන් කරා අපගේ යාම යහපතැ"යි කීහ.

මේ නියායෙන් නිවටුන් වැනි කොල්ලන් ඇරගෙන තම තමන්ට කටට ආවාක්ම කීවාහ. රජ්ජුරුවෝ උන් කියන බස් නොඅසා ඉඳ ජීවකයන් විසිනුත් "මා නිසා යම් කථාවක් උපන්නේය"යි දැන ගණත් බැණ නොනැඟී උන්නාහ. එපවත් රජ්ජුරුවෝ දැන "ඇයි කුමාර භාණ්ඩක වූ ජීවකයෙනි, මෙතෙක් දෙන තම තමන්ගේ භක්තිගත් බුදුවරුන් කීයේය, තොප බැණ නොනැඟී ඉඳිනේ, තොප භක්තිගත් බුදු කෙනෙක් නැද්ද?"යි කීය.

එවිට ජීවකයෝ ඒ අසා උනස්නෙන් නැගිට බුදුන් වසන දිසාවට වැඳ බුදුන්ගේ නවඅහරහා දී ගුණ කියා "මෙසේ ගුණ ඇති සර්‍වඥයන් වහන්සේ මාගේ අඹ උයනේ එක් දහස් අටසියයක් භික්ෂූන් වහන්සේ පිරිවරාගෙන වැඩ හිඳිනාසේක් දකින්ට වැඩියොත් යහපතැ"යි කීය.

එපවත් රජ්ජුරුවෝ අසා "ඉතාම හොඳය. ඒ නියාවට ඇත්වාහන හා සේනා සමුර්ධිය කරව"යි කියා ඒ නියාවට සේනා සමුර්ධිය කරවාගෙන මහත්වූ රාජ ඓශ්වර්‍ය්‍යයෙන් බුදුන් කරා ගොස් ඇතු පිටින් බැස ගණයට අවුත් සකස්ව හැඳ පෙරව මනා ඉඳුරන් ඇතිව අතක් පයක් සැලීමක්වත් මෙතෙක් දෙනා වහන්සේ ඉඳිනා තෙන කැසපියන, කිඹිසපියන පමණක්වත් නැතිව මනාව වැඩ උන්නා දැක සතුටුව සංඝයා වහන්සේ පළමුව වැඳ පසුව බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව හිඳ "ප්‍රශ්න විචාරන්නා කැමැත්තෙමි"යි දැන් වීය. "යහපත මහරජ, ප්‍රශ්න විචාරව"යි වදාළ කල්හි රජ්ජුරුවන් විසින් කියන්නාහු "ස්වාමීනි, මහණදම් පිරීමෙන් ලැබෙන ආනිසංස කුමක්දැ?"යි විචාරන්නා දෙබණවරකින් හා පන්සියයක් ග්‍රන්ථසංඛ්‍යාවෙන් යුත් 'සාමාන්‍යඵල සූත්‍රය' වදාරා රජ්ජුරුවන් විසින් බුදුන් වැඳ "ස්වාමීනි, මා නොදැන කළ ද්‍රොහ ඉවසා වදාරන්නේ යහපතැ"යි ක්‍ෂමා කරවාගෙන ගියාහ. සර්‍වඥයන් වහන්සේත් භික්ෂූන් වහන්සේට "මහණෙනි, අජාසත් රජ පිතෘඝාත කර්මයකොට අසත්පුරුෂයා හා එක්වීමෙන් තමන් තමාම නසාගත් හෙයින් මිස නැත්නම් අදම සෝවාන් වන්නේය"යි වදාළසේක.

දෙවෙනි දවස් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මහළුවරුන් වහන්සේ "අජාසත් රජ අසත්පුරුෂයා නිසා ලාභයකින් පිරිහීගියේ වේදැ"යි වදාරා වැඩ උන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩවදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් අසත්පුරුෂයන්ට සහායව අනර්ථය සලස්වා ගත්තේ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ බරණැස් නුවර බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරීන් ගාවාට ඇවිත් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගෙනගෙන අවුත් බරණැස් නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීන්ව පන්සියයක් අතවැස්සන්ට අකුරු කරවා වාසය කරන්නාහු. ඉන් එක් සංජීවක නම් මානවකයකුට මළමිණී මන්ත්‍රය පිරුවා දේවතානුභාවයෙන් උපද්දා කීප අඩියක් ඇවිදිනා පමණට මන්ත්‍රය ඉගැන්වූහ. ලඟට ආ කළ නවතන මන්ත්‍රය නීගැන්වූහ.

එසමයෙහි ඒ ශිෂ්‍යයා ඇතුළු වූ පන්සියයක් ශිෂ්‍යයෝ වලට දරකඩා ගියාහ. එවිට "ව්‍යාඝ්‍රයෙකු උපද්දා දෙම්හ"යි කීහ. අතවැස්සන් "එනම් දෙයක් කවර කලකත් බැරිය"යි කියන්නා "එසේ වීනම් බලව"යි කීය. මන්ත්‍ර පිරුවන්ට පටන් ගත්හ. සෙසු අතවැස්සෝ "කවුරු දනිද්දැ"යි කියා ගස් උඩට පැන නැන්ගාහ. ඒ තෙමේ මන්ත්‍රය පිරුව පිරුවා ගල් දැම්හ. එවිට ව්‍යාඝ්‍රයා නැඟීසිට මන්ත්‍රය පිරූ තෙනැත්තහුගේම බෙල්ල කඩා මරා තෙමේත් එතනම වැටී ගියේය. සෙසු අතවැස්සෝ දරකඩා ගෙනවුත් ආචාරීන්ට කීහ. එපවත ඇසූ ආචාරීන් ශිෂ්‍යයන් ලඟට කැඳවා "අසත්පුරුෂයාට සංග්‍රහ කිරීමෙහි විපාක ලද්දේ වේදැ"යි දැහැමෙන් සෙමෙන් සුචරිත පින්කම්කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියෝ වේදැයි වදාරා "එසමයෙහි සංජීවක මානවකයා නම් අජාසත්ත රජය, එසමයෙහි බරණැස් නුවර දිසාපාමොක් ආචාරීව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාරා 'සංජීවක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

150. රාජොවාද ජාතකය

තවද දුකනිපාතයෙහි ජාතකය දක්වම්හ. කෙසේද? යත්, සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි රජ්ජුරු කෙනෙකුන්ට කී අවවාදයක් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී. මෙහි වර්තමාන කථාව 'තෙසකුණ' ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය.

මෙහි කොසොල් රජ්ජුරුවෝ එක් දවසක බරණැස් නුවර යුක්තියක් විචාරණ නිසා බුදුන් දකින්ට උදය යා නුහුනු හෙයින් දවල් බත් කා ඉක්බිති අතපැන් නොසිඳෙන තුරුම වහා රථයකින් ගොස් බුදුන් වැඳ එකත්පස්ව හුන්නාහ.

සර්වඥයන් වහන්සේ "මහරජ, අද වූකලී මැදයම්හි කුමක් නිසා අවුදැ?"යි විචාරන්නා "දැහැමෙන් සෙමෙන් විචාරා පසිඳුවන නිසා නො ආයෙමි". "දැන් වනාහි රජ දරුවන් දැහැහෙන් සෙමෙන් යුක්ති විචාරීම් යහපත් වෙයි, මා සේ වූ සම්මාසම්බුදුරජ කෙනෙකුන් ගේ අවවාද වූ නියාවෙන් වේද යුක්ති විචාරන්නේය. පළමු උත්තමයෝ කිසි කෙනෙකුන්ගේ අවවාදයක් නැතිව ඡන්ද්‍රාගිතිය, ද්වේෂාගතිය, භයාගතිය, මෝහාගතිය යන සතර අගතියට නොගොස් දැහැමෙන් රාජ්‍යය කළෝ වේදැ"යි වදාරා රජ්ජුරුවන් විසින් ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ රජ්ජුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳ දස එකඩමසකින් බිහි වූසේක.

ඒ කුමාරයන්ට නම් තබන්නාහු "බ්‍රහ්මදත්ත කුමාරයෝය"යි නම් තුබූහ. ඒ කුමාරයානන් වැඩිවිය පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරීන් කරා ගොස් ශිල්ප ඉගෙන නිමවා බරණැස් නුවරට අවුත් පියාණන්ගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ සතර අගතියට නොගොස් දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහ. උන්ගේ ධර්මිෂ්ඨකමින් අන්‍යායවෙකැයි යන දෙයක් නැතිවිය. අධිකරණ ශාලා හිස්විය. අමාත්‍යයෝ සවස් වනතුරුත් අධිකරණ ශාලාවේ හිඳ යුක්ති විචාරන්නට එන්නන් නැති හෙයින් ගෙවලට පලා යන්නාහ.

මේ නියායෙන් කිසි අයුක්තියක් නැතිව දවස් අරණා හෙයින් රජ්ජුරුවෝ සිතන්නාහු "යම්සේ මාගේ නුගුණයක් කියන්නෝ ඇද්දෝ හෝ"යි සිතා රෑ නිවාසයේ පරීක්ෂාකොටත් තමන්ගේ නුගුණයක් කියන කෙනෙක් නැතිව "අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ සුබ සුවපත් වෙනසේක්වායි, දීඝායුෂ්කව ඉඳිනාසේක්වා"යි යන බස විනා "අන්‍යායක් අයුක්තියක් කළසේකැ"යි යන බසක් නොඅසා දෙවැනිව සිතනසේක් "මොහු මා සමීපයෙහි වාසය කරන හෙයින් නුගුණ නොකියන්නෝය"යි සිතා ඇතුළු නුවර පිටි නුවර අප්‍රසිද්ධ වේෂයෙන් ගෙයක් ගෙයක් පාසා පරීක්ෂාකොටත් තමන්ගේ නුගුණයක් කියන කෙනෙකේ නොඅසා "මා කෙරේ භයින් උනුන් නොකියන්නෝමය"යි සිතා "මාගේ අඬාව වැටෙන පිටිසර ගම්නියම්ගම් බලන්ට යෙමි" සිතා රාජ්‍යය අමාත්‍යයන්ට පාවාදී රථයට පැනනැගී නික්ම ඒ ගම්වල තමන් වහන්සේගේ යාපත්කම් විනා නපුරක් කියන කෙනෙකුන් නොඅසා දෙවැනිව නුවරට එනසඳ "සැවැත් නුවර මල්ලිකා නම් රජ්ජුරුවෝත් තමන්ගේ නුගුණ කියන්නෝ ඇද්දෝ හෝ"යි පරීක්ෂා කරන්නට පිටත්ව ආ තැනැත්තෝ සැවැත් නුවර රජ්ජුරුවන් ගේ රථාචාරී කියන්නේ "අපගේ රජ්ජුරුවන්ගේ ගුණ කියමි"යි සිතා නුගුණම කියන්නේ "එම්බල රථාචාර්‍යය, අපගේ රජ්ජුරුවෝ දුෂ්ටයාට දුෂ්ට කමින්ම ජය ගන්නාහ, සත්පුරුෂයාට සත්පුරුෂකමින්ම ජය ගන්නාහ, බොරු කියන තැනැත්තහුට බොරුවෙන් ජය ගන්නාහ, සැබෑව කියන්න වුන්ට සැබෑව කියා ජය ගන්නාහ, ලෝභී තැනැත්තවුට ලෝභයෙන් ජය ගන්නාහ, තැගි තැනැත්තවුට ත්‍යාගයෙන්ම ජය ගන්නාහ. මේ අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේග් ගුණය. එසේ හෙයින් මග අරුව"යි කීහ.

ඒ බරණැස් නුවර රථාචාරියා අසා "තොපගේ රජ්ජුරුවන්ගේ ගුණ කියමි කියා තොප කීවා ගුණ වුව, නුගුණයට ගිය කල ගුණ කොයිදැ"යි කියා "අපගේ රජ්ජුරුවන් ගේ ගුණ අසව"යි කියන්නෝ "කෝපි මනුෂ්‍යයාට කෝප නොකිරීමෙන් ජය ගන්නාසේක. ලෝභී තැනැත්තවුට ත්‍යාගයෙන් ජය ගන්නාසේක. බොරු කියන තැනැත්තවුට සැබෑ කීමෙන් ජය ගන්නාසේකැ"යි කියා "මේ අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ ගුණය රථාචාරිය මඟ අරුව"යි කීහ.

එබස් අසා මල්ලිකා රජ්ජුරුවෝ බිමට බැස ගොන් මුදා රථය ඉවත්කොට "රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ රථය පදුව"යි කීය. එවිට බරණැස් රජ්ජුරුවෝ සැවැත් නුවර රජ්ජුරුවන්ට

කියන්නාහු "තොපි මා සේ දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කරව"යි අවවාද කියා තමන්ගේ නුවරටම ගොස් දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියායයි වදාරා "එසමයෙහි මල්ලිකා රජ්ජුරුවන්ගේ රථාචාර්‍ය්‍යයා නම් දැන් මේ මෞද්ගල්‍යායාන ස්ථවිරය. මල්ලිකා රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ රථාචාර්‍ය්‍යයා නම් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. බරණැස් රජුව උපන්නෙම් ලෙව්තුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ"යි 'රාජොවාද ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

151. චතුර්ත්‍ථ සිඟාල ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ විශාලා මහනුවර කූටාගාර ශාලාවෙහි වැඩවසන සමයෙහි එනුවර එක්තරා කරනවැමියෙක් රාජවල්ලභව රජ්ජුරුවන් බිසෝවරුන් ආදීන්ගේ ඉසකේ වැඩීම්, දැළි වැඩීම්, අන්දන් තිබුම් ආදී වූ කර්මාන්තකොට රාජවල්ලභව ඉඳින්නේය. මෙතෙක් දැ නොව උපාසකව තිසරණයෙහි පිහිටා පන්සිල් දවස්පතා රැක බුද්ධ වල්ලභව ඉඳිනේය.

එසමයෙහි එක් දවසක් කරනවැමියා තමගේ පුතෙක් ඇරගෙන රජගෙට මෙවර කරන්නට ගියේය. ඒ වේලාවට ලිච්ඡවී කුමාරියක් එතනට ඇවිත් සිටියාය. ඒ කුමාරිකාවන්ගේ විශිෂ්ඨ වූ රූ දැක කරනැවැමියාගේ පුතා ඈ පිළිබඳ වූ සිත් ඇතිව ගෙට ගොසින් ඇඳවැලදගෙන නොකා නොබී වැදහොත්තේය. එවෙලෙහි කරනැවැමියා කියන්නේ "තා කරනැවැමිව හීන කුලයෙහි උපන් නියාව තෝ නොදනීද? උභයකුල පාරිශුද්ධ වූ රාජවංසයෙහි උපන් රාජ කන්‍යායන් තොපට ලැබේද? එසේ හෙයින් තොපි ඒ අසා සෝක නොකරව, ඔබ්බෙ කරනැවැමි කුලයකින් යහපත් ස්ත්‍රියක් පාවාදිය හැක්ක, සෝක නොකරව"යි කීහ.

එකී අවවාදත් නොඅසා දෙමව්පියන්, නගුන්, බුහුන්, යාළු විශ්වාසයන් ආදී වූවන්ගේ අවවාදත් නොගිවිස ශෝකයෙන්ම නොකා නොබී සුෂ්කව වියලී නැසී ගියේය. පියාත් ඌට කළමනා ආදාහන කෘත්‍යයකොට පින් පෙත්දී සෝකයෙන් බුදුන් දකින්ට නොගොස් සෝක සන්හිඳුනු පසු ගඳමල් පාහන් ගත්අත් ඇතිව බුදුන් දකින්නට ගොස් සර්‍වඥයන් වහන්සේ "ඇයි උපාසකය, මෙතෙක් දා නොආයේ ඇයිදැ?"යි විචාරන්නා එවිට කරනැවැමියා කියන්නේ "මාගේ පුතා මෙසේ වූ සිතක් සිතා මළ හෙයින් නොආයෙමි" දැක්විය. එපවත් සර්‍වඥයන් වහන්සේ අසා "පළමුත් මේ තෙමේ නිච්ච සිට උත්තම ජාතියට සිතිවිලි සිතා මළේ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ සිංහරාජව උපන්සේක. බෝධිසත්ත්‍වයන්ට සහෝදර මල් සිංහහෝ සදෙනෙක් ඇත්තාහ. ඇමට බාල වූ නඟ වූ සිංහ ධේනුවක් ඇත්තීය. මේ කියන සිංහයෝ ඇම රන් පර්‍වතයෙහි රන්ගල් ගුහායෙක වාසය කරන්නාහ. එතනට නුදුරු වූ රිදී පර්‍වතයේ දැවාන ගුහායෙක කැණහිලෙක් වසන්නේය. එවකට බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ දෙමව්පියෝ දෙන්න නැසී ගියහ. එවක් පටන් බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ ඇතුළු වූ සත්බෑයෝ නැගණියන් ගල්ගුහාවේ ඉඳුවාලා සත්බෑයෝ මාංස මරා තමුන් කා නැගණියන්ට දී මේ නියායෙන් දවසරිනාහ.

එකල රිදී පර්‍වතයේ වසන කැණහිල් සිතන්නේ "දෙමව්පියෝත් නැත, බෑයෝත් ගොදුරු සොයා යන්නාහ, මම් මේ අවසරයේ ගොස් සිංහධේනුව හා කැටුව සංවාසය යෙදුනේ වීනම් යහපතැ"යි සිතා රිදී පර්‍වතයෙන් බැස රන් පර්‍වතයට සිංහ ධේනුව යන ගුහාව සමීපයට අවුත් සිංහ ධේනුවට කියන්නේ "තොපිත් සතරපයක්ව මමත් සතරපයක්ව ඇත්තෙමි. එසේ හෙයින් තොප හා මා හා සමාන වම්හ. තොපි මට ප්‍රජාපති වව්, මම තොපට ස්වාමී වෙමි" කියා රාගනිශ්‍රිත බස් කීය. එබස් සිංහ ධේනුව අසා "මේ තෙමේ සිව්පාවුන්ට අධම ජාතියෙහි උපන, මම් සිව්පාවන්ට උතුම් ජාතියෙහි උපනිමි, මු හා කුමන විශ්වාසයෙක්දැ"යි සිතා නැවත සිතන්නාහු "කැණහිල් අතින් රාගනිශ්‍රිත බස් ඇසූ කල මා ඉඳන් කින්ද ස්වාසය අල්වා ජීවිතය අරිමි" සිතා "සොරා අරනේ ඇයිදැයි සත් බෑයන් ආකල උන්ටත් කියා අරිමි" සිතා උන්නීය.

ඒ වේලාවට සත් බෑයන්ගෙන් එක් සිංහයෙක් මස් මරාගෙන සිංහ ධේනුව ලඟට අවුත් "නඟ, මේ මස් කව"යි කීහ. සිංහ ධේනුව නොසතුටුවිය. එවිට සිංහයා "ඇයිදැ"යි විචාරා එපවත් අසා "කැණහිලා කොයිදැ"යි කියා කීහ. "අරවේද රිදී පර්වතය මුදුනේ ආසනයේ ඉදිනේය"යි කිව. එබස් සිංහයා අසා මහත් වූ කෝපයෙන් දැවාන ගුහාවට පැන ළය තලාගෙන පර්වත පාර්ශවයෙහි වැටී මළේය. මෙම නියායෙන් සදෙනෙක් "කැණහිලා ගණුම්හ"යි පැනලා ළය තලාගෙන මිය වැටී උන්නාහ. සත්වෙනිව ආ බෝධිසත්ත්වයෝ එපවත් අසා "කැණහිළුන් ගේ ආකාශයෙහි ඉදිමෙක් නැත. මේ පෙණෙන්නේ දැවාන ගුහාව"යි සිතා කැණහිලා ගොදුරු කන්ට බස්නා මග පරීක්ෂාකොට පොළොව පැළෙන කලක්මෙන් ආකාශ ගර්ජනාවක් මෙන්යි සිංහනාද කෙළේය. සිංහනාද ඇසූ කැණහිල් හයින් තැතිගෙන ළය පැලී මළේය.

ඒ කාරණය දක්වන සර්වඥයන් වහන්සේ "මහණෙනි, සිංහ ධේනුවක පතා ආ කැණහිලා සිංහනාදයෙන්ම හයවී මළෝය"යි වදාළසේක. සිංහයාත් කැණහිලා මරා පෙරලා ගල් ගුහාවට අවුත් බෑයන් මළ නියාවත් අසා සෝකපත් වූ නැගණියන්ගේ සෝකත් අරවා දැහැමෙන් සෙමෙන් වාසයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා "එසමයෙහි කැණහිලා නම් මේ කරනැවැමියාගේ පුතාය. සිංහ ධේනුව නම් ලිච්ඡවී කුමාරිකාය, මල් වූ සිංහයෝ සදෙන නම් මහතෙරුන් වහන්සේය. එසමයෙහි කේසර සිංහව උපන්නෙම් ලොවුතුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාරා 'සිගාල ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

152. සූකර ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් සවස ගඳකිළියෙහි දොර වැඩසිට මහළුවරුන් වහන්සේට අවවාදකොට සමුදී වදාළසේක.

සැරියුත් මහසාමීන්, මුගලන් මහසාමීන් බුදුන් වැඳ තම තමන්වහන්සේගේ විහාරවලට වැඩිසේක. ඉන් මුගලන් සාමීන් වහන්සේගේ ගණයේ යම්තමක් සැතපී "සැරියුත් සාමීන්ගේ ගණයට ගොස් ප්‍රශ්න විචාරමි" සිතා සැරියුත් සාමීන් කරා අවුත් ප්‍රශ්න විචාළසේක. උන්වහන්සේත් බණ පලඟ නැගී විජිනී පත්‍රයක් ගත් අත් ඇතිව වැඩ හුන්සේක්. මුගලන් සාමීන් විචාළ ප්‍රශ්නය ආකාශයේ පුන්සඳ මඬල ඔසවා පාන්නාක් මෙන් විස්තරකොට වදාරනසේක. උන්වහන්සේගේ ප්‍රශ්න විචාරීම් හා උන්වහන්සේගේ ප්‍රශ්න කීම් ඇසීම් බොහෝ භික්ෂු, භික්ෂූණීන්, උපාසක, උපාසිකා යන සිව්වනක් පර්ෂිත් දෙදෙනා වහන්සේම වදාරන බණ කථා අසා උන්නාහ.

ඒ වේලාවට මාළුතෙරුන් වහන්සේ නමක් සිතනසේක් "මෙසේ වූ වේලේ මමත් කටට ආවක් කියා ප්‍රශ්ණයක් කොට විචාරා උන්වහන්සේට කියාගත නුහුනු කල මෙතන සිටිනා බොහෝ මනුෂ්‍යයෝත් මුන්වහන්සේ විනය දන්නා නුවණැති නමෙකැයි සිතා මට සත්කාර කරන්නාහ"යි සිතා සැරියුත් සාමීන් ලඟට ගොස් "ඇවැත්නි, ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, අපිත් ප්‍රශ්ණයක් විචාරන්ට අවසරදැ?"යි කියනසේක් "ආවෙධි කායවා නිබ්බෙධි කායවා නිග්ගහෙත්වා විසෙසෙත්වා පටිසෙසෙත්වා ආහ"යි කියා මේ කාරණය කීසේක.

එබස් සැරියුත් සාමීන් අසා "මේ මාළු භික්ෂූහු තමන් කටට ආ දෙයක් කිවුය. මුන් සේ වූවන් ප්‍රශ්න විචාරන්නේ අප ඉදිනේ ඇයිදැ"යි සිතා විජිනිපත්‍රය දණ්ඩාසනයෙහි තිබා වැඩහිඳිනා ගණය ඇතුලට වැඩපූසේක.

මුගලන් සාමීන් තමන්වහන්සේගේ වැඩහිඳිනා ගණයට වැඩපූසේක. එවිට එතනට එක් වූ බොහෝ උපාසකවරුන් "ඒ දෙදෙනා වහන්සේගේ මිහිරි බණ මුන් වහන්සේ නිසා බණ්ඩ වීය"''යි පොළු මුගුරුගෙන ලුහුබඳවා ගත්හ. උන්වහන්සේත් හයින් දිවනසේක් පෝරු දිරාගිය පරණ නානා ගෙයක වැටී අසූචි වැකුණු ශරීර ඇතිව පිළිකුල් බවට පැමිණිසේක. එපවත් දැක උපාසකවරු මධ්‍යම රාත්‍රී කාලයෙහි බුදුන් කාරා ගියාහ.

සර්වඥයන් වහන්සේ "උපාසකරුන් නොවේලේ ආයේදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "පළමුත් උත්තමයන් හා සරිවන නියා අසූචී ගැවසුනු ශරීර ඇති වුයේවේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ සිංහව ඉපිද වනයේ වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි ඌරු සමූහයක් විලක් සමීපයෙහි ගොදුරු කා වසන්නාහ. එතනම තාපසවරුන් වහන්සේ වාසය කරනසේක. එසමයෙහි සිංහයෝ ගොදුරු කා පැන් බොන නිසා ඌරන් වසන විලට බට ඒ වෙලාවට මහත් ඌරෙකු ගොදුරු කා විල සමීපයෙන් යන්නාවූ දැක "සුවසේ මූ කමි" සිතා "අද මූට නොපෙණී යන්නට මැනව, මා අද දුටු නම් පසුව දවසෙක නොපැමිණෙන්නේය"යි සිතා ඌරාට නොපෙණී අනික් තොටකින් ගෙඩනැගී සිටිකල ඒ ඌරා සිංහයා දැක "තමාට හයින් යෙති" සිතා කියන්නේ "යාළුව, මමත් සතර පයක් ඇත්තෙක් වෙමි. තොපටත් සතර පයක් ඇත්තෙහිය. එසේ හෙයින් තොප මා දැක නොගොසින් මා කරා එව"යි වාසි කියා පරදවා බස් කීය.

එබස් සිංහයා අසා "අද මට බැරිය, අදට සත්වෙනිදා තොප හා මා හා යුද්ධයක් කරම්හ"යි කියා ගියේය. එවිට ඌරු තමාගේ ඌරු රැසට කීය. ඌරෝ එවිට කියන්නෝ "තාගේ බල නොදැන සිංහයන් හා කැටුව යුද්ධ කෙරෙමියි කියා තා සලසාගත් හෙයින් ඉදිරියේ මේ ඌරන්ට විනාසය තා නිසාය"යි ඌරෝ අසා හයින් තැතිගෙන "මේ ඇමදෙනාම එක්ව මට උපායක් කියව"යි කීය. එවිට එසේ වීනම් "මේ සත්දා මුළුල්ලේම තාපසවරුන්ගේ නාන ගෙවල්වලට ගොසින් අසූචි ශරීරය මුල්ලේ තවර තවරා වියලාගෙන ඇමදෙනා එක්ව උඩුසුළඟේ සිටිනා අසූචි ගඬය අසා සිංහයෝ පැරද පලායෙ"යි කියා ඌරෝ එක්ව මේ උපාය කිවුය. ඌරාත් එලෙසම කොට සත්වෙනි දවස් ඇවිත් උඩුසුළඟේ සිටියේය.

සිංහයා එතනට අවුත් ඌරු සිටිනා නියාව දැක "තා විසින් සිතූ උපාය යහපත, නැත්නම් තා මරා පියන්නෙමි වේද, මෙවිට තා අතින් අල්ලන්ට හා පයින් අල්ලන්ට හා කටින් අල්ලන්ට හා කැතවුව, එසේ හෙයින් ජය තොපටමය"යි කියා සිංහයා පලා ගියේය. ඌරුත් තමා ජයගත් නියාව තමාගේ රැළට කියා ඊට සතුටුව "සිංහයන් අප කෙරේ කිපුනේය. අපට මෙතන ඉන්ට නපුරැ"යි කියා ඔබ්බට ගියාහයි වදාරා "එසමයෙහි ඌරා නම් මේ භික්ෂුය. සිංහව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාරා මේ 'සුකර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

153. උරග ජාතකය

තවද සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ අමාත්‍යයෝ දෙන්නෙක් උනුනුන් කෙරෙහි වෛරව වාසය කරන්නාහ. එපවත් රජ්ජුරුවෝ දැන නොයෙක් අවවාද කියාත් උනුන් කෙරෙහි වෛර හරවාගත නුහුණුවාහ. උන්ගේ බන්ධුහුත් අවවාද කියා අරවාගත නුහුණුවාහ.

එපවත් සර්වඥයන් වහන්සේ අසා එක් දවසක් අළුයම් වේලෙහි මහාකරුණා සමාපත්තියට සමවැද බලා වදාරනසේක් ඒ කියන අමාත්‍යයන් දෙන්නා සෝවාන් වන්ට හේතු ඇති නියාව වදාරා ඉන් එකකුගේ ගෙට උදාසනක්සේ වැඩ වදාරා ඔහු විසින් පාත්‍රයගෙන සර්වඥයන් වහන්සේ ඇතුළු ගෙට වඩා කැඳ අවුළුපත් ආදී වූ දෙය වලඳවා අන්තයෙහි ඕහට මෛත්‍රියෙහි අනුසස් වදාරා ඔහු සෝවාන් කොට දාවල් බත් වළඳන වෙලාවට ඔහු ලවා පාත්‍රය ගෙන්වාගෙන අනිත් අමාත්‍යයාගේ ගෙට ගොස් ඔහු විසින් සර්වඥයන් වහන්සේ වඩා ගෙට ගෙන්වා මධුර වූ ආහාරපානයෙන් සර්වඥයන් වහන්සේට වැලඳවිය.

සර්වඥයොත් වළඳා අන්තයෙහි ඕහටත් මෛත්‍රියෙහි අනුසස් වදාරා ඔහුත් සෝවාන් කරවීය. කා විසිනුත් එක් කරවාගත නුහුණුවා සර්වඥයන් වහන්සේ එක් කරවා වෛර අරවා වදාළසේක. එදවස් දම්සභා මණ්ඩපයට රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ "ඇවැත්නි, උනුන් කෙරේ වෛර වූ අමාත්‍යයන් දෙන්නා කා විසිනුත් එක් කරවාගත නුහුණුය. සර්වඥයන් වහන්සේ එක් කරවා වෛර

අරවා වදාළසේක. ඉතා අපූර්වය''යි වදාළසේක. එතනට සර්ඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා ආරාධිත වූ සර්ඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ තාපසව ගංගාවක් සමීපයෙහි පන්සලක වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර මහත් වූ උත්සවයෙක් විය. ඒ උත්සවය බලන්ට දිව්‍ය නයෙකු හා ගරුඩයකුත් ඇවිත් මනුෂ්‍ය වේෂයෙන් කෙළි බලා අන්තයේ ගරුඩයා නයා දැක ලුහුබඳවාගත. එවිට නයාත් නාග වේශය ගෙන වහා වහා දුවන්නේය.

ඒ වේලාවට තාපසයෝ කාෂාය වස්ත්‍රය ගොඩ තබා නානකඩක් ඇඳගෙන දිය නාන්ට බටහ. ඒ වේලාවට නයා එමින් සිට සිතන්නේ ''තාපසයන්ගේ වැහැරීමය වූ සිවුර යට වනින් නම් මා ගැල විය හැක්කේය''යි සිතා ඉන්ද්‍රනීල මාණික්‍යයක් ලෙසට රූපය මවාගෙන වල්කලා සිවුරට වැද ගියේය. ඒ වේලාවට ගුරුළුත් පසුපස්සේ ආයේ තාපසයන්ගේ වල්කලා සිවුරු වන් නියාව දැක තාපසයන් කෙරේගත් ආදරයෙන් සිවුරු ඔසවා නයා ඩැහැ නොගෙන තාපසයන් කරාගොස් කියන්නේ ''ස්වාමීනි, ක්ෂුධාවෙන් පීඩිතව නයා ලුහුබඳවගන ආ මම නුඹවහන්සේ කෙරෙහිගත් ආදරයෙන් සිවුරු ඇතුලට වැදගිය නයා නොඇල්වීම්, එසේ හෙයින් සිවුරු ඇරගෙන නයා මට දුන මැනවැ''යි කීය. එපවත් බෝධිසත්ත්වයෝ අසා ''ගුරුළ තා කළ දෑ ඉතා යහපත, තොපට දෙවියෝ ආයුබෝ කෙරෙත්වයි, දෙවියන්ගේ භෝජනය තොපට ලැබේව''යි යනාදී ආශිර්වාදකොට ගොඩට අවුත් නයා එක් අතකින් ඇරගෙන සිවුරු ඇඳ පෙරවගෙන නයා හා ගුරුළු ඇරගෙන පන්සලට ගොස් දෙන්නාට බණ කියා ජාති වෛරී ගුරුළා හා නයා සමගි කරවා ඒ උපන් ආත්මභාවයට ඔහුනොවුන් කෙරේ වෛර නොවන පණතට සලස්වා යවුහයි වදාරා ''එසමයෙහි ගුරුළා හා නයා නම් මේ අමාත්‍යයෝ දෙන්නාය. තාපසව උපන්නෙම් ලොවුතුරා බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාරා 'උරග ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

154. ගග්ග ජාතකය

තවද සර්ඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පසේනදී කොසොල් රජ්ජුරුවන් විසින් කරවා පිළිගන්වනලද රාජකාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් සිව්වනක් පර්ෂද් මධ්‍යයෙහි වැඩහිඳ බණ වදාරන සර්ඥයන් වහන්සේ කිඹිස වදාළසේක. එවේලෙහි බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේ ''භාග්‍යවත් වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහෝ කලක් ජීවත් වනසේක්ව''යි ''සුන්දර වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ බොහෝ කලක් ජීවත් වනසේක්ව''යි යනාදින් ආ වැඩූහ. මේ නියායෙන් බොහෝ දෙනා වහන්සේ ආ වැඩීමෙන් අරගල මහත්ව බණ එදවස් කඩ විය.

එපවත් අසා සර්ඥයන් වහන්සේ ''මහණෙනි, ආ වැඩීම පමණකින් ආයුෂ බොහෝ වේද? නොවැඩුවෝ ආයුෂ මද වේදැ?''යි වදාරා ''ස්වාමීනි, එසේ වූ දෙයක් ඇත්දැ?''යි දන්වන්නා ''මහණෙනි, එසේ වීනම් අද වක් පටන් අනුන්ට ආ වැඩුවාට පෙරලා ආ වඩීමක් වත් කළෝද ආපත්ති වන්නේය''යි ශික්ෂා පද පණවා වදාළසේක.

එතැන් පටන් මහළුවරුන් වහන්සේ කිඹිසි කල උපාසකවරුන් ආ වඩන්නාහ. තමන් අතින් ආ වැඩුන් අසාගෙන මහළුවරුන් වහන්සේ ආ නොවඩන සෙයින් ''ශාක්‍යපුත්‍ර වූ සර්ඥයන් වහන්සේ ගේ ශ්‍රාවකයෝ අප ආ වැඩු කල අපට ආ නොවඩන්නාහ''යි උක්තා කළාහ. එපවත් සංඝයා වහන්සේ දැන සර්ඥයන් වහන්සේට දැන් වූසේක. සර්ඥයෝ ''ආ වඩන්නා අභිප්‍රාය ඇත්තේ වේදැ''යි වදාරා ශික්ෂා පද අරවා වදාළසේක. එවිට භික්ෂූන් වහන්සේ දන්වනසේක් ''ආ වැඩීමත් පෙරලා ඒ වැඩීමත් කොතැන් පටන් සිට ස්වාමීනි, ඇතිවීදැ?''යි විචාරන්නා ''මහණෙනි, පූර්වයෙහිදී ඇතිවීය''යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්ඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ එක්තරා සෙට්ඨියෙකුට පුත්‍ර උපන්නාහ. ඒ වෙළඳ තමාගේ පුතා අත කදාවළලු ආදී වූ බඩු පොදියක් දී ඒ ඒ තෙන වෙළඳාම් කොටගෙන එන්නේය.

එක් දවසෙක සවස් වේලෙහි බරණැස් නුවරට අවුත් තමන් රෑ ලගින තැනක් නැති හෙයින් ඒ නුවර මනුෂ්‍යයන් අතින් "ආගන්තුග මනුෂ්‍යයන් ලගින්නේ කොතනදැ?" විචාළ කල්හි මනුෂ්‍යයෝ කියන්නෝ "නුවරින් පිටත සාලාවෙක් ඇත. ඊ යක්ෂයෙක් වාසය කෙරෙයි. ඊ ලගිතොත් යව"යි කිවුය. එවිට සෙට්ඨියාගේ පුත්‍රයා කියන්නේ "පියණන් වහන්ස, ඔබම ලගුම්හ. යක්ෂයා දමනේ ලන්ට මටම භාරය"යි කීහ. "යහපතැ"යි ගිවිස දෙන්නාම ගොස් සාලාවේ ලැග්ගාහ.

එවේලෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ පියාණන් වහන්ස් වැදහොත්තද පය මැඩ මැඩ උන්සේක. ඒ වේලාවට ඒ සාලාවෙ වසන යක්ෂයාත් දොළොස් අවුරුද්දක් වෙසමුනි රජ්ජුරුවන්ට පැන් ඇද ඔවුන් විසින් "අසවල් සාලාව වැදහොත්තවුන්ගේ කිඹිසි කල ආ වැඩුවන් පෙරලා ආ වැඩුවන් හැර සෙස්සන් කව"යි වරලැබ ඊ ඉඳ ආ නොවැඩුවන් කන්නේය. එදවස් රෑ දෙපුතු පියන් කන නිසාත් වස්කප උපන් යක්ෂයා සියුම් ධූලි සිහිත්තක් වැදහෝනා සෙට්ඨියාගේ නාසේ එලාලීය. එවිට වැදහොත් සෙට්ඨියා කිඹිස පියාපය. පය මැඩ මැඩ සෙට්ඨියා ආ නොවැඩීය. එවිට යක්ෂයා වස්කපින් බැස ඔහු කරා ගියේය. එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ එසේ වීනම් "මේ යක්ෂයා කිඹිසපු කල ආ නොවැඩූවන් කන්ට එන යක්ෂයෙකැ"යි සිතා ආ වඩන බෝධිසත්ත්‍වයෝත් "අවුරුදු විස්සක් ඉතිරි සියක් අවුරුද්දක් ඉඳිනාසේක්ව"යි "මෙසේ ආ වැඩීමෙන් ප්‍රේතයෝ මා ළඟට නොඑවත්ව"යි කියා කීහ. මේ නියායෙන් පුතණුවන්ගේ ආ වැඩීම අසා පියාණන් කරා ගියේය. එවිට පියාණෝත් "ආ වැඩුවන්ට පෙරලා ආ නොවැඩුවන් කන්නා වූ යක්ෂයෙක් වනැ"යි සිතා "පුත තෙපිත් අවුරුදු විස්සක් ඉතුරු සියක් අවුරුදු ආයු බොහෝ වේවයි, තොපට මා ආ වැඩීමෙන් ප්‍රෙතයෝ මා කරා නොඑත්ව"යි කියා කීය. එවිට යක්ෂයා දෙන්නාම ආ වැඩු හෙයින් බැනනොනැගී සිටියේය.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නාහු "යක්ෂය තෝ ආදිත් බොහෝ පව්කොට යක්ෂව උපන, දැනුත් ප්‍රාණඝාතකොට පෙරලාත් දුක් විඳින්නෙහිය, එසේ හෙයින් තෝ අඳුරෙන් අඳුරට ගියා සරිය"යි කියා ඕ හට බොහෝ අවවාද කියා පන්සිල් දී යක්ෂයා දමනේලුහ.

එපවත් බොහෝ දෙනාට කීය. එවිට රජ්ජුරුවෝත් එපවත් අසා සතුටුව "මෙසේ වූ පුරුෂයෝ සියලු කටයුත්තෙහි සපන්නුය"යි සිතා සෙනෙවිරත් ධුරයට තබා ගත්හ. බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ පියාණුන්ටත් බොහෝ සම්මාන දුන්නාහ. යක්ෂයාටත් දේවාලයක් සලස්වා බලිපිදේනි දෙන නියායෙන් පණත්කොට බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ අවවාදයෙන් දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියායයි වදාරා "එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් ධර්‍ම භාණ්ඩාගාරික වූ ආනන්ද ස්ථවිරයයෝය. බෝධිසත්ත්‍වයන්ට පියව උපන් සෙට්ඨියාණෝ නම් ධුතාංගධරයන් කෙරෙහි අගතැන්පත් වූ මහාකාශ්‍යප ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි යක්ෂයා දමනය කළා වූ සෙට්ඨියාණෝ නම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ"යි වදාරා 'ගග්ග ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

155. අලීන චිත්ත ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වීර්‍ය්‍ය අඩු කළ භික්ෂූන් කෙනෙකුන් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්තමාන කථාව එකාදශ නිපාතයෙහි සීවලී ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය. මෙහි සර්‍වඥයන් වහන්සේ "මහණ, දැන් තොපගේ වීර්‍ය්‍ය අඩු පමණක් විනා ආදි තොපගේ වීර්‍ය්‍ය බලයෙන් දොළොස් යොදුන් බරණැස් නුවර වටලාගත් සේනාව බිඳුවා රාජ්‍යය ගෙන දුන්නේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළ සේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි වඩුවෝ පන්සියයක් ඒ නුවර මණ්ඩපාදී දේශවලට ගොස් දඬුපත් කපා ගෙනවුත් කර්මාන්ත කරන්නාහ. එසමයෙහි වඩුවෝ සිතන්නාහු “දඬුපත් කපා දාගන මෙතනට එන්නා බලාත් එතනම ඉඳ කර්මාන්ත කරම්හ”යි සිතා උඩුගම් බලා ගොස් දඬුපත් සුලභව ලබන තෙන ගෙවල් කොටාගෙන වසන්නාහ.

එසමයෙහි එක් මහා ඇතෙක් ගොදුරු සොයා ඒ ඒ තැන ඇවිදිනේ දිරාගිය කිහිරි ගසෙක පය උල ඇනී මහත් වූ වේදනාවෙන් තුන් පයක් ඇන වඩුවන් උන්තෙනට අවුත් වැටීපියා වැදහොත්තේය. ඒ වේලාවට වඩුවෝ එතනට අවුත් ඇතු පය ඇණුනු උල දැක වටින් අවුළුවා උල ඇද බෙහෙත්කොට වණය සුව කළාහ. එවිට ඇතු තමාට කළ උපකාරය දැක “ප්‍රත්‍යුපකාර කරන්ට උවමැනවැ”යි සිතා ඇතා එතැන් පටන් මෙහෙකරන්ට පටන්ගත. මේ නියායෙන් දවස්පතා දඬු ඇදීම්, දඬු පෙරලීම් ආදී මෙහෙවරකොට වඩුවන් විසින් දවස්පතා ලබන බත්පිඩ් පන්සියය කා දවස් ඇර තමා දුර්වලවන්නා සිතන්නේ “මෙහෙකොට ගන්ට ශක්ති මදව, එසේ හෙයින් තමන්ගේ පුත්‍රවන අජානීය ඇත්පැටවා මෙහෙයට ලායෙමි” සිතා ඇත්පැටවා වඩුවන් ළඟට ගෙනවුත් “පුත මා කළ මෙහෙ ලෙස වඩුවන් සිත්ගෙන මෙහෙ කරව”යි කියා වඩුවන්ට පාවාදී ගියේය.

ඒ ඇත්පැටවාත් වඩුවන් සිත්ගෙන මෙහෙකොට වඩු කුඩා කොල්ලන් හා සමග දියකෙළි ආදී වූ කෙළිත් කෙළිනේය. අජානීය ඇත් ගොඩ මිස දියෙහි මලමුත්‍ර නොකරන්නේය. එක් දවසක් වට වැස්සකින් ඉලත්තියෙක් දියේ වැටී ගස්බිලක අස්සේ වැටී ගියේය. බරණැස් නුවර ඇත්තලයෝ ඇතුන් නාවන්ට ගොස් ගඟට බැස ඇත් ඉලත්තිය ආඝ්‍රාණයකොට දියට නොබසිනාහ. එවිට ඇත්තලයෝ “කුමන කාරණයක් දෝ හෝ”යි පරීක්ෂාකොට ඒ ඉල්ලත්තිය කලඤුකොට, ඇතුන්ගේ ඇඟ ඉස්සාහ. සුවඳ ඇති ඉලත්තිය ඇඟ වැදගත්තා හා සමානකොට සිතා සතුටුව දියට බැස දිය කෙළියාහ.

ඇත්තලයෝ වඩුගම අජානීය හස්තියා ඇති නියාව දැන රජ්ජුරුවන්ට එපවත් කියා “මගුලැත්කමට නිසි ඒ ඇතා ගෙන්වා ගතහොත් යහපතැ”යි දැන්වූහ. රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා සතුටුව ඔරු පාරු පණත්කොට වඩුවන් ඉන්නා උඩුගං බලා ගියාහ.

ඒ වේලාවට දිය කෙළිමින් සිටි ඇත්පැටවාත් පඤ්චාඩගික තූර්යනාද අසා ගොඩ අවුත් වඩුවන් ළඟ සිටියෝය. ඒ වේලාවට රජ්ජුරුවන්ට වඩුවෝ පෙර ගමන්කොට රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දැක වැඳ බලා “ගැත්තවුන්ගෙන් දඬුපතින් ප්‍රයොජන ඇත්නම් මිනිස් කෙනෙකුන් අත කියා එවන්නමෝ වේදැ”යි “වැඩියේ ඇයිදැ?”යි විචාළහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ “තොප ඇමගෙන් දඬුපත් ඉල්ලවා නොආම්හ”යි කීහ. එවිට වඩුවෝ කියන්නෝ “යහපත ඇරගෙන වඩිනා බව යහපතැ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ ඒ ඇතා ගෙන යන්ට යොමු කළහ. ඒ ඇත් යන්ට මැලි විය. එවිට රජ්ජුරුවන් විසින් “මේ කුමන නිසාදැ?”යි විචාරන්නා එවිට වඩුවෝ කියන්නෝ “තමා රැකී මිලදී යන අභිප්‍රාය ඇතිවය”යි කියන්නා රජ්ජුරුවෝ ඇතු මිලකොට සොඬ ලක්ෂයක් අගනාකොට සතරපය සාරලක්ෂයක් වටිනාකොට වල්ගය ලක්ෂයක් වටිනාකොටත් මේ නියායෙන් ඇතුට සලක්ෂයක් මිළකොට වඩුවන්ට එපමණ මිලදී ඇතා ගෙනයන්ට උත්සහ කළත් ඇතා යන්ට මැලි විය.

එවිට රජ්ජුරුවන් විසින් “මැලි වන්ට කාරණා කිම්දැ?”යි විචාරන්නා “වඩුවන් පන්සියයට පිළි දෙන නිසාය”යි කියන්නාහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ වඩුවන්ට පිළි දී එසේත් මැලිවන සෙයින් වඩුවන් පන්සියයගේ බිරින්දන් පන්සියයටත් පිළි දීත් එසේත් පමාවන හෙයින් වඩුවන්ගේ දරුවන් ආදීන්ටත් වැල්වලළු ආදී කර්මාන්ත දී ඉක්බිති කිසි කෙනෙකු හන් නොකොට ඉන්දදීම තෙමේම නික්මිනි.

එවිට බරණැස් රජ්ජුරුවෝ ඇතා ඇරගෙන නුවර ඇත්තල දිව්‍යපුරයක් මෙන් සරහා නුවරට ගෙන්වුත් තමන්ට මඟුල් යහනකොට සලස්වා තමන්ට ඇති යම්ම පෙරහරක් ඇත් රජ්ජුරුවන්ටත් සලස්වාලා වශ්වාසව දවස්රිනා සමයෙහි ඇත් රජ්ජුරුවන්ගේ ආනුභාවයෙන් ඒ රජ්ජුරුවෝ සිත්ගෙන වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අග්‍රමහේසිකා බිසවුන් කුස පිළිසිඳ දසළුකඩ මසක් පුරා වදන අවස්ථාවට එක්තරා ව්‍යාධියකින් බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නැසී ගියේය. එවිට අමාත්‍යයෝ "රජ්ජුරුවන් මළ පවත් ඇත්රජ්ජුරුවන්ට කීවොත් ඇත්රජ්ජුරුවෝ නැසියෙති" සිතා නොකිවාහ. ඒ අවස්ථාවට කෝසල රජ්ජුරුවෝ "කාත් නැති රාජ්‍යය හෙයින් මා සන්තකය"යි කියා ඇවිත් නුවර වටකොටගෙන "රාජ්‍යය හෝ දෙව, යුද්ධ හෝ කරව"යි කියා පත් යව්වාහ.

එබස් ඇසූ බරණැස් නුවර අමාත්‍යයෝ කියා යවන්නාහු "සමුද්‍රික දන්නා බමුණෝ බිසවුන් වහන්සේගේ බඩ පිරිමි කුමාරයෙක් සත් දවසකින් බිහිවෙති කීහ. එබස් නියම දත් කල රාජ්‍යය දෙතත් යුද්ධ කරතත් එවිටය"යි කියා කැඩපත් යවුහ. එබස් ඇසූ කෝසල රජ්ජුරුවෝ "යහපතැ"යි කියා ගිවිස්සාය. මේ නියායෙන් සත්දා ගිය පසු බෝධිසත්ත්‍වයෝ උපන්නාහ. උපන් පසු සේනාව තල්ලු පසු යුද්ධ කරවන්ට වැද පිටබල නැති හෙයින් සේනාව බිඳ බිඳ අනිලන්නාහ. එපවත් අමාත්‍යයෝ බිසවුන්ට පලාගොස් කියන්නාහු "පිටබල නැති හෙයින් යුද්ධ කල නොහැක්ක, එසේ හෙයින් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මළ නියාවත් රාජකුමාරයන් වහන්සේ උපන් නිසා ඇත් රජ්ජුරුවන්ට කියා ඇත්රජ්ජුරුවන් පිටබල කොටගෙන යුද්ධ කරම්හ"යි කීහ. එබස් බිසව අසා "යහපතැ"යි බෝධිසත්ත්‍වයන් දුහුලක වැදහොවාගෙන ඇතා කරාගොස් කියන්නාහු "නුඹවහන්සේගේ යාළු වූ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ නැසුනු නියාව නුඹවහන්සේ ශෝකයෙන් පැළෙතියි සිතා නොකිම්හ. ඒ අවසරයෙන් කෝසල රජ්ජුරුවෝ අවුත් නුවර වටකොට ගත්තාහ. එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේගේ යාළු රජ්ජුරුවන්ගේ පුතණුවන් මරතත් නුඹවහන්සේම මැරුව මැනව, නැවත රාජ්‍යය ගෙන දෙතත් දුනමැනව"යි කියා ඇතා පාමුල රාජකුමාරයන් ඉඳුවූහ.

එවිට ඇත්රාජයන් කුමාරයන් වඩා, ඉස තිබාගෙන අඬා, මැණියන් වහන්සේට පාවාදී සේවාකමට නික්මුනේය. එවිට අමාත්‍යයෝ ඇත්රජ්ජුරුවන් සන්නාහයෙන් සන්නද්ධ කරවා සරහා සතර වාසල් දොර අලහ. එවිට ඇත් සේනාව සමුර්ධියෙන් නුවරින් පිටත්ව කුඤ්චනාදකොට ඒ ඒ සත්‍වයන් නොයෙක් තැන ලුහුබඳවා පළමුව රජ්ජුරුවන්ගේ බලකොටුව බිඳ රජ්ජුරුවන් ජීවග්‍රාහයෙන් ඉසකේ පත්ගසා අල්වාගෙන අවුත් රාජ කුමාරයන් දක්වා බොහෝ දෙනම මරන්ට කී ගමනේ මැරිය නොදී "ඉනිබ්බේ මෙසේ වූ දෙයක් නොකරව"යි අවවාද කියා උන්ගේ රටට යවුහ.

බෝධිසත්ත්‍වයන්ටත් සියල්ලන්ගේ සිත් සන්තෝෂ කරවා උන් විසින් "අලීනචිත්ත"යි නම් තුබු කල්හි සත් ඇවිරිදි අවස්ථාවේ අභිෂේකකොට එක්සියයක් රාජධානිවල රජදරුවන්ට නායකව දැහැමෙන් රාජ්‍යයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා "මහණෙනි, ඒ ඇතුන්ගේ වීර්‍ය්‍ය බලයෙන් බිලිඳු කුමාරයන්ට පවා රාජ්‍යය දුන්නුය. එසේ හෙයින් මහණෙනි, වීර්‍ය්‍යම කළමනාය"යි වදාළසේක.

මේ දේශනාවගේ අවසානයෙහිදි වීර්‍ය්‍ය අඩු වූ භික්ෂූන් වහන්සේ සියලු කෙලෙසුන් නසා අර්හත්භාවයට පැමිණිසේක. "එසමයෙහි ඒ රාජකුමාරයන්ගේ මැණියෝ නම් මහාමායා දේවීයන් වහන්සේය. පියරජ්ජුරුවෝ නම් සුද්ධෝදන රජුය. ඒ අජානීය හස්තියා නම් මේ වීර්‍ය්‍ය අඩු වූ භික්ෂූන්ය. ඒ ඇතුට පිය වූ මහඇත් නම් සාරිපුත්‍ර ස්ථවිරිය, අලීනචිත්ත කුමාරව උපන්නෙම් දැන් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාරා 'අලීනචින්ත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

156. ගුණ ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ආනන්ද සාමීන් විසින් එක් දවසක් ලබන පිළිසහල දහසක් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

ආනන්ද සාමීන් කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ අන්තඃපුර ස්ත්‍රීන්ට බණ කියන සමයෙහි එක් දවසක් කෝසල රජ්ජුරුවන්ට දාස් දාස් මිළ වටිනා පිළිසහල දාසක් පාක්කුඩම් පිණිස පැහ. ඉන් රජ්ජුරුවෝ පිළි පන්සියයක් අනඳ සාමීන්ගෙන් බණ අසන බිසෝවරුන්ට දුන්හ. ඒ බිසෝවරු

පන්සියය නොඇඳ තිබාගෙන ඉඳ සාමීන් බණ කියන්ට ආ වේලේ පන්සියයක් දෙනම තම තමන් ලත් පිළි පන්සියයම පිළිගැන්වූහ.

අනඳ සාමීන් ඒ පිළි ගෙන ගණයට වැඩිසේක. පසුව දවස් මේ නිමවන වේලාවට බිසෝවරු පන්සියයක් දෙනම පරණ පිළි ඇඳගෙන රජ්ජුරුවන් කරා එන්නාහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ "ඊයේ මා දුන් පිළි කොයිදැ?"යි විචාරන්නාහ. "ස්වාමිනි, ඒ පිළිසඟල පන්සියයම අනඳ සාමීන්ට පිළිගැන්වූහ"යි කියන්නාහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ "අනඳ සාමීන්ම පිළිගත්සේක්දැ?"යි විචාරා බිසෝවරුන් "එසේය, පිළිගත්සේකැ"යි කියන්නා "සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාළේ තුන්සිවුරක් වුව, මෙතෙක් පිළි ගත්තේ පිළි වෙළඳාම් කරනසේක්දැ"යි සිතා රජ්ජුරුවෝ කිපී අනඳ සාමීන්ගේ ගණයට ගොස් "ස්වාමීනි, අන්තඃපුර වාසීන්ට බණ කියා වදාරන්නේ ඇද්දැ?"යි විචාරන්නා "එසේය මහරජ, කියම්හ"යි වදාරන්නා "කියන පමණක්ද? උයිත් බණ අසා උගනිද්දැ?"යි විචරන්නා "එසේය මහරජ, අසති. පිළිවන් පිළිවන් දෙයක් වණපොත් කෙරෙති" කියන්නා "නුඹවහන්සේ අතින් අසන පමණක් වීනා යම් සත්කාරත් කෙරෙද්දැ?"යි විචාරන්නා "එසේය මහරජ, ඊයේ බණ අසා පිළිසඟල පන්සියයක් දුන්නුහ"යි වදාරන්නා "ඇයි? සර්‍වඥයන් වහන්සේ තුන්සිවුරක් අනුදත්සේක. මෙතෙක් පිළි ගත්තේ ඇයිදැ?"යි විචාරන්නා "මහරජ, සර්‍වඥයන් වහන්සේ විසින් ප්‍රයෝජන විඳීමට තුන්සිවුරක් මිස පිළිගැන්වීමට මෙතෙක් දෝෂ නැතැයි සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාළසේක. එසේ හෙයින් මා ලත් පිළි දුර්‍වල සිවුරු ඇති තෙනට දෙමි" කියන්නා "පළමු සඟල සිවුරු කරන්නේ කිම්දැ?"යි කියන්නා "ඒ සිවුරු පොරෝනා සිවුරට අරගන්නාසේකැ"යි වදාළසේක.

එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නේ "පොරොනා සිවුරු කුමක් කෙරෙද්දැ?"යි විචාරන්නා "මළු තැනක් කපා හැර අඳනා සිවුරට අරගන්නාසේකැ"යි වදාළසේක. "පළමු අඳනා කුමක් කෙරේදැ?"යි විචාරන්නා "ඒ සිවුරු සැතපෙන ඇඳ අතුරණ ලෙස ඇරගන්නාසේකැ"යි වදාරන්නා "පළමු ඇඳ ඇතිරිලි කුමක් කරනසේක්දැ?"යි විචාරන්නා "යහපත් ඔප ලූ බුමුතුරුණුකොට අතුරණසේකැ"යි වදාළසේක. "පළමු බුමුතුරුණු කුමක් කරනසේක්දැ?"යි විචාරන්නා "බිස්සකෙට අකුලා පය පිසින්ට ගන්නාසේකැ"යි කීසේක. "පළමු තුබූ බිසි කුමක් කරනසේක්දැ?"යි රජ්ජුරුවෝ විචාළහ. "මහරජ, සැදැ ඇත්තන් දුන් දෙයම අපවත් නොකරන හෙයින් සියුම් මුවහත් ඇති කරයෙන් රල සීන්කොට කපා මැටි හා භික්තියෙහි අනා ගානාසේකැ"යි "එසේ වූ අවස්ථාවේ සැදැ ඇත්තන් දුන් දෙය මහරජ, අපවත් නොකරනසේකැ"යි වදාළසේක. එබස් ඇසූ රජ්ජුරුවෝ සතුටුව තමන් ලඟ තිබූ පිළිසඟල පන්සියයත් අනඳ සාමීන්ට දී ගියාහ.

අනඳ සාමී පළමුත් පන්සියයක් පිළිසඟල දුර්‍වල සිවුරු ඇති තැනට දී රජ්ජුරුවන්ගෙන් ලත් පන්සියයක් සඟලට සිතනසේක් "මාගේ භික්ෂු පන්සියයක් ඇත. ඉන් ඇමටම බාල භික්‍ෂූන් කෙනෙකුන් මට අත පය මැඩීම්, මළු ඇමදීම් ආදී වූ නානා ගෙවල් ගොම ගැම් ආදී වූ වත්පිළිවෙත් සුවච කීකරුව කෙරෙත්. එසේ හෙයින් මුන්ට සංග්‍රහ කළමනාවේදැ"යි සිතා අනඳ සාමී ඒ නම කෙරේ පැහැද පිළි පන්සියයක් දුන්සේක.

ඒ බාල භික්‍ෂූ වහන්සේ තමන්වහන්සේ ලත් පිළි අනඳ සාමීන්ගේ ගණේ පන්සියයක් භික්ෂූන් වහන්සේට පිළිගැන් වූසේක. ඒ පන්සියයක් දෙනාවහන්සේත් සිවුරුකොට කිනිහිරි මලෙහි පැහැය හා සමානකොට පැය ලා ඒ අලුත් සිවුරු පොරවාගෙ සර්‍වඥයන් වහන්සේදකින්නට වැඩිසේක. දැක වැඳ මෙසේ විචාළසේක. "සෝවාන් වූ ආර්‍ය්‍යශ්‍රාවකයන් වහන්සේත් මූන බැලීම් ඇද්දැ?"යි විචාළසේක. එවිට සර්‍වඥයන් වහන්සේ "ආර්‍ය්‍යශ්‍රාවකයන් වහන්සේගේ එසේ වූ දෙයක් නැතැ"යි වදාරන්නා "එසේ කල අපගේ උපාද්ධ්‍යායන් වහන්සේ විසින් බාල භික්ෂූ නමට පිළි පන්සියයක් දෙනලද්දේ නොවේදැ"ය කීය. "ආනන්දයින් විසින් මූන බලා දුන් දෙයක් නොවෙයි. තමන්ට බොහෝ උපකාරීව සිටි භික්ෂූන් හෙයින් ප්‍රත්‍යුපකාරී නිසා දුන්නුය. උන් තබා පළමු උත්තමයෝත් උපකාර කලා වූන්ට ප්‍රත්‍යුපකාර කළෝවේදැ"යි යතහොත් ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ සිංහව ඉපිද පර්වතයක වාසය කරනසේක. ඒ කියන පර්වතයට නුදුරු තෙන විලක් සමීපයෙහි මඩව ඉවුරු බිඳී ඊ පිට මොලොක් තණ ඇතිව තිබෙන පලෙක් ඇත. ඊට ලඝු සැහැල්ලු සාවුන් මුවන් යා හැක. මහත් සත්‍වයා යා නොහැක්කේය. එක් දවසක් එක් මුවෙක් ඒ පල සමීපයෙහි තණ කමින් සිටියේය.

බෝධිසත්ත්‍වයෝත් ගොදුරු නිසා පර්වතය මුදුනට නැඟී ගියේ ඒ දෙස බලා පලෙයි තණ කන මුවා දැක "මුවාට පනිමි" සිතා සිංහ නාදකොට පැන්නේය. මුවාත් සිංහ නාද අසා භයපත්ව වහා ගැලවී පලා ගියේය. සිංහයාත් පැමිණි වේග රඳවාගත නොහී පලට පැන තණ කැඩී පා සතර මඩෙහි ගැලී ටැම් සරතක්සේ නිශ්චලව ඇනී ගියේය. මඩින් ගැලවිගත නොහී සිංහයාත් සත් දවසකින් නිරාහාරව සිටියේය. එකල්හි කැණහිලෙක් එන්නට අවුත් සිංහයා දැක භයින් දුවන්ට වන.

එවිට සිංහයා කියන්නේ "පා සතර මඩෙහි එරී පියා සිටියෙමි, මා කෙරේ තෝ නොබා මා කරා අවුත් මාගේ ජීවිතය ගලවා දෙව"යි කීහ. එවිට කැණහිල් නොබා අවුත් "සිංහ රජ්ජුරුවෙනි, නුඹවහන්සේ මා දක්නා උපායෙකින් ගලවමි. ගලවාපු වේලේ පෙරලාම මා මරතියි භය ඇත්තෙමි. ජීවිතදානය දුන්නොත් යහපතැ"යි කීය.

එබස් සිංහයා අසා "කැණහිල්, තෝ භය නොගෙන මට උපකාර සිටුව, තොපට විනාශයක් නොකෙරෙමි. තොපගේ ජීවිතය ඇතිතෙක් මානයේ රකිමි. දන්නා යම් උපායකින් ගලව"යි කීහ.

එබස් අසා කැණහිල් සිංහයාගේ පය කෙරෙන් පසුරු ගාමින් ඇලක් කැන්නේ විල දක්වා කැන, ඒ කැන්නා වූ ඇලින් පැන් ගෙනවුත් සතර පයට ඇරීය, වියළී තුබූ මඩ සිහිල් විය. එවිට කැණහිල් සිංහයාගේ බඩ කෙළවරට ගොස් තමාගේ ඉසින් සිංහයාගේ යටිබට ඔසවා "ස්වාමීනි, වීර්‍ය්‍ය කළ මැනව"යි කියා සිංහයා එවිට ආරාලා පීනුයේය. ගොඩපැන සිට යන්තන් වේලාවක් සැතපී එතන ලඟ යෙමින් සිටි මීමෙකු මරා පළමුකොට කැණහිලාට මස් ලා පසුව තුමූ මස් කෑහ.

කැණහිල් තමාට ඈ මස් කොට්ඨාශයෙන් සමහරක් කා සමහරක් ඩැගෙන යන්ට වන. "මේ මස් ගෙන යන්නේ කාටදැ?"යි විචාරන්නාහු "නුඹවහන්සේගේ බැලිම්ඩියටය"යි කියන්නා එවිට සිංහයා "යහපත" ඈ සමීපයට ගොස් ඈට බස් දී, එකියන කැණහිල්දෙන හා කැණනහිලා ඇතුළුව ඇරගෙන ගුහාව සමීපයෙහි ගුහාවක වාසය කරවා, දවස්පතා සිංහරජ්ජුරුවන් හා කැණහිල් ගොදුරට යන්නාහු සිංහධේනුව හා කැණහිල්ධේනුව ගුහාවේ හිඳිනීය.

සිංහරජ්ජුරුවෝ මස් මරා කැණහිලාට දී සිංහධේනුවට හා කැණහිල්ධේනුවට මස්කැටි දෙකක් ඩැගෙන විත් දෙන්නාහ. මේ නියායෙන් දවස් අරණ සමයෙහි සිංහධේනුව පුතුන් දෙදෙනකු වැදූහ. මේ නියායෙන් සිංහපැටවුන් කැණහිල්පැටවුන් එක්ව දවස් හරණාහ. සිංහයාත් කැණහිලාගේ දරුවන්ට ස්නේහ ඇත්තේය. එවිට සිංහධේනුව සිතන්නී "සිංහයා කැණහිල්ධේනුවගේ දරුවන්ට ස්නේහ ඇත්තේය. කැණහිල්ධේනුව හා කැටිව සංවාසය ඇත්තේය"යි සිතා සිංහයා කැණහිල් ගොදුරට ගිය තැන සිංහධේනුව කැණහිල්ධේනුවට භය ගන්වන්නී "මෙතන ඉඳිනේ ඇයිද? පලාය"යි කියන්නීය. සිංහපැටවුත් කැණහිල්පැටවුන්ට භය ගන්වන්නාහ.

මේ නියායෙන් ඉඳිනා කල්හි කැණහිල්ධේනුව කැණහිලාට කියන්නී "සිංහධේනුන් වහන්සේ මෙසේ භය ගන්වනසේකැයි සිංහරජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ සම්මත බවත් නොදැනෙයි. එසේ හෙයින් අපි මෙතන ඉන්ට නොපිළිවනැ"යි කීහ. එපවත් කැණහිල් අසා සිංහරජ්ජුරුවන් කරාගොස් කියන්නේ "ස්වාමීනි, නැතැක් දවස් එකතැන වාසය කරන්නේය. එසේ හෙයින් අප්‍රිය වන්නේය. නුඹවහන්සේගේ සිංහධේනුන් වහන්සේ අපගේ අඹුදරුවන් භය ගන්වන සේක. අප සේ වූ දුර්වලයන්ට පලා යන්ට කියන්නා පලා යන පමණක් විනා භය ගන්වන්ට උවමනාද? එසේම පෝසතුන් ලඟ දුප්පතුන් උන්කල පහකිරීම කාරණා නොවන්නේය. එසේ හෙයින් අපට අවකාශ දුනමැනවයි, ඔබ්බකට ගොහින් වාසය කරම්හ"යි කැණහිල් කීහ.

එබස් සිංහයා අසා තමාගේ සිංහධේනුවට කියන්නේ ‘‘එම්බල සිංහධේනුව, මේ කැණහිලා මා විස්වාස වූ කාරණය දනිදැ?’’යි විචාරා ‘‘විශ්වාස වූ කාරණය නොදනිමි’’ කී විසින් ‘‘එසේ නම් එක් සමයෙක ගොදුරු සොයා ගොස් සත් දවසක් මා මෙතනට නොආ කාරණා දනිදැ?’’යි විචාරා ‘‘නොදනිමි’’ කී විසින් ‘‘එම්බල, මම මුවෙකුට පැන මුවා වැරද ගොස් මඩ කලලෙක එරී සත් දවසක් නිරාහාරව උන්ගමනේ මූ නිසා ප්‍රාණය ලද්දේය. එසේ හෙයින් මාගේ ඉෂ්ටමිත්‍ර යාළුවා බන්ධූ වූයයි කියාත් ඇත. ඉෂ්ටමිත්‍රයයි කියාත් ඇත. එසේ වූ කැණහිලාට තොප විසින් වෛරවීම කාරණා නොවෙයි. අදවක් පටන් මම යම්ම සැටියෙක සිතනවා නම් ඒ සැටිම මේ කැණහිලාට සිතව’’යි කියා එතැන් පටන් සිංහධේනුවත් කැණුහිල්ධේනුවත් විශ්වාසව දවස් අරණාහ. සිංහපැටවුන් කැණහිල්පැටවුත් විශ්වාසව එක්ව කෙළනාහ. මේ නියායෙන් දවස් අරණා කල්හි සිංහපැටවුන්ගේ දෙමව්පියනුත් කැණහිල්පැටවුන්ගේ දෙමව්පියනුත් මළ පසුත් උනුනුන් කෙරෙහි විස්වාසව දවස් කළාහ. මේ නියායෙන් සත් පරම්පරාවෙක දවස් කළහයි වදාරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට වදාළසේක.

චතුස්සත්‍යය ධර්‍මී දේශනාවගේ අවසානයෙහි එමතෙක් දෙනාවහන්සේ සෝවාන් වූසේක. එමතෙක් දෙනාවහන්සේ සකෘදාගාමී වූසේක. එමතෙක් දෙනාවහන්සේ අනාගාමී වූසේක. එමතෙක් දෙනාවහන්සේ සියළු කෙලෙසුන් නසා රහත් වූසේක. එසේ හෙයින් මේ ධර්‍මීය බොහො දෙනාට වැඩ පිණිස වදාරා මේ ‘ගුණ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

‘‘එසමයෙහි කැණහිලා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. සිංහව උපන්නේ නම් ලොවුතුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ’’යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

157. සුහනු ජාතකය

තවද සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝපී භික්ෂූ දෙදෙනෙකුන් වහන්සේ නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

සැවැත් නුවර වාසය කරන භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ කෝපව චණ්ඩපරුෂව වාසය කරනසේක. පිටිසර එසේම එක් නමෙක් චණ්ඩපරුෂව වාසය කෙරෙති. මෙකියන දෙනම චණ්ඩපරුෂ නියාව ප්‍රකාශව(ප්‍රසිද්ධව) තිබෙයි. එසමයෙහි පිටිසර නම සැවැත් නුවරට වැඩිසේක. සාමණේර දහර භික්‍ෂූ වහන්සේ සිතනසේක් ‘‘තොපි දෙනම එකතැනට සැලසුනු කල කුමක් කරද්දෝ හෝ’’යි සිතා ‘‘ඇවැත්නි, නුවර කෝපී නම වසන ගෙයි පිටිසර කෝපී නම ලූසේක. කෝපී දෙනම ඔවුනොවුන් වහන්සේ දැක ආචාර සමාචාරකොට උනුන් වහන්සේගේ අත් පා මැඩ මේ නියායෙන් විශ්වාසව උන්සේකැ’’යි මේ කාරණාව ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හුන් මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩ උන්සේක.

එතනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩවදාරා ‘‘මහණෙනි, මා එන්නට පූර්‍ව භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?’’යි වදාරා එපවත් අසා ‘‘මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, යටගිය දවසත් මේ භික්ෂූහු දෙනම ඔවුනොවුන් වහන්සේ දැකපු වෙලෙහි සමගිවූයෝ වේදැ’’යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ඒ රජ්ජුරුවන් වහන්සේට කළමනා සියළු කටයුත්තෙහි තමන් යුක්තව රජ්ජුරුවන්ගේ භාණ්ඩාගාරයට වදිනා අය වියදම් ආදී වූ දෙයත් අසුන් විකිණීමෙන් දක්‍ෂව මැදහත්ව වෙළඳාම් කරන අමාත්‍යව උපන්සේක.

ඒ අවධියට අසුන් ගෙන වෙළඳාම් කරන ලෙස අසුන් පන්සියයක් ඒ නුවරට ගෙණාවුය. බරණැස් රජ්ජුරුවෝ ලෝභීව එසේ හෙයින් බෝධිසත්ත්වයන් දැහැමින් සෙමින් කරන වෙළඳාම්වලට මැලිව අනිත් අමාත්‍යයෙකුට අසුන් වෙළඳාම් කරන ලෙස සලස්වා ඒ අමාත්‍යයාට කියන්නාහු ‘‘අපගේ සොන නම් චණ්ඩ වූ අසෙක් ඇත. ඒ අසු වෙළඳාමට ගෙනා අසුන් මධ්‍යයේ

ලා පියව, ඒ අසුන් මේ අශ්වයා කඩා කා වනයකොට පියයි, වනය කොටපු කල මිළ අඩු වෙයි, මිළ අඩු වුකල සම්පත් දී අරගතැ''යි කියා මේවර කීහ.

අමාත්‍යයෝත් එලෙස කෙළෝය. ඒ අක්‍යු විඳගත් අස් වෙළඳා බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ කරා ගොස් එපවත් කීහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු ''ඇයි, තොප ඇම ලඟ චණ්ඩපරුෂ අශ්වයෙක් නැද්දැ?''යි විචාළාහ. එබස් ඇසූ අස් වෙළෙඳෝ කියන්නෝ ''අප ලඟත් සුහ නම් චණ්ඩපරුෂ අශ්වයෙක් ඇතැ''යි කීහ. එපවත් බෝධිසත්ත්වයෝ අසා ''එසේ වීනම් දෙවැනිව එනකල ඒ අශ්වයාත් ඇරගෙන එව''යි කීහ. එපවත් අස් වෙළෙඳෝ ''යහපතැ''යි ගිවිස පසුව වලියේ එන්නා වූ ඒ අසුත් ඇරගෙන ආවාහුය.

එවිට රජ්ජුරුවෝ අසුන් ඒ නුවරට ආ නියාව අසා රජ්ජුරුවෝ සිව්මැදුරු කවුළුවේ මතුමාලේ බලා සිටියාහු. සෝන නම් අසුත් අසුන් මධ්‍යයට මුදපුහ. එවිට අස් වෙළඳුන් තමන්ගේ සුහ නම් අසා උනාපුහ. එවිට චණ්ඩපරුෂ අසුන් දෙන්නා උනුන් කරාගොස් උනුන් පිටිතොල තබාගෙන කම්පස් අසුන් මෙන් සිටියාහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මූන බලා ''මේ කිමෙක්ද? කම්පස් අසුන් දෙන්නෙකු මෙන් උනුන් මූන බලා සිටියාහ''යි බෝධිසත්ත්වයන් අතින් විචාළාහ. බෝධිසත්ත්වයෝ ඊට කියන්නාහු ''කෙතෙක් දුර වුවත් අසත්පුරුෂයෝ අසත්පුරුෂයන් දුටුකල එක් වන්නේය, සත්පුරුෂයා සත්පුරුෂයෝ දුටුකල එක් වන්නේමය, එසේ හෙයින් නීච වූ අසා නීච වූ අසා හා එක් වූය''යි කියා නැවත කියන්නාහු ''රජ්ජුරුවන් විසින් අධික ලොභ නුව මැනව, මනුෂ්‍යයන්ගෙන් අයුක්ති සම්පත්ති ගැනීම දෝෂය''යි කීහ. එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා ඔවුන්ගේ වෙළඳාම් කිරීම බෝධිසත්ත්වයන්ටම භාර කළාහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් අගය වූ නියාවට ඒ වෙළඳාම්කොට අස් වෙළඳුන්ට සම්පත් දුන්නාය. අස් වෙළඳුන් සම්පත් ලැබ සන්තෝෂයෙන් ගියාහ. රජ්ජුරුවෝත් බෝධිසත්ත්වයන්ගේ අවවාද වූ නියාවට දැහැමින් සෙමින් රාජ්‍යයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා ''මහණෙනි, එසමයෙහි චණ්ඩපරුෂ අසුන් දෙන්නා නම් මෙසමයෙහි කෝපී වූ භික්ෂූන් දෙදෙනය. රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. පණ්ඩිත අමාත්‍ය නම් බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාරා 'සුහනු ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

158. ස්වර්ණ මයුර (මෝර) ජාතකය

තවද කරුණානිධාන වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ශාසනයෙහි උකටලී වූ භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ සර්වඥයන් වහන්සේට පානාහ. සර්වඥයෝ ''සැබෑද මහණ, උකටලී වුයෙහිදැ?''යි වදාරා ''සැබෑව, ස්වාමීනි'' කියන්නා ''කුමක් නිසාදැ?''යි විචාරා වදාරන්නා ''සරහන ලද ස්ත්‍රියක දැක ඈ කෙරෙහි පිළිබඳ සිතින් ශාසනයෙහි උකටලී වුයෙහි ය''යි කියන්නා එවිට සර්වඥයෝ ''මහණෙනි, මුන් සේවූ අහේතුක ප්‍රඥා ඇති සත්වයා තබා මහොත්තමයෝ ස්ත්‍රී වසඟයට පැමිණියෝ වේදැ''යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ මයුරව උපන්සේක. උපදිනා බිජු වටින්ම රන්වන් පෑ ඇතිව ඉපිද බිජුවට ගසාපු කල රන්වන් පැයව ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ පියාපත් අතුරෙහි මනොඥ වූ සවර්ණවර්ණ රේඛාවලින් සමලඩකෘතව බැළුවන්ට ප්‍රසාද එලවන තරම් විශේෂ වූ රූපශ්‍රියෙන් යුක්තව ඉන්නාසේක් මෙසේ වූ සිතක් සිතුසේක ''මාගේ රූපශ්‍රිය අනර්ඝ හෙයින් මනුෂ්‍යයන් ලඟ දවස් හැරීමෙන් යම්සේ උපද්‍රවයෙක් වෙ''යි සිතා හිමාලය වනයට ගොස් පර්වත වළළු තුනක් ඉක්ම ගොස් සතරවන පර්වත වළල්ලෙහි වූ දණ්ඩකාරණ්‍ය නම් පර්වත වළල්ලෙහි වාසය කරන්නෙහිය. ඒ මයුර රජ දවස්පතා ගොදුරු භූමියට බස්නා කල තමාට ආරක්ෂාව පිණිස නැගෙන්නා වූ සූර්‍ය්‍ය දිව්‍යපුත්‍රයන් බලා මෙසේ වූ බ්‍රහ්ම මන්ත්‍රයක් කියයි, ඒ කෙසේද?

"උදෙතයං චක්ඛුමා එකරාජා, හරිස්සවණ්ණො පඨවිප්පභාසො, තංතං නමස්සාමි හරිස්සවණ්ණං පඨවිප්පභාසං, තයජ්ජගුත්තා විහරෙමු දිවසං"

යන මේ මන්ත්‍රය කියා පර්වතයෙන් බිමට බස්නේය.

එහි අභිප්‍රාය(අදහස) කෙසේද? යත්,

සකල චක්‍රවාල ගර්භවාසී වූ සියලු සත්‍වයාහට රාත්‍රිභාගයෙහි වූ අන්ධකාරය විධ්වංශනය කොට රූප දර්ශනයට හේතු වූ ආලෝක පතුරවන හෙයින් ඇස් ඇත්තා වූ චොරජිමි අර්ථයෙන් සියළු සක්වළගැබ ආලෝක පතුරවන්නා වූ ඒ සූර්‍ය්‍යපුත්‍රයා හට නමස්කාර කෙරෙමි, අද දවස් ඒ සූර්‍ය්‍ය දේවතාවා විසින් රකිනා ලදුව නිර්භයව වාසය කෙළෙමි" කියා සූර්‍ය්‍යාට නමස්කාරකොට දෙවනුව අතීත වූ සර්වඥයන් වහන්සේට නමස්කාර කරන මයුරයා මෙලෙස කියා

"යේ බ්‍රාහ්මණාවෙදගු සබ්බධම්මෙ, තෙ මෙ නමො තෙ ච මං පාලයන්තු, නමත්ථු බුද්ධානං නමත්ථු බෝධියා, නමො විමුත්තානං නමො විමුත්තියා, ඉමං සො පරිත්තං කත්වා මොරො චරති එසනා."

මෙහි අභිප්‍රාය කෙසේද? යත්,

තවද දුරු කරනලද පාපයන්ඇති ස්කන්ධ ධාතු ආයතනාදී සියළු පදාර්ථයන් සර්වප්‍රකාරයෙන් පිරිසිඳ දත්තා වූ යම් සර්වඥයවන් වහන්සේ කෙනෙක් ඇද්ද, මාගේ නමස්කාරය උන්වහන්සේට වේවයි, ඒ අතීත කාලයෙහි අපමණ වූ අචින්ත්‍ය වූ ආබද්ධ ගුණාගණාඩගයෙන් යුක්ත වූ සර්වඥයන්ට නමස්කාර වේවායි, ඒ සර්වඥයන් විසින් ප්‍රතිවෙධ කරනලද සම්‍යයක් සම්බුද්ධ ඥාණයටද නමස්කාර වේවායි, ඒ සර්වඥයන් විසින් වදාරනලද සද්ධර්ම වූ පරිද්දෙන් පිළිපදිනා වූ සංසාර සාගරයෙන් ගොඩනැඟී අමා මහනිවන් දුටුවා වූ සංඝරත්නයටද නමස්කාර වේවායි, ඒ සර්වඥයන් විසින්ද ඒ ආර්‍ය්‍ය සංඝයා වහන්සේ විසින් ප්‍රතිවෙධ කරනලද සතරමග සතරඵල සංඛ්‍යාත වූ විමුක්තියටද නමස්කාර වේවායි කියා ඒ මයුර රජ්ජුරුවෝ මේ පිරිත් ආරක්ෂාකොට ගොදුරු පිණිස හැසිරෙන්නාහයි වදාළසේක.

ඒ මයුරතෙම මේ පිරිත් ආනුභාවයෙන් දාවල් දවස් සැපසේ කිසි අන්තරාවක් නැතිව සැපසේ ඇවිද රාත්‍රීභාගයෙහි පර්වතයට නැඟී, බස්නාහු සූර්‍ය්‍යයා දැක ඒ පරිත්තය පිරිත් වන්නාහු

"අපෙතයං චක්ඛුමා ඒකරාජා හරිස්සවණ්ණො පඨවිප්පභාසො, තංතං නමස්සාමි හරිස්සවණ්ණං පඨවිප්පභාසං, තයජ්ජගුත්තා විහරෙමු රත්තිං. යෙ බ්‍රහ්මණාවෙදගු සබ්බධම්මෙ, තෙ මෙ නමො තෙ ච මං පාලයන්තු, නමත්ථු බුද්ධානං නමත්ථු බෝධියා, නමො විමුත්තානං නමෝ විමුත්තියා. ඉමං සො පරිත්තං කත්වා මොරො වාසම කප්පයි".

කියන මේ පරිත්තානුභාවයෙන් රාත්‍රියෙහිත් සැපසේ වාසය කරන්නාහ.

මේ නියායෙන් පරිත්‍යානුභාවයෙන් දවස්පතා වාසය කරන කල්හි එසමයෙහි එක් වැද්දෙක් වනචරකව හිමාල වනයෙහි ඒ ඒ තැන ඇවිදින්නේ ය. බෝධිසත්ත්‍වයන් වාසය කරන පර්වත සමීපයට ගොස් බෝධිසත්ත්‍වයන් දැක දෙවෙනිව තමාගේ ගමට අවුත් තමාගේ පුතාට තමා මියන අවස්ථාවේ "එම්බල, අසවල් දණ්ඩකාරණ්‍ය පර්වත මුදුනේ රන්වන් මයුරයෙක් ඉදිනේය. යම් දවසක රජ්ජුරුවන් වහන්සේ රන්වන් මොනරෙකුගෙන් ප්‍රයෝජන ඇතැයි කීසේක් නම් තෝ ඒ මොනරා අල්වා දෙව"යි කීය.

එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ අග්‍රමෙහේෂිකාව වූ ඛේමා නම් බිසව රාත්‍රියෙහි ස්වප්නයෙන් රන්වන් මොනරකු අතින් බණ අසන්නා දැක පිබිද උදැසන රජ්ජුරුවන්ට කියන්නී "රන්වන් මොනරකු මට අවශ්‍යයෙන් දුටොත් විනා මගේ ජීවිතය නැතැ"යි කියා දොළ ගත්තාහ. එබව රජ්ජුරුවෝ දැක අමාත්‍යයන් ගෙන්වා "රන්වන් මොනරකු ඇද්ද?"යි විචාළාහ. අමාත්‍යයෝ "රන්වන් මොනරෙකු ඇති නියාව, නැති නියාව දන්නෝ බමුණෝය"යි කීවාහ. රජ්ජුරුවෝ "යහපතැ"යි බමුණන් අතින් විචාළහ. බමුණෝ ශාස්ත්‍ර බලා "රන්වන් මොනරු ඇත. ඒ දන්නෝ

වැද්දෝය''යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ වැද්දන් ගෙන්වා ''රන්වන් මොනරුන් ඇති තැන් දන්නෝ ඇද්ද?''යි විචාළහ.

ඉන් එක් වැද්දෙක් කියන්නේ ''ස්වාමීනි, හිමාල වනයෙහි පර්වත වළලු තුනකින් එපිට දණ්ඩකාරණ්‍ය නම් පර්වතයෙහි ඇතැ''යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ ''එසේ වීනම් තොප ගොසින් ගෙනව''යි කීහ. එවිට වැදි තෙමේ ''යහපතැ''යි ගිවිස තමාගේ පුතාට එපවත් කියා තෙමේ වලට(වනයට) ගොස් පියා කී සලකුණු නියාවට දණ්ඩකාරණ්‍ය නම් පර්වතයේ මොනරා වාසය කරන නියාව දැක, මොනරා ගොදුරු සොයා බස්නා මාවත දැක, එම මාවත මළ ඉඳුවා බෝධිසත්ත්වයන් බඳින්ට බොහෝ උත්සාහ කළේය. බොධිසත්ත්වයන්ගේ මන්ත්‍රානුභාවයෙන් මළ ඇතුලේ පය ලුවත් මළ නොහැගිරෙන්නේය. මේ නියායෙන් ඒ වැදි තමාගේ දිවිහිමියෙන් උත්සහකොටත් බැරි හෙයින් ඒ හිමාල වනයෙහිම හිඳ මළේය.

ඛේමා නම් බිසවුන් ''මොනරා ලබමි'' දොළ නොලත් හෙයින් මළාහ. රජ්ජුරුවෝත් ''මොනරා නිසා බිසවුනුත් මළේය''යි සිතා මොනරා කෙරෙහි වෛර බැඳ රන් පොතක ලියවන්නාහු 'අසවල් හිමාල වන පර්වතයෙහි පර්වත වළලු තුනකින් ඇතුළේ දණ්ඩකාරණ්‍ය නම් පර්වතයෙහි ස්වර්ණ මයුරයෙක් වෙසෙයි. ඒ මයුරයාගේ මස් කෑ කෙනෙක් අජරාමර වෙති' රන්පත ලියාවා භාණ්ඩාගාරයේ රක්‍ෂාකොට තබා මළහ.

උන්ට ඉක්බිති රාජ්‍යයට පැමිණි රජ්ජුරුවෝත් ඒ රන්පත දැක ''එසේ වීනම් මොනරා මරා මස් කා අජරාමර වෙන්ට උවමැනවැ''යි සිතා වැද්දෙකු යවුහ. ඒ වැදිත් බොහෝ උත්සාහකොට මන්ත්‍රානුභාවයෙන් බැරි හෙයින් ඒ වනයේම මළේය. මේ නියායෙන් රජදරුවෝ සදෙනෙක් යැවූ වැද්දෝ සදෙනම බැද්දේ මළ පමණ විනා මොනරා අල්වාගත නොහුනුවාහුය. සත්වැනි රාජ්‍යයට පැමිණි රජ්ජුරුවෝත් රන්පත බලා එලෙසම වැද්දෙකු යවුහ. ඒ වැදිත් වලට ගොස් බෝධිසත්ත්වයන්ට මළ ඉඳුවා බොහෝ උත්සාහකොට බැරි හෙයින් සිතන්නේ ''මේ මොනරා මළෙයි පයලාත් නොබැඳෙන්නේය. කුමණ කාරණයකින් දෝ හෝ''යි සිතා පරීක්‍ෂා කරනනේ බෝධිසත්ත්වයන් උදාසනක්සේ සූර්‍ය්‍යයාට නමස්කාරය හා බ්‍රහ්මමන්ත්‍රය පිරවීම් ආදීය වූ කාරණා දැක ''එසේ වීනම් මන්ත්‍රය ආකුල කෙරෙමි'' සිතා පිටිසර ගමකට පෙරලා අවුත් මොනර සෙබඩක අල්වාගෙන ඒ මොනර සෙබඩ සිටි තැනට අසුරුසන් ගැසූ වේලේ නටා හා රාව ප්‍රතිරාව කරන්නට හා මෙකී දෙය මොනර සෙබඩ කරන ලෙස සලස්වාගෙන මොනර සෙබඩ ඇරගෙන පෙරලා හිමාල වනයට ගොස් බෝධිසත්ත්වයන් ගොදුරු භූමියට බස්නා තෙන මළ ඉඳුවා එතැන සෙබඩ සිටුවා බෝධිසත්ත්වයන් ඉරු බලා මන්ත්‍රය පිරුවන්ට පළමුකොට මොනර සෙබඩ ලවා රාගනිශ්‍රිතකොට ඇඬවිය.

බෝධිසත්ත්වයෝත් නැතක් දවස නොඇසූ රාගනිශ්‍රිත අඬ සෙයින් ඊ බැඳී යක්‍ෂයන් ආවේශ වූකල කිසිවක් නොදන්නාමෙන් රාගයෙහි බැඳී පිරිවහන මන්ත්‍රය සඳහන් නැතිව සෙබඩ සිටි තෙනට මොනරා බට තෙනත්තෝ මල බැඳින. එවිට වැදි මොනරා අල්වාගෙන ගොස් රජ්ජුරුවන්ට පෑහ. රජ්ජුරුවෝත් මොනරා දැක සතුටු වුහ.

එවිට මයුර රජ්ජුරුවෝ රජගෙන් විචාරන්නේ ''මා ගෙන්වූයේ කුමකටදැ?''යි විචාළහ. රජ්ජුරුවෝ කියන්නෝ ''තොපගේ මස් කෑවන් අජරාමර වෙති අසා තොප මරා මස් කන්ට ගෙනවමි'' කීසේක.

එවිට මයුර රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු ''මාගේ මස් කා අජරාමර වෙතොත් යහපතැයි. මා මියන කල මාගේ මස් කෑවුන් අජරාමර වෙන්නේ කෙසේදැ?''යි කිහ. එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා ''එසේ නොකියව, රන්වන් මොනරා වේදැ''යි කීහ. එබස් මයුර රජ්ජුරුවෝ අසා ''එසේ වීනම් රන්වන් වූ කාරණාව අසව, මම යටගිය දවස බරණැස් නුවර චක්‍රවර්ති රජව ඉපිද පන්සිල් රැක දැහැමෙන් සෙමින් රාජ්‍යයකොට ඉන් මියගොස් දිව්‍ය ලෝකයෙහි ඉපිද එයින් චුත වූකල අකුසල් බලයෙන් මේ තිරිසන් යෝනියෙහි උපනිමි. මා රැක්කා වූ පඤ්ච ශීලයෙහි බලයෙන් මෙසේ වූ රූපශ්‍රීයකට පැමිණි යෙමි'' කීහ. ඒ නොඅදහන රජ හට මයුර රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු ''මම යටගිය දවස

චක්‍රවර්ති රාජ්‍යය කරන සමයෙහි මට ද ආකාශචාරීව ඒ ඒ තැන ඇවිද්දා වූ රන්රුවන් රථයක් ඇත. ඒ රථය තොපගේ මගුල් පොකුණේ දිය ඉස්සා රථය ඇරගෙන මාගේ බස් සැක අරව”යි කීහ.

එබස් අසා රජ්ජුරුවෝ එලෙස පැන් ඉස්සවා රථය ගොඩ ලා ගත්තාහ. රජ්ජුරුවෝ සතුටුව බෝධිසත්ත්වයන් මුදා අලහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් එවිට රජ්ජුරුවන්ට පන්සිල් දී අවවාදකොට පක්ෂප්‍රහාර කෙරෙමින් දණ්ඩකාරණ්‍ය නම් පර්වතයටම ගියායයි වදාරා ශාස්තෘ වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට මේ ‘ස්වර්ණමයූර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක. ජාතකාවසානයේදී ඒ භික්ෂූන් වහන්සේත් සියළු කෙලෙසුන් නසා රහත් වූසේක.

“එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. මයූර රජ්ජුරුවෝ නම් ලොවුතුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

159. විනීල (ක) ජාතකය

තවද ශාස්තෘ වූ සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ රජගහනුවර වෙළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ සර්වඥ විලාශය දැක්වීමක් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

හේ කෙසේද? යත්,

සර්වඥයන් වහන්සේ දැගසව්වන් වහන්සේට වදාරනසේක් “දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ පන්සියයක් දෙනාවහන්සේ රහත් කරවාගෙන එනසේක්දැ”යි කියා ඒ දෙදෙනා වහන්සේ ගයාශීර්ෂ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයන් හිඳිනා විහාරයට ගියසේක. එවිට දේවදත්ත ස්ථිවිරයෝ සර්වඥ විලාසයක් දක්වන්නෝ “ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, මාගේ වසට රිදෙයි, තොපි බණ කියව”යි කියා ධර්මාසනය පිටිපස්සේ වැදහොත්තාහ. සැරියුත් සාමීන් බණ කියා පන්සියයක් දෙනාවහන්සේ රහත් කරවා අරගෙන පලා ගියසේක. එවිට දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ ළඟට කොකාලික ස්ථවිරයෝ පැමිණ පයින් ලයට ඇණ ලේ තුන් කටක් ගන්වාපුහ.

සැරියුත් මුගලන් දැගසව්වන් දෙදෙනාවහන්සේත් සර්වඥයන් කරා වැඩිසේක. සර්වඥයෝද එවිට “දැගසව්වෙනි, තොප දැක දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ කුමන කෘත්‍යයක් කළ සේක්දැ?”යි විචාළසේක. දැගසව්වන් වහන්සේ වදාරනසේක් “ස්වාමීනි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ සර්වඥ කෘත්‍යයකොට ළය තලාගෙන ලේ තුන්කටත් නගාපුවෝ වේදැ”යි වදාළසේක. එවිට සර්වඥයන් වහන්සේ “දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ, මාගේ කෘත්‍යකොට හීනවූවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස විදේහරට මියුළු නුවර විදේහ නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි හංසයෙක් කැවිඩියක හා සමග සංවාස විය. ඒ සංවාසයෙන් කැවිඩි ධේනුව පුතකු වැදූහ. එකියන පුත්‍රයා මවසේ කළු පැහැයත් නොවෙයි, පිය වූ හංසයාගේ රන්වන් පැහැයත් නොවෙයි, දෙපැයටම නොව නීලවන් පැහැයම විය. ඒ උන්ගේ දෙමව්පියෝ උන්ට නම් තබන්නාවූ ‘විනීලයෝය’යි නම් තුබූහ.

හංසයාණන්ගේ හිමාලයෙහි හංස පැටවුන් දෙන්නෙක් ඇත්තාහ. එසේ හෙයින් හංසයා අතරතුරේ මියුළු නුවරට ඇවිත් යන්නේය. ඒ දැක හංස පැටව් දෙන්න කියන්නෝ “පියාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ මනුෂ්‍ය පථයට නිතර යාමෙන් උපද්‍රව වන්නේය. අපි ගොසින් ඒ පැටවුන් ගෙනෙම්හ”යි කීහ. “එසේ වීනම් මියළු නුවර වාසය කෙරේ තල්ගසෙක් කවුඩු කැදැල්ලක වෙසෙති. තොපි දෙන්න ගොසින් හැරගෙනව”යි යැව්හ.

එවිට හංස පෝතකයෝ දෙන්න විනීල නම් කපුටුවා ළඟට අවුත් ඔහු ලීයක හිඳුවා හංසයෝ දෙන්න ලීය දෙපිටින් ඩැගෙන විනීලයා මැද්දෙහි හිඳුවාගෙන මියුළු නුවර මධ්‍යයෙන් නික්මුනාහ. ඒ වේලාවට වේදෙහ රජුජුරුවෝ යහපත්කොට සැරහී ඇලි අසුන් සතරදෙනෙකු යෙදූ රථයකට නැගී නුවර මහත් ප්‍රදක්ෂිණාවෙන් නික්මුනාහ. ඒ වේලාවට විනීලකයාත් ආකාශයෙන් යමින් සිටියේ රථයෙන් යමින් සිටි රජ්ජුරුවන් දැක කියන්නේ “මියුළු නුවර ගෙයක්කොට ඇති වේදෙහ

රජ්ජුරුවෝත් අසුන් සතරදෙනෙකු යොදනලද රථයකින් නික්මුනාහුය. මමත් ස්වර්ණහංසයෝ දෙන්නෙකු යොදනලද රථයෙන් ආකාශයෙන් නික්මුනෙමි''යි කීය.

එබස් අසා හංසයෝ කෝපව "මූ මෙතනදී මරා පියාම්හ''යි සිතා නැවත සිතන්නාහු "එසේ කළමෝ නම් පියාණන් වහන්සේ 'ඊර්ෂ්‍යාවෙන් මරාපියා ගියහ'යි සිතනාසේකැ''යි සිතා එසේ නොකොට හැරගෙන ගියා වූ හංසයාන්ට එපවත් කීයේය. හංසයා කිපී "තෝ තාගේ තරම නොදනීද? තොප සේ වුවන්ට නිසි මළමුත්‍ර ඇති ස්ථානයෙක විනා මෙසේ වූ තෙන තොපට ආස්ථානය''යි කියා හංස පැටවුන්ට කියන්නාහු "මොහු ඇරගෙන මූගේ මවලග ලාපියා එව''යි කිහ. හංසයොත් එලෙසම කළෝදැයි වදාරා දෙකල් ගලපා මේ 'විනීල ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි විනීල නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ය. හංස පැටව් නම් දැගසව්වෝය. පියාණෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයයෝය. වෛදෙහ රජව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක.

160. ඉන්‍දගුත්ත (ඉන්දසමානගොත්ත) ජාතකය

තවද ශාක්‍යසිංහ වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි නොකීකරු භික්ෂූන් කෙනෙකුන් වහන්සේ අරඹයා මේ ජාතකය දක්වනලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් නොකීකරු භික්ෂූන් කෙනෙකුන් වහන්සේ සර්වඥයන් වහන්සේට දක්වන්නා "මහණ, නොකීකරු වූයේ සැබෑදැ?''යි විචාරා "සැබෑව''යි දන්වන්නා "මහණ, තාගේ නොකීකරුකම් පිණිස පළමුත් ඇතු පයින් මැඩුම් කෑයෙහි වේදැ''යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ පන්සියයක් තපස්වරුන් පිරිවරාගෙන ගණ නායකව හිමාල වනයෙහි වසන්නාහ.

එසමයෙහි ඉන්ද්‍රගුත්ත නම් තාපස කෙනෙක් ඇත් පැටවකු වඩාගත්තාහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් "මේ ඇතා වැඩීමෙන් ඇතා නිසා උපද්‍රව පැමිණෙයි. ඒ නොවඩව''යි කීහ. ඒ තාපසයෝ කීවා නොකොට ඇතා මුහුකුරුවා වැඩී එයින් වැඩිවිය පැමිණ මද සෙල්වී ගිය අවස්ථාවට තාපසයෝ තාපසවරුන් හා සමග ඔබ්බේ ගමකට ගොස් එන කල ඇත් මදයෙන් සිටි හෙයින් ඒ තාපසයන්ගේ පන්සල විදා පැන් සලවල් ආදී වූ දෙයත් බිඳ තාපසයන් ඉඳිනා ගල් පුවරුවත් උදුරා දමා සක්මන් කෙළවර වැතිර සිටිනා පුවරුවත් උදුරා දමා "තාපසයන් මරා යෙමි''යි සිතා වන සමීපයෙහි සිටියේය.

එවේලාවට තාපසයෝ එතනට අවුත් සැක නැතිව ළඟට ගියාහ. එවිට ඇත් තමා ළඟට ආ තාපසයන් දැක තමාගේ දළින් ඇන මරා වලට ගියේය. ඒ දුටු තාපසවරු එපවත් බෝධිසත්ත්වයන් කීවාහුය. බෝධිසත්ත්වයෝත් එවිට තාපසයන්ට කළමනා ආදාහණ කෘත්‍යයකොට තාපසවරුන් සමීපයට කැඳවා කියන්නාහු "අසත්පුරුෂ නීච වූ සත්ත්වයා ලං කිරීමෙන් දෝෂ නියාව මේ ඉන්ද්‍රගුත්ත තාපසයන් කීවා නොකිරීමෙන් අසත්පුරුෂ ඇතා වඩා මරවා ගත්තා වැන්නේය. එසේ හෙයින් සත්පුරුෂ සත්ත්වයා ලං කිරීමෙන් හා උන් කී අවවාද ලෙසට පිළිපැදීමෙන් බොහෝ ඉෂ්ටාර්ථයට පැමිණෙන්නේය''යි යනාදීන් තාපසවරුන්ට අවවාද කියා කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා මේ 'ඉන්ද්‍රගුත්ත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ඉන්ද්‍රගුත්ත තාපසයෝ නම් මේ නොකීකරු භික්ෂූහුය. එසමයෙහි කීකරු තාපසයෝ නම් බුදු පිරිසය. එසමයෙහි තාපසයන්ට අවවාද කළා වූ නායක තාපසයෝ නම් මම්ම වේදැ''යි සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

161. සන්ථව ජාතකය

අසරණසරණ වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජෙතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ගිනිදෙවියාට පූජා කරන නිගණ්ඨයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වනලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

මෙහි වර්තමාන කථාව ‘නංගුට්ඨ’ ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් දක්වනලදි. භික්ෂූ වහන්සේ “ස්වාමීනි, මුන්පුද ගිනිදෙවියාගෙන් මතුවන වැඩෙක් ඇද්දැ?”යි විචාළසේක. ඊට සර්‍වඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, පෙර උත්තමයෝත් මෙහි වැඩෙක් ඇද්දෝ හොයි බලා වැඩක් නැති හෙයින් ඇරපුවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ බමුණු කුලයක ඉපිද දෙමව්පියන් විසින් උපන් දවස් තිබූ ගිනි නොනිවා තිබා බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ වයස් සොළොස් ඇවිරිද්දට පැමිණි කල්හි බෝධිසත්ත්‍වයන්ට කියන්නාහු “පුත, මේ ගිනි ඇරගෙන ගොස් වහ්නි දේවතාවාට පූජාකොට වනයේ තපස් කරවු නම් ඒසේ කරව නැත්නම් ශාස්ත්‍රය ඉගෙණ කුටු ඔසණ්ඨාපනයකොට(විවාහවී) වාසය කරව”යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ “මට ගිහිගෙයින් කම් නැතැ”යි කියා ගිනිදෙවියා ඇරගෙන ගොස් වහ්නි දෙවතාවාට පූජාකොට වලට(වනයට) ගොස් පන්සලක් ඉදිකොට ගිනිදෙවියාට පූජා කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් දවසක් දන්දෙන ගෙයකින් එලඟිතෙල් මුසු කිරිබතක් ලැබ “මාගේ ගිනිදෙවියාට පූජා කෙරෙමි”යි සිතා ගෙනවුත් ගිනි මොලවා තෙල් මුසු කිරිබත් ගින්නට දැමූහ. එවිට තෙල් අධික හෙයින් ගිනි මහත්ව ඇවිල පන්සල දවන්ට වන.

ඒ වේලාවට බ්‍රාහ්මණ පන්සලින් පිටත්ව තමාගේ පන්සල දැවෙනු බලා කියන්නේ “අසත්පුරුෂ වූ නිවයා හා එක්වීමෙන් මා බොහෝ දුක්විද ඉදිකොට ගත් පන්සල දවන පමණකැ”යි කියා ගිනි නිවා හිමාලය වනයට නික්මිනි.

එවිට අතරමග සිංහයකු හා ව්‍යාඝ්‍රයෙකු හා දිවියෙකු හා තුන් දෙනාගේ මූන ලෙව ලෙව සිටි රිලවකු දැක “සිංහ ව්‍යාඝ්‍ර දෙදෙනා හා දිවියා ඇතුළු වූ තුන්දෙනා විශ්වාස නිසාත් අසත්පුරුෂයා විසිනුත් මුන්ට අනර්ථ නොකරති” කියා හිමාලය වනයට ගොස් ඍෂිප්‍ර ජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ආයු කෙළවර බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්හයි වදාරා ‘සන්ථව ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක. “එසමයෙහි තාපසව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි වදාළසේක.

162. සුසීම ජාතකය

තවද සරණාගත වජ්‍රපඤ්ජර වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ඡන්ද දානයක් අරභයා මේ ජතකය දක්වනලදි.

හේ කෙසේද යත්?

සැවැත් නුවරවාසීහු එක් සමයෙක තනි තනිව සර්‍වඥයන්ට දන් දෙන්නාහ. සමහර දා පස්දෙනා එක්ව දන් දෙන්නාහ. සමහර දවස් වීථියක මනුෂ්‍යයෝ එක්ව දන් දෙන්නාහ. සමහර දවස් නුවරවාසීහු එක්ව දන් දෙන්නාහ. මේ නියායෙන් දන් දෙන සමයෙහි එක් දවසක් නුවරවාසීහු එක්ව දනක් සරහා ගත්තාහ. එවිට තීර්ථක භක්තික ඇත්තෝ “නිගණ්ඨනාථපුත්‍ර, මක්ඛලිගෝසාලාදී වූ අසත්සමයේ ඇත්තන්ට දන් දෙම්හ”යි එක භක්තිගත් උපාසකවරු කියති. සම්‍යයක් භක්ති ගත්තෝ “සර්‍වඥයන් වහන්සේ ප්‍රධාන භික්ෂූ සංඝයා වහන්සේට දන් දෙම්හ”යි කියති. මේ නියායෙන් උනුන් ගිවිස්වාගත නොහී දවස් අරණ සමයෙහි එක් නුවණැති මනුෂ්‍යයෙක් කියන්නේ “මේ දෙපක්ෂයෙන් බොහෝ මිනිසුන් ඇති පක්ෂයේ කෙනෙකුන්ට දන් දෙම්හ”යි කියා

කීහ. ඒ වේලේ බොහෝ මිනිසුන් ඇත්තේ බුද්ධශාසනයේ හෙයින් "බුද්ධශානයටම දන් දෙම්හ"යි කියා ඒ නියාවට දන් සපයා දුන්නාහ.

එසමයෙහි සර්වඥයන්ගේ දන් කඩ කරන්නට සිතූවන් කඩ නොකොට දන් දීපුවාහ. සර්වඥයෝත් අනුමෙවැනි බණ වදාරා ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක. භික්ෂූන් වහන්සේත් තමන් වහන්සේගේ ගණවලට වැඩි රාත්‍රි මානයෙහි දම්සභා මණ්ඩපයට රැස්ව "ඇවැත්නි, තීර්ථකයන් විසින් සර්වඥයන් ලබන්නා වූ ලාභ සත්කාරයට අන්තරායෙක් කරන්ට උත්සහකොටත් අන්තරායෙක් කොටගත නුහුනුවෝ වේදැ"යි මේ කථාව කිය කියා වැඩඋන් තැනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් මාගේ ලාභ සත්කාරයට අන්තරාය කරන්නට වැදත් අන්තරාය කොටගත නුහුනුවෝ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර සුසීම නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ පුරෝහිත බමුණාන කෙනෙක් ඇත්තාහ. ත්‍රිවේදයෙහි පාරප්‍රාප්තව ඇත් වේද හා ඇත් ලක්‍ෂණ දැන අවුරුදු පතා හස්ති යාගකොට කෙළ ගණන් සම්පත් ලබන්නාහ. ඒ අවදියේ බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ බමුණාගේ ගෙයි බැමිණිය බඩ පිළිසිඳ ඉපිද සත්අට අවුරුදු පැමිණි කල බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ගේ පියාණෝ නැසී ගියාහ.

එසමයෙහි හස්ති යාගය පැමිණියේය. එවිට බමුණෝ එක්ව "හස්ති යාගය කරන කල් පැමිණියේය. ස්වාමීනි, මෙතෙක් දවස් හස්ති යාගකොට සිටි පුරෝහිත බමුණා වැටීහුණු හෙයිනුත් උන්ගේ පුතාණෝ කිසිම ශාස්ත්‍රයක් නොදනිති, එසේ හෙයින් අපි හස්ති යාග කරම්හ"යි කීවාහුය. එවිට රජ්ජුරුවෝත් "යහපතැ"යි ගිවිස්සොය. "අදින් බමුණෝ සතරවෙනිදා හස්ති යාගය කරම්හ, එසේ හෙයින් බොහෝ ලාබ ලබම්හ"යි ඇවිදිනාහ.

ඒ දුටු බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මෑණියෝ "සත්මුත්තක ප්‍රවෙණිව පැවත ආ හස්ති යාගත් ඔබ්බකට සැලසී ගියේය. අප බොහෝ ලබන සම්පතුත් හානි වීය"යි කියා හඬන්ට වන්හ. එසේ අඬ අඬා උන්නා වූ මෑණියන් උන්තෙනට බෝධිසත්ත්වයොත් ඇවිත් "මෑණියන් වහන්ස, අඬන්නේ ඇයිදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "අදට යාග කරන්නේ කී දවසකැදැ?"යි විචාරා "සතර දවසෙකැ"යි අසා "මේ හස්ති යාගය හා ත්‍රිවෙදය දන්නෝ කවුරුදැ?"යි විචාරා "මෙතනට එකසියවිසි යොදුන් ඇති තක්සලා නුවර දිසාපාමොක් ශිල්ප දනිති" කී විසින් "එසේ වීනම් සෙට දවල් තක්සලා නුවරට යෙමියි, රෑ දෙවරු ශාස්ත්‍ර උගෙන පසු දවස් අවුත් සතරවෙනි දිනයෙහි යාගය කෙරෙමි. එසේ හෙයින් නුඹ වහන්සේ වික්ෂෙප නුවූව මැනව"යි මෑණියන් අස්වසා මෑණියන් උදාසනක්සේ ලූ බත් කා අචාරිභාගය(ගුරු පඬුරු) හැරගෙන උදෑසනක්සේ නික්ම සනධ්‍යා වේලාවට එකසියවිසි යොදුන් මගගෙවා තක්සලා නුවරට පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරීන් දුටුහ. ඒ ආචාරීන් "කුමක් නිසා අවුදැ?"යි විචාරා "ත්‍රිවෙදය හා හස්ති ශාස්ත්‍රය උගන්ට ආමි. මට වහා උගන්නට උවමැනවැ"යි කී විසින් "මෙතෙක් ශාස්ත්‍ර කෙසේ උගන්වන්නෙහිදැ?"යි කියන්නා "එසේ නොවෙයි, අදින් තුන්වෙනි දවස් හස්ති යාග වෙයි. එසේ හෙයින් එකසියවිසි යොදුන් කතර ගෙවා මමත් ආයේ වෙමියි, එසේ හෙයින් අදට පරක්කුවක් නොවී නුඹවහන්සේ විසින් පාලිය පමණක් පිරිවණ මම අද්‍යාතන වශයෙන් අර්ථ විදහා දැන ගනිමි" කියා ඒ නියාවට ආචාරීන් ගිවිස රෑ බත් කා ඉක්බිති බෝධිසත්ත්වයෝත් බත් කා ආචාරීන් පය සෝදා ආචාරීන් වැඳ ආචාරිභාගයේ මසුරන් දහස පාමුල තිබා උන්නාහ.

ආචාරීන්ද තමන් දන්නා ශාස්ත්‍රය පිරිවා පාන්කොට පුවාහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් ආචාරීන් විසින් වහා වහා සඟවා කියාපුවා එකශෘති හෙයින් ධරා "ආචාරීන් වහන්ස, තව ඇද්ද?"යි විචාළසේක. ආචාරී "එතෙකැ"යි කී විසින් "එසේ වීනම් අසවල් තැන අසවල් වැරදිය, අසවල් තෙන මෙසේ හරිය, එසේ හෙයින් මෙවක් පටන් ශිල්ප උගන්වන කල මෙසේ උගන්විය මැනවැ"යි යනාදීන් අචාරීන්ට කියා උදාසනක්සේ පිටත්ව බරණැස් නුවරට අවුත් මෑණියන්ට ශාස්ත්‍ර උගත් පුවත කියා උන්නාහ.

පසු දවස් රජ්ජුරුවන්ගේ සියයක් ඇතුන් රන් සන්නාහයෙන් සරහා රන් ධජ, රිදී ධජ ආදී වූ දෙය නන්වා මහත් වූ අලංකාරකොට "අපි යාග කරම්හ"යි සැරහී බමුණෝ සිටියාහ. ඒ වේලාවට රජ්ජුරුවොත් මහත් වූ අලංකාරයෙන් සැරහී යාගයට උවමනා පිළි පළඳනාව දෙයත් ගෙන්වාගෙන යාග ශාලාවට ආහ. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝත් කුමාර අලංකාරයෙන් සැරහී මහත් පිරිවර පිරිවරන ලදුව එතනට අවුත් රජ්ජුරුවන් දැක කියන්නාහු "කළුපැහැ ඇති සුදුදළ ඇති රන් සන්නාහයෙන් සරහනලද සියයක් ඇතුන්ගේ යාගය අපට පැවත ආ යාගය ඔබ්බකට සලස්වා වදාළයි කියන්නා ඇසිමි. ඒ සැබෑදැ?"යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "කළුපැහැ ඇති සුදුදළ ඇති රන් සන්නාහයෙන් සරහනලද සියයක් ඇතුන්ගේ යාගය, තෝ ශාස්ත්‍ර නොදනීව කී විසින් ඔබ්බකට සැලසුවා සැබැව"යි කීහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "නුඹවහන්සේගේ සත්මුත්තන් පරම්පරා හා මාගේ සත්මුත්තන් පරම්පරාවේ අපිම යාගකොට ආ පමණක් විනා කළ කෙනෙක් නැත්තාහ. එසේ හෙයින් මේ බමුණන් තිබා දඹදිව බමුණන් එක එක සී එකවත් මා කී බසට උත්තරයක් කියන්නට සපන් එකද බමුණෙක් නැත. ත්‍රිවෙදය හා හස්ති ශිල්පය මට වඩා දන්නෝ නැතැ"යි කීහ. එතන සිටි බමුණෝ බෝධිසත්ත්වයන් කළ සිංහනාදය අසා උත්තරයක් කියන්නට අසමර්ත්‍ථ වූහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ යාගකොට ලදමනා සම්පත් ලබාගෙන ගෙට ගියෝ වේදැයි වදාරා 'සුසීම ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බැමිණියෝ නම් මහාමායාදේවිය. පියාණෝ නම් සුද්ධෝදන රජ්ජුරුවෝය. බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. දිසාපාමොක් ආචාරී නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය. බ්‍රාහ්මණ කුමාරව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

මේ ජාතකය අවසානයෙහි බොහෝ දෙනා සෝවාන් වූහ. එමතෙක් දෙනා අනාගාමී වූහ. එමතෙක් දෙනා සකෘදාගාමී වූහ. එමතෙක් දෙනා සියළු කෙලෙසුන් නසා රහත් වූහ. එසේ හෙයින් මේ ධර්‍මය බොහෝ දෙනාට සාර්ත්‍ථක විය.

164. නකුල ජාතකය

තවද පරදුක්ඛ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ සේනා නායක මහඅමාත්‍යයන් දෙන්නෙකුගේ කෝපයක් නිසා මේ ජාතකය දක්වනලදී. මෙහි වර්ථමාන කථාව යටකියනලද 'උරඟ' ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය. "මහණෙනි, මේ මහඅමාත්‍යයන් දෙන්නාගේ කෝප වෛරය පළමුත් ඇරවූවෙම් වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ කුලයක උපන්සේක. පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක ඍෂි ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පන්සලක වාසය කරනසේක.

එසමයෙ පන්සල සමීපයෙහි සක්මන් කෙළවර තුඹසක මුගටියෙක් වාසය කෙරෙති. එතනට සමීපයෙහි ගස් බිලක(බෙනයක) සර්පයෙක් වාසය කෙරෙයි. එසමයෙහි ඒ කියන නාගයා හා මුගටියා දවස්පතා උනුන් කඩා කා උනුන් කන්නාහ. එසමයෙහි තාපසයෝ සිතනුයේ "මා සේ වූ තාපස කෙනෙකුන් සමීපයෙහි ඉන්නා මුන් දෙන්නා උනුන් කෙරේ වෛරව ඉඳින්ට සුදුසු නොවෙ"යි සිතා අවවාද කියා සමගි කළහ. එසමයෙහි එක් දවසක් සර්පයා ගොදුරට යා දී මුගටියා තුඹසින් කර මැත්කොට දත් පෙණනතුරු කට දල්වාගෙන වැදහෙව නිදමින් සිටියේය. ඒ වේලාවට තාපසයෝ එතනට අවුත් ඌ දැක "ඇයි තා ඉතා හයංකාර කොටපියා ඉන්ට තාගේ අසත්පුරුෂ වූ සර්පයාත් සත්පුරුෂව ගියා වුව, කුමක් නිසාදැ?"යි විචාළහ. එවිට මුගටියා කියන්නේ "අමිත්‍රයා කෙරෙහිත් සංකා කළ යුතුමය, මිත්‍රයා කෙරෙහිත් සංකා කළ යුතුමය, එසේ හෙයින් පසමිතුරා කෙසේ විශ්වාස වුවත් සංකා කළ යුතුය"යි කීහ.

එබස් අසා බෝධිසත්ත්වයෝ ''තොප සේ වූ සිතක් සර්පයා කෙරේ නොසිතව''යි කියා භාවනාකොට නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් ගොස් බ්‍රහ්මලොකයෙහි උපන්නාහ. මුගටියා හා නාගයත් කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා මේ 'නකුල ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි මුගටියා හා නාගයා නම් මේ සමයෙහි වෛරී වූ අමාත්‍යයෝ දෙන්නාය. තාපසව උපන්නෙම් ලොවුතුරා බුදුවූ මම්ම ය''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

165. උපසාල්හ (ක) ජාතකය

තවද කරුණානිධාන වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උපසාල්හක නම් බ්‍රාහ්මණයෙක් ඇත.

දිනක් ඒ බ්‍රාහ්මණයා තම පුතණුවන් කැඳවා කියන්නේ ''පුතණුවනි, දවසෙක මා මළහොත් චණ්ඩාලාදීන් නොදවපු සුචිපවිත්‍ර ස්ථානයක දවව''යි කීහ. එබස් අසා බමුණාගේ පුතා කියන්නේ ''මම එසේ වූ ස්ථානයක් නොදනිමි. නුඹවහන්සේම එසේ වූ ස්ථානයක් පැවොත් යහපතැ''යි කීහ. එබස් අසා බමුණා ''කීයේ කාරණය''යි කියා පුතා හා සමග ගිජ්ජකූට පර්‍වතයට ගොස් ගල්කුළු තුනක් මධ්‍යයේ ''මෙතන යහපතැ''යි පුතාට කියා පුතා හා තමා දෙන්නා පාතට බස්නා අවස්ථාවට එදවස් සර්‍වඥයන් වහන්සේ මහකරුණා සමාපත්තීන් ලොව බලා වදාරනසේක, බමුණා හා පුතාගේ හේතු සම්පත් දැක ගිජ්ජකූට පර්‍වතයට නැගී වදාළසේක.

එවේලාවට බමුණා හා පුතා බස්නාවුන් දැක ''ඇයි කොතනට ගොසින් බසුදැ?''යි විචාරා වදාළසේක. එවිට පිය බමුණා නොබැන නොනැගී සිටියේය. පුතා කියන්නේ ''ස්වාමීනි, මේ අපගේ පියාණන් වහන්සේ හානි වූ දවසෙක යහපත් තෙනක තමන්වහන්සේ දවන්ට කියා පර්‍වත මුදුනේ කුළු තුනක් මධ්‍යයේ දවන්ට කීසේක. ඒ බලන්ට ගියම්හ''යි කිහ.

එවිට සර්‍වඥයෝ ''ඒ ස්ථානය බලන්ට අපිත් යම්හ''යි බමුණා සමග පර්‍වතයට නැගී ස්ථානය දැක ''තාගේ පියා හා තෙපි නොඉඳුල් තෙනක් සොයා ඇවිද්දෝවේදැ''යි වදාරා බමුණා විසින් ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස රජගහ නුවර උපසාල්හක නම් බමුණෙක් ඇත. ඒ තමාත් තමාගේ පුතා හා සමඟ ''කාත් නොදැවූ ස්ථානයක දවන්ට උවමැනවැ''යි කියා ගිජ්ජකූට පර්‍වතයට නැන්ගේය. බෝධිසත්ත්වයෝ මගධරට බමුණු කුලයක ඉපිද දිසාපාමොක් ආචාරීන් අතුරෙන් ශිල්ප නිමවා ඉගෙණ ඍෂි ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවදිව වාසය කරන්නේ, බමුණා හා පුතා ගිජ්ජකූට පර්‍වතයට අවුත් බස්නා වේලාවට උන් හා සමග පර්‍වතයට නැගී ''මේ තොප කරන්නේ කිම්දැ?''යි විචාරා එපවත් අසා තාපසයෝ පරසිත් දන්නා විසින් ''එම්බල බ්‍රාහ්මණය, සුචි පවිත්‍රයට අටගත්තා වූ ස්ථානයේ ඒ ඒ ජාතියේ සත්ත්වයන් මෙතන දැවූ ජාති හා තාත් ඒ ඒ කුලයෙහි ඉපිද වූ ජාති හැර මෙම නුවර උපසාල්හක නම් බ්‍රාහ්මණව ඉපිද මේ තමාගේ පුතා හා සමඟ එතනට අවුත් දැවූ ජාති තුදුස්දාසයක් වෙයි, එසේ හෙයින් මිනියක් නොදැවූ ස්ථානයක්, මිනියක් නොතිබුණු ස්ථානයක් එක තැනකත් නැත්තේ වේදැ''යි කියා සතර විහාර භාවනාකොට බඹලොව ගියහයි වදාරා 'උපසාල්හක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි දෙපුතුපියෝ නම් දැන් මේ දෙපුතුපියෝමය. තාපසව උපන්නෙම් ශාස්තෘ වූ බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක. මේ ජාතකාවසානයේදී ඒ බ්‍රහ්මණ දෙපුතුපියෝ දහසක් නයින් ප්‍රතිපණ්ඩිත වූ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියාහ.

166. සමිද්ධි ජාතකය

තවද ලෝකදිවාකර වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ රජගහ නුවර තපෝදාරම විහාරයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සමිද් තෙරුන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

"සමිද්ධි තෙරුන් වහන්සේ යයි යන නම කුමක් නිසාදැ?"යි යතහොත් එක් දවසක් ජලස්නානය කොට අඳනය ඇඳගෙන සිවුර අත ලාගෙන ඇඟ පැන් වියලෙන තුරු සිටසේක. එවිට බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේ උන්වහන්සේගේ රූපශ්‍රීය දැක රූපශ්‍රීයෙන් අඩුවක් නැති හෙයින් 'සමිද්ධි තෙරුන් වහන්සේ ය'යි නම් ලත්සේක.

එක්තරා දිව්‍යස්ත්‍රියක් උන්වහන්සේගේ රූපශ්‍රීය දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව, එක් දවසක් උන්වහන්සේ කරා ගොස් කියන්නී "මේ නිසා රූපශ්‍රීයාවක් ඇතුව පඤ්චකාම සැපය අනුභව නොකොට මහණව ඉඳිමෙන් කාරණය කිම්ද? වෘද්ධි අවස්ථාවට පැමිණි කල තපස් රැක්ක මැනව"යි කිව. "මේ අවස්ථාවෙහි ගිහිගෙයි උන්න මැනවැ"යි කී එබස් අසා තෙරුන් වහන්සේ කියනසේක් "එම්බල, මරණ නම් කවර අවස්ථාවෙහි පැමිණෙන බවත් නොදැනෙයි. එසේ හෙයින් සිවුරු නොහරිමි"යි කීසේක. එවිට දේව දූ තමා අභිප්‍රාවට බස් නොකී හෙයින් අන්තර්ධානව ගියාහ. තෙරුන් වහන්සේ එපවත් ගොසින් සර්වඥයන් වහන්සේට කීසේක. සර්වඥයෝත් "පළමුත් දේවතා දූ තොප තබා උත්තමයන්ටත් මේ බස් කීවාවේදැ"යි වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ හිමාලය වනයෙහි වාසය කරන සේක. එක් දවසක් ජලස්නානයකොට රිටිසුඹුලක් අත ලාගෙන ශරීරයේ පැන් වියලෙන තුරු වැඩ සිටිසේක. එක්තරා දිව්‍යස්ත්‍රියක් උන්වහන්සේගේ රූපශ්‍රීය දැක පිළිබඳ සිත් ඇතුව "යෞවන අවස්ථාවේ පඤ්චකාම සැප අනුභව නොකොට මහණව ඉඳිමෙන් කාරිය කිම්ද? වෘද්ධ අවස්ථාවට පැමිණි කල තපස් රැක්ක මැනව, මේ අවස්ථාවෙහි ගිහිගෙයි උවමැනව"යි කිව.

එබස් අසා තාපසයෝ කියන්නෝ "එම්බල, මරණ නම් කවර අවස්ථාවේ පැමිණෙන බවත් නොදැනෙයි. එසේ හෙයින් තාපස ප්‍රව්‍රජ්‍යා නොහරිමි"යි කීසේක. එවිට දිව්‍යස්ත්‍රී අන්තර්ධාන වීයයි කියා 'සමිද්ධි ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි තාපසව උපන්නේ බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

167. සකුණග්ඝි ජාතකය

තවද ත්‍රෛලෝක්‍ය චූඩාමාණික්‍ය වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් දවසක් භික්ෂූන් වහන්සේට අවවාද කරනසේක් "මහණෙනි, භික්ෂූන් විසින් දෙමව්පියන් ගොදුරුසොයා ගිය මග යා යුතුය. අස්ථානයෙහි ගොදුරු සොයා යාම විනාසයට කාරණය"යි යනාදී 'සකුණ සූත්‍රය' වදාළසේක.

ඒ විස්තර වශයෙන් මහවග්ගෙහි බස්නේය. "මහණෙනි, පක්ෂී පවා අස්ථානයේ ගොදුරු සොයා යාමෙන් විනාශයට පැමිණියෝ වේදැ"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ කැටකිරිලිව උපන්සේක. කැටකිරිලිව ඉපිද සීකැට අස්සේ ගොදුරු කා නෑයන් හා සමඟ වසන්නා වූ කැටකිරිලි තොමෝ එක් සමයෙක "අන්‍යභූමියෙක ගොදුරු සොයා කමි" සිතා ඔබ්බකට ගොස් තැනි බිමක ගොදුරු සොයා කමින් සිටියේය. ඒ වේලාවට එක් උකුස්සෙක් කැටකිරිල්ලට නොඅඟවා අවුත් ගසාගත. කැටකිරිලි උකුස්සා ගසාගෙන යමින් සිටියෙදී හඬ හඬා කියන්නී "මාගේ විෂය නොවූ පරවිෂයට අවුත් මේ සා දුක් පැමිණියේය. මාගේ විෂය වීනම් මට කුමක් කොට පියන්නෝ ඇද්දැ?"යි කීය.

එබස් ඇසූ උකුස්සා "එසේ වීනම් තාගේ විෂයට ගොස් හිඳූ, තාගේ විෂය මම ගසාගත නොහෙම්දැ"යි කියා කැටකිරිල්ල අත අළහ. එවිට කැටකිරිල්ල ඇවිත් සී කැට මධ්‍යයේ හිඳ "මෙවිට මා ගසාගතැ"යි කීය. එබස් උකුසු අසා මහා වේගයෙන් ගසන්ට අවුත් ලඟට "දැන් දැන්

ගසමි'' කී අවස්ථාවට සී කැටයෙන් බිමට බැස සැඟවින, උකුසුත් ආ වේගය රඳවාගත නොහී සී කැටෙහි ලය තලාගෙන දැස් උඩ හිඳුවා මළේය.

ඒ දක්වන්නා වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ''මහණෙනි, යම් සේ දෙමව්පියන් ඉන්නා වූ ස්ථානයෙන් ඔබ්බට ගියා වූ කැටකිරිල්ලී යම් සේ දුකට පැමිණියේද? පියාණන් නැවිදුනා වූ මග ඇවිදුනා වූ භික්ෂූන්ට එසේම වන්නේය. භික්ෂූන්ට පියාණෝ කවුරුදැයි යතහොත්? සර්‍වඥයන් වහන්සේය. උන්වහන්සේ වදාළ මර්ගය නියාවට පිළිපැදීම උතුම, යම් සේ කැටකිරිලි සී කැට ඇති තැන ගොදුරු නොකා තැනි බිම ගොදුරු කන්ට ගොස් උකුස්සාට අසුවිද? එම නියායෙන්ම මහණෙනි, රූපශ්‍රීයක් දැක ඊටම චක්‍ෂුරින්ද්‍රිය එලීමෙන්ද, යමෙක් තෘෂ්ණාවට වාල්වීමෙන්ම ඉන්ද්‍රිය එලීමය යනාදී රූපාලම්බනයෙහි ඇල්මකොට මෘත්‍යුමාරයාට අසුවන නියාව යහපත් තෙනට ගොදුරට නොගොසින් උකුස්සාට අසුවූවාක් මෙන් එසේ වූ රූපාලම්බනයෙහි සිත නොඑලවා සර්‍වඥයන් වදාළ ප්‍රතිපත්ති නියාවට දවස් හැර සංසාරසාගරයෙන් ගැලවී යාම නම් තමාගේ ස්වකීය ස්ථානයට ඇවිත් ගැළවී ගියා වූ කැටකිරිල්ල වැන්නේය. මහණෙනි, ඒ කැටකිරිල්ලීත් මළා වූ උකුස්සා පිටට පැන නැගී මාගේ ස්ථානයට පැමිණි හෙයින් පසමිතුරා පිටු දක්වන ලදැ''යි වදාරා 'සකුණග්ඝි ජාතකය' නිමවා වදාළසේක. ජාතකාවසානයෙහි බොහෝ සත්ත්‍වයෝ සෝවාන් වූහ.

''එසමයෙහි උකුස්සා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයයෝය. කැටකිරිල්ලිව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක.

168. අරක ජාතකය

තවද ශාක්‍යසිංහ වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි 'මෙත්තසුත්‍රය' නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කේසේද යත්?

''මහණෙනි, පුරුදු කරන ලද්දා වූ, වඩන ලද්දා වූ, මෙනෙහි කරන ලද්දා වූ මෛත්‍රී සිතින් උපලක්‍ෂිත වූ සත්ත්‍වයන් හට එකොළොස් වැදැරුම් වූ ඉෂ්ට විපාක ඇත්තේය. ඒ කවරේද? යත්, ඒ සත්ත්‍වතෙමේ යෙහෙන් නිදන්නේය. යෙහෙන් පුබුදින්නේය. භයංකර ස්වප්නාදියක් නොදක්නේය. සියලු සත්ත්‍වයන්ට ප්‍රියකරු වන්නේය. යක්‍ෂ රාක්‍ෂාදින්ටත් ප්‍රියකරු වන්නේය. දෙවියන් විසින් රක්නා ලබන්නේය. ඕහට ගින්නෙන් හෝ විෂයෙන් හෝ ආයුධයෙන් හෝ උපද්‍රවයක් නැත්තේය. ප්‍රසන්ත ජවිවර්‍ණ ඇත්තේය. සිහිමුළාව නොමියන්නේය. මරණින් මත්තෙහිත් නොපිරහුණු මෛත්‍රී ඇත්තේය.බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපදින්නේය''යි මෙත්තානිශංස ගෙනහැර දක්වා වදාරා ''මහණෙනි, භික්ෂූන් විසින් තමා සියළු සත්ත්‍වයා කෙරෙහි පිරිසිඳ හෝ සාමාන්‍යයෙන් හෝ සියළු සත්‍වයෝ නිදුක්, නිරෝගී, සුවපත් වෙත්වයි කියා මෛත්‍රී භාවනාවද, දුක්ඛිත සත්ත්‍වයෝ දුකින් මිදෙත්වයි කියා කරුණා භාවනාවද, සුවපත් සත්ත්‍වයන් දැක සත්ත්‍වයෝ සුඛිතමුදිත වෙත්වයි කියා මුදිතා භවනාවද, සියළු සත්ත්‍වයන් කෙරෙහි උත්කර්ෂවක් නෙකොට සම සිතින් දැකීමෙන් උපේක්‍ෂා භාවනාවදැයි චතුර්විධ බ්‍රහ්මවිහාර භාවනායෙහි යෙදී වාසය කළ යුත්තේය''යි සම්ප්‍රාප්ත පර්ෂදට ධර්‍මදේශනාකොට වදාරා ''මහණෙනි, පෙරත් උත්තමයෝ මෛත්‍රී භාවනාවකොට සංවර්තවිවර්ස්ථායි කප් සතක් වනතුරු බ්‍රහ්ම සම්පත්තියෙන් නොපිරිහුණෝ වේදැ''යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස එක්තරා කපෙක අප මහබෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ කුලයෙක ඉපිද පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක සෘෂිප්‍ර ජ්‍යාවෙන් පැවිදිව බොහෝ තාපසවරුන්ට නායකව 'අරක' මහශාස්තෘව වාසය කරනසේක. තුමුත් මෛත්‍රී, කරුණා, මුදිතා, උපේක්‍ෂා යන සතර බ්‍රහ්මවිහාර භාවනාකොට තමන්ගේ තාපසවරුන්ටත් අවවාද කරන්නෝ මෙසේ කියාත්.

''තාපසවරු නම් යම් සේ සත්ත්‍වයෙක් සතර දිගය, සතර අනුදිගය, උඩය, යටය යන දශ දිශාවෙහි ඇත්තා වූ සත්ත්‍වයා කෙරෙහි මෙත් සිත් පතුරුවාද, ඒ සත්ත්‍වයාගේ සන්තානයෙහි අටගත් අකුශල ධර්‍ම කෙනෙක් ඇත්නම් අධික වූ මෛත්‍රී ආනුභාවයෙන් යුක්ත වූ හෙයින් විපාක

දායක නොවී ඒ අකුශලයෝ කුශලයෝ වන්නාහුය''යි බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ ඍෂිගණයාට ධර්‍මදේශනාකොට සතර බ්‍රහ්මවිහාර භාවනකොට එයින් චුතව බ්‍රහ්මලෝකයෙහි ඉපිද සංවර්තවිවර්තස්ථායි කප් සතක් බ්‍රහ්මසම්පත් වින්දාහයි වදාරා ''එසමයෙහි අරක නම් ශාස්තෘ වූයෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාරා 'අරක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

169. කකණ්ටක ජාතකය

කකණ්ටක ජාතකය වනාහි සර්‍වධර්‍මයන් සර්‍වාකාරයෙන් අවබෝධකොට දේශනාකර වදාළ සර්‍වඥ රාජෝත්තමයාණන් වහන්සේ විසින් වදාළ දේශනා පාළියෙහි පෙනෙන හෙයින් අටුවාචාරීන් වහන්සේ විසින්ද ජාතකයක් වශයෙන් කියන ලදි. එසේ වී නමුදු එහි විස්තර කථාව 'උම්මග්ග' ජාතකයෙහිම විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේ යයි දත යුතු.

170. කල්‍යාණ (ධම්ම) ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල නායක වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ශාසනයෙහි ප්‍රසන්න වූ එක් උපාසකයෙක් සර්‍වඥයන් වහන්සේ ගෙන් බණ අසන්ට ගඳදුන්, මල්, පහන් ගත් අත් ඇතිව සර්‍වඥයන් කරා දකින්ට ගියේය.

උන් යා දී උන්ගේ නැන්දා ගෙටවුත් තමාගේ දුව අතින් විචාරන්නී ''තොපගේ ස්වාමිපුත්‍රයා තොපට ප්‍රියකරුව වාසය කෙරේදැ?''යි විචාළාය. එපවත් අසා කියන්නී ''අපගේ ස්වාමිපුත්‍රයා දවස් අරන මනා භික්ෂු කෙනෙකුන් දවස අරන වැන්නැ''යි කිව. මවගේ කණ මහළු සෙයින් ඇට ඇසෙන්නේ ''ස්වාමිපුත්‍රයා ගියා''යි කීවා සේ ඇසින. ''එසේද තොපගේ ස්වාමිපුත්‍රයා මහණ වෙන්ට ගියා''යි කියා අඬන්නට වන. ඇගේ අඬ අසා ගෙයි දැසීදස් සියල්ලෝ අඬන්නට වන්හ. බොහෝ ස්ත්‍රී පුරුෂයෝ ඒ ගෙට එන්නෝ ''කිමෙක්දැ?''යි විචාරා එපවත් ඇසූහ.

ඒ වේලාවට උපාසක පෙරලා ගෙට එන්ට වීදියට බැසපීය. ඒ වේලාවට එක් මිනිසෙක් ගොසින් එපවත් මගදී දැක කෙළඹිපුත්‍රයාට කියන්නේ ''තොපගේ ගෙයි තොප මහණ වූවයි කියා එහි අඬති'' කීහ. එපවත් කෙළඹිපුත්‍රයා අසා ''මට උපන්නා වූ කීර්ති ඝෝෂාව නොනසමි'' සිතා ගණයට ගොස් සර්‍වඥයන් වහන්සේ ගේ සමීපයට ගියේය. සර්‍වඥයෝත් ''ඇයි උපාසකය දැන් නොවේද, තෝ බුද්ධුපස්ථානයකොට ගියෝ, පෙරලා කුමක් නිසා අවුදැ?''යි විචාරා ''ස්වාමීනි, මහණ නොවී ඉන්දදී මහණ වූවයි ඇසින. ඇසුනු කීර්ති ඝෝෂාව නොනසමි සිතා මහණ වන්නට ආමි. එසේ හෙයින් මා මහණ කර වදාළොත් යහපතැ''යි කීය.

එබස් අසා සර්‍වඥයෝත් ''යහපැතැ''යි කියා මහණ කර වදාරා උපසම්පදාව දෙවා වදාළසේක. ඒ භික්‍ෂූන් වහන්සේත් නොබෝ දවසකින් විදර්ශනා වඩා රහත් වූසේක.

එක් දවසක් භික්‍ෂූ   වහන්සේ ධර්‍මසභා මණ්ඩපයේ රැස්ව කථා කරනසේක් ''ඇවැත්නි, අසවල් කෙළඹිපුත්‍රයා තමාට උපන් කීර්ති ඝෝෂාව නොනසා මහණව සියළු කෙළෙසුන් නසා රහත් වූවෝ වේදැ''යි කිය කියා වැඩහුන් තැනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩවදරා ''මහණෙනි, මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?''යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා ''මහණෙනි, පෙර උත්තමයෝත් උපන්නා වූ කීර්ති ඝෝෂාව නොනැසුවෝ වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ නුවර සිටාණ කෙනෙකුගේ ගෙයි ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ ඒ සිටාණන්ගේ ඇවෑමෙන් සිටුසේසත් ලැබ රාජසේවය කරන සමයෙක්හි එක් දවසක් රාජසේවය කරන්ට යා දී වර්ථමාන කථාව සේම ''සිටාණන් මහණ වූහ''යි හඬන්නට වන්නාහ.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේත් රාජසේවයකොට පෙරලා ගෙට යන්නා වූ මග යන මිනිසෙකුගෙන් එපවත් අසා ''කීර්ති ඝෝෂා නොනසමි'' සිතා පෙරළා රජගෙට අවුත් රජ්ජුරුවන්

දුටුහ. රජ්ජුරුවෝත් "සිටාණනි, ගියවර නොමකා ආයේ කුමකටදැ?"යි විචාරන්නා "දේවයන් වහන්ස, මා මහණ නොවී ඉන්ද දී මහණ වුහයි කීර්ති ඝෝෂා පැතිරින. ඒ උපන්නා වූ කීර්ති ඝෝෂා නොනසා මහණ වන්නා කැමැත්තෙමි".

එසේ හෙයින් ඒ අර්ත්‍ථය ප්‍රකාශකොට දක්වන පිණිස මහසිටාණෝ මෙසේ කියත් "ජනප්‍රධාන වූ දේවයන් වහන්ස, යම් සේ කල්‍යාණ වූ කීර්ති ඝෝෂාවක් ප්‍රකාශ වූකල කීර්ති ඝෝෂාව නසාපීම කාරණා නොවෙයි, හිරිඔතප් ඇති සත්ත්‍වයන් තමාට පැමිණි ධූරය හැරපීම කාරණා නොවෙ"යි කියා තවද කියන්නා හු "ජනප්‍රධාන වූ දේවයන් වහන්ස, එසේ හෙයින් මට පැමිණියා වූ කල්‍යාණ ගුණය අරනේ යුතු නැත. එසේ හෙයින් ස්වාමීනි, මම මහණ දම් පුරමි. පඤ්චකාමයෙහි තෘෂ්ණාව නැතැ"යි කියා රජ්ජුරුවන් අතින් අවකාශ ඉල්වාගෙන හිමාල වනයට ගොස් තාපසව පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් ගොස් බඹලොව උපන්නාහයි වදාරා 'කල්‍යාණ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. තාපසව උපන්නෙම් දැන් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

171. දද්දර ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල තිලක වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත් නුවර බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේ ඒ ඒ තැන බුදුන්ගේ පාළි ධර්‍මය පිරිවහනසේක. ඒ කෝකාලික තෙරුන්නාස්සේ බණ කියන්නා අසා තමන්වහන්සේ බණ කියාගත නොහෙතත් බණ කියන නියාවට "අපි බණ නොකියමෝද? එසේ කල අපගේ බණ අසන්නෝ ඇත්නම් කියන්නමෝ වේදැ"යි කියාගෙන ඇවිදිනාසේක.

එපවත් සංඝයා වහන්සේ අසා "ඒසේ වීනම් කොකාලිකයෙනි, අද දවස් තෙපි බණ කියව"යි කීසේක. එබස් අසා "යහපත බණ කියමි" ගිවිස යහපත්කොට කැඳ අවුළුපත් ආදී දෙය වළඳා කටුකරඬු මලේ පැහැය ඇති සිවුරකුත් යහපත් තැඹිලිවන් සිවුරකුත් ඇඳ පෙරව බණ කියන්ට උන්සේක. "ධම්මස්සවන කාලෝ අයං භදන්තා" කියා බණට අඬ ගා ඒ අඬ අසා බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේ ධම්සභා මණ්ඩපයට රැස් වූසේක.

එතනට තමන්වහන්සේත් වැඩ වෘද්ධ භික්ෂූන් වහන්සේට නමස්කාරකොට විසිතුරු කර්මාන්ත කළ විජිනිපත්‍රයක් අතට ගෙන ධර්මාසනාරූඪව බණ කියන්ට වැද පළමුකොට කියන ගාථාවෙන් පදයක් කියා අනිකුත් පදය දැකගත නොහී තුෂ්ණිම්භූතව, සර්වාංගය මුළුල්ල ඩාදිය සෙල්වී තමන්වහන්සේ කී වාසයට බණ කියාගත නුහුණු හෙයින් භය ලජ්ජාවට පැමිණ ධර්මාසනයෙන් බැස කරබාගෙන පලා ගියසේක. ඒ වේලේ අනිකුත් භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ පළඟ නැගී බණ කීසේක.

එක් දවසක් ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ "කොකාලික ස්ථවිරයන් බණ කියන්ට සපනායයි උනුම්හ. දැන් උන් බණ නොදන්න නියාවත්, අනුවණ නියාවත් දතුම්හ"යි කිය කියා මේ කථාවෙන් යුක්තව උනුසේක. එතනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩවදාරා එපවත් අසා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ සිංහයන් ට රජව ඉපිද ගල්ගුහාවක වාසය කරන්නාහ. එතන සමීපයෙහි ගල්ගුහාවෙක කැණහිලෙක් වාසය කරන්නේය. එසමයෙහි එක් දවසක් මහවැස්සෙක් වට. එවිට බොහෝ සිංහයෝ බෝධිසත්ත්‍වයන් ළඟට අවුත් බෝධිසත්ත්‍වයන් හා සිංහනාදකොට කෙළනට වන්හ.

ඒ වේලාවට කැණහිලාත් තමාගේ ගල්ගුහාවෙන් එළියට අවුත් අඬ ගසා කෙළිනට වන. කැණහිලාගේ හඬ ඇසූ සිංහයෝ ලජ්ජාව මුවෙන් නොබැන සිටියාහ. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පුත් වන සිංහ පැටවෙක් බෝධිසත්ත්වයන්ට කියන්නේ "පියාණන් වහන්ස, මේ සිංහ සමූහයා අඬ ගසා කෙළිමින් සිටියව තිබුයේ ඇයිදැ?"යි විචාළේය.

එපවත් සිංහ රජ්ජුරුවෝ අසා "එම්බල පුත, අපි නම් සිව්පාවුන්ට රජකුලේ උපනුමහ, එසේ වූ අපි හැම කෙළිනා වේලාවට සිව්පාවුන්ට නීච වූ සිහාලයා අප මෙන්ම අඬ ගසා අප හා සමානව ම කෙළන්ට වන්හ. සිහාලයෝ අප හා සමඟ අඬු හෙයින් ලජ්ජාවෙන් සිංහයෝ බැන නොනැඟී උනුම්හ"යි වදාරා මේ 'දද්දර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි සිහාලයෝ නම් කෝකාලික ස්ථවිරයෝය. සිංහ පෝතකයෝ නම් රාහුල ස්ථවිරයෝය. සිංහ රාජව උපන්නෙම් ලොවුතුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

172. මකීට ජාතකය

තවද ශාක්‍යසිංහ වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

මෙහි වර්තමාන කථාව 'පකිණ්ණක' නිපාතයෙහි 'උද්දාල' ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය. මෙහි "මහණෙනි, පළමුත් මේ භික්ෂුහු වඤ්චාවෙන් ගිනි තපින්ට වන්නේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එක්තරා කෙළඹි පුත්‍රයෙක්ව උපන්නාහ. එසමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන්ගේ බිරින්දෑ පුතෙකු වැදූහ. ඒ පුතා වැඩිවිය පැමිණෙන අවස්ථාවට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ බිරින්ද නැසී ගියහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පුතණුවන් කැන්දාගෙන බොහෝ නෑයන් අඬමින් සිටියදී ගේ පිරුණු සම්පත් හැර හිමාල වනයට ගොස් පන්සලක්කොට වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් දවසක් මහා වැස්සසෙක් වසින්ට වන. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝ පන්සල මැස්සෙක වැදහොත්තාහ. බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පුතණුවෝ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පය මැඩ මැඩ උන්නාහ. ඒ වේලාවට එක් වඳුරෙක් සීතයෙන් පිඩිතව පියා සිතන්නේ "මම තාපසයන්ගේ පන්සලට ගියේ නම් වැදද නොදෙති. තාපස වේසයක් ලාගෙන යෙමි" සිතා මළා වූ තාපස කෙනෙකුන්ගේ වල්කලා ඇඳගෙන තාපසයන් පන්සල ගාවා තල්ගස මුල කරබාගෙන සිටියේය.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පුතණුවෝ ගෙයි සිට දොරට ගිය තැනැත්තේ වඳුරු දැක "තාපස කෙනෙකුන් වහන්සේ ඇවිත් සිටින සේකැ"යි සිතා ගෙට අවුත් "පියාණන් වහන්ස, තාපස කෙනෙකුන් වහන්සේ අවිත් දොර සිටිනසේක. උන් ගෙට ගෙන්වා ගිනිතප්ප වන්නට උවමැනව"යි කියා එබස් අසා මැස්සෙන් බැස දොරට අවුත් වඳුරා දැක "එම්බල පුත, තාපස කෙනෙකුන්ට මෙසේ වූ මුහුණක් නැත. එසේ හෙයින් මේ වඳුරාය. මුන්සේ වුවන් ගිනි තපින්ට ගෙන් වූකල තැප යන කල පන්සල ගිනි ලා පියා යන්ට හපන්නුය. එසේ හෙයින් තා මෙතන සිටින්නේ ඇයිදැ"යි කියා ගිනි පෙල්ලක් බලා ගැසුහ. එවිට තමාගේ මල්කලා දාමා ගසට පැන නැන්ගේය.

බෝධිසත්ත්වයෝත් සතර බ්‍රහ්මවිහාර භාවනාකොට නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් ගොස් බ්‍රහ්මලෝකප්‍රාප්ත වූහයි වදාරා 'මර්කට ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි වඳුරා නම් වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂුහුය. එසමයෙහි තාපස කුමාරයෝ නම් රාහුල ස්ථවිරයෝය. තාපසව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

173. දුතීය (දුබ්භි) මක්කට ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල චූඩාමාණික්‍ය වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත මහතෙරුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ භික්ෂූන් වහන්සේ "දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ අකෘතඥයෝය. කෙළෙහි ගුණ නොදනිති" යනාදීන් මේ කථාව කොට උන් කල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ එතනට වැඩවදාරා "මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා "අනික් කථාවකින් යුක්තව නුම්හ. දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ කෙළහි ගුණ නොදන්න බව කිය කියා උනුම්හ"යි කී කල්හි "මහණෙනි, දැන්මතු නොවයි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ කෙළෙහි ගුණ නොදන්නෝය"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ කසීරට බමුණු කුලයක ඉපිද පඤ්චකාමය හැර තාපසව වසන්නාහ.

එසමයෙහි එක්තරා අවදියක නියඟෙක් කළේය. බොහෝ පක්ෂීහු පැන් නොලබන්නාහ. මඟ යන මනුෂ්‍යයන් ඇති කාලයෙහි පැන් ලබන්නාහ, නැති කලෙහි නොලබන්නාහ. එසමයෙහි මනුෂ්‍යයන්ගේ සංචාරය නැතක් කාලයක් ඒ මඟ නුවුයේය. එසමයෙහි බෝහෝ පක්ෂීහු පැන් නොලබන්නාහ. එක් වඳුරෙකුත් පැන් වළක් සමීපයෙහි පැන් වත්කරන කෙනෙකුන් නැත්තෙන් බල බලා ඉදීය.

එසමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ කිසියම් කටයුත්තක් නිසා ඒ මඟ යන්නාහු ඒ විල සමීපයට ආවාහු පැන් උකා බී නහා වඳුරාත් එතන සිටි විසින් උන්ට පැන් වත් කළාහ. ඒ පැන් බී බඩ පුරවාගෙන ගසට නැඟී බෝධිසත්ත්‍වයන්ට උසුළු පාන්නට වන. එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ "යහපත, තොප සේ වූවන්ට පැන් වත්කළ හෙයින් උසුළු පානෙ වේදැයි, නීචයාට කළ දෙයෙහි ප්‍රත්‍යුපකාර නැත්තේ වේදැ"යි කීහ. එපවත් වඳුරා අසා "අපගේ ජාතියෙහි සත්ත්‍වයන් උපකාර කළ වුන්ට ප්‍රත්‍යුපකාර කළ කෙනෙක් කොයි ඇද්ද? තව මා කරන්නේ මෙතෙක්ද? තොපගේ හිස වර්චස් කොටද මා යන්නේය"යි කීහ. එබස් අසා බෝධිසත්ත්‍වයෝ "මෙසේ නීචයා එසේ කරන්නේ සැබැව"යි කියා නික්මුණාහ. වඳුරා තමා කරා එන්නා අත්ත උඩ ඉඳ බෝධිසත්ත්‍වයන් හිස් මුදනේ වර්චස් එළා ගියෝය. බෝධිසත්ත්‍වයෝ වඳුරා කෙරේ අමෛත්‍රියක් නොසිතා ගොස් ඉස සෝදා නහා ගියෝ වේදැයි වදාරා මේ 'විතීය මක්කට ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි වඳුරා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. තාපසව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

174. ආදිච්චුට්ඨාන ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල ප්‍රසාද වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ සර්‍වඥයන් වහන්සේට දක්වන්නා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ කසීගම් බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද පඤ්චකාමයෙහි ඇලුම් හැර ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් මහණව හිමාලය වනයෙහි බොහෝ තාපසවරුන්ට නායකව වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි වස් සාරමස ලුණු ඇඹුල් සපයන නිසා හිමාලය වනයෙන් බරණැස් නුවරට අවුත් ඒ ගම උපාසකවරුන්ගේ ආරාධනාවෙන් නන්වා දුන්නා වූ පන්සල වාසය කරන්නාහ. එසමයෙහි එක්තරා වඳුරෙක් තාපසවරුන් වීථියෙහි සිඟා යා දී මේ තාපසවරුන්ගේ පන්සල විදා පැන් වලන් ආදී වූ දෙයත් බිඳ, ඩබරාවල පැනුත් නමා, පන්සලෙත් වර්චස් කර මේ නියායෙන් කරන්නේය. එසමයෙහිත් තාපසවරුන් වස් තුන්මස වස් වැස අන්තයේ "උපාසකරුනි, අපි යම්හ"යි කීහ.

එවිට උපාසකවරුත් "සෙට දවස අපගෙන් දෙන දන් වළඳා යන්නේය"යි කීහ. තාපසවරුන් "යහපතැ"යි ගිවිස්සාහ. උපාසකවරුත් බාදාහෝදා ඇතිව බත් මාළු තාපසවරුන් ඉන්නා තැනට ගෙන ගියහ. ඒ වේලාවට වඳුරු සිතන්නේ "මම ශාන්තදාන්ත වේෂයක් දක්වාගෙන මේ ගෙනා මධුර කැවිල්ලෙන් මාත් කන්ට උවමැනවැ"යි සිතා මෙතෙක් ශාන්තදාන්ත වේෂයක්ව ඉර බලාගෙන සිටියේය. ඒ වේලාවට තාපසවරුන්ට දන් ගෙනා උපාසකවරු වඳුරා සිටි මානේ දැක "යහපතුන් ලඟ විසිගත් ගුණයෙන් මෙසේ වනැ"යි කියා ස්තුති කරන්ට වන්නාහ. එවිට තාපසයෝත් "මේ වඳුරාගේ යහපත් ගුණයක් නැත. මූට කුමට ස්තුති කරන්නෙහිදැ"යි කීහ. මුන් විසින් අපගේ පන්සල විදා ගිනි හල්වා ගෙයි වර්චස්කොට කළ ඩබරා ආදී වූ දේත් බිඳ බොහෝ අනර්ථ කරන ලදැ"යි කීහ. එපවත් අසා උපාසකවරු කැටමුගුරුත් අත් ඇතිව වඳුරා එහුබඳවා ගත්හ. තාපසවරුන් හිමාලය වනයට සැපසේ ගොස් තපස් රැක බඹලොව ගියාහයි වදාරා මේ 'ආදිච්චුට්ඨාන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි වඳුරා නම් දැන් වඤ්චාප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂුහුය. තාපසවරුන් නම් බුදු පිරිසය. ගණශාස්තෘව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි දක්වා වදාළසේක.

175. කලහසමුට්ඨී (කලායමුට්ඨී) ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල ප්‍රසාද වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝසල රජ්ජුරුවන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

හේ කෙසේද යත්?

එක් සමයෙක්හි කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ පසල් දනව්වේ එක් ගමකට සතුරන්ගෙන් භයක් පැමිණියේය. එබස් අසා රජ්ජුරුවෝ වර්ෂා කාලය තිබිය දී යුද්ධ පිළිබඳ වූ කටයුතු හෙයින් අකාලයව තිබියදී නික්ම චතුරංගිනි සේනාව ඇරගෙන ජේතවනාරාමය සමීපයේ දවස් ගතව කඳවුරු බැඳ උන්නාහ. ඒ ඉඳ සිතන්නාහු "මම අකාලයෙහි නික්මිණිමි. එසේ හෙයින් සර්වඥයන් වහන්සේ දකිමි. සර්වඥයෝ මා අතින් 'මහරජ, කොයි යව්දැ'යි විචාරනසේක. එවිට මම මේ බව කියමි. මට මෙලොව්නුත් පරලොව්නුත් සංග්‍රහ කරනසේක. එසේ හෙයින් නොයායුතු වීනම් 'මහරජ, කොයි යව්ද? අකාලය'යි කියා වදාරනසේක. යා යුතු වීනම් මුවෙන් නොබැන වැඩහිඳිනාසේකැ"යි සිතා බුදුන් දකින්ට ගියහ.

සර්වඥයෝ "මහරජ, මධ්‍යාහ්න වේලේ කුමකට අවුදැ?"යි විචාරා "ස්වාමීනි, පසල්රට සතුරන් විසින් සේවාකමට යන ගමනේ ස්වාමීන් දැක වැඳ යන නිසා ආමි"යි කීහ. එබස් සර්වඥයෝ අසා "මහරජ, අකාලයෙහි යාම යහපත් නොවෙ"යි වදාරා "පළමුත් අකාලයෙන් නික්මුනා වූ රජදරුවෝ උත්තමයන්ගේ කාරණා අසා නැවත්තෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් ඒ රජ්ජුරුවන්ට සියළු කටයුතු රාජකාරියට ප්‍රධාන වූ අමාත්‍යව උපන්සේක.

එසමයෙහි "පසල්රට සතුරන්ගෙන් භයක් උපනැ"යි කියා අසා රජ්ජුරුවෝ සේවාකමට යන ලෙස මඟුල් උයනට දවස් ගතුවූහ. බෝධිසත්ත්වයන් රජ්ජුරුවන් හා මඟුල් උයනේ කථා කොට කොට උන්කල අසුන්ට කානම් ගෙනවුත් නිවන නිසා කානම් ඔරුවෙක ලැවූහ. ඒ වේලාවට එක් වඳුරෙක් එතනට අවුත් කටිනුත් අතිනුත් උකාගෙන ගසට නැගී කමින් සිටියේය. කමින් සිටියා වූ

මුවින්ම ඇටෙක් බිම හින. ඒ කන්ට සිතා අත කට තිබූ කානම් දමාපියා බිමට බැස වැටුනු මුන් ඇටය ඈත මෑත සොයා ඇවිද නොදැක ගසට නැගී සෝකයෙන් දහසකට ගැතිසිඟිති නියා පැරද ගිය එකෙකු සේ උන්නේය. ඒ වේලාවට රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්‍වයන් අතින් "මේ වඳුරා කළ දෑ දුටුදැ?"යි කියන්නා වූ "වානරතෙම අල්ප වූ මුගටක් නිසා බොහෝකොට කන කැවිල්ල අපවත් කළේය. ඒසේ වූ අල්ප කටයුත්තක් නිසා මහත් කටයුත්තක් යම් පුරුෂයෙක් නසාපියාද? එසේමය අප හැම ඇතුළු වූ ඇමදෙනාගේ කටයුත්තේ සැලැස්මය මුගට සඳහා බොහෝ මුගට දමාපු වඳුරා වැන්නේය"යි කියා යන ගමන වැලකූහ.

සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ බස් අසා කෝසල රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ නුවරටම ගියාහයි වදාරා 'කලාහමුට්ඨි ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බඹදත් රජ්ජුරුවෝ නම් අනාන්ද ස්ථවිරයයෝ. අමාත්‍යව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

176. තිඤුක ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල ලෝචන වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ප්‍රඥා පාරමිතාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

බෝධි ජාතකය, උම්මග්ග ජාතකය ආදී වූ දෙයෙහි ප්‍රඥා පාරමිතාව වර්‍ණනා කරන්නාක් මෙන් මේ ජාතකයෙහිත් සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ ප්‍රඥා පාරමිතා වර්‍ණනාව කිය කියා වැඩඋන් තැනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩවදාරා "මහණෙනි, මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන් තබා තිරිසන්ව උපන් සමයෙහිත්, තමන්ගේ ප්‍රඥා බලයෙන් බොහෝ දෙනා ගොඩලැවෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ අසූ හාරදහසක් පමණ වඳුරන්ට නායකව හිමාල වනයෙහි වසන්නාහ. සමහර කලෙක මනුෂ්‍යපථයට අවුත් වන සමීපයෙහි පිටිසර ගමෙක වසන්නාහ. යහපත් ඵල පල්ලවයෙන් සම්පූර්‍ණ වූ තිඹිරි ගසෙක් ඇත. මනුෂ්‍යයෝත් ඒ වන සමීපයෙහි ගමින් පලා යන්නාහ. ඒ අවස්ථාවට වඳුරෝ ගමට අවුත් තිඹිරි කා ඒ ගම වාසයකොට මනුෂ්‍යයන් එන අවස්ථාවට පෙරලා හිමාලය වනයට පලා යන්නාහ.

එක් සමයෙක මනුෂයෝත් ඒ ගමට බැස උණ පත්තෙන් ගෙවල් සොයා, උණ පත්තෙන් ගෙවල් බිත්ති බැඳ, දොර ලී දොර බාලා ඒ ගම වාසය කරන්නාහ. එසමයෙහි ගම මධ්‍යයේ තිඹිරි ගසක් ඵල පල්ලවයෙන් අතු කැඩී යන්නාසේ එලගෙන සිටිනේය. එසමයෙහි වඳුරෝ සිතන්නාහු "තිඹිරි ගසෙහි ඵල පල්ලවයෝ කිමෙක්දෝ? මනුෂ්‍යයෝ ඇද්ද නැද්දෝ? හො"යි සිතා පරීක්‍ෂා කරන පිණිස තමන් ඇම දෙන එක වඳුරෙකු යවූහ. ඒ වඳුරා ගොස් බලා එපවත් වඳුරන්ට කීහ. වඳුරෝ එපවත් අසා නායක වඳුරු රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් "දේවයන් වහන්ස, අපගේ තිඹිරි ගස ඵල පල්ලවයෙන් සම්පූර්‍ණය. එසේ හෙයින් එතනට යා යුතුය"යි කීහ.

වානර රජ්ජුරුවෝ එබස් අසා "ඒ ගම මිනිස්සු ඇද්ද? නැද්ද?" විචාරා "මිනිස්සු ඇතැ"යි කියන්නා "එසේ නම් තිඹිරි ගස නිසා යන ගමන නොයම්හ"යි කීහ.

එසේ තමන් කීවත් වඳුරෝ එකසීම එක්ව "දේවයන් වහන්ස, ගම සමීපයෙහි බැද්දේවල ඉඳ රෑ මධ්‍යම වේලාවට අපි ගොස් තිඹි කා එම්හ"යි කීහ. බොහෝ සේ කාරණා කියා වානර රජ්ජුරුවන් කැඳවාගෙන හිමාලය වනයෙන් නික්ම ඒ ගම සමීපයෙහි ගල් පොත්තෙක රෑ පසළොස් පැය වනතුරු වැදහොත්තාහු නිදා මධ්‍යම රාත්‍රී වේලේ ගසට නැංගාහ.

ඒ වේලාවට එක් මිනිසෙක් ශරීරකෘත්‍ය කරනු සඳහා පිටත්ව යමින් සිටියේ තිඹිරි ගස බොහෝ වඳුරන් උන් නියාව දැක ගම මධ්‍යයෙහි සිට ගම ඇත්තන්ට ඇසෙන නියාවෙන් අඬ ගැසීය. ඒ අඬ

අසා බොහෝ දෙන ආයුධ හා කැටමුගුරු ගත් අත් ඇතිව අවුත් ගස මුල වටකොටගෙන ''පාන් වූවිට වඳුරන් මරම්හ''යි සන්නද්ධව ගෙන සිටියාහ.

ඒ වේලාවට වඳුරෝ මනුෂ්‍යයන් දැක හයින් ත්‍රස්ථව ''අපට පැමිණියා වූ හය වානර රජ්ජුරුවන්ට කියම්හ''යි කියා ''රජ්ජුරුවන්ගේ ප්‍රතිෂ්ඨා විනා අනික් ප්‍රතිෂ්ඨාවෙක් නැතැ''යි සිතා වානර රජ්ජුරුවන් ලඟට ගොස් ''දේවයන් වහන්ස, බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ ආයුධ හා කැටමුගුරු ගත් අත් ඇතිව අප මරන්ට වටකොට ගත්තාහ. අප ගැලවී ගන්ට නුඹ වහන්සේගේ ප්‍රතිෂ්ඨාවක් කිවමැනවැ''යි වඳුරෝ එක්ව කීහ. එබස් බෝධිසත්ත්‍වයෝ අසා ''තෙපි හැම නොබව. මනුෂ්‍යයෝ ඔබ්බේ හයක් පැමිණි තැනකට පලායෙති. තොප හැම නොබව''යි කියා මිනිසුන් ඉදිනා විදියේ ගිනි මොලවා කපු කටිනා මැහැල්ලක සමීපයට එකියන වඳුරා කුඩා කොල්ලකු සේ අවුත් ගිනි පෙනෙල්ලක් ඇරගෙන ගොසින් විටී ගිනි ලා පීය.

ඒ වේලාවට ගිනි නිවන්ට මනුෂ්‍යයන් යා දී වඳුරෝ ගසින් බස්නාහු සේනක නම් වඳුරා එක තිඹිරි ගෙඩියක් කඩාගෙන බටහයි වදාරා මේ 'තින්දුක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි වානර රජ්ජුරුවන්ට බෑනව උපන් සේනක නම් වඳුරා නම් මෙසමයෙහි මහානාම ශාක්‍ය රජ්ජුරුවෝය. වානර සමූහයා නම් බුදු පිරිසයයි. වානර රජව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක.

177. කච්ඡප ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල තිලක වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අහිවාතක රෝගය නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත් නුවර සිටුකුලයක අහිවාතක රෝගය උපන. ඒ රෝගය උපන් කල ගෙයි කුකුලන් බල්ලන් ආදී වූවන් පටන් නසිති. ඒ අවස්ථාවෙහි සිටාණෝ තමන්ගේ පුතණුවන්ට කියන්නාහු ''තොප විසින් භිත්ති බිඳගෙන ගියොත් ව්‍යාධිය සන්හිඳෙයි, ඒ නිසා වලට(වනයට) පලා ගොස් ව්‍යාධිය සන්හිඳුනු කල මෙතනට අවුත් අසවල් තැන තිබූ සම්පත් ඇරගෙන කුටුම්බ සණ්ඨාපනයකොට ජීවත්වව්'' කීහ. ''යහපතැ''යි කියා ඒ සිටුකුමාරයා ගිවිස භිත්තිය බිඳගන ගිය තැනැත්තේ සර්‍වඥයන් වහන්සේ දිට.

සර්‍වඥයෝත් ''කොයි සිට ආවාදැ?''යි විචාරන්නාහු ''අසවල් ගෙයි අහිවාතක රෝගය උපන් හෙයින් මාගේ ප්‍රාණය ගලවාගෙන බන්ධූන්(ඥාතීන්) ඇරපියා ආමි''යි කීහ. සර්‍වඥයෝත් එබස් අසා ''තා කළ දේම සොඳය, පළමුත් තමන්ගේ වාසස්ථානයෙහි නොසිට විපත්ති දැක ගැලවී ගියෝ සුව වූවෝ වේදැ''යි ''තමා වාසස්ථානයෙහි සිතා උන්නෝ දුක්වූනෝ වේදැ''යි වදාරා ''තා ගැලවී ගියේ යහපතැ''යි වදාළසේක. එබස් අසා සිටුකුමාර ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධනා කළේය. එකල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ කුම්භකාර ව ඉපිද කුඹල්කමින් අඹුදරුවන් පොෂ්‍යය කරනසේක.

එසමයෙහි බරණැස ගංගා සමීපයෙහි එක් විලක් ඇත. ඒ විල වතුර ආ කලට විල හා ගංගා හා එක් වන්නේය. එසමයෙහි මත්ස්‍යයෝ ''මේ අවුරුද්දේ නියන් කෙරෙයි, මේ අවුරුද්දේ වැසි වතුර ඇතැ''යි දන්නා වූ ''එන අවුරුද්දේ නියන් කෙරෙති'' දැන ''විල හා ගඟ එක්වනතුරු ගලාපු ගමනේ පසුවට නියන් කෙරෙයි. මේ අවස්ථාවේ පලා ගියොත් යහපතැ''යි සිතා බොහෝ මස්කැස්බෝ දියෙන් ගඟට පලා ගියහ. එසමයෙහි එක් ඉබ්බෙක් ''මාගේ දෙමාපියන් පටන් උන්නෙන් මෙතන, මාත් වැඩිවිය පැමිණයේත් මෙතනය''යි සිතා ''නොයමි''යි ඒ විලම උන්නේය. ඒ ප්‍රස්ථාවට වතුර බැස නියන් කොට දිය සිඳී මඩ හා කළල් අවස්ථාවට තුබුයේය. ඒ අවස්ථාවට බෝධිසත්ත්‍වයෝ වලන් උකන්ට පස් අරගන්න නිසා ඒ විල සමීපයේ පස් කොටන්ට වන්නාහ. ඒ වෙලාවට ඉඳුබු

පස් පිරාගෙන යන්නේ පස් කොටන වළට පැමිණියේය. බෝධිසත්ත්‍වයන් එලාළු උදැල්ලෙන් කැපින. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් පස් පිඩැල්ලකැයි සිතා උදැල්ලෙන් ගොඩලූහ.

එවිට මහත් වූ වේදනාපත්ව කියන්නේ “බොහෝ බන්ධූන් යා දී මා ඉපිද වැඩීගත ස්ථානයයි ඉඳ උන්නායේ ඵල ලදිමි. එසේ හෙයින් භාර්ගව කුලයෙහි උපන් කුඹලාණෙනි තමා උපන් වැඩි තෙන යයි කියාම ඇලීම කරන්ට දෝෂය”යි කියා කුඹලාණන්ට අවවාද කිය කියා ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියේය.

කුඹලාණෝත් ඉදුබුවා අතටගෙන ඒ ගම්වැසි මනුෂ්‍යයන් මධ්‍යකොට කියන්නේ “යම් සේ මේ ඉදිබුවා ‘තමන්ගේ බන්ධූන් යාදීත් තමා ස්ථානයයි කියා උන්නා සේ ඵල ලදිමි’ කියා මට ගාථා දෙකකින් කීය. එසේ හෙයින් කවුරුත් ‘මේ මාගේ ප්‍රිය වූ රසයය, මේ මාගේ ප්‍රෂටව්‍යය, මේ මාගේ දරුවෝය, මේ මාගේ භාර්යාවෝය, මේ මාගේ බන්ධූය, මේ මාගේ ධන ධාන්‍යය, මේ මාගේ ගේදොරය’යි තෘෂ්ණා කළෝ නම් වන්නා වූ දෝෂය ඉදිබුවාට වූ හානිය හා සමානය”යි බුද්ධ ලීලාවෙන් අවවාද කීවාහ. දස දහසක් යොදුන් දඹදිව ප්‍රකාශ විය. ඒ කුම්භාකාර කී අවවාදය සද්දහසක් අවුරුදු අවවාද නියාවට පැවැත්තේයයි වදාරා ‘කච්ඡප ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඉදිබුවා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. කුම්භාකාරව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

178. සත්ත (සත) ධර්‍ම ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල හදසට වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් විස්සක් අන්වේසනයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක අවධියෙක භික්‍ෂූන් වහන්සේ බුදුන් නොකරන්ට කී පිළියම්කොට ජීවත්වීම, භානා වපුරණා තැනට ගොස් උපාසකවරුන් කී මෙහෙවර කිරීමෙන් උනුන්ගේ ගෙට ගොස් උන් කීවා කිරීම් යනාදීන් බුදුන් නොකරන්ට කී කාරණා එක්විස්සක් කොට චීවර, පිණ්ඩපාත, සේනාසන, ගිලානප්‍රත්‍යය ආදී වූ සතරපසය උපදවාගෙන වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි සර්‍වඥයන් වහන්සේ එපවත් අසා ඉදිරියේ පැමිණෙන නරක, තිරිසන්, ප්‍රේත, අසුරකාය යන සතරඅපාය දැක බොහෝ භික්‍ෂූ වහන්සේ රැස් කරවා වදාරනසේක් “මහණෙනි, මා නොකරන්නට කී එක්විසි අන්වේසන කිරීමෙන් පසය උපදවාගෙන කෑ නම් ගිනිවට හා විෂ හා කුලහීනයන්ගේ ඉඳුල් කෑවා හා සමානය”යි ආරාධනා නැතිවම ජාතකය දක්වන සර්‍වඥයන් වහන්සේ “මහණෙනි, යම්සේ සත්තධර්‍ම නම් මානවකයා චණ්ඩාලායාගේ ඉඳුල් බත් කා ප්‍රාණය නසා ගද්ද? එසේමය”යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ චණ්ඩාල කුලයෙක ඉපිද ඔබ්බේ ගමකට යන ගමනේ බත් ගැටයක් හා සාල් නැලියක් ඇරගෙන නික්මුනාහ.

ප්‍රසිද්ධ බ්‍රාහ්මණ කුලයක උපන් සත්තධර්‍ම නම් බ්‍රාහ්මණ මානවකයෙකුත් මගට උපකරණයක් සපයා නොගෙන චණ්ඩාලයා නික්මුනා වූ මාවතින් නික්මින. බමුණු චණ්ඩාලයා අතින් “තෝ කවරේදැ?”යි විචාළේය. බෝධිසත්ත්‍වයෝ එක් ජාතියකුත් බොරු නොකී හෙයින් තමන් චණ්ඩාල නියාව නොහඟවා කීහ. සැඩොලාත් එවිට “නුඹ කවුරුදැ?”යි විචාරන්නා “මම අසම්භින්න නම් බ්‍රාහ්මණයෙමි” කීහ.

එවිට චණ්ඩාලයා “එසේ නම් නුඹවහන්සේලා කැටිව යෙමි” සිතා නික්ම අතරමඟ පැන් පාසු තැනකදී බමුණා හා චණ්ඩාලයා වැවට බැස නා ඉක්බිත්තෙන් චණ්ඩාලයාත් ගෙනා බත්මුලින් “බමුණානන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ පළමුවෙන් බත් කැවොත් වේද? මා කන්නේය”යි කීය. එබස් ඇසූ බමුණා “චණ්ඩාලය, තාගේ ගෙන් ගෙනා බත්ද මා කන්නේය”යි කියාද, එවිට චණ්ඩාල තමා ගෙනා බතින් එක් කොටසක් සවස කන්ට තිබා අනික් කොටස කා නික්මිණ. බමුණාත් නික්මිණ.

සවස් වනතුරු ගමනේ ගොසින් සවස් වේලේ ගඟකදී දෙන්නම නා බමුණා බල බලා සිටියදී "දවල් කන්නට කී ගමනේ නොකෑ හෙයින් දැනුත් නොකති" සිතා චණ්ඩාලයා කන්නට වන.

ඒ වේලාවට බමුණු බඩ සා ඉවසාගත නොහී "චණ්ඩාලයා මට බත් නොදීම කන්නට වන. එසේ හෙයින් මුගේ ඉඳුල්උවත් උදුරාගෙණ කන්ට උවමැනවැ"යි සිතා චණ්ඩාලයා ලඟට ගොසින් ඉඳුල්පත උදුරාගෙන ඊ තුබූ බත් කා අත කට සෝධා නැවත සිතන්නේ "මා කළේ කිම්දැ?"යි "උතුම් බ්‍රාහ්මණ කුලයෙහි ඉපිද බඩ සායක් නිසා චණ්ඩාලයාගේ ඉඳුල්පත් නොකන්නට නුවූයේය. ඉඳුල්බත් කන දෙයත් චණ්ඩාලයා ගිවිස්වා ගන්ට නුවූයේය. උදුරාගෙන කන දෙයත් බඩ පුරා කන්ටත් නුවූයේය. කෑ දෙයත් බඩ රඳාගත නුවූයේය"යි සිතා බොහෝ වික්ෂේපයට පැමණ "මෙසේම ඉඳමා ගේ ප්‍රාණය තිබාගෙන ඉඳීමෙන් ප්‍රයෝජන නැතැ"යි වලට වැද අභ්‍යවකාශයෙහි නැසී ගියේයයි වදාරා "මහණෙනි, භික්ෂූහු නම් අනුන්ගෙන් බත් නොකෑ සැටියේ කෑයින් නම් බුදුන් කීවා නොකළම්හයි තමා සිතට වික්ෂේපව පසුව නරකාදී සතර අපායෙන් නොගැලවෙන්නාහ. එසේ හෙයින් සත්තධර්‍ම බ්‍රාහ්මණයාට වුවා සේ වන්නේය"යි වදාරා මේ 'සත්තධර්‍ම ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි චණ්ඩාලව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

179. දුද්දද ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල කිරීට වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උපාසකවරු කීපදෙනෙකු සමඟ ව දුන් දානයක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙණෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක ප්‍රව්‍රජ්‍යායෙහි අනුසස් දැන පැවිදිව බොහෝ තාපසවරු පිරිවරා හිමාලය වනයෙහි වාසය කරනසේක. වස් වසන අවධියට ලුණු ඇඹුල් නිසා බරණැස් නුවරට තාපසවරුන් පිරිවරා වැඩිසේක.

ඒ අවධියට බරණැස් නුවර එක් උපාසකයෙක් බොහෝ දෙනා ලබාගෙන සත් දවසක් බොහෝ තාපසවරුන්ට දන් දින. දන් දී අවසානයෙහිදී නායක ව දන් දෙන උපාසක කියන්නේ "ස්වාමීනි, යන්තමක දන් දුන්නොත් ඇත. බොහෝ ව දන් දුන්නොත් ඇත. පින් එක සරිසේ වේදැ?"යි කීය. තාපසයෝ කියන්නේ "ඒ එසේමය, ස්වල්ප වුවත් බොහෝ වුවත් දුන්නා වූ දානයෙහි විපාක බුදු, පසේබුදු, මහරහතුන් විසින් ප්‍රශංසා කරන ලද. එසේ විසින් දානයෙහි විපාක කියාගත නොහැක්කේය. දාන විෂයෙහි මඳ දෙයක් දුන්නත් දිව්‍යලෝක සම්පත් විඳිනාහ. 'මේ මනා වූ දානය දීමෙන් කිම්දැ?' සිතා දන් නුදුන්නොත් නරකාදි වූ දුක් විඳින්නාහ"යි වස් සාරමස ඒ ගම රඳා වස් අන්තයෙහි හිමාලය වනයට වැඩ සතර බ්‍රහ්මවිහාරයෙන් දවස් යවා නොපිරිහුනා වූ ධ්‍යානයෙන් බ්‍රහ්මලෝකප්‍රාප්ත වූහයි වදාරා 'දුද්දද ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි තාපසවරු නම් දැන් බුදුපිරිසය, ගණජ්‍යෙෂ්ඨ ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

180. අසදෘශ (අසදිස) ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල මහනිධාන වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි නෛෂ්ක්‍රම්‍ය පාරමිතාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ "ඇවැත්නි, සර්‍වඥයන් වහන්සේ මේ නියා රාජ්‍යයක් හැර මහබිනි මන් කළෝ වේදැ"යි කියා වැඩ උන්තැනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි

විචාරා වදාරා එපවත් අසා "දැන් සර්‍වඥ කාලය පැමිණි කාලයෙහි තිබා, නුමුහු කළ නුවණ ඇති අවස්ථාවෙහි තමන්ට පැමිණෙන රාජ්‍යය ශ්‍රී හැර මහබිනික්මන් කළෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අග්‍ර මහේසිකා බිසවුන් බඩ පිළිසිඳ දසඑකඩ මසකින් බිහි වූහ. ඒ කුමාරයන් බිහි වූ ගමනේ නම් තබන්නාහු "අසදෘශ කුමාරයෝය"යි නම් තුබූහ.

ඒ කුමාරයන් වැඩිවිය පැමිණෙන අවස්ථාවට අනිකුත් පින්වත් කුමාරයෙක් බඩ පිළිසිඳ දසඑකඩ මසකින් බිහිව ඒ කුමාරයන්ට නම් තබන්නාහු "බ්‍රහ්මදත්ත කුමාරයෝය"යි නම් තුබූහ.

අසදෘශ කුමාරයෝත් වැඩී දිසාපාමොක් ආචාරීන් කරාගොස් උගතමනා ශිල්ප ඉගෙන රජ්ජුරුවන් කරා අවුත් උන් කලට පිය රජ්ජුරුවන්ට මරණ කාලය පැමිණියෙහින් රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "අමාත්‍යයෙනි, අසදෘශ කුමාරයන්ට රාජ්‍යය දෙව. බ්‍රහ්මදත්ත කුමාරයන්ට යුවරජ තනතුරු දෙව"යි කියා ස්වර්ගස්ථ වූහ.

එවිට අමාත්‍යයෝත් අසදෘශ කුමාරයන්ට රාජ්‍යය පමුණුවන්ට උත්සහ කළාහ. ඒ අසා අසදෘශ කුමාරයෝ රාජ්‍යය නොගිවිස්සාහ. අමාත්‍යයෝ බ්‍රහ්මදත්ත කුමාරයන්ට රාජ්‍යය පමුණුවා බෝධිසත්ත්‍වයන්ට යුවරජ තනතුරු දුන්නාහ. එවිටත් නොගිවිස නිකම්ම කුමාර සැලැස්මේම උන් අවස්ථාවට එක්තරා අමාත්‍යයෙක් රජ්ජුරුවන් කරාගොස් "නුඹවහන්සේගේ බෑයන්වහන්සේ නුඹවහන්සේ නසා රාජ්‍යය ගන්ට උත්සහා කරනසේකැ"යි කියා බිඳවූය. රජ්ජුරුවෝත් එබස් අසා බිඳී "බෑයන්වහන්සේ අල්ව"යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ වැඩපසස්නා අමාත්‍යයෙකු අතින් අසා බරණැස් නුවරින් පිටත්ව සාමන්ත කෙනෙකුන්ගේ නුවරට ගියාහ. ඒ නුවරට ගොස් වාසල්දොර සිට "ධනුද්ධරයෙක් ආය"යි කියා රජ්ජුරුවන්ට දන්වා යවන්නාහු. රජ්ජුරුවන් විසින් "එන්නේය"යි කියා යවන්නා රජ්ජුරුවන් විසින් "කෙතෙක් පඩි තොපට උවමනාදැ?"යි විචාරන්නා "මසුරන් ලක්‍ෂයක් පඩි උවමැනවැ"යි කියන්නා රජ්ජුරුවෝත් පිරිස් අඩු කරන්ට උවමනා හෙයින් "යහපත ලක්‍ෂයක් නියායෙන් පඩි දෙව"යි කියා සැලැසුවූය. මෙසේ පඩි කන අවස්ථානෙහි දුනුවායෝ එකසීම "අපට වඩා මූ පඩි කන්නේය"යි කියා ඊර්ෂ්‍යායාවෙන් ඉඳිනාහ.

එසමයෙහි එක් දවසක් රජ්ජුරුවෝ මඟුල් උයනට ගොස් අඹ ගස්මුල යානක් ලවාගෙන වටතිරයක් අද්දා උත්තානිව වැදහොත් රජ්ජුරුවෝ අඹ ගස අත්තේ තුබූ අඹ කැන දැක "මිනිස් කෙනෙකුන් නැගී කඩා කන්ට බැරි සෙයින් දුනුවායන් ලවා විද්දවා ගනිමි" සිතා දුනුවායන් රැස්කොට අඹ කැන විදින්ට කීහ. "ස්වාමීනි, අපගේ විදමන් දැක වදාළේ ඈත, ලක්‍ෂයක් පඩි කන අළුත් ධනුද්ධරයානන් ලවා වද්දවන බවය"යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්‍වයන් ගෙන්වා "අඹ කැනට විදුව"යි කීය. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් "නුඹවහන්සේ වැදහොත් තැනට ආරින්ට උවමැනව"යි එතන යාන ඉවත් කරවා එතන සිටියාහ. සෙසු දුනුවායන් අත දුනුර්තල නැති හෙයින් දුනුවායෝ කථා කරන්නාහු "අප අත දුනුර්තල ඉල්වූවත් කවුරුවත් දුනුර්තල නොදෙව"යි කථා කළාහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝත් වටකොට තිරයක් බන්දා ඇතුළේ වැඩ සිට ඉන තුබූ සුදුකඩ ඉවත තිබා රන්සේලයක් ඇඳ බුලත් පයිය ඇතුලේ තිබූ කඩුව උරේ එල්ලවාගෙන බඩ අවුරා රන් ඔලිය යලක් බැඳ හිරවුර පිට බැඳ රන් සන්නාවකුත් ලාගෙන, රන් පටක් නලළ බැඳ සන්ධි වක්කළ හඟු දුන්න අතින්ගෙන පබළුවැලක් හා සමාන දුනුදියක් ලාගෙන, ඊදණ්ඩක් අතින්ගෙන පොළොව පලාගෙන නැංගා වූ නාග මානවකයෙකු සේ තිරයෙන් මෑත්ව, විදිනා වූ ස්ථානයෙහි සිට රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු "දේවයන් වහන්ස, අඹ කැන යන හීයෙන් විදිම්ද? එන හීයෙන් විදිම්ද?"යි විචාළාහ. රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු යන හීයෙන් විදිනවා දුටුවිරු ඈත. එන හීයෙන් විදීම අපූර්‍වය"යි කියන්නා "එසේ විදුය"යි කීහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ නැවත කියන්නාහු "මගේ හීය චාතුර්මහාරාජිකය දක්වා යෙයි, එසේ හෙයින් මදක් වේලා වැඩ සිටිනේ යාපත බලා වදාළ මැනව"යි කියා වේග දක්වා ඊදඬු විද පුහ. ඒ හීය අඹ කැනින් කැබැල්ලක් කපාගෙන චාතුර්මහාරාජිකයට පැන නැංගේය. බෝධිසත්ත්වයෝත් ඒ හීය චාතුර්මහාරාජිකයාට පැනනැඟී බව දැන අනික් හීයක් වේග දක්වා විද්දාහ. ඒ හීය පළමු විදි හීයේ පගිලියේ වැදගෙන උඩ ගියේය. ඉන් එක හීයක් දෙවතාවෝ ඇරගත්හ. අනික් හීය පවනින් ගුගුර ගුගුරා බසින්නට වන. එවිට බොහෝ දෙනා "මේ කිමෙක්දැ?"යි බලන්නට වන්නාහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ "ඊදණ්ඩෙන් පවන්ගෙන බස්නා බවය"යි කියන්නා බොහෝ දෙන "තමන්ගේ ශරීරයෙහි වැටෙති" සැක වන්ට වන්නාහ. එවිට හීය ඇවිත් අඹ කැන කැපුනු ස්ථානයෙන්ම කැපී වැටෙන්නට වන. බෝධිසත්ත්වයෝ එක අතකින් අඹ කැන හා එක් අතකින් ඊදඬු අල්වා ගත්තාහ.

මේ දුටු සමාධියෙන් (සතුටින්) දහස්ගණන් ඔල්වර හඬ හා දහස්ගණන් අසුරුසන් හා දහස්ගණන් පිළි හිස සිසාරමින් නැටූහ. රජ්ජුරුවෝත් කෙළගණන් සම්පත් දුන්නාහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර අසදෘශ කුමාරයෝ නැති නියාව අසා සත් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් හා සේනාව අවුත් නුවර වටකොටගෙන "රාජ්‍යය හෝ දෙන්නේය. යුද්ධ හෝ කරන්නේය"යි කියා යවූහ. එබස් බරණැස් රජ්ජුරුවෝ අසා භයින් ත්‍රස්තව "බෑයන්වහන්සේ කොයිදෝ හෝ"යි සිතා සාමන්ත රජ්ජුරුවන් ලඟ සිටිනා නියාව අසා එක් අමාත්‍යයෙකු කැඳවා "තොප මා වැන්දාකොට වැඳ, මාගේ බෑයන්වහන්සේ කැඳවාගෙන එව"යි කියා යවූහ.

ඒ අමාත්‍යයෝ ගොසින්, ඒ සැටියේ කීයේය. බෝධිසත්ත්වයෝ තමන්ගේ රජ්ජුරුවන්ට කියා අවසර ඉල්වාගෙන බරණැස් නුවරට අවුත් අට්ටාලය පිට සිට ඊදණ්ඩක පත් ලියා බඳනාහු "අසදෘශ කුමාරයෝ මේ ගමය, පළමුකොට මා විදි හීයෙන්ම පලා යව, දෙවැනි හීයට සිටියා නම් තොප ඇම ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවමි" කියා පත්කඩවල් ලියා ඊදණ්ඩක් විද්දාහ. ඒ ඊදණ්ඩ ගොසින් සත් රජ්ජුරුවන් බත්කන තලිය පිට වැටී හින. එවිට රජ්ජුරුවෝත් "දෙවෙනි හීය විද්දොත් ඒ නියාව වන්නේ නියමය"යි කියා බිඳී තමන්ගේ නුවරවලට පළා ගියාහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ පිනිබිඳක් සා ලේ පෙතක් නොසොල්වා සත්රජ්ජුරු කෙනෙකුන් ජය ගත්තාහ. එවිට බ්‍රහ්මදත්ත කුමාරයෝ "බෑයන්වහන්ස, පළමුත් නුඹවහන්සේ සන්තක රාජ්‍යය නුඹවහන්සේ එපයි කී නිසා මම රාජ්‍යය කෙළමි. දැනුත් නුඹවහන්සේ රාජ්‍යය කල මැනව"යි කීසේක.

එබස් අසදෘශ කුමාරයාණන් වහන්සේ අසා "මාගෙන් තොපට දුන් රාජ්‍යය දැහැමින් සෙමෙන් කරව"යි කියා පාවා දී හිමාලය වනයට ගොස් ඍෂි ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා බඹලොව ගියාහ. ඒ අර්ථය ප්‍රකාශ කරන්නා වූ සර්‍වඥයාන් වහන්සේ "මහණෙනි, ඒ ධනුද්ධර වූ අක්‍ෂරවේධී, වාලවේධී, ශරවේධී, ශබ්දවේධී යනාදී වූ විදමන්ද වැලිබිසි, පිදුරුබිසි, ගැල් තඹපත් යපත් ආදී වූ දෙයෙහි වීදමන්ද යනාදීන් සුසැට කලාවේ දක්‍ෂ වූ ඒ අසදෘශ කුමාරයන්ගේ මළණුවන්ට පැමිණි භය එලවා ඉක්බිති මහබිනික්මන් කළෝ වේදැයි වදාරා 'අසදෘශ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුවෝ ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. අසදෘශ රජව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

181. සංගාමාවචර ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල කල්පදැම වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි නන්ද ස්වාමීන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

නන්ද සාමීන්වහන්සේ මහණවන දවස් ජනපදකල්‍යාණිය විසින් "වහා එව, නන්දය"යි කවුළුදොර සිට කී බස් සිතන්නාහු නන්ද සාමීන් මහණදමෙහි උකටලීව පඬුවන් වූ පැහැයෙන් හා නිය කෙස් වැඩී ශාසනයෙහි උකටලීව වාසය කරනසේක.

එපවත් සර්වඥයෝ දැන නන්ද සාමීන් ඉන්නා තැනට ගියසේක. උන්වහන්සේ සර්වඥයන් වහන්සේට අසුන් පනවා වදාළසේක. සර්වඥයන් වහන්සේ පැන වූ අසුන් පිට වැඩ උන්සේක. වැඩහිඳ "නන්දයෙනි, ශාසනයට ඇළුම් ඇද්දැ?"යි විචාරන්නා "ස්වාමීනි, ජනපදකල්‍යාණිය කෙරේ තෘෂ්ණාව ඇති හෙයින් ශාසනයෙහි ඇළුම් මදව වාසය කෙරෙමි"යි කීහ.

එවිට සර්වඥයන් වහන්සේ "නන්දයෙනි, හිමාලය වනය අඳුනනවාදැ?"යි විචාරන්නා "ස්වාමීනි, නාඳුනමි" කී හෙයින් "එසේ වීනම් හිමාලය වනය දකින්ට යම්හ"යි වදාළසේක. එවිට නන්ද සාමීන් කියනසේක් "මාගේ ඍද්ධියක් නැතිව කෙසේ යම්දැ"යි කීසේක. එබස් අසා සර්වඥයෝ "තොපි මාගේ ඍද්ධියෙන් එව"යි කියා අත අල්වාගෙන ආකාශයට පැනනැගී වැඩිසේක් අතරමග දා ගිය සේනක් මවා ඒ සේන දා ගිය කණුවක් මවා එහි කන්, නාසා, වල්ගය දා ගිය වැඳිරියෙක මවා "නන්දය, තෙල දා ගිය වැඳිරිය දුටුදැ?"යි විචාරන්නා "දිටිමි" කී විසින් "මේ වැඳිරිය සිත තබා ගණුව"යි හිමාලය වනයට ගොස් හිමාලය වනයේ අනෝතත්ත විල ආදී මහවිල් සතරක් හා පඤ්ච මහගංගාව හා දහස්ගණන් පර්වත හා හිමාලය වනයෙහි නොයෙක් අපූර්ව දක්වා "චාතුර්මහාරාජිකය අඳුනනවාදැ"යි විචාරා "නාඳුනමි" කී විසින් "එසේ වීනම් දකින්ට එව"යි කියා නන්ද සාමීන් ඇරගෙන චාතුර්මහාරාජික දිව්‍යලෝකයට ගොස් පඬුපුල්සලස්නේ වැඩහුන් සේක.

එවේලෙහි ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ තමන්ගේ දෙදෙව්ලොව දේවතාවන් පිරිවරා බුදුන් දැක එකත්පස්ව සිටියාහ. එවේලාවට ශක්‍රයාගේ දෙකෙළ පනස්ලක්ෂයක් දිව්‍යස්ත්‍රීහු දකින්ට ගියාහ. පන්සියයක් කකුටපාදිනි වූ දිව්‍යස්ත්‍රීයෝ සර්වඥයන් දකින්ට ගියාහ. එවිට සර්වඥයෝත් කියන්නාහු "නන්දයෙනි, ජනපදකල්‍යාණි නියාවට මුත් වටිද්දැ?"යි විචාළහ. එපවත් අසා නන්ද කුමාරයෝ කියන්නාහු "ස්වාමීනි, ජනපදකල්‍යාණි නම් අතරමග දුටු වැඳිරිය වැන්නීහ. එසේ හෙයින් ජනපදකල්‍යාණිය කෙරේ ඇති සිතුවිලි ඇරින. මේ දිව්‍යාංගනාවන් මා ලබන්නේ කෙසේදැ?"යි විචාළහ. එවිට සර්වඥයෝ "ඉඳුරා මහණදම් පිරුවොත් දිව්‍යාංගනාවන් දැක්ක හැක්කැ"යි වදාළසේක.

එබස් අසා "එසේ වීනම් මහණ දම් පුරමි ස්වාමීනි, මට දිව්‍යස්ත්‍රීන් ලබන නියාවට ඇපවන්ට උවමැනවැ"යි කිහ. සර්වඥයෝත් "යහපත නන්දයෙනි, මම ඇපවෙමි" වදාළසේක.

එවිට නන්ද සාමීන් "මහණදම් වහා පුරන්ට උවමැනවැ"යි කියා දිව්‍යලෝකයෙන් සර්වඥයන් හා සමග ජේතවනාරාමයට වැඩ එතැන්පටන් දිව්‍යස්ත්‍රීන් පතා මහණදම් පුරන්නාහ.

සර්වඥයන් වහන්සේ සැරියුත් සාමීන්ට වදාරණසේක් "ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෙනි, නන්දයෝ 'දිව්‍යස්ත්‍රීන් ලබතොත් මහණදම් පුරමි' මා අතින් ඇප ලවාගත්තෝ වේදැ"යි වදාළසේක. එවිට මුගලන් සාමීන්ටත් එලෙස වදාළසේක. කාශ්‍යප සාමීන්ටත් එලෙස වදාළසේක. අනුරුද්ධ ස්වාමීන් වහන්සේටත් එලෙස වදාළසේක. ආනන්ද සාමීන්ටත් එලෙස වදාරා අසූ මහසව්වන් වහන්සේ ඇතුළු බුද්ධවල්ලභ බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේට එපවත් වදාළසේක. සැරියුත් සාමීන් නන්ද සාමීන් කරාගොස් "නන්දයනි, දිව්‍යලෝකයෙහි දෙවියන් මධ්‍යයේ බුදුන් ඇප ලවාගෙන ස්ත්‍රීන් තකා මහණදම් පුරවාද? තොපගේ මහණදම් පිරීම නම් කුලියට බැලමෙහෙ කරන්නා වැන්නැ"යි වදාළසේක. මේ නියායෙන් නන්ද සාමීන් දුටු යම් තැනකදීම "කුලියට බැලමෙහෙ කරන්නා වැන්නේය"යි කියා බොහෝ මාළුවරුන් වහන්සේ ලජ්ජා කරනසේක. බොහෝ දෙනාවහන්සේ කියන බසට ලජ්ජාව නන්ද සාමීන් එකඟව ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි සිතිවිල්ල ඇර විදර්ශනා වඩා රහත් වුසේක.

රහත්ව බුදුන් කරා ගොස් "ස්වාමීන් වහන්ස, මට ඇප වූ ඇපය ඉනී ගියේ වේදැ"යි කීසේක. සර්වඥයෝත් "නන්දයෙනි, තොප රහත් වූ ගමනේ ඇපයෙන් ඉදී ගියය, ගමනයෙමි"යි වදාළසේක.

එදවස් වැස රැස්ව මාළුවරුන් වහනසේ "නන්දයෝ අවවාදක්ෂමයෝය" යන කථාව කිය කියා වැඩහුන් තැනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම්

කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?''යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා ''නන්දයෝ පෙරත් අවවාදක්‍ෂමයෝ වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට පසමිතුරු වූ රජ්ජුරුව කෙනෙකුන්ට හස්ත්‍යාචාර්ව දවස් හරණාහ. බෝධිසත්ත්‍වයන් විසින් කම්පස් කරනලද මඟුලැතාත් යුද්ධයෝග්‍යව සිටිනේය. එකියන පසල් රජ්ජුරුවෝත් සේනාවන් පිරිවරා බරණැස් නුවරට අවුත් නුවර වටකොටගෙන ''රට හෝ දෙන්නේය. යුද්ධ හෝ කරන්නේය''යි පත් යවූහ.

එබස් බරණැස් නුවර රජ්ජුරුවෝ අසා ''රාජ්‍යය කුමට දෙම්ද? යුද්ධ කෙරෙමි''යි කියා අට්ටාල වෙට්ටම ආදී වූ දෙයෙහි සේනාව සලස්වා යුද්ධ කරන්ට වන්නාහ. ඒ වේලාවට අට්ටාලවල සිට දමන්නා වූ බොහෝ ශරවර්ෂා දැක ඉවසාගත නොහී ඇත් පසුබැස ගියේය. එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නාහු ''යුද්ධයට යෝග්‍යයයි කියා ඉන්නා වූ හස්තිරජය, ශරවර්ෂාව නැත්තා වූ යුද්ධයෙක් නම් යුද්ධ නොවෙයි, එසේ හෙයින් 'ශරවර්ෂාව ඇඟට වැදගතැ'යි පසුබසිනේ ඇයිදැ?යි, නාගේන්ද්‍රය වහාගොස් කණයම් බිඳ, ඉන්ද්‍රඛීලය උපුටා දමා, පවුරු වාටලා එලා නුවරට වැද බරණැස් රජ්ජුරුවන් අල්වාගෙන අපගේ රජ්ජුරුවන්ට පාවා දෙව''යි කීහ.

එබස් අසා පෙරලා කරකැවී දිවගෙන ගොස්, සකු උදුරා දමන්නාක් මෙන් ඉන්ද්‍රඛීලය උදුරා දමා පවුරු පදනම් ඇන බිඳ, නුවරට වැද බරණැස් රජ්ජුරුවන් අල්වා දුන්නායි වදාරා 'සංගාමාවචර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි ඇතා නම් නන්ද ස්ථවිරය. හස්ත්‍යාචාර්ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

182. වාලෝදක ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුලතිලක වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි විසාසාදයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

පන්සියයක් උපාසකවරුන් තමන් ගේ ඇති ගම්බිම්වල සරකා තමතමන් අඹුදරුවන්ට පාවාදී බුදුන්ගෙන් බණ අසා එක්කම හිඳිනාහ. එකී පන්සියයක් දෙනාගෙන් සමහරු සෝවාන් වූහ. සමහරු සකෘදාගාමී වූහ. සමහරු අනාගාමී වූහ. මෙසේ තුන්මග තුන්ඵලයට පැමිණි උපාසකවරුන් සසර සිටි එක් උපාසක කෙනෙක් නැත.

එසමයෙහි දන් දෙන යම් කෙනෙක් ඇත්නම් උපාසකවරුන්ටත් සමග දන් දෙන්නාහ. ඒ උපාසකවරුන්ගේ දැහැටිදඬු ආදී වූ දෙය පණත්කොට දෙන්නා වූ පන්සියයක් අතවැස්සෝ ඇත්තාහ. ඔවුහු උපාසකවරුන්ගේ ඉඳුල්පත් කන හෙයින් ''විසාසාදය''යි යන නම් ලද්දාහ.

එක් දවසක් එකියන විසාසාදනයෝ පන්සියයක් දෙන දනට ගොස් උනුන් කැටිව මල්ලව යුද්ධයක් සලසාගෙන, ඒ ඒ තැන පැන බැසගෙන බොහෝ අරගල කරන්ට වන්නාහ. පන්සියයක් උපාසකරුන් බැණ නොනැඟී තමන් ගෙවල්වලම උන්නාහ.

සර්‍වඥයෝ අනඳ සාමීන් ගෙන්වා ''ආනන්දය, මේ කුමන අරගලදැයි බලාපියා එව''යි කියා යවූසේක. ආනන්ද සාමීන් ඒ බලා එපවත් සර්‍වඥයන්ට දැන් වූසේක. සර්‍වඥයෝ එපවත් අසා ''ආනන්දයෙනි, පෙරත් මේ කියන උපාසකවරු බැණ නොනැඟී ඉන්දදීම මේ කියන කොල්ලෝ දිව පැන ඇවිද්දෝ වේදැ''යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ ඒ ඒ රජ්ජුරුවන්ට වැඩ පසස්නා අමාත්‍යව උපන්සේක.

එසමයෙහි පසල්රට "සතුරන්ගෙන් භයක් පැමිණියැ"යි අසා පසල්රට ගොසින් යුද්ධකොට උන් හැමදෙනම පරදවා නුවරට අවුත් රජගෙට වදිනා රජ්ජුරුවෝ අමාත්‍යයන්ට කියන්නාහු "මේ එක්ව දුක් ගෙන ආ පන්සියයක් අසුන්ට මුද්දිරප්පලන් පැන් නුමුසුකොට මිරිකා ඒ රස පොවව"යි කීහ. "යහපතැ"යි ඒ නියාවට මුද්දිරප්පලන් පැන් අසුන් පොවා, ඉතිරි පැන් මිරිකා කසට පිපීගිය වසල බොහෝව තුබූ විසින් අමාත්‍යයෝ රජ්ජුරුවන් අතින් "මීට කුමක් කරමෝදැ?"යි විචාරා අසුන් පන්සියයකට කානම් ඇදගෙන ඒ ආ කොටළුවන්ට ඒ කසට පිපීගිය වසළු බොහෝව තිබූ හෙයින් පැනෙහි ලා මිරිකි පොව"යි කීහ. ඒ මානයට පෙවූ යාපත් රසය බීපූ අස් පන්සියය කිසිම අරගලයක් නැතිව තමන්ගේ අස්සල බැන නොනැඟී සිටියාහ. කසට පැන් බීපුවා වූ කොටළුවෝ රජගෙයි ඒ ඒ තැන පැන නටන්නට වන්හ.

රජ්ජුරුවෝ ඒ දැක ලඟ සිටි බෝධිසත්ත්වයන් විචාරන්නාහු "එම්බල, යහපත් රසය බීපූ අශ්වයෝ උඩත් කමක් නැතිව වාසය කරන්නාහ. අසුන් බී ඉතිරි වූ කසට පිපී දමාපූ මුද්දිරප්පලන් පැන් බී උඩත්ව ඇවිදිනාහ. මෙයට කාරණය කිම්දැ?"යි විචාළහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "ජනප්‍රධාන වූ දේවයන් වහන්ස, අශ්වයෝ උත්තම් ජාති හෙයින් ඒ පැන් බීත් උන් මත්ත නොව දවසරිනාහ. නීචයන් විසින් තමන් ලත් යම් යම් තාක් දෙයකට උමතු වන්නාහ. එසේ හෙයින් මේ කොටළුවෝත් තමන් නුපූවිරූ මුද්දිරප්පලන් රසය බීපූ හෙයින් උඩත්ව දවසනාහ"යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් ඒ කොටළුවන් මරා වාසලින් පිටත ලූහයි වදාරා මේ 'වාලෝදක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි කොටළුවෝ නම් දැන් මේ විසාසාදයෝය. අශ්වයෝ පන්සියය නම් උපාසකවරු පන්සියය. එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයයෝය. එසමයෙහි අමාත්‍යව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

183. ගිරිදන්ත ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල ප්‍රදීප වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සර්‍වඥයන්ට විපක්‍ෂ වූ දෙවදත්ත ස්ථවිරයන්ට පක්‍ෂ වූ භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. හේ කෙසේද? යත්, වර්තමාන කථාව 'මහිලාමුඛ' ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර සාම නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් අමාත්‍ය කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ රජ්ජුරුවන්ට අර්ථයෙන් ධර්‍මයෙන් අනුශාසනාකොට ඉඳිනාසේක.

එසමයෙහි පාණ්ඩව නම් අශ්වයෙක් ඇත. ඒ අශ්වයා බලන්නා වූ ගිරිදත්ත නම් අස්සලයෙක් ඇත. ඒ අස්සලයාගේ පය සිඟිතතකට කොරය. ඒ කොර වූ අස්සලයා අසු ගෙන කඩියාලම අල්වාගෙන කොර පය ඇන ඇන ඉදිරියේ යන්නේ, අසාත් "මා උගන්වන දෙයකැ" සිතා ඒ මානයට ගොසින් පය කොරකොටම ඔබ ඔබා යන්නේය.

එපවත් රජ්ජුරුවෝ අසා බෝධිසත්ත්වයන්ට කියන්නේ "මඟුලසා පය කොරකොට ඔබත්, කියන්නා ඇසීමි. ඌට කවර ව්‍යාධියෙක් දෝ හෝයි ගොසින් බලා එව"යි රජ්ජුරුවෝ කීහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ ගොසින් අසා බලා ව්‍යාධියක් නොදැක සිතන්නාහු "අස්සලායාගේ පය කොරකොට ඔබන නිසා මුත් පය කොරකොට ඔබන පමණක් විනා, ව්‍යාධියක් නැතැ"යි රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු "සාම නම් රජ්ජුරුවන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ පාණ්ඩව නම් අස්වයා ගිරිදත්ත නම් අස්සලයාගේ දෝෂයෙන් පය කොරකොට ඔබන පමණක් මිසක්, අසාගේ ව්‍යාධියක් නැත. එසේ හෙයින් යහපත් නිර්ව්‍යාධි අස්සලයෙකු අසු බලන්ට සලස්සන්නා අසුගේ පය කොර ඇරෙ"යි කියන්නා ඒ නියාවට නිර්ව්‍යාධි අස්සලයෙකු සැලැස්සූ ගමනේ අසාගේ පය කොර පලා ගියේයයි වදාරා මේ 'ගිරිදත්ත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ගිරිදත්ත අස්සලයා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. පාණ්ඩව නම් අශ්වයා මා කෙරේ වෛරී පක්‍ෂයේ අත්ගත් භික්ෂූහුය. රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. අමාත්‍යයව උපන්නෙම් බුදුවූ මමම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

184. අනභිරත ජාතකය

තවද ත්‍රිභුවන තිලක වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත් නුවර එක් බ්‍රාහ්මණ මානවකයෙක් ත්‍රිවේදය පාරප්‍රාප්තව බොහෝ රාජකුමාරවරුන් නම් මන්ත්‍ර හදාරන්නේයි. ඒ තෙමේ කල්යාමෙකින් අඹුදරුවන් වහල් සරක් ආදී වූ බොහෝ ගිහිකම්වුල්ලේ යෙදී, තෙමේ තමාගේ මන්ත්‍ර මධ්‍යයෙහිත් අන්තයෙහිත් ආදියෙහිත් සිත කැළඹී සිහි නැති වන්ටවන.

එසමයෙහි එක් දවසක් ඒ බ්‍රාහ්මණ ගඳදුම් මල් පහන් ගත් අත් ඇතිව බුදුන් දකින්ට ගොසින් බුදුන් දිට. සර්‍වඥයෝ "ඇයි බ්‍රාහ්මණය, බොහෝ දෙනාට මන්ත්‍ර උගන්වයි, දැනට ම වනපොත් ඇද්දැ?"යි විචාරා වදාළසේක.

එද කියන්නේ "ස්වාමිනි, පඤ්චකාම විසයෙහි හා ගිහි කම්කටුලේ සිත වැටී ආදී යහපත්ව දන්නා දෙය දැන් සඳහන් නැති වෙන්නට වනැ"යි කීය. එබස් සර්‍වඥයෝ අසා "පළමුත් තට එසේම වූයේ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බරණැස් නුවර දිසාපාමොක් ආචාර්ව ඉපිද බොහෝ ශිෂ්‍යයන් අකුරු කියවා වාසය කරනසේක. එසමයෙහි අතවැස්සන්ට ප්‍රධාන බෝධිසත්ත්වයන්ට ඉක්බිතිව ඉන්නා බ්‍රාහ්මණයෙක් ඇත. ඒ බ්‍රාහ්මණයා පඤ්චකාමයෙහි හා ගිහිකම්කටුල්ලෙහි වන. එවක් පටන් ශිල්ප වනපොත් නැති වන්නට වන. බෝධිසත්ත්වයෝ "ඇයි මාණවකය, තාගේ ශිල්ප වනපොත් නැද්දැ?"යි විචාළහ. "එසේය, පඤ්චකාමයෙහි හා ගිහිකම්කටුලුවලට සැලවුනු ගමනේ වනපොත් නැති වන්ට වන්නාහ"යි කීහ.

එබස් අසා "එම්බල, කැළඹුනා වූ ජලයෙහි සිප්පි මස්කැස්බෝ නොපෙණෙන්ද? එමෙන් කැළඹුනා වූ සිත්විල්ලෙන් ශාස්ත්‍රය නොපෙණෙන්නේය. ප්‍රසන්න වූ ජලයෙහි සිප්පි මස්කැස්බන් පෙණෙන්නාසේ ප්‍රසන්න වූ සිතිවිල්ලේ බොහෝ ශාස්ත්‍ර සිත තිබේ"යි වදාරා 'අනභිරත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණ මාණවකයා නම් මෙසමයෙහිත් බ්‍රාහ්මණ මාණවකයාමය, දිසාපාමොක් ආචාරී නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

185. දධිවාහන ජාතකය

තවද ත්‍රිභුවනාධිපති වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ භජනය කරන භික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

මෙහි වර්ත්මාන කථාව යට කී ජාතකය හා සමානය. මෙහි සර්‍වඥයන් වහන්සේ "මහණෙනි, අසත්පුරුෂයන් භජනය කිරීමෙන් සත්පුරුෂයෝත් නපුරු වන්නාහ. කාරණා කිම්ද? යත්, කොසඹ ගස හා අගුල්වැල් එක්වීමෙන් තික්ත වූ අඹගස වැන්නේය"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බමුණෝ සතර දෙනෙක් ගිහිගෙය හැර හිමාලය වනයට වැඩ ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පෙළපාළියෙන් පන්සල් ඉදිකොටගෙන වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි හැමට වැඩිමාළු තාපසයෝ කළුරියකොට දෙදෙව්ලොව දෙවියන්ට නායක වූ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රව උපන්නාහ. ඉපිදි තාපසකම්කොට ශක්‍රභවනයට ආ නියාවත් තමන් මලණු තුන්බෑයන් තාපසකම් කරන නියාවත් දැක, ඒ තුන්බෑයන් කරා ශක්‍රයෝ අවුත් දැක යන්නාහ.

එක් දවසක් වැඩිමාළු තාපසයා කරා අවුත් "ස්වාමීනි, ඵාසු අඵාසු කිම්දැ?යි උවමනා කිම්දැ?"යි විචාළහ. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු "පාණ්ඩු රෝගය ඇති හෙයින් ගින්නෙන් ප්‍රයෝජන ඇත. ඊට උපකාර වව්" කීහ. එබස් ශක්‍රයෝ අසා "වාසිඵරසුවය"යි යන දෙයක් දී "එක් පිටකින් පෙරලා ගන්නා පොරව ය"යි කියා "තෙලෙන් කැමති ප්‍රයෝජනයක් විදුව"යි කියා ශක්‍රයෝ තාපසයන්ට දුන්නාහ. තාපසයෝ කියන්නාහු "ශක්‍රයෙනි. මේ වෑපොරව ඇරගෙන මට දර ගෙනෙන්නෝ කවුරුදැ?"යි කීහ. එවිට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු "නුඹවහන්සේ අත පිස හින්දදීම දර පලාගෙන එව"යි කියන්නා තෙමේම ගොස් පෙරලා දර පලාගෙන විත් "ගිනි මොලවන්නේ ය"යි කියා වාසිඵරසුව දී අනික් මැදි බෑ තාපස කරා ගියේය.

ඒ තාපයන් සමීපයට ගොසින් ශක්‍රයෝ කියන්නාහු "තාපසයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේට ඵාසු අඵාසු කිම්දැ?"යි විචාළාහ. ඒ තාපසයෝ කියන්නාහු "ඇතුන්ගෙන් පන්සල ඇලගෑමෙන් බොහෝ අවුසුය. එසේ හෙයින් ඇතුන් පහ කරන උපායක් කියව"යි කීහ. ශක්‍රයෝ එබස් අසා බෙරයක් දී "මේ බෙරය එක් ඇසක් ගසාලන්නා චතුරංගිනී සේනාව වුවත් බිඳෙන්නාහ. එක් ඇසක් ගසාලන්නා එකෙනෙහිම මිතුරුව සිටිනාහ"යි කියා බෙරය දී බාල තාපසයන් කරා ශක්‍රයා ගොස් ඵාසු අඵාසු විචාරා ඒ තාපසයෝත් තමන්ට පාණ්ඩු රෝගයක් ඇති නියාව කියා දී "ඊට සෑහෙන යමක් ඇතොත් යහපතැ"යි කීහ. එවිට ශක්‍රයෝ දී කළයක් දී "මේ එක් තෙනක නමාපියන්නා මහත් වූ ගංගාවක් වෙ"යි කියා දී ශක්‍රයෝ ගියාහ.

එසමයෙහි එක්තරා හුරෙක් පාළුව ගිය ගමක සාරා කා ඇවිදිනේ අනර්ඝ මැණිකක් දැක, ඒ මැණික කටින් ඩැහැගෙන ඒ මැණිකේ ආනුභාවයෙන් ආකාශයෙන් නික්ම, සමුද්‍ර මධ්‍යයෙන් දිවයිනකට බැස සිතන්නේ "ඒ ඒ තැන ගොදුරු සොයා ඇවිදින්නට කාරණා කිම්ද? මෙතනම ඉඳිමි" සිතා දිඹුල් ගසක් සමීපයට ගොසින් දිඹුල් ගහ මුල මැණික තිබා එහි වැදහොත්තේය.

එකලට එක් ගමක දෙමව්පියන් විසින් හරණලද එක්තරා පුරුෂයෙක් පටුන් ගමකට ගොස් කුලියට පඩව්වකට නැගී යාත්‍රා කරන්නේය. මුහුදු මධ්‍යයේදී පඩව්ව නැසින, එවිට පුරුෂයා ලෑල්ලක් බඩ තබාගෙන පීනන්නාහු ඌරා වැදහොත් දිවයිනට පාව ගියේය. එතැනට පාව ඌරා වැදහොත් නියාවත් මැණික තිබූ නියාවත් දැක "ඌරා මෙතනට ආවේ මැණිකේ ආණුභාවයෙන්මැ"යි සිතා ඌරා කරා යෙමින් සිට සොල්මන් නොකොට අවුත් මැණික අරගෙන ආකාශයෙන් දිඹුල් ගසට නැගී සිතන්නේ "ඌරා මරා මස් කා පියා ඔබ්බකට යෙමි" සිතා දිඹුල් දණ්ඩක් කඩා ඌරා ඇඟට දැමී. එවිට ඌරා පිබිද මැණික ඇසින් නොදැක ඒ ඒ තැන ඇවිද වියරු වැටුනා සේ සොයන්ට වන. ඒ වේලාවට ගස උඩ උන් පුරුෂයා සිනා සී පීය. එවිට ඌරු උඩ බලා මිනිසා දැක "දිඹුල් ගස එලාපියා මිනිසා එලාගෙන නසමි" සිතා දිඹුල් ගසට වේගවත්ව ඉසින් අන්නට වන. ඒ නියාවෙන් දිඹුල් ගසට ඇන තමන්ගේ ඔලුව පලාගෙන තෙමේම මළේය.

පුරුෂයා ඌරා මළ බව දැන, ගසින් බැස ගිනි ගා ඌරා පුලුස්සා කා එතැන සිට මැණිකෙහි ආනුභාවයෙන් හිමාල වනය බලා ආකාශයෙන් යන්ට වැද, අතරමග උන් තාපසවරුන් තුන්දෙනා දැක ඉන් පළමු තාපසයන්ගේ පන්සල කෙරේ බැස, ඒ තාපසයන් දැක එතැන කීපදවසක් රඳා තාපසයන්ගේ 'වාසිඵරසුවේ' ආනුභාවය දැක "මේ වාසිඵරසුව ඇරගන්ට උවමැනවැ"යි කියා තමන්ගේ මැණිකේ ආනුභාවය කියා තාපසයෝ එපත් අසා "ආකාශයෙන් මාත් ඒ ඒ තැන යන්ට උවමැනවැ"යි සිතා වාසිපරසුව දී මැණික ඇරගත්තාහ. ඒ 'වාසිපරසුව' ගත්තා වූ පුරුෂයා 'වාසිඵරසුව' අත පා යවා "තාපසයන්ගේ හිස කපාගෙන එව"යි යැවීය. වාසිඵරසුව එලෙසම ගොස් තාපසයන්ගේ ඉස කපාගෙන ආය.

මැණිකත් ඇරගෙන එවිට ඒ පුරුෂයා 'වාසිඵරසුව' එක් තැනක සඟවා තිබා අනික් තාපසයන් කරා ගොස් මැණික ඇරගෙන උන් හා කීපදවසක් රඳා, බෙරෙහි ආනුභාව දැක "මේ බෙරය මා ඇරගන්නට උවමනවැ"යි සිතා තමන්ගේ මැණිකේ ආනුභාවය කියා තාපසයන් විසින් මැණික ඇරගෙන බෙරය දුන් පසු ඒ තාපසයන්ටත් ඒ නියායෙන් 'වාසිපරසුව' අත පා යවා තාපසයන්ගේ හිස කප්පා ගෙන්වාගෙන මැණිකත් අරගෙන අනෙක් තාපසයන් කරා ගොස් උන්ගේ දී කළයෙහි ආනුභාව දැක දී කළය ගන්නා පිණිස මැණිකේ ආනුභාවය කියා මැණික දී කළය අරගෙන වාසිඵරසුව අත පා යවා තාපසයන්ගේ හිස කප්පා ගෙන්වාගෙන මැණිකත් අරගෙන ආකාශයෙන් බරණැස් නුවර කරාගොස් බරණැස් නුවර සමීපයෙහි සිට රජ්ජුරුවන්ට කියා යවන්නේ "මට රාජ්‍යය හෝ දෙව, යුද හෝ කරව"යි කියා මිනිසෙකු අත කියා යැවුය.

එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා චතුරංගනී සේනාව අරගෙන "මොහු අල්වමි"යි නික්මුනාහ. නික්ම පුරුෂයා කරා අවුත් යුදයට වන්නාහ. එවිට පුරුෂ සියල්ලවුන්ම තමාට මිතුරු වන්නා වූ බෙර ඇස ගසාලීය. එවේලේ බොහෝ සේනාව අවුත් ඒ පුරුෂයා වටකොට ගත්තාහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ එසේ වූවත් රාජදෙඨ්‍යයෙන් කීපදෙනෙකු ඇරගෙන බැණගෙන නික්මුණාහ. ඒ වේලාවට තමාගේ දී කළය නමාපීය. එවිට ගංගාවක් සේ දී වතුර ඇරගෙන නික්මුණේය. එවිට සතුරුව ඉන්නා බොහෝ දෙනා ඉගුලුනාහ. එවිට අනික් බෙර ඇස ගසා සතුරන් ඒ ඒ තැන යවා වාසිඵරසුව අත පැසවා රජ්ජුරුවන්ගේ හිස ගෙන්වා ගත්තාහ. "මෙතෙක් සේනාවෙන් එකකුත් ආයුධයක් සලස්කොට ලම්හයි නොසි හ. එවිට බොහෝ දෙන එක්ව ඒ පුරුෂයාට "දධිවාහන රජ්ජුරුවෝය"යි නම් තබා මහත්කොට පෙරහරින් නුවර ගෙනවුන් ඔටුනු පලන්දා රාජ්‍යයට සලස්ව ගත්හ. ඒ දධිවාහන රජ්ජුරුවෝ දැහැමෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහ.

එසමයෙහි දධිවාහන රජ්ජුරුවන් එක් ගඟක ලෝදැල් එලා නාමින් සිටිසේක. හිමාල වනයෙන් කර්ණමුන්ඩ නම් විලින් දේවතාවන් ආනුභව කරන්න වූ අඹ ගසින් අඹයෙක් අවුත් ඒ ලෝදැල් වල බැඳිනි. ඒ දුටු කෙවුලෝ රජ්ජුරුවන්ට ගෙනගොස් පෑහ. රජ්ජුරුවෝත් වැද්දන් අතින් විචාරා අඹ රසය අනුභවකොට ඒ කියන අඹ ඇටය උයනේ රෝපනය කරවා, ඒ ගස වට බොහෝ සුවඳ ගස් ඇති කරවා දවස් පතා සුවඳ පැන්, කිරි පැන්, සඳුන් පැන් වත්කරවා ගස නොයෙක් මල්දම් එල්වා සුවඳ දුම් හා සුවඳ පැන් හා ලවා වටකොට පට කඩතිර ජවනිකා බන්දවා මේ නියායෙන් බොහෝ පෙරහර අඹ කසට කරවූහ.

අඹ ගස තුන් අවුරුද්දකින් රන්වන්ව මී අඹ එලගෙන මී හා සමාන රස ඇති විය. රජ්ජුරුවෝ ඒ ගස එල අනුභවකොට "මේ එල ඒ ඒ රජදරුවන්ට පඬුරුකොට යවමි"යි සිතා නැවතත් සිතන්නාහ "මේ එල රජදරුවෝ කා ඒ ඇට ඉඳුවා ඇති කළෝ නම් මේ ගස නිස්සාර වෙ"යි සිතා අඹ ගෙඩියේ පැලවෙන ස්ථානයෙහි මඩු කටු ගසා යුවූහ. ඒ ඒ රජ දරුවෝත් අඹ කා අඹ ඇට ඉඳුවා නැස්පෙන හෙයින් "මීට කාරණා කිම්දෝ හො?"යි සිතා පරීක්ෂාකොට මඩු කටු ගසා යවනලද නියාව දැන ඉන් එක් රජ්ජුරු කෙනෙකුන්ගේ උයන්ගොව්වාත් බරණැස් නුවරට ගොස් දධිවාහන රජ්ජුරුවන්ට තමන් ආ පවත් කියා යවා රජ්ජුරුවන් විසින් ගෙන්වා "තෝ උයන්ගොව්වෙක් දැ?"යි විචාරන්නා සේ "එසේය රජ්ජුරුවන් වහන්ස, අකාලයට එල ඇති මල් ඇති කිරීම ආදී වූ දෙය දනිමි"යි කියා එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා තමන් උයන්ගොව්වා හා කැටිව උයන් බලන ලෙස සැලසූහ. ඒ කියන උයන්ගොව්වා අකලට මල් හා එල දා ඇතිකොට රජ්ජුරුවන්ට පෑය. රජ්ජුරුවෝ සතුටුව පළමුව සිටි උයන්ගොව්වා හැර අමුතුව ආ උයන්ගොව්වාට උයන භාරකොට දුන්නාහ.

එවිට උයන්ගොව්වා උයන තමා නතු වූ පසු "අඹගස තිත්ත කෙරෙමි" සිතා අඹ ගසට කොසඹ ගසක් හා අඟුල් වැල් වට ඉඳුවිය. ඒ වැඩී අඹ ගස මුල් බැඳී අඹ ගස ශාඛා හා එක්ව බැඳී අඟුල් වැල් ගස වැළඳ කල්යාමකින් අඹ ගස කොසඹ ගස මෙන් තිත්තව ගියේය. තමා ආ කාරිය සිද්ධව ගිය හෙයින් උයන්ගොව්වා තමා නුවරට පළා ගියේය.

එවිට රජ්ජුරුවෝ එක් දවසක් මඟුල් උයනට ගොස් "අඹ කමි"යි සිතා අඹ කා කොසඹ කොල සැපුවා සේ තිත්ත විසින් රජ්ජුරුවෝ කාරා බිමට දැමූහ. බොධිසත්ත්‍වයෝ ඒ රජ්ජරුවන්ට

අර්ථයෙන් ධර්මයෙන් අනුශාසනා කරන්නා වූ අමාත්‍යයව ඉපිද රජ්ජුරුවන් ලඟ සිටියාහ. රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්වයන්ට කියන්නාහු "අමෘත්ත වූ අඹ ගසට කළමනා ප්‍රතිකාරයෙන් අඩුවක් නැතිව තිබියදී තිත්ත වන්ට කාරණා කිම්දැ?"යි විචාළේය.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "දධිවාහන රජ්ජුරුවන් වහන්ස, කොසඹ ගස්, අඟුල් වැල් නිසා වනැ"යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ කොසඹ ගස්, අඟුල් වැල් කප්පවා දම්මවා තිත්ත වූ පස්ද අද්දවා දම්මවා මිහිරි පස් ලවා කිරිපැන්, සඳුන් පැන් වත්කොට පෙරසේ පනත් කළාහ. පළමු උයන් ගොව්වාට උයන පාවා දුන්නාහ. අඹ ගස පෙරසේම මිහිරි රස ඇතිවීයයි වදාරා 'දධිවාහන ජාතකය' නිමවා වදාළසෙක.

"එසමයෙහි අමාත්‍යයව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි දක්වා වදාළසේක.

186. චතුමට්ට ජාතකය

තවද ත්‍රිභුවන ඊස්වර වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි මාළු භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරඹයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් දවසක් සැරියුත් මුගලන් දැගසව්වන් වහන්සේ උන්වහන්සේ කැටුව ප්‍රශ්ණ විසඳීම ආදී වූ ධර්ම කථාවෙන් යුක්තව සිව්වනක් පර්ෂි මධ්‍යයෙහි වැඩවූන්සේක.

එතනට මාළුතෙර කෙනෙකුන් වහන්සේ අවුත් තුන්වෙනිව ඉඳ "සැරියුත් සාමීනි, නුඹවහන්සේට නොදැනෙන දෙයක් ඇත්නම් මට වදාළ මැනවියි මම කියමි. මට නොදැනන දෙයක් ඇත්නම් නුඹවහන්සේට කිව මැනවැ"යි කී සේක. එබස් දැගසව්වන් වහන්සේ අසා "මේ නිකම්ම තුච්ඡ පුරුෂයා අප හා සමඟ ඉඳ කථා කෙරෙ"යි කියා ලජ්ජාව එතැනින් පළා ගියසේක. එවිට බොහෝ උපාසකවරු ඒ නම එතැනින් පහකොට එපවත් සර්වඥයන් ට සැල කළාහ.

සර්වඥයෝ "උපාසකවරුනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දැගසව්වන් කථාකොට උන් කලට මේ කියන භික්ෂූහු නිසා කතාව ඉගුළුනේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය පාලනය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ හිමාල වනයෙහි ගසක වෘක්ෂ දේවතාව ඉපිද වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි චිත්‍රකූට පර්වතයෙහි වසන්නා වූ ස්වර්ණ හංසයෝ දෙන්නෙක් ගෝචර භූමියට යන එන කල බෝධිසත්ත්වයන් වාසය කරන්නා වූ වෘක්ෂයේ සැතපී යන්නාහ. මෙසේ යාමෙන් බෝධිසත්ත්වයන් හා හංසයෝ දෙන්නා විශ්වාසව මෙලොවින් පරලොවින් යුක්ත කථා කිය කියා යන්නාහ.

එසමයෙහි එක් දවසක් බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සෙ හා ස්වර්ණ හංසයෝ දෙන්නා හා කථාකොට උන් තැනට කැනහිලෙක් ඇවිත් ගසමුල ඉඳ "හංසයනි, උඩම හිඳ රහස් කථා කරවුදැයි, සිව්පාවුන්ට නායක වූ මා හා සමඟ කතා නොකොට උඩ ඉදිනේ ඇයි?" කීහ. එබස් හංසයෝ අසා "මේ නිචයා අප හා කැටිව කථා කරයි" කියා ලජ්ජා ව චිත්‍රකූට පර්වතයට නැඟී ගියහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ එවිට කැනහිලාට පෙනී "හංසයන් හා හංසයොන් කතා කෙරෙති. හංසයන් හා දෙවියෝ කථා කෙරෙති. තෝ වනාහි ජාතියෙන්, වර්ණයෙන්, රූපයෙන්, ශබ්දයෙන් යන සතර කාරණයෙන් අඩු වූ තා හා සමඟ කුමන කථාදැ?"යි කියා අහංකාර වේශ පෑ කැනහිලා ලුහුබන්දාපුවයි වදරා මේ 'චතුමට්ට ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි කැනහිලා නම් මේ මාළු භික්ෂූහු ය. හංසයෝ දෙදෙනා සැරියුත් මුගලන් වහන්සේය. වෘක්ෂ දේවතාව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

187. සීහකොට්ථුක ජාතකය

තවද ත්‍රිභුවන තිලක වූ සර්ඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොකාලික ස්ථවිරයන් අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ බොහෝ ත්‍රිපිටකය හදාරන මාළුවරුන් වහන්ස් දැක "අපිත් මධුර ස්වරයෙන් කියමෝදැ"යි කියා එක් දවසක් බණ කියන්නට වැද බණ කියාගත නුහුණුවෝ ශරීරයෙන් ඩාදිය සෙලවී බිමට බැසපූය. බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේත් බුදුන් කරාගොස් ආදි "මුන් බණදහම් දනිතියි උනුම්හ. තමන් කිසිවකුත් නොදන්නා නියාව බණ කියන්ට යයි ගොස් තමාම ප්‍රකාශ කළේය"යි වදාළසේක.

එබස් අසා සර්ඥයෝ "පළමුත් තමන් සිංහනාද කරමැයි සිතා සිවල්නාද කළෝ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්ඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝධිසත්ත්වයෝ හිමාලය වන ප්‍රදේශයෙහි සිංහරාජයන්ව ඉපිද එක් සිවල්දෙනක් සමඟ සංවාසකොට පුත්‍රයෙක් ලද්දේය.

ඒ සිවල් පැටවාගේ ඇඟිලි හා නියද ශරීරයාගේ කේසරයෝද වර්ණයෙන් හා සටහනින්ද පිය වූ සිංහරාජයාට සමාන වූයේය. නාදය තෙමේ මෑණී වූ සිවල් දෙනගේ නාදයට සරි වූයේය.

එසමයෙහි එක් දවසක් වැසි වසින්ට වන. ඒ වැසි වැස නිමි කල්හි සිංහයෝ සිංහ නාදකොට කෙළිනාහු. ඒ නාදය ඇසූ සිවල් පැටවාණෝ ද "මමත් සිංහනාද කරමැ"යි සිතා සිවල්නාදය ම කළාහුය. ඒ සිවල්නාදය අසූ අනිකුත් සිංහයෝ "මේ කිමෙක්දැ?"යි නිශ්ශබ්ද ව උන්නෝය. මහබෝසතාණන් වහන්සේගේ භාර්‍යාව වූ සිංහ ධේනුවගේ පුත්‍ර වූ සිංහපෝතක තෙමේ "මපියාණන් වහන්ස, මේ සිංහ තෙමේ වර්ණයෙන් අප හා සමානය, ශබ්දය වනාහී අන් පරිද්දකින් වන්ට කාරණා කවරේදැ?"යි ඇසීය.

ඒ ඇසූ මහබෝසතාණෝ "දරුව, තොපගේ සහෝදර වූ මේ තෙමේ මාගේ වර්ණ සටහන් ඇත්තේ නමුදු මට දාව උපන් සිවල්දෙනකුගේ පුත්‍රයා ය"යි ඔහු අස්වසා ඒ සිවල්දෙනගේ පුත්‍රයාට ආමන්ත්‍රණයකොට කියන්නේ "දරුව, මෙයින් පසුව මෙහි වසන්නෙහි නම් සිංහනාද කිරීමට නොගොස් සිටුව"යි අවවාදකොට වදාරා මේ 'සීහකොට්ථුක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි සිඟාලපුත්‍ර නම් දැන් මේ කෝකාලික ස්ථවිරයෝය. අතිජාත පුත්‍ර නම් දැන් මේ රාහුල ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි සිංහරාජන් ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

188. සීහ චම්ම ජාතකය

තවද ත්‍රිභුවන නායක වූ සර්ඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොකාලික ස්ථවිරයන් අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ බොහෝ ත්‍රිපිටකය හදාරන මාළුවරුන් වහන්ස් දැක "අපිත් මධුර ස්වරයෙන් කියමෝදැ"යි කියා එක් දවසක් බණ කියන්නට වැද බණ කියාගත නුහුණුවෝ ශරීරයෙන් ඩාදිය සෙලවී බිමට බැසපූය. බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේත් බුදුන් කරාගොස් "ආදි මුන් බණදහම් දනිතියි උනුම්හ. තමන් කිසිවකුත් නොදන්නා නියාව බණ කියන්ට යයි ගොස් තමාම ප්‍රකාශ කළේය"යි වදාළසේක.

එබස් අසා සර්වඥයෝ "පළමුත් තමන් කිසිවකුත් නොදන්නා නියාව තමන්ම ප්‍රකාශ කළෝ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ ගොවි කුලයක ඉපිද සී සා ජීවත් වන්නාහ.

එසමයෙහි එක්තරා වෙළෙඳෙක් කොටළුවෙකු පිටින් ඒ ඒ තැන බඩු අරගෙන ගොසින් විකොට ජීවත් වන්නේය. කොටළුවා තෘණ භූමියට අරණ කල සිංහ සමක් පොරවා යවන්නේය. මේ නියායෙන් කොටළුවා තණ කවා බෝධිසත්ත්වයන් වසන්නා වූ ගමට පැමිණියා වූ වෙළෙඳ පළමු පරිද්දෙන් සිංහ සමක් පොරවා යවූවාහු. වපුළ කුඹුර කන්ට හළ, එකියන කොටළුවාත් තණ කන්ට වන. එවිට කුඹුර රකිනා මනුෂ්‍යයෝ "සිංහයෙක් අවුත් තණ කති" සිතා මරන්ට භයින් ගමට ගොස් බොහෝදෙනා එක්කොට ගෙන ආයුධ හා ගැස්වීම් පිඹීම් ඇතිකොට කුඹුර වටකොට ගෙන අඬගසා භයගන් වන්නාහ.

එවිට කොටළුවා භයින් තමාගේ රාවයන් ඇඬූ හෙයින් ගද්‍රභයා මරා තළා ඇට සුනුවිසුනුකොට පුවාහ. ඒ වේලේ වෙළෙඳා එතනට අවුත් "තාගේ ව්‍යවස්ථාව සේ බැණ නොනැගී හිඳ ඇඬීමෙන් මරණයට පත් වූයේ වේදැ"යි කීය. සර්වඥයන් වහන්සේ මේ ඉකුත්වත් වදාරා මේ 'සීහ චම්ම ජාතකය' නිමවා වදාළ සේක.

"එසමයෙහි ගද්‍රභයා නම් කොකාලික ස්ථවිරය. එසමයෙහි ගොවියාව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

189. ශීලානිශංස ජාතකය

තවද ත්‍රිභුවන චූඩාමාණික්‍ය වූ සර්වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උපාසක කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක්තරා උපාසකයෙක් බුදුන් දක්නා පිණිස ජේතවනාරාමයට එමින් සිට අතරමග අචිරවතී නම් ගංගාවක් දැක ගංගාවේ ඔරු පාරු පදින තොටියා නොදැක එවිට සිතන්නාහු "ඔරු පාරු නැතැයි කිම්ද? බුද්ධාලම්බන ප්‍රීතියෙමි"යි සිතා දියට බැස ගල්පොත්තක යන්නාසේ නික්මුණාහ. ගංභාව මධ්‍යයට ගිය කල ගඟ දැලයෙන් බිඳිනා රළ දැක බුද්ධාලම්බන ප්‍රීතිය යම්තෙමෙක් අඩුවිය. ඒ වේලාවට පැනෙයි පය ගැලෙන්ට වන. නැවත බුද්ධාලම්බන ප්‍රීතිය උපදවා දියපිටින් ගොසින් බුදුන් දකින්නට ගියාහ.

එවිට සර්වඥයෝ "උපාසකය, යෙහෙන් සෙමෙන් අව්දැ?"යි විචාරන්නා "එසේය ස්වාමින් වහන්ස, බුද්ධාලම්බන ප්‍රීතියෙන් අචිරවතී නම් ගංභාවෙන් ගල්තලක් පිට එන්නාසේ ආමි, ස්වාමීනි" කීය.

එබස් සර්වඥයෝ අසා "උපාසකය, පළමුත් උපාසකවරු බුද්ධාලම්බන ප්‍රීතියෙන් ජීවිතය රැකගත්තෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි කාශ්‍යප බුදුන්ගේ අනාගාමී උපාසකයෙකු පඩව් නැගෙන්නට යන අවස්ථාවට එක්තරා කරනැවැමියෙකුත් පඩව් නැන්ගේය. ඒ කරනැවැමියාගේ භාර්යාවද උපාසකයන්ට කරනැවැමියා පාවා දී "පැමිණි දුකක් සුවයෙක බැඳෙව"යි කියා කිව. "යහපතැ"යි ගිවිස දෙන්නම පඩව් නැගී සත්දවසක් සමුද්‍ර යාත්‍රාකොට සත්වෙනි දවසේ පඩව් බුන් කල්හි ලෑල්ලක් පිට උපාසකයන් හා කරනැවැමියන් හා දෙන්න ලෑල්ල බඩ තියාගෙන පීනාගෙන ගොස් දිවයිනකට පාව ගියහ.

එවිට කරනැවැමියා දිවයිනක බොහෝ පක්ෂීන් මරා කා උපාසකයාටත් දෙයි. උපාසකයා සිතන්නාහු "මෙතන අපට සරණයෙක් නම් බුද්ධ, ධම්මය, සංඝය, යන ත්‍රිරත්නය විනා අනික් සරණයෙක් නැතැ"යි කියා සිතා ඉන්නාහ.

ඒ වේලාවට මහාසමුද්‍රයෙහි වසන්නා වූ නාගරාජයෙක් තමා කය සත්රුවන් පිරූ නැවක් මෙන් මවාගෙන ඒ සමුද්‍රයේ වසන්නා වූ දේවතාවා මාලිනි වෙසක් මවාගෙන උපාසකයන් වසන ස්ථානයට ගොස් "බරණැස් නුවරට යන්නෝ ඇද්ද?"යි අඬ ගැසීය. එවිට උපාසක "අපි බරණැස් නුවරට යම්මැ"යි කීය. එවිට "යහපත, තොප නිසා ගෙනා නැවය. තොප නැගෙව"යි කීහ.

උපාසකයා කරනැවැමියාට නැගෙන්ට අඬ ගැසීය. එවිට දේවතාවා කියන්නේ "තොප විනා උන් නැගෙන්ට අවසර නැතැ"යි කීය. "ඇයි, උන් නැගෙන්නට බැරි කවර කාරණයක් නිසාදැ?"යි විචාරන්නා "තිසරණ පිහිටි කෙනෙක් විනා තිසරණ නොපිහිටියන් නැංග නැතැ"යි කීහ.

එවිට උපාසකයෝ "මා ගත්තා වූ යම් සීලයෙක් ඇත්නම් තොපිත් අනුමෝදම් වෙව"යි කීහ. එවිට කරනැවැමියාත් "ස්වාමීනි, මාගේ අතින් පිනක් කොටගත නුහුනු වත් නුඹවහන්සේ දුන් පින් අනුමෝදන් වෙමි" කියා සිත සුද්ධකොට පින් අනුමෝව ගත.

එවිට කරනැවැමියාත් නැවට නන්වාගෙන දෙන්නා මූදින් ගඟට බාගෙන ගඟ ඔස්සේ ගොසින් බරණැස් නුවරට බා දෙන්නාගේ ගෙවලට වෙන වෙනම සම්පත් සලස්වා ආකාශයේ සිට කියන දිව්‍යපුත්‍ර බරණැස් නුවරට සත්ත්‍වයන්ට ඇසෙන සැටියේ "යම් කෙනෙක් සත්පුරුෂ වූ වාසයෙන් හා තුනුරුවන් කෙරෙහිම මාන ඇතිව වෙසෙත් නම් ඒසේ වූ සත්ත්‍වයාට සමුද්‍ර මධ්‍යයේදී ප්‍රතිෂ්ඨාව පෙනෙන්නේ වේදැ"යි කියා නැවත කියන්නාහු "යම් සේ සත්පුරුෂයන් හා සමාගම් වීමෙහි ආනුභාවයෙන් කිසි ගුණයක් නැති කරනැවැමියාත් ප්‍රතිෂ්ඨාවක් ලද්දේ වේදැ"යි කීහයි වදාරා 'ශීලානිශංස ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි උපාසකයෝ නිවන් දැක පූහ. එසමයෙහි නාගරාජයා නම් ශාරිපුත්‍ර මහස්ථවිරය, දේවතාව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක. මේ ධර්‍ම දේශනාවසානයේහි දී මේ උපාසක සකෘදාගාමී මාර්ගයට පැමිණියා.

190. රුහක ජාතකය

තවද ත්‍රිභුවන චිත්තාමාණික්‍ය වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා පුරාණ දූතිකා කෙරේ පිළිබඳ සිත්ඇති භික්‍ෂුන් වහන්සේ කෙනෙකුන් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

මෙහි වර්ථමාන කථාව අට්ඨක නිපාතයෙහි 'ඉන්ද්‍රිය' ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් එන්නේය. මෙහි "මහණ, තෝ වනාහී පුරාණ දූතිකාව නිසා සිව්වනක් පර්ෂිත් මධයෙහි ලජ්ජාභාවයට පැමිණියේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ රජ්ජුරුවන්ගේ ආග්‍රමෙහෙසිකා බිසවුන් කුස පිළිසිඳ ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ පිය රජ්ජුරුවන්ගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යය කරන්නාහ.

ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ රුහක නම් පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයෙක් ඇත. ඒ රජ්ජුරුවෝ සන්නාහ සන්නද්ධයෙන් සරහණ ලද අශ්වයෙකු බමුණන්ට දී "බමුණානන් මා දකින්ට එනකල මේ අසා නැගී එව"යි කියා සැලැස්සූහ. ඒ නියාවට පුරෝහිතයාත් අසා නැගී එන්නේය. බොහෝ දෙනා අශ්වයාට ස්තුති කරන්නාහ. ඊට බ්‍රාහ්මණ තමාගේ පුරාණ ස්ත්‍රියට කියන්නේ "එම්බල සොඳුර, අපගේ අශ්වයාට බොහෝ සේ ස්තුති කරන්නාහයි කීහ. එවිට ස්ත්‍රිය කියන්නී "මාගේ බමුණු වෙහෙසාපියන්ට උවමැනවැ"යි සිතා කියන්නී "බමුණානන් වහන්ස, අසුට කවුරුත් ස්තුති කරන්නේ සන්නාහය ලාගෙන යන නිසාය, එසේ හෙයින් නුඹ වහන්සේ සන්නාහය ලාගෙන

සතර කකුලයෙන් ගියමැනවැ''යි කිව. එබස් බ්‍රාහ්මණයා අසා ''මුන් කීවේ ඇත්තකැ''යි සිතා මොහයෙන් අන්ධ වූ බ්‍රාහ්මණයා පසු දවස සන්නාහය ලාගෙන වීථියේ නික්මින. එවිට බොහෝ දෙන සිනාසී ''බමුණානන් වහන්ස, ඉතාම රිසියෙමි'' කීහ. රජ්ජුරුවෝ දැක ''ඇයි බ්‍රාහ්මණය, තට පිත් කිපිනිදැයි, නැතහොත් උම්මාදයක් සැලසුනු වේදැ?''යි කීහ.

එවිට බ්‍රාහ්මණයා ලජ්ජාවට පැමිණ සිතන්නේ ''බොහෝ දෙනාගෙන් ලැජ්ජාවට හා නින්දාවට පැමිණියා වේදැ''යි කෝපයෙන් ''බැමිණියට කියමි'' කියා ගෙට නික්මින. බැමිණියත් බමුණා කෝපව ගෙට එන නියාව දැන පැලදොරින් පලාගොස් රජගෙට වන. රජ්ජුරුවෝත් කීපදවසක් පලායන්නා බමුණාට කියන්නාහ ''බ්‍රාහ්මණය, දුනුදිය කැඩීගිය කල පෙරලා ගැටගසා දුන්නේ ලා ගනිද්ද? එමෙන් තොපගේ බ්‍රාහ්මණිය ක්‍ෂමාකොට පාවා ගණුව''යි කීහ.

එවිට බ්‍රාහ්මණයා කියන්නේ ''දේවයන් වහන්ස, දුනුදිය කැඩීගිය කල ඔබ්බෙන් නියද සලස්වා දුනුදිය සලස්වා ගනිද්ද? එමෙන් ස්ත්‍රියක් සලස්වා ගනිතොත් විනා මෙතෙක් ලජ්ජාවට පමුණුවාපු තැනැත්තිය එපාය''යි කියා හැර ඔබ්බෙන් ස්ත්‍රියක් ගෙනාහයි වදාරා මේ 'රුහක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි පුරාණ ස්ත්‍රිය නම් මෙසමයෙහිත් පුරාණ දුතිකාය. පුරෝහිත බමුණා නම් ශාසනයෙහි ඇළුම් මද භික්ෂුහුය. බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

191. සිරිකාලකණ්ණි ජාතකය

තවද සිරිකාලකණ්ණි ජාතකය වනාහි ලෝක දිවාකර වූ තථාගත සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ දේශනා පාලියෙහි දක්නා ලැබේ. එයම අර්ථකථාචාරීන් වහන්සේ විසිනුදු මහා උම්මග්ග ජතකයෙහි එන්නේ යයි කියනලද හෙයින් සවිස්තරය එයින් බලා දැන ගතයුතු.

192. චුල්ල පදුම ජාතකය

තවද ත්‍රිභුවන ප්‍රදීප වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති භික්ෂූන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්ථමාන කථාව 'උම්මදන්ත' ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය. මෙහි වනාහි සර්‍වඥයන් වහන්සේ භික්‍ෂූන්ට ''ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇතිව උරය පලා ලේ බොන්ට දුන්නේ වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අග්‍රමහේසිකා බිසවුන් බඩ පිළිසිඳ දසළුකඩ මසකින් උපන් කුමාරයාට නම් තබන්නාහු ''පදුම කුමාරයෝය''යි නම් තුබූහ.

ඒ කුමාරයන්ට ඉක්බිති රාජ කුමාරයෝ සදෙනෙක් උපන්නාහු. මේ නියායෙන් රාජකුමාරවරුන් සත්දෙන වැඩිවිය පැමිණ ගේ දොර රැක පියාණන් වහන්සේට ඉතා ලෙන්ගතුව වාසයකොට රාජසේවය කරන්නාහ.

එක් දවසක් රජ්ජුරුවෝ සිව්මැදුරු කවුළුවෙන් වීථිය බලන්නාහු, පුතුන් සත්බෑයන් මහත් වූ සේනා සමෘද්ධියෙන් රාජසේවයට එන්නාවුන් දැක රජ්ජුරුවෝ සිතන්නාහු ''මේ දරුවෝ සත්දෙන මාගේ රාජ්‍යය උදුරා ගනිති''යි සිතා පුතුන් සත්බෑයන් තමන් කැඳවා කියන්නාහු ''දරුවෙනි, තොප කෙරේ සැක ඇත්තෙමි. එසේ හෙයින් මගේ නුවර නොයිඳ ඉසළු යම් අතෙක පලාගොස් මාගේ ඇවෑමෙන් අවුත් තොපගේ කුලසන්තක වස්තුව හා රාජ්‍යය හිමිකර ගනුව''යි කීහ.

එවිට සත්බෑයයෝ පියාණන් වහන්සේගෙන් වියෝවන සෝකයෙන් අඬා වැලප රජ්ජුරුවන්ගේ ආඥාව ඉක්මගත නොහෙන්නා වූ තමන්ගේ භාර්‍යාවන් වූ බිසෝවරු සත්දෙනාම අත අල්වා නික්මුනාහ. නික්ම ක්‍රමයෙන් ගොස් මහත් වූ වාළුකා කාන්තාරයකට පැමිණ ඒ

කාන්තාරයේ ඇවිදින්නාහු කන බොන දෙයක් නැතිව සා පිපාසයෙන් පීඩිත වූවාහු. අඹුවන් කෙරේ තෘෂ්ණාව හැර පළමු දවස් බල මලණුවන්ගේ අඹුව මරා මස් බෙදා කෑහ. බෝධිසත්ත්වයෝ තමන් ලත් දෙකොටසින් කොටසක් දෙන්නා බෙදා කා මේ නියායෙන් මළුන් සයදෙනාගේ බිරිඳන්ගේ මස් කා සත්වෙනි දවස් බෝධිසත්ත්වයන්ගේ භාර්යාවන් මරන්නට වන්නාහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ “මරන්නනේ ඇයිද? අද දවස කන්ට මස් දෙමි” කියා පළමු තිබූ මස් කොටස් දී “මේ මස් කොටස් අදට කව, සෙට දවසට පුළුවන් වේදැ”යි අස්වසා ඊ මළුන් සදෙනා නිදන්නට වන් වෙලේ “මේවිට මාගේ භාර්යාාව ගලවා ගනිමි” සිතා භාර්යාාව අත අල්වාගෙන නික්මුණුහ. ඒ කියන ස්ත්‍රියත් “යා නොහෙමි” කී හෙයින් කර ඉඳුවාගෙන නික්මුණාහ. මේ නියායෙන් රාත්‍රිය මුළුල්ලේ ගමන්කොට උදෑසන නික්මෙන්ට වන් වේලාවට ඉරු රස්මී ශරීරයේ වැදගෙන පැන් පිපාස අධිකව “පැන් බොමි” කියන්නා “මෙතන පැන් කොයින්දැ?”යි කීවත් “පැන් බොමි” කියා තත්පරහෙයින් දකුණු උරය පලා “ඉන් වෑහෙන්නා වූ ලේ ධාරා බොව”යි සලස්වා ඒ නියායෙන් ලේ බී සන්තර්පිත වූ බිසවුන් ඇරගෙන ගඟක් සමීපයට පැමිණ ඒ ගඟින් පැන් බී නා සන්තර්පිතව වනයට වැද පන්සලක් කොටගෙන පලාඵල කා පැවිදිව දවස් අරණාහ.

එසමයෙහි ඒ ගංතෙර ඉස නුවරෙක රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන්නාහ. ඒ රජ්ජුරුවන්ට රාජද්‍රෝහ කළ එක් සොරකු අත පය කන් නාසා කපා ඔරුවක් පිට ලා යටි ගං බලා අලහ. ඒ කොටා දියේ මුරගාගන යන්නේ බෝධිසත්ත්වයන් වසන්නා වූ පන්සල සමීපයට පැමිණියේය. බෝධිසත්ත්වයෝත් මොරගාගෙන දියෙහි යන්නාවූන් දැක ඔහු කෙරේ කරුණාවෙන් ඔහු කරා අවුත් දියෙන් ගොඩ ලා පන්සලට ගෙනගොස් මැස්සක් බැඳ එහි ඔහු ලා, අත පය ආදී වූ දෙය කසට පැනින් සෝධා බෙහෙත් කරන්නාහ.

බෝධිසත්ත්වයන්ගේ බිසව් “මේ කොටා ගෙනායේ කුමටදැ?”යි බෝධිසත්ත්වයන්ට දොඩා කොටා කරේ පිළිකුල්ව දශවිටම කෙළගසා දමා ඉඳිනාහ. එසේ දමාහිඳත් බෝධිසත්ත්වයෝ කළමනා පිළියමින් අඩුවක් නොකොට නොබෝ දවසකින්ම වනය සුව කළහ. වන ගුණකොට ඒ කොටා හා බිසවුන් පන්සල සතප්පවා බෝධිසත්ත්වයෝ පලාඵල කඩා ගෙනවිත් දෙන්නාම රක්නාහ. මේ නියායෙන් කල් යාමක් යත්, කොටා කෙරේ බිසවුන් පිළිබඳ සිත් ඇතිව ලෝකාස්වාදරතියෙන් යෙදී දවස් අරන්නාහු. බෝධිසත්ත්වයන් කෙරේ පිළිබඳ සිත් මදව බෝධිසත්ත්වයන් මරන්ට උත්සාහ සිතා එක් දවසක් බෝධිසත්ත්වයන් ආ වේලාවට සොර ලෙඩක්ගෙන වකුටු ගසාගෙන නිදා කියන්නාහු “ස්වාමිනි, නුඹවහන්සේ හා වැලිකතර එමින් සිට මේ පර්‍වතය දැක ‘සැපසේ අපි වාසය කරමෝ නම් පිදේනියක් පුදමි’ කියා ආරාධනා කෙළෙමි. ඒ දේවතාවා ඊ සීනෙන් පෙනි බොහෝ භය ගන්වයි. එසේ හෙයින් ඒ දේවතාවාට බළි පූජාවක් කළොත් යහපතැ”යි කීහ.

එබස් බෝධිසත්ත්වයෝ අසා “සැබෑ දෙයෙකැ”යි සිතා ඒ නියාවට පිදේනි සපයාගෙන බිසවුන් සමඟ පර්‍වතයට නැංගාහ. එවිට බිසවුන් කියන්නාහු “ස්වාමීනි, මේ දේවතාවන් වහන්සේ එසේ මෙසේ දේවතාන කෙනෙකුන් වහන්සේ නෙවෙයි. එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ පළමුකොට වනමලින් පූජාකොට තුන්විටක් ප්‍රදක්ෂිණාකොට වැඳ සිට ආරාධනාකොට ඉක්බිති බළිපූජා කෙරම්හ”යි කියා ඒ නියාවට බෝධිසත්ත්වයෝ “යහපතැ”යි ගිවිස වනමල් පුදා තුන්විටෙක ප්‍රදක්ෂිණාකොට සෙල සමීපයට ආකල ඕ තොමෝ බෝධිසත්ත්වයන් පස්සෙහි සිට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ අවසර බලා පිටිකරගසා බෝධිසත්ත්වයන් සෙලින් පහත හෙළුය.

බෝධිසත්ත්වයෝ වැයෙන්නහුම කටු නැත්තා වූ කැලයෙන් ගැවසී ගත්තා වූ මහදිඹුල් ගසෙක වැටුනාහ. බෝධිසත්ත්වයෝ දිඹුල් ගස මහත් හෙයින් බසින්ට බැරිව දිඹුල් කා ඒ ගසේම උන්නාහ. එසමයෙහි මහත් වූ ශරීරයක් ඇති ගොයෙක් බෝධිසත්ත්වයන් උන් ගස සමීපයට අවුත් දිඹුල් කන්නේය. බෝධිසත්ත්වයන් දැක භයින් පලා ගොසින් දෙවැනි දවස සැකවී ගොදුරු කා පසුව සැක ඇරී බෝධිසත්ත්වයන් හා පුරුදුව කියන්නෝ “සත්දවස එකතැන කොයිත් නොගොසින් ගසම ඉන්නේ කුමක් නිසාදැ?”යි විචාරන්නා තමන් ප්‍රවෘත්ති කියා ගොයාණන් විසින් “තොපි නොබව”යි අස්වසා ගසට නැගී “මා පිට හිඳුව”යි සලස්වා ගසින් බිමට බස්වා බිම සිටුවා වලට යන්නාහ.

බෝධිසත්ත්වයොත් මග ඔස්සේ ගොසින් එක් පියවර ගමකට පැමිණ ඒ ගම වාසය කරන්නාහු පියාණන් වහන්සේ මළ පවත් අසා රාජ්‍යයට අවුත් රාජ්‍යයට පැමිණ දවස සලක්‍ෂයක් වස්තු වියදන්කොට දන්හල් කරවා දන් දී දැහැමින් සෙමින් රාජ්‍යය කරන්නාහ.

එසමයෙහි බිසව් හා කොටාත් පිරිසර අවුත් කොටුත් ඉස තබාගෙන සිඟා කන්නාහ. බොහෝ දෙනා බිසවුන් දැක "මූ නුඹට කුමක් වේදැ?"යි විචාළ කල "මාගේ නැදිමයිල් සරණයෙන් පාවා දී බාල දා පටන් ප්‍රියකරු ස්වාමිපුත්‍රයාය. එසේ හෙයින් මුන් දුකට පැමිණයත් අත් හරින්නේ කෙසේදැ?යි අත් නොහැර ඇවිදිමි" කියන්නාහු.

එබස් ඇසූ බොහෝ දෙනා "මුන් කියන්නේ ඇත්තකයැ"යි සිතා උන්ට කැඳබත් ආදී වූ දෙය බොහො කොට දුන්නාහ. එකියන බිසව් දුටු බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ "තොප මෙසේ දුක් විඳින්නේ ඇයිද? මහපදුම රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දන්හල් කරවා බොහෝ යාචකයන්ට දන් දෙන්නාහ. උන්වහන්සේගේ දන්හලට ගොස් දන් කා දවසරුව"යි කීහ. එබස් අසා "යහපතැ"යි ගිවිස බරණැස් නුවරට අවුත් දන්හල් දක්නට වන්නාහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් එක් දවසක් දන්හල් බලා ගොස් කීප දෙනකුට තමන් අතින් දන් දී සෙස්සන්ට "මෙලෙසම දන් දෙව"යි කියා ඇතු පිට නැඟී නික්මුණාහ. බිසව් කොටා ඉස තබාගෙන දන් කා යන්නාවුන් හා කැටිව නික්මුණාහ. රජ්ජුරුවෝ බිසවුන් හා කොටු දැක ඇඳිනගෙන ලඟට ගෙන්වා කොටු බිම බා තබා "තොප කවුරුන්දැ?"යි විචාළහ. බිසෝ සැක නැතිව කියන්නාහු "මාගේ නැදිමයිල් සරණ සමනය"යි කීහ.

එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා "ඇත්තමදැ?"යි විචාරන්නා "එසේය" නිර්භීතව කී හෙයින් බොහො දෙනා ඊට සතුටු වූහ. රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "තොපගේ පියාණන් අසවල් රජ්ජුරුවන් වුව, තොපගේ මෑණියන් අසවල් වුව, තෙපි අසවල් රාජකුමාරිකා වුව, තොපි පිස කැවූ මහපදුම කුමාරයාණන් මම වුව. මෙසේ වූ කොටා තොපට කෙසේ වූ නැදිමයිල් සරණ සමනෝද? ඇයි තෙපි 'මා මැළැ'යි සිතා කොටා හිස තිබාගෙන අවුදැ?"යි කියා අමාත්‍යයන්ට කියන්නාහු "අමාත්‍යයෙනි, මා විසින් තොප ඇමට කියන ලද්දේ පළමුවෙන් නෙවේද? අප සත්බෑයන් වැලිකතර පැමිණ නියාවත්, සත්බෑයන් උනුන්ගේ අඹුදරුවන් මරා මස් කැදීම මුන් ගලවාගෙන උරය පලා ලේ දී පැන් පිපාස නිවා මුන් සතප්ප වූ නියාවත්, කොටා දියෙහි අත් පා කපා දමාපු ගමනේ මුරගාගෙන යන තැනැත්තහු මා විසින් ගොඩ ලාගෙන දැක බෙත්කොට රැකී නියාවත්, මේ බිසවුන් කොටා කෙරේ සිත් බැඳි පර්වතයෙන් මා එළු නියාවත්, මා දිඹුල් ගසට වැටී ගොයාණන් විසින් බිමට බා අවුත් රාජ්‍යයට පැමිණ නියාවත් යන සියල්ලම තොපි ඇමට මා විසින් පළමු කියන ලද්දේ වේද? ඒ කියන බිසව නම් මේ බිසවය. එකියන කොටා නම් මේ කොටාය. ඒ ගලින් එළු පදුම කුමාරයයෝ නම් මම්මය. එසේ හෙයින් මළ මිනියක් හා සමාන කොටාත් පොළු මුගුරු බා තලා සුනුවිසුනුකොට පියව, මෑත් කන් නාසා කපා පියව"යි කෝපයෙන් කියා, නැවත කෝප සන්හිඳී යාපත් පැසක කොට ලා බිසවුන්ගේ ඉස හා එක්ව අයා බන්දා "මේ නුවර ඉන්ද නොදී පිටිනුවර ලවව"යි යවුහයි වදාරා මේ 'චුල්ල පදුම ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි මල්ලු සත්දෙන නම් බුද්ධවල්ලභ වූ මහතෙරවරුය. බිසව් නම් චිංචා මානවිකාය, කොටා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. ගොයා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. පදුම කුමාරව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

193. මණිචෝර ජාතකය

තවද ත්‍රිභුවන තිලකාකාර වූ සර්වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ බුදුන්ට පැමිණ වූ වධයක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් දවසක් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ විසින් "දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ වධ යොදා උත්සාහ කළ පමණක් මිසක් කිංචි මාත්‍රාවකුත් කොටගත නුහුනුවාහ"යි යන මේ කථාව කිය කියා උන්තැනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නට

පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?''යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා ''මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි පෙරත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මට වධ යොදා කිංචි මාත්‍රාවකුත් කොටගත නොහැක්කේ වේදැ''යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ පිටිසර ගමක ඉපිද බරණැස් නුවරින් කුලස්ත්‍රියක පාදපරිචාරිකා පිණිස සලස්වා ගත්සේක. එකියන ස්ත්‍රී විශිෂ්ඨ වූ රූ ඇත්තීය. පඤ්ච කල්‍යාණයෙන් යුක්තය. දිව්‍ය ස්ත්‍රියක් හා සමානය. කින්නරාංගනාවන්ගේ සොභා ධරන්නීය. බැලුවන් ප්‍රසාද වන්නීය. ස්වාමිපුත්‍රයාට පතිව්‍රතා ධර්‍මය රකින්නේය. ස්වාමිපුත්‍රයාගේ දෙමව්පියන්ට වත්පිළිවෙත් කරන්නීය. එසේ හෙයින් ස්වාමිපුත්‍රයාත් ප්‍රියව දවස් අරනේය. එකියන ස්ත්‍රී සුජාතා නම් වන්නීය.

එකියන සුජාතා නම් ස්ත්‍රී තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයාට කියන්නී ''මාගේ දෙමව්පියන් දක්නා නියායෙන් බරණැස් නුවරට යන්ට උවමැනවැ''යි කිවුය. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් ''යහපතැ''යි කියා ගිවිස දෙමව්පියන් දකින්ට නිසි කැවුම් ආදී දෙය පිසවාගෙන බෝධිසත්ත්‍වයෝ රථය ඉදිරියේ පදිනාහුය. බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ භාර්‍ය්‍යාව වූ සුජාතාවෝ විසිතුරුව සැරහී යහපත් මනා වූ වස්ත්‍රයක් හැඳ රථයේ උන්නාහ.

මේ නියායෙන් නුවරට වැද නුවර මධ්‍යයෙන් රථය පැද යන්නාහ. ඒ වේලාවට බරණැස් රජ්ජුරුවෝ මහත් වූ පෙළහරින් ඇත්කඳට පැන නැගී නුවර ප්‍රදක්ෂිණාකොට යන්නාහුය. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ බිසවුන් රථයෙන් බැස හංස ලීලායෙන් රථය පසුපස්සේ ගමන් කරන්නට වන්නාහ. රජ්ජුරුවෝ ඒ විසිතුරු රූපශ්‍රීය දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව අමාත්‍යයෙකු ලඟට කැඳවා කියන්නාහු ''තෙල යන්නා වූ ස්ත්‍රිය අස්සවාමිකද? සස්සාමිකදැ?යි විචරා එව''යි කියා අමාත්‍යයා යවූහ.

ඒ අමාත්‍යයා ඒ ස්ත්‍රිය අතින් විචාරාගෙන ගොස් රජ්ජුරුවන්ට කියන්නනෝ ''දේවයෙනි, රථයේ ඉන්නා පුරුෂයා තෙල ස්ත්‍රියගේ පුරුෂයාය''යි කීහ. එබස් රජ්ජුරුවවෝ අසා පිළිබඳ සිත් ඇරගත නොයෙන්නාහු ''යම් සේ මේ පුරුෂයා උපායකින් නසා මෑ ඇරගත මැනවැ''යි සිතා එතන සිටි අමාත්‍යයකුට කියන්නාහු ''තෝ චූඩාමාණික්‍යය ඇරගෙන ගොස් අර පදිනා රථයෙහි ලා එව''යි කියා යවූහ.

පුරුෂයාත් එලෙසම කොට රජ්ජුරුවන්ට එපවත් කියා රජ්ජුරුවෝත් එපවත් අසා ''මාගේ චූඩාමාණික්‍යය අපවත්ව ගියේයය''යි අමාත්‍යයන් ට ඇසෙන සැටියේ කීහ. අමාත්‍යයෝ ඒ අසා ඒ ඒ වාසල් රැකවල් ලවා නුවර මුළුල්ල ඇළලී ඒ ඒ තැන දිව පනින්ට වන්නාහ. ඒ වේලාවට මැණික රථයේ ලූ පුරුෂ තෙමෙත් මිනිස් මොත්තමක් ඇරගෙන ''පුරුෂයාගේ රථය බලන්ට උවමැනැවැ''යි කියා රථයේ තුබූ මැණික ඇරගෙන ''මේ පුරුෂයා සොරාය''යි කියා මරා තලා පිටිතොලහයා බැඳ ගෙනගොස් ''ස්වාමීනි, මේ වේද? මැණික් සොරාය''යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝත් නොවිචාරාම ''ඉස කපා පියව''යි කීහ. එපවත් ඇසූ රාජපුරුෂයෝ බෝධිසත්ත්‍වයන් කෝපයෙන් කෝපයට ගෙනගොස් දහස් ගණන් ගෙඩිගසා දකුණු වාසල්දොරකඩින් ඇරගෙන ගොස් බෝධිසත්ත්‍වයන් උඩුබල්ව වැදහොවා ඉස කපන්ට වන්නාහ. ඒ දුටු බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ භාර්‍ය්‍යාවෝ පසු පස්සේ අඬාගෙන ගොස් බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ ඉස කපන්ට ඔසවාගත් පොරව වැලක කියන්නාහු ''අනේ ස්වාමීනි, මා නිසා නුඹවහන්සේට මෙබඳු දුකෙක් පැමිණියේ වේද? නුඹවහන්සේ වැනි වූ නිරපරාධීන්ටත් මෙවැනි පාටෝව සැලසෙන්නටත්, මම ඒකාන්තයෙන් නුඹවහන්සේට පතිව්‍රතා ධර්‍මය රක්කේ නම්, යම් සේ මෙලෝ රක්නා දේවතා කෙනෙක් ඇත්නම් ලෝක නිර්මාණ කළා වූ බ්‍රහ්මයා මේ සක්වල ඇත්නම්, රජ්ජුරුවන් කරන්නා වූ නොකටයුත්ත වලක්වා ගණුවයි දේවතා කෙනෙකුන් නැති හෙයින් වෙද නොවැලකුනේ වේදැ''යි සිතුහ.

එවිට පතිව්‍රත වූ සුජාතාවන් සිතූ සිතිවිල්ලෙන් ශක්‍රයාගේ පාන්ඩුකම්බල ශෛලාසනය හුණු විය. එවිට ශක්‍රයෝ දහසක් නුවණැසින් ''මාගේ ශක්‍ර සම්පත් උදුරා ගන්නා කෙනෙක් ඇද්දෝ

හෝ''යි සිතා බැලූහ. ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ මේ කාරණය දැක ''මා එතනට යා යුතුය''යි සිතා අප්‍රසිද්ධ වේශයෙන් එතනට අවුත් දන්ගෙඩියට පැමිණි බෝධිසත්ත්වයන් සර්‍වාලංකාරයෙන් සරහා, ඇතු පිට වඩා හිඳුවා, ඇතු පිටි උන් රජ්ජුරුවන් ක්‍ෂණයකින් දන්ගෙඩියේ වැදහොවා බෝධිසත්ත්වයන්ට ඔසවා ගත්තා වූ පොරව රජ්ජුරුවන්ගේ ඉස කපා වෙන්කල පසු ''බරණැස් රජ්ජුරුවනැ''යි දත්හ.

ශක්‍රයෝ තමන්ගේ ශක්‍රානුභාවයෙන් ආකාශයෙහි සිටියාහ. බ්‍රහ්මණ, ගෘහපති ආදී වූ බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ ''ශක්‍රයන් විසින් අසත්පුරුෂ රජ්ජුරුවන් මරා ධර්මිෂ්ඨ රජ්ජුරු කෙනෙකුන් අපට සලස්වන ලදැ''යි සතුටු වූහ. ශක්‍රයෝ අකාශයෙහි සිට ඒ පුරුෂයාට ඔටුනු පලඳවා සුජාතාවන්ට අග්‍රමහෙසිකා පට බන්දා ශක්‍රයෝ කියන්නාහු ''අසත්පුරුෂ රජ්ජුරුවන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි නොකල වැසි වසින්නේය, කලට වැසි නොවසින්නේය, දුර්භික්‍ෂ භය, චෝර භය ආදී වූ භය උපදින්නේය, එසේ වූ රජ දරුවෝ ඉන්න දා අයස හා අපකීර්ති අසන්නාහ, මළ කලත් සතර අපායේ දුක් විඳිනාහ''යි කියා ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ දිව්‍යලෝකයට ගියෝය. බෝධිසත්ත්වයෝ දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා මේ 'මණිචෝර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

194. පර්‍වතුන්ථ (පබ්බතුන්තර) ජාතකය

තවද කරුණානිධාන වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කොසොල් රජ්ජුරුවන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ අන්තඃපුරයට ''අමාත්‍යයන් ද්‍රෝහ කළේය''යි රජ්ජුරුවෝ අසා තුමුත් ඒ නියාවට පරීක්‍ෂාකොට ඇත්ත බව නියමකොටත් ''බුදුන් විචාරා මුන්ට ආඥා කෙරෙමි'' සිතා බුදුන් කරා ගොස් කියන්නාහු ''ස්වාමීනි, අන්තඃපුරයට එක්තරා අමාත්‍යයෙක් ද්‍රෝහ කෙළේය. ඌට කළමනා කිම්දැ?''යි බුදුන් විචාළාහ.

සර්‍වඥයෝත් ''ඒ අමාත්‍යයෝ තොපට වැඩ පසස්නා අමාත්‍යයෙක්ද? ස්ත්‍රීයත් තොපට ප්‍රිය වූ ස්ත්‍රියක්දැ?''යි විචාරා රජ්ජුරුවන් විසින් ''ස්වාමීනි, අමාත්‍යයෝ මාගේ සියළු කළමනා කටයුත්තට මට පක්‍ෂාපාතව දුක්ගන්නා අමාත්‍යයෝය. එකියන ස්ත්‍රීන් මට ප්‍රියකරු ස්ත්‍රීය''යි කීහ. එබස් සර්‍වඥයෝ අසා ''අමාත්‍යයාත් වැඩ පස්නා කල, ස්ත්‍රියත් ප්‍රියකරු ස්ත්‍රිය කළ වරද ක්‍ෂමා කිරීම යහපතැ''යි කියා වදාරා ''පෙරත් මෙසේම පුරද්‍රෝහ කළවුන්ගේ සැලැස්ම නුවණැත්තන් විසින් විචාරන්නා ඊට කාරණා කීවෝ වේදැ''යි වදාරා ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ඒ රජ්ජුරුවන්ට අර්ථයෙන් ධර්‍මයෙන් අනුශාසනා කරනලද අමාත්‍යව උපන්සේක. බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ එක්තරා අමාත්‍යයෙක් ''අන්තඃපුරයට ද්‍රෝහ කළේය''යි අසා තුමුත් ප්‍රත්‍යක්‍ෂව දැක ''අමාත්‍යයන් මට වල්ලභයයි, සියළු කටයුත්තෙහි නියුක්ත වූ අමාත්‍යයාය, ස්ත්‍රීන් මා පියකරු ස්ත්‍රීය, එසේ හෙයින් මේ කටයුත්ත මාගේ පණ්ඩිත අමාත්‍යයා අතින් ප්‍රශ්නයක්කොට විචාරා අඥා කරමි'' සිතා අමාත්‍යයන් ගෙන්වා ආසනේක හිඳුවා කියන්නාහු ''ප්‍රශ්ණයක් කියමි. විසඳව''යි කීහ. ''යහපත දේවයන් වහන්සය''යි කියන්නා ''විසඳමි'' කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු ''යම් පර්‍වත පාර්ශවයෙක පස් පියුමින් සැදුනු විලක් සමීපයෙහි සිංහයෙක් වාසය කෙරෙයි. සිංහයාගෙන් ආරක්‍ෂාව තිබූ විල පැන් කැනහිලෙක් ඉඳුල් කෙළේය. එපැන් දමාපිය යුතුද? නොදමාපිය යුතුදැ?''යි කීහ. එබස් බෝධිසත්ත්වයෝ ඇසූ ගමනේම බෝධිසත්ත්වයෝ ''අන්තඃපුරයට වැදුනැ''යි සිතා කියන්නාහු ''මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, නොයෙක් සිව්පාවන් ගංභාවට බැස පැන් බොති. ඒ පැන් ඉඳුලක් නැත්තේය. එමෙන් රජ්ජුරුවන් වහන්ස, බිසවුන් වහන්සේ හළ නොහැක්ක. එසේ හෙයින් අමාත්‍යයා හා බිසවුන් වහන්සේට ප්‍රිය වී නම් ආඥා නොකළ මැනවැ''යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් කෝප සංසිඳී අමාත්‍යයා හා බිසවුන්ට ''ඉනිබ්බේ මෙසේ නොකටයුත්තක් කළා නම් දන්නමෝ වේදැ''යි භය ගන්වා කීහ. එතැන් පටන් එසේ වූ

නොකටයුත්තක් නොකළාහයි වදාරා 'පබ්බතූපත්ථර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක. කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ අමාත්‍යයන් හා බිසවුන් හා දෙදෙනා සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඇසූ තැන් පටන් එසේ වූ නොකටයුත්තක් නොකළාහ.

"එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරියෝය. පණ්ඩිත අමාත්‍යයෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

195. වලාහක (වලාහස්ස) ජාතකය

තවද කරුණානිධාන වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා ස්ත්‍රියක් කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇති භික්ෂූන් කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක් කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇතිව වාසය කෙරෙති. සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඒ අසා "සැබෑද? මහණ, ස්ත්‍රියක් කෙරෙහි තා පිළිබඳ සිත් ඇත්තේදැ"යි විචාළසේක. "සැබැවයි ස්වාමීනි" කියන්නා "මහණ, ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති වීමෙන් යකින්නන් අතට පැමිණ වෙළඳුන් පන්සියය මෙන් දුකට පැමිණෙන්නේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස තාම්‍රපර්ණී දීපයෙහි තම්මැන්නා නුවර යක්ෂ පුරයක් මවාගෙන බොහෝ යකින්නෝ වාසය කරන්නාහ. ඒසමයෙහි ඒ යකින්නෝ තමන්ගේ තම්මැන්නාවට පඩව් පාරු නැඟී මනුෂ්‍යයන් ආ කල උන් හා සමග වාසයකොට අනික් වෙළඳ කෙනෙකුන් නැව් නැඟී ආ කලට පළමු සිටියවුන් ඇසිල්ලෙකින්ම නාසා සිරගෙයි ලා උන් කන්නාහ. තම්මැන්නා ඉද්දට නැවෙක් නොආ නම් නාග දිවයින පටන් කැළණිය දක්වා මේ අන්තරා කඩයේ කඩක්කරේ ඇවිද දුටු නැවෙක් ඇත්නම් අල්වා කන්නාහ. මේ නියායෙන් දවස් හරනා සමයෙහි වෙළෙන්දෝ පන්සියයෙක් නැව් නැඟී යන්නාහු තාම්‍රපර්ණී දිවයිනට පාව ගියහ. එවිට යකින්නෝ තම තමන්ගේ වාසස්ථානයට මනුෂ්‍යයන් ඇති ස්ථානයක් මෙන් වප් වැපිරීම් සීසෑම් හා බල්ලන් කුකුලන් ආදී වූවන්ගේ නොයෙක් වෙස් මවා පෑහ. "මනුෂ්‍යයන් ඇති ගමෙකැ"යි සිතා ගොඩ බැසපු කල්හි ඒ යකින්නෝ එතැනට අවුත් ඒ වෙළඳුන්ට කන බොන කැවිලි සලස්වා කා බී අන්තයෙහි කියන්නාහු "තොප හැම කොයි සිට අවුදැ?"යි විචාරා ඉක්බිති "ස්වාමිපුත්‍රයෝ වෙළඳාමට ගියාහ. දැන් තුන් අවුරුද්දක් නොආහ. එසේ හෙයින් තොප ඇමත් වෙළඳුන් හෙයින් අප ඇමට ස්වාමිපුත්‍රව ඉඳුව"යි කීහ. ඒ නියාවටම ඒ යකින්නෝ තමන් හාවභාව දක්වා තමන් හැමට ලබාගෙන පන්සියයක් වෙළඳුන් තමන් ඇමට සලස්වා ගත්තාහ.

නායක වෙළෙඳාගේ භාර්යාවද රෑ පළා ගොස් මිනී කා ඇවිදින් ස්වාමිපුත්‍රයා ළඟම හොත් වේලාවට යකින්න ඇඟ සිසිලස තිබූ හෙයින් වෙළෙන්දා "මේ කිමෙක්දෝ හෝ"යි පරීක්ෂාකොට මිනී කන නියාව දැන පසුව දවස් උදෑසන වෙළෙඳුන් පන්සියය හා සමග ශරීර කෘත්‍ය කරන්නට ගොසින් නායක වෙළඳෙන්දා කියන්නේ "එම්බල, මුන් ඇම නම් යකින්නෝය. පළමු උන් පුරුෂයන් අප දැක කාපුහ. ඉනිබ්බේ ආ කෙනෙක් ඇත්නම් අප සේ තිබාගෙන අප කතී. එහෙයින් අප පලා යා යුතුය"යි කීහ.

එවිට ඉන් දෙසියපනසෙක් "මේ කුමණ බසෙක්ද? මෙසේ වූ දිව්‍යාංගනාවන් හා සමාන ස්ත්‍රීයන් ඇරපියා අපි යා නොහෙමු"යි කියා රඳුනාහ. දෙසියපනසෙක් "අපි ගැලවී යන්නේ කෙසේදැ?"යි සිත සිතා මුදු වැල්ලේ ඇවිදිනාහ. එකලට බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ හිමාලය වනයෙහි අජානීය සෛන්ධව ඉපිද කවුඩුවන්ගේ පැහැය හා සමාන වූ මුහුණක් හා ඉන්ද්‍රනීල මාණික්‍යමය වූ කෙස්වැටියක් හා පෙළාපු පුළුන් හා සමාන ධවල වූ පැයක් ඇතිව ආකාශයෙන් යන්නා වූ සෘද්ධි ඇතිව දවස් පතා තම්මැන්නාව සමීපයෙහි විලෙක සයංජාත ඇල් කා යන විටෙක "මා හා දඹදිවට යන්නෝ ඇද්දැ?"යි අඬගා යන්නාහ.

එසේ අඬගෑ කලට ඒ මිනිස් දෙසියපනස එතැනට අවුත් "අපි යම්හ"යි දොහොත් මුදුනේ තබාගෙන කීවාහ. එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ බිමට බැස පිට හිඳුවාගෙන, වල්ගයේ එල්ලනුන් වල්ගයේ එල්වාගෙන, සෙස්සන් ඔහුගේ ආනුභාවයෙන් ඇරගෙන ආකාශයට නැගී දඹදිවට ගොස් උන් උන්ගේ වාසස්ථානයට සලස්වා බෝධිසත්ත්‍වයෝ තමන්ගේ හිමාලය වනයට ගියාහ.

සර්‍වඥයන් වහන්සේත් "මහණෙනි, යම් භික්ෂුනී කෙනෙක්, උපාසක උපාසිකා කෙනෙක්, සිව්වනක් පර්ෂිදෙන් යම් කෙනෙක් ස්ත්‍රී විෂයෙහි ලෝභ වූනම් පඤ්චවිධ වූ වද විඳිනාහ. පඤ්චවිධ වූ වධය නම් කවරේද? යත්, අත් කැපීම එකෙක, කන් නාසා කැපීම එකෙක, මාපට ඇඟිල්ල කැපීම එකෙක, උරය කැපීම එකෙක, ඉස කැපීම එකෙක යන පඤ්චවිධ වූ වධ විඳිනාහුය. නරකාදී වූ සතර අපායෙත් බොහෝ දුක් විඳිනාහ"යි වදාරා නැවත වදාරන සර්‍වඥයන් වහන්සේ "මහණෙනි, යම් කෙනෙක් සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ බස් නොඅසා ස්ත්‍රී විෂයෙහි තමන් සිතූ සැටියේ වාසය කෙරෙත් නම් නායක වෙළෙන්දාගේ බස් නොඅසා යකින්නන්ට ගොදුරු වූ වෙළඳුන් දෙසියපනස හා සම වන්නාහ. යම් කෙනෙක් සර්‍වඥයන් වහන්සේගේ බස් ගිවිස එසේ වූ කටයුත්ත ඇරපූ නම් අස්වසා නායක වෙළෙඳුන්ගේ බස් ගිවිස ගැලවී ගිය වෙළඳුන් දෙසියපනස හා සම වන්නාහ. දිව්‍යලෝකයෙහි හා සොලොස් බඹලොවින් වින්ද මනා සම්පත් විඳිනාහ"යි කියා අමාමහ නිවන් දැක් වීමෙන් මේ ධර්‍මදේශනාව කුළුගන්වා මේ ජාතකය චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශ කිරීමෙන් මේ මේ 'වලාහක ජාතකය' ධර්‍මදේශනාව නිමවා වදාළසේක.

මේ ජාතකාවසානයෙහි ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

"එසමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේගේ අවවාද ගිවිස වෙළඳ පුත්‍රයෝ දෙසියපනස නම් බුදු පිරිසය, අශ්වව උපන්නේ නම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

196. මිත්තාමිත්ත ජාතකය

තවද කරුණාප්‍රවාහ වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවාසය කරන සමයෙහි උපාධ්‍යායන් වහන්සේ කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් බාල නමෙක් තමන්වහන්සේගේ උපාධ්‍යායන් වහන්සේ කෙරේ විශ්වාසී සේක. "මා කළ දෙයට උරණ නොවනසේකැ"යි වාන් ලන ලෙස පයියක් විඳිනට රෙද්දක් ඇරගත් පසු එපවත් උපාධ්‍යායන් වහන්සේට කීසේක. උපාධ්‍යායන් වහන්සේ "මාගේ කඩ කුමකට ඇරගත්තුදැ?"යි විචාරන්නා "නුඹවහන්සේ මා හා විශ්වාසය තකා ඇරගතිම්" කියන්නා "තොප හා මා හා කුමන විශ්වාසදැ"යි කියා අත්ලෙන් පාර කීපයක් ගැසුසේක.

මේ කථාව ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි ප්‍රකාශ විය. එබස් සර්‍වඥයන් වහන්සේ අසා "මහණෙනි, පළමුත් ඒ භික්ෂූහු කෝපි වූවෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ කසීරට බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ ගිහිගෙයි ආලය හැර හිමාලය වනයට වැද ඍෂිප්‍ර ජ්‍යාවෙන් පැවිදිව බොහෝ තාපසවරුන්ට ගණශාස්තෘව වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක්තරා තාපස කෙනෙක් ඇත. ඒ තාපසයෝ කුඩා ඇතෙක් වඩති. බෝධිසත්ත්‍වයෝ "ඒ ඇතා වැඩීමෙන් බොහෝ උපද්‍රව සැලසෙයි ඇරපියව"යි කීවත් ඇරපියා නොහී පුත්‍ර ප්‍රේමයෙන් වඩා මුහු කෙරෙව්වාහ. එකියන ඇත් ත්‍රිමද ගලිත වූ තැනැත්තේ තාපසයන් ඵලාපල ගෙණෙන්නට ගිය කීප දවසකින් ආ තැනැත්තන් දැක අල්වාගෙන මරා තළාපියා පලා

ගියෝය. බොහෝ තාපසවරු ඒ තාපසයන්ට කළමනා ආදාහනකොට එපවත් බෝධිසත්ත්‍වයන්ට කීහ. නැවත කියන්නාහු "ස්වාමීනි, වෛර මිත්‍රයන් දැන ගන්නේ කෙසේදැ?"යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නාහු "යම් අහිත මනුෂ්‍යා කෙනෙකුන් දුටු වේලේ පිළිසඳර කථා නොකෙරේද? සිනාවක් නොයේද? ඇස් දල්වා ප්‍රියව නොබලාද? දැක සතුටු නොවේද? යන මෙකී කාරණාවෙන් යුක්ත වූ තැනැත්තේ වෛරීය. මෙකී කාරණා නොව ඉන්නා තැනැත්තේ ප්‍රියකරුය"යි බොහෝ තාපසවරුන්ට අවවාද කියා සතර බ්‍රහ්මවිහරණයෙන් බඹලොව ගියාහයි වදාරා මේ 'මිත්තාමිත්ත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ඇතා වැඩූ තාපසයෝ නම් අතවැසි භික්ෂූහුය, ඇතා නම් උපාධ්‍යායෝය, ගණශාස්තෘව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

197. රාධ ජාතකය

තවද කරුණාගංගා වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ස්ත්‍රියක් කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇති භික්‍ෂූන් කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

හේ කෙසේද යත්?

එක්තරා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක් කෙරෙහි පිළිබඳ සිත් ඇතිව වාසය කරනසේක. භික්‍ෂූන් වහන්සේ සර්‍වඥයන් වහන්සේට දැන් වූ කල්හි "මහණ, තොප විසින් ස්ත්‍රීන් පිළිබඳ වූවයි කියා ලැබගත හැකිද? පළමු රැකවල් සලස්වාත් රැකගත නුහුණුවෝ වේදැ?"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ ගිරා ව උපන්සේක. උපන්නා වූ බෝධිසත්ත්‍වයන්ට රාධ යයි නම් වූහ. බෝධිසත්ත්‍වයන්ට මල් වූ පොට්ඨපාද නම් ගිරවාන කෙනෙකුන් ඇත්තාහ. මෙකියන ගිරවුන් දෙන්නා වැද්දෙක් අල්වාගෙන බ්‍රාහ්මණයෙකුට දින. ඒ බ්‍රාහ්මණ දරුකොට වඩා, බ්‍රාහ්මණ ඔබ්බකට යන්නේ තමන්ගේ දරුවන් දෙදෙනාට කියන්නේ "යම්සේ තොපගේ මව් බැමිණි වැරැද්දක් කෙරේ නම් වැරැද්ද වලකා ලව,උන්ගේ දුක් සුවයෙක් බැදෙව"යි කියා ගියහ. බමුණු ගියවක් පටන් බැමිණි අනාචාරයේ යෙදෙන්ට වන. දවසකට ගෙට එන යන මනුෂ්‍යයන්ගේ ගණනෙක් නැත. එවිට පොට්ඨපාද නම් බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මලණුවෝ බෝධිසත්ත්‍වයන්ට කියන්නාහු "බෑණන්වහන්ස, අපගේ පියාණන් වහන්සේ කියා ගියේ මෑණියන් වහන්සෙගේ වැරැද්දක් ඇති නම් වලක්වන්ට කියා ගියාවේද? එසේ හෙයින් මෙසේ වූ වැරදි බලා නොකියන්නේ කෙසේද? ඊට අවවාද කියව"යි කීය.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ "ඒ තොපට ඇයිදැ?"යි කීවත් පොට්ඨපාද නම් ගිරවා බැමිණිය කරා ගොස් "මෑණියන් වහන්ස, මෙසේ නොකටයුතු කරන්නේ කෙසේද? ඉනිබ්බේ මෙසේ නොකටයුතු නොකළ මැනව"යි කීය. එබස් මෑණියෝ අසා "යහපත පුත, ඉනිබ්බේ මෙසේ කටයුතු නොකරමි" කියා සතුටු සිත් ඇති කෙනෙකුන් මෙන් ළඟට ගොස් කැඳවාගෙන බොටුව කරකවා ගින්නේ ලා පුළුස්සා කාපුවාහ.

කල් යාමකින් බමුණා අවුත් ගෙයි ඉඳ රාධ නම් පුතණුවන් අතින් විචාරන්නාහු "තොපගේ මෑණියන්ගේ දෝෂයෙක් ඇද්දැ?"යි විචාළහ. එවිට රාධ නම් ගිරවානෝ කියන්නෝ "පියාණන් වහන්ස, නුවණැත්තෝ යම් කෙනෙකුන්ගේ වැරදි දුටත් නොකටයුතු අවස්ථාවේ නොකියන්නාහ. එසේ වූ අවස්ථාවේ කීමෙන් පොට්ඨපාදයාට වූ වධ පැමිණෙන්නේ වේදැ"යි කියා "මෙවේලේ පටන් මා මෙතෙන ඉඳීමෙන් මෑණියන් වහන්සේ මා කෙරෙහි උරණසේකැ"යි කියා බමුණා අතින් අවසර ඉල්වාගෙන වනාන්තරයට ගියාහයි වදාරා 'රාධ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි පොට්ඨපාද ව උපන් ගිරවානෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි රාධ ගිරවානෝ බුදුවූ මම්ම වේදැ"යි වදාළසේක.

198. ගෘහපති (ගහපති) ජාතකය

තවද කරුණාවට වාසස්ථාන වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ උකටලී වූ භික්ෂුවක් දැක් වූ කල්හි "මහණ, ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබඳ වීම යහපත් නොවෙයි, පෙරත් ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබඳව දුක් වූයේ නොවේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ පිටිසර ගමෙක ගොවි ව උපන්සේක.

එකල්හි ඒ ගමේ ගම්මුදලියා බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ භාර්යාව කෙරේ පිළිබඳව දවස් අරණේය. බෝධිසත්ත්‍වයෝ ඒ සංකාව දැන අල්වන්ට උත්සහ කරන්නාහ. එසමයෙහි සී සානා කාලය පැමිණ බොහෝ ගොවි තමන් බිජුවට වපුළාහ. වපුට බත් සායව කටුසර කා දවසරිනාහු. ගොයම්බඩ අවදියෙහි ගොවින් එක්ව ගම්මුදලින් කරා ගොස් කියන්නාහු "ගම්මුදලිනි, දෙමසක් විතර ගිය කල ගොයම් දා මඩුම්හ, ඒ දා මැඩිකල නුඹවහන්සේට වී දෙම්හ. දැන් අපට කන්ට මාළු ගොනෙකු දෙන්ට උවමැනව"යි කියා ඇරගෙන මරා කාපුහ. එවිට කීප දවසක් ගම්මුදියා බෝධිසත්ත්‍වයන් ගෙයින් ගිය නියාව දැන ගෙට අවුත් වැද ඉන්නා වේලාවට බෝධිසත්ත්‍වයෝත් පෙරලා ගෙට එන්නට වන්නාහ.

බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ භාර්යාාවත් ඒ දැක ගැලවී යන උපායක් නොදැක ගම්මුදලියාට කියන්නාහු "නුඹවහන්සේ ගේ මධ්‍යයේ සිට වී දෙවයි කිය මැනව, මම අටුයේ සිට වී නැතැයි කියම්" කියා සිටි වේලාවට බෝධිසත්ත්‍වයෝ ගෙට අවුත් දෙන්නාගේ කාරණා දැක කියන්නාහු "මේ මා වඤ්චා කරන ප්‍රයෝගයකැ"යි සිතා බෝධිසත්ත්‍වයෝ "ඇයි ගම්මුදලිය, තොප විසින් ගොනා දුන්නේ දෙමසකින් වී දෙන්ට වුව, දෙපෝයකුත් නොගිසින් ඉන්දදී දැන් කුමන විද ඉල්ලන්නේය"යි කිය කියා "තීත් කෙටුවේ වී නැති නියාව දැන දැන තොප කියන්නේ කුමන වීයක්දැ"යි කියා "ඇයි? ගම්මුදලිනි, තොප ගම්මුදලිකම් කරමැයි කියා අනුන්ගේ භාර්යාාව හා කථා කරන්නට කාරණා කිම්දැ?"යි ඉස කේපත අල්වා හෙළා යහපත්කොට ඇන පිටිකර තලා බොටුව අල්වා දමාපීහ.

ඒ ස්ත්‍රියද කොටුවෙන් බාගෙන ඇගේ ඉස කේපත අල්වා බිම හෙළාගෙන ඇණ මරා තලා "ඉනිබ්බේ මෙසේ වූ වැරුද්දක් නොකරව"යි කියා භය ගැන්වූහ. එවක් පටන් ගම්මුදලියා ඒ ගේ දිසාව බලන්නාක් නොකළේය. ස්ත්‍රීත් එසේ වූ අභිරහස චිත්තයෙක් නොසිතූහයි වදාරා මේ 'ගෘහපති ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ගොවි ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

199. සාධුසීල ජාතකය

තවද කරුණාසමුද්‍ර වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

හේ කෙසේද යත්?

එක්තරා බ්‍රාහ්මණයෙකුගේ දූන් සතරදෙනෙක් ඇත්තාහ. දූන් සතරදෙනා ප්‍රාර්ථනා කරන්නා වූ පුරුෂයෝ සතරදෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ පුරුෂයන් සතරදෙනාගෙන් එකෙක් රූපත් ව ඉඳීය. එකෙක් වයෝවෘද්ධ ව ඉඳීය. එකෙක් ජාතිසම්පන්න ව ඉඳීය. එකෙක් සිල්වත් ගුණවත් ව ඉඳීය. බ්‍රාහ්මණයාත් මේ කියන සතරදෙනාගෙන් "කාට මාගේ දූන් දෙන්දැ?"යි සිතා බුදුරජාණන් වහන්සේ සමීපයට පැමිණ මේ කාරණය බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ඇසුයේය. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරනසේක් "බ්‍රාහ්මණය, තමන්ට නොදැනෙන පමණක් විනා පෙර නුවණැත්තෝ ඒ කාරණය තට කීවෝ වේදැ"යි වදාරා බ්‍රාහ්මණයා විසින් ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එම නුවර බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද දිසාපාමොක් ආචාරීන් ව දවස් අරණසේක.

එසමයෙහි එක්තරා බ්‍රාහ්මණයකුගේ දූන් සතරදෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ දූන් සතරදෙනා ප්‍රාර්ථනා කරන්නා වූ පුරුෂයෝ සතරදෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ පුරුෂයන් සතරදෙනාගෙන් එකෙක් රූපත් ව හිඳිනේය. එකෙක් වයෝවෘද්ධ ව හිඳිනේය. එකෙක් ජාතිසම්පන්න ව ඉඳිනේය. එකෙක් සිල්වත් ගුණවත් වන්නේය. මේ කියන සතරදෙනා බ්‍රාහ්මණයා විසින් ගෙන්වා "කාට දෙන්දෝ හෝ"යි සිතා තමන් නොදන්නා හෙයින් බ්‍රාහ්මණයා දිසාපාමොක් ආචාරීන් ළඟට ගොස් එපවත් කීය.

එවිට දිසාපාමොක් ආචාරීන් කියන්නාහු "බ්‍රාහ්මණය, රූ ඇත්තාවුන්ට දීම යහපත, වයෝවෘද්ධයන්ට දීමත් යහපත, වංශවතුන්ට දීමත් යහපත, එසේ වුවත් සිල්වතුන්ට දීම උත්තමය"යි කීහ. "බ්‍රාහ්මණය, සිල්වත් පුරුෂයාට තමන් දූන් සතරදෙනාම දුන්න මැනව"යි වදාරා 'සාධුසීල ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයා නම් මෙසමයෙහිත් බ්‍රාහ්මණයාය. දිසාපාමොක් ආචාරී නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක. ඒ බණ අවසානයෙහි බ්‍රාහ්මණයා දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් මාර්ගයට පැමිණියේය.

200. බන්ධනාගාර ජාතකය

තවද කරුණාපූජාභී වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි බන්ධනයක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

හේ කෙසේද යත්?

එක් සමයෙක්හි උමන් පැහැර මංපහරණ සොරුන්ද, මිනී මරණ සොරුන්ද, මේ කියන සොරුන් අල්වා රජ්ජුරුවන්ට පෑහ. රජ්ජුරුවෝත් එ සොරුන් දඬුකන්තලයෙ ලීම්, පිටිතොල හයා බැඳීම්, දම් ලා මැසීම් ආදී වූ බොහෝ බන්ධනයට පමුණුවා හිරගෙයි ලැව්වාහ.

එකල පිටිසර සිට වහන්දෑ නමක් සැවැත් නුවරට වැඩිසේක් මේ බන්ධනාගාරයට පැමිණියා වූ මනුෂ්‍යයන් දැක එපවත් සර්වඥයන් වහන්සේට වැඳ සැලකොට ඉක්බිති "ස්වාමීනි, බන්ධනයට පැමිණි මනුෂ්‍යයන් දුටුම්හ. උන් ඒ බන්ධනයෙන් ගැළවීගෙන නොඑන්නා සේ තිබෙයි. මෙසේ වූ බන්ධනයට වඩා අනික් බන්ධනයෙක් පවා ඇද්දැ?"යි විචාළසේක. "මහණෙනි, මේ කුමන බන්ධනයක්ද? පඤ්චකාම විෂ නැමැත්තා වූ බන්ධන වේද, බන්ධන නම් එසේ වූ බන්ධනයෙන් ගැළවී යන්ට වේද බැරිය, එසේ වූ බන්ධනයෙන් පවා උත්තමයෝ ගැලවී ගියෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

හේ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ දුක්පත් කුලයක ගොවි ව ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ කනවැහුණු මෑණියන්ට අත් පා මැඩීම, උනුපැන් සිහිල්පැන් තිබීම ආදී වතාවත් තමන්වහන්සේ තනිවම කරනසේක.

බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මෑණියෝත් තමන් පුතණුවන් තනිවම දුක් ගන්නා හෙයින් බෝධිසත්ත්වයන්ට නොකියා ඔබ්බෙන් කුලස්ත්‍රියෙකු ගෙන්වා සරණපාවා දුන්හ.

මේ නියායෙන් දවස් අරණ සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මෑණියෝ එක්තරා ව්‍යාධියකින් නටහ. එසමයට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ භාර්යාාවන් බඩ දරුගැබක් පිහිටියේය. ඒ දරුගැබ පිහිටි නියාව බෝධිසත්ත්වයෝ නොදැන "භද්‍රාව, ගිහිගෙන් මට කම් නැත. තපසට යෙමි. අවසර දෙව"යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ස්ත්‍රී "ස්වාමීනි, මා බඩ ගර්භයෙක. ඒ ගර්භය ප්‍රසූත කළ කල වඩිනේ යහපතැ"යි කීහ. "යහපතැ"යි රඳා කිරි වපුරා පසු තපසට යන්ට සිතන අවස්ථාවට අනික් දරුගැබෙක් බඩ පිළිසිඳ ගත. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ සිතන්නාහු "මුන්ට කියා අවකාශ ඉල්වාගෙන යෙමි නම් මූ යා නොදෙති. මුන්ට මා නොකියා යා යුතුය"යි සිතා මධ්‍යමරාත්‍රී වේලේ හෙයින් නික්ම වීථියට බටහ. ඒ වේලාවට ගම් රැකවල්ලු දැක අල්වා ගත්හ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "මවුන්ට උපස්ථාන කරන්නා වූ මම අනික් නොකටයුත්තක් නිසා පිටත් වූයෙමි නොවෙයි, හිමාලය වනයට ගොස් තපස් කරන්නට යෙමි යි සිතා ආමි" කියන්නාහු එවිට ගම රැකවල්ලු ඇරපුවාහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ එතැනින් ගැළවී සිතන්නාහු "මේ වේලේ නික්මුනොතින් අනික් තෙනකදීත් ඇල්ලූ නම් නපුරැ"යි සිතා ඔබ්බේ ගෙයක රෑ ලැග පාන් වූ ගමනේ නික්මුනාහු, හිමාලය වනයට වැඳ ඍෂිප්‍ර ජ්‍යාවෙන් පැවැදිව "ගිහි බන්‍ධනයෙන් ගැලවී ගියෙමි"යි උපන්නා වූ ප්‍රීති වේගයෙන් උදන් අනන්නා වූ "යම් සේ සිර දඬුකම් ලැබ මැසීම්, බැඳීම් ආදී වූ බන්‍ධනයෙන් ගැලවීගත, හැකත් මතු පුත්‍රදාරාදීන් පඤ්චකාම විෂබන්‍ධනයෙන් ධෛර්‍ය්‍යවන්ත කෙනෙකුන් මිසක් ගලවීගත නොහැක්කා වූ ගිහිබන්‍ධනයෙන් මිදී මෙසේ වූ සැපයක් ලදිමි" උදන්අනා පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් බ්‍රහ්මලෝකයෙහි උපන්නාහයි වදාරා 'බන්ධනාගාර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි පියාණෝ නම් සුද්ධෝදන රජ්ජුරුවෝය, එසමයෙහි මෑණියෝ නම් මහාමායා දේවිය, එසමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන්ගේ භාර්‍ය්‍යාවෝ නම් යශෝදරා දේවිය, ගිහිබන්‍ධනයෙන් මිදුනු ගොව්යෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

මේ බණ අවසානයෙහිදි බොහෝ දෙනා සෝවන්, සෙදැගැමි, අනාගිමි, අර්හත් යන සතරඵලයට පැමිණියාහ.

201. කේලිසීල ජාතකය

තවද කරුණාස්වාමි වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ලකුණ්ටක භද්දිය තෙරුන්වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

ලකුණ්ටක භද්දිය ස්වාමීන් වහන්සේ මහා ඍද්ධිවන්ත සේක. මධුර වූ ධර්‍මකථික සේක. අවශේෂ රහත්භාවයක් නොව් සිව්පිළිසිඹියාපත් රහත්සේක. ලකුණ්ටක භද්දිය මහතෙර ස්වාමීන් මිටිව සාමණේර නමක් සේ සිටිනා හෙයින් තිස්ස නම උන්වහන්සේට "ඇයි සාමණේරයෙනි, කොයි ගියාදැ?"යි සිවුරු ඇඳ ඉස අත ගා මේ නියායෙන් උන්වහන්සේ ඇරගෙන කෙළ ජේතවනාරාමයට වැද සිවුරු ඒ ඒ තැන තැන්පත්කොට තබා සර්‍වඥයන් විසින් සුවදුක් විචාරා අන්තයෙහි "ස්වාමීනි, මිහිරිකොට බණ කියන්නා වූ ලකුණ්ටක භද්දිය තෙරුන්වහන්සේ කොයිදැ?"යි විචාළසේක.

"ඇයි? මහණෙනි, තොප කන් පොත්ත අල්වාගෙන කෙළපියා ආයේ ලකුණ්ටක භද්දිය තෙරුන්වහන්සේ වේදැ"යි වදාළසේක. එබස් අසා භික්ෂු වහන්සේ "ඇයි ඊනියා ආනුභාව ඇති මුන්වහන්සේ ලකුණ්ටක කෙළිනා රුවක් සේ වන්ට කාරණා කිම්දැ?"යි විචාළසේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ "මහණෙනි, තුමූ තමන්ට කොටගත් දෙයකැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රව උපන්සේක. එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ ක්‍රීඩාපරව දවස් අරණාහු මාළු අසුන්, මාළු රථ ඇත මැත ලී බන්දා කඩ වඩා සිනා සී කෙළිනාහ. මැලි ගැනුන් ගෙන්වා බඩපිට ගසා යථා එලීමාහ මාළු මිනිසුන් හා ඇතයවාපීය. මේ නියායෙන් රජ්ජුරුවන් ගහට කරන්නා දැක බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ තමතමන්ගේ දෙමව්පියන්ට කරන්නා වූ මාතෘ උපස්ථානය, පීතෘ උපස්ථානය හැර දෙමව්පියන් ඒ ඒ තැන යවාපීය.

මේ නියායෙන් ඒ රජ්ජුරුවන් වෘද්ධයන් හැරගෙන කෙළිනා හෙයින් අමාත්‍යයෝත් එලෙසම කෙළේය. ඒ නියායෙන් බොහෝ පව් පිරී මනුෂ්‍යයෝ දිව්‍යලෝකයට නොගොස් නරකයෙහිම උපන්නාහ. එවකට ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රයෝත් තමන්ගේ දිව්‍යභවනයෙහි අමුතුව උපදිනා දිව්‍යපුත්‍රයන් නොදැක "කුමන කාරණයෙක්දැ?"යි මනුෂ්‍යලෝකය බලන්නාහු "බරණැස් රජ්ජුරුවන් කරන්නා වූ අසද්ධර්මය නිසා නුවරවාසීනුත් එලෙසකොට නරකයෙහි උපදිති" කියා දැක "මා ගොසින් රජ්ජුරුවන්ට අවවාද කිව මැනවැ"යි සිතා මාළු වේසයක් මවාගෙන මාළු රථය ට නැගී මාළු ගොන් දෙන්නෙකු අදිනා ලෙස සලසාගෙන කිලාන් දෙසැලක් රථයේ තිබාගෙන "මා රජ්ජුරුවන්ට විනා කාටත් නොපෙනේව"යි සිතා අධිෂ්ඨානකොට ලා වීථියට බටහ.

ඒ වේලාවට රජ්ජුරුවෝත් මහත් වූ අලංකාරයෙන් සැරහී ඇතු පිටට පැන නැගී වීථියෙහි නික්ම තමන් ඉදිරියට එන්නා වූ මාළු රථයේ ශක්‍රයන් දැක "මේ මාල්ලා ඉවත ලව"යි අමාත්‍යයන්ට කීහ. අමාත්‍යයෝත් තමන්ට නොපෙණෙන හෙයින් "කොයිද සාමීනි" කියා විචාරන්නාහ. ඒ වේලාවට ශක්‍රයෝ තමන් පදිනා රථය ඇතු පිට උන් රජ්ජුරුවන්ගේ ඉස මුදුනෙන් රථය පැද ඉස සමීපයට ආ කල්හි කිලාන් සැලක් ඉස ගසා බිඳපුවාහ. නැවතත් එන අත අනිත් කිලාන් සැල ඉස ගසා බිඳපුවාහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ විපිළිසර ලෙසට පැමිණියාහ.

ඒ වේලෙහි ශක්‍රයෝ ශක්‍රාත්මභාවය මවාගෙන වජ්‍රායුධය ගත් අත් ඇතිව අවකාශයෙහි සිට "ඇයි රජ්ජුරුවෙනි, තොපට මාළු වේෂය නොපෙණෙන්නා සේ සිතාගෙන බොහෝ මාළු මිනිසුන් ගහටකොට කෙළින්ට කාරණා කිම්දැ?යි තොප එක තැනැත්තන් නිසා බොහෝ දෙන මාතෘ උපස්ථාන, පිතෘ උපස්ථාන හැර තොපම වැඩිමහල්ලන්ට කරන ගහටයෙන් බොහෝ දෙනා නරකාදි සතරඅපායෙහි දුක් විඳින්නාහ. මෙවක් පටන් එසේ මෙසේ අනාචාර කළානම් මේ මාගේ වජ්‍රායුධයෙන් තොපගේ ඉස සත්කඩක්කොට ගසමි"යි භය ගන්වා ගියහ.

රජ්ජුරුවෝ එවක් පටන් ශක්‍රයන් කී පරිද්දෙන්ම තමන් මාළු මිනිසුන් හා කැටිව කෙළනා වූ කෙළි නොකෙළිහයි වදාරා "මහණෙනි, යම් සේ හංසයන්, කොස්ලිහිණියන් ආදී වූ පක්ෂීන්ද, ඇතුන් අසුන් ආදී වූ සිව්පාවුන් ඇතුළු වූ සියල්ලෝම සිංහයා කෙරෙහි භය ඇතිව වාසය කෙරෙද්ද? එපරිද්දෙන්ම මහණෙනි, ලකුණ්ටක භද්දිය මහතෙරුන් වහන්සේ කුඩා උවත් උන්ගේ ගුණ මහිමවේද? බැළුව මැනවැ"යි වදාරා 'කෙළිසීල ජාතකය' නිමවා වදාළසේක්.

"එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් ලකුණ්ටක භද්දිය හ. ශක්‍රදේවේන්‍ද්‍රව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ"යි වදාළසේක.

202. ඛන්ධ (ක) වත්ත ජාතකය

තවද කරුණානාථ වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සර්ප දෂ්ට භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

එක් භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ විහාර සමීපයෙහි දර පලමින් සිටි කල එක් වෘක්ෂයෙක වසන්නා වූ සර්පයෙක් අවුත් ඒ භික්ෂු වහන්සේ දෂ්ට කෙළේය. එකල ඒ භික්ෂුන් වහන්සේ විෂ මූර්ජාවෙන් මළසේක.

ඒ කථාව භික්ෂූන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි කිය කියා උන්තැනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩවදාරා "මහාණෙනි, මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "අහිරාජ කුලයට මෛත්‍රී කළොත් මෙසේ නොවන්නේ වේදැ?යි පළමු අහිරාජ කුලයට මෛත්‍රීකොට කිසිම අන්තරාවකට නොපැමිණියේය වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ ව ඉපිද පඤ්චකාමය හැර හිමාලය වනයෙහි ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යායාවෙන් පැවිදිව බොහෝ තාපසවරුන්ට ගණ ශාස්තෘ ව වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි බොහෝ සර්පයන්ගෙන් තාපසවරුන් වහන්සේට භය පැමිණෙයි. එපවත් බොහෝ තාපසවරුන් ගණ ශාස්තෘ වහන්සේට කීසේක. උන්වහන්සේ එපවත් අසා "සතර කුලෙහි සර්පයන්ට මෛත්‍රී කරව"යි කියන බෝධිසත්ත්වයෝ මේ ජාතකයේ පළමුවෙනි ගාථාව කියනසේක්

"විරූපක්ඛෙහි මෙ මෙත්තං - මෙත්තං එරාපථෙහිමෙ
ඡබ්‍යාපුත්තෙහි මෙ මෙත්තං - මෙත්තං කණ්හාගොතමකෙහිච"

යන මේ ගාථාව කීහ. මෙහි අර්ථ මෙ මෙත්තං - මාගේ මෛත්‍රීය, විරූපක්ඛෙහි - විරූපාක්ෂක නම් නාග කුලයන් හාය, මෙ මෙත්තං - මාගේ මෛත්‍රීය, එරාපථෙහිමෙ - එරාපථ නම් නාග කුලයන් හාය, මෙ මෙත්තං - මාගේ මෛත්‍රීය, ඡබ්‍යාපුත්තෙහි - ඡබ්‍යාපුත්ත නම් නාග කුලයන් හාය, මෙ මෙත්තං - මාගේ මෛත්‍රීය, කණ්හාගෝතමකෙහිච, කණ්හාගොතමක නම් අහිරාජ කුලයන් හායි. "මෙසේ සතර කුලයන්ය. ඉදින් තෙපි මොවුන් කෙරෙහි මෛත්‍රී කළාහු නම් සර්ව සර්පොපද්‍රව නොවන්නේය"යි වදාරා දැන් සාමාන්‍යයෙන් මෛත්‍රී භාවනා දක්වන්නාහු

"අපාදකෙහි මෙ මෙත්තං - මෙත්තං දිපාදකෙහි මෙ
චතුප්පදෙහි මෙ මෙත්තං - මෙත්තං බහුප්පදෙහිමෙ"

යන මේ ගාථාව කීහ. මෙ මෙත්තං - මාගේ මෛත්‍රීය, අපාදකෙහි - අපාදක දීර්ඝ ජාතීන් කෙරෙහිය, මෙ මෙත්තං - මාගේ මෛත්‍රීය, දිපාදකෙහි - දිපාදක වූ මනුෂ්‍යයන් හා පක්ෂීන් හාය, මෙ මෙත්තං - මාගේ මෛත්‍රීය, චතුප්පදෙහි - චතුෂ්පාද වූ හස්ත්‍යශ්වාදීන් හාය, මෙ මෙත්තං - මාගේ මෛත්‍රීය, බහුප්පාදෙහි - ගොනුසු ආදී වූ බොහෝ පා ඇත්තවුන් කෙරෙහිය. මෙසේ මෛත්‍රී භාවනාවෙහි ස්වරූප දක්වා දැන් යාඥා වශයෙන් ආරක්ෂා දක්වන්නාහු,

"මා මං අපාදකො හිංසි - මා මං හිංසි දිපාදකො
මා මං චතුප්පදො හිංසි - මා මං හිංසි බහුප්පදො"

යන මේ ගාථාව කීහ. අපාදකො - අපාද සතෙක්, මා මං හිංසි - මා නහමක් පෙළාවා(නොපෙළාවා), දිපාදකො - දිපාද සත්ත්වයෙක්, මා මං හිංසි - මා නහමක් පෙළාවා, චතුප්පදො - සිව්පා සතෙක්, මං මං හිංසි - මා නහමක් පෙළාවා, බහුප්පදො - බොහෝ පා ඇති සතෙක්, මා මං හිංසි - මා නහමක් පෙළවා, දැන් අනොදිස්සක හෙයින් මෛත්‍රීය දක්වන්නාහු,

"සබ්බෙ සත්තා සබ්බෙ පාණා - සබ්බෙ භූතාච කෙවලා
සබ්බෙ භද්‍රානි පස්සන්තු - මා කංචි පාපමාගමා"

යන මේ ගාථාව කීහු. සබ්බෙ සත්තා - ඇම සත්හුද, සබ්බෙ පාණා - හැම ප්‍රාණීහුද, සබ්බෙ භූතාච කෙවලා - හැම භූතකයෝද, සබ්බෙ - හැමදෙනාම, භද්‍රානි - කල්‍යාණයන්, පස්සන්තු - දකිත්වා, කිඤ්චි - මොවුන් කෙරහි කිසි සතක්හු කරා, පාපං - පාප දුකක්, මා ආගමි - නහමක් නොපැමිණෙවා, මෙසේ හැම සතුන් කෙරෙහි අනෝදිස්සක හෙයින් මෛත්‍රී දක්වා දැන් තුනුරුවන් ගුණ සිහි කරන පිණිස

"අප්පමාණො බුද්ධො අප්පමාණො ධම්මො අප්පමාණො සංඝො"

යනු කීහු. බුදුධො - බුද්ධරත්නයද, අප්පමාණො - අප්‍රමාණය කරන්නා වූ ක්ලේශයන් නැති හෙයින් ගුණයන්ගේ ප්‍රමාණ නැති හෙයින්ද අප්‍රමාණයි, ධම්මො - ධම්මරත්නයද උක්තප්‍රකාර හෙයින් ප්‍රමාණ නොකොටහැකි හෙයින්, අප්පමාණො - ප්‍රමාණයක් නැත්තේය, සංඝො - සංඝරත්නය, අප්පමාණො - අප්‍රමාණ ධර්මය සමානයෝගයෙන් අප්පමාණයයි මෙසේ රත්නත්‍රයෙහි ගුණ සිහි කරව"යි වදාරා ප්‍රමාණ සත්ත්වයන් දක්වන්ට

"පමාණවන්තානි සිරිංසපානී අහි විච්ඡිකා සතපාදී උන්නානාභි සරබූ මූසිකා"

යනු සිරිංසපානී - දීර්ඝ ජාතීහු, පමාණවන්තානි - ප්‍රමාණකර ක්ලේශ සංයෝගයෙන්ද අප්‍රමාණකර ගුණයන් නැති හෙයින්ද ප්‍රමාණවත්හුයි, දැන් අහිංසා යනාදීන්ට උන් ස්වරූපයෙන්

දක්වත්. අහි - සර්පය, විච්ඡිකා - ගොනුසුය, සතපාදී - පත්තැයහ, උන්නානාභි - මකුළුවහ, සරබු - සිකනැලහ, මූසිකා - මීයහ යන මොහුයි. දැන් මත්තෙහි කටයුතු දක්වන්නාහු,.

"කතා මෙ රකඛා කතා මෙ පරිත්තා - පටික්කමනතු භූතානි
සොහං නමො හගවතො - නමො සත්තනනං සම්මාසම්බුද්ධනනති"

යන මේ ගාථාව කියත්. රත්නත්‍රයෙහි ගුණානුස්මරණය කරන්නා වූ, කතා - කරනලද, මෙ - මා විසින්, රක්ඛා - රක්‍ෂා තොමෝ, කතා - කරනලද, මෙ - මා විසින්, පරිත්තා - පරිත්තානයෝ, භූතානි - මේ මා කෙරෙහි අහිත අදහස් ඇති සත්ත්‍වයෝ, පටික්කමන්තු - පහවෙත්වා, සොහං - ඒ මම, හගවතො - අතීත වූ භාග්‍යවත් බුදුන්ට, නමො - නමස්කාර කෙරමි, සත්තනතං සම්මාසම්බුද්ධානං - අතීත වූ විප්සසී ආදී වූ සත් බුදුන්ට, නමො - නමස්කාර කෙරෙමි යනාදීන් ඛන්ධ පරිත්තය තපස්වරුන්ට ඉගැන්වූහ. එතැන් පටන් තාපසවරුන්ට සර්පයන්ගෙන් කිසි භයෙක් නුවුයේයයි වදාරා 'ඛන්ධකවර්ති ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි තාපසවරු නම් බුදු පිරිසය. ගණ නායකව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

203. වීර (වීරක) ජාතකය

තවද ස්වයම්බුද්ධ වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සර්‍වඥ කෘත්‍යයක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේගේ පන්සියයක් භික්ෂූන් වහන්සේ දෑගසව්වන් වහන්සේ ගොසින් බණ කියා ඇරගෙන බුදුන් කරා වැඩිසේක.

සර්‍වඥයෝ දෑගසව්වන් වහන්සේ දැක "තොප ඇම එන වේලාවට දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ කෙසේ උනුදැ?"යි විචාරා "සර්‍වඥ විලාසයෙන් ඉඳ බොහෝ විනාසයට පැමිණියෝය"යි වදාළසේක.

එබස් සර්‍වඥයෝ අසා "පළමුත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මාගේ ක්‍රියාව කරන්ට වැද බොහෝ විනාසයට පැමිණියෝ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එක් විලක දියකාව ව උපන්සේක. නමින් 'වීරක' නම් ව වසන සමයෙහි බරණැස් නුවර සාය ගසා බොහෝ දෙනාද ආහාර නැති හෙයින් කවුඩුවන්ට තබා දෙන කාවනු සේ බත් නොලබන්ට වන්නාහ.

සවිට්ඨක නම් එක් කපුටුවෙක් තමාගේ කවුඩු දේනුව හා සමග බෝධිසත්ත්‍වයන් වසන්නා වූ විලට ගොස් බෝධිසත්ත්‍වයන්ට ආදර දක්වා සිටියේය. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් "ඇයි සබඳ කුමක් නිසා අවුදැ?"යි විචාරා "නුඹවහන්සේට සේවය කරන්නට ආමි" කියන්නා "යහපතැ"යි කියා එතැන් පටන් තුමු ගොදුරු කා කවුඩාට දෙන්නාහ. කවුඩුත් බඩ පුරා ගොදුරු කා තමාගේ කැවිඩි ධේනුවටත් දෙන්නේය. මේ නියායෙන් දවස් හරණා සමයෙහි එක් දවසක් කවුඩා කියන්නේ "මුයිත් කළුපැහැය, මුයිත් දෙපා ඇත්තාහ, මමත් දෙපා ඇත්තෙමි. මුන් මැරු ගොදුරු කන්නේ කවුද? මම ගොදුරු මරා කමි" සිතා දවසක් දියකාවා ලඟට ගොස් කියන්නේ "සබඳ තොප මරාළු ගොදුරු කන්නේ කවුද? මම ගොදුරු මරා කමි" කීහ.

එබස් අසා දියකාවා කියන්නේ "දියෙහි කිමිද කන මසුන් හෙයින් අපට මිසක් තොපට බැරිය"යි කීවත් ඒ කපුටු ගොසින් "මසුන් මරා කමි"යි දියට බැස සෙවෙල් අස්සේ බැඳී පැන් බී මළාහ. ඒ කියන කවුඩාගේ කැවිඩිදෙන් කවුඩා නා හෙයින් බොධිසත්ත්‍වයන් කරා ගොස් කියන්නී

“මිහිරි කට හඬක් ඇති මොනරුන්ගේ කරට බඳු වූ නිල් වූ ග්‍රීවයක් ඇති සව්ට්ඨක නම් කවුඩා දැන් කොයිද?” වීරක නම් පක්ෂියාණන් වහන්සේ කියන්නේ “මා කීවා නොඅසා මානය උපදවා ගොදුරු කන්ට දියට බැස සෙවෙල් පය බැඳී මළේය”යි කීහ. එබස් කැව්ඩි අසා අඬා වැලප පෙරලා බරණැස් නුවරට ගියාහයි වදාරා ‘වීර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ‘මාගේ ක්‍රියාව කෙරෙමි’ කියා ගිය මළ කවුඩා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය, දියකාව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

204. ගංගානම් (ගංගෙයාය) ජාතකය

තවද දශබලධාරී වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි බාල භික්ෂූ දෙදෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත් නුවරවාසීහු කුලපුත්‍රයෝ දෙදෙනෙක් බුද්ධශාසනයෙහි මහණව අසුභ භාවනාදිය කොට රුවට බැඳී “මමද රූ ඇත්තෙමි. තොපි රූ ඇත්තේ නොවෙ”යි උනුන් හා වාදකොට එක් මාළු භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ ළඟට ගොස් “ස්වාමීනි, අප දෙන්නාගෙන් රූ ඇත්තේ කාටදැ?”යි විචාළසේක.

ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ කියනසේක් “තොප දෙන්නා නියාවට මගේ රුව යහපතැ”යි කීසේක. එබස් අසා භික්ෂූන් වහන්සේ “අප විචාළේ එකෙක මුන්වහන්සේ කීයේ එකෙකැ”යි රොස් ගසාගෙන නික්මුණසේක.

මේ කථාව ධම්සභා මණ්ඩපයේ රැස්ව උන් භික්ෂූන් වහන්සේ කිය කියා උන්තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩවදාරා “මහණෙනි, මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා සර්වඥයන් වහන්සේ “දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් මේ භික්ෂූන් දෙන්නා රුවට බැඳී ඇවිද්දෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ගංගා නම් ගංගාව සමීපයෙහි වෘක්ෂයක දේවතා ව උපන්සේක.

එසමයෙහි එක් ගංගා නම් මත්ස්‍යයෙකු හා යමුනා නම් මත්‍යයෙකු හා මත්ස්‍යයෝ දෙන්නෙක් උනුන් දැක “මාගේ රූ ඇත. තොපගේ රූ නැතැ”යි යනාදීන් තර්කකොට ගොඩ සමීපයේ උන්නාවූ ඉදිබුවෙකු සමීපයට අවුත් කියන්නෝ “ගංගා නම් මත්ස්‍යයාගේ රුව වැඩිද? යමුනා නම් මත්ස්‍යයාගේ රුව වැඩිදැ?යි විචාළහ.

එවිට ඉදිබුවා කියන්නේ “ගංගා නම් මත්ස්‍යයාගේත් රුව වැඩිය, යමුනා නම් මත්ස්‍යයගේත් රුව වැඩිය, උන් දෙන්නා නියාවට රුවින් නිග්‍රෝධ වෘක්ෂයයේ වට වූ කබලක් ඇති රිය ඉසක් සේ ඉස ඇති සතර ගාතයක් ඇති මාගේ රුවම වැඩිය”යි කිය.

එබස් අසා ඒ මත්ස්‍යයෝ දෙන්නා “තට එක් කාරණයක් කියන්ට කී කල නොයෙක් කාරණා කියයි” කිපී වරල් පතින් පැන් ඉස ගියාහයි වදාරා ‘ගඞගෙයා ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි මත්ස්‍යයෝ දෙන්නා නම් මේ ළදරු භික්ෂූහුය. එසමයෙහි වෘක්ෂ දේවතාව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

205. විතීය කුරුංගමිග ජාතකය

තවද ශාස්තෘ වූ සර්වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් සර්වඥයන් වහන්සේ නසන්ට කළ උත්සායක් නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් දවසක් ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් බුදුන් නසන්ට කළ උත්සාහය කිය කියා වැඩ උන්සේක. එතනට සර්ඥයන් වහන්සේ වැඩ "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්භාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "පළමුත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මහත් වූ උත්සාහ කළෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්ඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ කුරුංගමෘග ජාතියෙහි ඉපිද විලක් සමීපයෙහි ගසක් මුල වාසය කරනසේක.

ඒ විල වසන්නා වූ ඉදිබුවකු හා ගසෙක වාසය කරන්නා වූ කැරලයකු හා බෝධිසත්ත්‍වයෝ මිත්‍රව වසන්නා වූ එසමයෙහි එක් වැද්දෙක් බෝධිසත්ත්‍වයන් වසන්නා වූ ගස සමීපයෙහි වරමන්දෙන් ඉදි කරනලද උගුලක් සලස්වාලීය. බෝධිසත්ත්‍වයෝ උගුලෙහි පෙරයම බැඳුනාහ. වරපටින් ඒ මළ වරපට කඩාගත නොහී මරණප්‍රාප්තරාග(මරණ බියෙන්) වශයෙන් ඇඹූහ. ඒ අඬ අසා කැරලා හා ඉදිබුවා එතනට අවුත් "යහළුවාට දුක්බය පැමිණි කල ගලවා ගන්ට උවමනා වේදැ"යි සිතා කැරලා ඉදිබුවාට කියන්නේ "සබඳ ඉදිබුවානෙනි, නුඹගේ කට දත් ඇත. එසේ හෙයින් නුඹ වරමන්ද කපන්න. මම වැද්දාගේ ගෙට ගොස් මෙතනට ආ නොදෙමි" කියා ඉදිබුවා වරමන්ද කපන්නට සලස්වා තෙමේ වැද්දාගේ ගෙට ගොස් වැද්දාගේ ඉදිරියේ දොරපලය පිට උන්නේය.

වැදි ඉර පාන් වන්නට නැකැත් වේලා තබා නැගිට තෙබගත් අත් ඇතිව යන්ට වන. ඒ වේලාවට කැරලා කැරල් ශබ්දය අඬා පියාපත් තබා මූනට ගැසීය. එවිට වැදි "කාලකන්ණි පක්ෂියා ඇඟ ගැසිනැ"යි කියා පෙරලා ගෙට වැදි ගියේය. එවිට කැරලා සිතන්නේ "දෙවැනි ආ වර නික්මෙන්නේ පැල දොරනැ"යි සිතා පැලදොර පලය පිට උන්නේය.

ඒ වේලාවට වැදිත් "ඉදිරියේ දොරින් නික්මුණු හෙයින් කැරලා ඇග ගැසින. පැල දොරින් යෙමි" සිතා පැල දොර බලා නික්මිණ. එවිටත් කැරලා ඇඟ ගැසිනි. ඒ වේලාවටත් "කාලකන්ණි පක්ෂියා ඇඟ ගැසිනැ"යි කියාත් "වැලක මා නික්මුණු වේලේ පක්ෂියා ඇග ගැසිනැ"යි කියා "රෑ නොගොස් උදෑසනක් සේ යෙමි" සිතා රෑ වැද නිදා පාන් වූ දොරින් පැයක් ගිය වේලේ නික්මිණ. ඌ නික්මුණු පවත් කැරලා වහා ගොසින් මුවාට කීය. ඒ වේලාවට ඉදිබුත් තමාගේ කුඩා දත් වලින් වරපට කඩාගෙන තුන්පටකින් දෙපටක් කපා හළ, දත් ටැම්මෙන්නා සේ මහත් වේදනාවට පැමිණ කටින් ලේ ගොසින් අසේනිව වැද හොත්තේය.

ඒ මුවා එවිට වැද්දා තෙබ ඇතිව එන්නාවුන් දැක අරාපීනුයේය. වරපට කඩාගෙන වහා බැද්දට වන. කැරලා ගසට නැංගේය. ඉදිබුවා දියට යා නොහී එතනම වැද හොත්තේය.

ඉදිබුවා රැගෙන පසුම්බියේ ලාලා කනුවක් පිට එල්වාලීය. එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ ඉදිබුවාට වූ වද දැක වැද්දාට ලං නොව නුදුරුව පෙණුනාවූය. වැදි මුවා පසුපස්සේ නික්මිණ. මුවා අතට අසුවන්නා සේ ගැවී ගැවී නික්ම වැද්ද වූ මහවනයේ ලා මුවා ලංවූ මගින් ඉදිබුවා උන්තැනට වහා අවුත් අහ බාලා පසුම්බිය ඉරා ඉදිබු බා මැත්කොට කියන්නේ "ඉදුබ, තොයි දියට වැද යව. කැරලා තොයිත් වෘක්ෂයට පැන නැඟේව"යි කියා ඒ අර්ථය ප්‍රකාශකොට දක්වන සර්ඥයන් වහන්සේ "මහණෙනි, ඒ මුවා කී නියායෙන්ම ඉදුබුත් දියට බට, කැරලා ඔබ්බකට ගියේය. මුවාත් වනයට වන. වැදි දෙවැනිව එතන්ට අවුත් ඉදුබා නොදැක සිස් වූ පසුම්බිය හැරගෙන තමා ගෙටම ගියේය"යි වදාරා 'කුරුංගමිග ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි වැදිතෙම දේවදත්ත ස්ථවිරය. ඉදිබුවා නම් මෞද්ගල්‍යායන ස්ථවිරිය. කැරලා නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය. කුරුංග මිග ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

206. අස්සක ජාතකය

තවද දීපදොත්තම වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පුරාණ දුතිකාවක් අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් ස්ත්‍රියක් නිසා උකටලී වූ භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ දක්වන්නා "මහණ, තාගේ අභිප්‍රාය(කැමැත්ත) මිසක්, තා කෙරේ ඇගේ අභිප්‍රායක් නැත. එසේ වුවත් තෝ ඈ කෙරේ ආලයෙන් පළමුත් බොහෝ දුක් වූයේ නොවේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස පොතලී නුවර අස්සක නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි උන්ගේ උබ්බරී නම් බිසෝ කෙනෙකුන් ඇත්තාහ. පංච කල්‍යාණයෙන් යුක්ත වූ විශිෂ්ඨවූ රූ ඇත්තිය. මනුෂ්‍ය රූපය ඉක්ම සිටියාහ. දිව්‍යාංගනාවකගේ රූපයට ආසන්නව සිටියහ.

මේ රූ ඇත්තා වූ ආග්‍රමහේසිකා බිසව එක්තරා ව්‍යාධියකින් මළහ. රජ්ජුරුවෝ ඒ බිසව් කෙරේ බොහෝ සෝකයෙන් බිසවුන් දෙනක ලා කුණු නොවන්ට තෙල් පුරා වත්කොට තමන් වැදහෝනා යානයට ලා නොකා නොබී උන්හ. අමාත්‍යයන් ආදී අය "ස්වාමීනි, සර්‍ව සංස්කාරයම අනිත්‍යයහ. එසේ හෙයින් වික්‍ෂෙප නොවුව මැනවැ"යි කීවත් රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ වික්‍ෂෙපය ඇරගත නොහී සත්දවසක් නොකා නොබී දවස් අරින්නට වන්නාහ.

එසමයෙහි පුරණලද බෝධිසම්භාර ඇති අප මහබෝසතාණෝ හිමාලය වනයෙහි පැවිදිව ධ්‍යාන ක්‍රීඩාවෙන් දවස් අරණසේක් එක් දවසක් ලෝකය දිවසින් බලා වදාරණසේක් "අස්සක නම් රජ්ජුරුවන්ගේ දුක්ඛය බලා, මම ගොසින් උන්ගේ දුක්ඛය හරින්ට උවමැනව"යි සිතා ආකාශයෙන් ඒ නුවරට අවුත් ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ මඟුල් උයනේ සල්වට මත්තේ රන් පිළිමයක් සේ වැඩ උන්සේක. එතනට එක් බ්‍රාහ්මණ මානවකයෙක් ආය. එවිට තාපසයෝ කියන්නෝ "තොපගේ රජ්ජුරුවෝ දශරාජ ධර්‍මයෙන් රාජ්‍යය කෙරෙද්දැ?"යි විචාළහ. එවිට බ්‍රාහ්මණ මානවකයා කියන්නේ "ස්වාමීනි, ඉන් අඩුවෙක් නැත. උන්වහන්සේගේ අග්‍රමහේසිකා බිසවුන් වහන්සේ නැසී ගියසේක. එසේ හෙයින් සෝකාතුරසේක. නුඹවහන්සේ වැනි ස්වාමීන් විසින් ඒ සෝකය හළ මැනව"යි කීය. එබස් තාපසයෝ අසා "ඒ කියන රජ්ජුරුවන් අපි නාඳුනම්හ. අඳුනමෝ නම් එකියන බිසවුන්ගේ උත්පත්තියත් කියා බිසවුනුත් පා සෝක තුනී කරන්නෝමෝ වේදැ"යි කීහ.

එබස් බ්‍රාහ්මණ මානවකයා අසා "රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කැන්දාගෙන එමි. නුඹවහන්සේ මෙතන වැඩ උනමැනව"යි කියා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් එපවත් කීහ. රජ්ජුරුවෝ දිවැස් ඇති තාපස කෙනෙකුන් ආ නියාව අසා "ඒ තාපසයෝ මාගේ බිසවුන්ගේ උත්පත්තිය දනිති. එසේ හෙයින් උන් කරා යෙමි"යි සිතා අමාත්‍යය මණ්ඩලය පිරිවරා උයනට ගොස් තාපසයන් දැක "තාපසයන් වහන්ස, මාගේ බිසවුන්ගේ උත්පත්තිය දන්නාසේක්දැ?"යි විචාළය. "එසේය මහරජ, දනිමි" කියන්නා "එසේ වීනම් උපන් ස්ථානය කිය මැනව"යි කියන්නා "මහරජ, ගොමපැණි ව උපන්නාහ"යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ "මේ කියා රූපශ්‍රීයක් ඇති තැනැත්තෝ ගොමපැණි ව උපද්දිද? ඒ අදහාගත නොගනිමි"යි කීහ. "එසේ වීනම් රජ්ජුරුවෙනි, උන් මෙතනට ගෙන්වා පාමදැ?"යි කීහ. "යහපත ස්වාමීනි" කීහ.

එවිට තාපසයෝ "ගොමපැණියා හා උන්ගේ වල්ලභ ගොම පණුවා හා දෙදෙනා ගොම උන්ඩි දෙකත් පෙරල පෙරලා එත්"යි අධිෂ්ඨාන කළහ. එම නියායෙන් ගොමපණුවා ඉදිරිකොට ලා ගොමපැණි ගොම උණ්ඩයත් පෙරල පෙරලා එතනට ආවාය. එවිට තාපසයෝ "එන්නා වූ ගොමපැණි නම් උබ්බරී නම් බිසව්ය"යි කීහ. නැවත තාපසයෝ කියන්නාහු "මහරජ්ජුරුවෙනි, මුන් විසින් පූර්‍වජාතියෙහි තමන්ගේ රූප මදයෙන් මත්‍ව කිසි පිනක් කරන්ට නුවූය. එසේ හෙයින් මෙසේ උපන්නාහ. මුන් ලවා කථා කරන්මදැ"යි කීහ. එබස් අසා "යහපතැ"යි කී විසින් උබ්බරී

නම් බිසවුන් ලවා “උබ්බරිනි, තොපගේ ජාති ශ්‍රො කියව, තොපගේ රජ්ජුරුවන්ට ප්‍රිය ඇද්දැ”යි විචාළහ.

එවිට ගොමපැණියා “තාපසයන් වහන්ස, රජ්ජුරුවන් වහන්සේ හා මා හා ආදී මේ උද්‍යානයෙහි බොහෝ කෙළි කෙළපියා වාසය කරනලදි. දැන් ජාතියෙන් වෙන් වූ හෙයින් රජ්ජුරුවන් හා මා හා කුමන විශ්වාසදැ”යි කිව. එබස් අසා රජ්ජුරුවෝ බිසවුන් කෙරේ තෘෂ්ණාව ඇර රජ්ජුරුවෝ මිනිය ගෙන් පිටත් කරවා ඉස් සෝධා නාහා සෝක තුනීකොට තාපසයන් කී අවවාද නියාවට දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහයි වදාරා ‘අස්සක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි අස්සක රජ්ජුරුවෝ නම් මේ කියන ශාසනයෙහි උකටලී වූ භික්ෂූහුය, උබ්බරී බිසව නම් මේ උකටලී කළා වූ ස්ත්‍රීහුය. එසමයෙහි මේ කාරණය තපසයන්ට කී බ්‍රාහ්මණ මානවකයා නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය, තාපසව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

207. සුංසුමාර ජාතකය

තවද මුනීන්ද්‍ර වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ වධයට උත්සාහ කිරීමක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් දවසක් සංඝයා වහන්සේ ධර්‍මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව “දේවදත්ත ස්ථරියෝ සර්‍වඥයන් වහන්සේට වධයට උත්සාහ කෙරෙති” කිය කියා උන් තැනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්ත උනුදැ?”යි වදාරා එපවත් අසා “පළමුත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මා නසන්නට උත්සාහකොට භයක් විචරත් උපදවාගත නුහුනුවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ගංගාවක් සමීපයෙහි බැද්දක වානරව ඉපිද දවස් හරණසේක.

එසමයෙහි එක් කිඹුල් දෙනක් බෝධිසත්ත්වයන් දැක බෝධිසත්ත්වයන්ගේ හෘදය මාංශය කන්ට දොළෙක් ඇතිව එපවත් තමාගේ කිඹුලාට කියන්නී “ස්වාමිපුත්‍රයාණෙනි, ඇත් සමාන බල ඇති වානර රජ්ජුරුවන්ගේ හෘදමාංශ කන්නට මට දොළක් උපනැ”යි කියන්නා ඊට කිඹුලා කියන්නේ “අපි ජලයෙහි වාසය කරන්නෝය, ඔහු වනාභි ගොඩ වාසය කරන්නේය, එසේ හෙයින් උන්ගේ හෘදය මාංශය ගෙණෙන්ට මට පිළිවන්දැ?”යි කීහ.

එබස් අසා කිඹුල්දෙන කියන්නී “ස්වාමීනි, නුඹ දන්නා යම් උපායකින් හෘදමාංශය ගෙනෙන්න, නොගෙනාවොත් මාගේ ජීවිතය නොතිබෙ”යි කිව. එබස් අසා කිඹුලා “යහපතැ”යි කියා වදාරා වානර රජ්ජුරුවන් වසන ගස සමීපයට ගොස් “වානර රජ්ජුරුවෙනි, ඇයි තොප කසට එලාපල කා මෙතන ඉන්නේ බලාත් එගොඩ අඹ, දොඹ, දෙල්, බෙලි, කිතුල්, තල් ආදී වූ මිහිරි එලාපල ඇති වනයේ වාසය කළොත් නපුරුදැ?”යි විචාළාහ.

එබස් අසා වානර රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “කිඹුලානෙනි, දෙබිත්තියේ ගසා වතුර යෙමින් සිටියදී ගඟ මෙගොඩ සිට එගොඩට පැනපිය නොහැක්ක, කුමක් කෙරෙමිදැ?”යි කීහ.

එවිට කිඹුල් කියන්නේ “තොපගේ අභිප්‍රාය(කැමැත්ත) ඇත්නම් මාගේ පිට ඉඳවාගෙන ගොඩ ලා ගනිමි” කීය.

එබස් වානර රජ්ජුරුවෝ අසා “යහපත පිට පැලව”යි කීය. කිඹුලා පිටට පැන නැංගාහ. එවිට කිඹුල් වඳුරාණන් පිට හිඳුවා ගඟ මධ්‍යයට ගොස් දියෙහි ගිලෙන්නට වන. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ “මේ කිම්ද? සබඳ, මා ඇරගෙන දියෙහි ගිලෙව්නැ”යි කීහ. එබස් අසා කිඹුලා කියන්නේ “තොපට එලාපල දෙන්ට උන් එකෙක්ද? මාගේ කිඹුල්දෙන් තොපගේ හෘදමාංශ උවමැනවැයි මා හට කී සෙයින් තොප මරා හෘදමාංශ ගන්ට ගෙනාවෙමි” කීහ.

එබස් අසා වානර රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “එසේ සිතන්නේ යහපත වඳුරාන්ගේ හෘදය මාංශය ළෙයි තිබේ නම් ඒ ඒ තෙන පිණීමෙන් සුනුවිසුනු නොවේදැ?”යි කීය. එබස් අසා කිඹුල් “තොපගේ හෘදය මාංශය කොයි තිබේදැ?”යි කීය. බෝධිසත්ත්‍වයෝ එතනට ලං වූ විලී ණ වූ දිඹුල් ගෙඩි ඇති ගසක් දැක “තෙල දිඹුල් ගසෙහි එල්ලෙන්නේ මාගේ හෘදය මාංශය”යි කීහ.

එවිට කිඹුලා “එසේ වීනම් තොප නොමරමියි හෘදය මාංශය මට දෙව”යි කියා වඳුරා ගොඩලීය. වඳුරු ගසට නැගී “තාගේ ගොඩ තිබූ අඹ දඹයෙන් මට කිසි ප්‍රයෝජනයක් නැත, එම්බල අඥාන වූ කිඹුල, වඳුරන්ගේ අක්මාව ඔබ්බේ තිබේද? තා මහත් පමණ මිසක් තාගේ ළෙයි කිසිම නුවණෙක් නැත්තේ වේද? තා වඤ්චා කළ නියාව තෝ නොදන්නේය. එසේ හෙයින් තෝ තාගේ විමානයට පලා යව”යි කීහ.

කිඹුල් දාසින් පැරදගිය එකෙකු සේ වික්ෂේපයට පැමිණ තමා ඉන්න වාසස්ථානයට ම ගියේයයි වදාරා ‘සුංසුමාර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කිඹුල්දෙන නම් චිඤ්චිමානවිකාය, කිඹුලා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. වඳුරු ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

208. කක්කර ජාතකය

තවද භාග්‍යවත් වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සැරියුත් සාමීන්ගේ විහාරයෙහි බාල භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

සැරියුත් සාමීන්ගේ අතවැසි භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ කය ආරක්‍ෂා පිණිස “උෂ්ණ බත් කැවොත් පත්තය කුපිත වේ”යි කියා උෂ්ණ වේලාවෙහි තමන්වහන්සේ කයට කිසි දුකක් වැද්ද නොදී රකිනාසේක.

මේ නියාව ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා උන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩවදාරා “මහණෙනි, මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මූ තමන් ශරීරයට කිසි දුකක් වැද්ද නොදුන්නේ වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වනයෙහි වෘක්‍ෂ දේවතාව උපන්සේක.

එසමයෙහි ලිහිණි වැද්දෙක් පක්‍ෂි ධේනුවක් ඇරගෙන කොරවකුන් බඳන්නේය. පළමුත් මැදිරියෙක අසුව ගැලවී ගිය කොරවකු ඒ වැදි බඳන්ට උත්සහ කෙළේය. පළමුත් තමා අසු වූ හෙයින් ඒ වැද්දහුට අසු නොවී වැද්දහු ලාලු මළවල පය නොතබන්නේය. වැදිත් “අවශ්‍යයෙන් උවමැනවැ”යි සිතා උත්සහකොට ඇවිදින්නේ පළමුත් තමා බැඳුනු හෙයින් මළට අසු නොවී ගැලවී දවස් අරනේය.

එවිට වැදි සිතන්නේ “මළ ඉඳුවා බැරිමය”යි සිතා තමා උස නියාවට කුඩුවක් ඉදිකොට ඊ අතු බේරා තුමු ගසක් හැටියට නික්මුනාහ. එවිට කොරවකා වැද්දා වූ නියාව දැන සිතන්නේ “මූ සීහි කරන්ට උවමැනවැයි මෙකල වනාන්තරයෙහි ඇවිදින්නෙම් බොහෝ අඹ, දඹ, දෙල්, බෙලි, කිතුල් දුටු විරි , මෙසේ ඇවිදිනා ගසක් දුටු විරුද? තාගේ වඤ්චාවට මා අසුවන්නේ නැතැ”යි කියා පියා අඬාගෙන පලා ගියහ.

වැදිත් පක්‍ෂියා පලාගිය පසු කියන්නෝ “එසේ වීනම් පක්‍ෂියා මන්දිරය කඩාගෙන ගිය වනැයි එසේ හෙයින් මූ සොරකම් දන්නේ ය”යි ඔබ්බට ගොසින් පක්‍ෂීන් බඳගෙන තමාගේ වාසස්ථානයට ගියේයයි වදාරා මේ ‘කක්කර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ලිහිණි වැදි නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය, කොරවකා නම් ශරීරය රක්‍ෂා කරන්නා වූ භික්ෂුහුය, මේ කාරණය ප්‍රත්‍යක්‍ෂකොට දුටුවා වූ වෘක්‍ෂදේවතාවා නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

209. කන්දගලක ජාතකය

තවද ලෝකනායක වූ සර්වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සුගතාලය අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් දවසක් ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ සර්වඥ විලාසය කළ නියාව කිය කියා වැඩඋන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි,
පෙරත් මූ මාගේ විලාසය ධරා බොහෝ දුක්ඛයට පැමිණියෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ නමින් ඛදිරව නම් කැරලව ඉපිද කිහිරි වනයෙහි දවස් අරණසේක.

එසමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන්ට යාළු ව එරබදු ඉඹුල් ආදී වූ ස්ථානයෙහි වාසය කරන්නා වූ කන්දගලක නම් කැරලෙක් බෝධිසත්ත්වයන් කරා ආය. බෝධිසත්ත්වයෝ තමන්ගේ කිහිරි වනයෙහි කිහිරි ගස් විද පණුවන් කැරලාට ලූහ.

කැරලා බෝධිසත්ත්වයන් ලූ පණුවන් කැවුම් කන්නා සේ කා කීප දවසකින් මොහු සිතන්නේ "මොයිත් ගස් විද කන්නෝය. මුන් විදිනා ගස් මම් ම විද නොහෙන්දැ"යි සිතා එක් දවසක් කියන්නේ "යහළු, තොප විදිනා ගස් මම විද පණුවන් කම්. තොප ගස් විද ආයාස නොගනුව"යි කීය.

බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "තොපට පිළිවන් එරබදු, ඉඹුල් ආදී ගස් විද පණුවන් කතොත් විනා මේ හර ඇති කිහිරි ගස් විදින්නට බැරිය"යි කියන්නා "ඒ කිම්දැ?"යි මහා වේගයෙන් ගොස් කිහිරි ගසෙහි හොට ඇන හොට කඩාගෙන, ඔළුවත් පළාගෙන දැස් උඩඉඳුවා මහත් වූ වේදනාවට පැමිණ ගස එලීගෙන ඉන්ද නොහී මූර්ඡාව බිම වැටී කුමක් බවත් නොදැන නන්දොඩන්නේ "සිහින් වූ පත් ඇති යකඩ සේ තද වූ ගස කුමන ගසෙක්දැ"යි විචාළෝය.

බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "තොප විද අභ්‍යාස ගස් නොවිද මා කියමන් නොගෙන බොහෝ ආයාසයට පැමිණියාව, මේ ගස් නම් කිහිරි ගසැ"යි කීහ. එකියන පක්‍ෂියා එතනම මළහයි වදාරා 'කන්දගලක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි කන්දගලක කැරලා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය. ඛදිරව නම් කැරලා ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

210. සෝමදත්ත ජාතකය

තවද විනායක වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ලාලුදායි ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද යත්?

ලාලුදායි ස්ථවිරයන් වහන්සේ සභයක ඉද බස්පස් කියන්ට වන්සේක් නම් කියන බස තබා නොකියන බසම කියනසේක. මුන්වහන්සේගේ අඥාන කම ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ

මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩඋන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා ''මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?''යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා ''පළමුත් ලාලුදායියෝ එසේමය''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ කසීරට බමුණු ගමක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ සෝමදත්ත නම් බ්‍රාහ්මණ ව තක්සළා නුවරට ගොස් දියපාමොක් ආචාරීන් ලඟ ශාස්ත්‍ර ඉගෙන පෙරලා දෙමව්පියන් කරා අවුත් දුක්පත් හෙයින් ''රජ්ජුරුවන් වහන්සේට සේවයකොට දෙමව්පියන් රකිමි'' සිතා බරණැස් නුවරට ගොස් රජ්ජුරුවන්ට රාජවල්ලභව දවස් අරණා සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේගේ පිය වූ බ්‍රාහ්මණයන්ගේ සානා ගොන් ගෙයක් ඇත. ඒ ගොන් ගෙයෙන් එක් ගොනෙක් නැසින. ''එපවත් පුතණුවන්ට කියමි'' සිතා බරණැස් නුවරට ගොස් ''සෝමදත්ත නම් පුතණුවෙනි, මාගේ ගොන් ගෙයෙන් ගොනෙක් නැසින, ඊට ගොනෙකු රජ්ජුරුවන්ට කියා මට ඉල්වා දෙව''යි කීය.

එබස් බෝධිසත්ත්වයෝ අසා ''පියණන් වහන්ස, රජ්ජුරුවන් වහන්සේට වල්ලභ වූ ගමනේදී 'ගොනෙකු දුන මැනව'යි කියන්ට මට යොග්‍ය නොවෙයි. නුඹවහන්සේම රජ්ජුරුවන් වහන්සේට කියා ඉල්වාගත මැනවැ''යි කීහ. එවිට පියාණන් වහන්සේ කියනසේක් ''පුත දෙන්නෙකු සිටියදී යම්ම දෙයක් මට කියන්ට බැරිය, මම කන්නලව් කියන්නෙම් සිටින ගොනතා ඇරගන්ට කියතොත් විනා කන්නලව් කියාගෙන ගොනෙකු ඇරගත නොහෙමි'' කීහ. ''එසේ ගොනා දෙතත් ගොනෙකු ඇරගතත් නුඹවහන්සේ ම කිව මැනව, මම ඊට උපායෙක් කියාලමි'' කියන්නාහු ''රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දුටුවිට '**ජයතු භවං මහාරාජ**' කියා ආශිර්වාදකොට ගාථාවක් කිය මැනවැ''යි කියන්නාහු

''වෙ මෙ ගොණා මහරාජ - යෙහි ඛෙත්තං කසාමසෙ
තෙසු එකො මතො දෙව - දුතියං දෙහි ඛත්තිය''

යන මේ ගාථාව කිව මැනවැ''යි කියා. මෙහි අභිප්‍රාය(අදහස) ''මහරජ්ජුරුවන් වහන්ස, මාගේ සීසාන ගොන්නු දෙන්නෙක් ඇත්තාහ. ඉන් එක් ගොනෙක් මළ, ක්‍ෂත්‍රියෙශ්වර රජ්ජුරුවන් වහන්ස, අනික් ගොනෙකු දෙවා වදාළ මැනවැ''යි කියා මේ ගාථාව අවුරුද්දකින් උගන්වා අවුරුද්ද මුළුල්ලේ සුවඳ ගස් ඇත්තා වූ සුසානයෙක පිදුරු කැරලි රැසක් සේ සිටුවා ''මූ රජ්ජුරුවෝය, මූ සෙනවිරද්දු ය''යි කියා මේ නියායෙන් අස්ථාන කෝල අරවා ඉක්බිති බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පියාණෝ ''පුත ගාථාව වනපොත් ව ගියේය''යි කියන්නා ''යහපතැ''යි පඬුරක් ගෙන්වාගෙන පියණනුත් කැඳවාගෙන රජ්ජුරුවන් දැක සිටියාහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පියාණෝ රජ්ජුරුවන් දැක ''ජයතු භවං මහාරාජ'' කියා තමන් ගෙනගිය පඬුරුත් දී රජ්ජුරුවන් දැක සිටියාහ. එවිට රජ්ජුරුවන් විසින් ''සෝමදත්තයෙනි, මූ තොපගේ පියාණෝදැ''යි විචාරන්නා ''එසේය ස්වාමීනි'' කී අවස්ථාවෙහි බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පියාණෝ කියන්නාහු

''වෙ මෙ ගොණා මහරාජ - යෙහි ඛෙත්තං කාසමසෙ
තෙසු එකො මතො දෙව - දුතියං ගණ්හ ඛත්තිය''

කී හෙයින් බෝධිසත්ත්වයන් ''දෙහි'' කියා උගන්වා තිබියදී ''ගණ්හ'' යි කියා කී හෙයින් රජ්ජුරුවෝ ගාථාව වරද්දවා කි නියාව දැන්ම සිනාසී ''ඇයි සෝමදත්තයෙනි, තොපගේ ගෙයි මෙසේ ම ගොන් බොහෝදැ?''යි කියා බෝධිසත්ත්වයන් විසින් ''ගොන් දුනොත් ඇත්තේ වේදැ''යි කී බසට තමන් වල්ලභව සිට තුමූ කන්නලව් නොකියා තමන්ගේ පියාණන් හා කන්නලව් කියෙව්වාට සතුටුව ගොන් දස දෙනෙකු දී බ්‍රාහ්මණයා උන් ගමත් පටුනුකොට ලියා දී යවුහ.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයන් හා පියාණෝ රථයකට නැඟී යමින් සිටි බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නාහු "මේ කිම්ද? මුළුල්ලේ සුවඳ ගස් ඇත්තා වූ ශ්මසානයෙහිදී ගාථා වනපොත් කරවා වරදවා කියේ ඇයිදැ?"යි කීහ.

"පුත සභායෙහිදී බස් කියා යහපත අසන්නොත් ඇත. නපුරු අසන්නොත් ඇත. මා විසින් වරද්දා කියාත් මෙතෙක් දේ ලද්දෙම් වේදැ"යි කීහයි වදාරා මේ 'සෝමදත්ත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක්.

"එසමයෙහි සෝමදත්තයන්ගේ පියාණෝ නම් ලාලුදායි ස්ථවිරයෝය. පුතණුවෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

211. උච්චිට්ඨ හත්ත (භක්ත) ජාතකය

තවද සුගතේන්ද්‍ර වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ස්ත්‍රියක් නිසා උකටලී වූ භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ දුක්පත් වූ කිසිවක් නැත්තා වූ විජ්ජත් කුලයක ඉපිද සිඟා කා ජීවත් වන සමයෙහි එක්තරා බ්‍රාහ්මණයකුගේ භාර්යාව දුරාචාරව දවස් අරිනීය.

බෝධිසත්ත්‍වයෝත් ඒ බ්‍රාහ්මණයාගේ ගෙට සිඟා ගියහ. ඒ බ්‍රාහ්මණයා ඔබ්බෙ ගමකට ගියේය. උන් යා දී ඒ බැමිණිද තමාගේ අන්‍ය වූ චෞර පුරුෂයෙකු ගෙන්වාගෙන ලෝකාස්වාදරතියෙහි යෙදී ඉක්බිති "බත් කා යව"යි බ්‍රාහ්මණයා හට කීය. ඉක්මන්ව බත් පිස චෞර පුරුෂයාට බත් ලා ඕතොමෝ මඟ බලා සිටියාහ. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් "යම්තම් දෙයක් ලැබේදැ?"යි සිතා දොරකඩ සිටියාහ.

ඒ වේලාවට ගෙය ඇති බ්‍රාහ්මණයා ගෙට එන්ට වන. එවිට බැමිණි ගෙට එන්නාවුන් දැක සොර සැමියා බත් කමින් උන් තැනැත්තහු කොටුව ඇතුලේ ලුව. ගෙට ආ සැමියා බත් කන පෝරුව ඇදලා අතට පැන් දී සොර සැමියා බත් කමින් සිටි මණ්ඩයේ ගෙයි සැමියාට උනු බත් ලා ලා අතට දී ලුව. එවිට බ්‍රාහ්මණ බතෙහි අත ඔබා "උඩ බත් උනුය, යට බත් සීතලය, බත් නිවේනම් උඩ බත් විනා යට බත් නිවෙන්ට කාරණා කිම්දැ?යි ඒ කවර කාරණ නිසාද? ඒ කාරණය මට කියව"යි කීහ. බ්‍රාහ්මණ කීපවරක් විචාරත් බ්‍රාහ්මණී "තමා කළ සොරකම සැලවේ"යි සිතා බැණ නොනැගී සිටියාහ.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ සිතන්නාහු "පළමු ආයේ සොර සැමියාය"යි සිතා "සොර සැමියා කොටුවේ උන් නියාව මා කියන්ට උවමැනවැ"යි සිතා කියන්නේ "බ්‍රාහ්මණයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ බැමිණියගේ චෞර පුරුෂයා බත් කවා කොටුවේ ඉඳුවා උන් කෑ මණ්ඩලයේ ඉඳුල් බත් නුඹවහන්සේට තිබුයේය, අපි නම් විජ්ජත් කුලයෙහි උපන් හෙයින් ඇසින් දුටු දෙයක් යාපත්වත් නපුරවත් කියම්ම. එසේ හෙයින් ඉනිබ්බෙ නපුරු නොකරණ නියායෙන් හික්මවාගත මැනවැ"යි කියා ගියහ. බමුණාත් දෙන්නාම අල්වාගෙන පාටවකොට "ඉනිබ්බෙ මෙසේ වූ දෙයක් නොකරව"යි කීවයි වදාරා මේ 'උච්චිට්ඨ හත්ත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක. ජාතකාවසානයේදී ඒ භික්ෂු වහන්සේ දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

"එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණයා නම් මේ කියන භික්ෂූහුය. එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණී නම් මෙසමයෙහි ස්ත්‍රීය. දුක්පත් විජ්ජත් ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

212. හරු ජාතකය

තවද කරුණානිධාන වූ මාගේ ස්වාමිදරු වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝසල රජ්ජුරුවන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ලාභයෙන්, යසසින් වැඩී දවසරිනසේක.

එසමයෙහි තීර්තකයෝ ලාභසත්කාරයෙන් පිරිහී සිතන්නාහු "ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් හා ශ්‍රාවකයන්ගේ ලාභසත්කාර මහත, අපට නැත. ලාභසත්කාර මහත් වන්නේ ජේතවනාරාමයෙහි භූමි විශේෂයනැ"යි කියා සිතාගෙන "අපටත් එතන තීර්ථකාරාමයක් ඉදිකොටගෙන වාසය කරන්නට උවමැනවැ"යි සිතා "රජ්ජුරුවන්ට නොකියා කළමෝ නම් භික්ෂූහු කළ නොදෙති" සිතා "රජ්ජුරුවන්ට අත්ලසක් දී ලබ්බවාගත තනම්හ"යි සිතා තීර්තකයෝ එක්ව මසුරන් ලක්‍ෂයක් දී කියන්නාහු "මහරජ්ජුරුවෙනි, ජේතවනාරාමය කෙරේ තීර්තකාරාමයක් කරවන්නා අභිප්‍රාය ඇත්තම්හ, භික්ෂූ ඇවිත් රජ්ජුරුවන්ට කීකල රජ්ජුරුවන් ඊට අවුලක් නොකියන්නේ යහපතැ"යි කියන්නා ගිවිස්සාහ.

තීර්ථකයෝ බොහෝ වඩුවන් ඇරගෙන ජේතවනාරාමයට පිටිපස්සේ කරන බොහෝ අරගල අසා "ආනන්දය, මේ කුමන අරගලයක්දැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "ආනන්දය, භික්ෂූසංඝයා රැස් කරව"යි කියා සංඝයා වහන්සේ රැස් කරවා "භික්ෂූනි, තොප ගොස් රජ්ජුරුවන්ට කියව"යි කියන්නා "යහපතැ"යි කියා භික්‍ෂූන් වහන්සේ රැස්ව රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් රජ්ජුරුවන්ගේ වාසල සිට එපවත් කියා යවූසේක.

රජ්ජුරුවෝ තමන් කියන්ට උත්තරයක් නැති හෙයින් "ගෙයි නැතැ"යි කිවූය. භික්‍ෂූන් වහන්සේ විහාරයට ගොස් එපවත් සර්වඥයන් වහන්සේට සැල කළසේක. සර්වඥයන් වහන්සේ "රජ්ජුරුවෝ අත්ලස් කා මෙසේ කරති" සිතා "පසුව දවස් දැගසව්වන් යව"යි වදාළසේක.

දැගසව්වන් වහන්සේ දොරකඩ සිට රජ්ජුරුවන්ට කියා යවන්නා එවිට රජ්ජුරුවෝ "ගෙයි නැතැ"යි කියා යවූය.

පසුව දවස් සර්වඥයන් වහන්සේ පන්සියයක් රහතුන් වහන්සේ පිරිවරා රජගෙට වැඩිසේක. එවිට රජ්ජුරුවෝ උඩුමාලෙන් බැස සර්වඥයන් වැඳ පාත්‍රය අතටගෙන බුදුන් රජගෙට වඩාගෙන ගොස් වළඳවා අන්තයෙහි එකත්පස්ව උන්නාහ.

එවිට සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරනසේක් "මහරජ, අත්ලස් බලයෙන් තාපසවරුන් දෙපසක් ගස්වා පෙරත් රජදරුවෝ බොහෝ විනාසයට පැමිණියෝ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ හිමාලය වනයෙහි තාපසව පන්සියයක් තාපසවරුන්ට නායකව වාසය කරනසේක්, වාස් කාලයෙහි ඒ ඒ තැන සැරිසරා වඩිනාසේක්, බරණැස් නුවරට වැඩ නුවර සිහා උතුරුදිග වාසලින් පිටත්ව ඒ වාසල සමීපයෙහි නුග ගසක් මුල වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි අනිකුත් පන්සියයක් තාපසවරුන් ලුණු ඇඹුල් සොයනා පිණිස බරණැස් නුවර අවුත් ඒ තාපසවරු මොත්තමක් නුවර සිහා දකුණු වාසල සමීපයේ නුග ගසක් මුල වාසය කරන්නාහ.

මේ නියායෙන් තාපසවරු වස්සාන කාලයෙහි එහි වැස හිමාලය වනයට ගියාය. දෙවනු අවුරුදුත් එම නුවරට එන අවස්ථාවට දකුණු දොර වාසල සිටි නුග ගස වැටින. දකුණු දොර වාසල පළමු අවුරුද්දේ උන්නා වූ තාපසවරු තමන් උන් නුග ගස වැටුනු හෙයින් උතුරු දිග වාසල නුග ගස මුල ඉන්ට වන්නාහ.

එසමයට උතුරු වාසල නුග ගස මුල උන්නා වූ තාපසවරු ඒ නුවරට අවුත් තමන් පළමු උන් නුග ගස කෙරේ ගියහ. මේ කියන තාපසවරුන් යන්නාට පළමු අනිත් තාපසවරු මොත්තමක් උන්නු හෙයින් "අප පළමු මුරයේ උන් නුග ගස මුල උන්නේ කවර නිසාදැ?"යි කියා උන් හා දබර

කළාහ. මේ කියන තාපසවරුන් "අපි පළමුකොට උන්නමෝ, එසේ හෙයින් අපි නුග ගස මුල නාරිම්හ"යි කියා දබර කරන්ට වන්නාහ. මේ නියායෙන් දෙපක්ෂ ඇත්තෝම දබරකොට එපවත් රජ්ජුරුවන්ට කීහ.

රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා "පළමුකොට උන් තාපසවරුන්ටමය"යි කීහ. එබස් අසා අනික් තාපසවරු මොත්තම ඉර්ඛියෙන් පළමු චක්‍රවර්ති රජ්ජුරුකෙනෙකුන් රාජ්‍යය කළා වූ රණ මැදිරියෙක් රජ්ජුරුවන්ට අත්ලස්කොට දී "රජ්ජුරුවෙනි, අපගේ වාසස්ථානය අපට සලස්ව"යි කීහ. ඊටත් රජ්ජුරුවෝ ගිවිස්සාහ. එවිට තාපසවරු උනුන් ලා බොහෝ අඬදබරකොට අන්තයෙහි සිතන්නාහු "අපි ගිහිගෙය හැර මහණ වූවන් විසින් කළ සේ නපුරු"යි සිතා එතනින් වහා හිමාලය වනයට ගියහ.

දේවතාවෝ "මෙතෙක් තාපසවරුන්ට උක්කොටනා කළෝ මේ රජ්ජුරුවෝ වේද? මේ රජ්ජුරුවන්ගේ නුවර නසම්ව"යි සිතා මහමුහුද අල්ලා මහත් වූ වතුරක් එවා ඒ තුන්සියයක් යොදුන් නුවර ගසා නැසූහයි වදාරා "රජ්ජුරුවෙනි, එක රජ්ජුරුවන් කළා වූ අධර්ම නිසා නැතක් මනුෂ්‍යයෝ නසින ලද්දාහුය. එසේ හෙයින් ඡන්දාදී වශයෙන් අගතියට යාම යහපත් නොවෙ"යි කියා රජ්ජුරුවන්ට සර්‍වඥයන් වහන්සේ අවවාද වදාරා 'හරු ජාතකය' නිමවා වදාළසේක. කෝසල රජ්ජුරුවෝ මේ ධර්‍මදේශනාව අසා තීර්ථකයන්ගේ ආරාම බිඳවා අලහ.

"එසමයෙහි ගණශාස්තෘව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

213. පුණ්ණනදී ජාතකය

තවද මාගේ විත්තමාණික්‍ය වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ප්‍රඥාපාරමිතාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

එක් දවසක් ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ "ඇවැත්නි, සර්‍වඥයන් වහන්සේ මහපඤ්ඤො, මහත් වූ අර්ථ, ධර්‍ම, නිරුක්ති, ප්‍රතිභානාදි මහත් වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. පුථුපඤ්ඤො ආකාශය සේ පෘථුල වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. හාසුපඤ්ඤො, හාසු බහුල වූ, තුෂ්ටි බහුල වූ, ප්‍රමොදා ප්‍රඥා බහුල වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. ජවනපඤ්ඤො, ජවන හංසගතියක් පරිද්දෙන් ශීඝ්‍ර වූ පරිද්දෙන් පවත්නා ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. තික්ඛපඤ්ඤො, සියුම් වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. නිබ්බෙධික පඤ්ඤො, විනිවිද පවත්නා වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. උපාය කුසලො, ඒ ඒ කටයුත්තෙහි උපාය කෞශල්‍ය ඥානයන් ඇති සේකැ"යි යනාදීන් ප්‍රඥා පාරමිතාව වර්‍ණනාකොට වැඩ උන්තැනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "දැන් සර්‍වඥපදප්‍රාප්ත ව ඉන්දදී නුවණ විශේෂ වර්‍ණනා කරන්නේ කිම්ද? පෙරත් බෝධිසත්ත්‍වයෝ නුවණින් අග්‍රප්‍රාප්තයෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාට පුත්‍ර ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරී සමීපයට ගොස් සියළු ශාස්ත්‍ර ඉගෙණගෙන අවුත් පියාණන්ගේ ඇවෑමෙන් පුරෝහිත ධුරයට පැමිණ රජ්ජුරුවන්ට සේවය කරන්නාහ.

රජ්ජුරුවෝ දුර්ජනයන්ගේ බසින් බෝධිසත්ත්‍වයන් තමන් ඉන්නා නුවරින් නෙරපුවාහ. බෝධිසත්ත්‍වයෝ තමන්ගේ අඹුදරුවන් ඇරගෙන ගොසින් පිටිසර කසීගමෙක වාසය කරන්නාහ. රජ්ජුරුවෝත් කල්යාමකින් බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ ගුණ සිහිකොට "දුර්ජනයන්ගේ බස් නිසා නුවරින් නෙරපීමි, උන් මා ගෙන්වා ගන්ට උවමැනවැ"යි සිතා "මිනිසෙකු අත කැන්දා යවීම් නම් ඒ තරම් නොවෙයි, එසේ හෙයින් ප්‍රශ්නයක් යවා ඒ ප්‍රශ්නයෙන්ම ගෙන්වා ගනිමි" සිතා මේ ජාතකයෙහි පළමුවෙනි ගාථාව බැඳ යවූහ.

ඒ කෙසේද යත්?

පුණ්ණං නදිං යෙනච පෙයාමාහු - ජාතා යවං යෙනච ගුය්හමාහු
දූරං ගතං යෙනච අව්හයන්ති - සොත්‍යාගතො හන්දච භුඤ්ජ බ්‍රාහ්මණා.

කියන ගාථාව යවූහ. මේ කියන ගාථාව හා කව්ඩුමස් තමන්ගේ අත පේරැස් මුද්දෙන් අස් ඔබ්බවා රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්‍වයන්ට යවූහ. මෙහි අභිප්‍රාය නම් “එක පැතිර යන්නා වූ මහවතුරෙහි පැන් බොන්නෝ කවුරුද? ගොයම් කුඹුරු ආදී වූ දෙයෙහි සැඟවී ඉන්නෝ කවුරුද? දුර ගියා වූ මනුෂ්‍යයන් එන නියාව කියන්නෝ කවුරුද? බ්‍රාහ්මණයා මේ අභිප්‍රාය හා මේ කියන මස් දනුව”යි කීහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියා යවූ ප්‍රශ්නය විසඳා වැසිවතුර දියෙහි පැන් බොන්නාහුත් කව්ඩෝය. ගොයම් ආදී දෙයෙහිත් ඉන්නෝත් කව්ඩුවෝය. දුර ගියා වූ මනුෂ්‍යයන් එන නියාව කියන්නෝත් කව්ඩෝය. එසේ හෙයින් මේ කවුඩුමස් නියාය, නැවත ඒ ප්‍රශ්නය විසඳා බලන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ විසින් වැසි වතුර හා ගොයම් කුඹුරු ආදී වූ දෙයෙහිත් සමුර්ධව ඒ ඒ තෙනට ගියා වූ මනුෂ්‍යයෝ නුවරට රැස් වුව, එසේ හෙයින් බ්‍රාහ්මණය, තොපින් නුවරට එව”යි කියා සිතා කවුඩුමස් එව්වාට සතුටුව “ස්වාමීනි මා කෙරේ කරුණා ඇති සේකැ”යි සිතා ගාථාව කියන්නාහු,

යතො මං සංරතී රාජා - වායසම්පි පහෙතවෙ
හංසං කොඤ්චා මයූරාව - අසතියෙව පාපියා යි.

කියා ගාථාව යවූහ. එහි අභිප්‍රාය “දේවයන් වහන්ස, මා කෙරේ කරුණාව ඇති නියාව දනිමි. කවුඩුමස් එවූ ගමනින්ම අනික් හංස, කොස්ලිහිණි, මයුරයන් ආදී වූ පක්ෂීන්ගේ මිහිරි මාංශය ලත් කලක් මා සිතා වදාරන්නේ ඇත්තේ වේදැ”යි කියා මනා වූ රථයට නැගී නුවරට වන්නාහ. රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්‍වයන් දැක සතුටුව පෙර පරිද්දෙන්ම පුරෝහිත ස්ථානාන්තර දී රක්නාහයි වදාරා මේ ‘පුණ්ණනදී ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණ ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

214. කච්ඡප ජාතකය

තවද මාගේ කල්පද්‍රැම වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

මෙහි වර්ථමාන කථාව තක්කරි ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙනෙන්නේය. මෙහි “මහණෙනි, කෝකාලික ස්ථවිරයෝ වස්තු රැක්ක නොහී බොහෝ විනාශයට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට අමාත්‍යව දවස් අරිනාහ.

එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ බහුභාණීව ඉන්නාහ. බෝධිසත්ත්‍වයෝ “මේ රජ්ජුරුවන්ගේ බොහෝකොට දෙඩීම කවර දා අරවා පියම්දෝ හෝ”යි සිත සිතා ඉඳිනාහ.

ඒ අවධියට එක් හංසයෝ දෙන්නෙක් ඉදිබුවෙකු හා හාදව ඉඳිනාහු “ඉදුබාණෙනි, අප හිමාලය වනයෙහි රන් ගුහායෙහි වාසය කරම්හ, එතන ඉතා සිත්කළුය, එතන දකින්ට එව්දැ?”යි කීහ. එවිට ඉදුබා කියන්නේ “තොපි නම් පියඹා යයි, මා කෙසේ යෙම්දැ?”යි කිව. එපවත් අසා හංසයෝ කියන්නාහු “තොපගේ කට රැකගත එවූ නම් ගෙන යෙම්මය”යි කියා ලීයක් කඩාගෙන දෙන්න දෙකෙළවර ඩැගෙන ඉදුබුවා ලීය මැද්දෙන් ඩැගන්නා ලෙස සලස්වා පියඹා ගෙන නික්මෙන්නට වන්නාහ.

ඒ වේලාවට කුඩා කොල්ලෝ මොත්තමෙක් ඒ හංසයන් දෙන්නා අල්වාගෙන යන ඉදුබා දැක "එම්බල, හංසයෝ දෙන්නෙක් ඉදුබුවෙකු ඩැගෙන ආකාශයෙන් යන්නාහ"යි අඬගා කීහ. ඒ ඉදිබු ඒ අසා "අපගේ යාළුවෝ අප කෙසේ ගෙනයෙත්වයි, තොපට මේ දෙකම ඇයිදැ"යි සිතා කියන්ට කට දල්වන දැතුරේ බරණැස් නුවර වීථිය සමීපයට ආ අවස්ථාවට ඉදිබු කට දල්වා බිම වැටී දෙකැබැල්ලක්ට පැලී මළහ. නුවරවාසී "ඉබ්බෙක් ආකාශයෙන් වැටී මළෝය"යි එකකෝලාහල කොළෝය.

රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා බෝධිසත්ත්‍වයන් ඇතුළු වූ අමාත්‍ය මණ්ඩලයා පිරිවරා එතනට ගොස් බෝධිසත්ත්‍වයන් අතින් "හංසයන් දෙන්නෙකු ඩැගෙන යමින් සිටියදී හුනුයේ කුමන කාරණයකින්දැ?"යි විචාළහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ එවිට සිතන්නාහු "හංසයන් දෙන්න ඩැගෙන යමින් සිටියදී යම් කෙනෙකුන් කී බසක් නිසා උන්ට ප්‍රතිවචන කියන්ට සිතා කට දල්වා උනුව"යි සිතා "රජ්ජුරුවන්ගේ බොහෝකොට බස් කීම් අරවන්ට මට උපායෙක් සම්භවීය"යි සිතා කියන්නාහු "දේවයන් වහන්ස, මේ ඉදිබු තමාගේ වචනය රැකගත නෙහී බස් කියා මේ අස්ථානයේ වැටින. එසේම ජනොත්තම වූ රජ්ජුරුවන් වහන්ස, යම් කෙනෙක් වාචාල බස් බිනූ නම් උන්ටත් මෙසේම විනාශයට පැමිණෙන්නේ වේදැ"යි කීහ.

එබස් රජ්ජුරුවෝ "මේ කීයේ මටදැ?"යි කීහ. "දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේටත් සරිය"යි කීහ. එතැන් පටන් රජ්ජුරුවෝ වාචාලකම් හළහයි වදාරා මේ 'කච්ඡප ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි හංසයෝ දෙන්න නම් දැගසව්වෝය. ඉදුබා නම් කෝකාලික ස්ථවිරයෝය. රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. අමාත්‍යයව උපන්නෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

215. මච්ඡ (ක) ජාතකය

තවද කරුණානාථ වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උකටලී වූ භික්ෂූන් කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එක් උකටලී භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ දැක "මහණ, තා ශාසනයෙහි උකටලී වූයේ සැබෑදැ?"යි විචාරා "එසේය ස්වාමීනි" කී කල්හි පළමුත් "මහණ, තෝ මේ ස්ත්‍රිය නිසා තොපට පැමිණි වධ නොදැන අසූවූයේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ ඒ රජ්ජුරුවන්ට පුරෝහිත තනතුරෙහි සිටිනාසේක.

එසමයෙහි එක් දවසක් කෙවුලෝ(ධීවරයෝ) දැල් දමා මත්ස්‍යයෙකු බඳාගෙන "හුනුවැල්ලේ ලා මේ කියන මත්ස්‍යයා පුළුස්සා කම්මු"යි ගිනි මොලවා උල් සසිමින් සිටියාහ. එවිට මත්ස්‍යයාගේ මත්ස්‍ය ධේනුව කුමක් සිතාදෝ අඬන්නෝ "මා මේ උනුවැල්ලේ ලාපු දුක්බයට සසිනා උල් ආදී වූ ගිනි මොලවා කරන දුක්බය සියල්ලම මට දුක් නොවෙයි සිතන්නේය. මාගේ මත්ස්‍ය ධේනුව 'අනික් මසින්නකලා කැටිව එක්ව ගිය'යි සිතා වික්ෂේප වේදෝ?යි සිතා කියන සෝකය මට සෝක යයි සිතා එසේ විසින් මැරිය නොදි යම් පුරුෂයෙක් ඇත්නම් මා දුකින් ගලව"යි කියා මහහඬින් හැඬූය.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝ "නාන්නට ය"යි කියා ගඟ අසලට ගියාහු මත්ස්‍යයාගේ අඬ අසා කෙවුලන්ට කියා ඇරගෙන මත්ස්‍යය ගඟට හලහයි වදාරා මේ 'මත්ස්‍ය ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ඒ මසින්න හා මත්ස්‍යයා නම් උකටලී වූ භික්ෂු හා පුරාණ දුතියිකාය. බ්‍රහ්මණව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

216. සෙග්ගු ජාතකය

තවද මාගේ ස්වාමිදරු වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පණ්ණක නම් උපාසකයකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

මෙහි වර්ථතමාන කථාව එකාදස නිපාතයෙහි වූ පණ්ඩිත ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය. මෙහි පණ්ණක නම් උපාසකයෝ කීප දවසක් බුදුන් කරා ගොස් ටික දිනක් නැවතී හිඳ බුදුන් දකින්ට ගියහ.

ස්වාමීන් "ඇයි තා මෙතෙක් දා පමා වූයේ ඇයිදැ?"යි විචාළසේක. "ස්වාමීනි, මාගේ දූව විමසා නිදොස් නියාව දැන ඔබ්බකට විවාහ මඟුල් කරවා මඟුල් කෙරෙමි. ඒ නිසා පමා වීමි" කීහ. සර්වඥයෝත් "තොප පළමුත් නිද්දෝෂ තැනැත්තිය විමසුයේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ වෘක්ෂදේවතා ව ඉපිද වනයේ වාසය කරනසේක.

එක්තරා කෙළඹිපුත්‍රයෙක් තමාගේ දූව විශිෂ්ට වූ රූ ඇති සඳහාත්, භාව භාව ලීලා කටාක්ෂයෙන් තමාට සැක උපන් හෙයින් "මේ කන්‍යා ස්ත්‍රිය නොවේදෝ හෝ"යි පරීක්ෂා කරන්නට උවමැනව"යි සිතා දූව අත අල්වාගෙන වනාන්තරයට ගොස් කෙලෙස් වසඟව අත ඇල්ලුවා සේ ඇඟවීය. එවිට දූ භයින්ම අඬන්නට වන. එවිට පියා "මේ වඤ්චාවෙන් අඬති" සිතා "කුමක්ද? පඤ්චකාම විෂය නම් කාටත් සරිය, එසේ හෙයින් තොපි කන්‍යා ස්ත්‍රිය නොවූ නම් අඬන්නේ ඇයිදැ?"යි කීහ.

එබස් අසා "පියාණන් වහන්ස, මම එසේ වූ පඤ්චකාම රස විඳිනා සැටියක අනභ්‍යාසයෙමි. අඬන්නී මම දුක්ඛයක් පැමිණි වේලේ ප්‍රතිෂ්ඨාව සිටිනා වූ දෙමව්පියන් විසින් පැමිණි දුක්ඛය කාට කියම්ද?" කියා ඇඬුහ. එවිට පියාත් තමාගේ දූව නිද්දෝෂ නියාව දැන, ඒ නියාවට සුදුසු මඟුල්කොට ඔබ්බේ සරණපාවා දුන්නාහයි වදාරා මේ 'සෙග්ගු ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ඒ දූ නම් මේ දූමය. කෙළෙඹිපුත්‍රයා නම් පණ්ණක නම් උපාසකය. වෘක්ෂදේවතාව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

217. වීතීය කූටවාණිජ ජාතකය

තවද මුළුලොවට ගුරු වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සොර වෙළඳාම් දන්නා උපාසකයෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

සැවැත් නුවර වාසය කරන්නා වූ පණ්ඩිත වෙළඳාය, සොර වෙළඳායයි ව්‍යාපාරයෝ දෙදෙනෙක් පන්සියයක් ගැල් වලින් බඩු පුරෝගෙන නැගෙන ඉරට, බස්නා ඉරට වෙළඳාමට ගොස් වෙළඳාම්කොට දෙවැනිව සැවැත් නුවරට අවුත් වෙළඳාම්කොට ගෙන ආ බඩු සරියේ බෙදා ගණිම්හයි කියා එවිට සොර වෙළඳා සිතන්නේ "මෙතෙක් දා කටුක ආහාර කෑමෙන් දුක්ඛ වූ සයන ආදී වූ දෙයෙහි සැතපී රූපාන නිදිමරා බොහෝ දුක් විඳිනා ලද, එසේ හෙයින් මිහිරි වූ භෝජනය කා යහපත් වූ යහන්වල සැතපුනු කලට අජීර්ණ වූ ආහාරය හෙයින් දිරවාගත නොහී

මියන්නේය. මූ මළ කල මුගේ සම්පත් ඇර ගනිමි'' සිතා දවස් පසු කරන්නට වන. එපවත් පණ්ඩිත වෙළඳා දැන දසවිටක සංකොට බඩු සරියේ බෙදාගත. පසුව දවස් ගඳදුම් මල් පහන් ගත් අත් ඇතිව බුදුන් දකින්ට ගියේය.

එවිට සර්වඥයෝ ''ඇයිද උපාසකය, කවරදා ඇයිදැ?''යි විචාරා ''ස්වාමීනි, මා ආයේ පසළොස් දවසකට අදතැ''යි කියන්නා ''උපාසකය, මෙතෙක් දවස් කල බුද්ධොපස්ථානයට නායේ ඇයිදැ?''යි විචාරා එපවත් අසා ''එකියන ව්‍යාපාර පළමුත් වඤ්චාප්‍රයෝගය දන්නෝ වේදැ''යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ රජ්ජුරුවන්ගේ අධිකරණ නායක අමාත්‍ය ව උපන්සේක.

එසමයෙහි පිටිසර ගමක වාසය කරන්නා වූ එක් ව්‍යාපාරයෙක් බරණැස් නුවර වසන්නා වූ සොර වෙළඳාම් කරන ව්‍යාපාරයෙක් ඇත. ඌ ලගට අවුත් යපළු පන්සියයක් තිබෙන ලෙස කියා පාවාදී ගියේය. ඒ ව්‍යාපාරයත් තමා අභිප්‍රාය නියාවට වියදම්කොට මීයන්ගේ මී බෙටි යපළු තිබූ ගෙයි විසුරුවාලීය.

කල්යාමකින් පිටිසර වෙළඳා බරණැස් නුවර වෙළඳා සමීපයට අවුත් ''මා තොපට තබන්ට දුන් යපළු පන්සියය දෙව''යි කීහ. එකියන වෙළඳා කියන්නේ ''යපළු පන්සියය මීයෝ කාපුය''යි කියා මී බෙටි ගෙනුවත් පෑය.

එවිට පිටිසර වෙළඳා අසා ''එසේද, මීයෝ යපළු කැවුදැ?''යි කියා කිසි දෙයකුත් නොකියා බරණැස් නුවර වෙළඳා හා කැටිව ප්‍රිය කථාකොට ඌගේ පුතා කැඳවාගෙන ''ජලස්නානයට යෙමි'' ඇරගෙන ගොස් අනික් ගෙයක සඟවා තබා තුමූ ඉස සෝධා නහා ගෙට ගියේය.

එවිට බරණැස් නුවර ව්‍යාපාරිකයා පිටිසර වෙළඳා අතින් ''තොප හා කැටිව නාන්නට ගිය මාගේ පුතා කොයිදැ?''යි විචාළේය. එවිට කියන්නේ ''තොපගේ පුතා ගොඩ සිටුවා ලා මා නාන්ට බට දී උන් උකුස්සෙක් ගසාගෙන ගියේය. මමත් අත්පිඩි ගා බොහෝ උත්සහාකොට එලවාගත නුහුනුයෙමි'' කීහ.

එවිට බරණැස් නුවර වෙළඳු කියන්නේ ''උකුස්සෝ කුඩා කොල්ලන් ගසාගෙන යෙද්දැ?''යි කීහ. එවිට පිටිසර වෙළඳා කියන්නේ ''ඒ කීයෙත් කාරණමය. මම කුමක් කෙරෙම්දැ?''යි කීහ. එවිට බරණැස් නුවර වෙළඳා කියන්නේ ''තෝ මාගේ දරුවන් කොයිබ දෝ සඟවාපිය අවුත් උකුස්සා ගසාගෙන කීයේ යයි බොරු කියාදැ?''යි කියා ''අධිකරණ නායකන්ට කියම්හ''යි කියා වෙළඳා බෝධිසත්ත්‍වයන්ට කියන්නේ ''ස්වාමීනි, මේ කියන ව්‍යාපාර, මාගේ පුතා නාන්නටයි තමා කැටිව කැන්දාගෙන ගොස් මේ කොයිබ දෝ සඟවාපියා උකුස්සා ගෙන ගියයි කියයි, මේ යුක්තිය නුඹවහන්සේ මැදහත්ව විචාළ මැනව''යි කීහ.

එබස් අසා බෝධිසත්ත්‍වයෝ පිටිසර වෙළඳා අතින් ''මූ කියන්නේ ඇත්තදැ?''යි විචාළාහ. ''එකියන ව්‍යාපාර කියන්නේ ඇත්තමය, මා කියන්නකුත් අසන්නේ යහපතැ''යි කියා ''ස්වාමීනි, මා ගෙන තිබූ යපළු පන්සියය මීයන් කෑ කල කුඩා කොල්ලා උකුස්සා ගසාගෙන යෑම අරුමකින්ද? මාගේ යපළු පන්සියය මියන් කෑ කල නියාව සැබෑව, බොරුව මටත් විචාර කිව මැනව''යි කීය. එබස් අසා බෝධිසත්ත්‍වයෝ ''එසේ වීනම් මූ කළා වූ වඤ්චාවට ප්‍රතිවඤ්චාවක් කළ නියාව යහපතැ''යි කියා උදන් අනන්නා වූ ''ඒ එසේමය. මීයන් යපළු කෑ කල උකුස්සා කුඩා කොල්ලා ගසාගෙන යාම අපූර්ව කිම්දැ?''යි ''එසේ හෙයින් තා කළ වඤ්චාවට ප්‍රතිවඤ්චා කළ නියාව යහපතැ''යි කියා නැවත කියන්නාහු ''තොප මුන් ගෙන තිබූ යපළු පන්සියය දී පියන්නා තොපගේ පුතා මූ පාවා දෙති'' කියන්නා එවිට ''යහපතැ''යි කියා ''මම යපළු පනසියය දෙමි. මාගේ පුතා පාවා දෙව''යි කියා ඒ නියාවට උන්ගේ යපළු පන්සියය උන්ට පාවා දී උන්ගේ පුතා උන්ට පාවා දුන්නැයි වදාරා මේ 'කූටවාණිජ ජාතකය' නිවමා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සොර වෙළඳා නම් දැන් සොර වෙළඳාමය. එසමයෙහි පණ්ඩිත වෙළඳා නම් දැන් පණ්ඩිත වෙළඳාමය. එසමයෙහි අධිකරණ නායකව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

218. ගරහිත ජාතකය

තවද මුළු ලොවට මව් වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පඤ්ච කාමයෙහි ඇලීමෙන් උකටලී භික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද යත්?

එසමයෙහි එක්තරා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ පංඤ්ච කාමයෙහි ඇල්ම ඇතිව වාසය කරනසේක. එපවත් භික්ෂූන් වහන්සේ දැන සර්වඥයන් වහන්සේට ගොසින් දැන්වූසේක. සර්වඥයන් වහන්සේ “සැබෑද? මහණ, තා ශාසනයෙහි උකටලී වූය”යි විචාරා වදාරන්නා “සැබැව ස්වාමීනි” කියන්නා “කුමක් නිසාදැ?”යි විචාරා “ස්වාමීනි, පඤ්ච කාමයෙහි ඇල්ම ඇත්තෙමි” ඒ නිසා කියන්නා “මහණ, පළමුත් තිරිසන්නු පවා පඤ්ච කාමයට නින්දා කළෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද යත්?

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ වඳුරු ව උපන්සේක.

වඳුරු ව උපන් ගමනේ බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එක් වැද්දෙක් වඩාගෙන ගොස් බරණැස් නුවර රජ්ජුරුවන් වහන්සේට දින. රජ්ජුරුවෝත් බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ ක්‍රීඩාචාරකොට සලස්වා ගත්තාහ. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ මනුෂ්‍යයන්ගේ සත්ගුණය ඉගෙනගෙන ව්‍යවස්ථිතව වාසය කරන්නාහ.

රජ්ජුරුවෝත් වානරයාගේ ව්‍යාවස්ථිත කම් දැන බෝධිසත්ත්වයන් අල්වා ගෙනා වැද්දවූට කියන්නා “වඳුරා ගෙනගොස් මේ වඳුරා ඇල්ලූ වනයෙහිම ලා පියව”යි කියා යවූහ. එකියන වැදිත් කී ලෙසම හිමාලය වනයට ගෙනගොස් අළහ.

බොහෝ වඳුරෝ බෝධිසත්ත්වයන් අළ පවත් අසා ගලතලයක් පිටට එක්ව බෝධිසත්ත්වයන් හා කථා කරන්නාහු “ඇයි කිමෙක්ද? මෙතෙක් දවස් කොයි ගියේදැ?යි විචාළහ.

බෝධිසත්වයෝ කියන්නාහු “එක් වැද්දෙක් මා අල්වා ගෙනගොස් බරණැස් රජ්ජුරුවන්ට පැය. රජ්ජුරුවෝත් මාගේ ගුණ ක්‍රියාව දැක මා මෙතනට අරවාපූව”යි කීහ. වානරයෝ එපවත් අසා විචාරන්නාහු “මනුෂ්‍යයන්ගේ ක්‍රියාව කිමෙක්දැ?”යි විචාළාහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “මා කියන්නේ කිම්දැ?”යි කීප වරක් කීවත් දෙවෙනිව තුන්වෙනිවත් විචාරන්නා බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “මනුෂ්‍යයන්ගේ අනිත්‍යය, දුක්ඛය, අනාත්ම යයි කියන තිලකුණු නොදැන මමය යන ග්‍රහණීන් දවස් අරනාහු, මේ මාගේ රත්රන්, අමුරන්, මේ මාගේ අඹුදරුවෝ ආදී දෙයයි කියා ඇල්මකොට දවසරිනාහ. දැළිරැවුළු ඇති සත්ත්වයන් පුරුෂයනැයි කියාත්, තන හා කන් විදීම් හා මේවර ආදී වූ දෙය ලා ඉන්නාවුන් ස්ත්‍රියනැයි කියාත්, මෙසේ දෙපක්ෂයක් ඇතිව උනුන්ට විවාහ මඟුල් ආදී වූ දෙයකොට ස්ත්‍රී පුරුෂයන් එක ගෙයි වාසයකොට ස්ත්‍රියගේ ආධිපත්‍යය ඇතිව දවස් අරනාහ”යි සත් වූ පරිද්දෙන් බෝධිසත්ත්වයෝ කීහ.

එබස් අසා වානරයෝ අසා “නෑසිය යුත්තක් ඇසුම්හ. නොකියව මැනව, නොකියව මැනව”යි කියා දෙකන කන අත් වසාගෙන නෑසිය යුතු බස් ඇසූ ගල්පොත්ත ස්ථානයට ගර්හිත ශෛලයයි නම් තබා ඒ වනයේ නොසිඳ අනික් වනයකට ගියහයි වදාරා මේ ‘ගරහිත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි වානරාධිපති ව වඳුරු ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

219. ධම්මධජ ජාතකය

තවද මුළු ලොවට ප්‍රිය වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි "දේවදත්ත ස්ථවිරයන් සර්‍වඥයන් වහන්සේට වධයට උත්සාහ කෙරෙති" යන මේ කථාව කිය කියා උන්කලට සර්‍වඥයන් වහන්සේ එතනට වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ පළමුත් මට වධයට උත්සාහකොටත් භයක් චකිතයක් පමණකුත් උගුළුවාගත නුහුණුවෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ කාල නම් සෙනවිරත් කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඡත්තපාණි නම් මඟුල් කපුවෙකුත් ඇත්තාහ. පුරනලද පාරමිතා ඇති බෝධිසත්ත්‍වයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට පුරෝහිත තනතුරෙහි සිටිනාහ, නමින් ධම්මධජ පණ්ඩිතයහ.

එසමයෙහි කාල නම් සෙනවිරද්දු අධිකරණ විචාරන්නාහු අත්ලස් කා හිමියන් අහිමියන්කොට අයුක්ති කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් බලි අයුක්තියක් විඳගත්තා වූ පුරුෂයෝ අධිකරණයෙන් පැරදා ඉස තිබූ අතින් මොර ගහගෙන යන්නාහු රාජසේවයට එන්නා වූ බෝධිසත්ත්‍වයන් පස කඩාගනහී අඬාගෙන "ඇයි ස්වාමීනි, කාල නම් සෙනවිරදුන් වහන්සේ යුක්ති අයුක්තිකොට අත්ලස් කා බොහෝ අනර්ථ කරනසේක. නුඹවහන්සේ වැනි ධර්මිෂ්ඨ අමාත්‍යයෙක් ඇතිව ඉන්දදී අපගේ අන්‍යාය විභාග කල නපුරුදැ?"යි කීහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ එපවත් අසා කරුණා පුරස්සරව සිතින් "යාපත විචාරමි" කියා "මා හා කැටිව එව"යි කියා කැඳවාගෙන අධිකරණ ශාලාවට ගොස් යුක්තිය වූ පරිද්දෙන්ම විචාරා හිමියන්ට හිමි කළහ. ඒ යුක්තිය දැහැමෙන් සෙමෙන් විචාළ නියාව දැනගත් මනුෂ්‍යයෝ බොහෝ සාධුකාර දී "යහපත යුක්තිය විචාළ නියාව"යි ඝෝෂා කළාහ.

රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා "කුමන ඝෝෂායෙක්දැ?"යි විචාළාහ. සිටි අමාත්‍යයන් විසින් කාල නම් සෙනවිරදුන් විසින් වරද්දා කී යුක්තියක් ධම්මධජ පණ්ඩිතයෝ මැදහත්ව විචාළාහ. ඊට බොහෝ දෙනා විසින් කරනලද සාධුකාර ශබ්දය"යි කීහ.

එපවත් රජ්ජුරුවෝ අසා බෝධිසත්ත්‍වයන් ළඟට කැඳවා "ආචාරීනි, යුක්තියක් යහපත්ව ඇසුනැයි යන්නා ඇසුම්හයි, සැබෑදැ?"යි විචාරා "එසේය ස්වාමීනි" කී කල්හි එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "ආචාරීනි, අදවක් පටන් තෙපිම අධිකරණයේ ඉඳ යුක්ති විචාරව"යි කීහ. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් නොගිවිස්සාහ. රජ්ජුරුවෝ ඊ ඊ පිටම "අධිකරණ විචාරව"යි කී විසින් "යහපතැ"යි ගිවිස එතැන් පටන් හිමියන් හිමිකොට අහිමියන් අහිමිකොට මැදහත්ව යුක්ති විචාරන්නාහ. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් යුක්ති විචාරන්නාට වන් පසු කාල නම් සෙනවිරදුන් කන අත්ලස් නැතිව ගියේය. ඊට කාංසිව සිතන්නාහු "යම් සේ මුන් රජ්ජුරුවන් කෙරේ බිඳුවා මරවා පියන්ට උවමැනවැ"යි සිතා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් කියන්නාහු "රජ්ජුරුවන් වහන්ස, ධර්මධ්වජ පණ්ඩිතයෝ නුඹවහන්සේගේ රාජ්‍යය ප්‍රාර්ථනා කෙරෙති" කීහ. "ආචාරීනි, මට එසේ නොසිතේ"යි නොගිවිස්සාහ. "ඉදින් දේවයන් වහන්ස, මා කීවා නොගිවිස්නා සේක් වීනම් සෙට රාජසේවයට එන වේලාවට සිව්මුදුරු කවුළුවෙන් බලා වැඩ සිටිනා උන් එන්නා වූ ප්‍රතාප දැක මා කී බස් අදහාගත මැනවැ"යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් දෙවැනි දවස් කී ලෙසම සිව්මැදුරු කවුළුවෙන් බලා සිටියාහ. බෝධිසත්ත්‍වයන් එන වේලාවට බොහෝ දෙන තමන්ගේ යුක්තිය අයුක්තිය කියන නිසා බොහෝ දෙනා වටකොට ගත්හ. රජ්ජුරුවෝත් මහත් වූ පිරිවර ඇතිව එන්නා වූ බෝධිසත්ත්‍වයන් දැක "කාල නම්

සෙනවිරදුන් කීවේ ඇත්තය''යි අදහාගෙන කාල නම් සෙනවිරදුන්ට කියන්නාහු ''මෙවිට කුමක් කරමෝදැ?''යි කීහ. එවිට කාල නම් සෙනවිරද්දු කියන්නේ ''මරවා දම්මවාපිය මෝය''යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් කියන්නාහු ''වැරැද්දක් පමුණුවා මිස මරන්ට බැරිය''යි කීහ. එබස් අසා සෙනවිරද්දු කියන්නාහු ''ඊට උපායෙක් ඇත. උන් විසින් කොටගත නොහැක්කා වූ මෙහෙයක් කියා, ඒ මෙහෙය කොටගත නුහුනු කල මරවා පියම්හ''යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවන් ''කුමක් සෙවූ මෙහෙයක් කියමෝදැ?''යි විචාරන්නා ''දේවයන් වහන්ස, උයනක් කරන කල තුන් සතර අවුරුද්දකින් මිසක් මවාගත නොහැක්කය. එසේ වූවා මරවා දමන්නේ යහපතැ''යි කීහ.

එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා බෝධිසත්ත්‍වයන් කැඳවා කියන්නාහු ''ධර්මධ්වජ පණ්ඩිතය, සෙට උයන් කෙළියක් කෙළනා කැමැත්තම්හ. පළමු උයන පරණව ගියේය. අපට අළුත් උයනක් කරවා පාවා දෙව. සෙට අප එන වේලාවට කරවාගත නුහුනුවෝ තොපගේ ජීවිතය හානිවෙ''යි කීහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝත් ''කාල නම් සෙනවිරදුන් කීනියා දෙයෙක් වනැ''යි සිතා ''යහපත, දේවයන් වහන්ස, පිළිවන් වීනම් කරන්නෙම් වේදැ''යි කියා ගෙටගොස් ඉස් සෝධා නහා බත් කා ඉක්බිත්තෙහි යාන පිට වික්ෂේපයෙන් උන්නාහ.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේගේ ගුණානුභාවයෙන් ශක්‍රයාගේ පාණ්ඩුකම්බල ශෛලාසනය හුණු විය. ශක්‍රයෝ ''මාගේ සම්පත් උදුරා ගන්නෝ කවුරුදෝ හෝ''යි දහසක් නුවණැසින් මිනිස් ලොව බලන්නාහු බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ වික්ෂේපව උන් නියාව දැක ''එසේ වීනම් මා එතනට ගොස් උන්ගේ වික්ෂේපය අරවන්ට උවමැනව''යි සිතා බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේගේ ගෙය සමීපයෙහි ආකාශයෙහි සිටියාහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ ''තොපි කවුරුදැ?''යි විචාරා ''මම දෙදෙව්ලොව දෙවියන්ට නායක වූ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයාය''යි කියා ''ඔබගේ ගුණානුභාවයෙන් ආමි. තොපි විසින් වික්ෂේපව ඉඳිනා කාරණා කියව''යි කීහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නාහු ''සෙට දවස ස්වාමීන් උයන් කෙළියට වඩිනා වේලාවට උයනක් කරවන්නට කීසේක. උයන් නම් තුන්හතර අවුරුද්දකින් මිස කරවාගත නොහැකි කල එක දවසකින් කෙසේ කරවම්දැ?යි වික්ෂේපව උනුම්'' කීහ. එවිට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු ''මහාපුරුෂය, වික්ෂේප නොව. නන්දා නම් චිත්‍රලතා නම් උයන් සේ උදාසනම නිර්මිත කොට ලමි. කොතන උයනක් කරවන්දැ?''යි කීහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ ''අසවල් තෙන අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේට වාස පහසුය, එතන උයන ඉදිකරව''යි ලකුණු කීහ. ශක්‍රයෝත් එම නියායෙන් අටලොස් රියන් උස ඇති මහා සීමාපවුරක් වට සලස්වා ඊ ඇතුළේ අඹ, දඹ ආදී වූ ඵලපල්ලවයෙන් යුක්ත වූ උයනක් මවා ගියේය.

බෝධිසත්ත්‍වයෝත් පෙරවරු බත් කා ඉක්බිත්තෙන් ශක්‍රයා නිර්මිත කළා වූ උයන් බලා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් ''දේවයන් වහන්ස, උයන්කොට නිමියේය. උයන් කෙළියට වැඩිය මැනව''යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් උයනට ගොස් උයන දැක සතුටු ව කාල නම් සෙනවිරදුන් අතින් විචාරන්නාහු ''අභිප්‍රාය නියාවට උයන කොට නිමියේය. කුමක් කරමෝදැ?''යි කීහ. එවිට සෙනවිරද්දු කියන්නාහු ''ධර්මධ්වජ පණ්ඩිතයන් සිතූ ඇසිල්ලෙහිම උයන කොට නිමවන ලද, පතසක් මවා ලන්ට බැරිදැ?''යි කියා ''සෙට දවස් වඩිනා වේලාවට පස් පියුමෙන් සැදූ සත්රුවන්මය වූ පොකුණක් මවන්නව මෙහෙවර වදාළ මැනවැ''යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් ''යහපතැ''යි බෝධිසත්ත්‍වයන් කැඳවා ''පණ්ඩිතයෙනි, උයන වනාහී අභිප්‍රාය නියාවට කොට නිමියේය. ඒ නියාවට පස් පියුමෙන් සැදුනු සත්රුවන් පොකුණක් සවසට නිමවාලව නොකර වූ නම් තොපගේ ජීවිතය නැත්තේ වේදැ''යි කීහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝත් ''යහපත, දේවයන් වහන්ස, පිළිවන් වීනම් කරවන්නෙම් වේදැ''යි කීහ. එයිත් පළමු පරිද්දෙන්ම දාසක් වක් ඇති සියයක් තොට ඇති සත්රුවන්මය වූ රළපාන ඇති පස් පියුමෙන් සැදුනු පොකුණක් මැවීය.

බෝධිසත්ත්වයෝ උදෑසනක් සේ ශක්‍රයන් මැවූ පොකුණ බලා රජ්ජුරුවන් ලඟට ගොස් "දේවයන් වහන්ස, පොකුණ කොට නිමියේය. බලා වදාරන්නේ යහපතැ"යි කීසේක. රජ්ජුරුවෝ "යහපතැ"යි පොකුණට ගොස් පොකුණ බලා සතුටුව කාල නම් සෙනවිරදු අතින් විචාරන්නාහු "සෙනවිරදුනි, පතසත් අභිප්‍රාය නියාවට නිමවන ලද, මෙවිට කුමක් කරන්නමෝදැ?"යි විචාළහ. එවිට සෙනෙවිරද්දු කියන්නාහු "උයන්ටත්, පතසටත් සුදුසු නියායෙන් සර්‍වදන්තමය වූ මාලිගාවක් කරවන්ට කියන්නේ යහපතැ"යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් බෝධිසත්ත්වයන් කැඳවා "පණ්ඩිතයෙනි, පතසට සුදුසුකොට සර්‍වදන්තමය ප්‍රාසාදයක් කරව්, ඒ නොකළා නම් තොපගේ ජීවිතය නැතැ"යි කීහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ "යහපත, පිළිවන් වීනම් කරවන්නෙම් වේදැ"යි කීහ. එයිත් ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ සර්‍වදන්තමයින් විසිතුරු කොට මාලිගාවක් ඉදි කළාහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් ශක්‍රයන් මැවූ මාලිගාව බලා රජ්ජුරුවන් ලඟට ගොස් "දේවයන් වහන්ස, මාලිගාවක් කොට නිමවන ලද, බලන්ට වඩින්නේ යහපැතැ"යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් ගොසින් මාලිගාව බලා සතුටුව කාල නම් සෙනවිරදු අතින් විචාරන්නාහු "ඇයි? ඉතින් කුමක් කරමෝදැයි සෙනෙවිරදුනි" කීහ. එවිට සෙනවිරද්දු කියන්නාහු "මාලිගාවේ පාන් නොලා මාණික්‍යාලෝකයෙන් බබලන නියායෙන් යාපත් මැණික් මවන්ට කියන නියා යහපතැ"යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් බෝධිසත්ත්වයන් කැඳවා කියන්නාහු "මාලිගාවට සුදුසුකොට ප්‍රදීපාලෝකයක් නැතිව මාණික්‍යාලෝකයෙන්ම ඉඳිනා නියායෙන් මැණිකක් මව"යි කීහ. එයිත් ශක්‍රයෝ නිර්මිත කළාහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ එයිත් දැක රජ්ජුරුවන්ට "දේවයන් වහන්ස, මැණික නිර්මිත කරන ලදැ"යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් ඇවිත් බලා සතුටුව "මෙවිට කුමක් කරමෝදැ?"යි කාල නම් සෙනවිරදුන් විචාළහ. කාල නම් සෙනවිරද්දු "දේවයන් වහන්ස, මුන් සිතූ දෙයක්ම මෙසේ නිර්මිත වන්නේ දේවානුභාවයෙන, එසේ හෙයින් දේවයන් වහන්ස, දෙවියන්ටත් බැරි දෙයක්ම කියම්මය"යි කියා කියන්නාහු "චතුරාංගයෙන් යුක්ත වූ උද්‍යාන පාලකයෙකු මවන්නේ යහපතැ"යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් එපවත් අසා "යහපතැ"යි කියා බෝධිසත්ත්වයන් කැඳවා "උයන හා පතැස හා මාලිගාව හා මැණික මැව්ව නියාව යහපත, ඒ ඇමට රක්‍ෂාවට චතුරාංගයෙන් යුක්ත වූ උද්‍යාන පාලකයකු සලස්වාලව"යි කීහ.

බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ "යහපත ස්වාමීනි, පිළිවන් වීනම් කරවන්නෙම් වේදැ"යි කියා ඉස සෝධා නහා බත් කා ඉක්බිති සිතන්නාහු "සෙස්ස නම් ශක්‍රයෝ තමන්ට පිළිවන් හෙයින් නිර්මිත කළාහ. චතුරාංගයෙන් යුක්ත වූ පුරුෂයෙකු නිර්මිත කරන්ට දෙවියන්ටත් බැරිය. එසේ හෙයින් අනාථයේ අනුන් අත මියෙන්නා බලා වලට ගොස් අසරණව මිය යන්නේ යහපතැ"යි සිතා කාටවත් නාහවා ප්‍රාසාදයෙන් බිමට බැස අල දොරින් නික්ම වලට ගොස් ගසක් මුල වැඩ හිඳ,

> "ලාභො අලාභො අයසො යසොච
> නින්‍දා පසංසාච සුඛංච දුක්ඛං"

යන මේ අෂ්ටලෝක ධර්‍මය සිහි කෙරෙමින් උන්නාහ. ඒ වේලාවට ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝත් එපවත් දැන වැදි පුත්‍රයෙකුගේ වේශයක් ගෙන බෝධිසත්ත්වයන් ලඟට අවුත් කියන්නේ "බ්‍රාහ්මණයාණන් වහන්ස, සැපසේ ගේදොරව උන්සේක් වේද? දැන් මෙසේ උදාකලාව උන්නේවේදැ"යි විචාළහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "සැබෑය වැදිපුත්‍රය, ගෙදොරව උන්නෙත් සැබව, උදකලාව වනාන්තරයේ උන්නොමෝ වේදැ"යි කියන්නා "ඊට කාරණා කිම්දැ?"යි ශක්‍රයෝ විචාළහ. බෝධිසත්ත්වයෝ "රජ්ජුරුවන් තමන්ට කී දෙයත් තමන් කළ දෙයත් ඇමම කියා දැන් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ චතුරාංගයෙන් යුක්ත වූ මිනිසෙකු මවන්ට කියා කියනසේක. ඒක මා තබා දෙවියන්ටත් බැරිය එසේ හෙයින් අනර්ථයෙ මියන්නා බලාත් මෙසේ ඉද මියන්නේ යහපතැයි උන්නෙමි" කීහ.

එපවත් ශක්‍රයෝ අසා "ඇයි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්ස, මා වැද්දෙකැයි කියා උන්සේක්ද? නුඹවහන්සේ සිතූ සිතූ යම්ම දෙයක් නිර්මිත කළා වූ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝ නම් මම ය. එසේ වූ නුඹවහන්සේ කීවා කරන්නා වූ මා සේ එකකු ඉන්දදී නුඹවහන්සේ විෂේපව ඉන්නා කාරණා

කිම්දැ?යි චතුරාංගයෙන් යුක්ත වූ මිනිසෙකු මවන්ටත් බැරි බවක් සැබැව, ඊට මම උපායෙක් කියමි, ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ ඡත්තපානි නම් මඟුල් කපුවා චතුරාංගයෙන් යුක්තය. ඔහු රජ්ජුරුවන්ට පා උයන්ගොව් කමට සලාසා පියව''යි කීහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් ''යහපතැ''යි පෙරලා ගෙට අවුත් ගෙයි සැතපී පසුව දවස් රජගෙට එන්නාහු අතර මගදී ඡත්තපානි නම් කපුවා දැක කියන්නාහු ''එම්බල ඡත්තපානිය, තොප චතුරාංගයෙන් යුක්තදැ?''යි ඇසීය. එවිට කියන්නාහු ''මා චතුරාංගයෙන් යුක්ත නියාව තොපට කීවේ කව්රුදැ?''යි කීහ. ''මට කීවේ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝය''යි'' කීහ. ''ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝත් කොයි දී දුටුදැ?''යි කියන්නා තමන්වහන්සේ වනයට ගිය නියාව හා සියල්ලම තත් වූ පරිද්දෙන් කීහ. එවිට ඡත්තපානින් ''එසේමය, මම චතුරාංගයෙන් යුක්ත යෙමි'' කීය.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝත් ඡත්තපානිගේ අත අල්වාගෙන රජගෙට ගෙනගොස් ''දේවයන් වහන්ස, මූ චතුරාංගයෙන් යුක්තයහ, මුන් උයන්ගොව්කමට සලස්වා වදාරන්නේ යහපතැ''යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් ''සැබෑද? ඡත්තපානිය, තෝ චතුරාංගයෙන් යුක්තදැ?''යි විචාළහ. ''එසේය, දේවයන් වහන්ස, මම චතුරාංගයෙන් යුක්තයෙමි'' කීහ. ''තොපගේ චතුරාංගයෙන් යුක්ත පරිදි කියව''යි කියන්නාහු ඡත්තපානි කියන්නාහු ''දේවයන් වහන්ස, අන් කෙරේ වෛරයක් ද්වේෂයක් නොකිරීමය. මද්‍යපාන නොකිරීමය. අවිඤ්ඤාණක සවිඤ්ඤාණක සියල්ලන් කෙරෙහි ඇල්ම නොකිරීමය. මෛත්‍රී භාවනා කිරීමයයි යන මාගේ චතුරගාංය''යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු ''සියල්ලෝම යම් යම් දේකට උනුන් කෙරේ වෛර වන්නාහ, තොප එසේ වෛර නොකරන්නට කවර අරමුණක් නිසාදැ?''යි විචාළාහ. ඡත්තපානි නම් මගුල්කපුවා කියන්නේ ''මම පෙර රජව ඉපිද බිසවුන්ගේ බස් අසා පුරෝහිත බමුණා බන්ධනයට පැමිණි වීමි, එතැන් පටන් මා ද්වේෂය හළේය''යි කීහ.

ඒ කෙසේද? යත්,

''එක් සමයක මම මෙරට බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරුව ඉපිද එක් ගමනක් යන්නෙම් බිසවුන් සැප පහසු විචාරා සුසැටවරක් මෙහෙකරන්නන් යවීමි. උන් ඇමලා කැටුවම බිසවුන් අනාචාරයේ යෙදී අන්තයෙහි පුරෝහිත බමුණා අත අල්ලාපු විසින් 'මම එසේ වූ දෙයක් නොකරමි' කියා පළා ගියහ. බිසව් ඔහු කෙරේ වෛර බැඳගෙන 'මට බමුණා වරදින්ට උන'යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් 'ඒ ඇත්තය'යි කියා අදහාගෙන බ්‍රාහ්මණයා පිටිතල හයා බැඳගෙන ළඟට ගෙන්වා ගත්තාහ. එවිට බ්‍රාහ්මණ 'දේවයන් වහන්ස, මම එසේ වූ නොකට යුත්තක් නොකෙළෙමි. මේ නොකටයුතු කළෝ මේවර ඇසූ මනුෂ්‍යයෝ සැමදෙනාය'යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් නන්වූ පරිද්දෙන් නියම දැන බිසවුන් කෙරේ කිපුණාහ. පුරෝහිත බමුණාත් 'දේවයන් වහන්ස, දේවීන්වහන්සේට නොකිපුන මැනව, ස්ත්‍රීන්ට තිබී ආ ස්වාභාවයෙක, යම් සේ තමාගේ ඇඟින් වැගිරෙන්නා වූ පිළිකුල් ආදී වූ දෙයට යම් සේ කැත නොවෙත් නම් තමාගේ මලමුත්‍ර ආදී වූ දෙයට 'ඇයි මා විසින් යහපත් වූ අන්නපානය කන බොන ලදදැයි මේ අසූචි භාවයට පැමිණියේ ඇයිදැ?'යි නොකිපෙත් නම් එම ස්ත්‍රීන් විෂයෙහි එමෙන් තොප නොකිපුන මැනව'යි කීහ. එබස් ඇසූ මමත් ඒ ජාතියෙහි බමුණානන් කී බස් අදහාගෙන මේ ජාතියේ පටන් නිවන් දකින ජාති දක්වා කවුරුන් කෙරේත් කෝපයක් නොකරමි, අධිෂ්ඨාන කෙළෙමියි ඒ නිසා මම මේ ජාතියෙහි කා කෙරේවත් ද්වේෂයක් නැත්තෙමි'' කීහ.

එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා ''ඒ වන්නා ඒ සඳහාය, මද්‍යපාන නොකරන්නේ කුමණ කාරණාවක් නිසාදැ?''යි විචාළහ. එවිට ඡත්තපානි නම් කපුවා කියන්නේ ''පෙර මම රජ ව ඉපිද ප්‍රියපුත්‍ර මාංශය රා මදයෙන් කැමි. එවක් පටන් මා රා පෙව්ලි අළේය''යි කීහ.

ඒ කෙසේද? යත්,

''පෙර මම මේ රටම ඡත්තපානි නම් රජ ව ඉපිද මච්ඡමාංස ඇතිව මිසක් බත් නොකන්නා ඒ රජ්ජුරුවන්ට එක් දවසක් අරක්කැමියා 'සෙට දවස් පෝදා පනිවාකම් කරන්ට බැරිය'යි කියා පළමුවෙනිදා ම මස් ඇර තබාගත්, එම මස් බල්ලා කාපුවාහ. එවිට අරක්කැමියා රජ්ජුරුවන්ට බත් වඩන්ට හයින් බිසවුන් වහන්සේට කියන්නේ 'දේවීන් වහන්ස, රජ්ජුරුවන් වහන්සේට මේ

නිමවන්ට තුබූ මස් බල්ලා කාපුව, රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මස් ඇතිව මිසක් මේ නො නිමවනසේක. එසේ විසින් නිකම් බත් අත ලන්ට බම්' කීහ.

එවිට බිසව කියන්නාහු 'තොපි ඊට නොබව, ඊට උපායක් ඇත. රජ්ජුරුවෝ මාගේ පුතණුවන් කෙරේ බලවත්වූ ස්නෙහ ඇත්තාහ. එසේ හෙයින් මම බත් කන වේලාව බලා මගේ පුතණුවන් සරහාලා ඔක්කේ තබාලමි. රජ්ජුරුවෝ පුතණුවන් සනස සනසා උන්නාහු දඩමස් ලූවෝ නුලූවෝ නොදැන බත් කන්නාහ'යි කීහ.

අරක්කැමියා 'යහපතැ'යි කියා ගියේය. රජ්ජුරුවෝත් රා බී මත්විපියා බත් කන්ට උන්නාහ. බිසවුන් රාජ කුමාරයන් ඔක්කේ ඉන්දවූහ. එවිට රජ්ජුරුවෝත් බත් කමින් සිට දඩමස් නොදැක "ඇයි කොල, දඩමස් නැත්තේ ඇයිදැ?"යි විචාරා 'ස්වාමීනි, අද දවස් පෝය නිසා ඊයේ මස් අරන් තිබීමි. ඒ මස් බල්ලෝ කැවාහ. අද පෝය බැවින් විදියේ මස් නොලද්දෙමි" කීහ. රජ්ජුරුවෝ තොපට 'මස් සාය පමණක් මිසක් මටත් මස් සායදැ?"යි ඔක්කේ උන් රාජකුමාරයන්ගේ බොටුව මිරිකා 'මේ මස්ගෙන පිසපියා ගෙනව'යි කීහ.

අරක්කැමියාත් ඊට උත්තර නොකියා 'යහපතැයි, රජ්ජුරුවන් වහන්සැ'යි කියා ගොස් මාළු පිස මේ වැඩිය. රජ්ජුරුවෝ ප්‍රියපුත්‍ර මාංශය කැවාහ. එතන සිටියා වූ බොහෝ දෙනා රජ්ජුරුවන් කෙරේ භයින් අඬන්නක්වත් නොකට යුතුයයි යන බසක් වත් කියන්ට අසමර්ථ වූහ. රජ්ජුරුවෝත් බත් කා අත කට සෝධා වැදහෙව, නිදා පිබිදුනාහ. එවේලාවට රා මදය සිඳින. එවිට රජ්ජුරුවෝ 'මාගේ පුතණුවන් මෙසේ ගෙනව'යි කීහ.

එවිට බිසව් රජ්ජුරුවන්ගේ පාමුල අඬාහුන. එවිට රජ්ජුරුවෝ 'මේ කිමෙක්දැ?'යි විචාරා "ඇයි ස්වාමීනි, නුඹවහන්සේ දවල් මේ නිමවූයේ පුත්‍ර මාංශය නොවේදැ?'යි කීහ. එවිට 'රා පෙවිල්ලේ දෝෂයෙන් වේද? ප්‍රියපුත්‍ර මාංශ කැයේය"යි කියා බොහෝ විෂේපයට පැමිණ 'මේ ජාතියෙහි පටන් නිවන් දක්නා ජාති දක්වා රා නොබොමි' කළ අධිෂ්ඨාන බලයෙන් දැනුත් මා රා බොන්නේ නැතැ"යි කීහ.

ඒ අසා රජ්ජුරුවෝ "ඒ වන්නාට ඒ සඳහාහ, කා කෙරෙත් තොප ඇල්මක් නැත්තේ කවර කාරණයක් නිසාදැ?"යි විචාළාහ.

එවිට ඡත්තපානි නම් කපුවා කියන්නේ "පසේ බුදුන්ගේ පාත්‍රය බිඳ අවීචි මහනරකාදියෙහි වැටුනා වූ කෙනෙකුන්ට පියරජ ව සිට මම බොහෝ දුක් වුනෙමි. එසේ විසින් එවක් පටන් මේ දක්වා එක් කෙනෙකුන් කෙරෙහි ඇල්මක් නොකරන්නේ ඒ කාරණයෙනැ"යි කීහ.

ඒ කෙසේද? යත්,

"යටගිය දවස මෙම නුවර කිතවාස නම් රජව උපන්මි. ඒ රජ්ජුරුවන්ට එක් පුත්‍රයෙක් උපන. නිමිති දන්නා බ්‍රාහ්මණයෝ 'දේවයන් වහන්ස, මේ රාජ කුමාරයෝ යම් දවසක මියන්නේ පැන් නොලැබය'යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ ඒ අසා සතරවාසල මහා වැව් සතරක් බන්දා, ඇතුළුනුවර ඒ ඒ තැන බොහෝ පතැස් පොකුණු බිඳවා, අම්බලන් නන්වා, ඒ ඒ තැන පැන් තබ්බවා මේ නියායෙන් දවස් අරනාහ.

රාජකුමාරයෝත් වැඩී යුවරජ තනතුරු ලැබ 'දුෂ්ට රාජකුමාරයෝ ය'යි යන නමින් ප්‍රසිද්ධ වූවාහ. රජ්ජුරුවෝත් තමන්ගේ අඹුදරුවන් ඡායාව මෙන් කැටුවම යන යම් තැනකට කැඳවාගෙන යන්නාහ. එක් දවසක දුෂ්ට රාජකුමාරයෝ තනිව පියාණන් කැටිව එක් නොවී ඇත්කඳ පිටට නැගී චතුරාංගිනී සේනාව පිරිවරා නුවර ඇවිදින්ට වන්නාහ. ඒ වේලාවට සිල්වත් ගුණවත් දැමුනා වූ ඉඳුරන් ඇති එක් පසේබුදු කෙනෙකුන් වහන්සේ බත් පාත්‍රයක් සිහාගෙන වීථියේ වඩිමින් සිටිසේක. ඒ වේලේ රජ්ජුරුවන් ලා කැටිව එන්නා වූ බොහෝ පර්ෂිත් පසේබුදුන් වඳින්ට හා ගුණ කියන්ට වන්නාහ. එවිට යුවරජ්ජුරුවෝ 'මා වැනි රාජකුමාරයෙක් දැක්කදී මේ හිසමුඩු භික්ෂූන් දකින්ට වන්නාහ'යි පසේබුදුන්ට කිපී ඇතු පිටින් බැස පසේබුදුන් කරාගොස් 'පාත්‍රයට බත් ලද්දේ ඇද්දැ'යි විචාරා 'එසේය කුමාරයෙනි' වදාරන්නා එවිට 'යාපත, පාත්‍රය බලම්ම'යි පාත්‍රය අතටගෙන බිම එලා පයින් මිරිකා සුනුවිසුණු කළාහ.

පසේබුදුහු ‘නිකන් නිස්කාරණයේ මේ මාගේ පාත්‍රය බිඳ බොහෝ අකුසල් පුරාගතැ’යි මූණ බැළූහ. ඒ කුමාර තමන් කෙරේ උරණින් මූණ බැළුවයි සිතා ‘කිතවාස නම් රජ්ජුරුවන්ගේ පුත් වූ දුෂ්ට කුමාරයෝ නම් මම, නුඹවහන්සේ මට උරණව කරන්නේ කිම්දැ’යි කීහ. පසේබුදුරජාණන් වහන්සේ සුන්බත්ව උත්තරපථ වූ නන්දමූල පබ්භාරයට වැඩිසේක.

ඒ වේලාවට අවීචි මහනරකයෙන් ගිනිදැල් ඇවිත් රාජකුමාරයන්ගේ ඇඟ වැදගත, රාජකුමාරයෝත් බොහෝ දාහයට පැමිණ පැන් පිපාසයෙන් ‘පැන් ගෙණුව’යි කීහ. ඒ වේලාවට ඒ ඒ තැන තිබූ වැව්, පොකුණු, පතැස් ආදී වූ තැන තිබූ පැන් එකෙනෙහිම හිඳී ගියේය. පොලොව පලාගෙන රාජකුමාරයන් අවීචි මහනරකයට අරගන ගියේය. කිතවාස නම් රජව උපන්නා වූ මම බොහෝ වික්ෂේපවට පැමිණ සිතන්නේ ‘යමකට ඇල්ම කිරීමෙන් පව්ද, වික්ෂේපයද උපදනේය. එසේ විසින් මේ ජාතියෙහි පටන් නිවන් දකිනා ජාති දක්වා කිසිම වස්තුවක ඇල්ම නොකෙරෙමි’ කියා අධිෂ්ඨාන කෙළෙමි. එසේ නිසා මේ ජාතියෙහි කිසි දෙයකත් ඇල්ම නොකෙරෙමි” කීහ.

එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා “ඒ වන්නා එසේය. සියලු සත්ත්වයන් කෙරේ මෛත්‍රී කරන්නේ කවර කාරණයකින්දැ?”යි කීහ. ඒ කාරණය කියන්නා වූ ඡන්නපානි නම් කපුවා “පෙර තාපසව ඉපිද කළා වූ මෛත්‍රී භාවනායෙක අභ්‍යාසයෙන් මේ ජාතියේ මෛත්‍රිය ඇත්තේ ය”යි කීහ.

ඒ කෙසේද? යත්,

“පෙර මේ නුවර අරක නම් තාපසව ඉපිද මෛත්‍රී භාවනාකොට බඹලොව ඉපද සංවර්ත විවර්ත ආදී වූ සත්කපක් මෛත්‍රී භාවනාකොට බඹලොව ඉපද ඒ අභ්‍යාසයෙන් දැනුත් මා මෛත්‍රී ආනුභා ඇත්තේය”යි කීහ.

එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා “කිසිම අපරාධයක් නැති ධම්මධ්වජ පණ්ඩිතයන් කෙරේ මේ කාල නම් සෙනවිරද්දු අන්‍යායෙන් කන අත්ලස් නිසා උන් මා කෙරේ කනස්සළුය”යි සිතා සෙනවිරදුන් කෙරේ කෝපව අමාත්‍යයන් මූණ බැලූහ. අමාත්‍යයෝ රජ්ජුරුවන් අභිප්‍රාය දැන “දුෂ්ට වූ අත්ලස් සොර, තා කන අත්ලස් තිබී ගියේයයි කියා නිරපරාධ ධම්මධ්වජ පණ්ඩිතයන් නසන්ට උත්සාහ කළ නියාවදැ”යි ඇම දෙනාම උනස්නෙන් නැගී සිට කාල නම් සෙනවිරදුන් ඇද බිම හෙලාගෙන බොහෝ දෙන තමා අතට සම්භ වූ කැටමුගුරු ආදී වූ දෙයින් තළා අල්වාගෙන නුවරින් පිටත කසල ගොඩට ඇදපුවයි වදාරා මේ ‘ධම්මධ්වජ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කාල නම් සෙනවිරද්දු නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය, ධම්මධ්වජ පණ්ඩිත ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

220. කාසාව ජාතකය

තවද මුළුලොවට පිහිට වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මේ කථා උත්පත්තිය වේළුවනාරාමයෙහිදීය.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් සමයෙක්හි සැරියුත් සාමීන් වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ඒ ගම උපාසකවරු සැරියුත් සාමීන්ටත් දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ටත් එක් දානයක් දෙන්නට යන්නාහ.

එසමයෙහි එක් ව්‍යාපාරයෙක් ලක්ෂයක් වටිනා සළුවක් උපාසකවරුන්ට දී “මාත් මේ දානයට මුසුවන්ට උවමැනවැ”යි සිතා මුසු විය. එකියන උපාසකවරු දන් දී අන්තයෙහි “මේ ලක්ෂයක් වටිනා සළුව සැරියුත් සාමීන්ට දෙමෝද? දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේට දෙමෝ හෝදැ?”යි කියා කථා කළාහ.

ඉන් සමහරු “සැරියුත් සාමීන්ට දෙම්හ”යි කීහ. සමහරු “සැරියුත් සාමීන් නම් දවසක් දෙදවසක් රඳා ලා වැඩ පියනසේක. අපගේ දුකෙහි සුවෙහි නොබැඳෙනසේක. දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ වන්නා මේ ගමේම නිධානයක් සේ වැඩහිඳ අපගේ දුකෙහි සුවෙහි

බදෙනාසේක. එසේ හෙයින් ඔබවහන්සේට දෙම්මැ''යි කියා උන්වහන්සේට පිළිගැන්වූහ. දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ දාවළු ඉරා යහපත්ව ගෙත්තම්කොට කිනිහිර මල් පෙත්තක් මෙන් යහපත්කොට රඳා සිවුර පෙරවා ගත්සේක.

වේළුවනාරාමයෙහි සිට වහන්දෑ තිස්දෙනෙකුන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයට වැඩ සර්වඥයන් දැක ''ස්වාමීනි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ තමන්ට නුසුදුසු වූ රහතුන්ට සුදුසු වූ සුවුරක් පෙරවියෝ වේදැ''යි කීසේක. සර්වඥයෝ එපවත් අසා ''මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ තමන්ට නුසුදුසු වූ අර්හත්ධ්වජය පෙරවියෝ වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ අසූදහසක් ඇතුන්ට නායක ව ඇත්රජ ව ඉපද ඇත් සමූහයා පිරිවරා ඒ ඒ තැන ඇවිදිනාහ.

ඒ සමයෙහි එක්තරා දුක්ඛිත මනුෂ්‍යයෙක් දළකඩ ලියා ජීවත් වන්නා වූ මනුෂ්‍යයන් ඉන්නා වීථියට ගොස් කියන්නේ ''තොප ඇමට දළකඩ සම්භ වීනම් යහපතැ''යි විචාළේය. එවිට දළකඩ කර්මාන්ත කරන්නා වූ මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු ''දළකඩ සම්භ වීනම් ඉතා යහපතැ''යි කීහ. එවිට ඒ පුරුෂයාත් ''නිකන් ගියෙම් නම් ඇත්තු මා මරති. පසේබුදු විලාසයෙන් යෙමි'' සිතා මනා වූ කාසවස්ත්‍රයක් ඇඳ පෙරව තෙබක් කාසාය වස්ත්‍රය යට සඟවාගෙන බෝධිසත්ත්වයන් ආදී වූ ඇතුන් වසන්නා වූ වනාන්තරයට ගොස් ඇතුන් යන්නා වූ මාවත වැඳ සිටියේය.

ඇත්තු මොහු දැක ''පසේබුදු කෙනෙකුය''යි සිතා ආදරකොට ගියහ. ඒ වැදි ඇමට පස්සෙන් යන්නා වූ ඇත් බලා තෙබ දමා ලා ඇතු මරා දළ ගෙනගොස් විකුණයි. මේ නියායෙන් දවස්පතා ඇතුන් මැරීමෙන් බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ඇත්තු කල්යාමකින් අඩු වූවාහ. එපවත් දත්තා වූ ඇත්තු බෝධිසත්ත්වයන් ලඟට ගොස් එපවත් කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝ ''එසේ වීනම් පසේබුදු විලාසය ඇරගෙන සිටිනා තැනැත්තාවුන් ඇතුන් මරණ වැද්දෙකු නියාවේදැ''යි සිතා ''ඒ මා පරීක්ෂා කරන්ට උවමැනවැ''යි සිතා පසුව දවස් ඇතුන් සැමටම පස්සේ එන්ට වන්නාහ.

එදවසුත් ඒකියන පසේබුදු විලාසය ගත්තා වූ වැදි බෝධිසත්ත්වයන් දැක තමාගේ තෙබ දැමීය. ඌ තුමූ තෙබ බලා ''වැද්දා මරමි'' අත බිමගසා දිවගෙන අවුත් සිතන්නාහු ''මූ කුමක් වේවා කාසායවස්ත්‍රය ඇඳගෙන සිටියේය. එසේ හෙයින් මූ මරන්ට නොයෙදෙව''යි සිතා කියන්නාහු ''තොප සේවූ පාපිෂ්ටයන්ට මෙබඳු අර්හත්ධ්වජය වූ කාසායවස්ත්‍රය නොහොබීය. තා විසින් මෙතන වැද හිඳ මාගේ ඇතුන් නසන්ට කාරණා නොවෙයි, ඉදින් බොහෝ දවසක් තා දිවිත්නම් දන්නෙම් වේදැ''යි කියා භය ගන්වා යවිහයි වදාරා මේ 'කාසාව ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි වැදි නම් මේ දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. ඇත් සමූහයාට නායක ව උපන්නා වූ ඇත්රජ නම් බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක.

221. චුල්ල නන්‍ද (චුල්ලනන්‍දිය) ජාතකය

තවද මුළුලොවට ආධාර වූ සර්වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් දවසක් ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ ''දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ සර්වඥයන් වහන්සේට දුනුවායන් මෙහෙයීම් ආදී වූ බුදුන් නසන්ට බොහෝ උත්සාහ කළහ, සර්වඥයන්ගේ සීල, සමාධි, කරුණා බොහෝ වූ ගුණ දැක දැකත් බුදුන් කෙරේ දායාවක් කරුණාවක් නූපන. එසේ වීනම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මහතදයෝය''යි යන කථාව කිය කියා උන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා ''මහණෙනි, මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?''යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා ''මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දේවදත්ත

ස්ථවිරයෝ තදයෝම වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් හිමාලය වනයෙහි අසූදහසක් වානරයින්ට නායක ව නන්ද නම් වානරාධිපති ව දවස් අරණාහ.

බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මල් වූ චුල්ල නන්ද නම් වානරයෙකුත් ඇත්තාහ. මේ කියන දෙබෑයෝ අන්ධ වූ මෑණියන් රකිනාහ. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් වානරයන් සමඟ පලාඵල සොයා කන්නාහු පලාඵල තමනුත් කා වඳුරන් අත පලාඵල ''මාගේ මෑණියන් වහන්සේට දෙව''යි කියා එවන්නාහ.

ඒ ගෙන ගියා වූ වඳුරෝ තමනුත් කා බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේගේ මෑණියන්ට නොදෙන්නාහ. බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේගේ මෑණියෝත් පලාඵල නොලැබ ඉතා දුර්‍වලභාවයට පැමිණියාහ. බෝධිසත්ත්‍වයෝ දවසක් මෑණියන්ට කියන්නාහු ''ඇයි මාගෙන් යවන්නාවූ පලාඵල ඇත්ත වුව දුර්‍වල වන්ට කාරණා කිම්දැ?යි කීහ. බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මෑණියෝ කියන්නාහු ''පුත, තොප එවන පමණක් මිසක් මට නොදෙන්නාහ''යි කීහ. එබස් බෝධිසත්ත්‍වයෝ අසා ''මම මේ වඳුරන්ට රාජ්‍යය කරන්නේත් මාගේ මෑණියන් වහන්සේ රැක ගන්ට නොපිළිවනැ''යි සිතා තමාගේ බාලමලණුවන්ට කියන්නාහු ''මල, තොප විසින් වඳුරු මුලට රාජ්‍යයකොට වාසය කරව, මම මාගේ මෑණියන් වහන්සේ රකිමි'' කීහ. ඒ අසා බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මලණුවෝ කියන්නාහු ''මටත් වානරයන්ට රාජ්‍යය කරන්ට බැරිය, මමත් මාගේ මෑණියන් වහන්සේ රකිමි'' කියා බෝධිසත්ත්‍වයන් හා දෙන්නම මෑණියන්ද අරගෙන බරණැස් නුවරට අවුත් බරණැස් නුවර කෙළවර මහත් වූ නුග ගසක වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක්තරා මනුෂ්‍යයෙක් තක්සලා නුවරට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරීන් ලඟ අකුරු කරන්නට වන. දිසාපාමොක් ආචාරී ''මේ ඒ කාල පුරුෂයාය, මූට ශාස්ත්‍ර උගන්නා කිම්දැ?''යි සිතා නැවතත් ''මුගේ උත්සාහ බලවත, කුමක් වේවා අකුරු කරවමි'' සිතා ඔහුට බොහෝ ශාස්ත්‍ර උගන්වා යවන්නාහු යම් සේ ''තොපි සාහසික ක්‍රියාවක්වත්, කෙනෙකුන්ට හිංසාවක්වත් නොකරව''යි කියා අවවාද කියා යවූහ. එකී පුරුෂයාත් ''යහපතැ''යි ගිවිස බරණැස් නුවර කරාගොස් දුනු ගත් අත ඇතිව දඩයම්කොට මස් මරා විකුට ජීවත් වන්නේ.

එක් දවසක් කිසිම දඩයමක් සම්භ නොවී ගෙට යන තැනැත්තේ නුවර කෙළවර මහත් නුග ගසක් දැක ''මේ ගස යම් ඇත්තෙක් ඇද්දෝ හෝ''යි ගස මුලට ගොස් උඩ බැලීය. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්‍වයන් මෑණියන් ඉදිරියේ ඉඳුවාගෙන බෝධිසත්ත්‍වයන් හා බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මලණුවෝ පස්සේ උන්නාහු, දුනු ගත් අත් ඇති වැද්දාහු දැක බෝධිසත්ත්‍වයෝ සිතන්නාහු ''මාගේ මෑණියන් වහන්සේ මැළි විසින් හා කය දුර්‍වල විසින් හා නොමරන්නාහ''යි සිතූහ.

වැදිත් එකියන මැහැළි වැඳිරිය දැක සිතන්නේ ''මාගේ ගෙයි කොල්ලෝවත් කාපියව''යි සිතා විදින්ට දුන්න නගාගත. ඒ දැක බෝධිසත්ත්‍වයෝ සිතන්නාහු ''මේ වැදි මාගේ මෑණියන් විදින්ට උත්සහ කෙරෙති. එසේ හෙයින් මාගේ මෑණියන් වහන්සේට මාගේ ජීවිතය දෙන්ට උවමැනවැ''යි සිතා මලණුවන්ට කියන්නාහු ''මම මාගේ මෑණියන් වහන්සේට ජීවිතය පරිත්‍යාගය දෙමි. තොපි මාගේ මෑණියන් වහනසේ රකුව''යි කියා වැද්දහුගේ දුනුපසට අවුත් කියන්නාහු ''මාගේ මෑණියන් වහන්සේට ජීවිතදානය දී මා මරා මස් කව''යි කීහ. ''යහපත තොපගේ මෑණියන් වහන්සේට ජීවිතදානය දෙමි'' කියා බෝධිසත්ත්‍වයන් විද මරා එලාගත. තවත් මෑණියන්ට මරන්ට දුන්න ඇදගත. එවට බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මලණුවෝ ''මේ වැදි මාගේ මෑණියන් මරන්ට උත්සාහ කෙරෙයි, එසේ හෙයින් පළමුකොට මම මෑණියන් වහන්සේට ජීවිතදානය දෙමි. එක දවසක් වී නමුත් රැකෙනසේක් වේදැ''යි සිතා වැද්දහුගේ දුනුපසට අවුත් කියන්නාහු ''මාගේ බෑයන් වහන්සේත් මරාපුව, මාත් මරා ගනුව, අප දෙන්නාගේ මස් අදට තොපට ජීවිත් වෙන්ට ඇත. මෑණියන් වහන්සේට ජීවිතදානය දෙව''යි කීහ.

වැදිත් "යහපතැ"යි කියා බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මලණුවන් විද මරා ඉක්බිත්තෙහි "මාගේ ගෙයි කොල්ලෝවත් කාපියති" සිතා බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මවු වැඳිරි විද මරා එලාගෙන තුන්දෙනම කද බැඳගෙන නික්මින.

ඒ වේලාවට උගේ ගෙට හෙණක් ගසා දරුවන් දෙන්නත් මැණියනුත් මැරිනි. තමන් ඒ අසා අත තුබූ දුනුදඬු දමා දඬමස් කදත් දමා කඩ ඉරා කරලාගෙන ගෙට ගොස් ගෙයි තුබූ දා ගිය කණුවක් ඉස වැටින. ඒ වේලාවට පොලවත් විවර වී අවීචි මහනරකයෙන් ගිනිදැල් ඇවිත් ඇඟ ඉස වසාගත.

එවිට නරකයට යමින් සිට කියන්නේ "යම් සේ මාගේ දිසාපාමොක් ආචාරීන් වහන්සේ විසින් 'කා කෙරේවත් ද්වේෂයක් නොකරව'යි කියනලද අවවාදයේ විපාක අදම ලදිමි. ඒ එසේමය, යම් සේ කල්‍යාණ ධර්මයක් කළ කෙනෙක් ඇත්නම් කල්‍යාණ ධර්මය දකිති. යම් අකුශලයක් කළ කෙනෙක් ඇත්නම් අකුශලයක්ම දකිති. ඒ එසේමය, තමා වපුළා වූ බිජුවටින් නැගෙන්නා වූ එලයත් එසේම වේදැ"යි යනාදීන් කියා ගොසින් අවීචි මහනරකාදියෙහි වැටුනාහයි වදාරා මේ 'චුල්ලනන්ද ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි එකියන වැදි නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. දිසාපාමොක් ආචාරී නම් ශාරිපුත්ත ස්ථවිරය. එසමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මව් වැඳිරි නම් ප්‍රජාපතී ගෝතමී ස්ථවිරියන් වහන්සේය. බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මල් වූ චුල්ලනන්ද වඳුරු නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි වඳුරන්ට රජ ව උපන්නා වූ වානරරජ නම් බුදු වූ මම්ම ය"යි තමන් වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

222. පුටභත්ත ජාතකය

තවද මුළුලොවට කල්‍යාණමිත්‍ර වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු නිසා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක්තරා කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් පසල්ගම්වාසී එක්තරා මනුෂ්‍යයෙකුට ණයක් දී පෙරලා ඒ ණය එලවන්ටයයි සැවැත් නුවර සිට පසල්ගමට ගොස් තමන්ගේ ණය නොදෙන හෙයින් ඒ ණය ඉල්වා ආ කෙළෙඹි පුත්‍රයා හා ඔහුගේ බිරින්ද ණය දරන්නන් හා කැටිව දබරකොට ගෙන දෙමහල්ලන් බත් කන්ට කියද්දී බතුත් නොකා නික්මුනාහ.

අතරමඟ යන කලට එක්තරා මනුෂ්‍යයෙක් දෙමහල්ලන්ගේ මුහුණ වැහැරී තිබූ හෙයින් බත්මුල පුරුෂයා අතට දුන්නාහ. ඒ පුරුෂයාත් ඒ බත් ස්ත්‍රීට නොදී කනු කැමැතිව භාර්යාවට කියන්නේ "මේ වල සොරු ඇත, එසේ හෙයින් තොපි ඉදිරියේ යව"යි කියන්නා ඒ ස්ත්‍රීන් "ඇත්තකැ"යි සිතා ඉදිරියෙන් නික්මුනාහ.

එවිට ඒ පුරුෂයා බත්මුල උනා බත් කාපියා ස්ත්‍රියට කියන්නේ "එම්බල, තුමූ ඇම බත් කාපියා තුබූ සිස් මුලය අපට දුන්නේය"යි කිවුය. ඒ අසා ස්ත්‍රිය "මා දැක්කදී දුන් බත්මුල මට නොදී තෙමේම කා දැන් මට සිස් බත්මුල පෑය"යි වික්ෂේපව දෙන්නම එක්ව සැවැත් නුවරට එන්නා වූ ජේතවනාරාමයෙහි පොකුණෙන් නා "බුදුන් දැක යම්මැ"යි සිතා සැප සේ පොකුණෙන් නා සර්වඥයන් වහන්සෙ දකින්ට ගියහ.

සර්වඥයෝත් ඒ දෙමහල්ලන් දැක "ඇයි උපාසිකාවෙනි, උපාසකයන් කෙරේ ස්නේහ ඇත්තේදැ?"යි විචාළාහ. එවිට උපාසිකා කියන්නී "ස්වාමීනි, මා මුන්ට ස්නේහ ඇති පමණක් මිසක්, මූ මා කෙරෙහි සෙනෙහස නැත්තාහ. අද අතරමඟ දී එමින් සිටියදී දුන් බත්මුල මා සිටියදී තෙමේ කාපීය. මේ මා කෙරේ ඇති සෙනෙහස දැ?"යි කියා සර්වඥයන්ට දැන්වූහ. සර්වඥයෝත් "උපාසිකාවෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් තොපි මුන් කෙරෙහි සෙනෙහස ඇත්තෝමය. මූ තොපි කෙරෙහි සෙනෙහස නැත්තෝමය. මම නුවණැත්තන්ගේ බසින් පෙරලා උනුන් කෙරේ සෙනෙහස වූවෝ වේදැ"යි වදාර "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ පුතණු කෙනෙකුන් ඇත්තාහ. ඒ පුතණුවෝ වැඩිවිය පැමිණ රජ්ජුරුවන්ට යුවරජ තනතුරෙහි සිටියාහ. එකියන බාරාණසී කුමාරයන් කෙරෙහි සැකව කියන්නාහු "තොපි පලා ගොසින් පාසල් නුවරක ඉඳ ඉක්බිති රාජ්‍යය කරන්නට එව"යි කීහ. "යහපතැ"යි කියා ඒ රාජකුමාරයෝ තමන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවු අත අල්වාගෙන පසල් රටකට පලා ගොස් වාසයකොට උන් කලට පියරජ්ජුරුවන් මළ පවත් අසා රාජ්‍යයට නික්මුනාහ.

අතරමඟ යන කලට එක්තරා මනුෂ්‍යයෙක් දෙමහල්ලන්ගේ මුහු වැහැර තිබූ හෙයින් බත්මුලක් කුමාරයන් අතට දුන්නාහ. ඒ රාජකුමාරයෝත් තමන්ගේ බිසවුන්ට නොදී කනු කැමැත්තේ බිසවුන්ට කියන්නේ "මේ වල සොරු ඇත. එසේ හෙයින් තෙපි ඉදිරියේ යව"යි කියන්නා ඒ බිසවුනුත් "ඇත්තකැ"යි සිතා ඉදිරියෙන් නික්මුනාහ.

එවිට රාජකුමාරයෝ බත්මුල උනා බත් කාපියා බිසවුන්ට කියන්නේ "එම්බල, හැම බත් කාපීය. බත් නොතිබූ සිස් මුල අපට දුන්නේය"යි කීය. ඒ අසා බිසව "මා දැක්කදී දුන් බත්මුල මට නොදී තෙමේ කා සිස් බත්මුලක් පැයේය"යි වික්ෂේපව දෙන්නම සමඟව බරණැස් නුවරට අවුත් රාජකුමාරයෝත් රාජ්‍යයට පැමිණ බිසවුන්ට අගමෙහෙසුන් තනතුරු දුන්නාහ. ඒ දුන් පමණක් මිසක් කරුණාවක් බිසවුන්ගේ දුක්සුව විචාරන්නක් නැත්තාහ.

එසමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට අමාත්‍යව උපන්නාහ. එක් දවසක් බිසවු ලඟට ගොස් කියන්නාහු "ඇයි දේවීන් වහන්ස, අප සේ වූ වයෝවෘද්ධයන්ට බත්කඩ ආදී වූ දෙය දී සාදුක් විචාරන්ට එපාදැ?"යි කීහ.

එබස් බිසව් අසා "පියාණනි, මාගේ පොහොසත්කම් විචර කට වේද? මාත් සංග්‍රහ කරන්නේය"යි කියන්නා "ඇයිද? නුඹවහන්සේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් වහන්සේ නොවේදැ?"යි කියන්නාම "අගමෙහෙසුන් බිසවු මිසක් මා ඇති නියාවත් සාමීන් නොදන්නාසේක. දැන් රාජ්‍යය පුරුදුවපියා සිතත්නේ කෙසේද? පෙර දුප්පත් ගමනේ රාජ්‍යය ලබන්ට එන ගමනේ පවා අතරමඟ දී බත්මුලක් ලත් ගමනේ මට නොදී කාපුසේක. එසේ වූ දා එසේ කල දැන් තමාම වේදැ"යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "රජ්ජුරුවන් දැක්කදීත් මා විචාළ කල එවිටත් මේ මානේ කියනසේක්දැ?"යි විචාළසේක. "යහපතැ"යි කියමි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "එසේ වීනම් දැන්ම ගොසින් රජ්ජුරුවන් ලඟ සිටිමි. නුඹවහන්සේ එතනට අව මැනවැ"යි කියා බෝධිසත්ත්වයෝ රජ්ජුරුවන් ලඟ කථාකොට සිටියාහ. ඒ වේලාවට බිසවුන් රජ්ජුරුවන් ලඟට ගොස් රජ්ජුරුවන් වැඳ සිටියාහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ බිසවුන් අතින් විචාරන්නාහු "ඇයි දේවීන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ අප සේ වූ වයෝවෘද්ධයන්ට බත්කඩ ආදී වූ දේය දී දුක්සැප විචාරන්නට එපාදැ?"යි කීහ. එබස් බිසව් අසා "පියාණෙනි, මාගේ පෝසත්කම් විචරට වේද? මාත් සංග්‍රහ කරන්නේය"යි කියන්නා "එසේ කියන්නේ ඇයිද? නුඹවහන්සේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් වහන්සේ නොවේදැ?"යි කියන්නා "මා අගමෙහෙසුන් පමණක් මිසක් සාමීන් මා ඇති නියාවත් නොදන්නාසේක. දැන් රාජ්‍යය පුරුදුවපියා සිතන්නේ කෙසේද? පෙර දුප්පත් සමයේ රාජ්‍යය ලබන්ට එන ගමනේ පවා අතමඟදී බත් මුලක් ලත් ගමනේ මට නොදී කාපුසේක. එසේ කළ දැන් තමාම වේදැ"යි කීහ.

එබස් අසා බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "දේවයන් වහන්ස. කීවේ ඇත්තදැ"යි විචාළාහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ මුවෙන් නොබැන ඉවසූහ. ඒ පවත් දැක බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බිසවුන්ට කියනසේක් "දේවීන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ කෙසේ කරුණාව ඇතත් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ නුඹවහන්සේ කෙරේ ඇල්ම නැතුව වාසය කරමින් සිටියදී ලඟ විසීම රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ගේ සිතට සැපයෙක් නැත. එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේට මෙතනම යයි කියා ඇද්ද? සෙසු අනික් ස්ථානයකට ගොසින් ජීවත් වන්නාසේක්දැ"යි කීහ. එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා තමන්ගේ රාජ්‍යශ්‍රී බිසවුන්ට දී එතැන් පටන් ප්‍රියවාසය කළාහයි වදාරා 'පුටභත්ත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ඒ දෙමහල්ලෝ නම් තොපි දෙමහල්ලෝමය, ඒ අමාත්‍යව උන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

223. කුම්භීල ජාතකය

තවද තුන්ලොවට නායක වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දෙව්දත් තෙරුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් දවසක් ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ බොහෝ භික්‍ෂූන් වහන්සේ “දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ බුදුන් නසන්ට මහත් උත්සාහවීර්‍ය්‍ය කොටත් කරගත නුහුණුවෝය”යි කිය කියා උන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි අසා වදාරා “මහණෙනි, දෙව්දත් තෙරණුවෝ පෙරත් තථාගතයන් වහන්සේ නසන්ට උත්සහ කොටත් කරගත නුහුණුවෝම වේදැ”යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි අප මහබෝසතාණෝ හිමාලය වනය සමීපයෙහි වඳුරු යෝනියෙහි ඉපිද ඇත් හා සමාන බල ඇති ඒ වානර තෙමේ ගඟකින් එතෙර මෙතෙර යන්නේ ඒ ගඟෙහි වාසය කරන කිඹුල් ධේනුවක් තොමෝ මහබෝසතාණන් දැක හදවත කන්ට දොළෙක් උපන. ඒ බව තම ස්වාමිපුරුෂයා වූ කිඹුලාණන්ට කීය. ඒ කාරණය ඇසූ කිඹුලාණෝ මහබෝසතාණන් අල්වන්ට බොහෝ උත්සහ කොටත් නොහැකිව ඒක් දවසක් මහබෝසතාණන්ට මෙසේ ස්තුති කෙළේය. “වානරෙන්ද්‍රයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ සත්‍යයද, ප්‍රඥාව හා ධෛර්‍ය්‍යයද, ත්‍යාගයද යන මේ විශේෂයෙන් යහපත් වූ ගුණයන් කරණ කොටගෙන සතුරන් ජයගන්නේය”යි කියා ලජ්ජාවට පත්ව යන්න ගියේය.

“එසමයෙහි කිඹුල්ධේනුව නම් දැන් චිඤ්චි මානවිකාය. කිඹුලාණෝ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. වානර ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

224. බත්ති(ය) වණ්ණන ජාතකය

තවද ‘කුම්භීල ජාතකය’ පළමු කියන ජාතක වලින්ම විස්තර වශයෙන් පෙණෙන්නේය.

තවද මුළුලොවට එකබන්ධු වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝසල රජ්ජුරුවන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

කෝසල රජ්ජුරුවන්ට වැඩ පසස්නා එක් අමාත්‍යයෙක් අන්තඃපුරයට එක් ද්‍රෝහයක් කළේය. රජ්ජුරුවෝ උන් කෙරේ ක්‍ෂමාකොට එපවත් සර්වඥයන් වහන්සේට සැළ කළාහ. සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි උන්ගේ එක්තරා වැඩ පසස්නා අමාත්‍යයෙක් අන්තඃපුරයට ද්‍රෝහයක් කෙළේය. ඒ අමාත්‍යයාගේ ගෙට උගේ ගෙයි එක් මිනිසෙක් ගෙට වැද ද්‍රෝහ කෙළේය. එකියන අමාත්‍යයා තමාගේ ගෙයි ද්‍රෝහ කළ තැනැත්තහු අල්ලාගෙන රජ්ජුරුවන්ට පැ කියන්නේ “දේවයන් වහන්ස, මට වැඩ පසස්නා මාගේ ගෙයි එක් මිනිසෙක් මා ගෙට වැරදින. ඌට කුමක් කරම්දැ?”යි විචාළහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “එම්බල, මාගේ ගෙයිත් එක් වැඩ පසස්නා අමාත්‍යයෙක් ද්‍රෝහ කළේය. එසේ හෙයින් උන් කෙරේ තොප විසින් මෛත්‍රී කරව”යි කීහ. එබස් අමාත්‍යයෝ “සාමීනි, මාත් සිතාය මේ කිවේය”යි සිතා එවක් පටන් අන්තඃපුරයට ද්‍රෝහ කරන්නට නොසිතීයයි වදාරා ‘බත්තිවණ්ණ ජාතයය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රජව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

225. කෝසිය ජාතකය

තවද මුළුලොවට තිලක වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝසල රජ්ජුරුවන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී. මෙහි වර්ථමාන කථාව ඉකුත්වත සේමයයි දතයුතු.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් රජ්ජුරු කෙනෙක් නොකාලයෙහි යුද්ධයට නික්ම මඟුල් උයන කඳවුරු බැඳගෙන උන්නාහ. ඒ වේලාවට එක් බකමුහුණෙක් උණ පඳුරක් මධ්‍යයෙහි සැතපුනේය. කවුඩෝ උණ පඳුර වටකොට ගෙන උන්නාහ. බකමුහුණු තමාට බල ඇතිව රුපීවත් නොවී දහවල්ම පිටත් විය. එවිට වටකොට ගෙන උන් කවුඩෝ ඔළුවේ ඇන එතන එලාපුවාහ. රජ්ජුරුවෝත් ඒ දැක තමන්ට අමාත්‍යකම් කරමින් සිටියා වූ බෝධිසත්ත්‍වයන් අතින් “මේ කිමෙක්දැ?”යි විචාළහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නාහු “රජ්ජුරුවන් වහන්ස, මේ බකමුහුණා තමාට නොකාලයෙහි පිටත් වූ හෙයින් බොහෝ විනාශයට පැමිණියේය. ඉදින් දේවයන් වහන්ස, බකමුහුණා සෙසු බකමුහුණන් පිටත්වන රෑට මෙයින් පිටත් වීනම් අන්තරායක් නොවී සැපසේම පලා යන්නේය”යි යනාදීන් වදාළසේක.

රජ්ජුරුවෝ ඒ අසා “යහපතැ”යි සිතා පෙරලා රජගෙට ගියහයි වදාරා ‘කෝසිය ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි අමාත්‍යයව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

226. ගුථපාණී (පානක) ජාතකය

තවද මුළුලොවට අමා වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා භික්‍ෂූන් කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

සැවැත් නුවර ගව්වක් දෙගව්වක් විවරක දී උපාසකරුන් දන්නා ගමක් ඇත්තේය. එසේ වූ උපාසකවරු බොහෝ භික්‍ෂූන් වහන්සේලාට ලා බත් පොහෝ බත් ආදී වූ බොහෝ බත් දානය දෙන්නාහ.

එසමයෙහි ඒ ගම ඉන්නා ප්‍රශ්න ගුණ්ඨිකයෙක් ඇත. ඒ තෙම සාමණේර, මාළු භික්‍ෂූන් වහන්සේ ආ කල ප්‍රශ්න ගුණ්ඨිකයා විසින් දක්නාලද සේ “දන් කාපුවායේ විපාක කිම්දැ?”යි යනාදීන් ප්‍රශ්න විචාරයි. එවිට භික්‍ෂූන් වහන්සේ කියාගත නුහුනු වේලේ තෙමේ බණ කියන්නේය. එසේ හෙයින් මූ කරන අලෝභල නිසා බොහෝ මාළුවරුන් වහන්සේ ලා බත් පොහෝ බත් නිසා යන්ට මැලි වූහ.

එසමයෙහි පිටිසර සිට භික්‍ෂූන් කෙනෙකුන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක. ජේතවනාරාමයෙහි භික්‍ෂූන් වහන්සේ අතින් “ලා බත් පොහෝ බත් කොයි දී දෙන්නේදැ?”යි විචාරා “අසවල් ගමදීය, ඒ ගමට ප්‍රශ්න ගුණ්ඨිකයෙක් බොහෝ භික්‍ෂූන් වහන්සේ ගිය වේලේ නොයෙක් ප්‍රශ්න විචාරා ගැහැට කරන්නේය. එසේ හෙයින් ඔබ්බට යන්නේ කුමටදැ?”යි කීහ.

එවිට භික්‍ෂූන් වහන්සේ “අද දවස ලා බත් මට පමුණුවන්නාහ. මම ඉනිබ්බේ තර්කයක්, වාදයක් නොකරන ලෙස සලස්වාලමි” කීහ. “යහපතැ”යි කියා එදවස් උන්වහන්සේට පොහෝ බත් සැලැස් වූසේක. උන් වහන්සේත් “යහපතැ”යි ගමට ගොස් ගම කෙළවර සිට සිවුර ගැට ගන්වන්ට වන්සේක. ඒ වේලාවට එකියන ප්‍රශ්න ගුණ්ඨිකයා අනින්ට දිවන්නා වූ බැටළුවෙකු මෙන් එතනට අවුත් “කුමක්ද දන් වළඳන්ට අවුද? මේ ගමට වන්නේ, එසේ හෙයින් දන් කෑ විපාක කිම්දැ?”යි විචාළේය. “යහපත දන් වළඳා ඉක්බිති ප්‍රශ්න කියම්මය”යි කීසේක. “යහපත” කියා ගමට ගොස් කැඳ වැළඳූසේක. ඒ වේලේ “බත් වළඳා ඉක්බිත්තෙන් කියම්මය”යි කියා ඉක්බිති

බත් වළඳා අන්තයෙහි ඌ විසින් ප්‍රශ්න විචාරන්නා "යහපත මෙතන දී බැරිය, ගමින් කෙළවරවල දී කියමි" කියා ඌ හා සමග ගමින් කෙළවරට ගොස් පාසිවුරු එක් තැනක තබා යාපත්කොට අතින් බැට කැඩෙන සැටියේ ඇන "මේ මාගේ ඇන්න බැඳුයින් කුමන විපාකයෙක් ඇද්දැ?"යි කියා "අදවක් පටන් මේ ගමට ආ මාළුවරුන් වහන්සේ කෙරේ ඉනිබ්බෙ ප්‍රශ්න විචාළා නම් දන්නමෝද්දැ"යි කියා භය ගන්වාලා ගියසේක. එතැන් පටන් ඒ භික්ෂූන් වහන්සේලාට ඒ වරපුරුෂයාගෙන් භය නුවුයේය.

මේ කථාව එක් දවසක් ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩඋන් තැනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ඒ භික්ෂූන් විසින් උන්ට නිග්‍රහ කරන ලද්දේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස අඟුරට හා මගධරට වාසී සත්ත්වයෝ උනුන් හා සමඟ වෙළඳාම් ආදී වූ දෙය කරන පිණිස උනුන්ගේ රටට යන්නා වූ එක් දවසක් දෙරටවාසී මනුෂ්‍යයෝ මගධරට සීමාව කෙරේ ගඟක් සමීපයට අවුත් එහි ඉඳ නොයෙක් රා මස් කා බී උන්නාහ.

ඒ වේලාවට එක් ගූ කුරුමිණියෙක් එතනට අවුත් මනුෂ්‍යයන් බී ඉතිරිව දමා ලූ ගොටුවල තිබූ රා බී මත්ව අසූචි ගොඩක් පිට ඉඳ "යන්තමක් අසූචි මුගේ බරින් සැලියන්නා පොළොවට බරින් ධරාගත නොහෙ"යි කියා මහත් වූ අහංකාරයෙන් උන් වේලාවට ත්‍රිමදගලිත හස්ති රාජයෙක් එතනට අවුත් අසූචි දුර්ගන්ධය අසා පෙරලා කරකැවී නික්මෙන්ට වන් වේලාවට ගූ කුරුමිණියා කියන්නේ "ඇයි හස්ති රාජය, සපන් වූ සේවායෝ උනුන් දුටුකල බිඳී යෙද්ද? එසේ කල හස්ති රාජයා මා හා යුද්ධකොට යෙද්ද?" කියා කීය.

එබස් ඇත් අසා කරකැවී සිට කියන්නේ "තා හා මා හා කුමන යුද්ධ කරන්නේද? මාගේ පිරිසිදු වූ පයින් තා නොමඩිත් වුව, දලින් නොහනුත් වුව, මාගේ සොඬින් තා නොගසත් වුව, තා උන්ගේ අසූචි පිටය, එසේ හෙයින් තට අසූචියෙන් නිග්‍රහ කෙරෙමි" කියා කුරුමිණියා ලඟට අවුත් වර්චස් පිඩක් ඌ පිට හෙළා මූත්‍රකොට කුඤ්චනාද කොට නික්මිණ. ඒ කුරුමිණියාත් එතනම ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියේ යයි වදාරා "ගූථපාණ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

එසමයෙහි කුරුමිණියා නම් ප්‍රශ්නගුණ්ඨික නම් පුරුෂයාය, එසමයෙහි හස්ති රාජයා නම් නිග්‍රහ කළ භික්ෂූහුය, මේ කාරණය ප්‍රත්‍යක්‍ෂව දුටු වන දේවතාවා නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

227. කාමනීය (කාමනීත) ජාතකය

තවද මුළුලොවට රසායන වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසනසේක් කාමනීය නම් බ්‍රාහ්මණයා අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්ථමාන කථාවත් දසවෙනි නිපාතයෙහි විස්තර වශයෙන් දක්නේය.

මෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ බෑණා වන බ්‍රහ්මදත්ත රජ්ජුරුවෝ "එපා"යි කියා ඇරපු රාජ්‍යය පෙරලා අවුත් ඇරගෙන ලොභ, ද්වේෂ, මෝහ ඇතිව රාජ්‍යය කරන්නාහ.

ලෝභයෙන් රාජ්‍යය කරන නිසා ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයා දැන "මම ගොසින් මේ රජ්ජුරුවන් රවටා පියා අයින් නම් යහපතැ"යි සිතා බ්‍රාහ්මණ වේශයෙන් අවුත් කියන්නා "දේවයන් වහන්ස, බොහෝ ඇත්, අස්, රථ, පාබල සෙනඟින් සමුර්ධ වූ මුතු, මැණික්, සංඛ, ශීලා, ප්‍රවාලා දී අනන්ත රත්නයෙන් සමුර්ධ වූ මද සේනාවකින් ජයගත හැක්කා වූ උත්තර පඤ්චාල නුවරය, ඉඳීපත් නුවරය, කෙක නම් රාජධානිය යන තුන්රටක් දැක නුඹවහන්සේට කියන්ට සිතා ආමි. එසේ

හෙයින් ප්‍රපඤ්ච නොකොට සෙට උදැසනක් සේ චතුරංගිනි සේනා සමුර්ධකොට නික්මෙන්ට උවමැනව''යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් ඒ අසා සතුටුව ''උදැසනක් සේ මා කරා එව''යි කියා යැවූහ. ශක්‍ර දේවේන්ද්‍රයෝත් තමන්ගේ ශක්‍ර භවනයට නැඟී ගියාහ. රජ්ජුරුවෝත් පසු දවස් චතුරංගිනි සේනාව සමුර්ධකොට ''ඊයේ අපට රාජ්‍යය තුනක් දෙම්මැයි කී බ්‍රාහ්මණ මානවකයා කොයිදැ?''යි කියා අමාත්‍යයන් අතින් විචාළාහ. අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු ''අප විසින් උන්ට බත බුලතක් දෙන්ට සැලැස්සුවේ නැත. ස්වාමීන් විසින් සලස්වා වදාළේදැ?''යි වාචාළහ. රජ්ජුරුවෝ ''මා එසේ කළා දෙයත් නැත. එසේ වුවත් එක් තෙනක ඉඳිය, ගොසින් බලව''යි කීහ. ''යහපතැ''යි අමාත්‍යයෝත් ඒ ඒ තැන බලා නුදුටුවාහ. රජ්ජුරුවෝත් ''එසේ වීනම් අපගේ කිසි සංග්‍රහයක් නොකළ විසින් ඉනිබ්බේ රටකට ගියාවනැ''යි සිතා බොහෝ වික්ෂේපයට පැමිණ ''මා විසින් බොහෝ ලාභයෙන් පිරිහෙන ලදැ''යි කළකිරී ඒ නිසාම ළය හුණුව රක්තපිත්ත අතීසාරයට පැමිණියාහ. බොහෝ වෙදවරුන් විසින් පිළියම් කරන ලදුවත් සහනයක් නුදුටුවාහුය.

එපවත් ශක්‍රයෝ දැන ''මා විසින් එතනට ගොසින් රජ්ජුරුවන්ගේ සෝකයත් අරවලා ලෙඩෙත් සුවකොට රජ්ජුරුවන්ගේ ලෝභී සිතත් අරවා එමි'' සිතා බ්‍රාහ්මණ වේශයක් ඇරගෙන රජ්ජුරුවන්ගේ මාලිගාව දොරකඩ සමීපයෙහි සිට ''වෙදකම් දන්නා වෙදෙක් රජ්ජුරුවන්ගේ රක්තාසීසාරය සුව කරන්නට ආමි'' කීහ. රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා ''මහවෙදවරුන් පිළියම් කරන ලදුව සුවකොටගත නුහුණු ව්‍යාධිය සුව කරන්නට මුන්ට පිළිවන්ද? යම් ලාභයක් කොටපියා යවාපියව''යි කීහ.

එපවත් ශක්‍රයෝ අසා ''මම ලාභයක් තකා ආවෙම් නොවෙමි. රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ ලෙඩ සුව කරන පිණිස ආමි'' කීහ. එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා ''එසේ වීනම් කැඳව''යි කියා තමන් ළඟට ගෙන්වා ගත්තාහ. ශක්‍රයෝත් රජ්ජුරුවන් ළඟට අවුත් රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු ''දේවයන් වහන්ස, රක්තපිත්ත අතීසාරය ඇතිවන කල භයින් ශෝකයෙන් හා ආදී වූ දෙයින් ඇති වන්නේය. නුඹවහන්සේට ඇති වූයේ කුමන කාරණයක් මුල්වද? ඒ කීවොත් වේද නිදන් දැන පිළියම් කරන්නේය''යි කීහ.

එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා ''එම්බල බ්‍රාහ්මණය, එක්තරා බ්‍රාහ්මණ මානවකයෙක් මා කරා එළඹ පඤ්චාලරට හා ඉඳිපත් නුවර හා කෙකයා නම් රට හා යන රට තුනක් මට සාදා දෙමි කියා කීය. මමත් ඔහුට කිසි සංග්‍රහයක් නොකෙළමි. ඒ තෙම ඒ නිසා 'කටයුත්තක් කීමට සංග්‍රහයක් නොකළසේකැ'යි සිතා 'ඔබ්බේ රටකට ගියේ වනැ'යි සිතා 'මා විසින් අපරීක්ෂාකාරී වීමෙන් මේ නියා ලාභයකින් පිරිහී ගියෙමි' සිතා උපන්නා වූ සෝකය මුල්කොටගෙන මේ ව්‍යාධිය ඇති වීය''යි කීහ.

එබස් ශක්‍රයෝ අසා ''රජ්ජුරුනි, බරණැස් නුවරට හා ප්‍රාර්ථනා කරන්නා වූ නුවර තුන ඇතුළුව රාජ්‍ය සතරකට තොපි රාජ්‍යය කරවා නමුත් සතර නුවරින් පිළී සතරක් අඳුද? සතර නුවරක රාජ්‍යය කරමියි කියා මණ්ඩා සතරකින් බත කවුද? යාන් සතරක සැතපෙව්ද? වාහන සතරකට නැඟී යව්ද? එසේ නොයන විසින් තමා කෙරේ පැමිණ රාජ්‍යයට ලෝභ කිරීමෙන් පැමිණියා වූ ආයාස දුටුසේක් වේද? එසේ විසින් නුඹවහන්සේගේ ව්‍යාධියට මා හැර දඹදිව අනික් වෛද්‍යයෙක් පිළියම් කළ නොහෙමි''යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ ''යහපතැයි වෛද්‍යයාණෙනි, තොප විසින් දන්නා යම් උපායකින් මාගේ සෝක සන්හිඳුවා ව්‍යාධි සුව කරව''යි කීහ. එවිට ශක්‍රයෝ ''යහපතැ''යි කියා රජ්ජුරුවන්ට අවවාද කියන්නාහු ''මහරජ්ජුරුවෙනි, යම් සේ ලොභ, ද්වේෂ, මෝහා දී වූ දෙය නුවණැත්තන් විසින් ප්‍රසංසා කරනු නොලැබෙයි. ඉදුරාම එයත් අකුසලට භාජනව තිබෙයි කියා නරකා දී වූ දුකට පමුණුවා ලව''යි කියා නරක දක්වා රජ්ජුරුවන් භයගැන් වූහ. ඉක්බිති ''රජ්ජුරුවෙනි, ඉනිබ්බේ තොප විසින් රාග, ද්වේෂ, මෝහා දී පාපයන් දුරුකොට දශරාජ ධර්මයෙන් අකොප්‍යාව රාජ්‍යයකොට ශක්‍ර සම්පත් අත්පත් කරව''යි කීහ. රජ්ජුරුවොත් ශක්‍රයන්ගේ බස් අසා තමන් සිත ලෝභය අළහ. ඒ ක්ෂණයෙහි ව්‍යාධියත් සන්සිඳෙන, ශක්‍රයෝත් තමන්ගේ දිව්‍ය භවනයටම ගියහ.

රජ්ජුරුවෝත් දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යයකොට මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා 'කාමනීය ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් මෙසමයෙහි කාමනීය බ්‍රාහ්මණයාය. ශක්‍රදේවේන්ද්‍රව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

228. පලාස (පලායි) ජාතකය

තවද මුළුලොවට නිවන්සුව දෙන්නා වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පලාස පරිබ්‍රාජකයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

පලාස නම් එක් පරිබ්‍රාජක කෙනෙක් මුළු දඹදිව තමන් හා සරිව වාද කරන කෙනෙක් නැතිව සැවැත් නුවරට අවුත් "මා හා සමඟ තර්ක කරන්නේදැ?"යි කීහ.

එවිට නුවරවාසීහු "පරවාද මර්දන කරන සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි තා සේ වූ පරිබ්‍රාජකයෝ සියෙක් දහසකුත් ඔබවහන්සේ දැක්ක දී එක බසකුත් කියාගත නොහෙන්නාහ"යි කීහ. එබස් පරිබ්‍රාජකයෝ අසා "එසේ නම් මාත් ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් ලා කැටිව කථා බිඳක්කොට පියන්ට උවමැනවැ"යි සිතා බොහෝ දෙනා පිරිවරා ගොස් ජේතවනාරාමයෙහි සත්වන දොරටුව දැක "මේ සර්‍වඥයන් වසන්නා වූ ශ්‍රී ගන්ධකුටියදැ?"යි විචාළේය. එපවත් අසා මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු "පරිබ්‍රාජකය, සර්‍වඥයන් වසන්නා වූ ගඳකිළි වෛජයන්ත ප්‍රාසාදය මෙන් තුබුයේය. මේ වනාහී සත්වන දොරටුවය"යි කීහ. එබස් පරිබ්‍රාජකයා අසා "සත්වන දොරටුව මෙසේ වන්කල ඉන්නා ගණය කෙසේ තිබේද? එසේ වූ තෙන ඉන්නා සර්‍වඥයන්ගේ නුවණ කෙබඳුදැ?"යි තර්ක කරන්ට හයින්ම බිඳී පලා ගියේය.

බොහෝ උපාසකවරුත් ඔල්වර හඬ ගසා සර්‍වඥයන් සමීපයට ආහ. සර්‍වඥයෝත් "ඇයි උපාසකවරුනි, නොකල් වේලේ ආ වනැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "මේ පරිබ්‍රාජක දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් මා කරා අවුත් සත්වන දොරටුව දැක බිඳී පලා ගියේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස ගන්ධාර රට තක්සලා නුවර බෝධිසත්ත්වයන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුත් "තක්සලා නුවර ගනුම්හ"යි චතුරංගිනි සේනාව පිරිවරා නුවරට අවුත් "මාගේ ත්‍රිමදගලිත යුද්ධ යොග්‍ය හස්ති සේනාව මෙලෙස මෙහෙයන්වායි ඒ නියායෙන් සන්නාහ සන්නද්ධ වූ අශ්ව සේනාව මෙලෙස මෙහෙවත්වායි රථාලංකාරයෙන් සරහනලද රථ සමූහය මෙලෙස මෙහෙත්වයි පබලසෙන් මෙසේ දිවෙත්වයි ශර වර්ෂාවක් මෙන් ශර වර්ෂයාවත්වයි කඩුගත්තා වූ යෝධයෝ ඒ ඒ තැනින් පැනනැගී මනුෂ්‍යන් පොළු ගසත්"යි යනාදී වූ සේනාවට විධාන කෙරෙමින් නුවරට අවුත් සත්වන දොරටුව දැක "මේ රජ්ජුරුවන් ඉන්නා මාලිගාවදැ?"යි විචාරා මනුෂ්‍යයන් විසින් "මේ මාලිගාව නොවෙයි, සත්වන දොරටුවය"යි අසා "දොරටුව මෙසේ කල රජ්ජුරුවන් ඉන්නා මාලිගාව කෙසේදැ?"යි සිතා බිඳී ගියහයි වදාරා මේ 'පලාස ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් පලාස පරිබ්‍රාජකය. තක්සලා නුවර රජ ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

229. ද්විතීය පලාස ජාතකය

තවද මාගේ ස්වාමිදරු වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පලාස පරිබ්‍රාජක නම් එකෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

පලාස නම් පරිබ්‍රාජකයෙක් බොහෝ මනුෂ්‍යයන් පිරිවරා ජේතවනාරාමයට සර්‍වඥයන් හා තර්කයට ගොස් සර්‍වඥයන්ගේ චන්ද්‍රමණ්ඩලයමෙන් සශ්‍රීක වූ මුඛශ්‍රීය දැක "මා මුන් ලා කැටිව තර්ක කරන්නට බැරිය"යි සිතා පිරිස් මධ්‍යයේ සිට බිඳී පලා ගියේය. බොහෝ උපාසකවරු ඔල්වර හඬ පවත්වා සිටියාහ.

සර්‍වඥයෝත් "උපාසකවරුනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මාගේ මුඛමණ්ඩලය දැක බිඳුනේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද, යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නමින් බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ රාජ්‍යය කරන සමයෙහි තක්සලා නුවර රාජ්‍යය කරන්නා වූ රජ්ජුරු කෙනෙක් චතුරාංගිනී සේනාව පිරිවරා බරණැස් නුවර වටකොට ගත්හ.

එවිට ගන්‍ධාර නම් රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ සේනාවෙ බලය කියන්නාහු "රථවල නගන්නා වූ බොහෝ ධජ වලින් සම්පන්න වූ මාගේ චතුරාංගිනී සේනාව ඉක්මවා බ්‍රහ්මදත්ත රජ්ජුරුවෝ කෙසේ පලා යෙද්ද? මහසමුද්‍රයෙහි යම් සේ පක්‍ෂියෙක් පිය අඹා තීරණයක් දැක්ක නොහෙද්ද? යම් සේ මහත් වූ පර්‍වතයක් පුළුන් රළකින් සොලවාලිය නොහෙද්ද? එමෙන් මාගේ චතුරාංගිනී සේනාව තොප විසින් බිඳුවාපිය නොහැකැ"යි කියා කීය.

එබස් අසා බරණැස් රජ්ජුරුවෝ අට්ටාලයෙහි සිටි තැනැත්තෝ ගන්‍ධාර රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු "එම්බල, තොප විසින් නිකම් ප්‍රලාප කීමෙන් කම් කිම්ද? තොපගේ සේනාව විසින් මාගේ සේනාව මැඩපියන්ට බැරිය" කියා කීය. එබස් අසා ගන්‍ධාර රජ්ජුරුවෝ "බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ පුන්සඳක් සමාන වූ මුඛ ශ්‍රීයක් ඇති රජ්ජුරුවන්ට මා විසින් යුද්ධ කරන්ට බැරිය"යි සිතා තමන්ගේ රටට ගියාහ යි වදාරා මේ 'ද්විතීය පලාස ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ගන්‍ධාර රජ්ජුරුවෝ නම් පලාස පරිබ්‍රාජකය. බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

230. උපාහන ජාතකය

තවද සද්ධර්‍මවර චක්‍රවර්ති වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් දවසක් ධර්‍මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ "දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ ගුරුව සිටිය සර්‍වඥයන් වහන්සේ කෙරෙහි වැරදකොට බොහෝ විනාශයට පැමිණියෝ වේදැ"යි යන කථාව කිය කියා උන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "පළමුත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ මා හා කැටිව සරිගස්වා බොහෝ විනාශයට පැමිණියෝ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ හස්ත්‍යාචාරී කුලයෙක උපන්සේක.

එසමයෙහි කසී රටින් එක්තරා මානවකයෙක් බරණැස් නුවරට අවුත් බෝධිසත්ත්‍වයන් අතින් හස්ති ශිල්පය උගත. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් හස්ති ශිල්පය තමන් දන්නා පරිද්දෙන් ආචාර භාගයක් නොතබා නිමවාම ශිල්ප දුන්නාහ. එකියන මානවක තම විසින් ශිල්ප නිමවා උගත් නියාව දැන අචාරීන්ට කියන්නේ "අචාරීන් වහන්ස, මා රජ්ජුරුවන්ට පැමට තරමක් තිබා වදාළ මැනවැ"යි කීහ. "යහපතැ"යි කියා බෝධිසත්ත්‍වයෝත් රජ්ජුරුවන් කරාගොස් "දේවයන් වසන්ස, මාගේ එක් අන්තේවාසිකයෙක් නුඹවහන්සේට සේවය කරන්නෝ කැමතිය. එසේ විසින් ඔහුට තරමක් පදමක් සලස්වා සේවය ගන්නේ යහපතැ"යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් එපවත් අසා "එසේ වීනම්

තොපගේ තරමින් භාගයක් උන්ට සලස්වා ලමි. ඒ මානවකයාට සේවය කරන්ට කියව"යි කීහ. "යහපතැ"යි බෝධිසත්ත්වයෝ එපවත් තමන්ගේ අතවැසියාට කීහ.

එබස් අසා අතවැසි කියන්නේ "ඇයි මාත් ශාස්ත්‍ර නිමවා උගත් වුව, නුඹවහන්සේගේ තරම් නොබලා භාග ලබන්ට කාරණා කිම්දැ?"යි කීහ. එපවත් බෝධිසත්ත්වයෝ රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝත් "එසේ කල තොප සරියේ ශිල්පශාස්ත්‍ර ධ්‍යානාන්තර සරියේ ලැබ ගණිති" කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් එපවත් තමන්ගේ අතවැසියන්ට කීහ. අතවැසි "යහපතැයි තර්ක කෙරෙමි" කීහ.

එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා "හසත්‍යාචාරීන් හා උන්ගේ ශිෂ්‍යයාගේ තර්කය වෙයි" නුවර මුළුල්ලට සැල කළාහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් "මුන් හා තර්ක කරන්නට උවමැනැ"යි සිතා උපායෙක් සලසන්නාහු ඇතා යන්ට කී වේලේ සිටින්නට හා සිටින්ට කී වේලේ යන්ට හා වදොන්ට කී වේලේ නැගී සිටින්ට හා නැගී සිටින්ට කී වේලේ වදොන්ට හා යමක් දෙන්ට කී වේලේ නොදෙන්ට හා නොදෙන්නට කී වේලේ දෙන්ට හා යනා දී විපරීත ග්‍රහකොට එක රැයින්ම ඇතකු කම්පස් කළහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් ඇතකු පිට නැගී රාජාඞ්ගනයට ගියාහ. ශිෂ්‍යයෝත් ඇතකු පිට නැගී රාජාඞ්ගනයට ගියේය. බොහෝ දෙනා දෙන්නාගේ වාද බලන්නට එක්වූහ. ඒ හස්ත්‍යාචාරීහු දෙන්නාත් සම සමව ශිල්ප දක්වන්නට වන්නාහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ විපරීත ශිල්ප දක්වන්නට වන්නාහ. එවිට ඒ අතවැස්සවුට ඒ බැරි විය. එවිට බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ "මේ තෙමේ මේ ආචාරීන් වහන්සේ හා සමඟ තර්ක කරන ලදැ"යි කියා බොහෝ දෙන කැටමුගුරු දමා ඔහු එතනම ජීවිතක්ෂයට පැමිණ වූහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් ඇතු පිටින් බැස රාජ්ජුරුවන් දැක කියන්නාහු "දේවයන් වහන්ස, යම් සේ සුව පිණිස වීදියන් වහන් ඇර ගන්නාහ. ඒ වනාහි නොවිතර සෙයින්වත් අසමජය වීමෙන් පය සෙල්ලී බොහෝ විනාසයට පැමිණෙන්නේ යයි එමෙන් ශාස්ත්‍රයක් සැප පිණිස ඉගෙණ තමා නීච හෙයින් අසැපයටත් පැමිණෙන්නාහ. සත්පුරුෂයෙකු උගත් ශාස්ත්‍රයක් වීනම් යහපතටත් වන්නේ වේදැ"යි කීහ. එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා බෝධිසත්ත්වයන්ට බොහෝ තරම් පදම් දුන්නාහයි වදාරා මේ 'උපාහන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි අතවැසි නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. හස්ත්‍යාචාරී නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

231. වෙණිණුවූන ජාතකය

තවද සද්ධර්‍ම මස වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් කුමාරිකාවක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද, යත්,

බරණැස් නුවර සිටාණ කෙනෙකුන්ගේ දුවක් ඇත. ඒ සිටාණන්ගේ ගෙයි වෘෂභ රාජයෙක් ඇත. ඌට එගෙයි ඇත්තෝ දේවතා ස්ථානයෙහි තිබා රකිනාහ. ඒ දුටු කුමාරිකා තමාගේ කෙල්ලක අතින් "ඇයි මෙහෙසු ගොන් නියාවට මුන්ට ආදර සත්කාර කරන්ට බලි ඇයිදැ?"යි විචාළාහ. එවිට ඒ කෙළී කියන්නී "සෙසු ගොන් නියාවට මේ ගොනාගේ පිට මොල්ලිය මහත්ව තිබෙන හෙයින් මේ වෘෂභ රාජයාය. එසේ හෙයින් පූජා සත්කාර කෙරෙති" කීහ.

එබස් ඇසූ සිටු කුමාරිකා එක් දවසක් මතුමාල් තලයේ සිට වීථියෙහි යන පිට ගැටයක් ඇති මිනිසකු දැක "එසේ නම් මේ පුරුෂ මනුෂ්‍යයන්ගේන් උතුම් එකෙක් වනැ"යි සිතා "එසේ හෙයින් මම උතුම් කුලයක උපනිම්, මම මුන් ලඟ උනින්නම් යහපතැ"යි සිතා තමන්ගේ ගෙයි කෙල්ලක් ඇරගෙන අළදොරින් නික්ම එකියන කුදා හා සමඟ නික්මුනාහ.

මේ කථාව සංඝයා වහන්සේ අතර ප්‍රසිද්ධ විය. සංඝයා වහන්සේ ධර්‍මසභා මණ්ඩපයෙහි මේ කථාව කිය කියා වැඩ උන්සේක. සර්‍වඥයන් වහන්සේ එතනට වැඩ "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "දැන්මතු

නොවෙයි, පෙරත් මේ කුමාරිකා මේ කුදා කෙරේ ඇල්ම වූවෝ වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ පසල් ගමෙක සිටු කුලයෙක ඉපිද දූ පුත් දරුවන්ගේන් වර්ධනයට පැමිණියාය.

බරණැස් නුවර සිටාණ කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ සිටාණන්ගෙ දුවණියන් තමන්වහන්සේගේ පුතණුවන්ට පාවා දෙන්ට කතාකොට උන් අවස්ථාවට බරණැස් නුවර සිටාණන්ගේ වෘෂභ රාජයෙක් ඇත. ඌට ඒ ගෙයි ඇත්තෝ දේවස්ථානයෙහි තබා රකිනාහ.

ඒ දුටු සිටු කුමාරිකා තමන්ගේ කෙල්ලක අතින් ''ඇයි මෙසේ සෙසු ගොන් නියාවට මුන්ට ආදර සත්කාර බලි ඇයිදැ?''යි විචාළාහ. එවිට ඒ කෙළී කියන්නී ''සෙසු ගොන් නියාවට මේ ගොන්ගේ පිට මොල්ලිය මහත්ව තිබෙන හෙයින් මේ වෘෂභ රාජයාය. එසේ හෙයින් ආදර සත්කාර කෙරෙති'' කීහ.

එබස් ඇසූ සිටු කුමාරිකා එක් දවසක් මතුමාල් තලයෙහි සිට වීථියෙහි යන පිට ගැටයක් ඇති මිනිසකු දැක ''එසේ වීනම් මේ පුරුෂ මනුෂ්‍යයන්ගෙන් උතුම් එකෙක් වනැ''යි සිතා ''එසේ හෙයින් මම උතුම් කුලයෙහි උපනිමි. මමත් මුන් ලඟ උනිම් නම් යහපතැ''යි සිතා තමන්ගේ ගෙයි කෙල්ලට කියන්නාහු ''අසවල් පුරුෂයා අසවල් තෙන සිටින්නට කියව''යි කියා යවූහ. ඒ පුරුෂයාත් එලෙසම සිටියේය. එකියන සිටු කුමාරිකාත් උදෑසනක් සේ අප්‍රසිද්ධ වේශයෙන් අනර්ඝ සම්පතුන් ඇරගෙන ඇළ දොරින් ම එකියන කුදා හා සමඟ නික්මුනාහ.

නික්ම අතරමඟට ගොස් එකියන කුදා අතරමඟ දී රුජාවක් අල්වාගෙන වක ගසාගෙන හොත්තේය. ඒ වේලාවට කියන්නා වූ සිටු දූ පාමුල උන්නීය. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝ තමන්ගේ පුතණුවන්ට මඟුල් නිසා බරණැස් නුවරට යන්නාහු අතරමඟ සිටියා වූ සිටු දූ දැක ඇඳිනාගෙන ''එසේ වීනම් මුන් විසින් තමන්ම සිතාගෙන මුන් පස්සේ ආවනැ''යි සිතා එවිට සිටු දුවට කියන්නාහු ''ඇයි තොපි උතුම් වංශයෙහි ඉපිද මේ කුදා පස්සේ ආයේ ඇද්දැ?''යි විචාළාහ.

එවිට සිටු දූ කියන්නී ''වෘෂභ රාජයා මොල්ලිය නිසා දේවතා තනතුරෙහි තබා ආදරය කරන හෙයින් මමත් මේ කුදා මනුෂ්‍යයන්ගෙන් උතුම් එකෙකැයි සිතා මූ පස්සේ ආමි'' කීය. එබස් අසා බෝධිසත්ත්වයෝ තමන්ගේ රථයට ඒ සිටු දුව ඉස් සෝදා නහවා, නංවාගෙන තමන්ගේ ගමට ගොස් පුතණුවන්ට පාවා දුන්නහයි වදාරා මේ ''වීණාථූන ජතාකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි එකියන සිටු දූ නම් මේ සිටු දූවය. පසල්ගම සිටුව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය''යි වදළසේක.

232. විකණ්ණක ජාතකය

තවද සද්ධර්ම මහප්‍රදීපායමාන වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ශාසනයෙහි උකටළී වූ භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රීයක් නිසා ශාසනයෙහි උකටළී ව උන් කෙනෙකුන් වහන්සේ සර්වඥයන් වහන්සේ දක්වන්නා ''මහණ, පළමුත් තෘෂ්ණා වසඟ වීම නිසා මුන ඇත්තා වූ ඊ දණ්ඩෙන් යම් සේ කිඹුලා මළේද එමෙන් විනාශයට පැමිණිය''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නමින් බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එක් දවසක් මඟුල් පතසට ගොස් මහත් වූ නැව් නැඟී

බොහෝ නෘත්‍ය, ගීත, වාද්‍ය කෙරෙමින් නැවින් ඒ ඒ තැන සෙච්ච්ඡා පරව ඇවිදිනාහ. මත්ස්‍යයෝත් රජ්ජුරුවන්ට නෘත්‍යගීත වාදිත අසා තමුන් රජ්ජුරුවන්ගේ නැව පසුපස්සේ තාලස් බන්ධ ප්‍රමාණ මස් කැලය පසුපස්සේ නික්මුනාහ.

රජ්ජුරුවෝත් පසුපස්සෙහි නික්මුනු මත්ස්‍යයන් දැක "මෙතෙක් මත්ස්‍යයෝ පසුපස්සේ එන්නේ කිම්දැ?"යි විචාරා අමාත්‍යයන් විසින් "සේවය කරන්ට පසුපස්සේ එන නියාවය"යි කියන්නාහ. "එසේ කළ අපට කරන සේවය තරමක් පදමක් උවමැනවැ"යි සිතා "අදවක් පටන් මේ මත්ස්‍යයන්ට සාල් අමුණක බත් ලව"යි එක්තරා අමාත්‍යයෙකුට භාර කළාය. ඒ අමාත්‍යයාත් එලෙසම බත් ලන්නේය. ඒ බත් කන වේලාවට එක් කිඹුලෙක් නිසා මත්ස්‍යයෝ පමා වන්නාහ. බත් ඉතිරි වන්නාහ. එපවත් රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝත් කියන්නාහු "ඔරුවක් පිට නැගී ගොසින් කිඹුලා මත්ස්‍යයන් කන වේලාවට උල් හීයකින් විද මරා පියව"යි කීසේක.

ඒ අමාත්‍යයෝත් ඒ නියායෙන් කිඹුලාත් මත්ස්‍යයන් කන වේලාවට ඔරුවක නැගී ගොස් බඩින් පිටවන ලෙස අන්නාපුවාහ. කිඹුලාත් බොහෝ වේදනාවට පැමිණ තමා වාසස්ථානයට යන්ට නික්මින. එවිට අමාත්‍යයා කිඹුලා නොරකෙන නියාව දැන කියන්නේ "එම්බල කිඹුල, තාගේ තෘෂ්ණාව නිසා ප්‍රාණය තොරවන්නේය"යි කීහ. කිඹුලාත් තමා වසන ලෙනටම ගොසින් ජීවිතක්‍ෂයට පැමිණියේයයි සර්වඥයන් වහන්සේ "මහණෙනි, යම් සේ තෘෂ්ණා වසඟ ව විනාශයට පැමිණ කිඹුලා හා සමානය"යි වදාරා 'විකිණ්ණ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

233. අභිතාබු (අසිතාබ) ජාතකය

තවද සද්ධර්ම මහගංහා වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් කුලස්ත්‍රියක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක්තරා කුලස්ත්‍රියක් ඔබ්බෙකට පාවා දුන්නාහ. පාවා ගත්තා වූ කෙළෙඹිපුත්‍ර එකියන කුමාරිකාව කෙරේ ආදර නැතිව ඉච්ඡාපරව ඇවිදිනේය. එ ස්ත්‍රීන් දැගසව්වන් වහන්සේගේ උපාසිකා කුලයෙහි උපන් හෙයින් ඊට තමුන් අපේක්‍ෂාව තමා දෙන්නා වූ දන් ආදිය දි දී දවසරිති. ඔයිත් දෙදෙනා වහන්සේගේ අවවාදයෙන් සෝවාන් පෙළෙහි පිහිටා මහණ වන්ට අභිප්‍රාය ඇතිව දෙමව්පියන්ගෙන් අවකාශ ඉල්වාගෙන ගොසින් මෙහෙණි සස්නෙහි මහණව විදර්ශනා වඩා රහත් වූසේක.

මේ කථාව ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ "අසවල් කුලස්ත්‍රිය තමා ගලවාගෙන නිවන් දක්වා පුවාදැ"යි යන මේ කථාව කිය කියා උන්සේක. සර්වඥයන් වහන්සේත් එතනට වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, පෙරත් මූ තමන් ගලවාගෙන ගියෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද හිමාලය වනයට ගොස් ඍෂි ප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව ධ්‍යාන ලාභිව වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ වැඩිවියට පැමිණියා වූ රාජකුමාර කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ රාජකුමාරයාත් තමන්ගේ අභිතාප නම් බිසවුන් ඇරගෙන හිමාලය වනයට ගොස් බෝධිසත්ත්වයන් වසන්නා වූ පන්සල සමීපයෙහි ගොස් ඉන්නාහ. එසමයෙහි එක්තරා ලිය කින්නරාවක් රජ්ජුරුවන් ඉදිරියෙහි නික්මෙන්ට වන. රජ්ජුරුවෝ ඇ කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති බිසවුන් කෙරේ අපේක්‍ෂාව හැර "ලිය කින්නරාව අල්වමි" සිතා පසුපස්සේ නික්මුනාහ.

එවිට බිසව් සිතන්නාහු "මේ රජ්ජුරුවන් කැටිව එක්ව දුක්ගෙන ආ මා කෙරේ අපේක්ෂාව හැරපියා මේ පක්ෂියකු පස්සේ නික්මුනාහ. රජ්ජුරුවන් ගෙන් මට කාරණා කිම්දැ?"යි තාපසයන් කරා ගොස් "ස්වාමීනි, මා තාපස කරන්නේ යහපතැ"යි කීහ. "යහපතැ"යි කියා තාපස කළාහ. ඒ කියන බිසවුන් වහන්සේ කිසුණුපිරියම් භාවනාකොට පඤ්ච ඉර්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන තාපසයන් ලඟ සිටියහ. ඒ වේලාවට ඒ බාරාණසී කුමාරයෝත් කිඳුරු පක්ෂියා සොයා ගොස් නොදැක තාපසයන් උන් තෙනට අවුත් සිටියාහ.

එවිට බිසව් කියන්නාහු "රජ්ජුරුවෙනි, තොප මා ඇර පක්ෂි ධේනුව බලා ගිය විසින් මම් ම ධ්‍යානලාභිව ගියෙමි. එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ නිසා මට බොහෝ ලාභ වූයේය. ඉනිබ්බේ මේ ජාතියේ නුඹවහන්සේ හා මා හා සංවාසයෙක් නැතැ"යි කියා ආකාශයට නැගී ඉර්ධියෙන් ඔබ්බට ගියහ. රජ්ජුරුවෝත් බොහෝ වික්ෂේපයට පැමිණ කියන්නාහු "යම් පුරුෂ කෙනෙක් බොහෝ තෘෂ්ණාවට පැමිණ බොහෝ දුකට පැමිණෙද්ද? ඒ කාරණය මාගෙන්ම දිටිමි. යම් සේ මම අභිතාප නම් බිසවුන්ගේ වියෝ වූ මා වැන්නැ"යි කීහ. එකියා ඒ රාජකුමාරයෝ තමන්ගේ පියාණන් මළ පවත් අසා බරණැස් නුවරට ගොස් රාජ්‍යය කළහයි වදාරා 'අභිතාබු ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බිසවු නම් මෙසමයෙහි මේ භික්ෂූණී ය. එසමයෙහි රාජකුමාරයෝ නම් මෙසමයෙහි කෙළෙඹිපුත්‍රායය. තාපසව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

234. වච්ඡනක(නඛ) ජාතකය

තවද සද්ධර්මවර චක්‍රවර්ති වූ සර්වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ආනන්ද සාමීන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

ආනන්ද සාමීන්ගේ යාළු ජුජමල්ල නම් යාළුවෙක් ඇත. ඒ තෙම ආනන්ද සාමීන් දකිනා අභිප්‍රාය ඇතිව කියා යවීය. අනන්ද සාමීන් සර්වඥයන් වහන්සේට දක්වා ඒ ජුජමල්ල නම් යාළුවාගේ ගෙට වැඩිසේක.

ඒ කියන යාළුවා ආනන්ද සාමීන් බත් මිහිරිකොට වළඳවා අන්තයෙහි කියන්නේ "ස්වාමීනි, මහණව සිටිනා බලාත් සිවුරු ඇරපියා ආවොත් මා හා සමව බොහෝ මුතු මැණික් ආදී වූ සම්පත් විඳිනාසේක් වේදැ"යි කියා ගිහිගෙයි සම්පත් වර්ණනා කළහ. ආනන්ද සාමීත් ගිහිගෙයි ආදීනව හා මහණ වීමේ විපාක හා කියා ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක.

සර්වඥයෝත් ඒ පවත් අසා "ජුජමල්ලයෝ පළමුත් එලෙසම කීවෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එක්තරා බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද හිමාලය වනයට ගොස් තාපසව වාසය කරනසේක් ලුණු ඇඹුල් සෙවුනා පිණිස බරණැස් නුවරට ආසේක. බරණැස් නුවර සිටාණෝ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ඉරියාපථයෙහි පැහැද සතුටු ව බෝධිසත්ත්වයන්ට දන් දෙන්නාහ. මේ නියායෙන් දවස් යාමෙන් බෝධිසත්ත්වයන් හා සිටාණෝ උනුන් කෙරෙහි විශ්වාස වූහ.

එවිට සිටාණෝ සිතන්නාහු "මේ වච්ඡනක තාපසයන් ගිහි කරවාගෙන පඤ්චකාම සැප අනුභව කරම්හ"යි සිතා බෝධිසත්ත්වයන්ට දවසක් දන් දී අන්තයේ කියන්නාහු "වච්ඡනක තාපසයන් වහන්ස, මේ තාපස් ක්‍රියාවෙන් බොහෝ දුක, එබැවින් එපමණ එසේ වූ තාපස ක්‍රියාව ඇර සැප වූ පඤ්චකාම සැපය මා හා කැටිව අනුභව කරන්නේ යහපතැ"යි කීහ. ඒ අසා බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "පඤ්චකාම සැපය නම් ආඥානයන්ට සැපයෙක් සේ සිතන පමණක් මිස බන්ධනයක් හා සමානය, එසේ හෙයින් මේ දුක්ඛය මේ ඇර සැප සේ තාපස ක්‍රියාවෙන් වනමුල් පලාවල කා සැපසේ දවසරනේම යාපතැ"යි කියා තමන් වසන්නා වූ හිමාලය වනයට ගියහයි වදාරා මේ 'වච්ඡනක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සිටාණෝ නම් මේ කියන ජුජමල්ලවයෝය. එසමයෙහි තාපසව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

235. බක ජාතකය

තවද සද්ධර්ම මහසමුද්‍ර වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂූන් කෙනෙකුන් වහන්සේ මාළු සිවුරක් සකස්කොට ගෙත්තම් කොටගෙන ජේතවනාරාමයට ආසේක. ජේතවනාරාමයෙහි වහන්දෑ සිවුර දැක “මේ සිවුර අපට දුන මැනව”යි කියන්නාහු “අප දුක සේ ලබාගත් සිවුර දෙන්නේ කෙසේදැ?”යි කියන්නා “එසේ වීනම් අපගේ අළුත් පිළි ඇරගෙන සිවුර අපට දුන මැනව”යි කියා පිළි ඇරගෙන සිවුර දුන්නාහ. ඒ කිලිටි සිවුර සෝදාපු ගමනේ මාළු සිවුර නියාව දැන ඒ වඤ්චා කළ භික්ෂූන් වහන්සේ ඇරගෙන බුදුරජාණන් වහන්සේ කරා ගොස් සර්වඥයන්ට පැහ. සර්වඥයෝ “පළමුත් මේ භික්ෂූහු වඤ්චා ප්‍රයෝග දනිති” වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ මත්ස්‍යව ඉපිද බොහෝ මත්ස්‍යයන්ට රජකම් කරන්නාහ.

එසමයෙහි කොකෙක් ඒ වැව සමීපයෙහි පියාපත් දෙක විදා කරනමාගෙන බකතපස් කෙරෙමින් සිටියේය. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝ බොහෝ මත්ස්‍යයන් පිරිවරා කොකා උන් ස්ථානයට ආහ. ඒ වේලාවට මත්ස්‍යයෝ කොකා දැක “එළ නෙළුම් මලෙක පැහැ සමාන වූ යහපත් තාපස කෙනෙකැ”යි සිතා කියන්නාහු “මූ වනාහී පියාපත් විදාගෙන කරබාගෙන සිටිනාහ. එසේ හෙයින් මූ මහසිල්වත් කෙනෙකැ”යි කීහ.

එබස් බෝධිසත්ත්වයෝ අසා කරකැවී බලා කොකා නියාව දැන කියන්නාහු “එම්බල මත්ස්‍යයෙනි, මුන් මෙසේ ඉන්නේ තාපසයන් නිසා නොවෙයි, අපගේ අවකාශයක් බලාය. මුගේ කුමන සීලයෙක්දැ”යි කීහ. එවිට මත්ස්‍යයෝ දිය කළඹා ඌ එතනින් යවා පුවාහයි වදාරා ‘බක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කොකා නම් වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂූහුය. මත්ස්‍ය ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

236. සාකේත ජාතකය

තවද සද්ධර්ම චූඩාමාණික්‍ය වූ සර්වඥයන් වහන්සේ සාකේත නුවර වැඩවසන සමයෙහි සාකේත නම් බ්‍රාහ්මණයා සර්වඥයන්ට ප්‍රිය නැකම් කී හෙයින් මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි ඉකුත් වර්ථමාන කථාවක් ඒක නිපාතයෙහි බස්නේය.

මෙහි “පළමුත් තමන්ටම පුත් ව උපන් හෙයින් ජාති වාසනා හේතුකොට කියන්නාහ”යි වදාළ කල්හි එවිට භික්ෂූන් වහන්සේ දක්වනසේක් “ස්වාමීනි පූර්ව වාසනා ඇතැ”යි කියා පසුව “ජාතියේ විශ්වාසය වේදැ”යි වදාළසේක.

සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරනසේක් “මහණෙනි, යම් සේ දියෙහි අටගන්නා නෙළුම් අල කෙතෙක් දවසින් වුවත් දිය හා මඩ එක්වූ ද එදවස් ඇති වේද, එමෙන් කොතෙක් දවසින් උවත් අනුන් දුටු වේලේ පූර්ව වාසනා බලයෙන් වුව, ඒ නැත්නම් උන් නිසා තමාට පැමිණි ලාභයක් නිසා වුවත් නවත්නාහ”යි වදාරා “මට මවුපිය ව උපන්නෝ මේ බමුණා හා බැමිණියමය, උන්ට පුත්‍ර උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

237. ඒකපාද ජාතකය

තවද සද්ධර්ම කිරීට වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෙලෙඹි පුත්‍රයෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාරන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක්තරා කෙලෙඹි පුත්‍රයෙක් තමාගේ පුත්‍රයෙකු ඇකයේ ඉඳුවාගෙන උන්නේය. ඒ පුත්‍රයා පියාට කියන්නේ "එක පාදයකින් යුක්ත වූ බොහෝ වූතය ඇති එකද්වාර ප්‍රාසාදය මට කියව"යි කීය.

එවිට ඒ පුරුෂයාත් "මේ ප්‍රශ්නය සර්වඥයන් වහන්සේට මිසක් අපට නොදැනෙ"යි සිතා සර්වඥයන් කරා තමාගේ පුතත් ඇරගෙන ගොස් කියන්නේ "ස්වාමීනි, මේ පුත්‍ර තෙම එකද්වාර නම් ප්‍රශ්නයක් මා අතින් විචාරයි, ඒ මට නොදැනෙයි, වදාළොත් යහපතැ"යි කීහ.

සර්වඥයෝත් "උපාසකයෙනි, මේ කුමර තෙම මේ ප්‍රශ්නය පළමුත් විචාළේය. නුවැණැත්තෝ මූට ප්‍රශ්නය විසඳූය. මේ වනාහී භවයෙන් සැඟවුනු විසින් නොදැනෙ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ සිටුකුලයක උපන්සේක.

එක් දවසක් බෝධිසත්ත්වයෝ තමන්ගේ පුත්‍ර කෙනෙකුන් ඔක්කේ වඩාගෙන උන්නාහ. එවිට කුමාර කියන්නේ "එක පාදයෙන් යුක්ත බොහෝ අර්ථ ඇත්තා වූ එකද්වාර ප්‍රශ්නය කිව මැනව"යි කීහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයන් කියන්නාහු "ඒම්බල දරුව, බොහෝ කොට කීමෙන් කාර්‍ය්‍යය කිමද, ඒකසීල රකිනාම බොහෝ කෙලෙසුන් නැසීමට කාරණා වෙ"යි කීහයි වදාරා මේ 'ඒකපාද ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි පුත්‍රයා නම් මෙසමයෙහි මේ කුමාරයයි. බරණැස් සිටුව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක. මේ බණ අවසානයෙහිදි දෙපුතුපියෝ දාසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් පෙලෙහි පිහිටියාය.

238. අරිතමඃත (හරිතමාතු) ජාතකය

තවද සද්ධර්ම මහතිලක වූ සර්වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අජාසත් රජ්ජුරුවන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ නැගණියෝ බිම්බිසාර රජ්ජුරුවන්ට පාවා දෙන්නාහ. ඒ පාවා දෙන ගමනේ "තමන්ගේ නැගණියන් නානා පිණිසය"යි ලක්‍ෂයක් වටිනා කසීගමක් දුන්නාහ. පසුව අජාසත් රජ්ජුරුවන් විසින් පියාණන් මැරූ පසු මැණියෝත් රජ්ජුරුවන් කෙරේ සෝකයෙන්ම මළහ.

එවිට කෝසල රජ්ජුරුවෝත් "පියා මරාපු සොරාට මාගේ නැගණියන්ට දායාද දුන් ගම නොදෙමි" කියා උන්නාහ. මේ ගම නිසා දෙමයිලෝ උනුත් හා දවස් පතා සටන් කරන්නාහ. සමහර දවස් කෝසල රජ්ජුරුවෝ බිඳී පලා යන්නාහ. සමහර දවස් අජාසත් රජ්ජුරුවෝ බිඳී පලා යන්නාහ. අජාසත් රජ්ජුරුවෝ දිනාපියා නුවරට එන කල බොහෝ ගැස්සුම් පිම්බුම් ඇතිව එන්නාහ. පැරද එනවිට ඒ අප්‍රසිද්ධ කාටවත් නාහවා එන්නාහ.

මේ පනත සංඝයා වහන්සේ එදවස් කථා කොට කොට උන් කලට සර්වඥයන් වහන්සේ එතනට වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් තමන්ට පරාජයක් වූ වේලේ

වික්ෂේපව වූවෝ වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ එක් වැවෙක නීලමණ්ඩූකව උපන්නාහ.

එසමයෙහි එක් කෙවුලෙක්(ධීවරයෙක්) වැවට කෙමනක් එබීය. ඒ කෙමනට බොහෝ මත්ස්‍යයෝ වන්නාහ. එක් උදක සර්පයෙක් ''මසුන් කන්ටය''යි මසුන් ලා කැටිව කෙමනට වන. එවිට බොහෝ මත්ස්‍යයෝ ඒ සර්පයා කඩා කා ලේ මුසුකොට පුවාහ. ඒ සර්පයාත් කෙමනින් මෑත් විය.

ඒ වේලාවට නීලමණ්ඩූකයාත් එතන සිටියෝය. නීලමණ්ඩූකයා දැක සර්පයා කියන්නේ ''එම්බල නීලමණ්ඩූකය, මත්ස්‍යයන් විසින් අන්‍යාය කරන නියාව තොපටත් හැඟිදැ?''යි කීහ. එවිට මණ්ඩූකයා කියන්නේ ''ඇයි, තොප විසින් මත්ස්‍යයන්ට අන්‍යාය කරන කළ මුයිත් තමුන්ට විෂය වූ වේලේ අන්‍යාය කරන්නේ වේදැ''යි කීහ. මත්ස්‍යයෝ ඇවිත් සර්පයා කා මරා පුවාහයි වදාරා 'අරිතමාතෘ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

එසමයෙහි ජල සර්පයා නම් අජාසත් රජ්ජුරුවෝය. නීලමණ්ඩූක ව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක.

239. මහපිංගල ජාතකය

තවද සද්ධර්‍ම මහකේතුවූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ නවමසක් ව්‍යාධියට පැමිණ බුදුන් දකින්ට ජේතවනාරාමයෙහි වාසල සමීපයට ආ ගමනේ පොළොව පැලී නරකයට වන්නාහ. ඒ දුටු ඇසූ බොහෝ දිව්‍ය, බ්‍රහ්ම, මනුෂ්‍යාදී වූ අය මහා සතුටු වූහ.

සංඝයා වහන්සේත් මේ කථාව කිය කියා වැඩ උන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා ''මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?''යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා ''දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දේවදත්ත ස්ථවිරයන් මළ පවත් අසා බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ සතුටු වූවෝ වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර පිංගල නම් රජෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවෝ අසද්ධර්‍මයෙහි පිහිටා බොහෝ මනුෂ්‍යයන්ට වධ බන්ධනාදී වූ නිග්‍රහ කරන්නේය. බොහෝ මනුෂ්‍යයන් මැඩ අයුක්තියෙන් රාජ්‍යය කරන්නේය. තමාගේ පුත්‍ර, මිත්‍ර, බන්ධු වර්ගයා, අමාත්‍ය, ගෘහපති, සේනා ආදී වූ බොහෝ සත්ත්‍වයන් කෙරෙහි කිසි දයාවක් නැත්තේය. බොහෝ මනුෂ්‍යයෝත් රජ්ජුරුවන් කෙරෙහි කිසි දයාවක් නැතිව තම තමන්ගේ ඇඟ ගැසූ කටුවක් සේ රජ්ජුරුවන් කෙරෙහි වෛරීව ඉන්නාහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝත් රජ්ජුරුවන්ට පුත් ව උපන්නාහ. පිංගල රජ්ජුරුවෝත් බොහෝ දවසකින් මළහ. එවිට බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ සතුටු ව සියගණන් ගැල්වලින් දර පටවා ආදාහන භූමියෙහි ලා ආදාහනය කළාහ. සියගණන් පැන් කළ ගෙන්වාගෙය සුසාන භූමියෙහි වත්කොට ආදාහනය නිවා බෝධිසත්ත්‍වයන්ට ඔටුනු පළඳවා බොහෝ ශ්‍රමණ, ගෘහපති ආදී වූ සත්ත්‍වයෝ ''අධර්මිෂ්ඨ වූ රජ්ජුරුවන් නැසී ගොස් ධර්මිෂ්ඨ රජ්ජුරුවන් ලදුම්හ''යි සතුටුව රජ්ජුරුවන් වටකොට සිටිනා

වේලාවට එක්තරා දොරටුපාලයෙක් ඒ වේලාවට ආස්වාස ප්‍රාස්වාය ප්‍රාස්වාස නැතිව අඬන්නට වන.

එවිට ඒ දුටු බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නාහු "මපියාණන් වහන්සේ බොහෝ දෙනාට උක් දණ්ඩක් මිරිකා වසල්ලක් ඇරගන්නා සේ බොහෝ දෙනාට අන්‍යාය කළ විසින් පිඟුවන් ඇස් ඇත්තා වූ රජ්ජුරුවන් මළා යහපතැයි බොහෝ දෙනා සතුටු ව ඉන්ද දී තා ආස්වාස ප්‍රාස්වාසය නැතිව අඬන්ට තොපට රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කුමන යහපතැක් කළ හෙයින්දැ?"යි විචාළාහ.

ඒ අසා දොරටුපාලයා කියන්නේ "උන්වහන්සේ මට කළා වූ යහපත සිතා අඬන්නේ නොවෙයි, පිඟුවන් ඇස් ඇති ඒ පිංගල රජ්ජුරුවන් වහන්සේ උඩුමාලයට යන වේලෙත් බස්නා වේලෙත් කම්රයින්ගේ යකුලක් ඇරගෙන බානාක් මෙන් ටොකු අටක් බැගින් ඇන්නාහ. ඒ ඇන ඇන ආ අභ්‍යාසයටම යමයන්ගේ ඔලුවේ ඇනිසේක් නම් උයිත් ටොකු කාපියා පෙරලාත් මෙතනට එවපු නම් තවත් මට ටොකු ඇත්තේම වේදැයි සිතා අඬමි" කීහ.

එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා "මූ අස්වසන්නට උවමැනවැ"යි සිතා කියන්නාහු "ඒ කිම්දැයි සියගණන් ගැල් වලින් දර පටවා දවනලද, සියදහස් ගණන් පැන් කළ වත්කොට සුසාන භූමියේ ගිණි නිවා පියනලද වටකොට පවුර බඳනාලද, එසේ හෙයින් මළා වූ සත්ත්‍ව කෙනෙක් අනික් ජාතියක උපදිතොත් මිස මෙම සැටියේ එම කයින් නූපදනාහ"යි වදාරා දොරටුපාලයා අස්වැසූහ.

"එසමයෙහි පිංගල රජ්ජුරුවෝ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. පිංගල රජ්ජුරුවන්ට පුත් ව උපන් ධර්මිෂ්ඨ රජ්ජුරුවෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

240. සබ්බදාඨ ජාතකය

තවද සද්ධර්ම මහනිධාන වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් දවසක් ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ "දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ තමන්ට තිබි ලාභ සත්කාර නාලාගිරියා මෙහෙයිමෙන් පිරහෙළා ගත්තාහ"යි යන කථාව කිය කියා උන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ තමන්ට පැමිණ ලාභ සත්කාරය පිරිහෙළා ගත්තෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණ ව උපන්නාහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ පෘථිවි මන්ත්‍රයක් දන්නාහ. ඒ මන්ත්‍රය නම් සියල්ලවුන්ම ලබ්බා ගන්නා වූ ආඥාවක් ඇත්තේය. ඒසේ විසින් බෝධිසත්ත්‍වයෝ ඒ මන්ත්‍රය කාත් දැක්ක දී නොපිරිවන්නාහ. එක් දවසක් සිස් වූ එලියක හිඳගෙන මන්ත්‍රය පිරිවන්නාහ.

ඒ වේලාවට එක් කැණහිලෙක් මන්ත්‍රය පිරිවනු අසාගෙන උන් තැනැත්තේ මන්ත්‍රය ඉගෙණ ගත. එක ජවනේම ඉගෙණ ගන්ට කාරණා කිම්දැයි යතහොත් පෙර ඔහු බ්‍රාහ්මණ ව ඉපිද මේ මන්ත්‍රය දන්නේය. ඒ අභ්‍යාසය ඇති හෙයින් මන්ත්‍රය එක්වරින්ම ඉගෙණ ගත. එවිට බ්‍රාහ්මණ "මට ඒ මන්ත්‍රය නිපුනැ"යි කියා කින්මින. එවිට සිඟාලයාත් "මටත් මන්ත්‍රය නිපුනැ"යි කියා නික්මින. "මේ කැණහිලා නිසා බොහෝ විනාස වෙ"යි සිතා "කැණහිලා අල්ව"යි කීහ.

ඒ කැණහිලාත් වහා දිවගෙන ගොස් වනයට වැද එක්තරා කැණහිල් දෙනක ඩැලීය. එවිට කැණහිල් දෙන් "ඇයිද ස්වාමීනි?" කිව. එවිට කැණහිල් "ඇයි තෝ නාඳුනෙයිද? මම සිව්පාවුන්ට රජවීමි" කියා ඒ මන්ත්‍රය කීය. ඒ වේලේත් බොහෝ කැණහිලුන් පළමුකොට එක් වූවාහ.

ඉක්බිති සිංහ, ව්‍යාඝ්‍ර, ඇත්, අස්, දිවි, වලස්, මුවන්, ගෝණුන්, ඌරන්, සාවුන් ආදී වූ බොහෝ සිව්පාවෝ පිරිවරා ගත්තාහ. ඒ සිහාලත් එක්තරා සිහාල ධේනුවක් අගමෙහෙසුන් කොට සබ්බදාඨ නම් රජව "මා විසින් මනුෂ්‍යයන්ට රාජ්‍යය කරන්ට උවමැනව"යි සිතා ඇතුන් දෙන්නෙකු පිට සිංහයෙකු සිටුවා සිංහයා පිට තමන් හා තමන්ගේ අග්‍රමහෙසිකා සිහාල ධේනුව හා දෙන්න සිංහයා පිටට නැගී දොළොස් යොත්තක් ගැවසී සිටි සිව්පා සේනාව පිරිවරා බැණැස් නුවර වටකොට ගෙන සිට බරණැස් රජ්ජුරුවන්ට කියා යවන්නාහු "රාජ්‍යය හෝ දෙන්නේය. යුද්ධ හෝ කරන්නේය"යි කියා යවූහ.

බොහෝ නුවරවාසී සිංහයන් ආදී වූවන් දැක භයින් ත්‍රස්තව වාසල් අගුළුලූහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු "දේවයනි, නොබව මැනව, මේ සබ්බදාඨක නම් කැණහිලා කැටිව කරන යුද්ධය මට භාරය"යි කියා අට්ටාලයට නැගී සබ්බදාඨක නම් කැණහිලා දැක කියන්නාහු "එම්බල සබ්බදාඨක නම් කැණහිල, තා නුවර ගන්නේ කා කා ඇරගෙනදැ?"යි විචාළහ. එවිට කැණහිල් කියන්නේ "මාගේ සිහාලයන් ඇරගෙන ඔවුන් ලවා නාද කරවා ඒ නාදයෙන් බිය ගත්තා වූ නුවර හඬින් භය ගන්වා නුවර ගණිමි" කීහ.

එබස් අසා බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "එම්බල සිහාලය, තා මෙනුවර ගන්නේ කවුරුන් ලවාදැ?"යි විචාළහ. එවිට කැණහිල් කියන්නේ "මාගේ කේසර සිංහයන් ලවා නාද කරවා ඒ නාදයෙන් බිය ගත්තා වූ නුවර සිංහ හඬින් භය ගන්වා නුවර ගණිමි"යි කීහ. එබස් බෝධිසත්ත්වයෝ අසා අට්ටාලයෙන් බිමට බැස මුළු නුවර බෙර ලවා නුවරවාසීන් කණ උඳු පිටි බහාගෙන ඉදිරියේ බෙර ලවා නුවරවාසී ඒ නියායෙන්ම යටත් පිරිසෙයින් ගෙයි වඩනා පක්ෂීන් කණත් උඳු පිටි ලූවාහ. ඒ නියාවට උඳු පිටි ලූ පසු බෝධිසත්ත්වයෝ අට්ටාලයට නැගී කැණහිලාට කියන්නාහු "තා සේ වූ නීච කැණහිලෙකු කීවා අසා උත්තම ජාති ඇති කේසර සිංහයෝ නාද කෙරෙද්දැ?"යි කීහ.

එබස් අසා කැණහිල් කියන්නේ "බ්‍රාහ්මණය මාගේ සෙසු සිංහයන් තබා මේ සිංහයා අඬ ගසන්දැ?"යි කීය. එබස් අසා "යහපතැයි අඬ ගස්ස"යි කීහ. එවිට කැණහිලා නැගීවුන් සිංහයාට අඬ ගසන ලෙස සන් කළේය. එවිට සිංහයා ඇතාගේ කුම්බස්ථලයට පැන මහත්කොට සිංහනාද කළේය. එවිට ඇතු භයින් දිවන්නාහු කැණහිලා පයින් ගසා සුනුවිසුනු කළාහ. ඇත්තු උනුන් ඇණ බිඳගෙණ එතනම මළහ. දොලොස් යොදුන් සිටියා වූ සිව්පා සේනාව සිංහයන් ඇර සෙස්සෝ මළහ. එවිට බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ කණ තුබූ උඳු පිටි ඇර නුවරින් පිටත තුබූ බොහෝ සිව්පා සත්ත්ව සමූහයා දැක කන්න කා බොහෝ විසින් කපා වියලා ගත්තාහ. එතැන් පටන් වැලඉරා ඇති වියයි දතයුතු.

'සබ්බදාඨක ජාතකය' නිමවා වදාරා බුදුව වැඩහිඳ වදාරනසේක් "මහණෙනි, යම් සේ සබ්බදාඨක නම් සිහාලයා තමා ලද්දා වූ රාජ්‍ය සම්පත් ස්ථාවරකොට ගතනොහී යම් සේ විනාශයට පැමිණියේද? එමෙන්ම යම් සම්පතක් ලද්දා වූ පුරුෂයෙක් උඩඟුව වාසය කෙරේ නම් මෙසේ විනාශයට පැමිණෙන්නේ වේදැ"යි වදාරා "මේ සබ්බදාඨක කැණහිලා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය. බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝය. බ්‍රාහ්මණව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදරා 'සබ්බදාඨ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

241. සුන(ඛ) ජාතකය

තවද සංසාරසේතු වූ සර්වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අම්බ නම් ස්ථානයෙහි පිහිටියා වූ භෝජන ශාලාවෙක් ඇත. ඊට හෙන්නා වූ පැන්තානයන් විසින් ගෙනවුත් "මෙතන බත් කා වැඩෙති" කියා එක්තරා බළු කුකුරුවකු එහ. එද භික්ෂූන් වහන්සේ විසින් ලබනලද බත් කා වැඩී සථූල කය ඇතිවිය. එක්තරා පිටිසරවාසී මනුෂ්‍යයෙක් ඒ ශාලාවට අවුත් එතන සිට පැන්තානයන්ට යම්තම් රණක් කඩක් දී බල්ලා වරපටකින් බැඳලා ඇරගෙන නික්මින. එවිට බළුත් බුරන්නවත් ඇවිටි කමක් කරන්නවත් උන් දුන් ගොදුරු කා උන්ද කම්පස් එකකුමෙන් උන. ඒ පුරුෂයාත් "බළු මා කෙරේ පුරුදු වීය"යි සිතා බැම්ම මිදීය. එවිට ඒ සුනඛ වහා අවුත් පළමු තමා සිටි තැනටම ගියේය.

මේ කථාව ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි භික්ෂූන් වහන්සේ කිය කියා වැඩඋන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් සුනඛ සොරකම් දන්නේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි එක්තරා කෙළෙඹිපුත්‍රයෙක් වඩන්නා වූ බළු කුක්කෙක් ඇත. ඒ බළු කුකු ඔහු විසින් ලබන ලද්දා වූ බත් කා ස්ථූල වූ කය ඇති විය. එක්තරා පිටිසර වැසි මනුෂ්‍යයෙක් බල්ලා දැක ඒ කෙළෙඹිපුත්‍රයාට මසුරන් දහසක් හා කඩක් දී ඒ බල්ලා බැඳගෙන ගියේය. එවිට ඒ බළුත් බුරන්නක්වත් නොකොට උන් දුන් ගොදුරු කා උන් කම්පස් එකකු මෙන් උන්නේය. ඒ පුරුෂයාත් බල්ලා ඇරගෙන ගොස් වනාන්තරයෙහි බල්ලා කරපටින් බැඳ ඒ පුරුෂ වැද හෝ නිදනට වන.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝත් එතනට කටයුත්තක් නිසා ආවාහු බල්ලා දැක කියන්නාහු "වරපට සපා කා කඩාපියන්ට පුළුවන්වත් බැමි කඩගෙන නොගොස් ඉඳීය. මෙසේ වූ අන්දමන්දෙයෝ ඇද්දැ"යි කීහ. එබස් ඇසූ සුනඛ කියන්නේ "පණ්ඩිතයෙනි, තොප කීවාම මාගේ සිතට නගා ගතිමි. නැත්නම් බැඳගන්නේ වේද, එසේ හෙයින් අවසරයක් බලා යෙමී" කියා ඒ පුරුෂයා නිදාපු කල්හි තෙමේ බැඳුම් කඩාගෙන තමා වසන තෙනට ගියේයයි වදාරා මේ 'සුනඛ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ඒ සුනඛයා නම් මෙසමයෙහි සුනඛය. ඒ පණ්ඩිතයෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

242. ගුත්තිල ජාතකය

තවද සංසාරනෞකා වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදී.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් දවසක් සංඝයා වහන්සේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ට කියනසේක් "ඇවැත්නි, සර්‍වඥයන් වහන්සේගෙන් තොපි ත්‍රිපිටකයක් දරණලද, සර්‍වඥයන් වහන්සේ නිසා චතුර්ධ්‍යානයත් ලබනලද, එසේ වූ බොහෝ උපකාරව තොපට ආචාරී පදවියේ සිටි සර්‍වඥයන් වහන්සේට තොපි සමව සිතා විපරීතව කුමට ඉඳුදැ"යි කියා කීසේක. ඒ අසා දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ කියනසේක් "ඇවැත්නි, සර්‍වඥයන් වහන්සේ මට කුමන ලාභ සත්කාර කලෝද? මම් ම ත්‍රිපිටකය දැරිමි. මම් ම ධ්‍යානය උපදවා ගතිමි. සර්‍වඥයන් වහන්සේ මට කුමක් කලෝදැ?"යි කීහ.

මේ කථාව ධර්‍මසභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩඋන් තැනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්ට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ ගුරුන්ට අපක්ඛ්‍යාත කම් කලෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුරව බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ ගාන්ධර්‍ව නම් විද්වත් කුලයක ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ ගාන්ධර්‍ව නම් ශිල්පය නිමවා ඉගෙනගෙන ගුත්තිල නම් ගාන්ධර්‍ව යන නමින් දඹදිව ප්‍රසිද්ධ වූහ. අන්ධ වූ දෙමාපියන් රක්නාහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර සිට වෙළෙන්දු උදේනි රටට ආවාහු. එක් දවසක් ඉස් සෝදා නාහා කා බී සැපසේ උන්නාහු. "අපට ගී කියන්නට වීණා ගයනා දන්නා විද්වතකු ගෙනව"යි කීහ.

“යහපතැ”යි කියා එගම ගාන්ධර්වයන්ට නායක වූ මූසිල නම් ගාන්ධර්වයෙක් එතනට අවුත් එකියන වෙළෙඳුන්ට නටා ගී කීය. ඒ අසා ව්‍යාපාරයෝ සතුටු වන්නා නුවූහ. එවිට මූසිලයෝත් මද්දම කොට වීණා ගාන්ට වන . එවිටත් මදකුත් සතුටු නුවූය. උත්තම කොට වීණා ගාන්ට වන. එවිටත් කිසි කෙනෙක් සතුටු නුවූහ.

එවිට මූසිල නම් ගාන්ධර්වී සිතන්නේ “එසේ වීනම් මුන් හැම විශේෂයෙක් නොදන්නා කෙනෙකුන් වනැ”යි සිතා “එසේ නම් මමත් මුන් හැම නොදන්නා මිනිසුන්ට නපුරු කොට ගායනා කෙරෙමි”යි ගායනා කරන්නට වන. එවේලේත් කිසි කෙනෙකුන් සතුටු නුවූය.

එවිට මූසිල නම් ගාන්ධර්වියා කියන්නේ “ඇයි තෙපි හැම මා මෙසේ ගායනා කරද්දී බැන නොනැගී ඉන්නේ, කිසි විශේෂයක් නොදන්නා හෙයින්ද?. නැත්නම් මට වඩා ගාන්ධර්වී කරන්නා ගාන්ධර්වියෙකු දුටු විරු ඇද්දැ?”යි විචාළේය. එබස් අසා මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු “එම්බල මූසිල නම් ගාන්ධර්වීය, ගුත්තිල නම් ගාන්ධර්වියාගේ වීණා නාදය ඇසුවා වූ අපට තොපගේ වීණා නාදය උණ පත්තෙක ගාන්නක් මෙන් අපට සිතෙ”යි කීහ. එබස් ඇසූ මූසිල ගාන්ධර්වී කියන්නේ “එසේ වීනම් තොපි හැම බරණැස් නුවරට යන කල මාත් කැන්දාගෙන යව”යි කීහ. “යහපතැ”යි කී එකියන ව්‍යාපාරයෝත් තමන් බරණැස් නුවරට යන ගමනේ එකියන මූසිල නම් ගාන්ධර්වියාත් කැඳවාගෙන ගොස් බරණැස් ගුත්තිල ගාන්ධර්වියාගේ ගෙය පැහ. තම තමන්ගේ වාසස්ථානයට ගියාහ.

එකියන මූසිල නම් ගාන්ධර්වියා ගෙට වන. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝ ගෙයි නැත්තාහ. එවිට මූසිල නම් ගාන්ධර්වී බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ඉද්දොර තිබූ ජාති වීණාව ගාන්ට වන. අන්ධ වූ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ දෙමාපියෝ කියන්නාහු “අපගේ දරුවන්ගේ වීණාවක් මීයෝ එක්ව පියා කපන සැටිය”යි කීහ. මූසිල ගාන්ධර්වියෝ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ දෙමාපියන් වැඳලා “නුඹවහන්සේගේ පුතණුවන් කොහිදැ?”යි විචාළේය. එවිට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ දෙමාපියන් කියන්නාහු “දැන් දරුවෝ එති. මෙතන ඉඳුව”යි කියා උන් අවස්ථාවට බෝධිසත්ත්වයෝ එතනට ආහ.

එවිට මූසිල නම් ගාන්ධර්වී බෝධිසත්ත්වයන් වැඳ තමාට ශිල්ප උගන්වන්නට කීහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ සාමුද්‍රිකා ලක්ෂණ දන්නා හෙයින් “මේ අසත්පුරුෂයා ය”යි කියා දැන “තොපට මා දෙන විද්‍යා නැත. පලා යව”යි කීහ. එකියන මූසිලයාත් බෝධිසත්ත්වයන් නොකැමැති වුවත් බෝධිසත්ත්වයන්ගේ දෙමව්පියන්ගේ සිත් ගෙන “නුඹවහන්සේගේ පුතණුවන් වහන්සේට කියා මට ශිල්ප දෙන්ට කිව මැනවැ”යි කියා යාඥා කළේය. බෝධිසත්ත්වයන්ගේ දෙමාපියෝත් බෝධිසත්ත්වයන්ට කියන්නාහු “මොහුට ශිල්ප උගන්වන්ට”යි කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් දෙමාපියන් කීවා අපත්වන්ට බැරි හෙයින් “යාපතැ”යි කියා අචාරී භාග නොතිබාම ශිල්ප නිමාවට විද්‍යාව ඉගැන්වූහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් රජ්ජුරුවන් දකින්ට යන විටෙක අතවැස්සනුත් ඇරගෙන යන්නාහ. රජ්ජුරුවෝ “මූ කවුරුදැ?”යි විචාරන්නා “දේවයන් වහන්ස, මාගේ අන්තේවාසිකයෙක්ය”යි කීසේක. රජ්ජුරුවෝත් ඌ හා සමාන කල්‍යාමෙන් විශ්වාස වූහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් “දරුව, තොපට වඩා මම විද්‍යාව නිමවා දනිමි” කීහ. එක් දවසක් මූසිල ගාන්ධර්වියා සිතන්නේ “මම ඔබ්බෙ නුවරකට ගොස් ජීවත් වන්නා බලා ඇමටම ප්‍රධාන වූ බරණැස් නුවර ඉඳිමි”යි සිතා බෝධිසත්ත්වයන්ට කියන්නේ “ආචාරීන් වහන්ස, රජ්ජුරුවන් වහන්සේට සේවය කරන්නා කැමැත්තෙමි” කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් “රජ්ජුරුවන්ට ගොසින් කියමි” කියා රජ්ජුරුවන් සමීපයට ගොස් කියන්නාහු “දේවයන් වහන්ස, මාගේ අන්තේවාසිකයා නුඹ වහන්සේට සේවය කරන්නා කැමැත්තේය. ඌට පඩියක් සලස්වන්නට උවමැනවැ”යි කිහ. රජ්ජුරුවෝත් “එසේ වීනම් තොපගේ පඩි නියාව භාගයක් සලස්වාලමි” කීහ. එපවත් ගොස් ශිෂ්‍යයන්ට කීහ. ශිෂ්‍යයෝ කියන්නාහු “ඇයි මාත් ශස්ත්‍ර සරියේ දනිත් වුව, මට පඩි අඩුවන්ට කාරණා කවරේදැ?”යි කීහ. එපවත් බෝධිසත්ත්වයෝ ගොස් රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝත් “තොප සරියට විද්‍යා පැ නම් එතරම් නියාවට පඩිත් වෙ”යි කීහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ එපවත් ශිෂ්‍යයන්ට කීහ. ශිෂ්‍යයෝ “යහපතැයි, විද්‍යා නියාවට පාමි” කීහ. රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්වයෝත් ශිෂ්‍යයාත් ලඟට ගෙන්වා ශිෂ්‍යයාට කියන්නාහු “එම්බල, තොප විසින් ගුත්තිල නම් ගාන්ධර්වයන් හා කැටිව වාද කරන්ට පිළිවන්දැ?”යි විචාළාහ. එවිට මූසිල කියන්නේ “ශාස්ත්‍ර මාත් විශේෂකොට දැනුත් උව, අදට සත්වෙනිදා ඌ හා මා හා වාද කරම්හ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් “ගුත්තිල ගාන්ධර්වයා හා ශිෂ්‍යයා හා දෙන්නා අදට සත්වෙනිදා වාද කෙරෙති” නුවර සැල කළහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් සිතන්නාහු “මේ කාරණය එසේ හෙයින් මොහුගේ විද්‍යාව සභයට යෙදෙයි. මා වයෝවෘද්ධ හෙයින් සභයට නොයෙදෙයි. එසේ හෙයින් මා සරි වුවත් පැරැද්දත් පැරදි නියාමය”යි සිතා “එසේ හෙයින් පැරදීමට වඩා ප්‍රාණය නසා ගන්ට යහපතැ”යි සිතා “වලට වදිමි” සිතා ලජ්ජාවෙන් නික්මෙන්නාහ. මරණ හයින් ගෙට එන්නාහ. මේ නියායෙන් සත් දවසක් අවිච්ඡින්නව යාමෙන් ඒ මෙන්ම තනනලද මාවත්ව ගියේය.

මේ නියායෙන් බෝධිසත්ත්වයන් සත්වන දවස් වනාන්තරයට ප්‍රාණය නසා ගන්ට ගිය කල්හි ශක්‍රයන්ගේ පාංඩුකම්බලශෛලාසනය උනු විය. ශක්‍රයෝ “මාගේ සම්පත් උදුරා ගන්නේ කවුරුදැ?”යි සිතා දිවසින් බැළුගමනේ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ වික්‍ෂේපය දැක එතනට අවුත් “ඇයි? ආචාර්නි මෙතන අවුත් සිටියා වනැ”යි විචාළාහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ “තොපි කවුරුදැ?”යි විචාරා “මම දෙදෙව් ලොවට අධිපති වූ ශක්‍රයෝය”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “සත් සත් කඩක් ඇති වීණාවාද නමැත්තා වූ විද්‍යාව සෙට මා හා මාගේ ශිෂ්‍යයා හා දෙන්නා රජ්ජුරුවන්ට පාම්හ. කෞසිය ගෝත්‍රයෙහි උපන්නා වූ ශක්‍රදේවේන්ද්‍රය මට පිටිවහල් වෙව”යි කීහ.

එවිට ශක්‍රයෝ කියන්නාහු “යහපත ආචාර්නි, තොපට මම පිටිවහල් වෙමි. තොප හා උන් හා සරියේ විද්‍යාව පාන්න. එකල්හි මා සංඥා කළ වේලෙහි සත් තත කඩා පියව, තොප විසින් වීණා දණ්ඩෙ අත ගසන්ට වන් වේලාව පළමු නියාවට නාද වඩිනේය. උගේ තත් සතෙහි නාද අඩු වෙයි. ඒ අවස්ථාවට තොප විසින් මේ පස ඇට තුන ආකාශයට දමන්නාම නවසියයක් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් නටන්නාහ, මමත් එතනට එන්නෙම් වේදැ”යි කියා ගියාහ. මනුෂ්‍යයෝත් “සෙට දවස් ගුත්තිල ගාන්ධර්වයා හා මූසිල නම් අතවැස්සා හා දෙන්නාගේ සෙට තර්ක වන්නේය”යි කියා මැසි පිට මැසි බැඳ රථ පිට රථ තිබාගෙන හිවී ගැවසී සිටගත්හ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් තමන්ගේ ජාති වීණාව ඇරගෙන අවුත් තමන්ට පැන වූ අස්න පිට උන්නාහ. මූසිල නම් අතවැසිත් තමාට පැන වූ අස්න පිට උන්නේය. බොහෝ මනුෂ්‍යයෝත් බලා සිටියාහ. රජ්ජුරුවෝත් රාජාසනයෙහි උන්නාහ. ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයෝත් ආකාශයෙහි අදෘශ්‍යමානව සිටියාහ. ශක්‍රයන් ආ නියාව බෝධිසත්ත්වයෝ පමණක් දන්නාහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයන් හා අතවැසි විද්‍යාව සමව පෑහ. බොහෝ දෙනා “විද්‍යාව පෑ නියාව යහපතැ”යි බොහෝ දෙනා සතුටු වූහ. එවිට ශක්‍රයන්ගේ සංඥාවෙන් බෝධිසත්ත්වයෝත් පළමුවන තත කඩා පුවාහ. එවිට ඒ තත් සිදුරෙන් පළමු නාද නියාවට මහත් ව නාද පවතින්ට වන. ඒ දැක මූසිල ගාන්ධර්වයාත් තත් කැඩීය. ඒ අඬ ආදී නියාවට අඩු විය. මේ නියායෙන් බෝධිසත්ත්වයෝ දෙවන තතය, තුන්වන තතය, සතරවෙනි තතය, පස්වෙනි තතය, සවන තතය, සත්වන තත යයි මේ නියායෙන් තත් සතම කඩා වීණා දණ්ඩෙ වීණා ගාන්ට වන්නාහ. බරණැස් නුවර එක නින්නාදව ඇසෙන්ට වන. මූසිලයාත් මේ නියාවට තත් සතම කඩා නාද කරන්ටවන් වේලාවට උන පත්තක අතගාන කලක් මෙන් නිශ්ශබ්ද විය.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝ ශක්‍රයන් දුන් පස ඇට තුනින් එකක් ආකාශයට දැමූහ. තුන්සියක් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් නටන්ට වන්නාහ. දෙවැනි පස ඇට දැමූහ. එවිට තුන්සියයක් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් නටන්ට වන්නාහ. තුන්වෙනි පස ඇට දැමූ කල්හි තුන්සියයක් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් නටන්ට වන්නාහ. බෝධිසත්ත්වයෝ මියුරු වූ ගීතිකා කිය කියා වීණා නාද කරන්නාහ. ඒ දුටු රජ්ජුරුවන් හා නුවරවාසී බොහෝ සතුටු වූහ. රජ්ජුරුවෝත් මූසිලයා කෙරේ කිපී අමාත්‍යයන්ගේ මූණ බැලූහ. අමාත්‍යයෝ රජ්ජුරුවන්ගේ අභිප්‍රාය දත්තාහු විසින් “ආචාර්න් කැටිව ගුරුද්‍රෝහ කරන ලදැ”යි තමතමන්ගේ අත තිබූ කැට මුගුරු බාලා මරා තලා පය අල්වා ඉවත දැමූහ.

රජ්ජුරුවෝත් බෝධිසත්ත්වයන් කෙරෙහි සතුටු වූහ. එක පැතිර වස්නා මහවර්ෂාවක් මෙන් බොහෝ සත්රුවන් ආදී වූ ප්‍රාසාද දුන්නාහ. නුවරවාසී බොහෝ සම්පත් දුන්නාහ. ශක්‍රයෝත් “මා

විසින් තොපගේ ගෙට වෛජයන්ත රථය එවමි. තොපි ඒ රථයට නැගී මා කරා එව"යි කියා දිව්‍යලෝකයට ගියහ. දිව්‍යස්ත්‍රීන් "ඇයි දේවයන් වහන්ස? යම්තම් වේලක් පමා වූයේදැ?"යි විචාරා "ගුත්තිල ගාන්ධර්වයන්ගේ වීණා නාදය අසන්ට ගියෙමි" කී කල්හි එවිට දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් "අපිත් වීණා නාදය අසන්නා කැමැත්තෙම්හ"යි කියන්නා ශක්‍රයන් විසින් මාතලී නම් දිව්‍ය පුත්‍රයා අත වෛජයන්ත නම් රථය යවූහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් ඒ රථයට නැගී ශක්‍රයන් ලඟට අවුත් සිටියාහ. ශක්‍රයෝ "ආචාර්නි, වීණා ගායනා කරව"යි කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "විජ්ජත්තු නම් මිළයක් ඇතිව මිසක් විද්‍යා නොපානාහ. එසේ වීනම් මා විද්‍යා පෑ කල දෙන්නේ කිම්දැ?"යි කීහ. ශක්‍රයෝ "විද්‍යා පෑ කල බොහෝ සම්පත් දෙම්මැ"යි කියන්නා "සම්පත්තීන් මට කාර්ය නැත, මම නුඹ වහන්සේගේ දෙතිස් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන්ගේ පින් අසන්නා පමණකැ"යි කීහ. එවිට දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් "විණා නාද කරන්නා ආචාර්නි, අප කළ පින් කියම්හ"යි කීහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝත් "යහපතැ"යි කියා දිව්‍ය ගාන්ධර්වයන් මෙන් ගායනාකොට පෑ පළමුවන දිව්‍ය ස්ත්‍රිය අතින් විචාරන්නාවූ "තොපි ඔසධි තාරකාවන් මෙන් විශිෂ්ට වූ රුවින් දසදිග බබුළුවා දහස් ගණන් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් විසින් පිරවරණ ලදුව සිටිනීය, එසේ හෙයින් තොප දැක මට සන්තෝෂ කරවයි මනුෂ්‍යාත්භාවයෙහිදී කෙසේ වූ පින්කොට මේ දිව්‍ය භවනයෙහි උපන්දැයි ඒ මට කියව"යි කීහ. ඔයිත් කියන්නී "ගාන්ධර්වයාණෙනි, මනුෂ්‍යාත්මභාවයෙහි සිටි මා විසින් කාශ්‍යප සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ශාසනයෙහි රහත් නමකට පිළිසඟලක් දිනිමි. ඒ විපාකයෙන් මේ නියා ආනුභාවයක් ඇතිව උපනිමි" කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝ සෙස්සන් අනිනුත් විචාළාහ. සෙස්සෝත් තමන් කළ කුසල් කීහ.

ඒ කෙසේද? යත්,

එකෙක් කියන්නී "මල් කළඹක් පුදා දිව්‍යලෝකයෙහි උපනිමි" කීහ. එකෙක් "එක දාගැබකට සුවඳ පසඟුල් දී ඒ පින්කමින් දිව්‍යලෝකයෙහි උපනිමි" කීහ. එකෙක "සුවඳ බඩුවක් දන් දී උපනිමි" කීහ. එකෙක් "මිහිරි පලාඵල දන් දී දිව්‍යලෝකයෙහි උපනිමි" කීහ. එකෙක් "මිහිරි රස භික්ෂූන් වහන්සේට දන් දී උපනිමි" කීහ. එකෙක් "කාශ්‍යප බුදුන්ගේ දාගැබකට සිය අතින් පසඟුල් දී උපනිමි" කිව. එකෙක් "මන්මුලායෙන් ආ භික්ෂූ වහන්සේට දන් දී බණ අසා දිව්‍යලෝකයෙහි උපනිමි" කිව. එකෙක් "නැවින් යන වහන්දෑ කෙනෙකුන්ට පැන් පිළිගන්වා උපනිමි" කිව. එකෙක් "නැදිමයිලන් ආක්‍රොස බිණිය දී බැන නොනැගී මෛත්‍රීකොට උපනිමි" කිව. එකෙක් "තමා ලත් බත් කොටස බෙදා දන් දී උපනිමි" කිව. එකෙක් "අනුන්ට වාල්ව ඉපිද තමා ලද දෙය දන් දී උපනිමි" කිව. මේ නියායෙන් දෙතිස් දිව්‍ය ස්ත්‍රීන් තමන් කළ පින් බෝධිසත්ත්වයන්ට කීහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් "තමන්ගේ ජීවිතය ලද්දා වූ ඵල ලදිමි" කියා සතුටුව මනුෂ්‍යලෝකයට අවුත් එපවත් බොහෝ දෙනාහට කියා බොහෝ දෙනා පින්කමෙහි ඇසුරුවා වදාරා මේ 'ගුත්තිල ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි මුසිල ගාන්ධර්වයා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය. බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය. ශක්‍රයෝ නම් අනුරුද්ධ ස්ථවිරය. ගුත්තිල ගාන්ධර්ව උපන්නෙම් බුදුවූ මමම ය"යි වදාළසේක.

243. වීථිවච්ඡ (විතිච්ඡ) ජාතකය

තවද සංසාරසාගර පරගත වූ සර්ඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පලාස පරිබ්‍රාජකයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

පලාස පරිබ්‍රාජක කෙනෙක් මුළු රට තමන්ට වඩිනා කෙනෙකුන් නොදැක සැවැත් නුවරට අවුත් "මා හා සමග තර්ක කරන්නට සමර්ථයෝ ඇද්දැ?"යි විචාරා මනුෂ්‍යයන් විසින් "සර්ඥයෝ තොප සේ වූ පරවාදීන් හා වාද කරන්ඩ සමර්ථයෝය. එසේ හෙයින් සර්ඥයන් කරා යව"යි කීහ.

“යහපතැ”යි කියා ඒ කියන පරිබ්‍රාජකයා බුදුන් හා සමඟ තර්ක කරන්නට සිතා ජේතවනාරාමයට ගියෝය. සර්‍වඥයන් හා තර්ක කළේය.

සර්‍වඥයෝත් ඌ කී ප්‍රශ්න විසඳා “තොපි කී ප්‍රශ්න අපි විසඳුම්හ. අප කී ප්‍රශ්න විසඳව”යි වදාරා “එකෙක් නම් කිම්දැ?”යි විචාළසේක. ඒ තෙම කුමක් බවත් නොදන්නේය. පැරද පලා ගියේය. බෙහෝ භික්‍ෂූන් වහන්සේ මේ කථාව කිය කියා උන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මා එක බසින් පැරද පලා ගියෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ ව ඉපිද පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක වනයට වැද සෘෂිප්‍ර ජ්‍යාවෙන් පැවිදිව වාසය කරනසේක.

එසමයෙහි තර්ක කරන්නා වූ එක්තරා පරිබ්‍රාජකයෙක් බෝධිසත්ත්‍වයන් වසන්නා වූ වනය සමීපයෙහි ගමකට ගියේය. ඒ ගම්වාසීන් ලඟට ගොසින් “මා හා සමඟ තර්ක කරන්නට සමර්ථයෝ ඇද්දැ?”යි විචාරා මනුෂ්‍යයන් විසින් “තෙල, වනයේ ඉඳිනා තාපසයෝ තොප සේ වූ වාදීන් හා වාද කරන්නට සමර්ථයෝය. එසේ හෙයින් තාපසයන් කරා යව”යි කියා ඇරගෙන බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ බෝධිසත්ත්‍වයන් වසන පන්සල සමීපයට ගියාහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ “පරිබ්‍රාජකය, මේ ගංගාවෙන් ගෙනා සිහිල් පැන් බී ඉඳුව”යි කීහ. එවිට පරිබ්‍රාජිකයෝ “පළමුකොට කී බස්ම අල්වාගෙන තර්ක කෙරෙමි” සිතා කියන්නේ “ගංගාව නම් එගොඩද? මෙගොඩද? මැද්දේද? දියෙන් යන්නා වූ තුන් ස්ථානයෙන් ගංගාව කියන්නේ කොතැනටදැ?”යි විචාළේය. ඒ අසා බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නාහු “එතරත් ගංගාව නොවන කල, මෙතරත් ගංගාව නොවන කල, දිය යන්නා වූ ස්ථානයත් ගංගාව නොවන කල ගංගාව නම් කොයිදැ?”යි විචාළාහ. එකියන පරිබ්‍රාජකයෝ “මා කී බස්ම දෙවනිව මටම කියා මා පැරදුව”යි ඉතා ලජ්ජා ව පලා ගියෝ යයි වදාරා ‘වීථිවච්ඡ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි පරිබ්‍රාජකයෝ නම් මෙසමයෙහි පලාස පරිබ්‍රාජකයෝ ය. එසමයෙහි තාපසයෝ නම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

244. මූලපරියාය ජාතකය

තවද සංසාර ප්‍රතිෂ්ඨාධාර වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පන්සියයක් බ්‍රාහ්මණ භික්‍ෂූන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

ත්‍රිවේදයෙන් පාරප්‍රාප්ත වූ බ්‍රාහ්මණයෝ පන්සියයක් බුද්ධශාසනයෙහි මහණ ව බුදුන්ගේ ත්‍රිපිටකය හදාරා ඒ බ්‍රාහ්මණ භික්‍ෂූන් වහන්සේ විසින් “සර්‍වඥයන් දන්නා ත්‍රිපිටකය අප විසිනුත් දන්නා ලදැයි, ඉතිකින් සර්‍වඥයන් වහන්සේට උපස්ථාන කිරීමෙන් කිම්දැ”යි සිතා මානයක් උපදවා ආලිස්සම් වූසේක. සර්‍වඥයෝත් ඒ දැන බ්‍රාහ්මණ භික්‍ෂූන් පන්සියයක් දෙනා වහන්සේට මූලපරියාය සූත්‍රයෙන් බණ වදාරා පන්සියයක් දෙනා වහන්සේගේ මාන ගර්‍භය අරවා වදාළසේක.

මේ කථාව ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ භික්‍ෂූන් වහන්සේ කථාකොට කොට උන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මේ පන්සියයක් දෙනාගේ මානය බින්දෙම් වේදැ”යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ දිසාපාමොක් ආචාරීව පන්සියයක් බ්‍රාහ්මණ මානවකයන් ඇරගෙන අකුරු කරවා ත්‍රිවේදයෙහි පාරප්‍රාප්ත කළහ. තමන් දන්නා ශාස්ත්‍ර ඇම ම නිපුණ කෙරෙව්වාහ.

එකියන බ්‍රාහ්මණ මානවකයෝ "ඉතිකින් දිසාපාමොක් ආචාරීන්ට උපස්ථාන කිරීමෙන් කම් කිම්දැ"යි සිතා මානයක් උපදවාගෙන ආලිස්සම් ව ඉන්නා සමයට දිසාපාමොක් ආචාරී දෙබර ගසක් සමීපයේ වැතිරගෙන උන්නාහ. අතවැස්සෝත් ඇවිත් දෙබර ගස නියෙන් ගසා "මේ කිහිරි ගසසේ අරය නැතැ"යි කියා කීහ. දිසාපාමොක් ආචාරී "මේ කීයේ මටය"යි දැන කියන්නාහු "ප්‍රශ්නයක් කොට කියමි"සිතා ගාථාවක් කීහ.

ගාථාවේ අර්ථ, **කාලො** - අතීතානාගත වර්ථමාන සංඛ්‍යාත වූ කාලය, **අත්තනා** - තමා හා සමඟ, **සබ්බානි එවභූතානි** - සියළුම සත්ත්‍වයන්, **සසති** - අනුභව කරන්නේය, **කාලසසො** - කාලය අනුභව කළා වූ, **යො භූතො** - යම් සත්ත්‍වයෙක් ඇද්ද?, **සො** - ඒ, **ඛීණා** - ශ්‍රව තෙමේ, **භූත පචනිං** - සත්ත්‍වයා පචනය කරන්නා වූ හෙවත් සියළු සත්ත්‍වයන් නසන්නා වූ කාලය, පච්පාක කළෙයි හෙවත් නැසුයේය. යම් කාලයෙක් සියළු සත්ත්‍වයන් තමා හා සමඟ නසා නම් ඒ කාලය ක්ෂීණාශ්‍රවයන් වහන්සේම මත්තෙහි නැවත උත්පත්තියක් නැති හෙයින් නැසුවා නම් වනසේක. රහතන් වහන්සේ සකල ක්ලේශයන් නසා රහත් වූ හෙයින් සත්ත්‍වයන් විනාශ කළා වූ කාලය ක්‍ෂය කළා නම් වනසේකැ"යි කියා "මේ ගාථාවේ අර්ථ මට සත්වෙනි දවසකින් කියව"යි කීහ.

එකියන ශිෂ්‍යයෝ "යහපතැයි ආචාරීනි" කියා වැඳ තමන්ගේ ගෙදරට ගොස් සත් දවසක් මුළුල්ලෙහි උත්සහකොට එහි අර්ථ නොදැක ආචාරීන් කරා අවුත් "අපට ඒ අර්ථය නොයෙදෙ"යි කීහ. එවිට දිසාපාමොක් ආචාරීන් "තොප හැම තල් ගෙඩි සේ ඉස් තබාගෙන 'මා කිසිවකුත් නොදනිති' කියා තොප කියන පමණක් විනා මෙපමණකුත් නොදනිති" කියා නින්දා කළාහ. එකියන ශිෂ්‍යයෝ ආචාරීන් සමා කරවා ගතැයි වදාරා 'මූලපරියාය ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි එකියන අතවැස්සෝ නම් මේ බ්‍රාහ්මණ භික්ෂූහුය. එසමයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරී නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

245. තේලෝවාද ජාතකය

තවද සංසාර පාරගත වූ සර්ඥයන් වහන්සේ විසාලා මහනුවර කූටාගාර ශාලාවෙහි වැඩවසන සමයෙහි සිංහ නම් සෙනෙවිරදුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

සර්ඥයන් වහන්සේ සිංහ නම් සෙනවිරදුන්ට බණ කියා උන් සෝවාන් කළ දවස් උන් විසින් බොහෝ මත්ස්‍ය මාංස ඇතිව රසමසවුලෙන් යුක්ත ව ආහාර සර්ඥයන් වහන්සේ ඇතුළුව සංඝයා වහන්සේට දන් දුන්නාහ. ඒ දුටු නිඝණ්ඨනාථපුත්‍ර බුදුන් කෙරේ කාංසිව උක්කෝටනාකොට කියන්නේ "ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් තමන් නිසා මැරූ මස් තමන් විසින් වලදණ ලදැ"යි උක්කෝටනා කළහ. සර්ඥයෝ එපවත් භික්ෂු සංඝයා වහන්සේ අතින් අසා "පෙරත් නිගණ්ඨනාථපුත්‍රයෝ උච්චියීමාංශය කෑවයි පෙරත් උක්කෝටනා කළෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්ඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ බ්‍රාහ්මණ කුලයෙහි ඉපිද ඍෂිප්‍ර ජ්‍යාවෙන් පැවිදිව බරණැස් නුවරට ලුණු ඇඹුල් සෙවුනා පිණිස ආහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවර කෙළෙඹි පුත්‍රයෙක් බෝධිසත්ත්‍වයන් දැක බෝධිසත්ත්‍වයන් වෙහෙසන පිණිස තමා ගෙට පවරා ගෙන්වාගෙන රසමසවුලෙන් යුක්ත ආහාරය දන් දී අන්තයෙහි කියන්නේ "නුඹවහන්සේ නිසා මම වධකොට මස් මරා දන් දිනිමි. එසේ හෙයින් ඒ පව් නුඹවහන්සේට හා මට හා සරිය"යි කීය. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් "තොප විසින් තොපගේ අඹුදරුවන්

මරා මස් මට ඇවත්, මා විසින් මෛත්‍රී පුරස්සර විසින් වලදන්නමෝය''යි කියා බෝධිසත්ත්වයෝ හිමාල වනයට ගියාහයි වදාරා 'තේලෝවාද ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි කෙළෙඹි පුත්‍රයා නම් මෙසමයෙහි නිගණ්ඨනාථපුත්‍ර ය, එසමයෙහි තාපසව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

246. පාදාංජලි ජාතකය

තවද සංසාරවහ වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ලාලුදායි ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරහයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් දවසක් සැරියුත් මුගලන් දැගසව්වන් වහන්සේ බොහෝ සංඝයා වහන්සේ විසින් විචාළ ප්‍රශ්න විසඳ විසඳා උන්සේක. ඒ වේලාවට භික්ෂූන් වහන්සේ සතුටුව අස අසා වැඩඋන් කලට ලාලුදායි ස්ථවිරයන් වහන්සේ ''ඇයි දැගසව්වන් වහන්සේ කියෙත් අප දන්නා දෙයෙකැ''යි කීසේක. එබස් අසා දැගසව්වන් වහන්සේ එතනින් වැඩපූසේක. සර්‍වඥයෝ එබස් අසා ''දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් තොල පෙරලා කටට ආ දෙයක් කියන පමණක් විනා කුමකුත් නොදෙන්නේ වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට වැඩ පසස්නා අමාත්‍යව උපන්සේක.

රජ්ජුරුවන්ගේ පාදාංජලී නම් රාජ කුමාර කෙනෙක් ඇත්තාහ. රජ්ජුරුවෝ කාලක්‍රියා කළහ. අමාත්‍යයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට ආදාහණ කෘත්‍යකොට ඒ පාදාංජලී නම් රාජ කුමාරයානන් රාජ්‍යයට පමුණුවන්ට සිතා ''නුවණ පරීක්ෂා කරම්හ''යි සිතා එක් දවසක් ඒ කුමාරයන් සභායේ ඉඳුවා යුක්තියක් අයුක්තියක්කොට විචාරා ඒ කුමාරයන් අතින් විචාළ යුක්තියද අයුක්තියදැයි විචාළාහ.

එවිට කුමාර තොල පමණක් පෙරලාලීය. එවිට අමාත්‍යයෝ ''අප විචාළ යුක්තිය අයුක්තිය නියාව දැන තොල පෙරළා පුවමැනැ''යි සිතා අමාත්‍යයෝ එදවස් ''රාජකුමාරයෝ නුවණැත්තෝවනැ''යි සිතූහ. දෙවන දවසුත් ඒ කුමාරයන් සභායේ ඉඳුවා යුක්තිය ඇති සැටියේම විචාරා ''මේ යුක්තිය යහපත්ද නපුරුදැ?''යි විචාළහ. එදවසුත් ඒ කුමාර තොල පෙරලලීය. එවිට අමාත්‍යයෝ ''පළමු යුක්තිය අයුක්තිය නිසා තොල පෙරළාවත් මේ යුක්තිය නියාවට කියාදීත් තොළ පෙරළන්නේ යුක්තියක් නොදන්නා හෙයිනැ''යි කියා ඒ කුමාරයා බැහැර කර බෝධිසත්ත්වයන් රාජ්‍යයට තබා ගත්හයි වදාරා 'පාදාංජලි ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි රාජකුමාරයෝ නම් ලාලුදායි ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි අමාත්‍යව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක.

247. කිංසුගෝකාම (කිංසුකෝපම) ජාතකය

තවද සංසාර පාරගත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කිංසුකෝපම සූත්‍රය අරහයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

භික්ෂූන් සතර දෙනෙකුන් වහන්සේ සර්‍වඥයන් වහන්සේගෙන් කමටහන් ඉගෙණගෙන ඒ සතර දෙනා වහන්සේගෙන් එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ ෂඩ්ව ස්ථානයෙන් භාවනාකොට රහත් වූසේක. එක් භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ පඤ්චස්කන්ධ භාවනාකොට රහත් වූසේක. එක් භික්ෂූන් කෙනෙකුන් වහන්සේ මහභූත භාවනාකොට රහත් වූසේක. එක් කෙනෙකුන් වහන්සේ අසුභ භාවනාකොට රහත් වූසේක. සතර දෙනා වහන්සේ සර්‍වඥයන් වහන්සේ දකිනට ගොස් කියනසේක් ''අපි සතර දෙනම රහත් වූම්හ. රහත් වීම් එක් කලෙක භාවනා සතරක් වන්ට කාරණා

කවරේදැ?''යි විචාළ සේක. සර්‍වඥයෝත් ''කැළමල් විචාළ සතර බෑයන් වැන්නැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ රාජකුමාරවරු සතර දෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ සතර දෙනා ''කැළමල් කෙසේදැ?''යි විචාරා රථාචාරියා ගෙන්වා ''කැළමල් ගෙන්වා අපට පාව''යි කීහ. රථාචාරියා සතර දෙනාට එකවිට නොපෑ පළමුකොට එක් රාජකුමාර කෙනෙකුන්ට වේළී ගිය අරටු කැළගසක් දක්වාලීය. අනිත් රාජකුමාර කෙනෙකුන්ට පත්‍රාංකුරයෙන් යුක්ත ගසක් දක්වාලීය. අනික් කුමාර කෙනෙකුන්ට මල් පිපුනු ගසක් දක්වාලීය. අනික් කුමාර කෙනෙකුන්ට විලිසුනු ගසක් පෑලීය.

ඒ කුමාරවරුන් සතර දෙනා එක් දවසක් ඉඳ කථා කරන්නාහු ''කැළගස් නම් දා ගිය කනුවක්මය''යි කීහ. එක් කෙනෙක් කියන්නාහු ''නුග ගසක් සේමය''යි කීහ. එක් කෙනෙක් ''මස් කැටි එල්වූවා සේමය''යි කීහ. එක් කෙනෙක් ''විලිස්සපියා තිබෙන පත් ඇති රුක් මෙනැ''යි කීහ. මෙසේ කියා සතර දෙන උනුන්ගේ කථා නොගිවිස පිය රජුහු සමීපයට ගොස් ''දේවයන් වහන්ස, කැළගස් නම් කෙසේ තිබේදැ?''යි කීහ. රජහු විසින් ''තොප කීයේ කෙසේදැ?''යි කී කල්හි ඒ කුමාරවරු සතර දෙන තමන් කීවා වූ ක්‍රම පළමු පරිද්දෙන්ම කීවාහුය. එබසට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු ''දරුවෙනි, තොප සතර දෙනා විසින්ම කැළගසක් දක්නා ලද්දේය. එතකුදු වූවත් රථාචාරියා විසින් තොපට කැළගසක් දක්වන කලට මේ ගස ඇම කල්ම මෙලෙස තිබේද? නොහොත් කලින් කලට වෙන වෙන ආකාරයෙන් පවතීදැ?යි විභාගකොට නොවිචාළ හෙයින් සැක උපන්නේය. ඒ වෘක්ෂයේ කොළ ගිය කාලයෙහි කනුවක් මෙන් තිබෙන්නේය. පත්‍රාංකුරයෙන් යුක්ත වූ කල ගසක් මෙන් තිබෙන්නේය. මල් ගත් කල මස් කැටි එල්ලුවාක් මෙන් තිබෙන්නේය. කොළ විලිස්සුනු කල්හි රන්වන් මහරිගසක් මෙන් තිබෙන්නේය. ඒ අවස්ථාවෙහි කාල විශේෂයෙන් ආකාර භේද වූ පමණක් මුත් එක කැළගස වන්නේය''යි කියා සැක දුරු කළාහුය.

සර්‍වඥයන් වහන්සේද මේ කථාව දෘෂ්ටාන්තය ගෙනහැර දක්වා වදාරා ''මහණෙනි, ඒ සතර බෑයෝ විස්තර විභාගකොට නොවිචාළයෙන් යම් සේ සැක උපදාවාපුහු ද, එපරිද්දෙන් සියළු විදර්ශනා ඥානයන් සකන්ධායතනභූත ධාතු ප්‍රභේද වූ ධර්‍මයන්ගේ විභාග දැන සෝතාපත්ති මාර්ගයට නොපැමිණි හෙයින් එක් රහත් වීමට භාවනා සතරක් වීමට කාරණා කිම්දැයි තොපට සැක උපන් පමණක් මුත් ඒ භාවනා සතරින්ම පැමිණෙන්නේ එක් නිර්වාණය''යි වදාරා මේ 'කිංසුකොපම ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් බුදුවූ මම්ම ය''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

248. සාල(ක) ජාතකය

තවද ශාක්‍යකුල කල්පදම වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා මහතෙර කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් මහතෙර කෙනෙකුන් වහන්සේ සමීපයෙහි සිටි ළදරු භික්ෂුවක් තමන් සතු තුන් සිවුරු පාත්‍ර ආදිය උපාධ්‍යායන් වහන්සේට භාර දී සිවුරු හැර උපාධ්‍යායයන් වෙතින් පහ වූයේය. එතල්හි ඒ මහතෙරුණ් වහන්සේ ඔහු සමීපයට ගොස් ''තොපගේ පාසිවුරු තොප සන්තකය, මාගේ තුන්සිවුරු පාත්‍රය ආදී වූ පිරිකරත් තොප සන්තක වන්නේය''යි පොළඹාගෙන නැවතත් මහණ කරවූසේක. ඒ මහණ කර වූ තැන් පටන් පළමු සේම තදවන්නට පටන් ගත්සේක. ඒ තෙම නැවතත් සිවුරු ඇර මහතෙරුණ් වහන්සේ යාඥා කළත් නැවත සිවුරු නොපෙරවියේය.

එක් දවසක් භික්ෂූන් වහන්සේ ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හිඳ "ඇවැත්නි, සාමණේර තෙම මොළොක් වූ සිත් ඇත්තේමය. මහතෙරුණ් වහන්සේගේ කෝපී කමින් පහ වූයේය"යි කිය කියා වැඩ උන්සේක. සර්වඥයන් වහන්සේ ධම්සභා මණ්ඩපයට වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පෙර පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා මේ ප්‍රවෘත්තිය දැන් වූ කල්හි "මහණෙනි, මේ ළදරුවෝ දැන්මතු මොළොක් සිත් ඇත්තෝ නෙවෙයි, පළමුත් එක් වරෙක මොහුගේ රොස දැක නැවත නොආයේය"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක .

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ කෙළෙඹි කුළයක ඉපිද වැඩි වියට පැමිණ වී වෙළඳාම් කිරීමෙන් ජීවිකාව කරන්නේය.

එකල එක්තරා අහිගුණ්ඨිකයෙක් වඳුරකු ඇතිකොට හික්මවා ඔහු අතට බෙහෙත් දී ඔහු ලවා නයින් කෙළවමින් රැකී ඇවිදිනේ බරණැස් නුවර උත්සව කෙළි කෙළනා පිණිස ඒ වඳුරා වී වෙළඳාණන් අතට භාරකොට දී උත්සව කෙළ ඉක්බිත්තෙහි වී වෙළඳාණන් සමීපයට ගොස් "මාගේ වානරයා කොයිදැ?"යි විචාළේය. එවිට එකියන වානරත් තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා ආ හෙයින් සන්තෝෂයෙන් ලඟට ආහ. එවිට අහිගුණ්ඨිකයා තමාගේ අත තුබූ උණ පත්තක් බලා වානරයාට පහරක් ගසා බැඳගෙන ගොස් එක් අඹගසක් මුල වැදහොත්තේය. එකියන වානරත් බැඳුන් කඩාගෙන අඹගසට නැගී අඹ කා අහිගුණ්ඨකයා ඇඟට අඹගැට ගැසීය. එවිට අහිගු ඨකයාත් පිබිද වානරයාත් නොදැක ගස උඩ බලා වානරයා දැක "නලවා බා ගන්ට උවමැනවැ"යි සිතා "මට ඇත්තා නම් තොප එක පුතාම වුව, එසේ හෙයින් මාගේ ඇති යම් සම්පතෙක් ඇත්නම් තොපගේම වුව, පුත මෙසේ එව"යි කීහ. එවිට වානර කියන්නේ "මා තොප කෙරේ මෛත්‍රියෙන් ආවෙමි. තොප විසින් කිපී උණ පත්තෙන් ගැසූ හෙයින් තොප කෙරේ මම කිපිනිමි. එසේ හෙයින් මා එන්නේ නැතැ"යි කියා වානර ඔබ්බකට පලා ගියේය. ඒ පුරාෂයාත් වික්‍ෂෙප ව ගොට ගියේය යයි වදාරා 'සාල ජතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි වානර නම් මෙකියන සාමණේරය, එසමයෙහි අහිගුණ් කයා නම් මෙකියන මහතෙරය. එසමයෙහි වී විකුණන වෙළඳව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම යැ"යි වදාළසේක.

249. කපි ජාතකය

තවද සංසාර එලක වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වඤ්චා ප්‍රයෝග දෙන්නා භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ සර්වඥයන් වහන්සේට දක්වන්නා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මූ වඤ්චා ප්‍රයෝගකොට ගිණි තපින්ට උත්සාහ කළෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එක්තරා කෙළෙඹි පුත්‍රව ඉපිද තමන්ගේ බිරිඳ මළ පසු දරුවන් වඩාගෙන වනාන්තරයට ගොස් ඍෂිප්‍ර ජ්‍යාවෙන් පැවිදිව තමන්ගේ පුතණුවන් මහණ කොටගෙන වාසය කරන්නාහ. එසමයෙහි වැස්සක් වසින්ට වන. එවිට එක්තරා වානරයෙක් වැස්සේ තෙමී තමාට සීත පිඩාව බලවත් හෙයින් "තාපසයන්ගේ පන්සලට ගොස් ගිණි තැප ගණිමි"යි සිතා "මා නික්ම ගියොත් වැද්ද නොදෙති" සිතා "තාපස වේශයක් හැරගෙන යෙමි" සිතා පුරාතන මළ තාපසා කෙනෙකුන්ගේ අඳුන් දිවිසම ජටා ආදී වූ දෙය ඇඳ පෙරව දඬු ගත් අත් ඇතිව පන්සල සමීපයෙහි සිටියේය.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝ මැස්ස පිට වැදහොත්තාහ. බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පය මැඩ මැඩ උන්නා වූ පුත්‍රයා තාපසවේශයෙන් සිටි වඳුරා දැක "මූ තාපස කෙනෙකැ"යි සිතා පියාණන්ට කියන්නාහු "පියාණන් වහන්ස, ඉඳුරන් දැමුණු තාපස කෙනෙක් වැස්සේ තෙමී තෙමී සීත පීඩා ඇතිව සිටිනාහ. එසේ වූ තාපසයන් වහන්සේ පන්සලට ගෙන ගිණි තප්ප වූකල නපුරුදැ?"යි කීහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ "තාපස කෙනෙකුන් වහන්සේ වැඩි නියාවනැ"යි බිමට බැස බලා වඳුරා නියාව දැන පුතණුවන්ට කියන්නාහු "මූ තුමූ ඉඳුරන් දැමූ තාපස කෙනෙක් නොවේය. මේ තෙම වඳුරාය. එසේ හෙයින් මූ කෙරේ කරුණායෙන් මෙතනට ගෙන්වා ගිණි තැප්ප වූවෝ නම් මේ තෙමේ පන්සල ගිණි ලා යන්ටත් සපනැ"යි සිතා එතන තිබූ ගිණි පෙණල්ලක් බාලා ඌ හය ගන්වා එතනින් පහකොට පූවාහ. එකියන වානරයාත් එතැන් පටන් නොආයේය.

බෝධිසත්ත්වයෝත් පඤ්චසෘර්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන තමන් වහන්සේගේ පුතණුවන්දැටත් කිසුනු පිරියම් භාවනා උගන්වා නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් බඹලොව ගියාහයි වදාරා 'කපි ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි එකියන වඳුරා නම් මේ වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නා භික්ෂුහුය. තාපස කුමාරයෝ නම් රාහුල කුමාරයෝය. තාපස ව උපන්නෙම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

250. සංකප්ප ජාතකය

තවද තික නිපාතයෙහි ජාතකවලින් සංකප්ප ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

සංසාරදීප වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ස්ත්‍රියක නිසා ශාසනයෙහි උකටලී වූ භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක්තරා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක නිසා උකටලී වූ නියාව සංඝයා වහන්සේ දැන "මහණ, සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් ස්ත්‍රීන්කෙරේ පිළිබඳ සිතීම දෝෂ යයි කියා වදාළ නියාව දැන එසේ වූ පව් පිරෙන්නා වූ ස්ත්‍රීන් කෙරේ ශෝකව තොප සිවුරු අරින්ට කාරණා කිම්දැ?"යි කියා මහණ නොකමැති පරිද්දෙන් බුදුන් කරා ගෙනගොස් බුදුන්ට පෑහ.

සර්වඥයෝත් ඒ නම දැක ඇයි "මහණෙනි, මේ නම නොකැමැති පරිද්දෙන් ගෙනායේ කුමක් පිණිසදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "සැබෑද? මහණ, තා ස්ත්‍රියක් නිසා උකටලී වූයේය"යි විචාරන්නා "සැබෑය ස්වාමීනි" කී කල්හි "මහණෙනි, මේ භික්ෂූන්ට වරදකොට ගෙනා පමණක් විනා මුන් තිබා පෙර උත්තමයන්ගේ පවා සිතිවිල්ල කළඹාපු ස්ත්‍රීහු මුන් සේ වූවන් බලද්දැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද දෙමවුපියන්ගේ ඇවෑමෙන් බොහෝ සම්පත් දැක සිතන්නාහු "මාගේ දෙමවුපියෝ මේ සම්පත් තිබා තුමූ පරලොව ගියාහ. එසේ හෙයින් මට සම්පත්තියෙන් කාර්ය කිම්දැ?"යි සිතා ගේ පිරුණු සම්පත් දාන මුඛයෙහි විසුරුවා බොහෝ බන්ධූන් කඳුළුගත් මුහුණු ඇතිව සිටිය දී ගිහිගෙය හැර හිමාලය වනයට ගොස් සෘෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චසෘර්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන වාසය කරන්නාහු, ලුණු ඇඹුල් නිසා බරණැස් නුවරට ආහ. රජ්ජුරුවෝත් මතුමාලෙහි සිටියාහු බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ඊර්‍ය්‍යාපථයෙහි පැහැද තමන් ළඟ සිටි අමාත්‍යවරයෙකුට කියන්නාහු "අර වඩනා සිල්වත් තාපසයන් වහන්සේගේ භික්ෂා පාත්‍රය ඇරගෙන එව"යි කියා යවූහ.

එකියන අමාත්‍යයාත් ගොසින් බෝධිසත්ත්වයන්ගේ භික්ෂා පාත්‍රය ඉල්වීය. බෝධිසත්ත්වයෝත් "රජ්ජුරුවන් අප හා පුරුදුකම්, විශ්වාසකම් නැති වුව. රජ්ජුරුවෝ අප කුමට කැඳවද්දැ?"යි කියා යවූහ. ඒ අමාත්‍යයෝ "එපවත් රජ්ජුරුවන් වහන්සේට කියා මා එනතුරු සිටිය මැනවැ"යි කියා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් එපවත් කියා රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා ඒ අමාත්‍යයා අත කියා එවන්නාහු "මාගේ කුළුපග තාපස කෙනෙක් නැත්තාහ, එසේ හෙයින් වඩිනේ යහපතැ"යි කියා යවා රජ්ජුරුවෝ තුමූත් මතුමාලේ සිට සිව්මැදුරු කවුළුවෙන් අතපොවා තාපසයන් වැඳ "වඩිනේ යහපතැ"යි ආරාධනා කළහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් රජ්ජුරුවන් කළ ආරාධනාව ඉවසා රාජපුරුෂයා අතට භික්ෂා පාත්‍රය දී අමාත්‍යයා හා සමග රජගෙට වන්හ. රජ්ජුරුවෝත් බෝධිසත්ත්වයන්ට අසුන් පනවා වඩා හිඳුවා මිහිරි ආහාරපාන වළඳවා බණ අසා බෝධිසත්ත්වයන් තමන්ගේ මංගලෝද්‍යානයෙහි වසන නියායෙන් ප්‍රතිඥා ඇරගෙන බෝධිසත්ත්වයන් හා සමග උයනට ගොස් බෝධිසත්ත්වයන්ට රාත්‍රී ස්ථාන, දිවා ස්ථාන, චංක්‍රමණ ආදී වූ දෙය කරවා තාපසවරුන්ට කැප වූ ශ්‍රමණ පරිස්කාර සලස්වා උද්‍යානපාලකයට තාපසයන් වහන්සේගේ දුකෙහි සැපෙහි බැඳෙන නියාවෙන් ඔහට භාරකොට රජගෙට ගියාහ.

එවක් පටන් දොළොස් අවුරුද්දක් තාපසයන්ට සිවුපසයෙන් නිරන්තරයෙන් පෝෂ්‍ය කරන්නාහ.

එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ පසල් දනව්වට සතුරන්ගෙන් භයෙක් විය. එපවත් දත් රජ්ජුරුවෝ අග්‍රමහේසිකාවන්ට කියන්නාහු "ප්‍රත්‍යන්තයේ සතුරන්ගෙන් භයෙක් විය, එය සන්සිඳවන්ට යන්නා කැමැත්තෙමි. මෙනුවරත් තොප හෝ මා හෝ දෙන්නාගෙන් එක් කෙනෙකුන් ඉන්දමනාය"යි කීහ. අග්‍රමහේසිකාවොත් එපවත් අසා "ඇයි කාරණා කිම්දැ?"යි විචාරා "සිල්වත් තාපසයන් වහන්සේට දන් දෙන පිණිස ය"යි කීහ. අග්‍රමහේසිකාවෝත් "යහපතැයි, දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ වඩිනා තුරු තාපසයන් වහන්සේගේ කාර්යය මට භාරයි. නුඹවහන්සේ කිසි සැකයක් නොසිතා වැඩිය මැනවැ"යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ "යහපතැ"යි චතුරංගිනි සේනාව ඇරගෙන යුද්ධයට ගියාහ.

එතැන් පටන් බෝධිසත්ත්වයෝ ආකාශයෙන්ම රජ්ජුරුවන්ගේ මාලිගාවට වැඩ බිසවුන් පණවාදෙන අස්න පිට හිඳ බිසවුන් දෙනලද ආහාරපාන වළඳා ආකාශයෙන් නැවත උයනට යන්න හ. මේ නියායෙන් දවස්පතා රජ ගෙයින් වළඳා එන්නාහ. එක් දවසක් බිසවුන් දන් සපයා බෝධිසත්ත්වයන් එන පෙරමඟ බල බලා උන්නාහු සිහිත්තක් ප්‍රමාදව හෙයින් නහා සිහින් කසාවන් වස්ත්‍රයක් ඇඳ සර්වාලංකාරයෙන් සැරහී කුරු යාහනකට වැදහෙව නිදන්නාහ. බෝධිසත්ත්වයෝ වේලා බලා භික්ෂා පාත්‍රය ඇරගෙන පස්වණක් වළා මඩිමින් රජ්ජුරුවන්ගේ මතුමාලට වැඩිසේක.

එවිට බිසවු වල්කලා සිවුරෙන් සුලන් වැදගත් අඬ අසා "තාපසයන් වහන්සේ වැඩිවනැ"යි සිතා වහා නැඟී සිටිනාහු ලිහිල් ව තුබූ සළුව කටියෙන් ගැලවී වැටින. බෝධිසත්ත්වයෝත් ඒ දැක සුභ නිමිත්ත වශයෙන් බලන්නාහු දෘෂ්ටි ජාලයෙන් බිඳ බැළහ. එවේලෙහි බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ධ්‍යානය පිරිහිණ. පියසුනු කවුඩකු මෙන් සැදැල්ලේ පයින් බැස සිටියාහ. බිසවුන්ගේ රූපශ්‍රීය යහපත් නිසාය. අතුල්, පතුල්, කලවා, කොණ්ඩ ආදී වූ අවයව වෙන වෙනම බලන බෝධිසත්ත්වයන්ට බලවත් වූ සෝක උපන. එවිට අමාත්‍යයෝ අසුන් පණවා ඉන්ට කීවත් නොයින්නාහ. බිසවුන් තමන් නිසා බෝධිසත්ත්වයන්ට සෝක උපන් බව දැන තමන් අන්නපානය බෝධිසත්ත්වයන්ගේ භික්ෂා පාත්‍රයෙහි ලූහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ ආකාශයෙන් යා නොහී ඉනිමගින් බිමට බැස තමන් වසන්නා වූ පන්සලටම ගොස් බත් පාත්‍රයත් නොවළඳා තිබා මැස්සට නැගී සද් දවසක් නිරාහාරව වැදහොත්තාහ.

රජ්ජුරුවෝත් සතුරන් සන්සිඳුවා නුවරට අවුත් ප්‍රදක්ෂිණාකොට බැස තමන් වසන්නා වූ රජගෙට වැද "තාපසයන් වහන්සේ දකින්ට ය"යි කියා උයනට ගියාහ. තාපසයන් වහන්සේගේ

මළුව කසලව තිබූ නියාව දැක "එසේ වීනම් තාපසයන් වහන්සේ හිමාලය වනයට වැඩපු නියා වේදැ"යි සිතා දොර අඩවල්කොට තිබූ හෙයින් ගෙට වැද තාපසයන් වහන්සේ දැක "එසේ නම් තාපසයන් වහන්සේ ලෙඩ නියාය"යි සිතා මළුවෙ කසළක් හරවා පිළිනිව නිලමැස්සන් ඇසිරෙමින් සිටි පාත්‍රයේ බතුත් දම්මවා තාපයන් වහන්සේ කරා ගොස් "ස්වාමීනි, ඇති පාසුඅපාසු කිම්දැ?"යි විචාරා එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු "රජ්ජුරුවෙනි, ඊ පාරක් ලදුම්හ"යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝ සිතන්නාහු "සතුරෝ මට කුමකුත් කොටගත නොහී තාපසයන් වහන්සේට දුක්ඛයක් කළ නියාවනැ"යි සිතා "ස්වාමීන් වහන්සේගේ ඊ පාර වැදගත්තේ කොතනදෝ?" කියා ශරීරයේ වට බලා නොදැක තාපසයන් අතින් විචාරන්නාහු "කොතනක ඊය වැද ගත්තේදැ?"යි විචාළාහ.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නාහු "සතුරන්ගෙන් වැදගත් ඊයෙක් නොවෙ"යි කියා තමන් වැදගත් ඊය කියන්නාහු "මහරජ්ජුරුවෙනි, මම අන්‍ය වූ පසමිතුරන් විසින් විදින ලද්දෙම් නොවෙමි. වැලි කවුරුන් විසින් විදිනා ලද්දේද? යත්, මම් මාගේ හෘදයෙහි ඊය විදිනා ලද්දෙමි. කුමක් විදිනා ලද්දෙම්ද? යත්, **සංකප්පරාගධොතෙන** (සංකප්පරාග දොහනයෙන්), **විතක්කනිස්සිතෙනව** (විතර්කයෙන් යුක්ත වූ රාගයෙන්), **කොරොස්සනක** (ගන ලද්දා වූ චිත්තයෙන්, හස්තයෝ ශෝභනය, පාදයෝ ශෝභනය, මුඛය ශෝභනය යනාදී වූ හස්ත පාදා දී අවයවයන් යහපතැයි ගන්නාලද විතර්ක නැමැති සිළු වූ සනාගන්නා ලද්දා වූ), **නාලං කටක හද්දෙන** (ඉහුලින් ලා බැඳ සරහා යහපත්කොට නොකරන ලද්දා වූ, ඇස් කෙළවරින් බලා ඇද, මැඩ නොසිටුවන ලද්දා වූ), **නළසකාරෙනෙව** (සර්‍වාකාරයෙන්ම ඊ වඩුවකු විසින් නොකරන ලද්දා වූ බව දැන), **නකන්නායකමුත්තෙන** (දකුණු කන්මුල දක්වා උරපුරා ඇද අසුර නොගලවන ලද්දා වූ), **නපිමොරුපසෙවිනා** (මොනරුන්ගේ තඹවන් වූ, ගිජුලිහිණියන්ගේ ලොහො තුඩුවන් පතින් නොසදන ලද්දා වූ), **සබ්බංගපරිදාහිනො** (සර්වාංග පරිදාහ විනාශ කළ සකල ශරීරයෙහි ගිණිසුළු ගසන්නාක් මෙන් දාහ උපදවන්ට සමර්ථ වූ), **තෙන** (ඒ කාමරාග නැමති ක්ලේශ සැරයෙන්), **විඬො අමහි** (විදින ලද්දෙම් වීමි).

මහරජ්ජුරුවෙනි, ඒ කාමරාග නැමති ඊයෙන් විදි වේලෙහි පටන් මාගේ සකල ශරීරය ගින්නෙන් තැවෙන කලක් මෙන් දාහ වැදගෙන දන්නේය. **රුධිර මස්සවෝ** (මාගේ ලෙහි වැදගෙණ යම් ශර ප්‍රහාර මුඛයකින් ලේ වැගිරේ නම්), **අවෙධඤ්ච නපස්සාමි** (එබඳු ලේ වැගිරෙන මුඛයකුත් නොදකිමි), **යාව අයොනිසොචිත්තා** (මාගේ සිත ඉතා සරකොට නුනුවණින් වඩනා ලද්දේය), එසේ හෙයින් මා විසින් **මෙ** (මට), **දුක්ඛසමාගතං** (අසුභාලම්බන වශයෙන් ගැණීමෙන්) රාග චිත්තය උපදවා දුක් එලවන ලදැ"යි ධර්‍ම දේශනාකොට රජ්ජුරුවන් "ඈත පලා යව"යි කියා පන්සල ඉඳ පඤ්චසෘද්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන රජ්ජුරුවන් උන් තෙනට ගොස් ආකාශයෙහි පලක් බැඳ වැඩ හිඳ බණ කියා "රජ්ජුරුවෙනි, මම හිමාලය වනයට යම්හ"යි වදාළසේක. රජ්ජුරුවෝ "මාගේ දිවිහිමින් නුඹවහන්සේව ආරක්‍ෂා කෙරෙමි. නොගිය මැනවැ"යි කියද්දීත් "රජ්ජුරුවෙනි, මනුෂ්‍ය භවනයෙහි ඉඳිමෙහි බොහෝ ආදීනව ඇතැ"යි කියා හිමාලය වනයට ගියහයි වදාරා 'සංකප්ප ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි තාපස ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

251. තිලමුට්ඨි ජාතකය

තවද මාගේ ශිරෝමාණික්‍ය වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් කෝපී වූ භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක්තරා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ යම්තම් බසකටම කෝප වනසේක. සෙසු භික්‍ෂු වහන්සේ එ නම දැක "කෝපී නොවන්නා වූ බුද්ධශාසනයෙහි මහාණව තොප කෝප වීමෙන්

දවස් යවන්නේ කටයුතු නොවන්නේ වේදැ''යි කියා ඒ භික්‍ෂූ වහන්සේ සර්‍වඥයන් වහන්සේ කරා ගෙනගොස් දැක් වූසේක.

සර්‍වඥයන් වහන්සේත් ''සැබෑද? තා කෝප වීමෙන් දවස් යවන්නේදැ''යි විචාළ කල්හි ''සැබෑව ස්වාමීනි'' දැන් වූ කල්හි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ''මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මේ භික්ෂූහු කෝප වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ බ්‍රහ්මදත්ත නම් රාජ කුමාර කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ බ්‍රහ්මදත්ත රජ්ජුරුවෝත් තමන්ගේ පුතණුවන්ට මස්සෙන් දහසක් හා පිළිසභලක් හා පත්කුඩයක් හා වහන්සභලක් හා බත්මුලක් ආදී වූ දෙය දී ''දිසාපාමොක් ආචාරීන් කරාගොස් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගෙණගෙන එව''යි යවූහ.

එකියන කුමාරයාත් තක්සලා නුවරට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරී දකින්ට ගිය වේලාවට දිසාපාමොක් ආචාරීන් ශිෂ්‍යයන් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර උගන්නා මිදුලෙහි සක්මන් කොට කොට සිටියහ. ඒ වේලාවට රාජකුමාරයන් ළඟ එන්නා දැක ''ඇයි තොපි කුමට අවුදැ?''යි විචාරා ''ශිල්ප උගන්ට ආමී'' කී කල්හි ආචාරීන්ට වස්තු දී ''ශිල්ප දැක උගනුද? කුලියට ශිල්ප උගනුදැ?''යි විචාළ කල්හි එවිට රාජකුමාරයාත් ආචාරී භාගයක් පළමුකොට තබා වැදහොත්තාහ. එවිට දිසාපාමොක් ආචාරීන් ''රාජකුමාරවරුන් නම් කල්යවා ශිල්ප උගන්ට බැරිය, වහා ශිල්ප උගත මැනවැ''යි කියා සාමාන්‍ය නකත් සලස්වා ශිල්ප උගන්ට පටන් ගැන්වූහ.

එක් දවසක් රාජකුමාරයන් පිටිපස්සේ ලාගෙන නාන්ට වැවට යමින් සිටියාහ. ඒ වේලාවට එක්තරා මැලි ස්ත්‍රියක් එල කරපු තල අව්වේ වනා වියලමින් සිටියාහ. ඒ වේලාවට දිසාපාමොක් ආචාරී පස්සේ යමින් සිටි රාජකුමාරයෝත් එකියන එල තල දැක කන්නා අභිප්‍රාය ඇතිව ගාණක් අතටගෙන කාපූහ. එකියන මැලි ස්ත්‍රීන් ඒ දැක ''කුඩාකොල්ලා හෙයින් බඩසයින් කාපුව මැනවැ''යි සිතා බැණ නොනැගී සිටියාහ. දෙවන දවසුත් එපරිද්දෙන්ම රාජකුමාරයෝත් එල තල ගාණක් අරගෙන ගියාහ. තුන්වන දවසුත් එපරිද්දෙන්ම ඇර ගත්තාහ.

එවිට ස්ත්‍රී සිතන්නී ''මේ නියායෙන් දවස් පතා කත් නම් මාගේ තල නිමායෙ''යි සිතා කියන්නී ''දිසාපාමොක් ආචාරීන් වහන්ස, තමන්වහන්සේගේ අතවැස්සන් ලවා මාගේ තල ගන්නා සේකැ''යි මොර ගෑව. එවිට දිසාපාමොක් ආචාරී ''ඇයි මැණියනි, මම කුමන අන්‍යායවක් කෙලෙම්දැ?''යි කීහ. එවිට ස්ත්‍රී කියන්නී ''නුඹවහන්සේ පස්සේ යන අතවැසි තුන් වාරයක් මාගේ තල ඇරගෙන ඉනිබ්බෙත් තල ගනිත්නම් මාගේ තල නිමන්නේය''යි කියා මොර ගා කීය. එවිට දිසාපාමොක් ආචාරී කියන්නාහු ''ඊට තොප වික්ෂේප නොව, තොපගෙන් කෑ තලවලට මම මිළ දෙමී'' කීහ. එවිට ස්ත්‍රී කියන්නී ''කෑ තලයට මිළ එපයි, ඉනිබ්බේ මාගේ තල නොකන ලෙස අවවාද කියව''යි කීහ. එවිට දිසාපාමොක් ආචාරී කියන්නාහු ''ඉදිරියේදී පාටව කෙරෙමී'' කියා අතවැස්සන් දෙන්නකු ලවා දෑත්කර අල්වා උණ පත්තෙන් පාර ගණනක් ගස්වා පාට ව කරවූහ.

එවිට රාජකුමාරාත් දැස් රත්කොට උරණ ව මුහුණ බලා වෛර බැන්දේය. දිසාපාමොක් ආචාරීන් තමන් කෙරේ වෛර බැඳි නියා දත්හ. දැන දැනත් සියළු ශාස්ත්‍ර උගන්වා නිපුන කරවූහ. ඒ රාජකුමාරයාත් දිසාපාමොක් ආචාරීන් වැඳ නුවරට යන්නාහු ''ආචාරීන් වහන්ස, මම සැප සේ රාජ්‍යයට පැමිණියෙම් වීනම් නුඹවහන්සේ කැඳවා එවමි. එවිට අව මැනවැ''යි කියා තමන්ගේ රටට ගොස් තමන්ගේ පියරජ්ජුරුවන්ට ශිල්ප දැක්වූහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ සමාධිව ''මා ඇස් සමුයේ මොහුගේ රාජ්‍යශ්‍රී දකිමි'' සිතා රාජශ්‍රීය දුන්නාහ. එකියන රාජකුමාරයාත් රාජ්‍යයට පැමිණ දිසාපාමොක් ආචාරීන්ට පාටව කරන්නා කැමතිව ''ආචාරීන් වහන්සේ මා කෙරේ සැක නොසිතා වහා එන්නේ යහපතැ''යි කියා යවූහ. එපවත් දිසාපාමොක් ආචාරීන් වහන්සේ අසා ''රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මා කැඳවා එන්නේ මට සෙනෙහයෙන් නොවෙයි, මා ගැසූ පාරට නිග්‍රහ කරන්නටය''යි සිතා දැන ''කුමාරයෝ බාලයෝය, එසේ හෙයින් මා කියන අවවාද දැන් අසන්නේ නොවෙති. පසුව වැඩිමාළු වයසට පැමිණි කල

යෙමි'' සිතා නොගොස් කල්යාමක් කොට රජ්ජුරුවන් වැඩිමාළු ව ගියපසු දිසාපාමොක් ආචාරීන් නොකැඳවාම තුමූ ගියහ.

ගොස් වාසල සිට තමන් ආ පවත් කියා යවූහ. එපවත් අසා රජ්ජුරුවෝ ''යහපත, ආචාරීන් වහන්සේ කැඳවමි'' කියා කැඳවා කියන්නාහු ''ඇයි ආචාරීනී, තොපි මරණ නළලේ තබා අවුද? එදවස් තොප විසින් මා තල කැවයි කියා දෙන්නකු ලවා අත් දෙක දල්වා උණ පත්තෙන් තැළ වූ පාර තව දක්වා මාගේ පිටේ රිදෙන්නේය''යි කියා ''අමාත්‍යයෙනි, මේ දිසාපාමොක් මරව''යි කීහ. එවිට දිසාපාමොක් ආචාරී කියන්නාහු ''රජ්ජුරුවෙනි, එදවස් තොප කෑ තලවට පාරක් නොගැසී නම් දෙවෙනි දවස් අනික් සොර කමක් කරනසේක. එවිට යම් කෙනෙක් මරා දමාපු නම් දැන් මේ රාජශ්‍රීය බලන්ට නැත්තේ වේද? එසේ හෙයින් හික්මවීම පිණිස කළ පාටවයට උත්තමයෝ වෛර නොබඳිති'' කියා කීහ.

එපවත් අසා බොහෝ අමාත්‍යයෝත් ''එසේමය, දේවයන් වහන්සැයි, දිසාපාමොක් ආචාරීන් වහන්සේ පිණිස රාජ්‍යශ්‍රීය නුඹවහන්සේ ලද්දේය''යි අමාත්‍යයෝ කීහ. රජ්ජුරුවෝ ඒ කාරණය සිතාගෙන ආචාරීන්ගේ බොහෝ ගුණ සඳහන්කොට කියන්නාහු ''දිසාපාමොක් ආචාරීනි, රාජ්‍යයට පැමිණියේ තොප පිණිසයයි, එසේ හෙයින් රාජ්‍යය පිළිගනුව''යි කීහ. එපවත් අසා දිසාපාමොක් ආචාරීන් රාජ්‍යය නොගිවිස්සාහ. රජ්ජුරුවෝත් තමන්ගේ මිනිසුන් යවා ආචාරීන්ගේ අඹුදරුවන් ගෙන්වාගෙන තමන්ගේ නුවර ලා ආචාරීන්ට බොහෝ තරම් පදම් සලස්වා තමන්ට පුරෝහිත තනතුරෙහි තිබුවේදැයි වදාරා මේ 'තිලමුට්ඨි ජාතකය' නිමවා වදාළසේක. මේ ජාතකය අවසානයෙහි එකියන භික්ෂූන් වහන්සේ අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

''එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් මේ කෝපී භික්ෂුහුය. දිසාපාමොක් ආචාරී ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

252. මණිකණ්ඨ ජාතකය

තවද මාගේ ස්වාමිදරුවාණන් වහනසේ අලව් නුවර නිසා අග්ගාලා චෛත්‍ය භූමියෙහි වැඩවසන සමයෙහි කුටිකාර ශික්ෂා පදයන් දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

අලව් නුවරවාසී භික්ෂූන් වහන්සේ බොහෝ මනුෂ්‍යයන්ට ''අපට ගෙවල් ඉදි කරන්ට කැති දෙව, පොරෝ දෙව''යි කියා නොයෙක් දේ ඉල්වා ආයාස කරනසේක. එසේ හෙයින් මනුෂ්‍යයෝ සංඝයා වහන්සේ දකිනා අභිප්‍රාය(කැමැත්ත) මදව වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි කාශ්‍යප ස්වාමීන් අලව් නුවර සිඟා වැඩිසේක්, තමන්වහන්සේගේ මනුෂ්‍යයන් සැඟවුනු හෙයින් උන්වහන්සේ දුක සේ සිඟා වළඳා සර්වඥයන් වහන්සේ වසන්නා වූ අග්ගාලක නම් චෛත්‍ය භූමියට ගොස් සර්වඥයන් වහන්සේට දන්වනසේක් ''ස්වාමීනි, ආදි අලව් නුවර සිඟා ගිය කල සතරපහස සැප සේ ලැබෙයි. දැන් අප දැක මනුෂ්‍යයෝ සැඟ වෙති'' කීසේක.

සර්වඥයෝත් ඒ සැඟ වෙන්නා වූ කාරණය දැන අලව් නුවරවාසී භික්ෂූන් වහන්සේ කැන්දා ''තොප හැම විසින් අලව් නුවර මනුෂ්‍යයන්ට බොහෝ ගැන සිඟිනිකොට නොයෙක් දෙය ඉල්වති යන්නක් ඇසිමි. ඒ සැබෑදැ?''යි විචාළසේක. ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ ''සැබැව ස්වාමීනි'' දන්වන්නා ''මහණෙනි, ඉල්වීම් නම් කවුරුන්ටත් නොකන්කලු දෙයක, යටත් පිරිසෙයින් බොහෝ සම්පත් ඇත්තා වුන්ට පවා ඉල්වීම් වික්ෂේප වේදැ''යි කියා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ එක්තරා බ්‍රාහ්මණ කුලයක ඉපිද වාසය කරනසේක.

බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේගේ මෑණියන් වහන්සේ පසුවත් එක් බ්‍රාහ්මණ කෙනෙකුන් වැදූහ. ඉක්බිත්තෙන් බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේගේ මෑණියන් වහන්සේ පසුව කාලක්‍රියා කළහ. බෝධිසත්ත්වයන් හා මළණුවෝ ගිහිගෙයි සම්පත් හැර හිමාලය වනයට ගොස් ගඟක් සමීපයෙහි දෙබෑයෝ ගඟ දෙහික්තියෙහි පන්සල කොටගෙන වාසය කරන්නාහ.

බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මළණුවෝ වසන්නා වූ පන්සල සමීපයෙහි ගඟ වසන්නා වූ මණිකණ්ඨ නම් නාගරාජයෙක් ඇත. ඒ තාපසයන්ගේ පන්සල සමීපයේ මනුෂ්‍ය වේශයෙන් සක්මන්කොට ඇවිදින්නේය. තාපසයන් දැක තාපසයන් හා පිළිබඳ සිත් ඇතිව කථාකොට යන වේලේ තාපසයන් නාග වේශයෙන් සිපගෙන තාපසයන් ඉස් මත්තේ පෙණය තිබා යම්තම් වේලාවක් සන්තෝෂ ව නිවාගෙන පෙරලා දරණවැලය ඇර තාපසයන් වැඳ නාග භවනයට යන්නේය. මෙම නියායෙන් දවස් පතා ඇවිත් යාමෙන් තාපසයන් ඇඟ ගැවෙත් ගැවෙත් භයින් තාපසයෝ වැරිනාහ. මේ නියායෙන් ඉතා දුර්වලව පඬු වූ ශරීර ඇති වූහ.

එක් දවසක් තාපසයෝ තමන්ගේ බෑයන් වහන්සේ දකින්ට පන්සලට ගියාහ. බෝධිසත්ත්වයෝ මල් තාපසයන් දැක “ඇයි තොපගේ ශරීරය මෙලෙස දුර්වල වන්ට කාරණා කිම්දැ?”යි විචාළාහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මළණුවෝ කියන්නාහු “මණිකණ්ඨ නම් නාගරාජයෙක් දවස් පතා අවුත් මා සිප ගන්නේය. එසේ හෙයින් මා වැරිනේය”යි කීහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු “ඒ නයා තොප සමීපයට නො ඒ නම් සමාධිදැ?”යි විචාළාහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මළණුවෝ “එසේ වීනම් යහපතැ”යි කීහ. “ඒ නාගරජ්ජුරුවන් පැළඳගෙන එන්නේ කුමණ ආභරණදැ?”යි විචාළාහ. තාපසයෝ කියන්නෝ “කර පළඳිනා කණ්ඨ මාණික්‍යය”යි කීහ. “එසේ වීනම් ඒ නාගරාජයා තොප සමීපයට ආ කල උන් පැළඳගෙන ආවා වූ කණ්ඨ මාණික්‍යය ඉල්වව, එදා පලා ගොස් පසුව දවස් ඒ මළුව සමීපයට ආ කල මාණික්‍යය ඉල්වව, පසුව දවස් දියෙන් ගොඩ නැගෙන කලට මාණික්‍යය ඉල්වව, මේ නියායෙන් ඉල්වන්ට වදිනා කල තෙමේම නොයෙ”යි කීහ.

මේ නියාවට එකියන තාපසයෝත් පළමු දවස් නාගරාජයා ගෙට වදින වේලාවටම “තොපගේ ග්‍රීවයේ තිබූ කණ්ඨ මාණික්‍යය මට දෙව”යි කීහ. එවිට නයා ගෙට නොවැදම පලා ගියේය. දෙවැනි දවස් මළුවේ කෙළවර සිට ආ වේලාවටම මැණික ඉල්වන්නා එතන සිට පලා ගියේය. තුන්වෙනි දවස් නයා දියෙන් ගොඩ නැගෙන වේලාවටම තාපසයෝ මැණික ඉල්වූහ. එවිට නයා දියෙන් කිම්ද දිය මධ්‍යයෙන් ඉස ඔසවා කියන්නෝ “මට අන්නපානාදී වූ බොහෝ ලාභසත්කාර උපදවන්නා වූ කණ්ඨ මාණික්‍ය තොපට මම කෙසේ දෙම්ද? එසේ හෙයින් තොපගේ පන්සලට නේනා පමණක් වේදැ”යි කියා නැවත කියන්නාහු “මාගේ බොහෝ සම්පත් ඇති දෙය නොඉල්වා කණ්ඨ මාණික්‍යය ඉල් වූ හෙයින් තොප ලඟට නොඑන පමණෙක් වේදැ”යි කියා නාගරාජයා දියේ කිමිද නාගලොවට ගියේය.

එතැන් පටන් තාපසයන් සමීපයට නොආ විරුයේය. තාපසයෝත් නයා නොඑන දවස් පටන් පළමු නියාවටත් වඩා සෝකීපත් ව දුර්වල ව ගියෝය. බෝධිසත්ත්වයෝ මළණුවන් විචාරණ පිණිස ආවාහු මළණුවන් ඉතා දුර්වල හෙයින් “දුර්වල වූයේ කුමක් නිසාදැ?යි විචාළහ.

එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු “නයා නොදැකීමෙන් දුර්වල ව ගියෙමි” කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් “මූ නයා කෙරෙහි මහත් ස්නේහ ඇත්තාහ. එසේ හෙයින් නයා කෙරේ සෝකයෙන් මළෝ නම් නපුරු”යි සිතා “සෝක අරවන්ට උවමැනවැ”යි සිතා කියන්නාහු “මළ නොඉල් වියයුතු දෙය ඉල්වීමෙන් ඊට සෝක උපදව”යි කීහ. “ඉතිකින් සෝක අරව”යි කියා තමන් පළමු වසන්නා වූ පන්සලට ම ගියාහ. එකියන තාපසයා සෝක අළුයේය. බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මළණුවන් හා දෙන්නා පඤ්චසෘර්ධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා නොපිරිහුනා වූ ධ්‍යානයෙන් බඹලොව ගියාහයි වදාරා ‘මණිකණ්ඨ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මළණුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි අවවාද කී තාපසයෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

253. කුණ්ඩක කුච්ඡි සින්ධව ජාතකය

තවද මාගේ ශිරෝමාණික්‍යා වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සැරියුත් ස්වාමීන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

සර්වඥයෝ සැවැත් නුවර ඉඳ ජනපද චාරිකාවේ සැරිසරා වැඩ පෙරලා සැවැත් නුවරට වැඩිසේක. සැවැත් නුවරවාසී බොහෝ මනුෂ්‍යායෝ "සර්වඥයන්ට ආගන්තුක සත්කාර කරම්හ"යි සිතා උපාසකවරු ධර්මශෝක නම් භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අතින් තමතමන්ට උවමනා විචාර පන්සියය සසියය දාහ යයි මේ නියායෙන් පාත්‍ර ඇරගත්තාහ. එක්තරා දුක්පත් මැහැලි උපාසිකාවක් එකම එක නමකට දන් සපයා විධාන කරවන වහන්දෑ සමීපයට ගොස් "මටත් දන් දෙන නියායෙන් එක නමක් සලස්වන්ට උවමැනවැ"යි කියන්නා "එසේ වීනම් සැරියුත් ස්වාමීන්ගේ පාත්‍රය ගනුව"යි කීහ. "යහපතැ"යි කියා එකියන මැලි උපාසිකා සැරියුත් ස්වාමීන් වඩා ගෙනවුත් යහපත්කොට වැලඳ වූහ.

ඒ ගම අනේපිඬු මහසිටාණන්, විශාඛා මහඋපාසිකාවන්, කොසොල රජ්ජුරුවන් ඇතුළු වූ බොහෝ උපාසකවරුන් එකී උපාසිකාවට බොහෝ රත්රන් මුතුමැණික් දුන්නාහ. එකියන උපාසිකාවත් බලීව පොහොසත් වූව.

මේ කථාව ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩ උන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා මෙසේ වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ උත්තරාපථයෙහි අස් වෙළඳ ව උපන්නාහ.

එසමයෙහි බරණැස් නුවරටත් උත්තරාපථයටත් අතුරේ එක්තරා නියම් ගමෙක් ඇත. ඒ ගම ඉන්නා මැලි ස්ත්‍රියක් ඇත්තාහ. එසමයෙහි අස් වෙළෙඳුන් අසුන් පන්සියයක් ඇරගෙන බරණැස් නුවරට යන්නාහු මැලි ස්ත්‍රියකගේ ගෙයි කීප දවසක් රඳුනාහ. එතන රඳුනු ගමනේ වෙළඹක් ආජානීය සෛන්ධවයකු වැදුව. එකියන සෛන්ධවයා එකියන මැලි තමාට දරුකොට වඩ වන්ට වන. එකියන අස් වෙළඳුන් කීප දවසක් සැතපී ලා බරණැස් නුවරට අසුන් ඇරගෙන යන්ට වන්නාහ. එවිට එකියන ස්ත්‍රී කියන්නී "මෙතෙක් දවස් මාගේ ගෙයි දී කා බී යන කලට මට කුලියක් නොදී යන්නේය"යි කීය. එවිට අස් වෙළෙඳු "යහපත මැණියෙනි, කුලියක් දෙම්මැ"යි කිවූය. එවිට ස්ත්‍රී කියන්නී "කුලියෙන් මට කාරිය නැත. මාගේ ගෙයි දී උපන්නා වූ අස්පැටවා මට දෙන්නා පමණැ"යි කීහ. "යහපතැ"යි කියා එකියන අස් වෙළෙඳු අස්පැටවා දී ගියාහ.

ඒ කියන මැලි ඒ අස්පැටවා කුඩු හා තණ හා බත් පෙරු කැඳ ආදී වූ දෙය කවා වඩන්නීය. මේ නියායෙන් කවා මුකුරු වූ අවස්ථාවට, බෝධිසත්ත්වයෝත් උත්තරාපථයේ සිට අසුන් පන්සියයක් ඇරගෙන බරණැස් නුවරට එන්නාහු ඒ වේලාවට අජානීය අශ්වයා වඩන මැහැල්ලගේ ගෙට නවාතැනට ආවාහ. ඒ වේලාවට අජානීය අශ්වයා තණ කන්ට ගියේය. බෝධිසත්ත්වයන් ගෙනා අසුන් පන්සියයක් එකියන අජානීය අශ්වයාගේ ඉලත්තියේ සුවඳ අසමින් භයින් ගෙට නොවැද දොරම සිටියාහ. බෝධිසත්ත්වයෝ ගෙට වැද "අම්ම මේ ගෙයි අස්සු ඇද්ද?"යි විචාළාහ.

එවිට මැලි කියන්නී "පුත මා දරුකොට වැඩූ අසකු විනා වඩා අස්සු නැතැ"යි කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝ "අශ්වයා කොයිදැ?"යි විචාළාහ. මැලි කියන්නී "තණ කන්ට ගියේය. දැන් දැක්ක හැකි"යි කීහ. ඒ කියන අශ්වයාත් තණ කා ගෙට අවුත් තමා සිටින ස්ථානයට ගියේය. එවිට සෙසු අස්සු ගෙට වන්නාහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් එකියන අශ්වයා දැක "මේ අශ්වයා අජානීය අශ්වය"යි කියා දත්හ. බෝධිසත්ත්වයෝත් ඒ ගෙයි කීප දවසක් වාසයකොට බරණැස් නුවරට යනු කැමතිව මැහැල්ලට කියන්නාහු "අම්ම, බරණැස් නුවරට යෙමි. මේ කියන අශ්වපොතකයා මාගෙන් මිළ ඇරගෙන මට දෙව"යි කීහ. "කුමක් කියන්නේද පුත, දරුවනුත් මිළ ඇරගෙන විකුණද්දැ?"යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "අම්ම, මෙතන ඉඳ දුක් විඳිනා බලාත්, මා ලඟ වීනම් බොහෝ සුව විඳිනේ වේද? එසේ හෙයින් මට දෙන්නේය"යි කීහ. ඒ ස්ත්‍රී "මාගේ දරුවන් සුව විඳිනා වේද, යහපතැ"යි කියා අජානීය අශ්වයා බෝධිසත්ත්වයන්ට දුන. බෝධිසත්ත්වයෝත් ඒ අශ්වයා මිළකොට සතර පයට සාරදහසක් හා මුඛයට දහසක් වලිගයට දහසක් ඇතුළුව සදාසක් වස්තුව හා ඒ ස්ත්‍රී සර්වාභරණයෙන් සරහා යහපත් වස්ත්‍රයක් ඇන්දූහ. එවිට ඒ අජානීය අශ්වයාත් තමා වස්තුවට විකුටපු හෙයින් "මාගේ මෑණියෝ මා මෙතෙක් දවස් වඩා, වස්තු නිසා මා විකුට පුව"යි අශ්වයා ඇඬූහ. එවිට මැළි ස්ත්‍රීන් "පුත වික්ෂෙප නොවන්න, තොප නිසා බොහෝ වස්තු ලදිමි. එසේ හෙයින් මේ කියන වෙළඳාණන් කැටිව යව"යි කීයා යවූහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් එකියන අශ්වයා ඇරගෙන සිතන්නාහු "මේ අශ්වයා තමා අජානීය නියාව දනීදෝ? නොදනීදෝ? හෝයි සිතා එම ස්ත්‍රිය ලන්නා වූ තණ හා කුඩු හා බතින් පෙරු උළුකැන්ම ලූහ. එවිට අශ්වයා නොකෑයේය. "ඇයි, තොප පළමු කණ දෙය දැන් නොකෑයේ ඇයිදැ?"යි කියන්නා එවිට අශ්වයා කියන්නේ "තමාගේ තරම් පදම් නොදන්නා කෙනෙකුන් සමීපයේදී උන් කුමක් කලත් ඉවසෙයි තමාගේ තරම් පදම් දන්නා වූ බ්‍රාහ්මණය, තොප දැක්කදීත් මා කුඩු කන්ට යෝග්‍යදැ?"යි කීහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ "තොප පරීක්‍ෂා කරන්ට කෙළෙමි" කියා ඒ අශ්වයාට මිහිරි අන්නපාන ලා එකියන අශ්වයා ඇතුළු වූ පන්සියයක් අසුන් ඇරගෙන බරණැස් නුවරට වැදී අවශේෂ අසුන් පන්සියය එක් ඇලයෙක සිටුවා අජානීය අශ්වයාට බුමුතුරුණු ලා වියම් බැද, එක් ඇලයෙක සිටු වූවාහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්වයන් අතින් විචාරන්නාහු "ඇයි? මේ අසුන් පන්සියය එක් ඇලයක සිටියදී මූ එක් තෙනක සිටී. තෙමේ අසුන් පන්සියය නියාවට මේ වඩිදැ?"යි කීහ. "එසේය, දේවයන් වහන්ස, මේ අසුන් පන්සියය නියාවට මේ වැඩිය මේ අශ්වයාගේ ජව වේග බලා වදාළ මැනවැ"යි කියා මිනිසුන් පහකොට අශ්වයා පිට නැගී පාරේ අළහ. අසාගේ වේගයෙන් අසුන් කරින් කර ගසා සිටෙව්වා සේ එක අස්වලල්ලක් මෙන් විය. නැවත "බලා වදාළ මැනවැ"යි කියා දුවන වේග දන්වා අසා දිවන්ට වන. එවිට පිට උන් බෝධිසත්ත්වයනුත් අසාත් නොපෙණිනට වන. එවිට බෝධිසත්ත්වයො "අසා ඇරගෙන සෑර්දි වූවාක් මෙන් වැටහේ දෝ හෝ"යි සිතා බඩු අවුරා රතු කඩක් බැඳ ගත්තාහ.

ඒ වේලේ අශ්වයා පාරේ අරින්ට වන් වේලාවට රතු කඩක් වට ඇද්දාක් මෙන් විය. නැවත බෝධිසත්ත්වයෝ "බලා වදාරන්නේ යහපතැ"යි කියා මඟුල් පතසට ගොස් දියපිට නෙළුම් පතෙහි පාරේ අරින්ට වන්නාහ. එවිට අශ්වයාගේ කුරය තෙමෙන්නේත් නොවී නෙළුම්පත ඉරන්නේත් නොවී පාරේ අල. නැවත බෝධිසත්ත්වයෝ අශ්වයාගේ ලසුත්වය පානහු අසා පිටින් බැස අතින් අත ගසා අල්ල පැහ. එවිට අශ්වයා තමාගේ සතුර කුරයම අල්ල පිට තිබීය. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "ස්වාමීනි, මේ අශ්වයාගේ වේගය සමුද්‍රය කෙළවරකොට තිබෙන මුත් මුගේ වේගයෙහි අන්තායක් නොපෙණෙ"යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්වයන් කෙරේ සතුටු ව "මේ නියා අශ්වයෙකු දුන් තැනැත්තවුට රාජ්‍යයෙන් කැබැල්ලක් දෙමි" කළුහු ගසා දී අශ්වයා සිටිනා තැන තමන්ගේ රාජමැදිරිය මෙන් සරහා තමන්ට ඇති යම්ම පෙරහරක දී රක්කැයි වදාරා 'කුණ්ඩක කුච්ඡිසින්ධව' ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි මැහැළි නම් මෙසමයෙහි මැහැළි මය, එසමයෙහි අජානිය අශ්වයා නම් ශාරීපුත්ත ස්ථවිරය, එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය, එසමයෙහි අස්වෙළඳ ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

254. සුව (සුක) ජාතකය

තවද මාගේ මුදුන්මල්කඩ වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෑවා වූ අන්නපානාදිය දිරවාගත නොහී මළා වූ භික්ෂු කෙනෙකුන් වහනසේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක්තරා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ සය දැන නොවළඳා අජීර්ණකොට වළඳා මළසේක. මේ කථාව ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩ උන් තෙනට සර්වඥයන් වහනසේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් තෘෂ්ණා වසඟව මළෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ හිමාලය වනයෙහි ගිරා ව ඉපද වයෝවෘද්ධව දැස් නැතිව වාසය කරන්නාහ.

බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පුතණු කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ පුතණුවෝ දෙමාපියන්ට පලාඵල ගෙනවිත් ලා රකින්නාහ. එසමයෙහි ඒ ගිරා පෝතකයෝ සමුද්‍ර මධ්‍යයෙහි මී අඹ ඇති නියාව දැන පසු දවස් සමුද්‍ර මධ්‍යයෙහි දිවයිනට ගොස් අඹ කා දෙමාපියන්ට අඹ ගෙනවුත් දුන්නුය. බෝධිසත්ත්වයොත් එකියන අඹ කා "මේ අඹ අසවල් දිවයිනේ අඹ ගසේමය"යි කිවුය.

එවිට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ පුතණුවෝත් "ඒ අඹය"යි කිවුය. ඊට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නෝ "පුත, ඒ දිවයිනෙන් අඹ ගෙනීමෙන් ඉදිරියේ බොහෝ උපද්‍රව පැමිණෙයි.එසේ හෙයින් එතනට නොයව"යි කීහ.

එසේ කීවත් එකියන ගිරා පෝතකයා එකියන දිවයිනට ගොස් අඹ කන්නේමය. එක් දවසක් අඹ කා මත්ව පියා නිදි කන ඇතිව පියා අඹන්නේ මං හසර දැනගත නොහී මහමුහුද මැද පියාසරකොට දියේ වැටී මළහ. ඒ මළා වූ ගිරා පෝතකයා මත්‍ස්‍යයෝ ගසා කෑවාහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ තමන්ගේ පුතණුවන් නොආ හෙයින් "මා කීවා නොඅසා මළ වනැ"යි සිතා තමන්ට ගොදුරු ලන කෙනෙකුන් නැති හෙයින් තල්ල වියළී මළාහ යි වදාරා බුදු ව වැඩහිඳ වදාරනසේක් "යම් සේ කීවා නොඅසා තෘෂ්ණා වසඟව ඒ ගිරවා මළද එමෙන් යම් කෙනෙක් තෘෂ්ණා වසඟව අන්නපාන බොහෝකොට කත් නම් උන්ටත් එසේම වන්නේයයි, තමන්ගේ අග්නි විවරට අන්නපාන කත් නම් දෙලොවින් සුව එලව"යි වදාරා මේ 'සුව ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි එකියන ගිරා පෝතකයා නම් මෙකියන භික්ෂුහුය. ගිරවාට පිය ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

255. ජරදපාන ජාතකය

තවද සංසාරවාහ වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පන්සියයක් වෙළඳුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

පන්සියයක් උපාසක වෙළෙන්දෝ වෙළඳාම් පිණිස යන්නාහු "සර්වඥයන් වහන්සේ දැක පන්සිල් ඇරගෙන යම්හ"යි සිතා "ආම්හ"යි කියා සර්වඥයන් වහන්සේ අතින් පන්සිල් ඇරගෙන නික්මුණාහ.

නික්ම අතරමඟ දී පුරාතන ලිඳක් දැක "ඒ ලිඳ පැන් ඇද්දෝ හෝ"යි සිතා බලා පැන් නොදැක "පැන් උනන තුරු කනුම්හ"යි සිතා කැනින්නාහු පළමුකොට යකඩ, ලෝකඩ, තඹ, රත්රන්, මුතු, මැණික් ආදී වූ බොහෝ සම්පත් දැක තමන්ගේ පන්සියයක් ගැල් පුරාගෙන සැවැත් නුවරට ආවාහුය.

ඇවිත් "සර්වඥයන් නිසාය අප සැප සේ යාත්‍රාකොට ගත්තේය"යි කියා සර්වඥයන් වහන්සේට දන් දී තමන් ලිඳින් සම්පත් ලත් නියාව කීය. සර්වඥයන් වහන්සේ එපවත් අසා "පෙරත් ඒ ළිඳින් වෙළෙඳුන් සම්පත් ඇරගන්ට සිතා බොහෝ විනාශයට පැමිණියෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ වෙළඳ කුලයෙහි සාත්තුනායක ව උපන්නාහ.

පන්සියයක් වෙළෙඳුන් ඇරගෙන වෙළඳාම් පිණිස නික්ම මෙම ලිඳ සමීපයට අවුත් කැන බොහෝ සම්පත් ගොඩ නැගූහ. බෝධිසත්ත්වයන් "ඉතකින් පමණ නොකරනුව, නොකැණනුව"යි කියද්දීත් කනිත්ට වන්හ. එකියන ලිඳ පාත වසන්නා වූ දිය නයෙක් ඇත. ඒ නයාගේ ඉස උළු පස් වැටෙන්න වන. එවිට නයා කිපී "පණ්ඩිත වෙළඳ එපයි කියව කියවා වෙළෙන්දු මේ මාගේ විමානය බිඳිති. එසේ හෙයින් පණ්ඩිත වෙළඳා හැර සෙසු වෙළෙන්දු මියෙත්ව"යි සිතා නාසා පුටයෙන් විෂ ධුමයක් ඇර පන්සියයක් වෙළඳුන් ජීවිතක්‍ෂයට පමුණුවා පන්සියයක් ගැල්ම බෝධිසත්ත්වයන්ට පාවා දී තමන්ගේ නාග මෙණෙවියන් ලවා ගැල් පද්දවා බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ගෙයි ලැවූහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් බොහෝ යාචකයන්ට දන් දී කුසල්කොට පඤ්චසීලය රැක පෙහෙවස් රැක කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ. ඒ අර්ථය දක්වන සර්වඥයන් වහන්සේ "මහණෙනි, යම් සේ ඒ වෙළෙන්දු යකඩ, තඹ, ලෝකඩ, රත්රන්, මුතු, මැණික් ආදී වූ සම්පත් දැක පණ්ඩිත වෙළඳා "ඇඹෙයි" කියදී තෘෂ්ණා වසඟ ව විනාශයට පැමිණියාහ. තොප ඇම වනාහි තොප ඇමට විවර සම්පත් ගෙනා හෙයින් විනාශයට නොපැමිණිය"යි වදාරා 'ජරදපාන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි පණ්ඩිත වෙළඳා නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

256. ආදාසමුඛ (ගාමණී චණ්ඩ) ජාතකය

තවද ලෝකාචාරී වූ සර්වඥයන් වහන්සේ සැවැත් නුවර වාසය කරන සමයෙහි ප්‍රඥා පාරමිතාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

සර්වඥයන් වහන්සේ ප්‍රඥා විශේෂයක් යහපත් නියාව කියනසේක් "ඇවැත්නි, **මහපඤ්ඤො** - මහත් වූ අර්ථ, ධර්ම, නිරුක්ති, ප්‍රතිභානා දී ගුණයෙන් යුක්ත වූ හෙයින් මහත් වූ ප්‍රඥා ඇතිසේක. **පුථුපඤ්ඤො** - දෙලක්‍ෂ සතළිස් දහසක් යොදුන් සණකඩ බොල් මහපොළව සේ පැතිර පවත්නා වූ පෘථුල වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. **හාසුපඤ්ඤො** - හාසු බහුල වූ, තුෂ්ටි බහුල වූ, ප්‍රමෝද්‍යා බහුල වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්ත වූසේක. **ජවනපඤ්ඤො** - ජවන හංසගතියක් පරිද්දෙන් සීඝ්‍රව පවත්නා වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේක. **තික්ඛපඤ්ඤො** - ජීර්ණපුට පත්‍රයෙක්හි දිවයින සයංතප්ත අස්ඛලිත අයස්සූලයක් පරිද්දෙන් සංස්කාර, විකාර, ලක්‍ෂණ, නිර්වාණ, ප්‍රඥප්තිය යන පඤ්චවිධ ප්‍රකාර වූ ඥෙය මණ්ඩලයෙහි අස්ඛලිතව විනිවිද පවත්නා වූ ප්‍රඥාවෙන් යුක්තසේකැ"යි ප්‍රඥා විශේෂය වර්ණනාකොට හුන්නාහුය.

සර්වඥයන් වහන්සේ එතනට වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් සර්වඥයෝ නුවණ ඇත්තෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර ජනසන්ධව නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අග්‍රමහෙසිකා බිසවුන් කුස පිළිසිඳ දසඑකඩ මසකින් බිහි වූහ.

ඒ රාජකුමාරයන්ගේ මැදපු කැඩපතක් මෙන් යහපත් වූ මුඛ ශ්‍රීයක් ඇති හෙයින් "ආදාසමුඛ කුමාරයෝ ය"යි නම් තුබූහ. ඒ කුමාරයන් සත් ඇවිරිදි අවස්ථාවෙහි ම ඉගැන් වුවමනා සියළු ශාස්ත්‍රම උගන්වා නිපුණ කරවා යුවරජ තනතුරු සලස්වා ජනසන්ධව නම් රජ්ජුරුවෝ සවර්ගස්ත වූහ.

ඉක්බිති අමාත්‍යයෝ සිතන්නාහු "මේ ආදාසමුඛ නම් රාජකුමාරයා බාලය, මුන්වහන්සේගේ නුවණ පරීක්ෂා කරන්ට වුවමැනවැ"යි කියා එක් දවසක් සභායෙහි ඉඳුවා දෙපයින් ගමන් කරන්ට දන්නා කම්පස් වඳුරෙකු පිළි අන්දා ඉස තලකඩුප්පුවක් බැඳ රියන් දණ්ඩක් අතට දී වානරයා රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දක්වා "දේවයන් වහන්ස, මේ නුඹවහන්සේගේ පියාණන් වහන්සේට ආචාරීධුරයෙහි සිට වස්තු විද්‍යා ආදී කටයුතු කාරියෙහි පටන් නුවණින් ඉතා වැඩිතරම් එකෙකැ"යි කීහ. "එසේ හෙයින් මූ රකිණා බව යහපතැ"යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝ එකියන වානරයා බලා "මූ වනාහි මනුෂ්‍යයෙක් නොවෙයි, මේ වනාහි වඳුරා ය"යි සිතා අමාත්‍යයන්ට කියන්නහු "මුන් සේ වූ වඳුරෝ තමන්ගේ නකුට සඟවා ඉන්ද නොහී ඉන්නෝ වස්තු විද්‍යා කෙසේ දනිද්දැ?යි මේකා වඳුරාය, මූ ඇරපියව"යි කීහ. අමාත්‍යයෝත් "සැබැව දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ පරීක්ෂා කරන නිසා කළම්හ"යි කියා ඒ වානරයා ඇරගෙන පලාගොස් කීප දවසක් අපොකොට ලා දෙවෙනිව එම වානරයා පිළි අන්දා සැට්ට මෙලක්කට්ටු ලා පොත්ක් අතට දී ඔහු ඇරගෙන ගොස් රජ්ජුරුවන්ට දක්වා "දේවයනි, නුඹවහන්සේගේ පියාණන් වහන්සේගේ අවධියේ අධිකරණ නායක කමට නියුක්තව සිටි අමාත්‍යයාය. මොහු රක්ක මැනව"යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ ඔහු වඳුරා නියාව දැන අමාත්‍යයන්ට කියන්නාහු "සත්පුරුෂයන් සේ නොවෙයි, ලොම් දික්ව ලොම් තදව තිබෙන මූගේ ළෙයි කුමන ගුණයෙක් ඇද්ද? මුන් සේ වූවන් ජනසන්ධව රජ්ජුරුවන් වහන්සේ අධිකරණ නායක කමට නොසලස් වනසේක. එසේ හෙයින් මේ වඳුරාය, මූ එපිට ලව"යි කීහ. එවිට අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු "සැබැව දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ විමසන පිණිස කළම්හ"යි කියා ඔහු එපිට ලා පෙරලා කීප දවසකින් ඔහු අනික් වෙසක් ගන්වා රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කරා ගෙනගොස් "නුඹවහන්සේගේ පියාණන් වහන්සේ සමීපයෙහි දෙමාපියන්ට උපස්ථාන කරන්නට සපන් ධර්මිෂ්ඨ වූ පුරුෂයෙකැ"යි කියා "මූ රක්ක මැනව"යි කීහ.

එවිටත් රජ්ජුරුවෝ ඌ වඳුරා නියාව දැන නියන්නාහු "මුන් සේ වූවන් තමන්ගේ දෙමාපියන් මල් බෑ ආදී වූවන් රකින්ට අසමර්ථය, මේ වනාහි වඳුරාය, මූ අරව"යි කීහ. එවිට අමාත්‍යයෝ වඳුරා ඇර "රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මහා නුවණැතිසේකැ"යි කියා රාජ්‍යයට තිබා ඔටුනු පළන්දා "ආදාසමුඛ රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ ආඥාව"යි කියා නුවර බෙර ලැවූය. එකියන රජ්ජුරුවෝත් දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යය කොට දසරාජ ධර්මයට අකෝප්‍ය නොව රාජ්‍යය කරන්නාහ. ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ යසස් හා කීර්තිය දශ දිසාවෙහි පැතිරිනි.

ඒ රජ්ජුරුවන් මත්තෙහි විමසූ ප්‍රශ්න මෙසේ දත යුතු. ඒ කෙසේද? යත්,

"ගොණො පුත්තහයො චෙව නලකාරෙ
ගාම භොජකො ගණිකාතරණී සප්පො
මිගො තිත්තිර දෙවතා නාගො තපස්සිනා
චෙව අචො බ්‍රාහ්මණ මාණවො"යි

යනාදීන් ප්‍රශ්න දස සතරක් විසඳුසේක. ඒ කෙසේද? යත්,

එකියන ආදාසමුඛ නම් රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ පියාණන් වහන්සේට දුක් ගත් ගාමණිචණ්ඩ නම් එක් පුරුෂයෙක් සිතන්නේ "මුන්වහන්සේ බාල සේක. මම වනාහී වයොවෘද්ධ යෙමි. එසේ හෙයින් බාල රජ්ජුරුවන්ට දුක්ගැණී යහපත් නොවෙ"යි සිතා එතනින් පලා ගොස් දෙයොත්නක් විවරකින් ඔබ්බෙ එක් ගමෙක වාසය කරන්නේය. වැසි වට කල්හි "සී සාන්ටය"යි කියා වෙන අයකුගෙන් ගොන්ගෙයක් ඇරගෙන ගොසින් සී සා අන්තයෙහි ඒ ගොන්ගේ පාවා දෙන්ට සිතා ඔහුගේ ගෙට ගියේය.

ඒ වේලාවට ඒ ගෙයි දෙමහල්ලන් බත් කන හෙයින් තෙමේ "මම් ගෙට ගියේ නම් මා බත් කන්ට කියති" සිතා ගොන්ගෙයි ගෙටම දක්වාලීය. ඒ වේලාවට ස්ත්‍රී සහ පුරුෂයා බත් කමින් සිට මණ්ඩය අතට ඇරගෙන නැගී සිට ගොන්ගෙය දුටුහ. එකියන පුරුෂයාත් ගොන්ගෙය දුටු නියාව දැන ගොන්ගෙය පාවා නොදීම පලා ගියේය. එකියන ගොන්ගෙය තමන් සිටිනා පට්ටියෙහිම සිටියාහ.

එදා රෑ සොරු ඇවිත් ඒ කියන ගොන්ගෙය ඇරගෙන ගියාහ. ඒ පුරුෂයෝත් තමන්ගේ ගොන්ගෙය නොදැක ගාමණීචණ්ඩයන් කරා අවුත් “ඇයි, තොප සාන්ට අපගෙන් ගෙන ගිය ගොන්ගෙය දෙව”යි කීහ. ගාමිණීචණ්ඩයෝ කියන්නෝ “තොප බත් කමින් සිටියදී නොවේද? මා ගොන්ගෙය ගෙට බාණ ලා ආයේය”යි කීවත් “ඒ ගොන්ගෙය දෙන්ට අවමැනවැ”යි කියා නොයන හෙයින් රජ්ජුරුවන් කරා යන්ට නික්මිණ. දෙන්නා රජ්ජුරුවන් දකින්ට යන කලට ගාමණීචණ්ඩයෝ අතරමඟ තමන් අඳුනන ගෙයක් දැක “මේ ගෙට ගොස් බත් කාපියා යෙමි” සිතා ගෙට වන්හ. ඒ වේලාවට ඒ ගෙයි පුරුෂ නැත. එවිට ඒ ගෙයි ඉන්නා ස්ත්‍රී ගාමණීචණ්ඩයන් දැක “මුන්ට බත් උයන්ට අටුවට නැගෙමි”යි සිතා සත්මැසි බඩින් ඉඳ හිණක් වතුරුව, නැගෙන්ට වන් වේලාවට ඒ හිණ පෙරලී වැටීමෙන් සත්මැසි බඩ දරුවා මළේය. ඒ වේලාවට ඒ ගෙයි පුරුෂයා ගෙට අවුත් “ඇයි? ගාමණීචණ්ඩයෙනි, මාගේ බිරින්ද මරා දරුගැබ කුමක් නිසා එලාපුදැ”යි කියා කැටක් නගා “මොහු රාජදූතය”යි කියා ඇරගෙන ගාමණීචණ්ඩයන් මධ්‍යයේ ලා ගෙන දෙන්න දැලයෙන් නික්මුණාහ.

ඒ වේලාවට එක් අස්ගොව්වෙක් තමාගේ අසා බැඳුන් කඩාගෙන ගාමණීචණ්ඩයන් කරා දිවන හෙයින් “මයිලණුවෙනි, ගාමිණීචණ්ඩයෙනි, අසුට කැටක් ගසාලා රඳවා ලව”යි කීහ. “යහපතැ”යි ගාමණීචණ්ඩයොත් අසා රඳවන පිණිස කැටක් ගැසූහ. ඒ ගැසූ කැටින් අසාගේ කකුල උන කිලිල්ලක් සේ බිඳින. එකියන අස්ගොව්වාත් “අසා ඉක්ම වන්ට කී පමණක් විනා, මාගේ අසාගේ කකුල ගසා කඩන්ට කීම්දැ?”යි කියා කැටක් නගාලා පා “මොහු රාජදූතයෝය”යි කියා ගාමණීචන්ඩයන් මධ්‍යකොට තුන්දෙනා නික්මුණාහ.

එවිට ගාමණීචණ්ඩයෝ කියන්නේ “මම ශරීර කෘත්‍යයට යෙමි, තෙපි සැම මෙසේ සිටුව”යි කියා වලට වැද ගලකට නැගී “මියන්ටය”යි කියා ගලින් පාත පැනපීහ. එකියන ගලපාත කුළුපොතු දෙපුතුපිය කෙනෙක් උණ දඬු කපමින් සිටියාහ. එකියන ගාමණීචණ්ඩයෝ පනින්නාහු මාළු කුළුපොත්තා පිටට පැණපූහ. ඒ කුළුපොත්තා එකපිම්මෙන් ම මළේය. ගාමණීචණ්ඩයෝ නොමැරුනු හෙයින් එකියන කුළුපොත්තාගේ පුතා “මාගේ පියා මරාපූ පිතෘඝාතක සොරාය”යි කියා කැටක් නගා “මොහු රාජදූතයෝය”යි කියා ගාමණීචණ්ඩයන් ඇරගෙන තුන්දෙනා සිටි තැනට ආය. එකියන තුන්දෙනා “මේ කිම්දැ?”යි විචාළාහ. කුළුපොත්තා විසින් “මාගේ පියා මැරූ සොරායයි, එසේ හෙයින් ගෙණාමි” කීහ. සතරදෙන වට කොටගෙන නික්මුණාහ.

ඒ වේලාවට එක් ගම්මුදලියෙක් ගාමණීචණ්ඩයන් දැක “එම්බල, රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මහා නුවණැති සේක, එහෙයින් මා කී අස්න ගොසින් කියව”යි කියන්නේ “ආදී මම මහත් වූ උපභොග පරිභොග ලැබුයෙමි. මමත් නිරෝගී වීමි. දැන් වනාහී මම ඔබ්බෙන් සම්භාවන්නා වූ සම්පතුත් නැත, පාණ්ඩු රෝගත් මට ඇතිව දුක් විඳිමි. මීට කාරණා කිම්දැ?යි රජ්ජුරුවන් වහන්සේ අතින් විචාරව”යි කීහ.

දෙවෙනිව එක් වෛශ්‍යා ස්ත්‍රීයක් ගාමණීචණ්ඩයන් දැක කියන්නී “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මහා නුවණැති සේක, මා කී අස්නක් කියාලව”යි කියන්නී “ආදී මම බොහෝ ලාබ ලැබිමි. පුරුෂයෝ මා කරා එලඹෙන්නාහ. දැන් වනාහී බුලත් පතක් විවරවත් නොලබමි. ඊට කාරණා කිම්දැ?යි විචාරව”යි කීහ.

ඉක්බිති “යහපතැ”යි කියා ඔබ්බට යන කලට එක්තරා ස්ත්‍රියක් ගාමණීචණ්ඩවයන් දැක කියන්නී “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මහා නුවණැති සේක. එසේ හෙයින් මා කී අස්නක් රජ්ජුරුවන් වහන්සේට කියව”යි කීයන්නී “මම ස්වාමිපුත්‍රයා ලඟත් ඉන්ද නොයෙමි, දෙමාපියන් ලඟත් ඉන්ද නොහෙමි, මීට කාරණා කිම්දැ?යි රජ්ජුරුවන් අතින් විචාරව”යි කීහ.

ඉක්බිති “යහපතැ”යි කියා නික්මුණු වේලාවට එක් සර්පරාජයෙක් ගාමණීචණ්ඩයන් දැක කියන්නෝ “තොපගේ රජ්ජුරුවෝ මහා නුවණැත්තෝය, මා කියන යුක්තියක් කියව”යි කියා කියන්නේ “මම තුඹසින් නික්මෙණ වේලේ ගැහැටි ගැහැටී කින්මෙමි, ගොදුරු කා තුඹසට වහා වැදයෙමි, මේ කාරණාව රජ්ජුරුවන් වහන්සේගෙන් විචාරව”යි කීහ.

“යහපතැ”යි කියා ගිව්ස ඔබ්බට නික්මුණ කලට ඒක් මුවෙක් ගාමණීචණ්ඩයන් දැක කියන්නේ “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මහත් වූ නුවණැති සේක්ල, එසේ හෙයින් මා කී අස්නක් කියව”යි කියා කියන්නේ “මා සිටිනා ගස සමීපයේ තණ කන්ටත් මට අභිප්‍රාය, ඔබ්බේ තණ කන්ට මට අභිප්‍රාය නැත, ඊට කාරණා කිම්දැ?යි රජ්ජුරුවන් වහන්සේගෙන් විචාරව”යි කීහ.

“යහපතැ”යි කියා නික්මුණ කලට ඔබ්බේ තිත්වටුවෙක් ගාමණීචණ්ඩයන් දැක කියන්නේ “රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මහා නුවණැති සේක්ල, එසේ හෙයින් මා කී අස්න කියව”යි කියා කියන්නේ “මම තුඹස පිට හිඳ නාද කරන වේලේ යහපත්කොට නාද කරමි, අනිත් තෙනක ඉඳ නාද කරන වේලේ යහපත් ව නාද නොවෙයි, මේ කවර කාරණයක් නිසාදැ?යි විචාරව”යි කීහ.

“යහපත” කියා නික්මුණ වේලාවට එක් වෘක්‍ෂදේවතාවෙක් ගාමණීචණ්ඩයන් දැක කියන්නේ “තොපගේ රජ්ජුරුවෝ මහා නුවණැති සේක්ල, මා කී විත්තියක් රජ්ජුරුවන්ට කියව”යි කියා කියන්නේ “මාගේ වෘක්‍ෂයට පළමු බොහෝ බලිපූජා ඇත, දැන් බලිපූජා නැත, ඊට කාරණා කිම්දැ?යි රජහු අතින් විචාරව”යි කීය.

“යහපතැ”යි නික්මුණු වේලාවට දියෙහි වසන නයෙක් කියන්නේ “මාගේ විල පැන් පළමු ප්‍රසන්න තිබෙයි, දැන් කැළඹී තිබෙයි, ඒ කවර කාරණාවක් නිසාදැ?යි විචාරව”යි කීහ.

“යහපතැ”යි කියා ඔබ්බට නික්මුණු කලට තාපසවරු කියන්නාහු “රජ්ජුරුවෝ මහා නුවණැත්තෝල, පළමු අප වසන්නා වූ පන්සල අඹ කොස් ආදී වූ වෘක්‍ෂවල පලාඵල ඉතා මධුරය, දැන් එම පලාඵල තික්ත රසය, ඒ කවර කාරණයක් නිසාදැ?යි විචාරව”යි කීහ.

මේ නියායෙන් ගාමණීචණ්ඩයෝ එකී ප්‍රශ්න දසය සිත තබාගෙන ඒ යුක්ති කියන සතර දෙනා ඇරගෙන රජ්ජුරුවන් අධිකරණයෙහි උන් වේලාවට අවුත් රජ්ජුරුවන් දුටුහ.

රජ්ජුරුවෝත් “ඇයි ගාමණීචණ්ඩයෙනි, මෙතෙක් දවස් කොයි උන්නාද? නැතැක් දවස් තොපගේ උකුලේ උනුම්හ, මෙතෙක් දවස් නුදුටුම්හ, කුමක් නිසා ආවාදැ?”යි විචාළාහ. එවිට ගාමණීචණ්ඩයෝ කියන්නාහු “මේ සතර යුක්තියක් කියන නිසා මා ඇරගෙන ආහ”යි කීහ.

එබස් අසා රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “යුක්තියක් නිසා වුවත් තොප අප දුටු සේ යහපතැ”යි සතුටුව යුක්ති කියන්ට ආ අය අතින් රජ්ජුරුවන් විචාරන්නාහු “මුන් තොප ඇමට කී ලූ අන්‍යාය අයුක්තිය කියව”යි කීහ.

පළමුකොට ගොන් යුක්ති එකා කියන්නේ “දේවයන් වහන්ස, සී සාන්ට උවමැනවැයි කියන්නා ගොන්ගෙයක් දී ලිම්, මොහු වනාහී පසුව ගොන්ඉල්ලූ කල නුදුන්නේය. ඒ ගොන් මට දෙව වදාරන්නේ යහපතැ”යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ “සැබෑද? ගාමණීචණ්ඩයෙනි” විචාරා “සැබැව දේවයන් වහන්ස, සී සාන්ටයයි කියා ගොන්ගෙයක් ඇරගෙන සී සා අන්තයෙහි මුන් බත් කමින් සිටියදී ගෙට වනි නම් මාත් බත් කන්ට කියත්දෝ හෝයි සිතා ගොන් ගෙටම දක්කා ලීමි. ඒ වේලාවට මුන් ගොන්ගෙය දුටුහ. ගොනුත් පට්ටියෙම සිටියදී සොරුන් ඇරගත්තාට මූ මට ණය කියයි” කීහ. එබස් රජ්ජුරුවෝ අසා එකියන පුරුෂයා අතින් විචාරන්නාහු “තා විසින් ගොන්ගෙය දක්නා ලදැ?”යි විචාළාහ. එවිට පුරුෂයා කියන්නේ “මම ගොන්ගෙය නුදුටුම්හ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ “ඇයි? තොප මා ආදාසමුඛ රජ්ජුරුවන් නියාව නොදනීද? මා දැක්කදී ඇත්ත විනා බොරු නොකියව”යි කීහ. එවිට ඒ පුරුෂයා කියන්නේ “සැබැව දේවයන් වහන්ස, ගොන්ගෙය දිටිමි” කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ ගාමණීචණ්ඩයන්ට කියන්නාහු “ගාමණීචණ්ඩය, මාගෙන් මසුරන් සොළොස් කළඳක් හැරගෙන ගොන්ගෙයක් දී පියා මූ මා ද දැක්ක දී බොරු කීවාට ඇස්දෙක උදුරා පියව”යි කීහ. එවිට ගොන් යුක්තිය කියන්ට ආ පුරුෂයා එබස් අසා කියන්නේ “ගාමණීචණ්ඩයෙනි, මට ගොන්ගෙයි මිළත් එපයි, මාගේ ඇස්දෙක උදුරන්ටත් එපායි, මා ගලවා පුවමැනවැ”යි කිහ. “යහපතැ”යි කියා ගාමණීචණ්ඩයෝ උන් ගළවා යවාපූහ.

ඉක්බිති දරු යුක්ති කියන එකා රජ්ජුරුවන් ලඟට අවුත් "දේවයන් වහන්ස, මූ වනාහී මාගේ අඹුවත් මරා දරුගර්භය එළීය. එසේ හෙයින් මට දරුවන් දූනමැනවැ"යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ "සැබෑද? ගාමණීචණ්ඩය"යි විචාරා "එසේය දේවයන් වහන්ස, මම බත් කන්ට මූගේ ගෙට වනිමි. ඒ වේලාවට මූගේ බිරින්ද මට බත් පිසන්ට සාල් බාන්ට යයි අටුවට හිණ ලා ගෙන පැන නැගී කලට පයපලා කඩාගෙන වැටුනු ගමනේ දරුගර්භය වැටිනැ"යි කීය.

එවිට රජ්ජුරුවෝ එකියන පුරුෂයා අතින් "මෙවිට කරන්නේ කිම්දැ?"යි විචාළාහ. "දේවයන් වහන්ස, කෙසේ වුවත් දරුවන් ලබන්ට උවමැනවැ"යි කියන්නා එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "ගාමණීචණ්ඩයෙනි, මුන් දරුවන් උවමැනවැයි කියන පසු මළ දරුවන් උපද්දවා දෙන්ට බැරි වුවත්, එසේ හෙයින් මුන්ගේ බිරින්ද තොපගේ ගෙයි තිබාගෙන දරු කෙනෙකුන් ලත්කල අඹුවනුත් දරුවනුත් පාවා දෙවාලව"යි කීහ. එවිට ඒ පුරුෂයා "මා සත් ඇවිරිදි කාලයෙහි පටන් පිසවා කෑ බිරින්ද දැන් මා වියෝ නොකළ මැනව, මට දරුවනුත් එප"යි කියා ගාමණීචණ්ඩයන්ගේ පය ගෙන අඬා කන්නලව් කීහ. "යහපතැ"යි කියා ගාමණීචණ්ඩයෝ ඔහු අලහ.

එවිට අස්සලයා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් කියන්නේ "මොහු විසින් මාගේ අනර්ඝ වූ අශ්වයාගේ පය බිඳනා ලදහ. මට අස් මිළ දුන මැනවැ"යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවන් විසින් "සැබෑද? ගාමණීචණ්ඩය තා විසින් අශ්වයාගේ පය බිඳිනා ලදදැ?"යි විචාළාහ. "එසේය, දේවයන් වහන්ස, මොහු විසින් මට 'මයිලණුවෙනි, කැටක් ගසා අසා රඳවා ලව'යි කී විසින් කැටක් ගැසීමි, එවිට අසාගේ පය බිඳුනේ සැබව'යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ "අස්සලස, තා විසින් එසේ කියන ලදදැ?"යි විචාළාහ. අස්සලයා "ස්වාමීනි, නොකීමි" කියන්නා "ඇයි මා ආදාසමුඛ රජ්ජුරුවන් නියාව නොදනීද? මා දැක්ක දී ඇත්තක් විනා බොරු නොකියව"යි කීහ. එවිට අස්සලයා කියන්නේ "සැබෑව දේවයන් වහන්ස? කැටක් ගසා රඳව"යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ ගාමණීචණ්ඩයාට කියන්නාහු "අසාගේ පය බිඳුනාට මිළ දිය යුතුය. මාගෙන් මසුරන් දහසක් ඇරගෙන මුන්ට දී පියව. අසා කැටක් ගසා රඳවන්ට කියලා මා මැද නොකීමි කියා බොරු කී හෙයින් මූගේ දිව කපව"යි කීහ. එවිට අස්සලයා "මට දිය යුතු මසුරන් දහස නුඹවහන්සේ ඇරගෙන මාගේ අසාගේ පය බිඳුනාටත් මට පලි නැත, මාගේ දිව ගලවාපුව මැනවැ"යි ගාමණීචණ්ඩයන්ට මුරගා කියා ගැලවී ගියේය.

ඉක්බිති කුළුපොත්තා ඇවිත් කියන්නේ "මූ විසින් මාගේ පියා මරණ ලද, ඒ මට විචාරන්නේ යහපතැ"යි කියා එවිට රජ්ජුරුවෝ "සැබෑද? ගාමණීචණ්ඩය"යි කියා විචාරා "එසේය දේවයන් වහන්ස, මුන් තුන්දෙනා විසින් මා වටකොට ගෙනා හෙයින් මම සිතන්නේ ම 'ගොන්ගෙය ණය ගෙවාගත නොහෙන දරුවන්ගේ ණය හා අසාගේ ණය කෙසේ දී ගැලවෙම්දැ'යි සිතා 'මාගේ ප්‍රාණය නසා ගනිමි' සිතා 'පර්වතයට නැගී පනින්නෙමි' මූගේ පිය ගේ ඇඟට පැනපිමි. මාගේ පිනූ වේගයෙන් ඌ මිය ගියේය"යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ කුළුපොත්තාට කියන්නාහු "අන්‍යායෙන් මැරූ ගමනක් නොවෙත්, නොදැන කළ වරදට කරන්නේ කිම්දැ?"යි කීහ. "ඒ කෙසේ වුවත් දේවයන් වහන්ස, මාගේ පියාණන් ලද මැනවැ"යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ ගාමණීචණ්ඩයන්ට කියන්නාහු "මළා වූ පියා උපද්දා ගන්ට බැරි වුව, එසේ හෙයින් මූගේ මව ගෙන තොප පිසවා කන්නා තොප පියා ය"යි කීහ. එවිට කළුපොතු කියන්නේ "මාගේ මව නුඹවහන්සේට කෙසේ දෙම්ද? මාගේ පියාත් මට එපයි, මාගේ මවත් දෙන්නේ නැතැ"යි කන්නලව් කියා ගැලවී ගියේය.

ගාමණීචණ්ඩයෝ යුක්තියෙන් දිනා සිටිනාහු "අතරමඟ දී රජ්ජුරුවන් වහන්සේට කියන්ට කී ස්වරූප කියමි" සිතා කියන්නාහු අගසිට මුලට විචාළාහ.

ඒ කෙසේද? යත්,

"දේවයන් වහන්ස, බ්‍රාහ්මණ මානවක මොත්තමක් මට කියන්නාහු "ආදී අපි ශිල්ප වණපොත් කළ දේ යහපත්කෙට සිත තිබෙයි, දැන් සිත නොතිබෙන්නේ කුමන කාරණයක් නිසාදැ?"යි විචාරන්ට කිවුය. "කුමක් නිසාදැ?යි වදාළ මැනවැ"යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "ආදී වුවන්ගේ ගෙදරවල නොවරද්දා අඬන කුකුලෙක් ඇත, එසේ හෙයින් ශිල්ප ශාස්ත්‍රය සිත තිබෙයි, දැන් වනාහී මධ්‍යම රාත්‍රී වේලේ හෝ පාන් වන්ට සිටියදී හෝ අඬන කුකුලෙක් ඇත, එසේ හෙයින් ශිල්ප ශාස්ත්‍ර නිදිමත හෙයින් සිත නොතිබෙයි, අනික් කුකුලෙකු වේලා දැන අඬන ලෙස සලස්ව"යි වදාළසේක.

"දේවයන් වහන්ස, තාපසවරු මොතත්මෙක් මට කියන්නාහු "ආදී අප වසන පන්සල අඹ කොස් ආදී පලාඵල මධුරය, දැන් එම පලාඵල තික්ත රසය, ඊට කාරණය විචාරාගෙන එව"යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "ආදී ඒ තාපසවරුන් යහපත්කොට තපස් රකිනා හෙයින් පලාඵල මිහිරිය, දැන් තපස් නපුරුකොට රකිනා හෙයින් තික්ත රසය, ඉනිබ්බේ මාගේ ආඥා කියා ඉඳුරා තපස් රකින්ට කියව"යි කීය.

නැවත තුන්වෙනි පැනය කියන්නේ "පළමු මාගේ විල පැන් ප්‍රසන්නව තිබෙයි, දැන් කැළඹී තිබෙයි, ඒ කාරණය විචාරාගෙන එව"යි කීහ. "ඊට කාරණා කවරේදැ?"යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "ආදී ඒ නයා මෛත්‍රී කෙරේ, දැන් නොයෙක් අඬදබර කරන හෙයින් පැන් කැලඹී තිබෙයි, පළමු සේ මෛත්‍රීකොට වාසය කරන්නා පැන් නොකැළඹී තිබෙයි, ඒ නියාවට වාසය කරන්ට කියව"යි කීහ.

සතරවෙනි පැනය කියන්නේ "වෘක්ෂදේවතාවෙක් කියන්නේ තමා පළමු නොයෙක් බලිබිලි පටන් සියල්ල ඇත, දැන් නොලැබෙයි, ඒ කුමක් නිසාදැ?"යි විචාරන්ට කීය. "ඊට කාරණා කියව"යි කීහ.

ඊට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "වෘක්ෂදේවතාවා විසින් පළමු මනුෂ්‍යයන් සිතූ දෙය සිද්ධ කරන හෙයින් බලිපූජා කරන්නාහ, දැන් සිතූ දෙය සිද්ධ නොකරන හෙයින් බලිපූජා සිද්ධ නොකරන්නාහ, ඉනිබ්බේ මාගේ ආඥා කියා මනුෂ්‍යයන්ගේ සිද්ධාර්ථය සිද්ධ කරන්ට කියව"යි කීහ.

එවිට පස්වෙනි ප්‍රශ්නය කියන්නේ "තිත්වටුවෙකු තුඹසක් පිට ඉඳ නාද කරන්නා වූ වේලෙහි යහපත්ව නාද කෙරෙමි, අනික් තැනක ඉඳ නාද කරන වේලේ නාදය යහපත් නොවෙයි, ඒ කාරණය විචාරාගෙන යන්ට" කීය. එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "ඒ තුඹස යට යහපත් නිධානයෙක් ඇත, එසේ හෙයින් නාදය යහපත් වෙයි, ඒ තුඹස බිඳපියා නිධානය තොප ඇරගණුව"යි කීහ.

සවන ප්‍රශ්ණය කියන්නේ "එක් මුවෙක් තමා වාසය කරන්නා වූ ගසමුල තණ කන්නා මිහිරිය, අනික් තෙනක තණ කන්ට නොමිහිරිය, මේ කාරණය විචාරාගෙන එව"යි කීය. එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "ඒ මුවා වසනනා වූ ගස අග මහත්වූ බඹර මීයෙක් ඇත, ඒ මී බිඳු වට වැගිරීමෙන් තණ මිහිරි වන්නේය, ඒ ගස මීය සලාගෙන තොපිත් ඇරගෙන අපටත් මී එවාලව"යි කීහ.

"යහපතැ"යි කියා සත්වන ප්‍රශ්නය කියන්නේ "එක් නයෙක් තමා වසන්නා වූ තුඹසින් පිටවන වේලේ ගැටි ගැටී පිටත් වෙමි, ගොදුරු කා තුඹසට වදිනා වේලේ යුහුව වැද යෙමි, මේ කාරණය විචාරගෙන යන්ට කියව"යි කීහ. එබස් අසා රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "ඒ නයා වසන තුඹස මහත් වූ නිධානයෙක් ඇත, ඒ නිධානයෙහි ගත් ආසාවෙන් නික්මෙණ වේලාවේ ගැහැටි ගැහැටී නික්මෙයි, තුඹසට වදිනා වේලේ එහි ගත් ලෝභයෙන් වහා වැදයෙහි, එසේ හෙයින් ඒ තුඹස බිඳපියා නිධානය ඇරගණුව"යි කීහ.

"යහපතැ"යි කියා අටවෙනි පැනය කියන්නාහු "එක් ස්ත්‍රියක් දෙමාපියන්ගේ ගෙයිත් ඉන්ද නොහෙමි, ස්වාමිපුත්‍රයාගේ ගෙයිත් ඉන්ද නොහෙමි, මීට කාරණ කිම්දැ?යි විචාරන්ට කියව"යි කියන්නා රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "එසේ වීනම් ඒ ස්ත්‍රියගේ අතරමඟ ඉන්නා වරපුරුෂයෙකු ඇත, තොපි ගොසින් ඉනිබ්බේ ඒ ස්ත්‍රියට හා පුරුෂයාට මාගේ ආඥා කියා එසේ වූ නොකටයුත්තක් නොකරන්ට කියව"යි කීහ.

"යහපතැ"යි කියා නැවත ප්‍රශ්නයක් කියන්නේ "දේවයන් වහන්ස, එක්තරා වෛශ්‍යා ස්ත්‍රියක් කියන්නී 'පළමු මට බොහෝ සම්පත් ලැබෙයි, දැන් වනාහී මට මස්සක් විවරක් දෙනෙ කෙනෙක්

නැත, ඒ කුමක් නිසාදැ?’යි විචාරන්ට කිවුය. ඊට කාරණා කිම්දැ?”යි විචාළාහ. රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “ආදී තමාගේ වෛශ්‍යධර්මය නොවරදවා රකින හෙයින් කවුරුත් සම්පත් දෙන්නාහ, දැන් වෛශ්‍යධර්මය නොරකිනා හෙයින් කවුරුත් වුවමැනවයි නොසිතති, ඉනික්බෙ වෛශ්‍යධර්මය රකින්නා කවුරුත් වුවමැනවැයි නොසිතති” කීහ.

නැවත දසවෙනි ප්‍රශ්නය කියන්නේ “ගම්මුදලියා පළමු තමාට බොහෝ සම්පත් ලැබෙයි, දැන් කිසිවකුත් නොලැබෙයි, පාණ්ඩ රෝගයක් ඇත, මීට කාරණා කිම්දැ?යි විචාරන්ට කීය. ඊට කාරණා වදාරන්නේ යහපතැ”යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “පළමු මොහු විසින් අන්‍යාය නොවී යුක්තායුක්ති විචාරන හෙයින් කවුරුත් බොහෝ සම්පත් දෙන්නාහ, දැන් වනාහී අයුක්ති කාරණා විසින් කවුරුත් සම්පත් නොදෙන්නාහ, තෙමේත් රෝගිය, එසේ හෙයින් ඉනික්බෙ තමාගේ අඬා කියා යුක්ති ඉඳුරා විචාරන්ට කියව”යි කීහ.

මේ නියායෙන් ගාමණීචණ්ඩයන් කී ප්‍රශ්න දසයම බුදුකෙනෙකුන් වහන්සේගේ ප්‍රශ්ණ විසඳා වදාරා ගාමණීචණ්ඩයන්ට කිසි කෙනෙකුගෙනු අවුලක් නොවන නියාවට ගමකුත් සලස්වා යවුහ.

ගාමිණීචණ්ඩයොත් රජ්ජුරුවන්ට කී මෙහෙවර බමුණන්ට හා තපස්වරුන්ට හා නයාට හා වෘක්ෂදේවතාවාට හා ස්ත්‍රියට හා ගම්මුදලියාට කියා නයාගේ හා තිත්වටුවාගේ හා නිධාන දෙකත් උදුරා ඇරගෙන මුවා වසන්නා වූ ගල උඩ තුබූ බඹර මීයත් සලාගෙන ඉන් අග්‍ර මී රජ්ජුරුවන් කරා යවා තමන්ගේ ගමට ගොස් දැහැමෙන් සෙමෙන් දවස් යවා කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහ.

එකියන ආදාසමුඛ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දැහැමෙන් සෙමෙන් රාජ්‍යයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා මේ ‘ගාමණීචණ්ඩ ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි ගාමණීචණ්ඩයෝ නම් මෙසමයෙහි ආනන්ද ස්ථවිරය, ආදාසමුඛ රජව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

257. මහාමන්ධාතු ජාතකය

තවද කරුණා නිදාන වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උකටලී වූ භික්ෂු කෙනෙකුන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක්තරා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ තෘෂ්ණා වසඟව සිවුරු හරිනට උත්සාහ කරන නමක් දැක ඒ නම ඇරගෙන ගොස් සර්වඥයන් වහන්සේට දන්වන්නා “ඇයි මේ මහණ නොකමැති පරිද්දෙන් ගෙනායේ කුමකටදැ?”යි විචාරා එපවත් අසා “මහණ, තා විසින් සිවුරු හැර ගිහිගෙයි සිටත් තාගේ තෘෂ්ණාව පුරාගත එයිද? රහත්ව තෘෂ්ණාව ක්ෂය කරතොත් මිසක් ගිහිගෙයි සිට තෘෂ්ණාව පුරාගත එයිද? තා තිබා සතිස්ලක්ෂ දසදහස් තුන්සියපණස් යොදුන් චක්‍රවාට ගර්භයට ඒකාධිපත්‍ය රාජ්‍යය හා තාරකා දිව්‍යලෝකයේ රාජ්‍යය හා තව්තිසා භවනයෙහි අර්ධ රාජ්‍යයත් ඇතුළු වූ රාජ්‍ය තුනක් සතිස් ශක්‍ර කෙනෙකුන්ගේ ආයුෂය නිමා වනතුරු රාජ්‍යයකොට තමන්ගේ තෘෂ්ණාව පුරාගත නුහුනුවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස ප්‍රථම කල්පයෙහි සූර්‍ය්‍යපුත්‍ර වූ මහාසම්මත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් ඇති වූහ. ඔහුගේ පුත් වරරෝජ නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් ඇති වූහ. ඔවුන් පුත් කල්‍යාණ නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් ඇති වූහ. ඔවුන් පුත් වරකල්‍යාණ නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් ඇති වූහ. ඔවුන් පුත් උපොස්ථ නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් ඇති වූහ. ඒ රජ්ජුරුවන්ට පුත්ව මහමන්ධාතු නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් ඇති වූහ.

ඒ රජ්ජුරුවන්ට ආඥාවෙන් චක්‍රරත්නය, හස්තිරත්නය, අශ්වරත්නය, ගෘහපතිරත්නය, පරිනායකරත්නය, මාණික්‍යරත්නය, පුත්‍රරත්නය ආදී වූ සප්ත රත්නයන් පහළ වීය. සතිස්ලක්ෂ දසදහස් තුන්සියපණස් යොදුන් චක්‍රවාට ගර්භයට ඒකාධිපත්‍යව රාජ්‍ය කරන්නා වූ මහත් වූ ආඥා තේජස් ඇත්තාහ. වමත හකුළුවා දකුණතින් අත්පොලොසන් කරන්නා සත්රුවන් වැසි වස්නේය.

මෙසේ වූ ආඥාසම්පන්න රජ්ජුරුවෝ ආයුස බොහෝ හෙයින් සුවාසූ දහසක් අවුරුදු කුමාර කෙළි කෙළියාහ, සුවාසූ දහසක් අවුරුදු යුවරජ තනතුරෙහි සිටියාහ, සුවාසූ දහසක් අවුරුදු රාජ්‍යයකොට, චක්‍රවර්ති රාජ්‍යයෙහි කනස්සළුව උන්නාහ. එපවත් අමාත්‍යයෝ දැන "රජ්ජුරුවන් වහන්සේ වික්ෂේප ව උන්නේ ඇයිදැ?"යි විචාරන්නා "කුමක්ද? මේ නියාවට සම්පත් හා ආශ්චර්‍ය්‍ය ඇති තෙනකට ගොස් රාජ්‍යය කරන්නා කැමැත්තෙමි, එසේ වූ ස්ථානයක් මට කියව"යි. කීහ. "යහපතැ"යි කියා අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු "මේ නියාවට සම්පත්ති හා පඤ්චකාමයෙන් තාරකා දිව්‍යලෝකයෙහි වඩනේය"යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ "යහපතැ"යි කියා චක්‍රරත්නයට පැන් ඉස නැගී අමාත්‍ය මණ්ඩලයා පිරිවරා චාතුර්මහාරාජිකයට ගියාහ. ඒ වසන්නා වූ සතරවරන් දෙවියෝත් රජ්ජුරුවන්ගේ ආඥාවෙන් ඉදිරියට අවුත් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කැන්දාගෙන තමන් වාසස්ථානයට ඇරගෙන ගියහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ චාතුර්මහාරාජික දිව්‍යලෝකයෙහි නැතක් කාලයක් වාසයකොට එහි මදක් කල් වික්ෂේපව සතරවරන් දෙවියන් අතින් විචාරන්නාහු "මේ නියාවට සම්පත්තියෙන් හා පඤ්චකාම සැපයෙන් කොයි වැඩිදැ?"යි විචාරන්නා සතරවරන් දෙවියෝ කියන්නාහු "අපි නම් ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන්ගේ සේවකයෝය. ශක්‍රදේවේන්ද්‍රයන් වසන තව්තිසා දිව්‍යලෝකයෙහි සම්පත්තින් හා පඤ්චකාමයෙන් වැඩිය"යි කීහ.

මහමන්ධාතු රජ්ජුරුවෝ ඒ අසා චක්‍රරත්නයෙහි පැන් ඉස සප්තරත්නය හා සමඟ තව්තිසා දිව්‍යලෝකයට ගියාහ. එවිට ශක්‍රයෝත් තමන්ගේ දිව්‍යසේනාව ඇරගෙන රජ්ජුරුවන් කරා අවුත් රජ්ජුරුවන් ඇරගෙන තමන්ගේ ශක්‍රභවනයට ගියාහ. ශක්‍රයෝත් තමන්ගේ තව්තිසා දිව්‍යලෝකය සරියේ බෙදා අර්ධ රාජ්‍යයක් දුන්හ. ඒ දෙවියන්ගේ ආනුභාවයෙන් ඔහුගේ උස මහත හා දෙවියන්ගේ උස මහත හා දෙවියන්ගේ ආත්මභාව නියාවට නිර්මිත විය. ශක්‍රයන් හා මහමන්ධාතු රජ්ජුරුවන් එක්තැන උන් කලට වෙනස නම් ඇසපිය එළීම විනා සෙස්ස එකසරිය. මේ නියායෙන් සතිස් ශක්‍ර කෙනෙකුන්ගේ ආයුෂය යනතුරු රාජ්‍යකොට තම තෘෂ්ණාව අධික සෙයින් විතර්ක සිතක් සිතන්නාහු "කිමෙක්ද? අර්ධ රාජ්‍යය කිම්ද? ශක්‍රයන් මරා රාජ්‍යය කෙරෙමි"යි සිතා එම ක්ෂණයෙහිම කයත් වයෝවෘද්ධව දිව්‍යාත්මභාවය නැතිවී මනුෂ්‍යාත්මභවය පහළ විය.

එවිට මහමන්ධාතු රජ්ජුරුවෝ දිව්‍යලෝකයෙන් බැස තමන්ගේ මඟුල් උයනට බටහ. ඒ වේලේ එකියන මඟුල් උයනේ උයන්ගොව්වාත් මහමන්ධාතු රජ්ජුරුවන් වහන්සේ නියාව දැන ආසනයක් පනවා නුවරට පලාගොස් නුවර රජකම් කරන රජ්ජුරුවන් හා අමාත්‍යයෝ එතනට අවුත් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දැක "නුඹවහන්සේ සවර්ගස්ථ වූ කල කුමක් කියමෝදැ?"යි කියන්නා එවිට කියනසේක් "සතිස් ශක්‍ර කෙනෙකුන්ගේ ආයුෂ වළදා මනුෂ්‍යභවනයට අවුත් මළ මහමන්ධාතු රජ්ජුරුවෝ තෘෂ්ණා වසඟ වීම නිසා ආයුෂය පිරිහී මළහ"යි වදාරා 'මහමන්ධාතු ජාතකය' නිමවා වදාළසේක. මේ බණ අවසානයෙහි එකියන භික්ෂූ වහන්සේ දහසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටිසේක.

"එසමයෙහි මහමන්ධාතු ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

258. කිරීට (කිරීටවච්ඡ) ජාතකය

තවද අසරණ සරණ වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අනඳ සාමීන් කෝසල රජ්ජුරුවන්ගෙන් පිළි දහසක් ලත් කථාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

මෙහි වර්ථමාන කථාව ඒක නිපාතයෙහි සිඟාල ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් බස්නේය.

මෙය බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ බ්‍රාහ්මණ ගමෙක කිරීටවච්ඡ නම් බමුණු ව උපන්නාහ.

එවිට පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක තාපස ව වනයෙහි වාසය කරන්නාහ. එසමයෙහි "කෝසල රජ්ජුරුවන් හා කැටිව සේවා කම් කරන්ට ය"යි කියා බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නික්ම සේවා කර්මයෙහි බිඳී ඉස් ලූ ලූ අත සේනාව බිඳී වල් වන්හ.

රජ්ජුරුවෝ එකලාව ඇතු පිටින් වල් වන්නාහු කිරීටවච්ඡ නම් තාපසයන් වසන්නා වූ පන්සලට වන්හ. ඒ තාපසයෝත් ඒ වේලාවටම පලාවල සොයා ගියහ. රජ්ජුරුවෝත් පන්සලට වැද පැන් පිපාස ඉවසාගත නොහී පැනක් බලන්නාහු තාපසයන් බොන පැන් ලිඳ දුටහ. ඒ ලිඳ පැන් උකාගන්ට රැනක් කලයක් නොදැක ඇතා බැඳි පොරොද්ද උනාලා ඇතා පය බැඳ ලිඳට බැස ලිඳ ගැඹුරු හෙයින් පෙරලා ගොඩට අවුත් තමන්ගේ උතුරුසළුව ගැට ගසා බැස තව ගැඹුරු හෙයින් සිතන්නාහු "පැන් තත්තයෙන් මියන්නා බලාත් පැන් බී මියයාම යහපතැ"යි සිතා අතහැර ලිඳට පැන පැන් බී පිපාස නිවාගෙන උඩට ගොඩ නැඟ නොහී ලිඳම සිටියාහ.

ඒ වේලාවට තාපසයෝ එතනට අවුත් සන්නාහ සන්නද්ධව සිටිනා ඇතා දැක "රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මෙතන ආ නියා වේදැ"යි සිතා නැවත සිතන්නාහු "ඇතා සිටියේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කොයිදෝ හෝ"යි සිතා බලන්නාහු ඇතා සමීපයට අවුත් ඇතා කම්පස් හෙයින් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ බල බලා ලිඳ ගාවාම සිටියෝය. තාපසයෝ රජ්ජුරුවන් නොදක්නාහු ලිඳ සමීපයට අවුත් ලිඳ ඇතුලෙහි සිටි රජ්ජුරුවන් දැක "නොබව මැනව රජ්ජුරුවන් වහන්සැ"යි කියා ඉණක් වතුරුවා රජ්ජුරුවන් ගොඩ නැගුහ. ගොඩ නගා රජ්ජුරුවන්ට පලාවල දී ඇතා සන්නාහ මුදා රජ්ජුරුවන් ඇඟ තෙල් කිරි ගා දෙතුන් දවසක් රජ්ජුරුවන් සතපා යවුහ.

නුවරවාසීන් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මළ බවත් නොදනුම්හ. "නියමයක් දැක විනා නුවරට නොදු හ"යි කඳවුරු බැඳ නුවරින් පිටත උන්නාහු රජ්ජුරුවෝ තාපසයන් වැඳ "මාගේ නුවරට වැඩිය මැනවැ"යි කියා තමන්ගේ නුවරට ගියාහ. ඒ තාපසයෝත් මසක් පෝයකින් බරණැස් නුවරට ගොස් රජ්ජුරුවන්ගේ මඟුල් උයනේ සැතපී දෙවැනි දවස් වීථියේ ගෙපිළිවෙළින් සිඟා රාජාංගනයට පැමිණිය දා රජ්ජුරුවෝ තාපසයන් වැඳ ඇඳිනගෙන සතරපසයෙන් සංග්‍රහ කරන්ට වන්හ. ඒ දැක බොහෝ අමාත්‍යයෝත් "රජ්ජුරුවන් වහන්සේ විසින් මේ තාපසයන්ට කරන සංග්‍රහ සේවකයකුට කරනසේක් වීනම් කෙතෙක් රාජ්‍යය කටයුතුකොට නොකියද්දැ"යි කියා එක් දවසක් යුවරජ්ජුරුවන් හා මුදලිවරුන් රජ්ජුරුවන් වහන්සේට අවුත් කියන්නාහු "මේ කිරීටවච්ඡ නම් තාපසයන් වහන්සේ මෙලෙස උපස්ථාන කරන්ට ගුරුකමක් නැත, යහළුකමක් නැත, මිත්‍රකමක් නැත, බන්‍ධුකමක් නැත, උන්වහන්සේ අතින් උගත් ශාස්ත්‍රයෙකුත් නැත, කුමක් නිසා උපස්ථාන කරන සේක්දැ?"යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ "පුත, යුවරජ්ජුරුවෙනි, මා බිඳී වල් වැද ගිය දා මේ තාපසයන්ගේ ලිඳ හුණුගමනේ මේ තාපසයන් නිසා මාගේ ජීවිතය රැකුනේය. මා මේ රාජ්‍යයට පැමිණියේත් ඒ නිසාමය. එසේ හෙයින් මේ තාපසයෝ මට මහා උපකාරීය. මුන් මට කළ උපකාරයට රාජ්‍යය දුන්නත් ඒ උපකාරයට සමාන නොවෙයි. ඒසේ වීනම් තොප ඇමත් මා ලද්දේ මේ තාපසයන් නිසාය. තොප ඇම විසිනුත් තාපසයන්ට සංග්‍රහ කරන්ට උවමැනව"යි කියා කීහ.

එකියන අමාත්‍යයෝත් එවක් පටන් තාපසයන්ට බොහෝ සංග්‍රහ කළහ. ඒ තාපසයෝත් රජ්ජුරුවන්ගෙන් සිව්පස ලැබ එහිම වාසයකොට පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා උපන්නා වූ ධ්‍යානයෙන් බඹලොව ගියාහ. එකියන රජ්ජුරුවෝත් දානා දී කුසල්කොට දෙව්ලොව ගියාහයි වදාරා මේ 'කිරීටවච්ඡ ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි රජ්ජුරවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය. කිරීටවච්ඡ තාපස ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි දක්වා වදාළසේක.

259. දූත ජාතකය

තවද අසාධාරණ වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි තෘෂ්ණා වසඟ වූ භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්ථමාන කථාව නවවෙනි නිපාතයෙහි කාක ජාතකයෙන් විස්තර වශයෙන් බස්නේය.

මෙහි වනාහි සර්‍වඥයන් විසින් "මහණෙනි, මේ භික්ෂූහු තෘෂ්ණාවෙහි අධිකත්‍වයෙන් ඉස් කැපීමට පැමිණියෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට පුත්ව උපන්නාහ.

අන්නපාන යහපත්කොට අනුභව කරන හෙයින් "පාජිනසුද්ධ රජ්ජුරුවෝය"යි කියා නම් තුබූහ. ඒ රජ්ජුරුවෝ අන්නපාන කන විට බොහෝ මනුෂ්‍යයන් මධ්‍යයේ දළපුඩු සේසත් යට සිංහාසනයෙහි ඉඳ රන්තලියෙහි ලා ලූ රසමසවුලෙන් යුක්ත වූ ආහාර බොහෝ දෙනා මධ්‍යයෙහි අනුභව කරන්නාහ.

එවිට එක්තරා පිටිසර මනුෂ්‍යයෙක් රජ්ජුරුවන් බත් මේ නිමන තෙනට ආයේ රජ්ජුරුවන් මේ නිමවන්නා වූ බොහෝ බාදා හොදා දැක තෘෂ්ණා ඉවසාගත නොහෙන්නේ අතක් උඩ නගා "මම දූතය"යි කියා අඬගැසීය. ඒ අවධියේ යම් කෙනෙක් "මම දූතය"යි කියා අඬගැසී නම් උන්ට අවකාස ඇර රජ්ජුරුවන් කරා ගෙන යන්නාහ. එසේ හෙයින් ඔහු දූතයයි කියා කී හෙයින් මනුෂ්‍යයන් දෙපලට බෙදී ඌට අවකාස අළහ.

ඔහු වහා අවුත් රජ්ජුරුවන් මේ නිමවන්නා වූ රන්තලියෙන් බත් පිඩක් උකාගෙන කා පීය. එතන සිටි පුරුෂයෙක් තමා අත තුබූ කඩුව කොපුවෙන් ඇද අයා ඉස කපන්ට වන. රජ්ජුරුවෝ "උගේ ඉස නොකපව"යි රජ්ජුරුවෝ තලියෙන් අත අයා ඔහට බත් කන්ට හැර කා ඉක්බිති මිහිරි පැනුත් පොවා අත කට සෝධවා කපුරු හා බුලතුත් කවා අන්තයෙහි "ඇයි තෝ කවර රජ්ජුරු කෙනෙකුන් ලඟ සිට අව්දැ?"යි විචාරන්නා කියන්නේ "දේවයෙනි, මම තෘෂ්ණාවගේ දූතයාය. මාගේ තෘෂ්ණාවෙන් තෘෂ්ණාවගේ කීමෙන් මම ඇවිත් නුඹවහන්සේගේ තලියෙන් බත් කෑම්මය, එසේ හෙයින් යථොක්ත වූ රජ්ජුරුවන් වහන්ස, තෘෂ්ණා වසඟ වූ ආවා වූ මට කෝප නොකළ මැනවැ"යි කීහ.

රජ්ජුරුවෝත් ඌ කී බසට සතුටු ව "එම්බල, ඒ එසේම ය යම් මනුෂ්‍ය කෙනෙක් දුක් ගන්නේ තෘෂ්ණාව මූලිකවමය. එසේ හෙයින් මමත් තෘෂ්ණා වසඟව ඉන්නා එකෙකිමි. එසේ හෙයින් තොයිත් තෘෂ්ණා වසඟව ආ හෙයින් දූතයන්ට සංග්‍රහ කළමනා නොවේදැ?"යි එළ ගෙරින් සියයක්ද ගම්වර පසක්ද ආදී වූ බොහෝ සංග්‍රහ කළහයි වදාරා මේ 'දූත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

මේ බණ අවසානයෙහි භික්ෂූන් වහන්ස් අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටි සේකැයි වදාරා මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි තෘෂ්ණා වසඟ වූ පුරුෂයා නම් මෙසමයෙහි මේ භික්ෂූහුය. එසමයෙහි පාජිනසුද්ධ රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

260. පදුම ජාතකය

තවද ලොකේශ්වර වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ආනන්ද බෝධීන් වහන්සේට පූජාකළ භික්ෂූ කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ආනන්ද බෝධි කථාව කාලිංගබෝධි ජාතකයෙහි පෙනෙන්නේමය. මේ වනාහි ආනන්ද බෝධීන් වහන්සේට පූජා කරන පිණිස පිටිසර සිට එක් නමක් සැවැත් නුවරට වැඩිසේක. මාලාකාර වීථියේ මල් සොයා ගියසේක් වීථි මුලුල්ලේ ඇව්දත් මල් නොලැබ පෙරලා ආනඳ ස්වාමීන් කරා අවුත් "මල් නොලදුම්හ"යි කීසේක. ආනන්ද සාමීන් "යහපත, දැන් මල් ගෙනෙන නිසා බැළුව මැනවැ"යි කියා වීථියට ගොස් බොහෝ ඇරගෙන ගොස් ඒ පිටිසර සිට ආ නමට දුන්සේක. ඒ නමත් ආනන්ද බෝධීන් පූජා කළසේක.

ආනන්ද සාමීන් මල් ලත් කථාව ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා උන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදරා "මහණෙනි, මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් නුවණැත්තෝ මල් ලද්දෝ වේදැ"යි වදරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්ස් ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ සිටු කුලයක සිටුකුමාරයෙක්ව උපන්සේක.

ඒ නුවර මල්වතු බලන්නා වූ පුරුෂයෙක් නාසා හීනය. එක් දවසක් මානෙල් මලින් ප්‍රයෝජනයක් ඇත්තා වූ සිටුකුමාරවරු තුන්දෙනෙක් එකියන නාසා හීන මල්කරුවා කරා ගොස් මල් ඉල්ලන්නා ඉන් එක සිටුපුත්‍රයෙක් "අර උයන්ගොව්වා සිත්ගෙන කියමි"යි මෙසේ කීය. "දැලි අන්දන් කපාපුවා දෙවනුව අට ගණීද? එමෙන් තාගේ නාසය අටගන්නා නියායෙන් අපට මල් දෙව"යි කීහ. ඌ ඊට කාන්සිව මල් නොදී ඉන්නා අනික් සිටු කුමාර කියන්නේය "මාසේ කපාගත් ගොයම් අට ගණීද? එසේම තාගේ නාසය අටගන්නා නියායෙන් අපට මල් දෙව"යි කීහ. ඊට ඌ විසින් වික්ෂේපව මල් නොදෙන විසින් අනික් සිටුකුමාර කියන්නේ "මුන් දෙන්නාම කීයේ බොරුය. කපාපු නාසය නම් ඇති නොවෙයි. මේ මා කීයේ සත්‍යය. යාළු මට මල් දෙව"යි කීහ. එවිට ඒ පුරුෂ "මුන් කීයේ ඇත්තැ"යි සිතා ඕහු මල් මිටියක් ඇරගෙන ගොස් ඒ සිටුකුමාරයන්ට දිනැයි වදාරා මේ 'පදුම ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි මල් ලත් සිටුකුමාර නම් බුදුවූ මම්ම වේදැ"යි වදාළසේක.

261. මුදුපානි ජාතකය

තවද අනේකේශ්වර වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ස්ත්‍රියක් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති භික්‍ෂූන් කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් ස්ත්‍රියක් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති භික්‍ෂූන් කෙනෙකුන් වහන්සේට සර්‍වඥයන් වහන්සේ දක්වන්නා "මහණ, තා ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබඳව ස්ත්‍රීන් රැකගත එද්ද? පෙර දෙමාපියන් විසින් රක්ක ගත නුහුනු ස්ත්‍රීහුය"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට පුත්ව ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ යුවරජ තනතුරෙහි සිට රජ්ජුරුවන් ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ දුවණි කෙනෙකුන් හා බෑණනු කෙනෙක් ඇත්තාහ.

ඒ රාජකුමාරවරු දෙන්නම රජගෙයි වැඩෙන්නාහ. උන් දෙන්නම උනුන් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇත්තාහ. රජ්ජුරුවෝ එක් දවසක් අමාත්‍යයන් කැඳවා කියන්නාහු "මාගේ බෑණන්ට මාගේ දුවණියන් පාවා දී රාජ්‍යය දෙම්මැ"යි කියා නැවත කියන්නාහු "එසේ නොවෙයි, මාගේ බෑණනුවන්ට අනික් රාජකුමාරිකාවක් පාවා දෙමි. මාගේ දුවණියනුත් වෙන රාජකුමාරයෙකුට පාවා දෙමි. එසේ කළ මට බොහෝ සහාය වන්නේ ය"යි කියා තමන්ගේ බෑණ රාජකුමාරයන්ට වෙන රජගෙවල් නන්වා රාජාංගනයෙන් වෙන් කළහ.

ඒ කුමාරයෝත් එකියන කුමාරිකාව කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇතිව ඒ කුමාරිකාවගේ කිරි මව දැක කියන්නාහු "කුමාරිකාව රජගෙන් පිටත් කොටගන්ට උවමැනවැ, ඊට මට උපායෙක් කිය මැනවැ"යි කීහ. එවිට කිරිමව් කියන්නී "මාගේ කුමාරිකාවන් වහන්සේ විචාරා අභිප්‍රාය දැන වදාළ දෙයක් කියමි" කියා රජකුමාරියන් සමීපයට ගොස් "දුවණියෙනි, ඉස උකුණන් අරිමි" කියා තුමූ උස් පුටුවේ හිඳ කුමාරිකාවන් මිටි අස්නෙක හිඳුවා තමා දෙකලවයෙන් හිස මැඩගෙන හිඳ උකුණන් අරිනා ආකාරයෙන් ඉස නියක් ඇනලූව. එවිට මෙකියන කුමාරිකා "රාජකුමාරයන් වහන්සේ මා එපිට කොට ගන්නා නියා මැ අත කියා එවූ නියාවේදැ"යි සිතා ගාථාවක් සඟවා කියා යැව්ව. ඒ රාජ කුමාරයන් එපවත් දැන ඒ නියාවට ඝනාන්ධකාර වූ මහත් වර්ෂා කාලයක අත මොළක ඇති එක් පුරුෂයෙකුත් ඇරගෙන කම්පස් ඇතෙකුත් ඇරගෙන රජ්ජුරුවන්ගේ පාතමාල සමීපයෙහි ඇතා සිටුවා වැස්සේ තෙමි තෙමී සිටියාහ.

ඒ වේලාවට රජ්ජුරුවන් වහන්සේත් තමන්වහන්සේගේ රාජකුමාරිකාවට රැකවල් පිණිස තමන්වහන්සේගේ යහන ගාවා කුරු ඇඳක් ලා වැදහෝනා හැටියේ සලස්වා රකිනාසේක. එකියන කුමාරිකා එදවස් එකියන රාජකුමාරයෝත් "අද එති" සිතා පියාණන් වහන්සේට කියන්නාහු "පියාණන් වහන්ස, මා අද නාන්ට උවමැනවැ"යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ "යහපත දුවණියෙනි, නාව"යි කිය දුවණියන් වඩාගෙන ගොස් සිව්මැදුරු කවුළුවෙන් පිටත සිටුවා එක් අතක් අල්වාගෙන "නාව"යි කීහ.

ඒ වේලෙහි එකියන කුමාරිකාත් රාජකුමාරයන්ගේ ඇඟ අල්වා රාජකුමාරයන් විසින් ඒ අත තිබූ ආභරණ එකියන ලද්දා වූ අතවැස්සා අත ලා ඒ අත රාජකුමාරිකාවෝ පියාණන් අතට දී තමන්ගේ අත් දෙකම ගලවාගෙන අනික් අත තුබූ ආභරණ ඔහු අනික් අත ලා තුමූ ගොසින් ඇතු පිටට නැගී ගියාහ.

රජ්ජුරුවෝත් අතවැස්සා වඩාගෙන "තමන් දුවනැ"යි සිතා වඩාගෙන ගොස් "ගෙයි ලා සැතපෙව"යි කියා තුමූ වැදහෙව නිදූහ. රජ්ජුරුවෝත් උදෑසන නැගී සිට එකියන පුරුෂයා දැක "මේ කිම්දැ?"යි විචාරා ඌ විසින් ඒ තත්වය කියන්නා රජ්ජුරුවෝ විස්ම ව කියන්නාහු "මුන් සේ වූ බාලදරුවන් පවා මා වැනි පියෙකු අත අල්වා සිටිය දී මාගේ අත උපායෙන් ගලවාගෙන ඇතු පිටට නැගී ගියාය. මූත් මෙසේ කල සෙස්සන් තමා කියනුම කිම්දැ"යි කියා "එසේ හෙයින් ස්ත්‍රීන් නම් රැකගත නොහැක්කේම"යි කියා තමන්ගේ දුවණියන්ට බොහෝ මඟුල්කොට බෑණනුවන්ට සරණපාවා දී තමන් යුවරජ තනතුරෙහි පිහිටු වූහ. එකියන යුවරජ්ජුරුවෝත් රජ්ජුරුවන්ගේ අයාමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ දැහැමින් සෙමෙන් රාජ්‍ය පාලනයකොට කම් වූ පරිද්දෙන් මිය පරලොව ගියහයි වදාරා මේ 'මුදුපානි ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි රජ ව උපන්නෙම් බුදු මම්ම ය"යි වදාළසේක.

262. චූලපලොභන (සංකප්ප) ජාතකය

තවද ලෝකනාථ වූ සර්වඥයන් වහනසේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබඳ සිත් ඇති භික්ෂු කෙනෙකුන් වහනසේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක්තරා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ ස්ත්‍රියක් කෙරේ පිළිබඳව හිඳිනා දැක සර්වඥයන් වහන්සේට දක්වන්නා "එම්බල මහණ, උත්තමයෝ පවා මේ පඤ්චකාමය නිසා මිනී මරා පෙරලා තපස් රැක්කෝ වේදැ"යි වදාරා ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජයය කරන සමයෙහි රජ්ජුරුවන්ට දරු කෙනෙක් නැත්තාහ. ඒ රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ අන්තඃපුරවාසීන්ට කියන්නාහු "දරුවන් ප්‍රාර්ථනා කරව"යි කීහ. එකියන අන්තඃපුරවාසී ඒ නියාවට දරුවන් පතා නැතක් කල් ගිය බෝධිසත්ත්වයෝ බඹලොවින් චුතව අවුත් රජ්ජුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳ ගත්හ.

දස එකඩමසකින් උපන්නාහ. උපන් දවස් නාවා පියා එක් කිරි මවක් අතට දුන්හ. ඒ කිරි මව අතට යන්නා වූ බෝධිසත්ත්වයෝ අඬන්ට වන්නාහ. එවිට අනිත් ගැහැණියක් අතට වැඩූහ. එවිට කුමාරයෝ අඬන්නට වන්හ. මේ නියායෙන් ගැහැණුන් අත වැඩූ වැඩූ සේ අඬන හෙයින් පිරිමින් අතට වැඩූහ. එවිට නාඬන්නාහ. එතැන් පටන් පිරිමින් විනා ගැහැණුන් වැඩූ කලම අඬනාහ. එසේ හෙයින් පිරිමි වඩනාහ. කිරි පොවන තැටියේ වත්කොට පොවන්නාහ. නැත්නම් මෑණියන් වහන්සේ තිරයෙන් පිට සිට තණපුඩුව මැත්කොට කිරි පොවන්නාහ. මේ නියායෙන් වැඩිවිය පැමිණි පසුත් ස්ත්‍රීන් නොදක්නාහ. එබැවින් රජ්ජුරුවෝත් වෙන මාලිගාවක් කරවා වෙනම සයනය කරන නියායෙන් සැලැස්සූහ.

ඒ කුමාරයන්ට වයස සොළොස් ඇවිරිදි පිරුණු කල රජ්ජුරුවෝ සිතන්නාහු "මාගේ ඇත්තේ එකම පුතණුවෝය. ඔහු වනාහී මා ඉක්බිති රාජ්‍යය කරන්ට උවමැනව, රාජ්‍යය කළ නම් ස්ත්‍රීන් සමග පඤ්චකාම විෂය අනුභව කරන්ට උවමැනව, එසේ හෙයින් මාගේ පුතණුවන් ස්ත්‍රීන් නොදකිනා හෙයින් රාජ්‍යය කරන්ට බැරිය. කරන්නේ කිම්දැ?"යි කියා වික්ෂේපව උන්සේක.

ඒ වේලාවට එක් ගී කීමෙහි දක්ෂ වූ ස්ත්‍රියක් රජ්ජුරුවන් කරා අවුත් කියන්නී "දේවයන් වහන්ස, වික්ෂේපව උන්නේ ඇයිදැ?"යි විචාරා "එම්බල, මාගේ පුතණුවන් අසනීසාත කුමාරයන් ස්ත්‍රීන් වසඟ නොවන හෙයින් වික්ෂේපව ඉදිමි"යි කීහ. එවිට ස්ත්‍රී "දේවයන් වහන්ස, මේ නිසා නුඹවහන්සේ වික්ෂේප වන්ට එපා"යි "මම ගී කියා වීණා ගා ලබ්බවා ගණිමි" සිතා ඒ ස්ත්‍රී කුමාරයන් ලඟ සිටි පුරුෂයන්ට කියන්නී "මා සෙට ගී කියා වීණා ගායනා කෙරෙමි, එවිට කුමාරයන් වහන්සේ කී දෙයක් ඇත්නම් මට කියව"යි කියන්නා "යහපතැ"යි ඒ පුරුෂයෝ ගිවිස්සාහ.

එකියන ස්ත්‍රීත් පසුව දවස් දුර සිට ගී කී නියාවට වීණා නාද කරන්ට වන. එක්ෂණයෙහි රාජකුමාරයාත් කන් දී අසාගෙන වැද හොත්තේය. කන් දී අසාගෙන වැදහොත් පවත් ඒ ස්ත්‍රී අසා දෙවන දවස් ලඟ සිට ගායනා කළේය. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ "එකියන ස්ත්‍රිය මාගේ ගෙට කැන්දා ගෙයි ඇතුලේ සිට ගී කියා වීණා නාද කරන්ට කියව"යි කීහ.

"යහපතැ"යි කියා ලඟට කැඳවා ඈ කී ගී අස අසා ඈ හා සමඟ ලෝකාස්වාද රතියෙහි යෙදී පඤ්චකාමයෙහි තත්පරව "පඤ්චකාම විෂය මා මිසක් අනික් කෙනෙකුන් අනුභව කරන්නෙ නම් කිම්දැ?"යි කඩුව කොපුවෙන් අයාගෙන වීථියට බැස මිනිසුන් පොළු ගසන්ට වන්හ. මේ නියායෙන් මිනිසුන් පොළු ගසාගෙන වීථියේ නික්මුණු නියාව රජ්ජුරුවන් අසා තමන්ගේ මිනිසුන් යවා ඒ කුමාරයන් අල්වා එකියන ස්ත්‍රීත් ඒ කුමාරයත් දෙන්නාම නුවරින් නෙරපූහ.

එකියන ස්ත්‍රීත් කුමාරයෝත් දෙන්නම හිමාලය වනයට ගොස් ඒකන්නකිම් සමුද්‍රය හා ඒකන්නකිම් ගඟක් ඇති එක් ස්ථානයක පන්සලක් කොට වාසය කරන්නාහ. එකියන ස්ත්‍රිය පන්සල ඉඳුවා බෝධිසත්ත්වයෝ පලාවල ගෙනවුත් දෙන්නාහ. ඒ ස්ත්‍රීන් පිසලාලා ඉන්නීය. මේ නියා දවස් අරන කල්හි මූද මැද්දේ දිවයිනක වසන්නා වූ තාපස කෙනෙක් පලාවල නිසා ආකාශයෙන් වනාන්තරයට යන්නා වූ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ගෙයි දුම් පෙණෙන්නා දැක ඒ ගෙය කරා බටහ.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝ පලාවල කඩා වනාන්තරයට ගියහ. ඒ වේලාවට ඒ තාපසයෝ ඒ පන්සලට බටහ. ඒ ස්ත්‍රී ඒ තාපසයන් පන්සලට වඩා වළඳවා ඉක්බිති "වඩිනේ යහපතැ"යි කියාත් රඳවා තමාගේ භාවනාව දක්වා තාපසයන් ලබ්බාගන උන් හා කැටිව ලොකාස්වාද රතියෙහි යෙදුනාහ. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයෝ පලාවල කඩාගෙන පන්සලට වන්නාහ. ඒ තාපසයෝ බෝධිසත්ත්වන් දැක පන්සලින් නික්ම සමුද්‍රය ලඟට ගොස් "ධ්‍යාන ඇතැයි ආකාශයට නැගෙමි"යි උත්සාහකොට සමුද්‍රයෙහි වැටී හුන. බෝධිසත්ත්වයෝත් මරන්ට කඩුව ඇරගෙන පස්සේ එහුබන්දා ගොස් තාපසයන් දැක "මේ තාපසයන් පළමු ඍර්ධි ඇති කෙනෙක් නියාවෙද? දැන් මුන්ගේ ඍර්ධි පිරිහුන, මුන්ට ඍර්ධි උපද වන්ට උවමැනවැ"යි සිතා කියන්නාහු "තාපසයෙනි, ස්ත්‍රීන් කෙරේ පිළිබඳ වීමෙන් ධ්‍යානයෙන් පිරිහුන, ස්ත්‍රීහු නම් සියල්ල දවන්නා වූ ලැව් ගින්නක් මෙන් අවැඩ කරන සුල්ලභ, ආශිවිෂයෙකු මෙන් දෂ්ට කරන සුල්ලභ, යම්සේ කඩුව ගෙන මරණට සිටි පුරුෂයෙකු හා සමඟ කරන්නා වූ කථාව යහපතට යෙයි, ස්ත්‍රීන් හා කරන කථාව වැඩකට නොසැලසෙ"යි කියා බෝධිසත්ත්වයන් කියන්නාහු බණ අසා තාපසයෝ සමුද්‍රයෙහි සිටම ධ්‍යාන උපදවා තමන් වසන්නා වූ දිවයිනට ගියාහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝත් "මෙසේ වූ භාරයන් හැර ධ්‍යාන උපදවා ආකාශයෙන් යෙමි" සිතා එකියන ස්ත්‍රීය ගෙන ගොස් මඟ සිටුවා "කැමති තෙනකට යව"යි කියා බෝධිසත්ත්වයෝ පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා මිය පරලොව ගියාහයි වදාරා මේ 'චුල්ල පලොභන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි අසනීසාත කුමාරයෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

263. මහපනාද ජාතකය

තවද අප්‍රතිනාථ වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ කෝටි ග්‍රමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි භද්දිය මහතෙර සාමීන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එකියන කෝටි ග්‍රාමයෙහි භද්දිය සිටාණන්ගේ භද්දිය නම් සිටුකුමාර කෙනෙක් ඇත්තාහ. උන් වාසය කරන්නා වූ තුන් සෘතුවට තුන් ප්‍රාසාදයෙක් ඇත. ඉන් එකී එකී ප්‍රාසාදයෙහි සාර සාරමස වාසය කරන්නාහ. ඌත් එක් ප්‍රාසාදයෙක වාසයකොට එක් ප්‍රසාදයකට නික්මෙණ වේලේ උන්ගේ ආශ්වර්‍ය්‍ය බලන්ට බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ මැසි පිට මැසි බැඳ සිට ආශ්වර්‍ය්‍ය බලන්නාහ.

මේ නියායෙන් වාසය කරන කල්හි එක් දවසක් කෝටි ග්‍රාමයෙහි මනුෂ්‍යයෝ “දනක් දෙන්ටය”යි බුදුන් ප්‍රධාන මහාසංඝයා පවරාගෙන මහත් වූ ශාලාවෙක වඩා හිඳුවා දන් දෙන්නාහ. ඒ වේලාවට එකියන භද්දිය කුමාර තමා ලත් ප්‍රාසාදය ඇර අනික් ප්‍රාසාදයකට යමින් සිටි කලට සර්‍වඥයන් වහන්සේ බොහෝ මනුෂ්‍යයන් පිරිවරා ධර්‍ම දේශනා කරමින් වැඩඋන් තෙනට තමාගේ පිරිවර හා සමඟ සර්‍වාලංකාරයෙන් සැරහී ගොස් සිටි පල සිට ම සියලු කෙලෙසුන් නසා රහත් වූහ.

සර්‍වඥයෝ භද්දිය සිටාණන්ට කියන්නාහු “තොපගේ පුතණුවෝ භද්දිය කුමාරයෝ රහත් වූහ. එසේ හෙයින් අද උන් පිරිනිවන් පාන්නක් හෝ මහණ වන්නක් හෝ උවමැනවැ”යි වදාළසේක. එවිට භද්දිය සිටාණෝ කියන්නෝ “මාගේ පුතණුවෝ මියන්නේ ඇයිද? මහණ වෙති”යි කීහ. “යහපතැ”යි කියා සර්‍වඥයෝ ඒ කුමාරයන් මහණ කරවා ගත්තාහ. එකියන භද්දිය ස්ථවිරයෝත් තමන්වහන්සේට පැමිණියා වූ නිවන් සැපත අනුභව කරනසේක් ධ්‍යාන භවනාදී වූ දෙය කොට සැප වූ ස්ථානයක උන්සේක.

ඒ වේලාවට බොහෝ භික්ෂූහු උන්වහන්සේ කරා ආසේක. උන්වහන්සේත් තමන්වහන්සේගේ ධ්‍යාන භාවනායෙන් උන් හෙයින් කවුරුන් වහන්සේ ආවත් නැඟී නොසිට උන්සේක.

එවිට බොහෝ පෘථග්ජන භික්‍ෂූන් වහන්සේ “ඇයි? භද්දිය ස්ථවිරයන් මහණ වූයේ නොබෝ දවසෙක, වැඩිමහළු වහන්දෑ දැක මහතෙර කෙනෙකුන් මෙන් ඉන්ට කාරණා කිම්දැ?”යි උද්ඝෝෂණය කළසේක.

සර්‍වඥයෝ එපවත් දැන ඒ වහන්දෑගේ සිතිවිල්ල සුද්ධ කරන පිණිස උපාසකවරුන්ට කියා “අපි මේ ගංගාවෙන් එගෙඩ යන්නා කැමැත්තෙම්හ”යි වදාළසේක. “යහපතැ”යි කියා නැව්, ඔරු, පාරු ඉදිකොට සර්‍වඥයන් වහන්සේ හා සංඝයා වහන්සේ වඩිනා නියායෙන් සැලැස්සූහ.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ භද්දිය තෙරුන් ලඟට කැඳවා “භද්දිය ස්ථවිරයෙනි, තොප මහාපනාද කාලයෙහි තොප විසූ පස්විසි යොදුන් දිග හා සත් යොදුන් පුළුල හා සත්රුවන් ප්‍රාසාදය කොයිදැ?”යි විචාළසේක. එවිට භද්දිය තෙරුන් වහන්සේ කියනසේක් “ස්වාමීනි, ඒ ප්‍රාසාදය මේ ගංගායෙහිය”යි වදාළසේක. ඒ අසා බොහෝ භික්‍ෂූන් වහන්සේ සිතනසේක් “මේ භද්දිය තෙරුන් කියන්නේ කිම්දැ?”යි සිතූසේක.

එපවත් සර්‍වඥයෝ දැන “භද්දිය ස්ථවිරයෙනි, තොපගේ සබ්‍රම්සරුන්ගේ සාංකාවන් දුරු කරව”යි වදාළසේක. එවිට භද්දිය තෙරුන්වහන්සේ “යහපතැ”යි කියා තමන්වහන්සේ පළමු සිටි ප්‍රාසාදයෙහි කෙවින්න මාපටඟිල්ලෙන් ඔසවාගෙන ප්‍රාසාදය උඩ ඔසවා ගත්සේක. ඒ වේලේ බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ “ප්‍රාසාදය ගව්වක් එස වන, දෙගව්වක් එස විනැ”යි යනාදීන් කියා බල බලා සිටියාහ.

එවිට මහාපනාද කාලයෙහි නෑයෝ එකියන මාලිගාව කෙරේ ගත් ලෝභයෙන් එහිම මස්කැසුප් ව උපන්නාහ. ඒ උපන්නා වූ බන්ධූහු ප්‍රාසාදය උඩට ඔසවත් ම පෙරලි පෙරලී දියෙහි ම වැටෙන්නාවුන් බලා සර්‍වඥයන් වහන්සේ “භද්දිය ස්ථවිරයෙනි, තොපගේ පූර්‍වයෙහි නෑයෝ බොහෝ ව්‍යසනයනට පැමිණෙති”යි වදාරා “ප්රාසාදය හරුව”යි වදාළසේක. “යහපතැ”යි කියා

භද්දිය තෙරුන්වහන්සේ මාලිගාව අළසේක. මාලිගාව පළමු තුබූ ස්ථානයෙහිම පිහිටුවාහ. සර්වඥයෝත් එකියන ගංගාවෙන් එගොඩව පණවනලද බුද්ධාසනයෙහි වැඩ උන්සේක.

එවිට බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේ "මේ භද්දිය තෙරුන්වහන්සේ මහාපනාද කාලයෙහි මෙහි විසූ කාරණය ශ්‍රී බුද්ධියට මිසක් අපට නොදැනෙයි, එහි පිළිවෙළ කථාව දක්වා වදාළොත් යහපතැ"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

මෙහි ජාතක කථාව පකිණ්ණක නිපාතයෙහි සුරුචි ජාතකයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙණෙන්නේය. මෙහි වනාහි යටගිය දවස වේදේහ රට මියළු නුවර සුරුචි නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් වූහ. ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ සුරුචි කුමාරයෙක් වූය. සුරුචි නම් රජ්ජුරුවන්ට මහාපනාද නම් රාජකුමාරයෙක් ඇති වූය.

ඒ කුමාරයන්ට ශක්‍රයන් විසින් මවනලද පස්විසි යොදුන් මාලිගාවෙහි වාසයකොට දෙව්ලොව ගියෝය. "ඔහුගේ ආයාමෙන් මාලිගාව දියෙහි තිබුයේය"යි වදාරා බුදුව වැඩ හිඳ වදාරනසේක් "මහාපනාද නම් රජ්ජුරුවන්ගේ පස්විසි යොදුන් සියක් මාල් ඇති නගනලද ධජයෙන් අලංකෘත වූ ඉන්ද්‍රනීල මාණික්‍යමය වූ දොර ලී දොරබායෙන් යුක්තව සැටදහසක් නාටකයන් විසින් දක්වනලද ආතත, විතත, විතතාතය, ඝනය, සුසිරය යන පඤ්චාංගික තූර්‍ය්‍ය නාදයෙන් ඒකානාද වූ අලංකෘත වූ මාලිගාවෙහි චක්‍රවර්තී රජ කෙනෙකුමෙන් රාජ්‍යයකොට පරලොව ගියහ"යි වදාරා මේ ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි මහාපනාද රජ්ජුරුවෝ නම් භද්දිය ස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි ශක්‍රව උපන්නේ නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

264. කුරඟ්ග (කුරජ්ජ) ජාතකය

තවද ලෝකස්වාමී වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වීර්‍ය්‍ය අඩු භික්ෂූන් කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක්තරා වීර්‍ය්‍ය අඩු නමක් සර්වඥයන් වහන්සේට දක්වන්නා "මහණ, මේ නියා සැපතෙහි සිට වීර්‍ය්‍ය වඩතොත් විනා අඩු වෙන්ට කාරණා කිම්ද? පෙර උත්තමයෝ පවා තනිව සිටත් වීර්‍ය්‍ය කළෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසෙක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ වනයක් සමීපයෙහි ගමෙක සේවායන් පන්සියයක් ඇරගෙන යන එන්නා වූ මනුෂ්‍යයන් ඒ වනයෙන් ඈත ලා ඉන් ලත් දෙයක් ඇරගෙන ජීවත් වන්නාහ.

එසමයෙහි පන්සියයක් ගැල් ඇරගෙන සාත්තුනායක ව්‍යාපාරයෙක් එකියන බෝධිසත්ත්වයන් වසන්නා වූ ස්ථානයට ආය. බෝධිසත්ත්වයෝත් ඔහු දුන් කුලී ඇරගෙන "මොවුන් මා විසින් ගලවා හරින්ට උවමැනවැ"යි සිතා තමන්ගේ සේවා පන්සියයක් ඇරගෙන ඒ ගැළුත් පදවාගෙන වනාන්තරයට නික්මුණාහ.

ඒ වනාන්තරය මධ්‍යයෙහි සොරුන් පන්සියයක් ඒ ගැල් කොල්ල කන්ට ආහ. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයන් හා කැටිව ආ සේවායන් පන්සියය භයින් සැඟවී ගියාහ. එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ තනිව සිට ඇත මැත පැන භය ගන්වා සතුරන් එලවා ගැල් පන්සියය ගලවා වනාන්තරයෙන් එතර කළහ. එවිට ගැල් සාත්තුනායකයා බෝධිසත්ත්වයන් රසමසවුළෙන් යුක්ත වූ ආහාරය කවා කියන්නේ "ආයුධ සන්නද්ධ සොරුන් දැක තොපට භයෙක් වත් තැතිගැන්මක් වත් නුවෙව් වේදැ?"යි කියා විචාළාහ.

"එසේය, පඤ්චායුධ සන්නද්ධව ආ සොරුන් දැක භයක් වත් තැතිගැන්මක් වත් නැත, උන් දැක මට මහා සන්තෝෂ උපන, තොප හැම කළා වූ උපකාරය සිතා සතුරන් බිඳීම යන සිතින්

නිර්භීතව සිට සතුරන් සැදීමි'' වදාරා 'කුරග්ග ජාතකය' නිමවා වදාළසේක. බණ අවසානයෙහිදී වීර්යය අඩු භික්ෂු වීර්යය වඩා රහත් වූහයි වදාරා ''එසමයෙහි එකියන වෙළඳුන් ගැළ වූ පුරුෂයා නම් බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක.

265. වාත සෛන්ධව (වාතග්ග සින්ධව) ජාතකය

තවද ඒකස්වාමී වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක්තරා රූපශ්‍රීයෙන් යුක්ත වූ ස්ත්‍රියක් තමන්ගේ රූපශ්‍රීයෙන් පුරුෂයෙකු දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව ඒ නිසා සෝකාග්නියෙන් තැවි තැවී තමාගේ ඇඳ වැලඳ සිපගෙන නොකා නොබී වැදහොත්තීය. ඒ දැන උන්ගේ යෙහෙළියෝද පරිවාර ස්ත්‍රීහුද ළඟට අවුත් ''ඇයි තොපට කුමන ආයාසයෙක්දැ?''යි දෙතුන් ඇවරක් විචාරන්නා එපවත් කී කල්හි එවිට එකියන ගැහැණු ''අපට ඒ භාරය, තොපි සෝක නොගනුව''යි කියා එකියන පුරුෂයා සමීපයට ගොස් එපවත් කිවුය.

ඒ පුරුෂයාත් කීප වරක් කියන තුරු නොගිවිස පසුව ''යහපතැ''යි ''අසවල් දා එමි'' කියා යවූහ.

ඒ ගැහැණුන් ගොසින් එපවත් සෝකයෙන් උන් ස්ත්‍රියට කියා ''තෝ වික්ෂේප නොව, අසවල් දා එති'' කීහ. ''යහපතැ''යි කියා ඒ ස්ත්‍රීත් ඒ නියාවට තමාගේ ගෙයත් සරහා තොමෝත් සැරහීගන යහනාවේ වැදහොත්තීය. ඒ වේලාවට එ පුරුෂයාත් ඒ ගෙට අවුත් ඇඳ පාර්ශවයක ඉඳ ස්ත්‍රීයගේ අත අල්වන්ට වන. ස්ත්‍රී සිතන්නී ''ස්ත්‍රීන් නම් පළමුකොට පුරුෂයා අත ඇල්ළුවිට ලැගී නම් නිස්සාර යයි සිතති. එසේ හෙයින් පළමුකොට මා නොකමැත්තාමෙන් අහවා දෙවනු ආ දවසක අවකාස දෙමි'' සිතා අත ගසා දමාපුවාහ. ඒ පුරුෂයාත් ලජ්ජාව, එතනින් පලා ගියේය. ඒ ස්ත්‍රිය ළඟට ගැහැණු අවුත් ''ඇයි, තී ළඟට ආ පුරුෂයාට තොපි කෙළේ කිම්දැ?''යි විචාරන්නා ''ස්ත්‍රීන් නම් පළමුකොට ලැගී නම් නපුරැයි සිතා නොලැගුනෙමි'' කීහ.

ඒ අසා ගැහැණු කියන්නාහු ''අප බොහෝ උත්සාහයයෙන් ඒ පුරුෂයා මෙතනට ගෙනායේය. තොපි උන්ට ප්‍රිය වූ බසක් විචරකුත් නොකියා යවූහ. උන් යවාපුයේ විපාක දන්නවාදැ?''යි කියා කීහ. එකියන පුරුෂයාත් ලජ්ජාවෙන් එකියන ස්ත්‍රියගේ මුහුණත් නොබැළුයේය. ඒ ස්ත්‍රීත් නිසායයි සෝකයෙන් වියලි වියලී මළේය. එකියන පුරුෂයාත් ''ඒ ස්ත්‍රිය මළේ මා නිසාය''යි දන්නේය. ස්ත්‍රිය මළ පසු මල් සුවඳ ආදී වූ දෙය ඇරගෙන සර්වඥයන් කරා ගොස් පූජාකොට සිටියේය.

සර්වඥයෝත් ''ඇයි උපාසකය, මෙතෙක් දවස් නොආයේ කිම්දැ?''යි විචාරන්නා උපාසකයා විසින් එපවත් නොවළහා දැන්වීය. සර්වඥයෝ ඒ අසා ''පළමුත් ස්ත්‍රී උත්තමයන් පවා තොමෝ ම කැඳවා රවටා යවූවාය''යි වදරා ''කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ වාත සෛන්ධව නම් අශ්ව ව ඉපද බරණැස් රජ්ජුරුවන්ට මඟුල් අශ්ව වාහන ව සිටිනාහ.

එක් දවසක් බෝධිසත්ත්වයන් ඇරගෙන නාවන්ට ගොස් නාවාපියා ඇරගෙන එන්නා වූ බෝධිසත්ත්වයන් දුටු කුන්තාලි නම් කොටළු ධේනුවක් තෘෂ්ණාව වැටී සෝකයෙන් තණ පැන් නොකා නොබී වාසය කරන්නීය.

ඒකියන කොටළු ධේනුවගේ පුතෙක් තමාගේ මව අතින් ''ඇයි, ශෝකව තණ පැන් නොකා නොබී ඉන්ට කාරණා කිම්දැ?''යි විචාරන්නා එපවත් කීප විටක් විචාරන්නා ඒ කාරණා පුතාට කිව.

ඒ පුත් "යහපත අශ්වයාට කියාලා ලබ්බන්ට මට භාරය"යි කියා අශ්වයා නාවන්ට වැවට ගෙනා වේලේ ඒ කොටළුවා අශ්වයා ළඟට අවුත් "පියාණන් වහන්ස, මාගේ මව් වූ කොටළු දෙන් නුඹවහන්සේ කෙරෙහි තෘෂ්ණාව වැටී මියන්ට ඉදිති. එසේ හෙයින් උන්ගේ ජීවිත දානය දුන මැනවැ"යි කීහ.

එවිට එකියන අශ්වයාත් "මාගේ අස්සලයා මෙතන සිටිනා හෙයින් බැරිය, අස්සලයා මා නාවාපියා පිටියේ තණ කන්ට හරනේය. ඒ වේලාවට තොපගේ මව කැඳවාගෙන එව"යි කීහ.

එකියන කොටළුවාත් ඒ නියාවට තමාගේ මව කැන්දාගෙන අවුත් එලියේ සිටුවා තෙමේ බැද්දේ සැඟවී සිටියේය.

අස්සලයා බෝධිසත්ත්වයන් නාවා පිටියට අළහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් ඒ කියන කොටළු දෙන් සමීපයට අවුත් පිට මූණ තිබා චුම්ඹනයකොට සිටියේය.

ඒ වේලාවට කොටළු දෙන් සිතන්නී "ස්ත්‍රීහු නම් පුරුෂයන් ආ වේලේ පළමුකොට ලැගී නම් යහපත් නොවෙයි, එසේ කල නොතකති" සිතා "තමා නොකමැති සැටියේ අඟවන්ට උවමැනව"යි සිතා පලා ගියහ. ඒ කියන කොටළු ධේනුවගේ පුතාත් තමාගේ මව් ළඟට අවුත් කියන්නේ "මෙතෙක් දා වික්ෂේපව උන් නිසා මාගේ පියාණන් නුඹවහන්සේ සමීපයට ලන් වූ කල්හි ඇයි නොලැග්ගෙන්ට කාරණා කුමක් නිසාදැ?"යි විචාළේය. එවිට කොටළු ධේනුව කියන්නී "පුත, ස්ත්‍රීහු නම් පළමුකොට නොලැගෙති. පසුව ලැග්ග යුතුය. ඒ නිසා පලා ආමි" කීහ.

ඒ අර්ථය දක්වන සර්වඥයන් වහන්සේ "යම් ස්ත්‍රියක් ළඟට ප්‍රාප්ත වූ පුරුෂයාට අවකාශ නොදෙත් නම් වාත සෛන්ධව නම් අශ්වයාට ආලය ඇතිව පළමුකොට තදකම් පෑ එකියන අශ්වයා වික්ෂේපකර වූ කුන්තාලි නම් කොටළු ධේනුව වැනිය"යි වදාරා මේ වාත සෛන්ධව ජාතකය නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි කොටළු දෙන් නම් මේ ස්ත්‍රියය. අශ්ව ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

266. කර්කටක (කක්කට) ජාතකය

තවද මාගේ ස්වාමිදරු වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා ස්ත්‍රියක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් කෙළෙඹි පුත්‍රයෙකු හා උන්ගේ භාර්‍ය්‍යාවන් හා දෙන්නා සැවැත් නුවරට එන්නාහු අතරමඟ සොරුන් ඇති ස්ථානයට පැමිණියාහු ඒ වනාන්තරයේ වසන්නා වූ සොරදෙටුවා එකියන ස්ත්‍රියගේ විශිෂ්ඨ වූ රූපය දැක ඇ කෙරෙහි පිළිබඳ සිතින් "මෙකියන පුරුෂයා මරා මෙකියන ස්ත්‍රිය ඇරගණිමි"යි සිතා පුරුෂයා මරන්ට කොපුවෙන් කඩුව අයාගත. එවිට ස්ත්‍රිය පතිව්‍රතා ධර්මය රැක තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා දේවතාස්ථානයෙහි තබා වාසය කරන හෙයින් සොරදෙටුවා පය ගෙන අඬා "මා නිසා වේද? මාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා මරන්ට සිතන්නේ, මාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා රැකගත නුහුනුවත් මාගේ ප්‍රාණය සිරිඟි කා වුවත්, ස්වාසය රඳවා වුවත් නසා ගණිමි" කීහ.

එවිට එකියන සොරා ඒ දෙමහල්ලන් නොමරා අළහ. ඒ දෙමහල්ලොත් සැවැත් නුවරට එන්නාහු "ජේතවනාරාමයට අවුත් සර්වඥයන් දැක යම්හ"යි සිතා ජේතවනාරාමයට අවුත් සර්වඥයන් දැක සිටියාහ.

සර්වඥයෝත් "කෙළෙඹි පුත්‍රය, මඟ සැපසේ පලා ආවාදැ?"යි විචාරා වදාරන්නා "ස්වාමීනි, අපට කුමන සැපයෙක් ඇද්ද? අතරමඟ දී සොරුන් අප අල්වාගත් ගමනේ මාගේ ස්ත්‍රීය නිසා ජීවිතය ලදුයේය"යි දැන්වීය.

සර්වඥයෝ වදාරනසේක් "පෙරත් මේ ස්ත්‍රී නුවණැත්තන්ගේ ජීවිතය රැක දුන්නේය"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි එක් විලෙක මහත් වූ කලවිටක් සා මහත ඇති රන්වන් කකුළුවෙක් ඇත. එකියන කකුළුවා වසන්නා වූ විලද එකියන කකුළුවාගේ නමින් නම් විය. එකියන කකුළුවාගේ විල සමීපයෙහි ඇත් රජ්ජුරු කෙනෙක් නිබඳව ඇත්මුලක් ගෙන වාසය කරන්නාහ.

ඒ ඇත්මුල විලට බැස පොකුරු මී, නෙලුම්දැලි කන්ට බට වේලාවට ඒ විල වසන්නා වූ කකුළුවා එක් ඇතෙකුගේ කකුල ඩැගෙන ගොස් කන්නේය. මේ නියායෙන් ඇතුන්ට බොහෝ ගැහැට කරන හෙයින් ඇත්තු ඒ විලට නොබසිනාහ.

එසමයෙහි ඒ විල සමීපයෙහි වාසය කරන්නා වූ ඇත් රජ්ජුරුවන්ගේ ඇතිනීගේ බඩ බෝධිසත්ත්‍වයෝ පිළිසිඳ ගත්හ. එකියන ඇතින්නීත් තමාගේ දරු ගර්භය රකිනා නිසා ඔබ්බකට ගොස් බෝධිසත්ත්‍වයන් වැදූහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ වැඩිවිය පැමිණ අඤ්ජන කූටයක් සේ මහත් වූ ශරීරයක් ඇතිව ඇතින්නක් තමන්ට පාදපරිචාරිකා කොට සලස්වාගෙන බෝධිසත්ත්‍වයෝ තමන්ගේ මෑණියනුත් ඇතින්නත් ඇරගෙන පියාණන් දකින්ට ඒ විල සමීපයට අවුත් පියාණන් දැක ඒ විලට බට ඇතුන් කකුළුවෙකු විසින් අල්වා කන නියාව අසා බෝධිසත්ත්‍වයෝ තමන්ගේ පියාණන්ට කියන්නාහු ''පියාණන් වහන්ස, මේ කකුළුවා මරන්ට මට භාරය''යි කියන්නා බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ පියාණෝත් කියන්නාහු ''පුත, ඒ කකුළුවා බොහෝ ඇතුන් කා මරා පීය. එසේ හෙයින් තොපි ඒ විලට නොයව''යි කීහ.

ඒ මාන කියව කියවාත් ''මා විලට යන්ට උවමැනවැ''යි කියා බොහෝ ඇතුන් පිරිවරා එකියන විල සමීපයට ගොස් ඇතුන්ගෙන් විචාරන්නේ ''මේ විල වසන කකුළුවා ඇතුන් අල්වන්නේ විලට බසිනා වේලේද? ගොදුරු කන වේලේද? විලින් ගොඩ නගින වේලේදැ?''යි විචාළෝය. එකියන ඇත්තු කියන්නෝ ''දියට බැස ගොදුරු කා ගොඩ නගින වේලේ ඇමට පස්සේ එන ඇතා පය අල්වන්නේය''යි කීහ.

එබස් අසා බෝධිසත්ත්‍වයෝ ''යහපතැ''යි කියා ඇතුමුල හා ඇතින්න පිරිවරා දියට බැස ගොදුරු කා ගොඩ නගින වේලේ බෝධිසත්ත්‍වයෝ හැම ඇතුන් පළමුකොට එවා තමන්වහන්සේ පස්සේ එමින් සිටි කලට එකියන කකුළුවත් ලෝකරුවකු අඬුවකින් දිලිහී ගිය යවටක් අල්වන්නාක් මෙන් ඇතුගේ පය අඬුවෙන් අල්වාගෙන තමාගේ වාසස්ථානයට අදින්ට වන් කල්හි බෝධිසත්ත්‍වයෝත් තමන් සිටි තැනින් පා ඇද යා නොහී මරණ භයින් භයපත් ව මහත්කොට මරණ ප්‍රතිරාවයෙන් ඇඬූහ. ඒ අඬ ඇසූ බොහෝ ඇත්තු තමන් කෙරේ භයින් කුඤ්ච නාදකොට ඉල්ලති මුත්‍ර වත්කොට ඒ ඒ අත දිවූහ.

බෝධිසත්ත්‍වයන්ට බිරින්ද වන ඇතින්නීත් කාට වූ භයක්වත් නොදැන දිවන්ට වන. බෝධිසත්ත්‍වයෝ තමන් ඇර නික්මුණු ඇතින්නට කියන්නාහු ''පින්වත් වූ මා කෙරෙහි ප්‍රිය වූ ඇතින්න, අඬු ඇත්තා වූ උස්ව විසාරදව තිබෙන්නා වූ ඇස් ඇති මේ විල වසන්නා වූ කකුළුවෙක් මාගේ පස්ස පය ඩැගත. එසේ හෙයින් තී විසින් මා ඇරපියා යන්නේ ඇයිදැ?''යි කීහ.

එබස් අසා එකියන ඇතින්නියෝ ''නොබව මැනව, නුඹවහන්සේ ඇර මම කොයි යෙම්ද? ඉදින් මේ දසදහසක් යොදුන් දඹදිව මට ලැබෙන මුත් නුඹවහන්සේ ඇර කොයි යෙම්දැ?යි කියා ළඟට අවුත් සිතන්නී ''කකුළුවාට යාඥාකොට ගලවා ගන්ට උවමැනවැ''යි සිතා කියන්නාහු ''රන්වන් පැයක් ඇති ඉතා මහත් වූ කකුළුවන්ට නායක වූ කර්කටක රාජය, නුඹට අයදිමි. මාගේ ස්වාමිපුත්‍ර වූ හස්තිරාජයා ඇරව''යි කියා යාඥා කළහ.

එකියන කකුළුවා ස්ත්‍රීයගේ යාඥා අසා ''නාරින්ට කාරණා නොවෙයි'' සිතා තමන්ට වන්නා වූ හානිය නොදැන අළුයේය. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් තමන්ගේ පය ගෙන කකුළුවාගේ පිට පය තබා මැණ්ඩහ. ඒ වේලෙහිම කකළුවාගේ ප්‍රාණය පලා ගියේය. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් සතුටු ව කුඤ්ච

නාද කළහ. ඒ කුඤ්ච නාදය ඇසූ ඇත්තු පෙරලා දියට අවුත් කකුළුවා ඇද ගොඩ ලාගෙන සුණුවිසුණුකොට මඩවාපූහ.

ඒ කකුළුවාගේ නළ දෙක වනාහි දියෙහි තිබුවාහ. ගංගා නම් ගඟත් එකියන කකුළුවා වසන්නා වූ විලත් සමීපහෙයින් වතුර ආ කල ගඟින් ඒ විලට හා විලින් ගඟට හා පැන් වදිනා හෙයින් වතුරෙන් ගොසින් ඒ නළ දෙක දියෙහි වැටී ගංගා නම් ගඟට වැටී ඉන් එක් නළයෙක් දියෙන් ගොසින් මුදට වැටින. ඒ වනාහි අසුරයෝ දැක තමන්ට උත්සවයට මිහිඟු බෙරයක් කොට සලස්වා ගත්තාහ. ශක්‍රයෝත් අසුරයන් පැරද යන ගමනේ දමාපුවා වූ මිහිඟු බෙරය දැක ශක්‍රයෝත් තමන්ගේ උත්සවයට ගසන්ට සලසා ගත්හ.

එක් නළයෙක් වනාහි දසබෑ රජ්ජුරුවන් ලෝ දැල් එලනා ගංගාවේ ආ කල ලෝ දැලේ බඳුනා ඇරගෙන තමන්ගේ උත්සවයට ගසන්ට මිහිඟු බෙරයක් කොට සලස්වා ගත්තාහයි වදාරා මේ ‘කර්කටක ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි එකියන ඇතිනී නම් මේ කියන ස්ත්‍රීයය. එසමයෙහි ඇත් රජ ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි දක්වා වදාළසේක.

267. ආරාම දූසක ජාතකය

තවද මාගේ ගුරු වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ දක්‍ෂිණාපථයෙහි උයන්ගොව්වෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවාසය කොට වස් අන්තයේ දක්‍ෂිණ ජනපදයට වැඩිසේක.

දක්‍ෂිණා ජනපදයෙහි එක්තරා උපාසකයෙක් සතරපසයෙන් සර්‍වඥයන් පවරා දන් දී උයන පිළිගැන්වීය. පිළිගන්වා “මේ උයනේ ඒ ඒ තැන වඩිනේ යහපතැ”යි කීය. එවිට භික්‍ෂූන් වහන්සේ උයන්ගොව්වා අත අල්වාගෙන ඒ ඒ තැන ඇවිදිනාසේක. එක් සිස් වූ ප්‍රදේශයක් දැක “මේ ස්ථානයේ මෙසේ වූයේ ඇයිදැ?”යි විචාරා “බලා උයන්ගොව්වෙකු විසින් මුල් බට නියාවට බල බලා පැන් වත්කරන්ට උවමැනවයි ගස්පැල උදුර උදුරා පැන් වත් කළේය. එසේ හෙයින් මේ ප්‍රදේශය මේ නියාවට වීය”යි කීහ. ඒ කථාව සංඝයා වහනසේ සර්‍වඥයන්ට දැන් වූසේක. සර්‍වඥයෝ “එකියන උද්‍යානපාලයා පෙරත් උයන් නැසුවෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ උයන රකිනා උයන්ගොව්වා එතනට අවුත් නුවර උත්සවයක් විසින් තෙමේත් උත්සවයට යනු කැමතිව උයන ඉඳිනා වඳුරන්ට කියන්නේ “තොප ඇමටත් මේ උයන නිසා බොහෝ ලාභය, එසේ විසින් මම නුවර උත්සව කෙළපියා එනදැතුරෙන් උයනේ පැලැටිගස් වලට පැන් වත්කරව”යි කීහ. එකියන වඳුරෝ “යහපතැ”යි ගිවිස උයන්ගොව් විසින් දෙනලද රැන් හා දඬුකල ඇරගෙන ලිඳින් පැන් උකා පැලැටිගස් වලට පැන් වත්කරන්නාහ. මේ නියායෙන් පැන් වත්කරන කලට එකියන වඳුරන්ට නායක වූ වඳුරා එතනට අවුත් “මේ නියායෙන් පැන් වත්කරන කලට පැනට හානි වෙයි, ඒ නියායෙන් මුල් බොහෝකොට බට ගසට බොහෝකොට පැන් වත්කරන්ට උවමැනවයි, මඳකොට බට ගසට මඳකොට පැන් උවමැනවයි ගස් උදුරා බල බලා පැන් වත්කරන්නා පැනට හානි නොවෙයි, මේ නියාවට බල බලා පැන් වත්කරන්නා යහපතැ”යි කීය. එකියන වඳුරෝත් “මුන් කීයේ ඇත්තම”යි ගිවිස සමහර පැල උදුරා බලා සමහර පැල ඉඳුවා සමහරට පැන් වත්කොට යන්නාහ.

මේ නියායෙන් දවස් අරණ කලට නුවණැති බ්‍රාහ්මණයෙක් එතනට අවුත් වඳුරන් කරන්නා වූ ක්‍රියාව දැක කියන්නේ “තොපි ඇම මේ නියායෙන් පැල උදුරා පැන් වත්කරන කල ගස් නොමියේද? මේ උපාය තොපි ඇමට කිවෝ කවුරුදැ?”යි කීහ. එවිට වඳුරෝ කියන්නාහු “අපගේ

අධිපති වානරයන් කීවාට කරම්හ''යි කිවුහ. බෝධිසත්ත්වයෝ ''තොපගේ යූථපතියාණන්ගේ නුවණ මෙසේ කල තොප ඇමගේ නුවණ තමාම කියනුම කිම්දැ''යි කියා කීහ. ඒ අසා එකියන වඳුරෝ කියන්නාහු ''බමුණානන් වහන්සේ කියන්නේ කිම්ද? අප කළේ නුවණ නැතිව කළ දෙයක් නොවෙයි. ගස්කොල නම් ප්‍රමාණය දැන පැන් වත් කළමනා වේදැයි සිතා ඒ නියාවට පැන් වත්කළම්මැ''යි කීහ. ''බමුණානන් වහන්ස, අපට නින්දා කරන්නේ ඇයිදැ?''යි කියා කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු ''තොප හා තොපගේ වඳුරු මුලට මා කියන්නේ කිම්දැ?යි තොප ලවා පැන් වත්කර වන්නා වූ උන්ම නායක වූ රජ්ජුරුවන් වහන්සේටය, මා නින්දා කරන්නේය''යි කීහයි වදාරා මේ 'ආරාම දූසක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

එකියන උයන් නැසූ වඳුරා නම් මෙකියන උයන්ගොව්වාය, ඒ කාරණය ප්‍රත්‍යක්ෂව කීවා වූ බ්‍රාහ්මණයා නම් තිලෝගුරු සම්‍යක් සම්බුදුරජ වූ මම්ම වේදැ''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

268. සුජාත ජාතකය

තවද මාගේ මව් වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සුමනා නම් සිටුදුවණියන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

ධනංජය සිටාණන්ගේ දූ වූ විශාඛා මහ උපාසිකාවන්ගේ නන් වූ සුජාතා නම් සිටුදියණියන් අනේපිඩු මහසිටාණන්ගේ පුතණුවන්ට විවාහ මඟුල්කොට ගෙනාහ. එකියන සුජාතාවෝත් ගෙට ආවක් පටන් ගෙයි වහල් හා කැටිවත් ස්වාමිපුත්‍රයා කැටිවත් අඬදබර කරන්නාහ. මේ නියායෙන් දවස් අරණා සමයෙහි සර්වඥයෝත් එක් දවසක් අනේපිඩු මහසිටාණන්ගේ ගෙට වළඳන්ට වැඩිසේක. අනේපිඩු මහසිටාණෝත් සර්වඥයන් දන් වළඳමින් සිටි කලට එකියන සුජාතාවෝ ගෙයි වහල් හා කැටිව දබර කරන්ට වන්හ.

සර්වඥයෝ දබර කරන අඬ අසා ''මේ කිමෙක්දැ?යි සිටාණෙනි'' වදාළසේකි. ''ස්වාමීනි, මාගේ ගෙයි කළහකාරීය දන්නා ලෙහෙළියක් ඇත. ඕ තොමෝ තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා කැටිවත් ගෙයි වහල් හා කැටිවත් කළහා කෙරෙයි, ඈ දබර කරන අඬය ස්වාමීන'' කිහ. එබස් අසා සර්වඥහන් වහන්සේ සුජාතාවන් ළඟට කැඳවා ''සුජාතාවනි, තී විසින් තොපගේ ස්වාමිපුත්‍රයාට වධ කරන්නා මෙනි. පින්වත් සුජාතාවනි, ස්වාමිපුත්‍රයෙකුට අඹුවෝ සත් දෙනෙක් ඇත්තාහ. ඉන් තෝ කුමන අඹුදැ?''යි විචාරා වදාළහ.

එවිට සුජාතාවෝ කියන්නෝ ''ස්වාමීනි, මම නොදනිමි'' කීහ. එවිට සර්වඥයෝ කියන්නාහු ''යම් ස්ත්‍රියක් තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයාට නැදි මයිලන්ට හා ගෙයි දාසි දාසයන්ට දස විට බැණ දොඩා වාසය කෙරේ නම් ඒ ස්ත්‍රිය **වධක භාර්‍ය්‍යා** නම් වෙයි.

යම් ස්ත්‍රියක් ස්වාමිපුත්‍රයා ඉපද වූ සම්පත් අනියමින් තම සිත් සැටියේ වියදම් කෙරේ නම් ඒ **ස්ත්‍රී චෞර භාර්‍ය්‍යා** නම් වෙයි.

යම් ස්ත්‍රියක් ස්වාමිපුත්‍රයා නියාවට තොමෝ වැඩිතරම් සිට ස්වාමිපුත්‍රයා කීවා නොඅසා තොමෝ වාසය කෙරේ නම් ඒ ස්ත්‍රිය **අරිය භාර්‍ය්‍යා** නම් වෙයි.

යම් ස්ත්‍රියක් තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයාගේ අන්නපානාදී වූ දෙය දැන වැදූ මවක් යම්සේ තමාගේ පුත්‍රයකුට කැව්ලි පෙව්ලි ආදියෙන් ඉඳුරා පිරිමසාද? ඒ නියාවට වාසය කරන ස්ත්‍රී **මාතෘ භාර්‍ය්‍යා** නම් වෙයි.

යම් ස්ත්‍රියක් තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයාට යම්සේ භය ලජ්ජා ඇතිව, නැගණි බුණණි කෙනෙකුන් මෙන් වාසය කෙරේ නම් ඒ ස්ත්‍රී **භගිනි භාර්‍ය්‍යා** නම් වේ.

යම් ස්ත්‍රියක් තම ස්වාමිපුත්‍රයාගේ ධන ධාන්‍ය රකිමින්, වර්ධනය කෙරෙමින්, නැදි මයිලන් උවටැන් කරමින්, ස්වාමියාගේ කර්මාන්ත වෘද්ධි කෙරෙමින් වාසය කෙරේ නම් ඒ ස්ත්‍රි **සඛී භාර්‍යයා** නම් වේ.

යම් ස්ත්‍රියක් තමාගේ ස්වාමිපුත්‍රයා තමා මරතත්, බණිතත්, දොඩතත් ඒ ඉවසා වාසය කෙරේද? ඒ ස්ත්‍රිය **දාසි භාර්‍යයා** නම් වෙයි'' යනාදීන් අඹුවන් සත්දෙනාගේ කථාව සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරන්නා එකියන ගාථා සත අවසානයෙහි දී එකියන සුජාතාවෝ දාසක් නයින් ප්‍රතිමණ්ඩිත වූ සෝවාන් ඵලයෙහි පිහිටියාය.

එවිට සර්වඥයෝ වදාරනසේක් ''එම්බල සුජාතාව, පුරුෂයන්ට යම් ස්ත්‍රියක් **වධක භාර්‍යයාව, චෞර භාර්‍යයාව, ආර්‍ය භාර්‍යයාව** වාසය කළා නම් නරකාදිවල ඉපිද බොහෝ දුක් විඳිනාහ.

යම් ස්ත්‍රියක් **මාතෘ භාර්‍යයාව, භගිනි භාර්‍යයාව, සඛී භාර්‍යයාව, දාසි භාර්‍යයාව** වාසය කෙරේ නම් ඔහු වනාහී දිව්‍යලෝකයෙහි සම්පත් විඳිනාහ. තෙපි වනාහි මෙකියන උතුම් භාර්‍යයාවන් සතරදෙනාගෙන් කොයි භාර්‍යයාවන්ගේ ගුණයෙන් වාසය කරව්දැ?''යි විචාරා වදාළසේක.

එවිට සුජාතාවෝ කියන්නාහු ''මාගේ ස්වාමිපුත්‍රයාට දාසි භාර්‍යයාව සිට වාසය කෙරෙමි'' කීහ. එවිට සර්වඥයන් වහන්සේ ''යහපතැ''යි කියා ජේතවනාරාමයට වැඩිසේක.

එක් දවසක් සංඝයා වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව කථා කරනසේක් ''යම්සේ සුජාතාවෝ සර්වඥයන් වහන්සේ වදාළ එක බසින්ම අවගුණයෙන් හැර නැමුනාහ. සර්වඥයනුත් එක බසින්ම සුජාතාවන් වූ නියාව යහපතැ''යි කියා මේ කථාව කිය කියා උන් තැනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා ''මහණෙනි, මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?''යි විචාරා එපවත් අසා ''පෙරත් එක බසින්ම තිබුයෙම් වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ ඒ රජ්ජුරුවන්ට පුත්‍ව ඉපිද ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අයාමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණියාහ.

බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මෑණියෝ කෝපීව වාසය කරන්නාහ. රජ්ජුරුවෝ ''මාගේ මෑණියන්ගේ කෝපය කෙසේ සන්සිඳුවා ගනිම් දෝ හෝ''යි සිත සිතා හිඳිනාහු ''යම් කාරණයක් දැක විනා නිකම් කාරණා කියන්ට බැරිය''යි සිතා කාරණයක් පරීක්ෂා කෙරෙමින් උන්නාහ. එක් දවසක් රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ මෑණියන් ඇරගෙන උයන් කෙළියට නික්මුණාහ.

ඒ වේලාවට එක් කැරලෙක් උයනේ හිඳ ඇඬීය. ඒ අඬ අසා බොහෝ මනුෂ්‍යයෝ ''අවලක්ෂණ පක්ෂියා ඇඬීය''යි කියා දෙකන වසා ගත්තාහ. ඉන් ඔබ්බට ගිය කලට කෙවිල්ලක ඇඬූ ශබ්දය අසා ''යහපත් නියා ශබ්දයකැ''යි කියා සතුටු වූහ.

මේ අර්ථය දැන රජ්ජුරුවෝ ''මෑණියන්ට කියන්ට කාරණයක් දිටිමි'' කියා කියන්නාහු ''මෑණියන් වහන්ස, නපුරු ශබ්දය අසා සියල්ලවුන්ටම අප්‍රිය විය. යහපත් පක්ෂියාගේ ශබ්දය අසා සියල්ලවුන්ටම සන්තෝෂ විය. එසේ හෙයින් මෑණියන් වහන්ස, තද පරුෂ වූ බස් ඇර මධුර වූ බස් කිව මැනවැ''යි කියා ඒ බරණැස් රජ්ජුරුවෝ මෑණියන්ට අවවාද කීහ. එකියන මව් බිසවුන් පුතණුවන් කී එකී අවවාදය අසා තමන්ගේ තද පරුෂකම් අළහයි වදාරා මේ 'සුජාතා ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ මව්බිසවු නම් මෙසමයෙහි මෙකියන සුජාතා නම් සිටුකුමාරිකාය, එසමයෙහි බරණැස් රජ ව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක.

269. කාකෝලූක (උලූක) ජාතකය

තවද මාගේ දෙව් වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කව්ඩන්ගේ හා බකමූණන්ගේ කථාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

ජේතවනාරාමයෙහි පිටිපස්සේ හිඳිනා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ දවස් පතා උදෑසන මළුව අමදිනා කල කවුඩන්ගේ ඉස් නැලිය දෙනැලිය ඇමද දමනසේක. මේ නියායෙන් දවස්පතා කවුඩන් උකා දමන හෙයින් එක් දවසක් ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ දම්සභා මණ්ඩපයේ දී අනිත් භික්ෂූන් වහන්සේට එපවත් කීසේක. ඒ කථාව කිය කියා වැඩ උන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා ඒ භික්ෂූන් වහන්සේ "ස්වාමීනි, කවුඩන් හා බකමූණන් කවර කලක පටන් උනුන් හා වෛර වූයේදැ?"යි කියා විචාළසේක. "මහණෙනි, ප්‍රථම කල්පයෙහිය"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස ප්‍රථම කල්පයෙහි මනුෂ්‍යයෝ තමන්ට රූපත් වූ පුරුෂයන් රජකමට තකා ගත්තාහ. සිව්පාවෝ සිංහයන් රජකමට තකා ගත්තාහ. මත්ස්‍යයෝ ආනන්ද නම් මත්ස්‍යයා රජකමට තකා ගත්තාහ. පක්ෂී එකණෙහිම ගල තලක් මත්තේ රැස්වගෙන කියන්නාහු "මනුෂ්‍යයෝ තමන්ට රජකමට තකා ගත්තාහ. සිව්පාවෝ සිංහයන් රජකමට තකා ගත්තාහ. මත්ස්‍යයෝ ආනන්ද නම් මත්ස්‍යයා රජකමට තකා ගත්තාහ. ඒසේ විසින් අපටත් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් උවමැනව"යි සිතා සැම පක්ෂීන් එක්ව බකමූණෙකු රජකමට තකා ගත්තාහ. තකාගෙන "එකණෙහිම ගිවිස්සන්ට උවමැනව"යි උවමනා නිසා එක් පක්ෂියෙක් නැගීසිට "බකමූණාට රාජ්‍යය පැමිණීම එකෙණෙහිම ගිවිස්සේ ඇද්දැ?යි ගිවිස්සේ ඇද්දැ?"යි තුන්විටක් විචාළේය. දෙවිටක් විචාරණ තුරු එකෙකුත් මුවෙන් නොබැණ උන්හ. එවිට එක් කවුඩෙක් සිතන්නේ "මුන් රාජ්‍යශ්‍රී ලත් සන්තෝෂයෙන් ඉඳිනා වූ මුගේ මූණ මෙසේ කල ඉදින් කෝපයක් වූ වේලේ මූණ මෙසේ බැලිය ඇද්දැ?"යි කියා සිතා පක්ෂීන්ට කියන්නේ "සිය ගෝත්‍රයෙහි උපන් පක්ෂීනි, මා කියන්නාක් ඇමදෙනම නොකිපී අසතොත් කියමි" කීහ එබස් අසා පක්ෂී කියන්නාහු "ඉඳින් බාල පක්ෂියෙක් වී නමුත් කටයුත්ත කියයි නම් එම වේද? කටයුතු, තොප දත් දෙයක් ඇත්නම් කියව"යි කීහ.

එවිට කවුඩු කියන්නේ "මේ බකමූණා රාජ්‍යය ලද්දා වූ සන්තෝෂයෙන් ඉඳිනා වූ මුන්ගේ මූණ මෙසේ කල ඉදින් කෝපයක් වූ නම් කකියා ගිය කබලේ ලූ තල සේ පක්ෂී ඒ ඒ තෙන ඉසිර පලා යන්නාහ"යි කියා "මුන් කෙරේ ඇලෙන්නේ නැත. එසේ හෙයින් බකමූණන් රාජ්‍යයට තැකීමට මා ගිවිස්සේ නැතැ"යි කියා ආකාශයට නැගී පලා ගියෝය.

එකියන බකමූණන් කවුඩු පස්සේම දිවගත. මේ නියායෙන් උන් දෙන්න පලා ගිය පසු සෙසු පක්ෂී එක්ව "කවුඩා කීයේ ඇත්තම"යි කියා බකමූණන් ඇර ස්වර්ණහංස පෝතකයෙකු රාජ්‍යයට තකා ගත්තාහයි වදාරා මේ 'කාකොලූක ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි හංසපොතකව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

270. උදපාන (දූසක) ජාතකය

තවද මාගේම කරුණානිධාන වූ සර්වඥයන් වහන්සේ බරණැස් නුවර ඉසිපතනාරාමයෙහි වැඩවසන සේක් බොන භික්ෂූන් පරිහරණය කරන්නා වූ බොන පැන් ලිඳක් කසල කරන කැණහිලෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක්තරා කැණහිලෙක් බොහෝ භික්ෂූ වහන්සේ බොන පැන් වළඳන්නා වූ ලිඳක් දැක ඒ ලිඳින් දවස්පතා ම පැන් බී ඒ ලිඳ කසල කරන්නේය. එක් දවසක් එකියන කැණහිල් බල්ලා දැක සාමණේර මහළුවරුන් වහන්සේ කැට කැබිලිති දමා ගසා එතනින් පහ කළසේක. උයිත් එවක් පටන් එතනට නොආවිරිය.

එපවත් දම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කථාකොට කොට උන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව

උනුදැ?''යි විචාරා එපවත් අසා ''මහණෙනි, දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් මෙකියන කැණහිල් මේ බොන පැන් ලිඳම කසල කළේ වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේද?''යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බෝධිසත්ත්වයෝ එක්තරා කුලයක ඉපිද තාපස ව එම බරණැස් නුවර ඉසිපතනාරාමයේ බොහෝ තාපසවරුන් පිරිවරා වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි මෙම කියන ලිඳ මෙම කියන කැණහිල් පැනුත් බී කසලත් කරන්නේය. එවිට තාපසවරුන් මළ බාන් ලා කැණහිලා අල්වාගෙන ගොස් බෝධිසත්ත්වයන්ට පෑහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් එකියන කැණහිලා දැක කියන්නාහු ''ඇයි, තා විසින් තාපසවරුන් පැන් බොන්නා වූ ලිඳ කසල කරන්නේ ඇයිදැ?''යි කීහ. එබස් අසා කැණහිල් කියන්නේ ''තාපසයන් වහන්ස, මට කෝප නොකළ මැනව, අපගේ සත්මුත්තන් පරම්පරාවේ යම් තෙනකින් යමක් අනුභව කළමෝ නම් එතන කසල කිරීම අපට තිබී ආ ජාතිධර්මයහ. එසේ හෙයින් කෙළෙමි. මට කෝප නොකළ මැනව''යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ ''තොප ඇමගේ යාපතට ඇරගත් දේ මෙසේ කල නපුර තමාම වේදැ''යි කියා ''අද පටන් තොපි මේ ලිඳ කසල කළා නම් දන්නවාදැ''යි කියා අළහ. එකියන කැණහිලා එතනට එන්නාක් නොකෙළේ යයි වදාරා මේ 'උදපාන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි තාපස ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක.

271. ව්‍යාඝ්‍ර ජාතකය

තවද මාගේ මව් වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝකාලික ස්ථවිරයන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

මෙහි වර්ථමාන කථාව තෙළෙස් වෙනි නිපාතයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙණෙන්නේයි, මෙහි වනාහි කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ වාසය කරන්නා වූ කෝකාලික ගම දෑගසව්වන් වහන්සේ කාටත් නොකියා වස් වැස සැවැත් නුවරට වැඩපූසේක. ඒ කෝකාලික ගම වසන්නා වූ මනුෂ්‍යයෝ කෝකාලික තෙරුන්වහන්සේට කියන්නාහු ''දෑගසව්වන් වහන්සේ මේ ගම වස් වැස වැඩි නියාව අපට නොකීයේ ඇයිද? එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ ගොසින් දෑගසව්වන් වහන්සේ කැඳවාගෙන වඩිනේ යහපතැ''යි කීහ.

''යහපතැ''යි කියා කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ සැවැත් නුවරට ගොස් දෑගසව්වන් වහන්සේ කෝකාලික ගමට වඩිනා නියාවට ආරාධනා කළසේක. දෑගසව්වන් වහන්සේ ''අප එන්නේ නැත, තොපි යව''යි නොගිවිසිසේක.

මේ කථාව දම්සභාවට රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ ''කෝකාලික ස්ථවිරයෝ දෑගසව්වන් වහන්සේ එක් වත් ඉන්ද නොදෙති. ඇරපියාත් ඉන්ද නොදෙති'' කිය කියා උන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා ''මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?''යි විචාරා එපවත් අසා ''දැන්මතු නොවෙයි, මහණෙනි, පෙරත් ඔහු එසේම වේදැ''යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ වෘක්ෂ දේවතාව උපන්නාහ.

ඒ අසල එක් වනයෙක සිංහයෙක් හා ව්‍යාඝ්‍රයෙක් වාසය කරන්නේය. ඔවුන් දෙදෙනා නිසා මනුෂ්‍යයෝ ඒ වනය නොකපා ඉන්නාහ. සිංහයා හා ව්‍යාඝ්‍රයාත් ඒ වනයෙහි ඉදිනා සිව්පාවුන් කා

ඒ ඒ තැන කැබලි එලා තබන්නාහ. එසේ හෙයින් ඒ වනය කුණු මසින් ගඳව වනය මුලුල්ලම දුර්ගන්ධ විය. ඒ වනය වසන්නා වූ වෘක්ෂ දේවතාවා බෝධිසත්ත්වයන් කරා ගොස් එපවත් කියා "සිංහයා හා ව්‍යාඝ්‍රයා මෙතනින් පහකොට පුවෝත් යහපත, ඒ නියාවට පහ කරන්ටදැ?"යි විචාළේය.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "සිංහයා හා ව්‍යාඝ්‍රයන් වනාන්තරයේ ඉඳිනා නිසා මනුෂ්‍යයන් මෙකියන වනාන්තරය නොකපන්නේය. එසේ නැත්නම් සිංහයන් හා ව්‍යාඝ්‍රයන් මෙකියන වනාන්තරයෙහි නැති නියාව දත්තු නම් මෙකියන වනාන්තරය කොටා පියා සේන්කොට ගන්නාහ. එසේ විසින් සිංහයා හා ව්‍යාඝ්‍රයාත් පහ නොකරව"යි කීහ. එසේ කීවත් ඒ දිව්‍යපුත්‍රයා බෝධිසත්ත්වයන් කීවා නොඅසා භයංකාර ශබ්ද පවත්වා සිංහයා හා ව්‍යාඝ්‍රයාත් පහකොට පීහ. මනුෂ්‍යයෝ සිංහ ව්‍යාඝ්‍රයන්ගේ පියවර නොදැක "සිංහ ව්‍යාඝ්‍රයන් ඔබ්බේ වනාන්තරයකට ගිය නියාවේදැ"යි සිතා ඒ වනාන්තරය එක් භාගයකින් කපා හෙලි කරන්නට වන්හ.

එවිට එකියන දිව්‍යපුත්‍රයා බෝධිසත්ත්වයන් කරා ගොස් "සබඳ, තොප කීවා නොඅසා මම සිංහ ව්‍යාඝ්‍රයන් පහ කෙළෙමි. සිංහ ව්‍යාඝ්‍රයන් වනාන්තරයේ නැති නියාව දත්තා වූ මනුෂ්‍යයෝ වනාන්තරය එලි කරන්ට වන්නාහ. මෙවිට කුමක් කරම්දැ?"යි කියා කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්වයෝ කියන්නාහු "සිංහ ව්‍යාඝ්‍රයන් ගියා වූ වනාන්තරයට තොපි ගොසින් පිළිවන් වීනම් ඔවුන් දෙදෙනාට ආරාධනාකොට කැන්දාගෙන එව"යි කීය. දිව්‍යපුත්‍රයාත් ඔවුන් ගියා වූ වනාන්තරයට ගොස් දොහොත් මුදුනේ තබා ඔවුන් දෙදෙනාට ආරාධනාකොට "මේ මම නොදැන තොපි හැම භය ගන්වා එලවා පීමි. ඒ මම නොදැන කළෙමි. මට ක්ෂමාකොට මා වසන්නා වූ වනයට එව"යි කීහ.

එවිට ඔවුහුත් එබස් අසා "තොප වසන්නා වූ වන්නරයට අපි නේම්මැ"යි කියා නාවාහුය. එකියන මනුෂ්‍යයෝත් ඒ බැද්ද කොටා එලිකොට සේන් කොටා ගත්හයි වදාරා මේ 'ව්‍යාඝ්‍ර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි සිංහයා නම් සැරියුත් මහස්ථවිරයන්ය. ව්‍යාඝ්‍රයා නම් මුගලන් මහස්ථවිරයන්ය. එකියන වනස්පති දේවතා නම් කෝකාලික ස්ථවිරය. වෘක්ෂ දේවතා ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

272. කච්ඡප ජාතකය

තවද මාගේ බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසනා සමයෙහි කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ අමාත්‍යයන් දෙන්නෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

මෙහි වර්ථමාන කථාව ඒකක නිපාතයෙහි විස්තර වශයෙන් පෙණෙන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ කසී ගමක බමුණු ව ඉපිද පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක හිමාලය වනයට වැද ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා ගහක් සමීපයෙහි ධ්‍යානලාභී ව උපේක්ෂා පාරමිතාව පුරන්නාහ.

එවිට එක් දුශ්ශීල වානරයෙක් බෝධිසත්ත්වයන්ගෙ උරය පිට ඉඳ ශ්‍රොතයට දුශ්චරිත ක්‍රියා කරන්නේය. මේ නියායෙන් දවස අරනේය. බෝධිසත්ත්වයෝ උපේක්ෂා පාරමිතාව පුරණ හෙයින් එහි උපේක්ෂාව ඉඳිනාහ. ඒ අභ්‍යාසයට එක් දවසක් දියෙන් ගොඩ නැගී අව්ව තැප තැප කට දල්වාගෙන වැදහෝනා ඉබ්බෙකු දැක "තාපසයන්ට කළා වූ ක්‍රියාව සේ කෙරෙමි" කියා ඉබ්බාගේ කටට දුශ්චරිත ක්‍රියා කළේය. එකල්හි ඉදිබුවා යහපත්කොට ඩැගත. එවිට වඳුරු තමා බලවත් වේදනා වැදගත් හෙයින් ඉදුබා දැතින් අල්වාගෙන "මේ මාගේ දුක්ඛය කවුරුන් ළඟට ගොස් අරවා ගනිම්දැ"යි සිතා "අනික් කාටත් බැරිය, උපේක්ෂා පාරමිතාව පුරන්නා වූ තාපසයන් කරා යෙමි" සිතා ඉදුබුවා වඩාගෙන බෝධිසත්ත්වයන් කරා ගියේය.

බෝධිසත්ත්වයන් ඒ වඳුරා දැක "මේ කිම්ද? භික්ෂා පාත්‍රයක් වඩාගෙන එන්නා වූ තාපස කෙනෙකුන් මෙන් කිම්දැ?"යි විචාළාහ. එවිට එකියන වානරයා කියන්නේ "තාපසයන් වහන්ස, මා විසින් යහපත් දෙයක් දෝ හෝයි සිතා මේ ඉබ්බාගේ කටට දුශ්චරිත කෙරෙමි සිතා මෙහෙයීමි. ඔහු වනාහී ඩැ ගත. මම් වනාහී බලවත් වේදනා පත් වී ඒ වේදනාවෙන් මා මිදුවොත් යහපතැ"යි කීය.

එවිට තාපසයෝ ඉදුබාට කියන්නේ "මේ කියන වඳුරු මෛථුන ක්‍රියාවෙහි තෘෂ්ණාව බලවත් හෙයින් මොහු සිත සිතා දුෂ්‍යකම් කළේය. තොයිත් ඌ සේම අඥාණයෙක්ද? ඇරපියව"යි කීහ. එවිට ඉදුබාත් බෝධිසත්ත්වයන් කී නියායෙන්ම ඇරපියා එකියන වඳුරුත් තමාට පැමිණි දුක්ඛය තාපසයන් නිසා මිදුනු හෙයින් එවක් පටන් එසේ වූ අධර්මයක් නොකළේයයි වදාරා මේ 'කච්ඡය ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ඉදුබා හා වඳුරා නම් මේකියන අමාත්‍ය දෙදෙනාය. උපේක්ෂා පාරමිතාව පිරූ තාපසයෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

273. ලෝල ජාතකය

තවද මහපොළොව සේ විසාරද වූ ගුණ ඇති සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ලෝභී භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

සිව්පසයෙහි ලෝභී වූ භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ සර්‍වඥයන් වහන්සේ කරා ගෙනගොස් දැක් වූසේක.

එවිට සර්‍වඥයෝ "සැබෑද? මහණ, තා සිව්පස ලෝභීය"යි විචාරා වදාරා "සැබෑව, ස්වාමීනි" දන්වන්නා "මහණෙනි, මෙකියන භික්ෂූහු පළමුත් ලෝභිකම නිසා උත්තම ව තමන් වසන්නා වූ ස්ථානයෙත් ඉන්ද නුහුනුවෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර සිටාණන්ගේ ගෙයි අරක්කැමියා පින් පිණිස පක්ෂීන්ට ඇවිත් ඉදිනා නියායෙන් පෙට්ටි වියා එල්වන්නේය. බෝධිසත්ත්වයෝත් පරවිය ඉපිද එකියන අරක්කැමියා විසින් එල්වනලද පෙට්ටියක වාසය කරනසේක.

එක් දවසක් කපුටුවෙක් මුළුතැන්ගෙයි උඩින් පියඹා යන්නේය. මච්ඡමාංශ ගන්ධය ඉවසාගත නොහී "මුළුතැන්ගෙට කෙසේ වැදහෙම් දෝ හෝ"යි සිතා උන. බෝධිසත්ත්වයෝත් "ගොදුරු කන්ටය"යි පිටත් උනාහ.

එකියන කපුටුවා බෝධිසත්ත්වයන් පස්සේ පියඹා යන්ට වන. බෝධිසත්ත්වයෝත් "ඇයි? සබඳ කපුටුවාණෙනි, තොප හා එක්ව අප ගොදුරු කන්නේ නැත. තොපි මා හා කැටිව ගොදුරු බිමට එන්නේ ඇයිදැ?"යි විචාළසේක. එවිට කපුටු කියන්නේ "පරවියාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ ගොදුරු කැවිලි හා වාසය මටත් අභිප්‍රාය, එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේට සේවාකම් කරන්ට ආමි" කීහ.

එබස් අසා පරවියාණෝ "යහපතැ"යි කියා ඌ සමග ගොදුරු කන්ට ගියාහ. පරවියාණන් ගොදුරු කා දී තෙමේ ගොසින් ගොම ටිම්බක් තුඩින් ඉරා පණුවන් කා බඩ පුරාගෙන පරවියාණන් ලඟට අවුත් යහපත්ව තව දක්වා ගොදුරු කන නියාවද "තමාගේ සය ඇදින කන්ට අවුදැ"යි කියා පරවියාණන් කැටිව ගොදුරු කා කැටිවම වාසස්ථානයට ගියේය. එවිට අරක්කැමියාත් "අපගේ පරිවියාණෝ තමන් සහය වූ කව්ඩෙකු ඇරගෙන ආව"යි කියා එකියන කව්ඩාට ඉන්ටත් එක් පෙට්ටියක් වියලා බැඳලීය. ඒ පෙට්ටියේ කව්ඩා වාසය කෙරෙයි. මේ නියායෙන් කීප දවසක් වාසය කළ කල එක් දවසක් එකියන සිටාණන්ගේ ගෙට බොහෝ දඩමස් ගෙනාවාහුය.

එදවස් එකියන කව්ඩාත් "මාත් එමින් යම්සේ මාංශයක් කන්ට උවමැනවැ"යි සිතා උන්හ. පරවියාණෝ ගොදුරට යෙමින් සිට "ඇයි? කව්ඩාණෙනි ගොදුරු කන්ට එව"යි කියන්නා "ස්වාමීනි, ඊයේ මා කෑවා වූ ගොදුරු නොදිරුණ අජීර්ණව බඩරුජා ගන්ට වන, මම අද නේම්" කීහ. එවිට පරවියාණෝ කියන්නෝ "තොපි කුමක් කියව්ද? කව්ඩන් නම් එළඟි තෙලින් ඇඹරූ පාන්කඩක් කැවීමට බඩ සුහක් තිබී දිරණ පමණක්, සෙසු යම් ගොදුරක් උගුරෙන්පාත ගිය විටම නොදිරා තිබේද? කව්ඩන්ටත් අජීර්ණයෙක් ඇතිව බඩරුජා ගණීදැ?"යි කීහ. "ඒ එසේමය, එසේද වූවත් මට රුජා දැඩිය. මම අද නේම්" කීය.

එවිට පරවියාණෝ "තා මේ මච්ඡමාංශ නිසාය කියන්නේ, සිටාණන් වහන්සේගේ මච්ඡමාංශ ඉදුල් නොකරව, ඉදුල් කෙළෙහි නම් තට බොහෝ විනාශ පැමිනෙන්නේය"යි කීහ. මෙසේ අවවාද කියා පරවියාණෝ ගොදුරු කන්ට ගියහ. එවිට අරක්කැමියාත් මච්ඡමාංශ පිස පණත්කොට තිබා ඇඟ ඩා නිවන්ට පිසන ගෙන් පිටතට ගොස් සිටියේය. ඒ වේලාවට කව්ඩා "මේ මච්ඡමාංශ කන්ට අවකාශය"යි මාළු පිස වසා තුබූ බඳුනක් මත්තේ උන්නේය. ඌ ඉඳිනා වස්න 'ක්‍රිං' යන ශබ්ද විය. එවිගස අරක්කැමියා අසා ගෙට අවුත් කව්ඩා අල්වාගෙන ඇඟ පියාපත් සිඳ කුඩිඹියක් තබා ලුණු මිරිස් අඹරා කාඩිගා ඇඹුල් දියෙන් අනා ඇඟ ගල්වා කපුටුවා ඉඳිනා පෙට්ටියට දැමූහ. පරවියාණෝ ගොදුරු කා එතනට අවුත් කව්ඩා දැක වෙහෙසා කියන්නාහු "කෙකින්න, අපගේ සබඳ කව්ඩා ඉන්නා මැදිරියේ තොප උන්කල තොපට නොදොඩා ඌ එන්නාට පළමුකොට වහා පලා යව"යි කීහ. එබස් අසා කව්ඩා කියන්නේ "ස්වාමීනි, මම කෙකින්නක් නොවෙමි. නුඹවහන්සේ වදාළ අවවාද නොගිවිස මච්ඡමාංශයෙහි තෘෂ්ණාව උපදවා ලෝභයෙන් මච්ඡමාංශ කන්ට ගොසින් අරක්කැමියා මා අල්වාගෙන මට කළ ගැහටය"යි කීහ.

එවිට පරවියාණෝ "මා කීවා නොගිවිස මෙසා දුක්ඛයට පැමිණියේය. ඉනිබ්බේ මින් මිය පරලොව ගිය කලත් නරකාදී දුක්ඛයට පැමිණෙන්නේ වේදැ"යි කියා "මමත් මෙතන උන් කල අරක්කැමියා මා කෙරෙහි සැක උපදව"යි කියා එතනින් පියාසරකොට ඔබ්බකට නැගී ගියහයි වදාළසේක.

මේ බණ අවසානයෙහි භික්ෂූන් වහන්සේ අනාගාමී ඵලයෙහි පිහිටිසේක. පූර්වාපර සන්ධි ගළපා මේ 'ලෝල ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ලෝභි කව්ඩා නම් මේ ලෝභී භික්ෂූහුය. පරවි ව උපන්නේම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

274. දූලූසි (රුචිර) ජාතකය

තවද මහමුහුද වූ ගුණ ඇති සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් ලෝභී භික්ෂු කෙනෙකුන් වහනසේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්ථමාන කථාවත් අතීත කථාවත් දෙකම පළමු කී ජාතකය මෙනි.

275. කුරුධම් ජාතකය

තවද මහමෙර සේ ස්ථිර වූ සාරගුණ ඇති සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් අකුරක් ගසා හංසයෙකු මැරූ භික්ෂුවක්හු අරභයා මේ ජාතකය වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

එම සැවැත් නුවර යාළුවෝ දෙදෙනෙක් ශාසනයෙහි මහණ ව උපසම්පදාව ලදින් බොහෝ සේ උනුන් නොහැර එක්ව ම ඇවිදිනාහු අචිරවතී නම් ගංභාවට ගියාහු නාපියා අව්ව තැප තැප පුරාතන කථාවන් කිය කියා වැල්ලේ සිටියාහ. ඒ ඇසිල්ලෙහි ආකාශයෙන් යන්නා වූ හංසයන් දෙන්නෙකු දැක දෙන්නාගෙන් කුඩා මහණ කියන්නේ "තෙළ හංසයන් දෙන්නාගෙන් එකෙකු ඇසකට අකුරකින් ගසමි" කීහ. අනික් මහණ කියන්නේ "තොපට බැරිය"යි කීහ. "එසේ වීනම් බැළුව මැන, මා දසාවේ ඇසට ගහන්ට ආශ්චර්‍ය්‍යය කිම්ද? ඈ ඇලයේ ඇසට ගසමි" කීහ. අනික් මහණ "තොපට බැරිය"යි කීය. නැවතත් "එසේ වීනම් බැලුව මැනවැ"යි කියලා තුනැස් අකුරක්

අල්වාගෙන හංසයාගේ පශ්චාද් භාගයට ගසාලීය. යන්නා වූ හංසයා අකුර බුරාගෙන යන අඬ අසා නැවත පෙරලා බැලීය. ඒක්ෂණයෙහි වට අකුරක් ගසාලීය. ඒ අකුර ගොස් ඇලයේ ඇසින් වැද තමා දසාවේ ඇසින් නාගාපීය.

හංසයාද අඬාගෙන පා පිට වැටී ගියේය. ඒ ස්ථානයෙහි සිටි භික්ෂූහු දැක ඔහු සමීපයට අවුත් "කිමෙක්ද? ඇවත මේ නියා වූ බුදුසන්නෙහි මාහණ ව නොකළමනා ප්‍රාණවධ කෙළේ යුත්තෙක් නොවෙ"යි කියා ඔහු නොකමැති කරවාගෙන ගොස් බුදුන්ට දැන් වූහ. ඒ අසා බුදුහු වදාරනසේක් "මහණ, තා ප්‍රාණඝාත කළේ සැබෑදැ?"යි විචාරා වදාළසේක.

ඒ භික්ෂූන් විසින් "සැබැව, ස්වාමීනි" කී කල්හි "මේ නියා නෛර්යාණික බුද්ධශාසනයෙහි මහණ ව සිට කිසි භයක් නැතිව මෙබඳු ප්‍රාණවධ කළේ සුදුසු නොවෙ"යි වදාරන බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ වදාළසේක. "පුරාතනයෙහි නුවණැත්තාහු අබුද්ධොත්පාද කාලයෙහි පවා ගිහිගෙයි වසන්නාහු ඉතා ස්වල්ප වූ නොකළමනා සැප නූඋපදවා විසුවෝ වේදැ"යි වදාරා "දැන් තෝ වූකලී කිසි භයක් නොකළේ වේදැ"යි වදාරා "එම්බල මහණ, පැවිදි වූවහු විසින් කාය, වාක්, මනඃ යන වාරත්‍රයෙන්ම සිහි ඇතිව විසුවෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ භවයෙන් ප්‍රතිච්ඡන්න වූ ඉකුත්වත් කථාව ගෙනහැර දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස කුරු රට ඉඳිපත් නුවර ධනංජය නම් රජ්ජුරුවන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ රජ්ජුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසවුන් කුස පිළිසිඳ ගත්සේක.

දසමස් පිරී මව් කුසින් බිහිව සඳමඩල සේ වැඩී සත්ඇවිරිදි වයසට පැමිණ තක්සලා නුවරට ගොස් දිසාපාමොක් ආචාරීන් කෙරෙහි නුවණැතිව සියළු ශිල්ප ඉගෙන නිමවා අවුත් පියරජහු විසින් යුවරජ තනතුරෙහි සිටුවනසේක් කල්යාමකින් පියරජහුගේ ආයාමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණසේක් දශ රාජධර්මයෙන් යුත්තව (කුරුධර්ම ජාතකයෙහිදී) වාසය කරනසේක.

එසේ වසන්නා වූ බෝධිසත්ත්‍වයන් වහන්සේ අඛණ්ඩකොට පඤ්චසීලය රක්නාහු බෝධිසත්ත්‍වයෝ මතු නොවන්නාහුය. "ඔවුහු කවුරුදැ"යි යත් රජ්ජුරුවෝය, රජ්ජුරුවන්ගේ මෑණියෝය, අගමෙහෙසුන් බිසවිය, යුවරජ්ජුරුවෝය, පුරෝහිත බමුණාය, යටුවම් කරන අමාත්‍යයාය, රථාචාරියාය, සිටාණෝය, බඩසැලමනන අමාත්‍යයා, දොරටුපාලයාය, ඒ නුවර රූපශ්‍රීන් හොබවා ඇවිදිනා වෛශ්‍යායා මෙසේ කියන එකොළොස් දෙන කුරුධර්ම යයි කියන ලද පඤ්චශීලය අඛණ්ඩකොට රක්නාහ. රජ්ජුරුවෝද නුවර වාසල්දොර, නුවර මධ්‍යයෙහිය, රජගෙය දොරකඩය යන මේ ස්ථානයෙහි සතර දන්හල් කරවා දවස සලක්‍ෂයක් බැගින් ධන වියදම්කොට දඹදිව සියළු සත්ත්‍වයන්ගේ නගුල් උඩ බඳවා සියළු යාචකයන්ට දන් දෙන්නාහුය. මෙසේ දන්දෙන ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ දානාධ්‍යාශයත් දන් දෙන නියාත් අඛණ්ඩකොට සිල් රක්නා නියාත් සියළු දඹදිව පැතිර ගියේය.

එසමයෙහි කලිගු රට දන්තපුර නුවර කලිගු රජ්ජුරුවන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි උන්ගේ රට බදමානයෙහි වැසි නොවැස, දුර්භික්‍ෂා භය උපන. නුවර විපත්තිය නිසා මනුෂ්‍යයන්ට රෝග භය උපන. දුර්භික්‍ෂ භයින් මළා වූ සත්ත්‍වයන් නිසා අමුනුෂ්‍ය භය උපන. මේ තුන් භය නිසා මනුෂ්‍යයෝ දුක්ඛිතව ගොසේ රැකී ගන්නා කිසිම උපායක් නොලදීන් දරුබිළිඳුන් අත් අල්වාගෙන ප්‍රේතයන් සේ ඇත මැත ඇවිදිනාහ.

මෙසේ සියළු නුවරවාසීහුද එක්ව සඳවක් රාජාංගනයෙහි රැස්ව ශබ්ද පවත්වා කොලාහළ කළාහ. සිව්මැදුරු කවුළුව සමීපයෙහි සිටියා වූ රජ්ජුරුවෝ ඒ කෝලාහළ අසා "කුමන කෝළාහලයෙක්දැ?"යි විචාළාහ. ඒ අසා සිටිය වූ අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු "මහරජ්ජුරුවෙනි, මේ ජනපදයෙහි තුන් භයෙක් උපනැ"යි රටට වූ විපත්තිය තත් වූ පරිද්දෙන් කීවාහ.

රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා "ඊට මා විසින් කුමක් කටයුතුදැ?"යි අමාත්‍යයන් අතින් විචාළාහ. "මහරජ, වැසි වස්වා දුර්භික්‍ෂ භය සන්සිඳුව මැනවැ"යි කීහ. "මෙසේ භය පැමිණි කල පුරාතනයෙහි

රජදරුවෝ කෙසේ වැසි වස්වද්දැ?''යි කීහ. ''මහරජ, දන් දී සිල් රැක ගර්භ ගෙවල හී තන ඇතිරියෙහි සත් දවසක් සැතපී වැසි වස්වති'' කීහ.

රජ්ජුරුවෝ 'යහපතැ'යි ගිවිස කී ලෙසම ජේවස් වසැත් වැසි වස්වාගත නුහුනුවාහ. රජ්ජුරුවෝද දෙවෙනිවත් අමාත්‍යයන්ට කියන්නාහු ''මම කළ මනායක් පරිත්‍යාගකොට සිල් සමාදන්ව ජේවස වැසත් වැසි වස්වාගත නුහුණු යෙමි. නැවත කුමක් කෙරෙමිදැ?''යි කීහ.

අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු ''මහරජ්ජුරුවෙනි, ඉඳිපත් නුවරට යවා ධනංජය කොරව්‍ය රජ්ජුරුවන්ගේ අංජනොපම වූ මංගල හස්තියෙක් ඇත. ඒ ඇතුන් ගෙන්වා ගන්නාහා ම වැසි වසිති'' කීහ. රජ්ජුරුවෝ චතුරංගිනි සේනාවෙන් හා පඤ්ච ප්‍රකාර බලයෙන් යුක්ත මහබල ඇති රජ්ජුරුවෝය. උන්ගේ ඇතු කෙසේ ගෙන්වමෝදැ?''යි කීහ. ''ඒ මහරජ්ජුරුවන් හා යුද්ධ කළ මැනවැයි නැත ඒ රජ්ජුරුවෝ දන් දීමෙහි ඇළුම් ඇති කෙනෙක, ඉඳින් යමක් ඉල්ලූ කෙනෙක් ඇත්නම් තමන්ගේ හිස වී නමුත් කපා දෙන්නාහ. මෙසේ තමන්ගේ පස් පෑ දිස්නා ඇස් උපුටා දන් දෙන්නාහ. තමන්ගේ රාජ්‍යය ඉල්ලුවත් දෙන්නාහ. ඒ ඇතුගේ දෑ කියනු කිම්දැ?''යි කීහ. ''එසේ කල ඇතු ඉල්වා ගෙනෙන්ට සමර්ථයෝ කවුරුදැ?''යි කීහ. ''ඉල්වන්ට සුරුවුවෝ නම් බමුණෝය. බමුණන් යවා ගෙන්වාගත මැනවැ''යි කීහ.

එසේ වීනම් ''යහපතැ''යි කියා රජ්ජුරුවෝ බමුණන් අටදෙනෙකු ගෙන්වා ගෙන උන්ට නොයෙක් සම්පත් දී සිත් ප්‍රීති කරවා ''ඇතු ඉල්වා ගෙන එව''යි කියා බමුණන් යවූහ. ඔහු අටදෙන සියළු ප්‍රසාද ලදින් තුටුපහටු සිත් ඇත්තාහු බැගෑපත් බමුණන්ගේ දුගී වෙස් මවාගෙන දෙපැයක් තෙනක නොලැග ඉඳිපත් නුවරට පැමිණ වාසල්දොර දන්සැලින් කීප දවසක් දන් කා සැතපී මාර්ග පීඩාව සන්සිඳුවාගෙන ''රජ්ජුරුවන් දන්හලට එන්නේ කවරදාදැ?''යි විචාළාහ. මනුෂ්‍යයෝ කියන්නාහු ''මසකට තුන් වාරයෙක වඩනාසේක. පුරපසළොස්වකය, තුදුස්වකය, අටවකය ඉනුත් සෙට පුරපසළොස්වකය, දන්හල බලන්ට වඩනාසේකැ''යි කීහ. බමුණෝ දෙවැනි දා උදැසන ගොසින් නැගෙණහිර වාසල්දොර සිටියාහ.

බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ උදාසනම සුවඳ පැන් සොළොස් කළයකින් ඉස් සෝධා නහා නොයෙක් රසයෙන් අග්‍ර වූ භෝජන අනුභවකොට සඳුන් සුවඳ ආදී වූ නොයෙක් ආභරණයෙන් හා ඔටුනු සහිත සූසැට ආභරණයෙන් ශක්‍රදේවේන්ද්‍ර විලාශයෙන් සැරහී රන්සැත් පොරෝඳු ආදී වූ සියලු හස්ත්‍යාලංකාරයෙන් සරහන ලද සර්වාලක්ෂණ සම්පන්න වූ හස්තිරාජයා පිටට පැන නැගී චතුරංගිනි සේනාවෙන් හා ආතත, විතතාදී වූ නොයෙක් ඝෝෂාවෙන් නුවර එක නින්නාද කරමින් නැගෙණහිර වාසල්දොරට වැඩ ඇතු පිටින් බැස දන්හල් වැද නායක බමුණන් කීප දෙනෙකුට තමන්වහන්සේ අතින් දන් දී ලා ''මේ මා දුන් ලෙසට දන් දෙව''යි කියාලා ඇතු පිටට නැගී දකුණු වාසල්දොරට වැඩිසේක. බමුණෝ නැගෙණහිර වාසල්දොර රැකවල් බලවත් හෙයින් රජ්ජුරුවන් දැක ගත නොහී දකුණු වාසල්දොරට ගියාහු. එන්නා වූ රජ්ජුරුවන් බල බලා නුදුරු තෙනක සිටියාහු ආසන්න වූ මහතාණන්ට බමුණෝ අටදෙන අත් ඔසවාලා ''ආයුරස්තු, බලමස්තු, සමාධිරස්තු, නිර්ව්‍යාධිරස්තු, භගවාන් ප්‍රියදර්ශනමස්තු'' යනාදීන් ආශිර්වාද කොට සිටියාහ.

රජ්ජුරුවන් වහන්සේත් ඔවුන් දැක වජ්‍රාංකුශයෙන් ඇතු නවතා උන් සමීපයට ගොසින් ''පින්වත් වූ බමුණානනි, කුමක් නිසා කුමක් සොයා අව්දැ?''යි විචාරා වදාළසේක.

බ්‍රාහ්මණයෝ බෝධිසත්ත්වයන්ගේ ගුණ වර්ණනා කරන්නාහු මේ කුරුධර්ම ජාතකයෙහි පළමුවන ගාථාවෙන් මෙසේ කියතළු ''මහරජ්ජුරුවෙනි, නුඹවහන්සේ අඛණ්ඩකොට රක්‍ෂා කරන කුරුධර්ම නමැති පඤ්චසීලය දහම් දුක්පත් යාචකයකු ඉල්වත් නොදෙන්සේක් දෝ හෝයි සැකකොට ඉල් වූ යම් සම්පතක් නැත. නොදෙමි කියා කියන කීමෙක් නැත. දෙතියි කියන කීර්ති ඝෝෂාවද දස දහසක් යොදුන් දඹදිව මුදුපිට ඉසළු තෙලිත්තක් සේ සියළු දිග පැතිර ගියා සේ ප්‍රසිද්ධ ව ගියේය. එහෙයින් නුඹවහන්සේගේ ඇතු ඉල්වාගෙන ආම්හ''යි කීහ. ''අපගේ කලිඟු රජ්ජුරුවන්ගෙන් බොහෝ වස්තු ලදුම්හ. එබැවින් අප ලත් සම්පත අපට තාවුරු වන ලෙස තෙළ ඇතු අපට දේවා වදාළ මැනවැ''යි කීහ.

ඒ අසා බෝධිසත්ත්වයෝ වදාරණසේක් "තෙපි ඉදින් මේ ඇතු නිසාම වස්තු ලදු නම් ඒ ලත් දෙයම යහපත, මා විසින් පෙර පටන් ආ කෙනෙකුන්ට නැතැයි කියා නැති, අතැයි කියා නොදෙන ලදද නොවෙති. නොසිතුව මැනැව, මේ සත්රුවනින් විසිතුරුකොට සරහන ලද සියළු හස්ත්‍යාලංකාරයෙන් සැරහුවන් ම දෙමි" කියා බමුණන් අස්වසාලා වදාරණසේක් "රාජ වාහනයට යෝග්‍ය වූ මේ මාගේ හස්තිරාජයා තනිකොට මා දෙතියි නොසිතුව. මේ ඇතු පළමු පිරිමසා සිටි ඇත්වෙදුන්, ඇත්ගොව්වන්, පන්නයන් ආලත්ති බාන්නාවුන්, මුල්වේරියන් මේ ආදී සියලු කර්මකාරයන්ද ඕහට පළමුකොට තබා දුන් වුත්ති යන සියළු සනුමානයෙන් කිසිවකුත් අඩු නොකොට නොයෙක් කුලයෙන් සියගණන් මිනිසුන් සමුල්ල පාවා දෙමි. ඒ සියල්ලනුත් හස්තිරාජයාත් ඇරගෙන තොපට කැමති තෙනකට යව"යි ඇතු පිටම ඉඳ කියාලා ඇතු පිටින් බැස පියා "ඇතුගේ නොසැරුනු තෙනක් ඇත්නම් සරහාලා දෙමු"යි සිතා ඇතු වට තුන් විටක් පැදකුණු කොට බලනසේක් නොසැරුහු තෙනක් නොදැක ඇතු සොඬ ගෙන බමුණන් අත පිට තබා සුවඳ පැන් පිරුණු සවර්ණාභිංකාරය ගෙන්වාගෙන බමුණන් අත පැන් වත්කොට ඇතු දන් දී වදාළසේක.

ඒ ඇතු දන් දුන් නියාවට උපමා කියත් මතු වෙස්සන්තර කල පුලස්ති නම් හස්තිරාජයා මෙසේම ආ බමුණන්ට දන් දීමට පූර්ව නිමිත්ත පානාක් වැන්නැයි සිතමි. බමුණෝ පිරිවර හා සමග ඇතු දන් ලදින් ඇතු පිට හිඳ දන්තපුරයට ගොසින් තමන්ගේ රජ්ජුරුවන්ට ඇතු පාවා දුන්නහ. ඇතු නුවරට ගෙන ගියත් වැසි නොවටුයේමය. ඒ වේලෙහි රජ්ජුරුවෝ "ඊට කාරණා කිම්දැ?"යි විචාළාහ. අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු "ධනංජය කොරව්‍ය රජ්ජුරුවෝ කුරුධර්ම කියති. එසේ හෙයින් උන්ගේ රටට වැසි වස්නේය. වැලිත් සෙස්සකින් නොවෙයි, රජ්ජුරුවන් රකිනා කුරුධර්මයෙහි ආනුභාවයෙන්, ඇතුගේ බල මතු නොවෙ"යි කීහ.

එවේලෙහි රජ්ජුරුවෝ එබස් අසා "එසේ වීනම් තෙල ඇතු සැරහුන්ම උගේ පිරිවර සමඟ වහා ගෙනගොස් රජ්ජුරුවන්ට ඇතු පාවාදීලා ඒ රජ්ජුරුවන් රක්‍ෂා කරන කුරුධර්මය තෙල රන්පත ලියවාගෙන එව"යි බමුණන් හා අමාත්‍යයන් යැවුහ.

ඔහු ගොස් රජ්ජුරුවන්ට ඇතු පාවා දෙවාලා නැවත කියන්නාහු "දේවයන් වහන්ස, මේ ඇතු ගෙන ගොසිනුත් අපගේ රටට වැසි නොවටුවේමය. නුඹවහන්සේ කුරුධර්මය රක්නාසේක්ල, ඒ නිසාම ඉදිපත් නුවරට වැසි වස්නේ වේද? අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේටද ඒ කුරුධර්මය ලියා දෙනු මැනවැ"යි අයැදියේය. එවිට ධනංජය කෝරව්‍ය රජු කියන්නේ "දරුවන්, කුරුධර්මය රකින්නේ සැබෑය, එහෙත් දැන් මට ඒ සැක කෙරෙ"යි කීහ. "එසේ හෙයින් ලියා දෙන්ට නොපිළිවනැ"යි කීහ.

රජ්ජුරුවන් එහි සැක උපදවන්ට කාරණ කිම්ද? යත්, එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ අවුරුද්දක් අවුරුද්දක් පාසා කාර්තික නැකත යයි යන මහසැණකෙළියක් ඇත. එදවස් රජ්ජුරුවෝ සියළු අලංකාරයෙන් සැරහී දිව්‍යරාජ වේශයෙන් චිත්‍රරාජයා යයි යන නමැති යක්‍ෂයෙකු සමීපයෙහි සිට සුවඳ මලින් විසිතුරුකොට සරහන ලද මල් හී සතරක් සතරදිග විදිනාහ. මේ වූ කලී බොහෝ කලක් රජදරුවන් විසින් කොට එන චාරිත්‍රයෙකි. මේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේත් එසේම සැණකෙළි කෙළිනා දවසෙක පොකුණු තෙරක චිත්‍රරාජයා සමීපයෙහි සිට සතරදිග මල් හී සතරක් විදපිසේක.

ඒ සතර හීයෙන් තුන් හීයෙක් දුටුහ. දියපිට විදපි හීය නොදැක සිතනසේක් "කිම්දෝ මා විසින් විදිනා හීය දියෙහි විදුනා මසකු ඇඟ වැදගත් දෝ හෝ"යි සැක උපදවා ගත්සේක. "එසේ හෙයින් ප්‍රාණවධය නිසා සීලය භේද වී නමුත් මට සැක කෙරෙයි. එබැවින් මාගේ සිත ගැටුනේ"යි කියා "දරුවෙනි, පළමු අඛණ්ඩකොට මා කුරුධර්ම රක්නේ සැබැව, දැන් මට මේසා සැකයෙක් ඇතැ"යි පිළිවෙළ වූ පරිද්දෙන් දූතයන්ට කියලා "අපගේ මෑණියන් වහන්සේ කුරුධර්මය මනාකොට රක්‍ෂා කරනසේක. ඔබ සමීපයෙන් ලියවාගෙන යව"යි වදාළසේක.

එබසට දූතයෝ කියන්නාහු "මහරජ, නුඹවහන්සේ සතෙකු මැරුව මැනවැයි යන සිතක් නැතිව එසේ කල නුඹවහන්සේට ප්‍රාණඝාතය සිද්ධ නොවෙයි. අපට කුරුධර්ම ලියා දුන මැනවැ"යි රන්පත ලියවා ගත්හ.

කුමක් සේ ලියවා ගත්තුදැ?යි යත්, **පාණො න නහා තබ්බො, අදන්නං නදායි තබ්බං, කාමෙසු මිච්ඡා න චරිතබ්බා, මුසා න භනිතබ්බා, මජ්ජං න පාතබ්බන්ති** මෙසේ ලියවාලා සිට වදාරනසේක් "තව ද මා පිට සැක මහත, අපගේ මෑණියන් වහන්සේ අතිනුත් ලියවා ගණුව"යි කියා යවුසේක.

නැවත බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ වැඳ බිසවුන් වහන්සේ සමීපයට ගොසින් "දේවියන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ කුරුධර්මය රක්‍ෂා කරනසේක්ල, අපට දුන මැනවැ"යි කීහ. "දරුවනි, මා කුරුධර්මය රක්නේ සැබැව, දැන් මට එහි සැකයක් උපන, එබැවින් මට ඒ දෙන්ට නොපිළිවනැ"යි කීහ. කුමක් පිණිසද? යත්,

බිසවුන්ගේ පුත්තු දෙන්නෙක් ඇත්තාහ. ඉදින් වැඩිමහළු පුතණුවෝ නායක රජ්ජුරුවෝය. කුඩා පුතණුවෝ යුව රජ්ජුරුවෝය. අනික් රටකින් රජ්ජුරු කෙනෙක් බෝධිසත්ත්වයන්ට ලක්‍ෂයක් වටනා හඳුන් හරකුත් දහසක් වටනා රන්මාලාවකුත් පාක්කුඩම් පිණිස එවූහ. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ "ඒ වසතු දෙක තමන්වහන්සේගේ මෑණියන් වහන්සේට පූජා කරමි"යි කියා ඔහුට දෙවාපීසේක. එද බිසවුන් වහන්සේ මෙසේ සිතූසේක. "මම සඳුනුත් නොගාමි, මාලාවත් නොපළඳිමි, මාගේ යෙහෙළින් දෙන්නාට දෙමි" සිතාලා නැවත මට මෙසේවූ අදහසක් වුයේය. "මාගේ වැඩිමහල් යෙහෙළනියෝ සොළොස් දහසක් බිසෝවරුන්ට නායක ව රජ්ජරුවන්ට අගමෙහෙසුන්ව මා ඓශ්වර්‍යයෙහි පිහිටා සිටියාහ. උන්ට දහසක් වටිනා මාලාව දී පියමි. කුඩා යෙහෙළනියෝ වනාහි අරුන් සේ ඌ සුවපත් නොවෙයි, උන්ට ලක්‍ෂයක් වටිනා සඳුන් හරය දී පියමි" සිතා දී පියා සිට නැවත සිතන්නාහු "මම කුරුධර්මය රක්‍ෂා කෙරෙමි. උන් දෙන්නා දුක්පත් කීමි, සුවපත් කීමි, වයසින් උන් උන්ගේ තරම් ලෙස වේද? සංග්‍රහ මැනවැ"යි සිතා වැඩිමහළු යෙහෙළනියන්ට දහසක් වටිනා රන්මාලාව දී කුඩා යෙහෙළනියන්ට ලක්‍ෂයක් වටනා සඳුන් හරය දුන්නේය. "අයුක්තිය කුමක් දෝ හෝ මාගේ කුරුධර්මයට අන්තරායක් වී දෝ හෝ යි සැක උපදවා ගත්සේක. එසේ හෙයින් කුරුධර්මය දරුවෙනි, ලියා දෙන්ට සැක කෙරෙමි" කීහ.

ඒ අසා දූතයෝ කියන්නාහු "තමා සන්තක වස්තු තමා කැමති තෙනකට දෙති, එපමණකින් සීලය භේද නොවෙයි, නුඹවහන්සේ මෙපමණක පවා සැක ඇතිසේක. අනික් කුමක් නම් කරනසේක්ද? නුඹවහන්සේගේ සීලය ඉතා පිරිසිදුය, ඉතා නිර්මලය. එබැවින් අපට නුඹවහන්සේත් කුරුධර්මය ලියා දුන මැනවැ"යි කීහ. ඔබගෙනුත් ලියවා ගත්හ.

ඉක්බිති බිසවුන් වහන්සේ කියනසේක් "දරුවෙනි, මා සිත සැක ඇත. මාගේ යෙහෙළනියෝ යහපත්කොට කරුධර්මය රකිති. ඔබ ගොසින් ලියවා ගණුව"යි කීහ.

දූතයෝ බිසව සමීපයට ගොසින් පළමු පරිද්දෙන්ම ඉල්ලුවා සේ කුරුධර්මය ඉල්ලුවාහ. ඒ අසා බිසව් කියන්නාහු "මා පළමුකොට කුරුධර්මය රක්නේ සැබෑය. දැන් මට එහි සැකයෙක් ඇත. එසේ හෙයින් දෙන්ට නොපිළිවනැ"යි කීහ. ඒ කවරේදැ?යි යතහොත්,

එක් දවසක් බිසව් සිව්මැදුරු කව්ළුව සමීපයෙහි සිටියාහු ඒ නුවර පැදකුණුකොට යන රජ්ජුරුවන් පසුකුඹයේ උන් යුවරජ්ජුරුවන් දැක පිළිබඳ සිත් ඇතිව සිතන්නාහු "මම ඉදින් සහවාසයෙන් එක් සිත්ව විසීම් නම් මතු රජ්ජුරුවන්ගේ ආයාමෙන් රාජ්‍යයෙහි පිහිටියේ වීනම් මා අගමෙහෙසුන් තනතුරේ තබා රකියි" සිතූහ. "එසේ හෙයින් මම කුරුධර්මය රකිමින් සිට සස්වාමික ව කෙලෙසුන් වසඟ ව අනුන් සන්තක පුරුෂයා මූණ බැලීමි. එසේ හෙයින් මාගේ සීලයට අන්තරාය වී දෝ හෝයි සැක කෙරෙමි"යි "එබැවින් ලියා දෙන්ට නොපිළිවනැ"යි කීහ.

ඒ අසා දූතයෝ කියන්නාහු "ස්වාමි දියණියෙනි, අනාචාර නම් සිතින් සිතූ පමණකින් සිද්ධ නොවෙයි, නුඹවහන්සේ මෙපමණක පවා සැක උපදවන දැද? මෙපමණකින් සීල භේදය නොවෙයි, ලියා දුන මැනවැ"යි උන්දැගෙනුත් කුරුධර්මය රන්පත ලියවා ගත්හ. ලියා දී සිට කියන්නාහු "කුඩාවරුනි, මා සිත සැක ඇත. යුවරජ්ජුරුවෝ යහපත්කොට කුරුධර්මය රක්‍ෂා කෙරෙති. උන්දෑ සමීපයට ගොස් කුරුධර්මය ලියවා ගණුව"යි කීහ.

දූතයෝ උන් සමීපයට ගොස් "කුරුධර්මය අපට ලියවා දුන මැනවැ"යි කීහ. යුවරජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු එක් දවසක් පෙරවරු රාජසේවයට යන්නාහු රථයකින් ගොසින් රාජාංගනයට පැමිණ

රජගෙයි දී කා රජගෙයි ලගිත් නම් රථයට දෙන බාන් ආදී වූ රථෝපකරණ රථය ඇතුලේ ලවාපියා රජගෙට වදනාහ. ඒ සලකුණෙන් සේනාව සිතන්නෝ "යුවරජ්ජුරුවෝ අද රජගෙයින් කා බී එහිම ලගිනාහ"යි කියා සියළු සේනාව තම තමන්ගේ ගෙවල් ලැග පාන් වූ කල අවුත් රජගෙයින් ඒ රජ්ජුරුවන් පිටත් වන්ට කවරවිට දෝ හෝයි පෙරමඟ බල බලා සිටිනාහ.

රථාචාරියා දෙවන දවස් රථය සරහාගෙන පෙරමඟ බල බලා සිටිනේය. ඉදින් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දැන් දැකපියා එම් සිතා රජගෙට වදිනාසේක් වීනම් ඒ කැට බාන් ආදී වූ රථොපකරණ පිටත තබා වඩනාසේක. ඒ සලකුණෙන් සියළු සේනාව "දැන් දැන් වඩිනාසේකැ"යි රථය සරහා රාජාංගනයෙහි එකසීම සිටිනාහ. එක් දවසක් රථයෙන් මෙම ලෙස ගොසින් රාජාංගනයට බැස දැන්ම එම් යන සිතින් මෙතෙක් දවස් කර සංඥාව සේනාවට නොහඟවා රජගෙට වැඩියාහ. ඒ ඇසිල්ලෙහි මහා මේඝයක් නාගා වසින්ට පටන් ගත. රජ්ජුරුවෝ වැසි වස්නා දැක "නොයව"යි කියා යුවරජ්ජුරුවන්ට සමු දුන්හ. ඒ වේලෙහි රජ්ජුරුවෝ රජගෙයි දී ම කා බී රජගෙයිම සැතපුනාහ. කැටිව ගිය සේනාව "දැන් එනසේකැ"යි පෙරමඟ බල බලා සිටියාහු තුන් යම් රාත්‍රියෙහි සිටීවනම සිට පහන් කළහ. ඒ රජ්ජුරුවෝ දෙවැනි දවස් පාන් වූ කල රජගෙන් පිටත් වූවාහු සේනාව තෙමී තෙමී සිටියා දැක "සීලයට අන්තරාය වූ සැටිය"යි සිතින් සැක උපදවා ගත්හ. එසේ හෙයින් දූතයන්ට කියන්නාහු "මා පළමු කුරුධර්‍මය රක්නේ සැබෑව, දැන් එය වනාහි සැකයෙක් ඇත තොපට ලියා දෙන්ට නොපිළිවනැ"යි මේ කාරණය වූ පරිද්දෙන්ම කීහ.

ඒ අසා දූතයෝ කියන්නාහු "දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේ මේ සේනාව මෙසේ වූ පීඩාවකට පැමිණෙත්වායි සිතා කළ දෙයක් නොවන පසු නුඹවහනසේගේ සීලයට අන්තරාය නොවෙයි, මෙපමණක පවා සැක උපදවන ලද සීලය ඉතා පිරිසිදුය, අපට කුරුධර්‍මය ලියා දුන මැනැවැ"යි කියා උන්ගෙනුත් කුරුධර්‍මය රන්පත ලියවා ගත්තාහ. ලියා දී කියන්නාහු "මා සිත සැකයෙක් ඇත්මය. පුරෝහිත බමුණානෝ යහපත්කොට කුරුධර්‍මය රක්‍ෂා කෙරෙති. උන්ගෙන් ලියවා ගනුව"යි කීහ.

දූතයෝ උන් සමීපයට ගොසින් කුරුධර්‍මය උන්ගෙනුත් ඉල්වූහ. උයිත් තමන්ටම උපන් සැකය කියන්නාහු එක් දවසක් රාජසේවයට යන්නේම අනික් රටකින් අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේට පාක්කුඩම් පිණිස එවන ලද ළහිරු මඬලක් සේ ඉතා සෝභමාන වූ රථවාහනයක් අතරමඟ දී දැක "මේ රථය කාගේදැ?"යි විචාරා "රජ්ජුරුවන් වහන්සේට ගෙනා රථයකැ"යි අසා සිතන්නාහු "මම වයෝවෘද්ධයෙමි. අපගේ රජ්ජුරුවෝ රථය මට දීපු නම් සුව සේ රථයට නැගීගණ ඇවිදිනෙම් වේදැ"යි සිත සිතා ගොසින් රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ලඟ සිටියාහ. එපමණකින් රථය එවිටම ගෙනවුත් රජ්ජුරුවන්ට දැක් වූහ. රජ්ජුරුවෝත් "රථය ආචාරීන්ට දෙව"යි කියා කීහ. පුරෝහිතයාණෝ නොයිවසූහ. නැවතත් "අරගණුව"යි කීවත් නොගිවිස්සේමය. කුමක් හෙයින්ද? යත්,

"මා කුරුධර්‍මය රක්නා තැනැත්තාහු අනුන් සන්තක වස්තුවෙහි ලෝභය ඉපදවූයේ ඉතා නපුර, මාගේ සීලය බිඳුනු සැටිය"යි මෙපමණක් සඳහන්කොට පියා "කුඩාචරිනි, මාගේ සීලයෙහි මෙබඳු සැකයෙක් ඇත, එබැවින් දෙන්ට නුපුළුවනැ"යි කීහ. එබසට දූතයෝ කියන්නාහු "යමකට ලොභ කළ පමණකින් සිල් බිඳෙන්නේ නොවෙයි, නුඹවහන්සේ මෙපමණක් පවා සැක කරනසේක් අනික් පවක් කරනසේක්දැ"යි කියා උන්ගෙනුත් කුරුධර්‍මය රන්පත ලියවා ගත්හ. "තවද මට එකී සැක ඇත්තාවූ යටුවම් කරන අමාත්‍යාත් යහපත්කොට කුරුධර්‍මය රක්‍ෂා කරන්නේය. ඔහුගෙනුත් කුරුධර්‍මය ලියා ගනුව" කියා යවූහ.

උයිත් තම සිත උපන් සැකයක් කියන්නාහු එක් දවසක් තමන්ගේ ජනපදයේ කෙත් යටුවම් කරන්නාහ. කෙත මනන්නා වූ රැන කෙළවර කුඹුර ඇති තැනැත්තවුට දීලා අනික් කෙළවර තුමූ අල්වාගෙන තමන් දිසාවේ රැන කෙළවර බැඳෑ දඬ එක් කකුළුවෙකුගේ බිල මධ්‍යයට පැමිණ සිටියේය. ඒ වේලෙහි තුමූ සිතන්නාහු "ඉදින් මේ දඬ කෙළවර කකුළුවාගේ බිලයට බහාලීම් නම් ඒ බිලයේ කකුළුවා මියන්නේය. මේ රැනෙන් කෙළවර මඳක් ඉවත්කොට එලාලම් නම් රජ්ජුරුවන් සන්තක බිම අඩු වන්නේය. නැවත ඇතුළුවිට එලාලිම් නම් කුඹුරු හිමි තැනැත්තහුට අඩු වන්නේය. කුමක් කෙරෙම්දෝ හෝ"යි සිත සිතා "මේ බිලයේ කකුළුවා ඇත්නම් නියම

දැනපුව මනාවේදැ''යි සිතා දඬු කෙළවර බිලයට බහාළුහ. ඒ වේලේ කකුළුවා 'ක්‍රිං' යන ශබ්ද පවත්වා අඬාලීය. එවේලෙහි තමන්ට මෙසේ වූ අදහසක් වූයේය. ''දණ්ඩ කෙළවර කකුළුවා ඇඟ ඇනී මිය ගියේ වීනම් මා රක්නා වූ කුරුධර්මයෙහි සැක ඉපද වීමි. එබැවින් දෙන්ට නොපිළිවනැ''යි කීහ.

ඒ අසා දූතයෝ කියන්නාහු ''තොපගේ සිත කකුළුවා මරමි සිතා කළ දෙයක් නොවෙන බැවින් එපමණකින් ප්‍රාණවධය සිද්ධ නොවෙයි. මෙපමණක් පවා සැක කරන්නා තෙපි අනික් පවක් නම් කවර කලෙක කරවුද? තොපගේ සීලය ඉතා පිරිසිදුය. තොපගේ කුරුධර්මය අපට දෙව''යි කියා උන්ගෙනුත් කුරුධර්මය රන්පතක ලියවා ගත්හ. ''තවද මට එහි සැක කෙරෙති යි එම්බල රථාචාරියාණෝත් කුරුධර්මය රක්‍ෂා කරන්නේ යයි උන් ළඟට ගොසිනුත් ලියවා ගනුත් යහපතැ''යි කීහ.

ඒ දූතයෝ ගොසින් ඔහු අතින් ''කුරුධර්මය අපට ලියවා දුන මැනවැ''යි ඉල්වූහ. උයිත් කියන්නාහු ''කුරුධර්මය මා රක්‍ෂා කරන්නේ සැබැව, මෙයිදු සැකයෙක් ඇතැ''යි කියා ඒ සැකය කියන්නාහු එක් දවසක් පෙරවරු රජ්ජුරුවන් රථයෙන් උයනට වඩාගෙන ගියෙමි. රජ්ජුරුවොත් දාවල් දවස උයන් කෙළි කෙළපියා සවස නික්ම රථයට නැඟුනාහ. රථයෙන් අවුත් නුවරට නොවදනා තුරු හිරු හස්තයට ගියේය. ඒ ඇසිල්ලෙහි වැස්සෙක් නැඟීය ''රජ්ජුරුවන් වහන්සේ තෙමෙනසේක් දෝ හෝ''යි හයින් රථය අදනා හසුන්ට තරව කැවුටු සන් දී හය ගන්වා ලුහුබඳවා ලීමි. රථාශ්වයෝ කුමක් බවත් නොදන්නාහු වහ වහා දිවයත්හ. එතැන් පටන් උයනට යන කලත් එතනට පැමිණි කලත් කැවුටු සන් දුන්නත් නුදුන්නත් වහ වහා දිවන්නාහ. ඒ තිරිසන් සත්ත්වයෝ කුමක් නිසා මෙලෙස දිවන්නේදැ?යි යතහොත්, ''ඒකාන්තයෙන් එතන හය කටයුතු නිසි කාරණයක් ඇතැ''යි සිතා අසු දිවන්නාහ. මම හසුන් හය ගන්වන පිණිස කල දෙයක් නොවෙයි, එදවස් රජ්ජුරුවන් තෙමුනැයි මට වරදක් නැත, මම අස්ථානයෙහි දී ඉතා සුසික්‍ෂිත අසුන්ට තරව කැවිටි සන් දී හය ගන්වා කොටළු නොදැන්ම නිසා එතනට ආ යම් විටකම ඒ ස්ථානයහිම කුමක් නිසා වූ හයෙක් දෝ හෝ වහවහා දිවෙමින් පීඩාවට පැමිණෙති. ''මම කුරුධර්මය රක්නා තැනැත්තෙමි. මේ කාරණය නිසා මාගේ කුරුධර්මය නැමති සීලය දෙන්ට බැරිය''යි කීහ.

ඕහට දූතයෝ කියන්නාහු ''මෙපමණකට පවා මෙසේ සැක කරන්නාහු අනික් පවක් කෙසේ කරව්දැ?''යි උන්ගෙනුත් කුරුධර්මය රන්පතක ලියවා ගත්හ. ''එසේ වී නමුත් තව සැක ඇත. මෙනුවර සිටාණෝ අඛණ්ඩකොට කුරුධර්මය රකිති. උන්ගෙනුත් ලියවා ගණුව''යි කීහ.

දූතයෝ සිටාණන් ළඟට ගොස් ''නුඹ රක්නා කුරුධර්මය අපට දුන මැනවැ''යි ඉල්වූහ. සිටාණෝ කියන්නාහු එක් දවසක් මම ඇල්කෙත උඩුදරා බිමී යන්නේ මාගේ කෙත්වත් බලාපියා නැවත ගෙට එන්නෙම් ''මේ ඇල් කරලින් මාලාවක් සේ ගොතා බඳවා ගණිමැ''යි සිතා එකම කරල් මිටියක් ගන්වා ගතිමි. ඒ දවස් පටන් මෙසේ වූ අදහසක් මට වූයේය. ''ඒ ඇල්කෙත රජ්ජුරුවන්ටත් මටත් අඳයට කළ දෙය. එසේ වූ තැනින් අනුන් සන්තක කරල් මිටක් මා ගෙන්වාගන ලදින් එය මා විසින් රක්‍ෂා කරන්නා වූ කුරුධර්මය නැමති සීලයට අන්තරායවී දෝ හෝයි කියා මා සිත සැක උපන. එබැවින් මාගේ කුරුධර්මය මට දෙන්ට නොපිළිවනැ''යි කීහ.

දූතයෝ කියන්නාහු ''සිටාණෙනි, නුඹ සොර සිතින් කල දෙයක් නොවන හෙයින් මෙපමණක් නිසා අදින්නාදානය සිද්ධ නොවන්නේය. මෙපමණක සැක උපද වන්නාවූ නුඹවහන්සේ අනික් පවක් නම් කෙසේ කරනසේක්ද? නුඹවහන්සේගේ සීලය ඉතා පිරිසිදුය''යි කියා උන්ගෙනුත් කරුධර්මය රන්පතක ලියවා ගත්හ. ''එසේ වී නමුත් මට සැක ඇත, බඩසල් මනන්නා වූ අමාත්‍යයෝ යහපත්කොට කරුධර්මය රක්‍ෂා කෙරෙයි. ඔහු ළඟට ගොස් කරුධර්මය ලියවා ගනුව''යි කීහ.

දූතයෝ ඔහු සමීපයට ගොස් ''නුඹ රක්නා කුරුධර්මය අපට දුන මැනවැ''යි කීහ. ඒ මනන්නෝද තමන් සිතට උපන් සැක කියන්නාහු එක් දවසක් කොටු ගෙයි දොර ඉඳ රජ්ජුරුවන්ගේ භාණ්ඩාගාරයට වී මනන්නාහු නොමි   වීත් ගෙන සන්ලුවාහ. වී මැන නොනිමෙන තුරු වැස්සෙක් වසින්ට පටන් ගත. අමාත්‍යයා මිනු වීයෙහි සන් ගැන ''මෙතැකැ''යි කියා මා සන්ලු

වී අසවල් වීයයි සලකුණක් නොකොට වීයෙහි එක්කොට සිහිනැතිව වෙරයතුරාලා පිය වහා දිවගෙන ගොසින් හිඳ සිතන්නාහු "සත් ඇ මිනු වීයෙහි එක් කෙළෙම් නම් නොමිනු වීයෙහි එක් කෙළෙම් දො හෝ"යි සිතා "මිනු වීයෙහි එක් කෙළෙම් නම් රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ වී වඩනේය. සිටාණන්ගේ වී නස්නේය. වැලිත් මම කුරුධර්මය රකිමි. මාගේ ගුණ ධර්මය බිඳිනී දෝ හෝයි සිතා මෙපමණක් නිසා මම කුරුධර්මය දෙන්ට බැරියයි කියෙමි"යි කීහ.

ඕහට දූතයෝ කියන්නාහු "තොපගේ සොර සිතක් නැත. මේ පමණකින් අදින්නාදානය සිද්ධ නොවෙයි, මෙපමණකට මෙසේ සිතන නුඹට අනික් කවර දවසෙක පාපයක් සිදුවී"දැයි කියා උන්ගෙනුත් කුරුධර්මය ලියවා ගත්හ. "එසේ වී නමුත් මට සැක ඇත. මේ නුවර වාසල බලන දොරටුපාලයා යහපත්කොට කුරුධර්මය රක්‍ෂා කෙරෙයි. ඔහු ගෙනුත් ලියවා ගණුව"යි කීහ.

අමාත්‍යයෝ ගොසින් ඔහු ගෙනුත් "කුරුධර්මය දූන මැනවැ"යි ඉල්ලූහ. ඒ තෙමේ එක් දවසක් වාසල්දොර වසන්නේ මෙතෙක් දවස් සේම තුන්විටක් අඬගා කියා දොර වසන්ට සිටි කලට ඒ නුවර එක් දිළිඳු මිනිසෙක් තමාගේ බාල නඟක් කැඳවාගෙන වල දර පළා සොයා ගියාහු. නැවත අවුත් හඬ ගෑ ශබ්දය අසා නැගණියන් කැඳවාගෙන වහා අවුත් වාසල් දොරට පැමිණ "දොර ඇරපියව"යි කීව. උන්ට දොරටුපාලයා කියන්නේ "තෝ තමා මේ නුවර රජ්ජුරු කෙනෙකුන් ඇති නියා නොදනුද? කල් තබා වාසල අගුල ලන නියාව දැන දැන තාගේ අඹුව ඇරගෙන වල කෙළ ඇවිද පියා දැන් ඉඳ කුමකටද ඇයිදැ"යි කීය. ඒ දුගියා කියන්නේ "ස්වාමීනි, එසේ නොකිව මැනව, මාගේ බිරින්දයෙක් නොවෙයි, මාගේ නැගණියෝය"යි කීහ. දොරටුපාලයාද එවේලෙහි සිතන්නේ "තමා අකාරණයෙක මෙලෙස කීව"යි සිතා "මා විසින් නොකිවමනා බසක් කියා පීමි. ඔහුගේ නඟා ඔහුගේ අඹුව යයි නො දැන කීමි. මම වූ කලී කුරුධර්මය රකිමි. මේ කාරණය නිසා මාගේ කුරුධර්මය බිඳිනැයි මට සැක ඇත. ලියා දෙන්ට නොපිළිවනැ"යි කීහ.

දූතයෝ කියන්නාහු "තොපි උන්ගේ නඟා නියාව දැන දැන කී දෙයෙක් නොවන හෙයින් තොපගේ සීලය භේද නොවෙයි, මෙපමණක පවා සැක කරන්නාහු අනික් වරදක් කෙසේ නම් කරවුද? ඉන් අපට දැනුනු වරදෙක් නැතැ"යි කියා උන්ගෙනුත් කුරුධර්මය රන්පතක ලියවා ගත්හ. "එසේ වී නමුත් මාගේ සිත සැක ඇත. මෙනුවර වසන්නා වූ වෛශ්‍යා දූ යහපත්කොට කුරුධර්මය රකිනීය, ඔබ ගොසින් උන්ගෙනුත් ලියවා ගනුව"යි කීහ.

උන් ලඟට ගොසින් "කුරුධර්මය අපට දූන මැනවැ"යි කියා ඉල්වූහ. ඒ වෛශ්‍යා දූත් තමා සිතට උපන් සැකයක් කියන්නී "මටත් සැකයෙක් ඇත. දෙන්ට නොපිළිවනැ"යි කීහ. ඒ කවරේදැ?යි යතහොත්, මේ වෛශ්‍යා දුව යහපත්කොට කුරුධර්මය රක්නා නියාව ශක්‍රයෝ දැන තමන් ඉඳුරා පරීක්‍ෂාකොට පියන පිණිස ඈ සමීපයට ළදරු වූ පුරුෂ වේසයක් මවාගෙන මසුරන් දහසක් දීලා තමාගේ දිව්‍යලෝකයටම පලා ගියේය. ඌ ගිය තැනැත්තෝ තුන් අවුරුද්දක්ම නොඅවාහුය. ඒ වෛශ්‍යා දූ තමාගේ සීලයට අන්තරාය වේදෝ යන භයින් තුන් අවුරුද්දක් මුලුල්ලෙහි අනික් පුරුෂයකු අතින් මස්සක්, අකක්, තබා බුලත් පතක් පමණකුත් නොගත්තීය. ඕ තොමෝ දවසින් දවස අය මුඛයෙන් නැතිව ඇති දෙය වියදම් වීමෙන් තමාගේ ඇති සම්පත්තිය වියදම් වීමෙන් පිරිහී දුක්පත් ව ගොස් සිතන්නී "මට දහස දීලා ගිය පුරුෂයා දැන් තුන් අවුරුද්දක්ම නොආයේය. එසේ හෙයින් මම ඉතා දුක්පත්ව දැන් මාගේ බඩ පමණකුත් පැදගත නොහෙමි. මෙසේ ඉඳ නස්නට නොපිළිවන. අධිකරණ නායකයන් ලඟට ගොස් මේ බව කියා දවස් හැර ගැන්ම යහපතැ"යි සිතා අධිකරණයට ගොස් "මුදලිවරිණි, මට මසුරන් දහසක් දීලා පුරුෂයෙක් ගියේය. මෙවකට තුන් අවුරුද්දක් උන් මළ බවත්, උන් බවත් නොදනිමි. එබැවින් බැහැරින් මා ලැබ ගන්නා දෙයක් නැති බැවින් දැන් බඩ පමණකුත් පැදගත නොහෙමි. කුමක් කෙරෙම්දැ?යි කීහ. "උන් තුන් අවුරුද්දක් නොආ කල කුමක් කරවුද? මෙතැන් පටන් ලත් දෙයක් ඇරගෙන රකෙව"යි කීහ.

අධිකරණයෙන් වර ලදින් නික්ම යන තැනැත්තියට එක් පුරුෂයෙක් දහසින් බැඳි පියල්ලක් දික් කොටලීහ. ඒ ඇරගන්ට යයි අත දික්කරන්නා ම ශක්‍රයෝ අවුත් ඉදිරියෙහි සිටියාහ. එවේලෙහි වෛශ්‍යා දූ කියන්නී "මෙතනට යටගිය දවස තුන් අවුරුද්දකින් ඔබ්බෙ මට දහසක් දිලා ගිය පුරුෂයා අවුත් සිටිනේය. තාගේ රණින් මට ප්‍රයෝජන කිම්දැ?"යි කියා දික්කල අත අයා ගත්තහ.

එවේලෙහි ශක්‍රයෝ තමන්ගේ දිව්‍යාත්ම භාවයෙන් සර්වාභරණයෙන් සැදි පැහැදී ළහිරු රැස්ව ගියාහ. එවේලෙහි නුවරවාසීහු රැස්ව ගියාහ. ශක්‍රයෝ ජන සමාගමෙහි කියන්නාහු "මම මැ විමසන පිණිස තුන් අවුරුද්දකින් ඔබ්බෙ මැට මසුරන් දසක් දීලා ගියෙමි. මේ දැතුරෙහි මැ රක්නා කුරුධර්මයෙහි මා දුටු කිසි අඩුවෙක් නැත. එබැවින් සිල් රක්නවුන් විසින් මෙලෙස රැක්ක යුතුය"යි කියා සියල්ලවුන්ට අවවාද දීලා ඇගේ ගෙය සත්රුවනින් පුරා "මෙවක් පටන් නොපමාව සීලය රක්‍ෂා කරව"යි උන්ට අවවාද කියා තමන්ගේ දිව්‍යලෝකයට ගියාහ. ඕ තොමෝ මේ කාරණය නිසා "එකකුගෙන් ගත් අල්ලස් නොවරදවා අනිකකු දික්කල වස්තුවට අත දික් කෙළෙමි. මේ කාරණය නිසා මා රක්නා සීලය නැසී ගියා දෝ හෝයි සිතා නොදෙමි" කීහ. එවේලෙහි ඇට දූතයෝ කියන්නාහු "අත දික්කළ පමණින් සිල් බිඳී නොයෙයි, තොපගේ සීලය ඉතා පිරිසිදුය"යි ඔවුන් ගෙනුත් කුරුධර්මය රන්පතක ලියවා ගත්හ.

මෙසේ එකොළොස් දෙනා රක්නා වූ සීලය රන්පතක ලියවාගෙන දන්තපුරයට ගොසින් කලිඟු රජහට ඒ රන්පත දීලා එපවත් වූ පරිද්දෙන් කීහ. එතැන් පටන් රජ්ජුරුවෝත් ඒ කුරුධර්මයෙහි ඇදහිලි ඇතිව අඛණ්ඩකොට පඤ්චසීලය රක්නාහ. ඒ සීලයෙහි ආනුභාවයෙන් කලිඟු රට දනව් බිඳ මානයෙහි වැසි වැසිපීය. ඒ රට උපන්නා වූ තුන් භයක් සන්සි සියලු රට කිසි භයක් නැතිව ඉතා නිරාකූලව බත් බුලත් ආදී වූ සියළු සම්පත්ති සමුර්ධි විය. බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ දිවි පවත්නා කල් මුළුල්ලෙහි දන් පින් සිල් රක්‍ෂා කිරීම් ආදී වූ සියළු සුචරිතයෙහි යෙදී ජීවිතාවසානයෙහි දෙව්ලොව ගියහ යි වදාරා චතුස්සත්‍යය ප්‍රකාශකොට කුරුධර්ම දේශනාව නිමවා වදාළසේක. ඒ බණ අවසානයෙහි බොහෝ දෙනා සතරමඟ සතරඵලයට පැමිණියාහ. එසමයෙහි කුරුධර්මය රැකී එකොළොස් දෙනා මූ මූ යයි වදාරණ සර්වඥයෝ

"ගණිකා උප්පලවණ්ණා ච - පුණ්ණො දොවාරිකො තදා
රජ්ජුගාහො ච කච්චානො - දොණමාතාච කොළිතො
සාරිපුත්තො තදාසෙට්ඨි - අනුරුද්ධො ච සාරථී
බ්‍රාහ්මණ කස්සපො ථෙරෝ - උපරාජා නන්ද පණ්ඩිතො
මහෙසි රාහුලමාතා - මායාදෙවි ජනෙත්තියා
කුරුරාජා බෝධිසත්තො - එවං ධාරෙථ ජාතකං"

"එම්බා මහණෙනි, එසමයෙහි ගණිකා නම් වෛශ්‍යා දූ මෙසමයෙහි වමත් සව් වූ උපුල්වන් මහස්ථවිරීය, එසමයෙහි දොරටුපාලයා නම් දැන් පූර්ණභද්‍ර නම් මහස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි යටුවම් කළ අමාත්‍යයා නම් දැන් කසයින් මහස්ථවිරයෝය. බඩසැල අමාත්‍යයා නම් දැන් මුගලන් මහස්ථවිරයෝය. එසමයෙහි සිටාණෝ නම් දැන් ශාරිපුත්‍ර මහස්ථවිරය, එසමයෙහි රථාචාර්යයා නම් දැන් අනුරුද්ධ මහස්ථවිරය, එසමයෙහි පුරොහිත බ්‍රාහමණයා නම් දැන් මහකාශ්‍යප ස්ථවිරය, එසමයෙහි යුවරජ්ජුරුවෝ නම් දැන් නන්ද මහස්ථවිරය. එසමයෙහි අගමෙහෙසුන් නම් දැන් රාහුලමාතා වූ යසෝධරා මහස්ථවිරය, එසමයෙහි රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ මෑණියන් වහන්සේ නම් දැන් මහාමායා දේවිය. එසමයෙහි කුරු රජ්ජුරුවෝ නම් ලොව්තුරා බුදු වූ මම්ම වේදැ"යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

276. රෝම(ක) ජාතකය

තවද ආකාශය සේ අප්‍රමාණ ගුණ ඇති සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වා වදාළසේක. මෙහි වර්ථමාන කථාව බොහෝ ජාතකවල පෙණෙන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බොහෝ පරවියන්ට නායක ව පරවි ව උපන්සේක.

ඒ පරවියන් වසන්නා වූ වන සමීපයෙහි තාපස කෙනෙක් වාසය කරන්නාහ. ඒ තාපසයන් කරා බෝධිසත්ත්වයෝ පරවියන් පිරිවරා ගොසින් තාපසයන් දැක වැඳ පුදා යන්නාහ. ඉක්බිති තාපසයෝ ඔබ්බකට ගියාහ. ඒ පන්සල අනික් කූට තාපස කෙනෙක් වාසය කරන්නාහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝත් ඒ තාපසයන් කරා ගොස් තාපසයන් වැඳ පුදා බණ අසා ඒ පන්සල් මලුයෙහි ගොදුරු කා යන්නාහ. මේ නියායෙන් පනස් අවුරුද්දක් ගියේය.

එක් දවසක් උපාසකවරු පරවි මස් රසයක් තාපසයන්ට පිළිගැන් වූහ. තාපසයෝ පරවි මසෙහි තෘෂ්ණාව ඇතිව "මේ කුමන මස්දැ?"යි විචාරා "පරෙවි මසැ"යි කී පසු "එසේ වීනම් තොප ඇම විසින් මට සාල්, ලුණු, මිරිස් ආදී වූ දෙය ගෙන්වා දෙව"යි කියා ගෙන්වාගෙන පොල්ලකුත් සැස වල්කලා අස්සේ තබාගෙන පරවියන් එන පෙරමඟ බල බලා උන්නාහ. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්‍වයෝ බෙහෝ පරවියන් පිරවරා තාපසයන් කරා ආහ.

තාපසයන් උන්නා වූ විලාසයෙන්ම බෝධිසත්ත්‍වයෝ "අද තාපසයන් ඉඳිනා නියාව අමුත්තක් ඇත මැනව, කුමක් දෝ හෝ"යි සිතා යටිසුලඟට ගොස් අඝ්‍රාණයකොට තාපසයන් පරවිමස් කෑ නියාව දැන "තාපසෝ පරවි මස් කා අප මරන්ට උත්සාහකොට ඉඳිති" සිතා පන්සලට දුරුව දුරුව ගොදුරු කන්ට වන්නාහ. තාපසයෝ ඒ දැක "මේ පරවියෝ මා කරා නොඑති. කටයුතු කාරිය කියා ලන්කොට ගෙන මරමි" සිතා කියන්නාහු "ඇයි? තොප ඇම මෙතෙක් දවස් මා කරා අවුත් ලඟම ගොදුරු කන්නාහ. දැන් පනස් අවුරුද්දක් වාසය කරනුවෝද? අද කවර සැකයක් තොප ඇමට දැනුනු සඳහා මා ලඟට නොඑව්ද? නැතහොත් මා අනික් තාපස කෙනෙකැයි සිතා නොඑව්ද? නැත තොපි අනික් පරෙවි මොත්තමෙක්දැ?යි කීහ.

එබස් අසා බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නාහු "තොප අනික් තාපස කෙනෙකුන් සන්දාත් නොවෙයි, අනික් පරවි මොත්තමෙක් නිසාත් නොවෙයි, තා ඉඳිනා ආකෘතිය අපට සැක කෙරෙයි, එසේ හෙයින් ලඟට නේන්නේය"යි කියන්නෝ "මා ඉදිරි සැලැස්ම මුන් ඇම දැනගත් නියා වේදැ"යි සිත දුර තබා පොල්ල දමාලා ගැසීය. ඒ දමා ලූ පොල්ල වැරද ගිය. එවිට තාපස කියන්නේ "තෙපි මාගෙන් වැරදුනවාදැ"යි කීහ. එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නාහු "තමා ගසාම වැරුද ගියාහු පමණක් විනා තාපසයෙනි, තෙපි සතර අපායෙන් නොවැරදුන වාදැ"යි කියා "එම්බල තාපසය, ඉනිබ්බේ තෝ මෙතන උන්නෙහි නම් උපාසකවරුන්ටත් තාගේ නුගුණ බොහෝකොට කියමි. තෝ මෙතනින් පලා යව"යි කියන්නාහු ඒ තාපසයා එවිට එතනින් පලා ගියේ යයි වදාරා මේ 'රෝම ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

එසමයෙහි එකියන තාපසෝ නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. පළමු විසූ සිල්වත් තාපසයෝ නම් සාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය, පරෙවි ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම වේදැ"යි වදාළසේක.

277. මහිස ජාතකය

තවද අකනිටා බඹලොව සේ උස් වූ ගුණ ඇති සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ක්‍රීඩා වඳුරෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් ක්‍රීඩා වඳුරෙක් එක් කම්පස් ඇතෙකුගේ කුම්භස්තලයට නැගී කෙළනේය. එකියන ඇතාත් එකියන වඳුරු කෙරේ නොකිපී ඒ කෙළි ඉවසා ඉඳිනේය. පසුව එක් දවසෙක ඒ ඇතා ඔබ්බෙක බැඳ අනික් තෙනකින් අකම්පස් ඇතකු පළමු ඇතා සිටියා වූ නිලයේ බැන්දාහ. එකියන වඳුරාත් "පළමු ඇතා මෙනැ"යි සිතා "මේ ඇතා පිටට නැගෙමි" සිතා ඇතු පිටට නැගී කුම්භස්ථලය මත්තේ උන්නේය. එකියන ඇතා තමාගේ කුම්භස්ථලයෙන් වඳුරා අල්වාගෙන දළින් ඇන පයින් මිරිකා මරා දමාපිය.

මේ කථාව දම්සභාවෙහි රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩඋන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් එකියන වඳුරා එලෙසම කෙළේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ වනාන්තරයට නුදුරු තෙනක මීගොන් ව උපන්නාහු ඇලි දුර්ග බොහෝ වූ ස්ථානයක ගසක් මුල වාසය කරන්නාහ.

ඒ ගස වසන්නා වූ එක් වඳුරෙක් ඒ කියන බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ පිට වර්චස් කරන්නේය. අඟ අල්වා කෙළිනේය. වල්පත් අල්වාගෙන ඔන්සිල්ලා කෙළිනේය. බෝධිසත්ත්‍වයෝත් ඊට නොකිපීම වාසය කරන්නාහ. ඒ අවස්ථාවේ ඒ ගස වසන්නා වූ දේවතාවා බෝධිසත්ත්‍වයන්ට කියන්නේ "මීමාණෙනි, තොප ඇඟපත දූෂ්‍යකොට කෙළිනා වූ වඳුරාට තොප බැණ නොනැඟී ඉඳිනේ ඇයිද? අඟවාලා ඇනපියා පයින් මිරිකා දමව"යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ කියන්නාහු "ඒ කියන වඳුරා මාගේ ඇඟපත එලිගෙන කුමක් කරතත් මා මුන්ට කරන දෙයක් නැත. ඌ මැරීම නම් මට ප්‍රාණඝාතය සිද්ධ වන්නේ වේදැ"යි කියා "මා එසේ කරන්නේ නැත, අනික් මීමෙක් මෙතනට ආ නම් එහි හඬ කියා ගනුව"යි කියා "මා මූට කරන දෙයක් නැතැ"යි කියා බෝධිසත්ත්‍වයෝ කීප දවසකින්ම ඔබ්බකට ගියාහ. අනික් මීමෙක් ඒ ගස මුල වාසය කරන්ට ආහ. ඒ කියන වඳුරුත් "පළමු මීමා සේම ය"යි සිතා පිටට පැන කෙළිනට වන. එවිට ඒ කියන මීමා වඳුරා බිම හෙලාගෙන අඟින් ඇන ළය පළා මැරී යයි වදාරා මේ 'මහිස ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ඒ කියන වඳුරා නම් මේ කියන වඳුරා මය. මීමා නම් මේ කියන ඇතා මය. ඒ වඳුරාගේ ක්‍රීඩාව ඉවසූ මීමා නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

278. ශතපත්‍ර (සත පත්ත) ජාතකය

තවද සක්වළ අනන්ත වූවා සේ අපරියන්ත ගුණ ඇති සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි වහන්දෑ දෙනමක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

පණ්ඩුකය, ලෝහිතකය යන සවග වහන්දෑගෙන් දෙනමක් බොහෝ භික්ෂූන් වහන්සේට "නුඹවහන්සේ අසවලුන් වහන්සේ නියාවට ගුණ නුවණ නැද්ද? නුඹවහන්සේ අඩුව ඉඳිනේ ඇයිද?" යනාදීන් ද්වේෂ උපදින්ට නිසි බස් කියා කුප්පවා තමන්වහන්සේගේ ලාපන්ත ක්‍රියාවට කරවනසේක.

මෙපවත් දම්සභා මණ්ඩපයේ රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩඋන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නට පූර්‍වභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "මා කීවා නොගිවිස සවග වහන්දෑගේ බස් අසන වහන්දෑ නම් සතපත්‍ර පක්ෂියාගේ බස් අසා සන්තෝෂ වූ මානවකයා මෙනැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ එක් වනාන්තරයක පන්සියයක් සොරුන්ට නායක ව සොරදෙටුව වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එක් පුරුෂයෙක් දහසක් ඔබ්බකට ණය දී ඒ ණය එළවාගත නොහී මළ. ඔහුගේ බිරින්දද ණය එළවාගත නොහී මිය යන අවස්ථාවෙහි තමාගේ වැඩී සිටියා වූ පුතා කැන්දා කියන්නී "පුත දාසක් ඔබ්බෙන් ණය ඇරගත් කෙනෙක් ඇත. මා මළ කළ ඒ ණය තොපට නොදෙති. මා ඉන්දදී ඒ ණය එළවාගෙන එව"යි පුතා ණය එළවා යවිය. ඌ ණයගැත්තා අතින් ණය එළවාගෙන එන කලට මැණියෝ මිය ගොසින් පුතා කෙරේ ස්නෙහයෙන් පුතා එන ඉදිරියේ ඕපාතික වූ කැණහිල් බැලිව ඉපද ගියාය. පුතාත් මස්සෙන් දාස ඇරගෙන සොරුන් ඉඳිනා වනාන්තරය සමීපයට පැමිණියේය.

එවිට ඒ කියන කැණහිල් දෙන් තමාගේ පුතු සොරුන් මරණ හෙයින් මඟ අවුරා යා නොදී වැදහොත්තීය. ඒ කියන පුරුෂයා "අවලක්‍ෂණ සීපාවා දැකපීම්" කියා කැට මුගුරු ආදියෙන් ගසා වනාන්තරයට ගියේය. ඒ වේලාවට එක්තරා කැරලෙක් සොරුන්ට "අසවල් පුරුෂයෙක් දාසක් ඇරගෙන එයි" කියා කැරුල් ශබ්දයෙන් ඇඩීය. එවිට එකියන පුරුෂයා "තමාට යහපත්කොට ඇඩූ අඩෙකැ"යි සිතා කැරලා වැඳ "තවත් අඬව, තවත් අඬව"යි කීහ.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ මේ කැණහිල් ධේනුව කළ දෙයත්, කැරලා කළ දෙයත් දෙකම බලා සිටියාහ. බලා සිට "මෙකියන කැණහිල් ධේනුව පූර්ව ජාතියෙහි මූට මව් ව උපන් කෙනෙකුන් උවමැනව, එසේ නිසා තමන්ගේ පුතා කෙරේ ස්නෙහයෙන් 'අප ලඟට ආ කලට මරා පියති' සිතා මඟ අවුරා වැද හොත්තීය. මේ කියන පුරුෂයා තමා වැඩ සිතා කැණහිල් ධේනුව කළ දෙය නොදැන උන් මරා පහකොට පියව යි අපට හිතව තමාට විපක්‍ෂව ඇඩූ කැරලාට සමාධිව වැන්දෝය"යි සිත සිතා උන් කලට සොරුන් මධ්‍යයට එකියන පුරුෂයා ඇවිත් වැද ගියේය.

බෝධිසත්ත්‍වයෝ "තුළු අල්ලව"යි කියා අල්වා ගත්තාහ. අල්වාගෙන බෝධිසත්ත්‍වයෝ විචාරන්නාහු "තොප මෙතනට ආයේ කුමක් සන්දාදැ?"යි විචාළාහ. එවිට ඒ කියන්නේ තමා මවගේ ණය දුන් තැන් එළවාගෙන එන්ට කී නිසා "ණය එළවාගෙන යෙමි" කියන්නා "ඇයි, මසුරන් දාස තොප අතදැ?"යි විචාරන්නා "ගෙනාමි" කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ "තොපගේ මෑණියන්ගේ තත්‍වය දනුදැ?"යි විචාරන්නා "මම නොදනිමි" කීහ. "තොපගේ මෑණියෝ මිය ගොසින් කැණහිල් ව ඉපද අතරමඟ දී තොප වැලකුවෝ ඌ ය"යි කියා "ඒ තොපි නොදැන 'අවැඩට කළ දෙයෙකැ'යි සිතා උන්ව පහ කොටපුව. තොපට අවැඩ ව අපට පක්‍ෂව ඇඩූ කැරලාගේ ශබ්දය අසා තොපි සතුටු වුව, එසේ හෙයින් තොප සේ වූ අඥානයෝ නැත. එසේ වූ තොප මා නසන්නේ කිම්දැ?"යි කියා "තොපට ජීවිත හානිත්, අර්ථ හානිත් නොකෙරෙමි"යි අළහයි වදාරා බුදුව වැඩ ඉඳ වදාරණසේක් "යම් සේ ඒ පුරුෂයාට වැඩ කී කැණහිල් ධේනුව අවැඩකොට අවැඩ කී කැරල ශබ්දය වැඩකොට සිතා විනාශයට පැමිණෙන්ට ගියේද? එලෙස යම් කෙනෙක් මා කීවා නොගිවිස මේ අඥාන භික්‍ෂූන් කීවා ගිවිසි කෙනෙක් ඇත්නම් මේ කැරලා කීවා කොට විනාශයට පැමිණි පුරුෂයා මෙනැ"යි වදාරා මේ 'සතපත්‍ර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි සොරුන් පන්සියයට නායක ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

279. කූටසාක (පුටදූසක) ජාතකය

තවද සත්‍ව ලෝකය සේ අචින්ත්‍ය වූ ගුණ ඇති සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා උපාසකයෙක් තමාගේ වාසස්ථානයට සර්‍වඥයන් වහන්සේ හා සංඝයා වහන්සේ වඩාගෙන ගොස් දන් දී තමාගේ උයනේ දාවල් භික්‍ෂූන් වහන්සේ "ස්වෙච්ඡාපරයේ ඇවිදිනා සේක්ව"යි කියා "යහපතැ"යි කියා භික්ෂූන් වහන්සේ ඒ ඒ තෙන ඇවිදිනා කලට එක්තරා උයන්ගොව්වෙක් "මල් පලාඵල කඩාගෙන එන්ටය"යි පත් කොල කඩා ගොටු විද බිම එලන්නේය. ඌගේ පිත් එලා ලූ ගොටු බිම ඉඳ ඉරා දමන්නේය. ඒ දැක සර්‍වඥයන් වහන්සේ "දැන්මතු නොවෙයි, මහණෙනි, පෙරත් ඒ එසේම ගොටු ඉරා දැමූයේ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි එක්තරා උයන්ගොව්වෙක් ගසකට නැගී උඩ ඉඳ ගොටු විද එලන්නේය. ඒ එලූ එලුවා එක්තරා වඳුරෙක් ඉරා අරිනේය. ඒ වේලාවට එක්තරා පුරුෂයෙකු එතනට ආයේය. ඒ දැක වඳුරා අතින් විචාරන්නේ "ඇයි, එලූ ගොටු තා විසින් ඉරා අරිනේ, යහපත්කොට ඉදිකරන්ටදැ?"යි විචාළේය. ඒ අසා වානර කියන්නේ "මුතුන් මී මුතුන් සමයේ පටන් අවැඩට නිසි දෙයක් විනා වැඩකට නිස්සක් නොකරන ලද. එසේ හෙයින් මම කුමකට ගොටු විදවාදැයි, මාගේ ස්වභාව ධර්‍ම හෙයින් විද දමමි" කීය. එවිට ඒ පුරුෂයා කියන්නේ "තොප ඇමගේ ධර්‍මය මෙසේ කල අධර්‍මය තමා කියනුම

කිම්දැ?”යි කියා වානරයාට නින්දාකොට ඔබ්බකට ගියේයයි වදාරා “වඳුරා ලඟට ගිය පුරුෂයා නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාළසේක.

280. අභ්‍යන්තර ජාතකය

තවද සංස්කාර ලෝකය සේ කල්පනාවට අවිෂය වූ ගුණ ඇති සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි යසෝධරා ස්ථවිරයන් වහන්සේට අඹ දුන් සැරියුත් ස්වාමීන් අරභයා මේ ජාතකය දක්ව ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

සර්‍වඥයන් වහන්සේ විසාලා මහනුවර කූටාගාර ශාලාවෙහි වැඩවසන සමයෙහි ප්‍රජාපති ගෝතමීන් වහන්සේ ගැණුන් පන්සියයක් පිරිවරා කූටාගාර ශාලාවට අවුත් බුදුන් අතින් භික්ෂුණී ශාසනයට අනුදැන භික්ෂුණී කරවා ගත් පසු උන්වහන්සේ උපසම්පදාව ලදින් සෝවාන් ව භාවනා උපදවා රහත් වූ පසු යශෝධරා ස්ථවිරියන් වහන්සේ සිතනසේක් “රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේත් මහණ වූ පසු සුද්ධෝදන රජ්ජුරුවන් වහන්සේත් අතීත වූ පසු ඉතකින් මා ඉඳිනේ කිම්දැ?”යි සිතා සැවැත් නුවරට අවුත් ජේතවනාරාමයේ වැඩඋන් සර්‍වඥයන් වහන්සේ අතින් පැවිදි ඉල්වාගෙන මහණ ව උපසම්පදාව ලදින් “යසෝධරා ස්ථවිරින් වහන්සේ ය”යි ප්‍රසිද්ධ ව ඉන්නා සමයේ දවස විටක් යසෝධරා ස්ථවිරින් වහන්සේ තමන්වහන්සේගේ පුත් වූ රාහුල ස්වාමීන් දකින්ට රාහුල ස්වාමීන් වසන්නා වූ විහාරයට වඩනාසේක.

එක් දවසක් යසෝධරා ස්ථවිරින් වහන්සේට බඩරුජාවක් ඇතිව රාහුල ස්වාමීන් දකින්ට නොආසේක. උන්වහනසේගේ අතවැසි භික්ෂුණී කෙනෙකුන් වහන්සේ එපවත් රාහුල ස්වාමීන්ට කීසේක. රාහුල ස්වාමීන් තමන්වහන්සේගේ මෑණියන් වහන්සේ යසෝධරා ස්ථවිරියන් දකින්ට යයි ගණයට ගියසේක. ගණයට ගොස් යසෝධරා ස්ථවිරියන් ගෙන් “ආචාසු කිම්දැ?”යි විචාරා “පුතණුවන් වහන්ස, බඩරුජාවක් ඇත. එසේ හෙයින් මට බොහො ආයසය”යි වදාළසේක. “ආදිත් ලම්නුනි, මෙසේ වූ අවස්ථාවක කරන්නේ කිම්දැ?”යි විචාළසේක. “පැනි අඹ හා සකීරා කෑ කල පළමුත් මේ රුජාව සමනය වෙ”යි කීහ. රාහුල ස්වාමීත් “යහපතැ”යි කියා තමන්වහන්සේට පියවූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ කරා නොගොසින් සුලු පිය වූ ආනන්ද ස්වාමීන් කරාත් නොගොසින් උපාධ්‍යාය වූ මුගලන් ස්වාමීත් කරාත් නොගොසින් ගුරු වූ සැරියුත් සාමීන් ලඟට ගොසින් “ස්වාමිනි, යසෝධරා ස්ථවිරියන්ට බඩරුජාවක් ඇත. පෙරත් සකීරා හා අඹ කෑ කල බඩරුජා සන්හිඳෙයි. එය ලබන්නේ කෙසේදැ?”යි විචාළසේක.

සැරියුත් ස්වාමීන් “යහපත, ලද්දමෝ නම් දෙන්නමෝ වේදැ”යි වදාරා රාහුල ස්වාමීනුත් පස්සේ ලා පසේනදි කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ රජගෙට ගොස් රාහුල සාමණේරයන් වහන්සේ රාජාඞනයෙහි සිටුවා තමන්වහන්සේ රජගෙට ගොස් රජ්ජුරුවන් ලඟ සිහා සිටියේය. එවේලාවට ම එක්තරා උයන්ගොව්වෙක් විලිස්ස ගිය අඹ කැනක් ගෙණවිත් රජ්ජුරුවන් අතට දීන. රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ ස්වහස්තයෙන් අඹ ලොලා සකීරා හා අඹ පාත්‍රය පුරා දුන්හ. සැරියුත් ස්වාමීන් අඹ පාත්‍රය ගෙන “මෙය තොපගේ මෑණියන්ට දෙව”යි කියා රාහුල ස්වාමීන් අතට දුන්සේක. රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේත් ඒ අඹ ගෙන ගොස් යසෝධරා ස්ථවිරියන් වහන්සේ අතට දුන්සේක. යසෝධරා ස්ථවිරින් වහන්සේත් අඹ වැළඳුසේක. අඹ වැළඳූ ගමනේ බඩරුජාව ගුණය විය.

කෝසල රජ්ජුරුවෝත් “සැරියුත් ස්වාමීන් අඹ මා ලඟදී නොවළඳා ගෙන ගියසේක. කාට දෙන්න ගෙන ගියසේක් දො හෝයි බලව”යි පස්සේ මිනිසුන් යවා රාහුල ස්වාමීන්ට දුන් නියාව හා රාහුල ස්වාමීන් තමන්වහන්සේගේ මෑණියන් වහන්සේට දුන් පවත් අසා කෝසල රජ්ජුරුවෝ සිතන්නාහු “ඉඳින් සර්‍වඥයන් වහන්සේ බුදු වූ හෙයින් අපගෙන් සිහා වළඳා ඉන්නා පමණක් මිසක්, නැත් නම් චක්‍රවර්ති රාජ්‍යය කරනසේක් නම් අපි ඇමම උන්වහන්සේගේ පරිවාර වේද? චක්‍රවර්ති රාජ්‍යය කරන දවසට පරිනායක රත්නව රාහුල ස්වාමීන් වහන්සේ තමන්වහන්සේගේ මෑණියන් වහන්සේට බඩ රුජාව නිසා අඹ සිහා වැඩිසේක. අපි ඇම උපාසකව ඉඳ යසෝධරා

ස්ථවිරින් වහනසේට උගේ ඇඟි නොදත්තම්භ. එසේ හෙයින් අප කළ සේ නොයෙද්"යි කියා යසෝධරා ස්ථවිරින් වහන්සේට අඹ හා සකීරා ඇම දවස්ම යවූහ.

සැරියුත් ස්වාමීන් නිසා යසෝධරා ස්ථවිරියන් වහන්සේට අඹ රසය නිසා බඩජාරු පහ වූ බව දම්සභා මණ්ඩපයට රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා උන් තැනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නට පූර්වභාගයෙහි කවර නම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ශාරීපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ රාහුල මාතාවන්ට අඹ දුන්නෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ එක්තරා බමුණු ගමෙක බමුණු ව ඉපිද වැඩිවිය පැමිණ පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදි ව බොහෝ තාපසවරුන් පිරිවරා බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ මඟුල් උයනෙහි වාසය කරන්නාහ.

එසමයෙහි එකියන තාපසවරුන්ගේ ගුණ තේජසින් ශක්‍රයන්ගේ පාඩුකම්බල ශෛලාසනය හුනු විය. ශක්‍රයෝ "මා නොකැමති පරිද්දෙන් උනු වන්ට කාරණා කිම්දැ?"යි තමන්ගේ දිව්සින් බලා එපවත් දැක "ඒ තාපසවරුන් මෙකියන උයනේ නොයිදිනා මානයක් කෙරෙමියි ඉදිනා තැනින් උගුළුවාපු කල එක තැන ඉඳ එකඟව භාවනා කිරීම් නැතිව, ඒ නියාවට අද මම ගොසින් රජ්ජුරුවන්ගේ අග්‍රමෙහෙසිකාවන්ට අභ්‍යන්තර නම් අඹ කැවාහු වූ නම් චක්‍රවර්ති රාජ්‍යය කරන්ට පින් ඇත්ත වූ පුතණු කෙනෙකුන් උපදියි කියමි. ඒ බිසවු 'යහපතැ'යි කියා රජ්ජුරුවන්ට කියති. රජ්ජුරුවෝ 'යහපතැ'යි උයන අඹගස්වල අඹ බලවති. ඒ වේලාවට මම උයනේ අඹ ගස්වල අඹ අන්තර්ධාන කරවා පියමි. රජ්ජුරුවෝ එවිට මෙකියන උයනේ අඹ කැවෝ කවුරුන්දැ?යි උයන්ගොව්වා විචාරති. එවිට උයන්ගොව්වා 'තාපසවරු අඹ කැවෝය'යි කියා රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහ. රජ්ජුරුවෝ එවිට 'එසේ වීනම් තාපසවරු මෙතනින් පහ කරව'යි පහ කරන්නාහු වෙති. එවිට තාපසරුන් එකතැන විසීම නොලබන්නාහු, සිල් රක්‍ෂා කිරීමෙහි පමා වන්නාහ. තාපසවරුන් සිල භේද කරන්ට මේ කාරණා වන්නේය"යි සිතා එදවස් මධ්‍යම රාත්‍රී වේලාවේ රජ්ජුරුවන්ගේ බිසවුන්ගේ ශ්‍රී යහන් ගබඩාවට ගොසින් කියන්නාහු "අභ්‍යන්තර නම් අඹ ගසක අඹ තොපගේ රජ්ජුරුවන්ට කිය ගෙන් වූ නම් චක්රවර්ති රාජ්‍යය කරන්ට පින් ඇති පුතණු කෙනෙක් උපදිති" කියා දෙව්ලොවට ගියහ.

බිසවුන් එදවස් පසුව බොරු ලෙඩක් ගෙන තමන්ගේ පරිවාර ස්ත්‍රීන්ට "රජ්ජුරුවෝ මා කොයිදැයි විචාළෝ නම් මා ලෙඩ නියාව කියව"යි කියා වැදහොත්තාහ. රජ්ජුරුවෝ සිංහාසනාරූඪ ව සොළොස් දහසක් බිසෝවරුන් පිරිවරා උන්නාහු "අග්‍රමෙහෙසිකාවන් වහන්සේ ලෙඩට වැදහොත්සේකැ"යි කියන්නා "ලෙඩ කිම්දැ?"යි විචාරන්ට රජ්ජුරුවෝ ගෙට ගියාහ. ගෙට ගොසින් බිසවුන්ගේ යහනේ එක් පාර්ශවයෙක ඉඳගෙන බිසවුන්ගේ පිට පිරිමැද "බිසවුනි, ඇති අපාසු කිම්දැ?"යි විචාළාහ. බිසවු කියන්නාහු "දේවයන් වහන්ස, මට වෙන අපාසු නැත, අභ්‍යන්තර නම් අඹ කන්ට දොළොක් උපන. මේ අඹ ලදිම් නම් විනා මාගේ ප්‍රාණය නැතැ"යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ "අමාත්‍යයන් අතින් විචාරා ලදිම් නම් ගෙනෙන්නෙම් වේදැ"යි කියා අමාත්‍යයන් ළඟට ගොසින් අමාත්‍යයන් කැඳවා කියන්නාහු "අභ්‍යන්තර අඹ නම් කිම්ද? තොපි ඇම දැනුදැ?"යි විචාළාහ. එවිට අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු "අභ්‍යන්තර අඹ නම් අඹ ගස් දෙකට මධ්‍යයේ සිටිනා අඹ ගස් වන්නේය. නුඹවහන්සේගේ උයනට මිනිසුන් යවා ගස් දෙකට මධ්‍යයෙහි සිටියා වූ අඹගස එල කඩා ගෙන්වාගත මැනවැ"යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ එවිට උයන බලන්ට මිනිසුන් යව්වාහ. මිනිසුන් යන කලට ශක්‍රයන්ගේ ආනුභාවයෙන් එක ගසකත් අඹ නැත්තාහ. එපවත් රජ්ජුරුවෝ අසා "ඇයි, මේ කාලයට අඹ නැති වෙන්ට කාරණා කිම්දැ?"යි උයන්ගොව්වා විචාරා උයන්ගොව්වා විසින් "තාපසවරුන් කැවාය"යි කියන්නා රජ්ජුරුවෝ තාපසවරුන් එතනින් පහකර වූහ.

රජ්ජුරුවෝ අභ්‍යන්තර නම් අඹ නොලැබ අමාත්‍යයන් අතින් පෙරලා “අභ්‍යන්තර අඹ කොයිදැ?”යි විචාළේය. එවිට බමුණෝ කියන්නාහු “හිමාලය වනයෙහි පර්වත වළළු සතකින් ඇතුළත සවර්ණ පර්වතයක් සමීපයෙහි ලෝදැල් සතකින් වසා තබනලද වෙසවුණු රජ්ජුරුවන්ගේ අභ්‍යන්තර නම් අඹ ගසක් ඇතැයි අසා දැනුම්හ. දුටු දැ නැතැ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝ එවිට “මිනිසුන් විසින් එතනට යන්ට නොපිළිවනැ”යි කියා තමන් වඩවන්නා වූ මහත් වූ ශරීරයක් ඇත්තා වූ ගිරාපෝතකයා රන් මැදිරියෙන් මැත්කොට ලඟ තබා ඉඳ කියන්නාහු “සබඳ, තොපට අප විසින් බොහෝ උපකාර කරන ලද, ඊටත් උපකාරයට අප කී කටයුත්තක් සාදා දීලූවොත් යහපතැ”යි කීහ.

එවිට ගිරවා “යහපත, දේවයන් වහන්ස, කීවක් කරමි” කියන්නා රජ්ජුරුවෝ ගිරවාට “යහපතැ”යි කියා මී හා විළඳ කවා මී පැන් පොවා ශතපාක සහශ්‍රපාක තෛලයෙන් දෙපියා මැද “සබඳ, හිමාලය වනයෙහි සත්වන පව්වක වළල්ලෙන් ඇතුලෙහි ස්වර්ණ පර්වතයක් ලඟ අභ්‍යන්තර නම් අඹ ගසෙක් ඇත් ල, ඒ අඹ ගසින් අඹ ගෙනවුත් දී බිසවුන්ගේ දොල සන්සිඳවැ”යි කියා ගිරා පෝතකයාණන් දෑතින් අල්වාගෙන සිවුමැදුරු කවුළුව සමීපයෙහි සිට අළහ.

ඒ කියන ගිරවාත් රජ්ජුරුවන්ට ආදර දක්වා පියා අඹාගෙන රාජ්‍ය සීමා ගෙවාගෙන වනාන්තරයට වැද හිමාලය වනයෙහි පළමුවන පර්වත වළල්ලට ගොසින් එහි වසන්නා වූ ගිරවුන් අතින් “අභ්‍යන්තර නම් අඹ ගස දනුදැ?”යි “අපි නොදනුම්හ”. දෙවන වළල්ලෙහි ගිරවුන් අතින් විචාරන්නේ “යහපතැ”යි කියන්නා වූ ඔවුනුත් විචාරා මෙම නියායෙන් දෙවන වළල්ලය, තුන්වන වළල්ලය, සතරවන වළල්ලය, පස්වන වළල්ලය, සවෙනි වළල්ලය යයි කියා සත්වන වළල්ලට ගොස් එහි උන් ගිරවුන් අතින් විචාළාහ.

ගිරව් කියන්නෝ “සැබැව, සවර්ණ පර්වත සමීපයෙහි අභ්‍යන්තර නම් අඹ ගසෙක් ඇතැ”යි කීහ. එවිට ගිරවා කියන්නේ “ඒ අඹ ගසෙන් මට ප්‍රයෝජන ඇත. ඉන් මට අඹ ගෙඩි කීපයක් ගෙනවිත් දීලව”යි කීය. එවිට කියන්නාහු “අඹ ගස නම් වෙසවුණු රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ප්‍රයෝජන විඳිනා අඹ ගසය. ලෝ දැලින් වසා තිබෙයි. කුම්භාණ්ඩයන්ගෙන් රැකවල් ලද. ඒ අඹ කඩා ගන්නා තබා ඒ අඹ ගස ලඟටත් යන්ට නොපිළිවනැ”යි කීහ. එවිට ගිරවා කියන්නේ “කෙසේ වුවත් මම අඹ කඩා ගණිමි. මට සලකුණු කියව”යි සලකුණු විචාරාගෙන රෑ කුම්භාණ්ඩයන් නිදාපු වේලෙහි එකියන අඹ ගස මුල සමීපයෙන් ලෝ දැල යටින් ගස සමීපයට ගොස් ගසට වන. ඒ වේලාවට ලෝ දැල් ‘ක්‍රිං’ යන ශබ්දය පවත්වා ලෝ දැල් ඇඬුහ. එවිට කුම්භාණ්ඩයෝ පිබිද ගිරවා අල්වාගෙන “මේ ගිරවා ගැලපීයම්හ”යි කියාද “කඩකොට පලා කා පියම්හ”යි කියාද “පුලුස්සා කා පියම්හ”යි කියාද යනාදීන් ගිරවා භය ගන්වා බස් කීහ.

එකියන ගිරවාත් එවිට නිර්භීත ව කියන්නේ “දෙමව්පියන් කී මෙවර වත්, බත් ලත් සාමීන් කී මෙවර වත් කොට ප්‍රාණය ගියේ නම් දිව්‍යලෝකය ලැබෙන්නේ වේදැයි, එසේ හෙයින් මාගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ කී මෙවර නිසා බිසවුන් වහන්සේගේ දොළ සන්සිඳුවනු නිසා අඹ ගෙන යන්ට මෙවර මා ආයේය. ඒ නිසා මාගේ ප්‍රාණය ගියෙහි වී නමුත් යහපතැ”යි කියා කීහ. එබස් අසා කුම්භාණ්ඩයෝ සතුටුව “යහපත, තොප කී බස් අප සිත්ගත, තොප නොමරා අරුම්හ”යි කීවාහ. එවිට ගිරවා කියන්නේ “මා ආ කාරිය මුදුන් පත් නුවූ කල මා ගොසින් කම් කිම්දැ?”යි කියන්නාහු “තොපට මේ ගසින් අඹ ගෙඩියකුත් දෙන්ට බැරි නොවෙයි. රජ්ජුරුවන් වහන්සේගෙන් ඇතිව තිබෙන අඹය. ඒ නිසා දෙන්ට බැරිය. දුන්නොත් අපට බොහෝ නිග්‍රහ පැමිණෙයි. තොපට උපායක් කියම්හයි අඤ්ජන ගුහාවෙයි වසන ජෝතිය තාපසයන්ට දවස දවස අඹ ගෙඩි සතරක් දෙති. උන් අතින් අඹ ගෙඩියෙක් ඉල්වා ගණුව”යි ඒ තාපසවන් කරා යවහූ.

ඒ ගිරවාත් තාපසයන්ට එපවත් කියා තාපසයෝත් “යහපතැ”යි කියා දෙකක් තුමූ කා එකක් ගිරවා කවා එක අඹ ගෙඩියක් ඉල්වා සාල්ලෙක ලා ගිරවා කර බැඳ රජ්ජුරුවන් කරා යවූහ. ඒ ගිරවා අඹ ගෙඩිය රජ්ජුරුවන් අතට දීන. රජ්ජුරුවෝ බිසවුන්ට දුන්හ. ඒ අඹ කාත් දරුවෝ ඇති නුවූහයි වදාරා මේ ‘අභන්තර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි බරණැස් රජ්ජුරුවන්ගේ අගමෙහෙසුන් බිසව් නම් යසෝධරා ස්ථවිරිය, ගිරාපෝතකයා නම් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. හිමාලය වනයෙහි තාපසයෝ නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය, බරණැස් නුවර උයනේ විසූ තාපසයෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය”යි දක්වා වදාළසේක.

281. සෙයාංස (සෙයා) ජාතකය

තවද සෘද්ධි විෂයෙහි සූක්‍ෂම වූ ගුණ ඇති සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක්තරා අමාත්‍යයෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

කෝසල රජ්ජුරුවන්ගේ අමාත්‍යයෙක් ඇත. ඒ අමාත්‍යයා කෙරෙහි සෙසු අමාත්‍යයෝ දෝෂ කියා රජ්ජුරුවන් බිඳවූහ. රජ්ජුරුවෝත් “ඇත්තෙකැ”යි කියා අමාත්‍යයා තමන්ගේ රාජ්‍ය ආසාවෙන් සිරගෙයි වැස්සූහ. ඒ අමාත්‍යයා සිරගෙයි ඉඳම බුද්ධාලම්බන ප්‍රීතියෙන් භාවනාකොට සෝවාන් වූහ. රජ්ජුරුවෝත් ඔහු නිවැරදි නියාවත්, දුර්ජනයන්ගේ බස් නිසා ගැහැට පැමිණි නියාවත් දැන දම් කපා පළමු සිටියා වූ ස්ථානාන්තරයෙහි පිහිටුවා බොහෝ තරම් පදම් දී රැක්කාහ.

එකියන අමාත්‍යයා සර්‍වඥයන් වහන්සේ දකින්ට ගියේය. සර්‍වඥයන් වහන්සේ එකියන අමාත්‍යයා දැක “උපාසකයෙනි, තොපට දුඃඛයක් පැමිණියයි කියන්නා ඇසුම්හ”යි වදාළසේක. “සැබැව, ස්වාමිනි දුඃඛයක් පැමිණියේය. පැමිණි දුඃඛයෙන් වැඩකට පැමිණියෙමි” කියන්නා “සර්‍වඥයන් වහන්සේ වදාරනසේක් “කුමන සැපයෙක් ලද්දෝදැ?”යි විචාරන්නා බුද්ධාලම්භන ප්‍රීතියෙන් සෝවාන් වීමි” කියන්නා “පළමුත් උත්තමයෝ දුඃඛයට පැමිණ සැපයකට පැමිණියෝ වේදැ”යි වදාරන්නා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි දශධර්‍මය කොප්‍යය නොකොට රාජ්‍යය කරන්නාහ. දවස් පතා පඤ්චශීලය රකින්නාහ. පොහොයෙන් පොහොය අටසිල් රකින්නාහ. මේ නියායෙන් ධර්මිෂ්ඨව රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ අභ්‍යන්තර අමාත්‍යයෙක් රජ්ජුරුවන්ගේ අන්තඃපුරයට වැදින. රජ්ජුරුවෝ එපවත් අසා තුමූම පරීක්‍ෂාකොට නියම දැන “තෝ මාගේ විජිතයෙන් එපිට නොරඳා පලා යව”යි අළහ. මේ කථාව යට කියන ලද ‘සීලව’ ජාතකයෙහි පෙණෙන්නේය. මෙය වනාහී එකියන ලද අමාත්‍යයා කොසොල් රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් “දේවයන් වහන්ස, යම්තම් සේනාවක් ලබන්නා බරණැස් නුවර රාජ්‍යය සාදාගත හැකැ”යි කීහ. රජ්ජුරුවෝත් “මූ කියන්නේ කිම්දැ?”යි කියා මිනිසුන් යවා එක් ගමක් කොල්ල කැවූහ. ඒ කොල්ලකෑ ගම මිනිසුන් අල්වා ගෙන රජ්ජුරුවන්ට පානා රජ්ජුරුවෝ “ඇයි? තොප ඇම මාගේ රාජ්‍යය කොල්ලකෑයේ” විචාරන්නා “සම්පත් නැත්තෙම් කොල්ලකෑම්හ”යි කී කල්හි එසේ උන්ට බොහෝ සම්පත් දී යැවූහ.

එපවත් කෝසල රජ්ජුරුවෝ අසා “එසේ වීනම් බරණැස් නුවර ගත හැකැ”යි කියා මහත් වූ සේනාව ඇරගෙන බරණැස් නුවරට ආහ. බරණැස් නුවර යෝධයෝ රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් කියන්නාහු “කෝසල රජ්ජුරුවෝ උන් හා කැටිව යුද්ධයට යන නියායෙන් අවසර දුන මැනවැ”යි කීහ.

ඒ අසා බරණැස් රජ්ජුරුවෝ “යුද්ධ කරන්ට කාරණා කිම්ද? යුද්ධයට නොයව”යි කියා අමාත්‍යයන් පිරිවරා මතුමාලේ ඉඳ “වාසල් දොර අරුව”යි කියා දොර ඇරවූහ. කෝසල රජ්ජුරුවවෝ සේනාව ඇරගෙන කිසි සැකයක් නැතිව තමන්ගේ රාජ්‍යයට වදිනා සේ වැද මතුමාලට නැඟී රජ්ජුරුවනුත් බිසවනුත් අල්වා සිරගෙයි වැස්සූහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ සිරගෙයි හිඳ මෛත්‍රී භාවනාකොට ධ්‍යාන උපදවා ගත්තාහ. එකියන රජ්ජුරුවන්ගෙත්, බිසවුන්ගේත් මෛත්‍රී භාවන්යේ ආනුභාවයෙන් රජ්ජුරුවන්ගේ ශරීරය දාහ වැදගත. කෝසල රජ්ජුරුවෝ “මේ කිමෙක්දැ?”යි විචාරන්නා අමාත්‍යයෝ කියන්නාහු “මෛත්‍රී කරන රජ්ජුරුවන් වහන්සේගේ රාජ්‍යය ඇරගත් හෙයින් උන්වහන්සේ කරන මෛත්‍රී ආනුභාවයෙන් ශරීරයේ දාහ වැදගතැ”යි කියන්නා රජ්ජුරුවෝ සිරගෙයි උන් රජහුගේ දම් කප්පවා

“නුඹවහන්සේගේ රාජ්‍යය නුඹවහන්සේම පිළිපැද්ද මැනවැ”යි කියා පාවා දී ඒ කියන කේලාම් කී අමාත්‍යයා මරවා තමන්ගේ නුවරටම නැගී ගියහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් පණවන ලද සිංහාසනාරූඪ ව අමාත්‍ය මණ්ඩලය පිරිවරා උන්නාහු “අමාත්‍යයෙනි, මා විසින් එක රජ්ජුරුවන්ට කළා වූ මෛත්‍රී ආනුභාවයෙන් මමත් ගැලවී තොප ඇමත් ගලවා ගතිමි. එසේ හෙයින් මට රාජ්‍යයෙන් කම් නැතැ”යි කියා මහණ වූහයි වදාරා බුදු ව වැඩ හිඳ වදාරනසේක් “එකියන රජ්ජුරුවෝ මෛත්‍රී ආනුභාවයෙන් ගැලවී ගියෝ වේදැ”යි වදාරා ‘සෙය්‍යංස ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කෝසල රජ්ජුරුවෝ නම් දැන් ආනන්ද ස්ථවිරයෝය. නොකටයුතු කියා බිඳු වූ අමාත්‍යයා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරය. බරණැස් රජ්ජුරුවෝ නම් බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

282. වඩ්ඪ(කී) ජාතකය

තවද බුද්ධවිෂයයේ අනුන් විසින් නොසිතිය හැක්කා වූ ගුණ ඇති සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ධනුග්ගහතිස්ස තෙරුන්වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

බිම්බිසාර රජ්ජුරුවන්ට කෝසල රජ්ජුරුවන් විසින් තමන්ගේ නැගණියනුත් පාවා දී නැගණියන් නානු මුරයටය කියා ලක්‍ෂයක් වටිනා කසීගමක් දුන්හ. ඉක්බිති අජාසත් රජ්ජුරුවන් විසින් පියාණන් මරාපු හෙයින් කෝසල රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ නැගණියන්ට දුන් කසීගම උදුරා ගත්තාහ. ඒ නිසා දස විටම උනුන් හා කැටිව සටන් ඇතිව තිබෙන්නේය.

එක් දවසක් කෝසල රජ්ජුරුවෝ සිතන්නාහු “සංඝයා වහන්සේ නම් බොහෝ නුවණැතිසේක. එසේ හෙයින් විහාරයක් පාසා ඇවිද කියන බස් අසව”යි කියා චරපුරුෂයන් සැලැස් වූහ. එකියන චරපුරුෂයෝ ගණයක් පාසා පරීක්‍ෂාකොට ඇවිද්දාහ. තෙරුන්වහන්සේ යයි දෙදෙනා වහන්සේ වාසය කරනසේක් මධ්‍යම රාත්‍රියෙහි පිබිද ධනුග්ගහතිස්ස තෙරුන්වහන්සේ උපතිස්ස තෙරුන්වහන්සේට කියනසේක් “කෝසල රජ්ජුරුවෝ බත් බොහෝ කන්ට සුරු පමණක් විනා තමාගේ බෑ වූ අජාසත් රජ්ජුරුවන් අල්වාගත නොඑන්නාහ”යි කියන්නාහු උන්වහන්සේ කියනසේක් “ඇවැත්නි, සේවාකම් නම් පදුමබ්‍යූහය, චක්‍රබ්‍යූහය, සටකබ්‍යූහ යයි යන තුන් උපායක් ඇත. සකටබ්‍යූහ නම් දැලයෙන් පිරිස් සලසා සේවාකම් කොට පසුබැස මරුබට සේ පිරිස් මධ්‍යයේ සටන් වන්කල අල්වා ගැන්ම එක් උපායෙක. ඒ නියායෙන් අසවල් පර්වත සමීපයෙහි දී යුද්ධ කරන්නා අල්වා ගත හැක”.

ඒ ඇසූ චරපුරුෂයෝ මේ උපාය රජ්ජුරුවන්ට කිවුය. ඒ ඇසූ රජ්ජුරුවෝ සේනා වාහන සන්නද්ධව නික්ම කී නියාවට පිරිස් සලසා යුද්ධකොට අජාසත් රජ්ජුරුවන් අල්වාගෙන තමන්ගේ නුවරටම ගෙනවුත් තමන්ගේ දුවණියන් වූ රාජකුමාරිකාවන් පාවා දී පළමු දුන් ගම්වරත් දී උන්ගේ නුවරටම යවූහ.

මේ කථාව ධම්සභාවේ රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කියනසේක් “මේ යුද්ධ ප්‍රයෝගය කර වූසේක් ධනුග්ගහතිස්ස තෙරුන්වහන්සේම”යි කියා වැඩඋන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා “දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ධනුග්ගහතිස්සයෝ යුද්ධ ප්‍රයෝගයෙහි දක්‍ෂයෝ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි වඩු ගමෙක උපන්නා වූ වඩුවෙක් දඬු සොයා වලට(වනයට) ගියේය. එක් ඌරු පැටවෙකු දැක අල්වාගෙන “වඩන්ටය”යි කියා ගෙට ගෙනගොස් වැඩීය. එකියන ඌරුත් වැඩී දළ වළල්ල වැටී

මහත් වූ කය ඇති විය. එකියන ඌරා වඩුවන් වැඩූ හෙයින් ''වඩ්ඪසූකර ය''යි කියා නම් තැබීය. එකියන ඌරාත් වඩුවාට වෑ නියන් දීලයි, කපන ලද දඬු පෙරලා පෑලයි, කලු හුය කටින් ඩැගෙන කලු හුය ගසා මේ නියායෙන් කීකරුව වසන්නේය.

වඩුවා දවසක් සිතන්නේ ''මාගේ ඌරා වැඩිවිය පැමිණියේය. එසේ හෙයින් යම් කෙනෙක් මරාපු නම් නපුරැ''යි සිතා එකියන ඌරා වඩාගෙන වලට ගොස් ඌරා වලට අළහ. ඒ ඌරාත් වලට වැද තමාගේ රස ඌරන් හා එක් වුයේය. පැන් හා කැවිලි පෙවිලි පාසු තෙනක බොහෝ ඌරන් දැක එතනට ගියේය. ඒ වල ඌරෝත් මේ ඌරා කරා අවුත් සිටියාහ. එවිට වල වසන ඌරන්ට කියන්නේ කුමක්ද? ''පලාඑල සමුර්ධ වූ පසු ඌරනුත් බොහෝ වූ තෙනකට පැමිණිය''යි කියන්නා එවිට ඌරෝ කියන්නාහු ''ඉන් අඩුවෙක් නැත, එසේ වුවත් අපට මහත් වූ භයෙක් ඇතැ''යි කීහ. වඩ්ඪසූකර කියන්නේ ''තොප දුටු ගමනේ මේ නියා කැවිලි ඇතිතෙන දුර්වලව ඉඳිනේ භයෙක් ඇති නියා යයි දනිමි''යි කියා ''තොප ඇමට ඇති භය කිම්දැ''යි විචාළාහ. එවිට එකියන ඌරෝ කියන්නාහු ''එක ව්‍යාඝ්‍රයෙක් අප කරා ඇවිත් දුටු දුටුවන් කයි'' කීය. ''එසේ හෙයින් අප ඌ කෙරේ භයින් වැරද ගියම්හ''යි ඌරෝ කිවුය.

වඩ්ඪසූකර එවිට කියන්නේ ''එකියන ව්‍යාඝ්‍රයා දවස් පතා ඒද? අතරතුරෙක එද්දැ?''යි විචාරන්නා ඌරො කියන්නාහු ''දවස්පතා නොඑයි. අතරතුරක එන්නේය''යි කියන්නා ''එසේ වීනම් මා කීවක් කරවු නම් ව්‍යාඝ්‍රයා මම අල්වා දෙමි'' කීහ. ඌරෝ ''යහපතැ''යි ගිවිස්සාහ. එවිට එකියන වඩ්ඪසූකර ඌරුත් යුද්ධයට සලස් වන්නේ කුඩා ඌරන් වටකොට සලස්වා, ඊට ඇතුළුපිට දළ වළල්ල වැටුනු ඌරන් සලස්වා, ඊට ඇතුළුපිට යුද්ධයෝග්‍ය ඌරන් සලස්වා, සතර දිසාවේ ඌරන් දසය, විස්සය නියායෙන් ඇනි සලස්වා, මධ්‍යයේ ගොඩක්කොට තිබා ඕරුවක් සේ වළක් ඉදිකොට, ඒ වළ නම්නව තිබෙන නියායෙන් සලස්වාගෙන වට රැකවල් ලා සිටි ඌරන්ට ''තෙපි ඇම නොබව''යි කියා විධානකොට ඇවිදිනා කලට ඉරු උදාව පාන් වන්නට වන.

ඒ වේලාවට ව්‍යාඝ්‍රයා පර්වත මුදුනෙන් පෙණින. එවිට ඌරෝ ''ස්වාමීනි, පසමිතුරා ආය''යි කීහ. එවිට ඌරු කියන්නේ ''ව්‍යාඝ්‍රයාද කළ යම් ක්‍රියාවක් තෙපි ඇමත් කරව''යි කීහ. එවිට ව්‍යාඝ්‍රයා කිළි පොලන්නා ඌරෝ කිළි පෙලුහ. ව්‍යාඝ්‍රයා ගර්ජනා කරන්නා ඌරොත් ගර්ජනා කළහ. ව්‍යාඝ්‍රයා මලමුත්‍ර කරන්නා ඌරෝ මලමුත්‍ර කළහ. එවිට ව්‍යාඝ්‍රයා සිතන්නේ ''මෙතෙක් දවස් සේ නොවෙයි, අද යම් අමුත්තෙක් ඇතැ''යි සිතා තමා මස් මරාලන තාපසයන් කරා ව්‍යාඝ්‍රයා ගියේය. එවිට තාපසයෝ කියන්නෝ ''ඇයි? මෙතෙක්දා ඌරු මස් ගෙනෙන තැනැත්තවූ අද ඌරු මස් නොගෙනායේ ඇයිද? තාගේ ඇඟ ශක්ති නැද්ද? ඌරෝ නිමා ගියෝ දැ?''යි විචාළෝය.

එවිට ව්‍යාඝ්‍රයා කියන්නේ ''තාපසයන් වහන්ස, මා ඇඟ ශක්ති ඇත. ඌරොත් ඇත. මෙතෙක් දා සේ නොවෙයි, අද අහංකාරව සිටියේය. එහෙයින් නොගියෙමි'' කියන්නා තාපසයෝ කියන්නාහු ''ඌරන් කෙසේ ශක්ති ඇතත් තොප ඇමටම භය ඇත්තෝය. එසේ හෙයින් නොබා වහා ඌරන් ගෙනව''යි කීහ. එබසට ''යහපතැ''යි කියා ව්‍යාඝ්‍රයා අවුත් තමා පළමුත් ඌරන්ට පණින්නා වූ පර්වත මුදුනට පැන නැගී සිටියාවුන් ඌරන් දැක තෙමෙත් වළ මධ්‍යයෙහි සිටියේය. එවිට ව්‍යාඝ්‍රයා ඌරන් සිටියා වූ දැක වේගයෙන් පීනු කලට ඌරු තමා ගැලවීයන්ට සාරා තුබූ උමඟින් පලා ගියේය. ව්‍යාඝ්‍ර පීනු වේගය රඳවාගත නොහී ඒ වළට පැන ඕරුවෙක ලූවා සේ සිටියේය. එවිට වඩ්ඪසූකර තමා සිටි තෙනින් ගොඩ නැගී ව්‍යාඝ්‍රයා දුටුයේය. මහත් වේගයෙන් දිවගෙන ගොස් ව්‍යාඝ්‍රයා මරා උගේ පඤ්චමධුර මාංශය අනුභවකොට ගොඩ නැගී ඌරන්ට කියන්නාහු ''තොපගේ සතුරා මරා පීමි'' කියන්නා පළමුවෙන් දිවගෙන ආ ඌරෝ උගේ මාංශය අනුභව කළහ. පස්සේ ආ ඌරෝ මස් කෑ ඌරන්ගේ හොට ඉඹ සිටියාහ.

වඩ්ඪසූකර කියන්නේ ''තොපගේ සතුරා මළේය. ඉදිරියේ කිසි භයෙක් නොවී වාසය කරව්'' කීහ. එසේ කීවත් ඌරෝ දුර්මුඛව සිටියාහ. එවිට ''තොපි දුර්මුඛව ඇයිදැ?''යි කියන්නා ''ස්වාමීනි, ව්‍යාඝ්‍රයා මැරීමෙන් කම් කිම්ද? තව මුන් සේ ව්‍යාඝ්‍රයන් දස දෙනෙකු උගන්වා එවන්ට නිසි තාපස කෙනෙක් ඇත. ඌ මැරුවොත් විනා අපට භය සන්නොසිඳෙ''යි කියන්නා ''තාපසයෝ කොයිදැ?''යි විචාරන්නා ''අසවල් තෙන වාසය කෙරෙති'' කියන්නා ''යහපතැ''යි කියා ඌරන් ඇරගෙන තාපසයන් උන් තැනට දිවූහ.

එවිට තාපසයෝ ''ව්‍යාඝ්‍රයා තව දක්වා නොඑන්නේ ඇයිදැ''යි සිතා ''බලන්ටය''යි එන කලට ඌරෝ තාපසයන් දැක ලුහුබඳවා ගත්හ. එවිට තාපසයෝ තමාගේ පරිෂ්කාර දමා වහා දිවගෙන ගොස් දිඹුල් ගසකට පැන නැංගේය. එවිට ඌරෝ ''අප නටුවෝදා තාපසයා ගැලවී ගියේය''යි කියන්නා ''ඊට මම උපායක් දනිමි'' කියා ඊරියන්ට කියා පැන් අද්දවා ගස මුල වත් කරවා, පැටිති ඌරන් සිහින් මුල් කඩන්ට හා මහ ඌරන් මහ මුල් කඩන්ට සලස්වා මේ නියායෙන් දිඹුල් ගස වට මුල් කප්පවා මැද්දේ තුබූ මහ මුල තුමූ පොරවක් බාලා කපන්නාක්මෙන් කපා හළහ. එවිට දිඹුල් ගස වැටින. ඌරෝ තාපසයන් යා නොදී ඇට පමණක් තිබා මස් ලියා කැවාහ. එකියන දිඹුල් ගස පිට වඩ්ඪසූකරයනුත් යහපත් ඊරියකුත් ඉඳුවා තාපසයන්ගේ සකින් අභිෂේක ජලය වත්කොට තමන් ඇමටම රජකොට ගත්තාහ. එතැන් පටන් රජදරුවන්ට දිඹුල් ගස හද්‍ර පීඨයට ගත්තාහ. එතන වනයේ වෘක්ෂයක වාසය කරන්නා වූ වෘක්ෂදේවතාවා මේ කාරණය දුටුහයි වදාරා 'වඩ්ඪසූකර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි වඩ්ඪසූකරයා නම් ධනුග්ගහ ස්ථවිරය. එසමයෙහි වෘක්ෂදේවතාව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

283. සිරි ජාතකය

තවද යුගන්ධර සාගරය සේ අනන්ත වූ ගුණ මුහුදට ගලා යන්නා වූ සියුම් නුවණ ඇති සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ශ්‍රී දන්නා වූ බ්‍රාහ්මණයෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

මෙහි වර්ථමාන කථාව දුක නිපාතයෙහි 'ඛදිරංගාර' ජාතකයෙහි විස්තර වසයෙන් පෙණෙන්නේය.

අනේපිඩු මහසිටාණන්ගේ සතරවන දොරටුවේ වාසය කරන මිත්‍යාදෘෂ්ටි ගත් දේවතාදුවෙක් ඇවිත් අනේපිඩු මහසිටාණන්ට කියන්නේ ''තොපි පොහොසත් දා සිව්පනස් කෙළක් ධන වියදම්කොට බොහෝ දන් පින් කළහ. දැන් සම්පත් වියදම් ව ගියහ. එහෙයින් දැන් පින් කරන්ට දුක්පත් ව ගියාහ. එසේ හෙයින් දන් පින් නොකරව''යි දේවතා දූ කියන්නී. අනේපිඩු මහසිටාණෝ ''තී මාගේ දොරටුවේ වාසය කරන්ට බැරිය''යි නෙරපූවාහ. එවිට දේවතා දූ නුවර අරක්ගත් දේවතාවාට සහ සතරවරම් දෙවියන්ට හා ශක්‍රයන්ට කිව. එකියන දේවියෝ ''අපට බැරිය''යි කියන්නා තොමෝ අනේපිඩු මහසිටාණන්ට සිව්පනස් කෙළක් සම්පත් දී බුදුන් මැදයේ අනේපිඩු මහසිටාණන් සමා කරවාගෙන සෝවාන් ඵලයට පැමිණියාහ.

ඉක්බිති අනේපිඩු මහසිටාණන් පොහොසත්ව මහසම්පත් ඇතිව ඉන්නා අවස්ථාවට ශ්‍රී දන්නා බමුණෙක් ''අනේපිඩු මහසිටාණන් ශ්‍රී ඇරගන්ට උවමැනව''යි සිතා ගෙට ගියේය. එවිට අනේපිඩු මහසිටාණෝ ඒ බමුණා දැක දන් දී ඉඳ ''ඇයි? බමුණා ආයේය''යි විචාරන්නා බමුණා කථා කරමින් සිතන්නේ ''මේ සිටාණන්ගේ ශ්‍රී කොයිදැ?''යි පරීක්‍ෂා කරන්නේ සිටාණන්ගේ ගෙයි ඇලි කුකුළෙකු දැක සිතන්නේ ''සිටාණන්ගේ ශ්‍රී මේ ඇලි කුකුළාගේ කරමලේය''යි සිතා ''සිටාණෙනි මා ලඟ අකුරු කරන අතවැස්සෝ පන්සියයක් ඇත. ඒ අතවැස්සන් ශාස්ත්‍ර පිරුවන්ට වේලා වරද්දා අඬන යම් කුකුළෙක් ඇත. එසේ හෙයින් ශාස්ත්‍ර පිරිහෙයි. වේලා නොවරද්දා අඬනඟන නියායෙන් තෙල ඇලි කුකුළා මට දෙව''යි කියා ඉල්වූහ. ''යහපතැ''යි කියා ඇලි කුකුළා දුන්නාහ.

ඒ වේලෙහි ශ්‍රී ගොසින් සිටාණන්ගේ සිරෝමාණික්‍යයෙහි පිහිටියේය. එවිට බමුණා සිරෝමාණික්‍යය ඉල්විය. සිටාණෝ සිරෝමාණික්‍යය දුන්නාහ. එවිට ශ්‍රී ගොසින් අන්තරයෂ්ටියෙහි පිහිටියේය. එයිත් අන්තරයෂ්ටිය ඇරගත. එවිට ශ්‍රී ගොසින් සිටාණන්ගේ අග්‍රමහේසිකා සිටුදියණියන්ගේ ශරීරයෙහි පිහිටියාහ.

එවිට බමුණෝ කියන්නේ ''සිටාණන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ ශ්‍රීය ඇරගන්ට යයි කියා ඇවිත් කුකුළා ඉල්විම්, ඇලි කුකුළා ගන්නා සිරෝමාණික්‍යයෙහි පිහිටියාහ, එසේ හෙයින් සිරෝමාණික්‍යයත් ඇරගතිමි. සිරෝමාණික්‍යයෙන් ගොස් අන්තරයෂ්ටියෙහි පිහිටියාය. එවිට අන්තරයෂ්ටියත් ඇර ගතිමි. අන්තරයෂ්ටියෙන් ගොස් තොපගේ අග්‍රමෙහෙසිකා සිටුදූවගේ

ශරීරයෙහි පිහිටියාය''. එවිට බමුණා පියාණන්ට කියන්නේ ''පියාණෙනි, තොපගේ ශ්‍රී ඇරගන්ට යයි කියා ආමි. තොපගේ ශ්‍රී මා තිබා කවුරුන් විසිනුත් ඇරගත නොහැක්ක. එසේ හෙයින් එකියන ශ්‍රීත් සියළු සම්පතුත් නුඹ වහන්සේම වින්ද මැනවැ''යි කියා ගියේය.

එවිට පියාණෝ ''මේ බමුණා කී නියාව සර්වඥයන් වහන්සේට කියන්ට උවමැනවැ''යි සිතා සර්වඥයන් වහන්සේට ගොසින් මේ නියාව පියාණෝ දැන් වූහ. සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරනසේක් ''තමාගේ පිණින් සම්භව වූ සම්පත් කවුරුන් විසිනුත් හැරගත නොහැක්ක. පෙරත් උත්තමයන්ගේ පිණින් සම්භව වූ සම්පත් උත්තමයන් නිසා තාවුරු වූයේ වේදැ''යි වදාරා ''ඒ කෙසේදැ?''යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ තාපස ව ඉපිද බරණැස් නුවර වාසය කරන්නාහු එනුවර වාසය කරන්නා වූ හස්ත්‍යාචාර්‍ය්‍යයෙක් බෝධිසත්ත්වයන්ට සතරපසයෙන් සංග්‍රහ කරන්නේය.

එසමයට එනුවර දරකැටියෙක් වලට(වනයට) ගොස් දර පළාගෙන එන්නේ නුවරට වදින්නට රෑව ගිය හෙයින් එක් දේවාලයක සැතපුනේය. ඒ දේවාලය සමීපයෙහි ගසෙක කුකුළෝ දෙන්නෙක් උඩ නැගී වැදහොත්තාහ. අළුයම් වේලේ අග අත්තේ වැදහොත් කුකුළු අඩ නගා වර්චස් කරන්නේය. පාත අත්තේ වැදහොත් කුකුළාගේ ඉස වර්චස් කෙළේයි. එවිට පාත අත්තේ වැදහොත් කුකුළු කියන්නේ ''කවුරුද? මාගේ ඉස වර්චස් කළෝය''යි කියන්නා අග අත්තේ වැදහොත් කුකුළු කියන්නේ ''මම නොදැන වර්චස් කෙළෙමි''යි කියා දෙවැනිව එකියන කුකුළුගේ ඉස වර්චස් කෙළේය. එවිට පාත වැදහොත් කුකුළා කියන්නේ ''පළමු නොදැන වර්චස් කෙළෙහිය. දෙවනුව වර්චස් කළේ අයිදැ?''යි කියා උනුන් හා කලහ කළහ. ''ඇයි, මාගේ තත්වය නොදැනුද? යම් කෙනෙක් මා කවූ නම් මසුරන් දහසක් ලබති'' කීය. උඩ අත්තේ වැදහොත් කුකුළු කියන්නේ ''තාගේ මාංශ විපාක මෙතෙක් වේද? යම් කෙනෙක් මාගේ මාංශ කැවූ නම් රජ වෙති, ලඟු මාංශය කැවූ නම් සෙනෙවිරත් වෙති, ඇටමුසු මාංශය තාපස කෙනෙක් කැවූ නම් රාජ කුලුපග වෙති, යම් ස්ත්‍රියක් කැවූ නම් අග්‍රමෙහෙසිකා වෙති'' කීය.

එබස් දරකැටියා අසා ගසට නැගී ඒ කුකුළා අල්වාගෙන තමාගේ ගෙට ගෙන ගොස් කුකුළා මරා මස්කොට අඹුවට දී තෙල කුකුළා මාලු පිස, බතුත් පිසවා ''මේ කුකුළු නම් අලිස්සම් දෙයක් නොවෙයි. මේ කුකුළු මස් කෑ කෙනෙක් රාජ්‍යයට පැමිණෙති. එසේ වූ මාංශය ඉස සෝධා නහා කන්ට උවමැනවැ''යි අඹුවත් කැන්දාගෙන බත් හා කුකුළු මසුත් ඇරගෙන ගඟට ගොස් බත් මාලු වැල්ලේ තබා ගඟට බටහ.

ඒ වේලාවට උඩුගඟින් වතුර ඇවිත් බත් සැළ හා මාළු ගඟ වතුරේ ගෙ යන්නේ, ගඟ පාත ඇත්හලට නායක වූ අමාත්‍යයා හා ඇත්හල ඇතුන් නාවන තැනට පැමිණියේය. එය දැක ඇත්හලයෙක් අමාත්‍යයාට ගෙන ගොස් දින. අමාත්‍යයොත් ඒ කුකුළු මාලු හා බත් දැක ''තෙල අලවි නොකොට තබන්ට කියව''යි කියා ගෙට යවූහ.

ඒ දරකැටියා වැලි මිටක් හා මාලුවට පැන් කටක් බී ගොඩ නැන්ගේය. ඒ අමාත්‍යයාගේ කුලුපග තාපස කෙනෙක් ඇත්තාහ. ඒ තාපසයන්ට දිවස් ඇත්තේය. ඒ කුකුළු මස් දිවසින් දැක ''මා එතනට ගොස් මාගේ මේ අමාත්‍යයා කුකුලු මස් කැවා රාජ්‍යයට පමුණුවා මා ඔවුන්ට කුලුපග තාපස උවමැනවැ''යි අමාත්‍යයා එන්නට පළමු තාපසයා ගොස් ඇත්හලට නායක අමාත්‍යයාගේ ගෙයි ගොසින් උන්නාහ. ඒ වේලාවට අමාත්‍යයා ගොට අවුත් තාපසයන්ට බත් පිළිගන්වා කුකුළු මාලු පිලිගන් වන්ට වන. එවිට තාපසයෝ කියන්නාහු ''මා විධාන කළ කල මාලු පිළිගන් වන්නේය''යි කියා උත්තම මාංසය ඇත්හල නායකයන්ට කන්ට සලස්වා, මධ්‍යම මාංසය උන්ගේ ඇඹෙනියන්ට අනුභව කරන නියායෙන් සලස්වා තුමූ ඇට මාංසය අනුභවකොට ''උපාසකය, අදට තුන්වෙනි දා තොපට රාජ්‍යය පැමිණෙයි, සුවපත්ව''යි කියා ගියහ.

ඉක්බිති කෝසල රජ්ජුරුවෝ ''බරණැස් නුවර ගන්නා පිණිසය''යි සටනට අවුත් නුවර වටකොට ගත්හ. එවිට බරණැස් රජ්ජුරුවෝ ''තුමූ සේනාවට විධානකොට සේවාකම් කරන්ට උවමැනවැ''යි කියා ඇත්හල නායකයන්ට සේසත් නන්වා ඇතු පිට ඉඳුවා තුමූ සේනාව මධ්‍යයෙහි

සිටියාහ. ඒ වේලාවට පරසතුරන් ගෙන් එකෙකු විදි ඊ දණ්ඩකින් රජ්ජුරුවෝ විත් කා ජීවිත විනාසයට පැමිණියාහ. එවිට සේනාව රජ්ජුරුවන් නැසුණු නියාව දැන පසු බසින්ට වන්හ.

එවිට ඇත්හල නායකයා "මම වසතු දෙමි. තොප සටන් කරව"යි කීහ. එවිට සේනාව සටන්කොට පරසතුරන් සිඳුවා තමන්ගේ මළා වූ රජ්ජුරුවන් ආදාහනය කරවා "රාජ්‍යයට කවුරුන් තබමෝදැ?"යි කථාකොට "රජ්ජුරුවන් වහන්සේ ජීවත්ව ඉඳම ඇත්හල නායකයන්ට රාජ්‍යය පමුණුවන ලදහ. උන්වහන්සේ මළ පසුත් සේනාව හා සටන්කොට සතුරන් පරාජයට පමුණුවා අපට වැඩ කරනලද. එසේ හෙයින් මෝහටම රාජ්‍යය පමුණුවම්හ"යි රාජ්‍යයට තබා උන්ගේ බිරිඳ අග්‍රමෙහෙසිකා කොට සලස්වා, තාපසයෝ රාජ කුලුපගව තාපසකමට සැරසුනාහ"යි වදාරා බුදුව වැඩ ඉඳ වදාරනසේක් "ගෘහපති පුත්‍රය, මේ ලෝකයෙහි සත්ත්‍වයන්ට කුසලය හා සදෘශ වූ ආකාරයෙක් නම් නැත. පිනැත්තවුන්ට අනායාකරයේ රත්නයන් උපදිති. එසේ හෙයින් මේ කුසලය නම් **දේවමනුස්සානං** - දිව්‍ය මනුෂ්‍යයන්ට, **සබ්බ කාම දදෝ ඉෂ්ටාර්ත්‍ථය** - ඉෂ්ට කරන්නා වූ නිධි නිධානයක් හා සමාන වන්නේය. **යං යං එව** - යමක් යමක්ම, **අභිපත්‍ථෙනති** - සිතින් පාර්ථනා කළාහු වීනම්, **සබ්බං** - ඒ සියල්ල, **එතෙන** - මේ කුසලය කරණ කොටගෙන, **ලබ්භති** - ලැබෙන්නේය. **සුවණ්ණතා** - මනා වූ ශරීර ඇති බවද, **සුස්සරතා** - මනා වූ මධුර ස්වර ඇති බවද, **සුසණ්ඨාණතා** - මනා වූ වර්‍ණ සංස්ථාන ඇති බවද, **සුරූපතා** - මනා වූ රූපසම්පත්ති අති බවද, **අධිපච්ච පරිවාරො** - සියල්ලන් මැඩ පවත්නා ආකාරයෙන් පවත්නා වූ අධිපතිභාවය හා පිරිවර, **ලබ්භති** - ලැබෙන්නේය. **මානුසිකාච සම්පත්ති** - මනුෂ්‍ය ලෝකයේ ඉපද අනුභව කටයුතු වූ සම්පත්තියක් ඇද්ද, **දෙවලොකෙච යාරති** - දිව්‍යලෝකයෙහි ඉපිද සම්පත් අනුභවකරන්නට හේතු යම් ඇල්මෙක් ඇද්ද, **යාව නිබ්බාන පත්ති** - කෙළවර අර්හත් ඵලාවසානයෙහි වින්ද යුතු වූ යම් නිර්‍වාණ සම්පත්තියක් ඇද්ද, **සබ්බං** - ඒ සියල්ල, **එතෙන** - මේ කුසල බලය හේතු කොටගෙන, **ලබ්භති** - ලැබෙන්නේය".

"**මිත්තසම්පදමාගම්ම** - කල්‍යාණ මිත්‍රයන්ගේ සම්පත්තියට පැමිණ හෙවත් සත්පුරුෂ සමාගමයට පැමිණ, **වෙ** - ඒකාන්තයෙන්, **යොනිසො පයුජ්ජතො** - නුවණින් යෙදී වාසය කරන්නා වූ පුද්ගලයා හට, **පුබ්බ** - පූර්‍ව, **නිවාසානුස්මෘති, දිව්‍යචක්ෂුරඥාණ, ආශ්‍රවක්‍ෂයකරඥාණය** - සංඛ්‍යාත වූ ත්‍රිවිද්‍යාවන් හා විමුක්ති අර්හත්ඵල විමුක්තිහුගේ බසින් හා වොවසිතා, ප්‍රාප්තබවය යන, **සබ්බං** - සියල්ල, **එතෙන** - මේ කුසලය හේතු කොටගෙන, **ලබ්භති** - ලැබෙන්නේය. **පටිසම්භිදාය** - නම් අර්ථපටිසම්භිදාය, ධර්‍මපටිසම්භිදාය, නිරුත්ති පටිසම්භිදාය, පටිභාණ පටිසම්භිදාන කියන ලද චතුපටිසම්භිදා, **විමොක්ඛාච** - සුඤ්ඤත විමෝක්‍ෂ, අනිමිත්ත විමොක්‍ෂය, අප්‍රනිහිත විමොක්‍ෂයයි කියන ලද ත්‍රිවිධ විමොක්‍ෂයන්ද, **යාව සාවක පාරමී** - යම් සාවක පාරමිතා ඥාණයෙක් ඇද්ද, **පච්චෙකබෝධි** - පසේබුදු බෝධි ඥාණයෙක් ඇද්ද. **බුද්ධභූමි** - සම්‍යක් සම්බෝධි ඥාණයෙක් ඇද්ද, **සබ්බං** - ඒ සියල්ල මේ කුසලය කරණ කොටගෙන, **ලබ්භති** - ලැබෙන්නේය".

"**යදිදං පුඤ්ඤ සම්පදා** - යම් මේ කුසල සමුර්ධියෙක් ඇද්ද, **එසා** - මේ කුසල සම්පත්තිය, **එවං** - මෙසේ යථොක්ත වූ කාරණයෙන්, **මහිද්ධිමා** - මහත් සෘද්ධි ඇත්තේය, **තස්මා** - එසේ හෙයින්, **ධීරා** - අෂ්ටලෝක ධර්‍මයෙහි අකම්පස් ස්වරූප ඇත්තා වූ, **පණ්ඩිතා** - නුවණැත්තා වූ, **සුක්තපුඤ්ඤතං** - සීලා දී වශයෙන් බොහෝකොට කරනලද කුසල් ඇති බව, **පසංසන්ති** - ප්‍රසංසා කෙරෙති" වදාරා මේ 'සිරි ජාතකය' නිමවා වදාළසේක. "ඇත්හලට නායක අමාත්‍යයා රාජ්‍යයට පැමිණියේය. රජ්ජුරුවන්ට කුලුපග තාපසව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම වේදැ"යි වදාළසේක.

284. මණිසූකර ජාතකය

තවද ඉරුට වඩා තේජෝ ගුණ ඇති සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සුන්දරී පරිබ්‍රාජිකාව අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සර්‍වඥයන් වහන්සේට ලාභ සත්කාර මහත, තීර්ථකයන්ට ලාභ සත්කාර මඳ, එසේ හෙයින් තීර්ථකයෝ එක්ව "ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ට කිළුටක් උපද්දවා ලාභයෙන් පිරිහෙලම්හ"යි සිතා "අනික් කෙනෙකුන්ට බැරිය,

සුන්දරී පරිබ්‍රාජිකාව රූපයෙන් යෞවනයෙන් යහපත්ව ඉඳිනීය, ඇ විෂයෙහි ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ට කිළුටක් උපද්දවම්හ”යි සිතා උන් කලට සුන්දරී පරිබ්‍රාජිකාවෝ නිගණ්ඨනාථ පුත්‍රයන් දිකින්ට ගොසින් වැඳලා සිටියහ. නිගණ්ඨයෝ උන්ට බසකුත් බැණ නොනැගී උන්නාහ. එවිට සුන්දරී පරිබ්‍රාජිකා කියන්නී “ඇයි ස්වාමීනි, බැණ නොනැගී වැඩ ඉඳිනේ, සිතට කුමන වික්ෂේපයෙක්දැ?”යි විචාළීය.

එවිට නිගණ්ඨයෝ කියන්නෝ “ඇයි, තොපට නොදැනේද? ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන් අපට වන ලාභ සත්කාරත් විය නොදී අප මූණ දැලි ගා අපට කරන නිසරු තොපි නොදනුදැ?”යි කියා “ඒ ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ට කිළුටක් උපදවා පියාතොත් තොප විනා අනික් කෙනෙකුන්ට බැරියයි, ඒ නියාවට තොපි යහපත් රූපශ්‍රී ඇත්තී දන්නා යම් උපායක් කොට උන්ට කිළුටක් උපදව”යි කියන්නා “ඔයිත් යහපත ස්වාමීනි” කියා එදවස් පටන් උපාසකවරුන් ජේතවනාරාමයට ගොස් බණ අසා රෑ එන කලට තොමෝත් ගඳදුම්, මල්, පහන් ගෙන බුලත්, පුවක් ගෙන කඩක් ගෙන ඇතිරි, කොට්ටත් ඇරගෙන ජේතවනාරාමයට යන්නාක් මෙන් අභවා යන්නීය. ඇ දැක උපසකවරු “ඇයි, තෝ මේ වේලේ කොයියෙහිදැ?”යි විචාරති. ඕද “ජේතවනාරාමයේ ගඳකිළියේ මාත් වාසය කරන්නේය”යි කියයි. නිදා නැඟිත් උපාසකරු එන්නාට පළමු ඉවත නිගණ්ඨයන් වාසය කරන තෙනක ලැග ගමට බැස “කොයි සිට එව්දැ?”යි විචාළ කලට “ජේතවනාරාමයේ ගඳකිළියෙහි ලැග එමි”යි කියයි.

මේ නියායෙන් බොහෝ දෙනා දකිනා නියායෙන් ඇවිද කල් යවා බොහෝ දෙනා සැක උපන් පසු නිගණ්ඨයෝත් සොරුන්ට අත්ලස් දී ඒ සුන්දරී පරිබ්‍රාජිකාව අල්වා මරා සර්වඥයන්, ශ්‍රාවකයන් මැරුවා කොට අභවා ජේතවනාරාමයේ ගඳකිළියේ මල් දමන කසල ගොඩ පීරා ලවා නිගණ්ඨයෝ රජ්ජුරුවන්ට කියන්නාහු “සුන්දරී පරිබ්‍රාජිකාව දැන් දකින්නේ නැත. යම් යම් කෙනෙකුන් මරාපු බවත් නොදැනෙ”යි, රජ්ජුරුවන්ට කියා අමාත්‍යයන් ගෙන නුවර මුළුල්ල බලා ජේතවනාරාමයට ගොස් පරීක්ෂාකොට මල්කසල යට තිබුනු මිණිය ඇද එළියේ ලා ඇඳල ලාගෙන රජ්ජුරුවන්ට ගොසින් පෑහ.

රජ්ජුරුවෝත් “ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ගේ ශ්‍රාවකයන් කළ නොකටයුත්ත බොහෝදෙන දකිනා නියායෙන් සුසාන භූමියේ තබව”යි කියා මුලුනුවර ආරියශ්‍රාවකයන් හැර සෙසු බොහෝදෙන එතනට රැස්ව “ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ගේ ශ්‍රාවකයන් කළද බලව”යි ඒ ඒ තැන සිට බණන්නාහ. එපවත් භික්ෂූන් වහන්සේ සර්වඥයන් වහන්සේට දැන් වූවාහ.

සර්වඥයන් වහන්සේ වදාරනසේක් “වැරැද්ද කළ කෙනෙකුන්ට ආක්‍රෝශය කියන පමණක් විනා නිවරදි සත්ත්වයන්ට කවරෙක් කීවත් තමාට ප්‍රයෝජන කිම්දැ?යි කියව”යි වදාළසේක.

කෝසල රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු “සර්වඥයන් වහන්සේගේ ශාසනයෙහි ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ මිණියක් නොමරණ සේක. මිණිය මැරුවන් විචාරා නියම් කරන්ට උවමැනව”යි වදාළ කල්හි අමාත්‍යයෝ මිණිය මැරුවන් පරීක්ෂා කරන්ට නියෝග කළ කල්හි නිගණ්ඨයන්ගෙන් මසුරන් පන්සියයක් අත්ලස් ඇරගෙණ මිණිය මැරූ සොරුන්ගෙන් සමහර කෙනෙකුන් එකියන රන් දීලා රා මස් ආදිය ගන්නාහ. රන් නොලත් සොරු කියන්නාහු “එක් මිනියක් මරා ලත් රනින් අපටත් සරි සේ නොදී තුමූම ප්‍රයෝජන ගන්නාහ”යි සියල්ලවුන්ට ඇසෙන නියායෙන් කී බස් අමාත්‍යයෝ ද අසා මෙකියන සොරුන් ගෙන ගොස් රජ්ජුරුවන් වහන්සේට පෑ කල්හි “මෙකියන මිණිය කවුරුන් කියමනකින් මැරූදැ”යි විචාළ කල්හි “නිගණ්ඨයන්ගෙන් අත්ලස් ඇරගෙන මිණිය මැරුම්හ”යි කී කල්හි එකියන නිගණ්ඨයන් ගෙන්වා විචාරා “සැබැව”යි නිගණ්ඨයන් කී කල්හි එබස් අසා රජ්ජුරුවන් වහන්සේ එකියන මිණිය ගෙන්වාගෙන මිණිය නිගණ්ඨයන්ගෙන් ඉස තබා එනුවර වීථියක් පාසා කියා ඇවිදින්නාහු “මේ මිණිය සර්වඥ ශාසනයේ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ නොමැරූසේක. ඔබ වහස්සේගේ සර්වඥයන් වහන්සේ නිෂ්ප්‍රභා කරන පිණිස අපිම මැරූමෝයයි කියව”යි කියා “වීථියක් පාසා ඇවිදුව”යි කියා යවූ නියාව සියලු සත්ත්වයෝ අසා “සර්වඥ ශාසනයට බොහෝ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ නිෂ්ප්‍රභා කරන්ට සිතා නිගණ්ඨයෝ තුමූම නිෂ්ප්‍රභා වූවෝ වේදැ”යි ශ්‍රාවකයන් වහන්සේ කිය කියා වැඩඋන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තවය උනුදැ?”යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා

“මහණෙනි, යම් සේ සිංහයාගේ ඡායාව නොපෙණන පරිද්දෙන් උන් ගුහාව කිළුටු කරන්නට වැද කිළුටු කොටගත නුහුනුවාක් මෙන් සර්වඥයන් කිළුටු කොටගත නුහුනුවෝ වේදැ”යි වදාරා ඒ භික්ෂූන් විසින් ආරාධිත වූ බුදුරජාණන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ එක්තරා බමුණු කුලයක ඉපිද පඤ්චකාමයෙහි ආදීනව දැක ගිහිභාවය හැර හිමාලය වනයට වැද සත්පර්වත වලල්ලක් ඇතුළුව තාපස ව වාසය කරන්නාහ.

බෝධිසත්ත්වයන් වසන්නා වූ ස්ථානයට නුදුරු තැනක වෛඩූර්‍ය්‍ය මාණික්‍යයමය ගුහායෙහි උපන්නා වූ ඌරෝ තිස් දෙනෙක් වාසය කරන්නාහ. ඊට ඔබ්බේ ගුහායෙක සිංහයෙක් වාසය කෙරෙයි. ඒ සිංහයාගේ ඡායාව වෛඩූර්‍ය්‍ය ගුහායෙන් පෙනෙන්නේය. ඌරෝ සිංහයාගේ ඡායාව දකිමින් දවස්පතා භයට පැමිණෙන්නාහ. එවිට ඌරෝ සිතන්නාහු “මේ ජායාව මකන්ට උවමැනව”යි සිතා මඩෙහි ගැලී ඇවිත් ඒ ගුහායේ ඇඟ උලන්නාහ. මේ නියායෙන් මඩ හා ඌරන්ගේ ලොම් වැද ගෑණීමෙන් මැණිකේ ඡායාව ආදී නියාවටත් දියුණුව බබලන්ට වන.

ඌරෝ මේ නියායෙන් උත්සහකොට ඒ පර්වත කිළුටු කොටගත නොහී එන්නාහු “තාපසයන් කරා ගොස් මීට උපායක් විචාරම්හ”යි සිතා “තාපසයන් වහන්සේ අපි මේ වෛඩූර්‍ය්‍ය ගුහායේ සත් අවුරුද්දක් විතර වාසය කළම්හ. අපි වසන්නා වූ ගුහාවට නුදුරු තැනක සිංහයෙකු වාසය කරන්නේය. සිංහයාගේ ඡායාව පර්වතයේ වැටී අපට දවස් පතා භය උපදවයි. එසේ බැවින් පර්වතය කිළුටු කරන්නට යයි කියා මඩ ගා උලාත් පර්වතය කිළුටු කොටගත නුහුනුවම්හ. ඊට අපට උපායක් කියන්නේ යහපතැ”යි සිතා තාපසයන් වහන්සේ අතින් උපායක් විචාළාහ.

තාපසයෝ කියන්නාහු “ඌරු ලොම් හා මඩ වැද ගෑණීමෙන් පර්වත ඔපය පවත්වන පමණක් විනා කිළුටු කොටගත නොහැක. මේ උපායෙක් නොවෙයි, තොපි ඇම මේ ගුහාව ඇරපියා භය ඇත්නම් ඔබ්බකට පලා යව””යි කීහ. “යහපතැ”යි ඌරෝ ඔබ්බට ගියහ. බෝධිසත්ත්වයෝත් නොපිරිහුනු ධ්‍යානයෙන් පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා බඹලොව ගියහයි වදාරා මේ ‘මණිසූකර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි තාපස ව උපන්නෙම් ලොව්තුරා බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

285. සාලොහිත (සාලූක) ජාතකය

තවද සඳුට වඩා සෞම්‍ය වූ ගුණ ඇති සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි චුල්ලකුමාරිකා පලෝභනය අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

එක් භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ චුල්ලකුමාරිකා යන ස්ත්‍රියකට ආලය ඇති නියාව භික්ෂූන් වහන්සේ සර්වඥයන් වහන්සේට දැන් වූසේක් සර්වඥයන් වහන්සේ “සැබෑද? මහණැ”යි විචාරා වදාරන්නා “සැබැව, ස්වාමීනී” කී කල්හි “පෙරත් තොපි මුන් නිසා අමුත්තන්ට බල්ලන්ට මස් වුයේ වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ එක්තරා ගෙයක ගොන් ව උපන්නාහ.

බෝධිසත්ත්වයන්ට ‘මහලෝහිත’ යයි නම් තුබූහ. බෝධිසත්ත්වයන්ගේ මලණුවන්ට ‘චුල්ලලෝහිත’ යයි නම් තුබූහ. එකියන ගොන් දෙන්නා ඒ ගෙයි කළමනා යම්තාක් මෙහෙවරක් කොට සිටිනාහ. ‘සාලක’ නම් එක් ඌරෙකු ඒ ගෙයි ඇත්තෝ වඩා තමන් කන්නා සේ බොන්නා සේ කවා පොවා වර්ධනය කරන්නාහ. එවිට චුල්ලලෝහිතයෝ කියන්නාහු “මේ ගෙයි කළමනා යම් ම දෙයක් කරන්නාහු අපය, අපට තණ හා කුඩු ලති. නිකම් ඉදිනා වූ ඌරාට නිරන්තරයෙන් සියලු කන දෑ කවා ඌව පෝෂ්‍ය කරන්නාහ. අපට එලෙස නොකරන්ට කාරණා කිම්දැ?”යි කීහ.

එවිට මහලෝහිතයෝ කියන්නාහු "එම්බා මලන්ඩ, ඌට සියළු කන බොන දෑ ලන්නේ ඌගේ මාංශ වර්ධන වන නිසාය. මේ ගෙයි වැඩෙන කුමාරිකාව දුටුවාද? ඈ සරණ පාවා දෙන මඟුලේ බත් කන්ට ආ අමුත්තන්ට මාළු පිණිස කීප දවසකින් මූ මරන්නාහ. අපට ඒ කැවිල්ලෙන් කම් නැත. අපට දීර්ඝායුවට තණ හා කුඩු පමණැ"යි කීහ.

ඊට කීප දවසකින් ඒ කුමාරිකාව සරණ පාවා ගන්නා පිණිස ආවා වූ මනුෂ්‍යයන්ට ඒ කියන ඌරා කඩ කඩ කොට කපා මාළුකොට ආ අමුත්තන්ට අමුතු බතට දුන්නාහ. ඒ දැක ගොන් දෙන්නා "දුටුවාද? සැප සේ කවා පොවා ඌරාට වූ දැය? අපට අපගේ තණ හා කුඩුම යහපත් වීය"යි උන්ට කීහයි වදාරා බුදුව වැඩහිඳ වදාරණසේක් "එකියන ගොන් දෙන්නා ඒ ඌරාගේ කැවිල්ලට පළමුකොට නොසතුටු වූවෝ පසුව සමාධි වූවෝ වේදැ"යි වදාරා 'සාලෝහිත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි කුමාරිකාව නම් මේ කුමාරිකාවය. එසමයෙහි ඌරා නම් මේ භික්ෂුහුය. චුල්ලලෝහිතයෝ නම් ධර්‍ම භාණ්ඩාගාරික වූ ආනන්ද ස්ථවිරය. මහලෝහිත නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

286. ලාභගරු ජාතකය

තවද මාගේ ම දෙව් වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සැරියුත් ස්වාමීන් ගණයේ ලාභගරු වූ භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද්දේය.

ඒ කෙසේද? යත්,

සැරියුත් සාමීන්ගේ ගණයේ එක්තරා භික්ෂු කෙනෙකුන් වහන්සේ "කුමන කාරණයකින් ලාභ උපදවා ගත හැකිදැ?"යි විචාළසේක. සැරියුත් ස්වාමීන් කියනසේක් "යම් කෙනෙක් උමතුව වාසය කෙරෙද්ද? යම් කෙනෙක් කේලාම් කියා වාසය කෙරෙද්ද? යම් කෙනෙක් නටා ගී කියා වාසය කෙරෙද්ද? යම් කෙනෙක් කටට ආවක් කියා දවස අරිද්ද? එසේ වූ මේ සතර පක්‍ෂයේ ඇත්තෝ ලාභය ලබති" කීහ. එබස් අසා "මෙසේ ලබන්නා වූ ලාභයෙන් මට ප්‍රයෝජන කිම්දැ?"යි නින්දාකොට කියා ගියහ.

මේ කථාව සර්‍වඥයන් වහනසේට සැරියුත් ස්වාමීන් දැන් වූසේක. මේ බස් අසා සර්‍වඥයන් වහන්සේ "පළමුත් මේ ලාභයට නින්දා කොමටම ගියෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය පාලනය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ දිසාපාමොක් ආචාරී ව ඉපිද පන්සියයක් අතවැස්සන්ට ශිල්ප උගන්වා ඉන්නා අවස්ථාවෙහි ඉන් එක් අතවැස්සෙක් දිසාපාමොක් ආචාරීන් අතින් විචාරන්නේ "ස්වාමීනි, ලාභය උපදවා ගන්නේ කෙසේදැ?"යි විචාළේය.

ආචාරීහු කියන්නේ "යම් කෙනෙක් උමතුව වාසය කෙරෙද්ද? (පළමු කී නයින් දත යුතුය) එසේ වූ මේ සතරපක්‍ෂයේ ඇත්තෝ ලාභය ලහති" කීහ. අතවැසි කියන්නේ "ජනාපවාදය නිසා ලබන්නා වූ ලාභය නින්දා වෙයි. එසේ වූ ලාභය අපට එපයි, මෙසේ වූ බස් අපට නොකියව මැනව"යි කියා කිවයි වදාරා 'ලාභගරු ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි ඒ ලාභයට නින්දා කළ අතවැස්සා නම් මේ භික්ෂුහුය. එසමයෙහි දිසාපාමොක් ආචාරී ව උපන්නේ නම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

287. මච්ඡද්වාර (උදාන) ජාතකය

තවද මාගේ කල්‍යාණ මිත්‍ර වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි එක් සොර වෙළඳාම දන්නා ව්‍යාපාරිකයෙකු අරභයා මේ ජාතකය වදාරන ලදි.

මෙහි වර්තමාන කථාව යටගිය ජාතකවල පෙණෙන්නේ යයි. මෙහි වනාහි බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ කෙළෙඹි කුලයෙක ඉපිද තමන්ගේ මලණුවන් හා සමඟ වෙළඳාම්කොට මස්සෙන් දහසක් උපදවාගෙන දෙබෑයෝ ගමට එන්නාහු සැඩ ගඟක් සමීපයෙහි වැල්ලේ ඉඳ බෝධිසත්ත්‍වයෝ බත් කා මසුන්ට බත් ලා දෙවියන්ට පින් දුන්නාහ. ඒ ගංගාවේ වාසය කරන්නා වූ දේවතාවා පින් අනුමෝදන් විය. ඒ විපාකයෙන් එම විටම බොහෝ සම්පත් ලැබ බෝධිසත්ත්‍වයන් කෙරේ සතුටු විය. ඒ අවස්ථාවට බෝධිසත්ත්‍වයෝත් බත් කා වැල්ලේ නිදන්ට වන්නාහ.

ඒ වේලේ බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මලණුවෝ වඤ්චා ප්‍රයෝග දන්නාහ. එසේ හෙයින් ''මාගේ බෑනණුවන් වඤ්චාකොට මසුරන් දාස ඇරගන්ට උවමැනවැ''යි සිතා බොරළු පය්‍යක් මසුරන් දාස නියාවට බැඳ බෝධිසත්ත්‍වයන් ලඟ තබා බෝධිසත්ත්‍වයන් පිබිද යන්නාවුන් හා සමඟ ඔරුවට නැගෙන ගමනේ රන් පයියත් බොරළු පයියත් ඇරගෙන නික්මුනාහ. බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මලණුවෝ බොරළු පයියත් ඇරගෙණ නික්මුනාහ. බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මලණුවෝ ''බොරළු පයිය දමා රන් පයිය ගනිමි''යි සිතා දමන තැනැත්තෝ බොරළු පයිය තබාගෙන රන් පයිය දැමූහ. බොරළු පයිය දමමි සිතා ''රන් පයිය වැටිනැ''යි කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ ''යහපතැ''යි කියන්නාට යයි කියා උන්නාහ. ගඟ වසන්නා වූ දේවතාවා ''ලාභයක් කළ තෙනැත්තවුට මා උපකාර කරන්ට උවමැනවැ''යි සිතා වැටුනු මසුරන් දහස මත්ස්‍යයෙකු ගිලින්ට සලස්වා තෙමේත් ඒ මත්ස්‍යයාට ආරක්ෂා ගත්තේය. එකියන දෙබෑයෝ ඔරුවෙන් ගොඩ නැගී තමන්ගේ ගමට ගියාහ. බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ මලණුවෝ රන් පයිය යයි සිතා බොරළු පයිය මුදා බලා සිතන්නේ ''රන් මටත් නුවුයේය. මාගේ බෑණන්ටත් නුවුයේය'' බොහෝ වික්ෂේපව වැදහොත්තාහ.

එවේලාවට කෙවුලෝ මා දැල් එලා කුඩමැස්සන් අල්ලන්ට ගියාහ. දේවතාවගේ ආනුභාවයෙන් මසුරන් දහස ගිලුනු මත්සයා මා දැලට අසුව ගියේය. එවිට කෙවුලෝ කුඩමැස්සන් මරාගෙන අවුත් සෙසු මත්ස්‍යයන් විකොට රන් දාස ගිලූ මත්ස්‍යයා ගෙයක් පාසා ඇරගෙන මසුරන් එක්දාස් සත් කලඳකට ඇරගණුවයි කියා ඇවිද ඇරගන්නන් නැති හෙයින් බෝධිසත්ත්‍වයන්ගේ ගෙදරට ගෙන ගියාහ. බෝධිසත්ත්‍වයෝ ''කොතනට විකුනන්නේය''යි විචාරන්නා ''එක්දහස් සත් කලඳකට ය''යි කියන්නා ''සත් කලඳකට දෙව''යි කියා ඉල්ලූ ගමනේ ''යහපත, නුඹවහන්සේ ඇරගණිතොත් ඒ නියාවට දෙම්හ''යි කියා රන් සත් කලඳක් ඇරගෙන මත්ස්‍යයා දුන්නාහ.

ඈ මත්ස්‍යා ගෙන ගොසින් මාලු කරන කලට මත්ස්‍යයා බඩ තුබූ මසුරන් දහස දැක බෝධිසත්ත්‍වයන්ට ගෙන ගොසින් දුන්හ. බෝධිසත්ත්‍වයෝ දාසින් බඳ පියල්ල දැක තමන්ගේ අස් නියාව දැන ''කවුරුදෝ මාගේ මේ ලාභය මට පවත්කොට දුන්නේය''යි සිතා උන් කලට දේවතාවා ආකාශයෙහි සිට ''මමය, මේ මත්ස්‍යයා අනික් කෙනෙකුන් ඇරගත නොදී තොපට ගෙනැවිත් දුන්නේම් මමය''යි කියාත් ''තොපගේ මලණුවන් කෙළේ මෙලෙසය''යි කියාත් ''උන්ට මින් මස්සකුත් නොදෙව''යි කියාත් දේවතාවනුත් ''යම් කෙනෙකුන්ට ප්‍රසංසා වන්නේ යහපත් කෙනෙකුන්ට විනා මුන් සේ වූ ලෝභින්ට ප්‍රසංසා නොවේ''යි කියා ''මස්සකුත් නොදෙව''යි කීහ. එසේ වුවත් බෝධිසත්ත්‍වයෝ මසුරන් පන්සියයක් දුන්නාහයි වදාරා 'මච්ඡද්වාර ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි කූටවාණිජ වෙළඳා නම් මෙසමයෙහි සොර වෙළඳුය. එසමයෙහි කෙළෙඹි පුත්‍රව උපන්නේ නම් බුදුවූ මම්ම ය''යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

288. නානච්ඡන්ද ජාතකය

තවද මට ම සරණ වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි ආනන්ද සවාමීන් ලත් වර අටක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්තමාන කථාව එකක නිපාතයේ 'පුණ්හ' ජාතකයෙහි බස්නේය.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝත් ඒ රජ්ජුරුවන්ට පුත්‍ර ඉපද පියාණන්ගේ ඇවෑමෙන් රාජ්‍යයට පැමිණ පියාණන් සමයේ පුරෝහිතව සිටි බමුණා හැර අනික් බමුණකු පුරෝහිත ස්ථානාන්තරයට ගත්හ.

ඒ බමුණුත් එක් මාර්ගයෙක වාසය කරන්නේය. එක් දවසක් බරණැස් රජ්ජුරුවෝත් නගර සෝධන දිනයේ තනිව ඇවිදිනාහ. එකල පන්සියයක් රා බී මත්ව යන්නා වූ සොරු රජ්ජුරුවන් දැක කවුරුන් බවත් නොදැන තළා උතුරු සළුවත් උදුරාගෙන රා කළයක් ඉස තබාගෙන යන්නාහු රජ්ජුරුවෝත් තනි විසින් කුමකුත් කියාගත නොහී සොරුන් පස්සේම නික්මුණාහ.

එවේලාවට දුක්පත් පුරෝහිතයා තමාගේ මිදුලේ සිට ආකාශය බලන්නේ ආකාශයේ තාරකා විශේෂයක් දැක තමාගේ බැමිණිය කැන්දා "එම්බල බැමිණිය, අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ පසමිතුරන්ට අසුව ගියසේකැ"යි කීහ. බැමිණිත් "නුඹ කෙසේ දතුසේක්දැ?"යි කියන්නා "තාරකා විශේෂයකින් දනිමි" කීහ. රජ්ජුරුවෝ බමුණා කී බස් කථාව ඇසුවාහ. රජ්ජුරුවෝත් සොරුන්ට කියන්නාහු "සාමීවරුනි, මම නිකම් දුක්ඛිතයෙක්මි. මා නිකම් ගෙනගොස් තොපට ප්‍රයෝජන කිම්ද? මාගේ උතුරු සළුව පමණක් ඇරගෙන මා ඇරපියව"යි දුප්පත් නියා කී කල්හි සොරුන් "සැබැව, මේ නිකම් දුක්ඛිතයාගෙන් කම් කිම්දැ?"යි කියා දයාවෙන් ඇරපීහ. එවිට බමුණා "එම්බල පින්වත, අපගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේ දැන් ගැලවී ගියසේකැ"යි කීහ.

ඒත් රජ්ජුරුවෝ අසා රජගෙට ගොස් උදෑසනක්සේ ම පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා ඇතුලු වූ බොහෝ බමුණන් රැස් කරවා විචාරන්නාහු "කුමක් ඊයේ රෑ අපට වූ ලාභ අලාභයක්වත්, අපට වූ දුකක්වත් ඇද්දැ?"යි විචාළාහ. බමුණෝ කියන්නෝ "ස්වාමීන්ට වූ අලාභයකුත් නැත, අන්තරායකුත් නැත, ග්‍රහයෝත් සිටිහයි කිසිම අමුත්තක් නැතැ"යි කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ "අසවල් මාළු ගෙයි පුරාතන පුරෝහිත බමුණා ගෙන්ව"යි කියා ගෙන්වා "තමා විසින් දුටු කාරණයකින් මට වූ අන්තරායක් ඇත්නම් කියව" කියා කීහ.

"එසේය දේවයන් වහන්ස, තාරකා විශේෂයකින් නුඹවහන්සේ සොරුන්ට අසුව, එවිට ගැලවී ගිය නියාව දිටිමි" කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ "මෙකියන කොල්ලෝ මෙපමණෙක් නුදුටුවෝය. ශාස්ත්‍ර උගනිතොත් මෙසේ උගන්ට එපාද? තෙල කොල්ලන් පිටත ලව"යි පුරෝහිත බමුණා ඇතුළුව බමුණන් පිටත් කරවා පරණ පුරෝහිත බමුණා පුරෝහිත ධුරයෙහි සලස්වා "තොපි කී ශාස්ත්‍රයෙහි ඉතා සතුටු වුම්හ. තොප කැමති වරයක් ගණුව"යි කීහ. එවිට බමුණු කියන්නෝ "මා කැමති වරයක් මා ගත් කල මාගේ බිරින්ද, දරුවන්, යෙහෙළියන්, කොල්ලන්, කෙල්ලන්ගේ අභිප්‍රාව නොදැනෙයි. ගෙට ගොස් විචාරා ඇවිත් කියමි" කීහ. එවිට රජ්ජුරුවෝත් "යහපතැයි, විචාරා එව"යි කී කල්හි බමුණු ගෙට ගොස් අඹුදරුවන්, යෙහෙළියන්, කෙල්ලන්, කොල්ලන් එක් කරවා විචාරන්නේ "රජ්ජුරුවන් වහන්සේ මට කැමති වරයක් ගණුවයි වදාළසේක. මම තොප ඇම විචාරමියි, තොපට කැමැත්තක් කියව"යි කී කල්හි ඔහුගේ අඹුව කියන්නී "මට කිරි දෙනුන් සියයක් දෙව"යි කීහ. ඡත්තපාණී නම් පුත්‍ර කියන්නේ "යහපත් සව්න්ධවයන් යෙදූ රථයක් ඉල්වා දෙව"යි කීය. යෙහෙළි කියන්නේ "මට යහපත් මැණික් කුණ්ඩලාභරණ දෙකක් ඉල්ලා දෙව"යි කීය. කෙළි කියන්නී "මට යහපත් වනක් මෝලක් කුල්ලක් ඉල්වා දෙව"යි කීය. එකියන බ්‍රාහමණ තෙම සිතන්නේ "මට ගමක් උවමැනවැ"යි සිතා රජ්ජුරුවන් කරා ගොස් කියන්නේ "අප ඇමගේ සිතිවිල්ලම එකඟ නොවෙයි, නානච්ඡන්ද යයි කියන්නේ මම ගමක් ලබන්නා කැමැත්තෙමි. මාගේ ගෙයි බිරින්ද කිරි දෙනුන් සියයක් කැමැත්තීය. මාගේ ඡත්තපාණී නම් පුත් අසුන් දෙදෙනකු යොදනලද රථයක් ලබන්නා කැමැත්තේය. මාගේ යෙහෙළි මැණික්මය කුණ්ඩලාභරණ දෙකක් කැමැත්තීය. මාගේ පුණ්ණා නම් දාසී වනක් මෝලක් ලබන්ට කැමැත්තීය" කීය.

එවිට රජ්ජුරුවෝ "පුරෝහිත බමුණාට ගමක් දෙවා, ඌගේ අඹුවට කිරි දෙනුන් සියයක් දෙවා ඌගේ පුතාට අසුන් දෙන්නෙකු යොදනලද රථයක් දෙවා, යෙහෙළියට කුණ්ඩලාභරණ දෙවා, පුණ්ණා නම් දාසියට වනක් මෝලක් කුල්ලක් දෙව"යි යන මේ සියල්ලම දී බොහෝ සම්පත් රජ්ජුරුවෝ දුන්හයි වදාරා මේ 'නානච්ඡන්ද ජාතකය' නිමවා වදාළ සේක.

"එසමයෙහි පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයා නම් ආනන්ද ස්ථවිරය. රජ ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

289. සීලවීමංස ජාතකය

තවද මට ම පිහිට වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි බ්‍රාහ්මණයෙකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්ථමාන කථාවත් එකක නිපාතයෙහි සීලවිමංස ජාතකයෙහි දක්වන ලද.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්‍වයෝ බ්‍රාහ්මණ ව ඉපද "සීලය වැඩි දෝ හෝයි, ජාතිය වැඩි දෝ හෝ"යි විමසන පිණිස වීථියේ පිළින් රන් තුන් මස්සක් සොරකම්කොට ඇරගත්තාහ. වීථියේ වෙළෙඳුන් "බමුණා රන් සොරා අරගතැ"යි අල්ලාගෙන "රජ්ජුරුවන්ට පාන්ට ය"යි ගෙනෙන කලට අතරමඟ පාඹට්ටියෙක් නයෙකු ඇරගෙන කෙළවන්ට වන. ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්‍වයෝත් "සර්පයා නම් විෂඝෝරය. එසේ වූ සර්පයා අල්වාගෙන කෙළින්ට යහපත් නොවෙයි, ඇරපියව"යි කීහ. එකියන පාඹට්ටියා කියන්නේ "මේ සර්පයා සිල්වත, කඩා නොකති" කීහ.

එවිට බෝධිසත්ත්‍වයෝ සිතන්නාහු "සර්පයා පවා කඩා නොකන්නේ සිල්වතැයි අසා ගතැ"යි සිත සිතා රජගෙට ගියාහ. රජ්ජුරුවෝත් "ආචාරීනි, මේ කෙළේ කිම්දැ?"යි කියන්නා "දේවයන් වහන්ස, මා සොරකමට කළ දෙයක් නොවෙයි, සීලය වැඩිදෝ, ජාතිය වැඩි දෝ හෝයි සිතා පරීක්‍ෂා කරන්ට කෙළෙමි"යි කියන්නාහු "**සීලං** - ආචාරසීලය, **කල්‍යාණංකිරෙව** - යහපත් වන්නේය. **ලොකෙ** - ලොකයෙහි, **සීලං** - සීලය, **අනුත්තරං** - නිරුත්තරය, **පස්ස** - බලව, **සොරවිසොනාගො** - ඝොර වූ දරුණු විෂ ඇති සර්පයා, **සීල්වා ඉති** - සිල්වතැයි කියා, **නහඤ්ඤති** - හිංසනය නොකෙරෙයි, **සීලවා ඉති** - සිල්වත් වූ පුරුෂ තෙම, **යෙන** - යම් සීලාභරණයක් හේතු කොටගෙන, **සීලවා** - සිල්වත් වූයේ, **අරියවුත්ති සමාචාරො** - බුද්ධාදී වූ ආර්‍ය්‍යයන්ගේ ප්‍රතිපත්තිය හැසිරෙන්නේයයි, **වුච්චති** - කියනු ලැබේ. **ලොකො** - ලොකයෙහි, **සිවං** - නිරුපද්‍රයයි, **අනුමතං** - දන්නා ලද බවද එසේ වූ, **සීලං** - සීලය, **සො අහං** - ඒ මම , **සමාදිස්සං** - සමාදන් වෙමි, **සීලවා අඛංඩාදින්** - යුක්තකොට රක්‍ෂා කරන සීලය ගුණයෙන් යුක්ත වූයේ, **ඤාතීනට** - නැයන්ටද, **පියෝ** - ප්‍රිය වූයේ, **හෝති** - වන්නේය. **මිත්තෙසුච** - මිත්‍රයන් කෙරෙහිද, **විරොචති** - බබලන්නේය, **කායස්සභෙදා** - ශරීරයාගේ භේදයෙන්, **චුති** - චුති චිත්තයෙන් මත්තෙහි, **සුගතිං** - සුගතියෙහි, **උප්පජ්ජති** - උපදනේය"යි කියා "දේවයන් වහන්ස, මට ගිහි ගෙයින් ප්‍රයෝජන නැතැ"යි කියා අවසරගෙන හිමාලය වනයට වැද ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යාවෙන් පැවිදිව පඤ්චාභිඥා අෂ්ටසමාපත්ති උපදවා බ්‍රහ්ම ලෝකයෙහි උපන්නේ යයි වදාරා 'සීලවිමංස ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණ ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

290. භද්දසට ජාතකය

තවද මා නිසා බුදු වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි අනේපිඬු මහසිටාණන් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

අනේපිඬු මහසිටාණන්ගේ එක් පිතෙක් අක්‍ෂ ධූර්‍ත, සුරා ධූර්‍ත, ස්ත්‍රී ධූර්‍ත නොයෙක් දෙයෙහි වාසයකොට ඇති සම්පත් නසා දුක්පත් ව තමන්ගේ පියාණන් කරා අවුත් "දුක්ඛිතයෙමි" කියන්නා පියාණෝ මසුරන් පන්සියයක් දුන්නාහ. ඒ මසුරන් පන්සියයත් වෙළඳාම් ආදී වූ දෙයකොට සම්පත් උපදවා නොගෙන එයිත් ධූර්‍ත කමින් නසා පෙරලා අවුත් පියාණන් අතින් සම්පත් ඉල්වූහ. පියාණෝ පෙරළා සම්පත් දී ඒ බව සර්‍වඥයන් වහන්සේට දැන් වූහ.

සර්වඥයන් වහන්සේ "පළමුත් මුන්ට උත්තමයෝ සම්පත් දීම ගියාහ. මේ සම්පත් නසාම ගියෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙක් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ එනුවර සිටු ව ඉපිද සදන්හල් කරවා මහත් වූ දන් දී මිය ගොස් දෙදෙව් ලොවට නායක වූ ශක්‍රදේවේන්ද්‍ර ව "තෙමේ තමාගේ පුත්‍රයා කුමක්කොට වාසය කෙරේ දෝ හෝ"යි බලා දුක්ඛිත ව සිඟා කා වාසය කරන නියාව දැක දයාවෙන් මොහුට "මා විසින් සම්පතක් දෙන්ට උවමැනවැ"යි සිතා භද්‍රඝටයක් දී කියන්නාහු "මේ පූර්ණඝටය ඉඳුරා තිබාගෙන උන්නු නම් තොපට කිසි සම්පතකිනුත් අඩුවෙක් නැතැ"යි කියා පූර්ණඝටය දී දෙව්ලොවටම ගියේය.

ඒ තෙම පූර්ණඝටයෙන් උපන් සම්පත් ඇරගෙන සුරාව අනුභවකොට උන් කලට එක් දවසක් තෙමේ පූර්ණඝටය රා බී මත්ව ආකාශයට දම දමා උන් කලට පූර්ණඝටය බිම වැටී බිඳුනි. එතැන් පටන් තමන් දුක්ඛිත විය.

ඒ අර්ථය දක්වන සර්වඥයෝ "**සබ්බකාමදදං** - සියලු කැමැති දෙයක් දෙන්ට සමර්ථ වූ, **කුම්භ** - සංඛ්‍යාත වූ කුම්භඝටය, **ධුත්තකො** - ඒ ධූර්තයා යම් පමණ කාලයක් රක්‍ෂා කෙරේද?, **තාව** - ඒ තාක්, **සුඛං** - සුව, **වඩ්ඪති** - වඩවයි, **යදා** - යම් කලෙක්හි, **මත්තො** - සුරා මදයෙන් මත්ව, **දදිත්තොච** - දර්පිතද, **තදා** - එකල්හි, **පමාදං** - ප්‍රමාදයෙන්, **නග්ගොච** - නග්න වූයේද, **පොතොච** - කැතිරිකඩ අඳනා ලද්දා වූද, **බාලො** - අඥානයා, **පච්ඡා** - පසුව, **විහඤ්ඤති** - පශ්චාත්තාපයෙන් තැවෙන්නේයි. **යෝ** - යමෙක් තෙම, **ඉමං** - මේ, ධනං - ධනය, **එවමෙවං** - එපරිද්දෙන්ම, **අමත්තා** - පමණ නොදැන, **පප්පොති** - ප්‍රයෝජන විඳිද, **සො දුම්මෙධො** - ඒ අඥාන සත්ත්ව තෙමේ, **කුම්භංභිත්වා ධුත්තකෙ** - භද්‍රඝටය බිඳ වික්‍ෂේපයට පැමිණියා වූ ධූර්තයා පරිද්දෙන්, **පච්ඡාතපති** - පසුතැවිලි බවට පැමිණෙන්නේය"යි වදාරා 'භද්‍රඝට ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි පූර්ණඝටය බිඳි සිටුපුත්‍රයා නම් මේ කියන සිටුපුත්‍රයාය. එසමයෙහි ශක්‍ර ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

291. සුපත්ත ජාතකය

තවද මාම නිසා මේ සද්ධර්මය දේශනාකොට තබාලූ සර්වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි සැරියුත් සාමීන් යශෝධරා ස්ථවිරීන් වහන්සේට දුන් රේමස් මුසු ඇල් සාලේ බතක් අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලද.

ඒ කෙසේද? යත්,

අභ්‍යන්තර ජාතකයෙහි අඹ ලද්දා මෙන් රාහුල ස්ථවිරයන් වහන්සේ සැරියුත් සාමීන්ට කියා කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගෙන් රේමස් මුසු ඇල් සාලේ බතක් ගෙන ගොසින් "යශෝධරා ස්ථවිරීන්ට දෙව"යි කියා රාහුල ස්ථවිරන්ට දුන්සේක. එපවත් රජ්ජුරුවෝ අසා එවක් පටන් රේමස් මුසු ඇල් සාලේ බත් යශෝධරා ස්ථවිරීන්ට දුන්නාහ.

මේ කථාව ධම්සභාවේ රැස් වූ මාළුවරුන් වහන්සේ කිය කියා වැඩඋන් තෙනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරයෝ රාහුල මාතාවන්ට ආහාර දුන්නෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ අසූ දහසක් කවුඩන්ට නායක වූ සුපත්ත නම් රජ්ජුරුවෝය. සුමුඛ නම් සෙනෙවිරද්දය. සුඵස්සා නම් බිසවය යනාදීන් තුන්දෙන බරණැස් නුවර වාසය කරන්නාහුය. එක් දවසක් බෝධිසත්ත්වයන් හා අග්‍රමෙහේසිකාවන් හා දෙන්න මුළුතැන් ගෙය මුදුනෙන් ආකාශයෙන් යන්නාහුය. එකල අරක්කැමියා "මාළු උෂ්ණ නිවන්ට ය"යි කියා අත් පතලාවල මලා ඇර තිබූහ.

ඒ වේලාවට බෝධිසත්ත්වයන්ගේ බිරින්ද මත්ස්‍ය මාංශයෙහි ගන්ධය අසා ඒ නිසා දොළ ගත්හ. පසුව දවස් බෝධිසත්ත්වයෝ ගොදුරට යන්නාහු භාර්‍යාවන් කැඳවූහ. එවිට සුඵස්සාවෝ කියන්නාහු "ස්වාමීනි, මට දොළෙක් උපන, එසේ හෙයින් නුඹවහන්සේ ගොදුරට ගිය මැනව, මම යා නොහෙමි" කීහ. බෝධිසත්ත්වයෝ "කෙබඳු දොළෙක්දැ?"යි විචාරන්නා "රජ්ජුරුවන්ගේ අග්‍රභෝජනය ලබන්නා කැමැත්තෙමි. එය මට ලැබෙන්නේ නැත. එසේ හෙයින් මාගේ ප්‍රාණය යන පමණෙකැ"යි කියා වැදහොත්තාහ.

බෝධිසත්ත්වයෝත් වික්ෂේපව උන් කලට සුමුඛ නම් සෙනෙවිරද්දු බෝධිසත්ත්වයන් ළඟට අවුත් "ඇයි, මූණ මලානිකව මුසුප්පුව ඉන්නේ කිම්දැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "යහපත, ස්වමීනි, මට භාරය. නුඹවහන්සේලා දෙදෙනා වහන්සේ ගොදුරට නොවඩින්නමෝ ය"යි කියා කවුඩන් එකෙණෙහිම එක් කරවාගෙන බරණැස් නුවරට ගොස් කවුඩන් මොත්තන් නියායෙන් රැකවල් සලස්වා ශක්ති සම්පන්න කවුඩන් අට දෙනෙකු ඇරගෙන රජ්ජුරුවන්ගේ මුළුතැන් ගෙයි පලය පිට ඉඳ කියන්නාහු "රජ්ජුරුවන් වහන්සේට මේ වඩන්ට ගෙන යන වේලාවට මම ගොසින් වස්න එලාපියමි, තොපි සතර දෙනෙක් ගොසින් බත් උකා ගණුව, මම අසූවයෙමි. මා අසුවූ නියාව නොකියව, මා අසුවූ නියාව ඇසුවොත් බත් මේ නොනිමනසේක. පසු පස්සේ එන නියාව කියව. ස්වාමීනුත් අග්‍රමහේසිකාවන් වහන්සේත් බත් කව"යි කියා උන් කලට අරක්කැමියත් වසුන්කද කර තබාගෙන මේ වඩා ගෙනෙන කලට කවුඩු සෙනෙවිරද ගොසින් ලැමද්දේ ඉඳ නාසය ඩැගෙන පියාපත් දෙකින් දෑස වසාගත.

ඒ වේලාවට රජ්ජුරුවෝ මතුමාලේ සිටියාහු මේ ක්‍රියාව දැක "අරක්කැමිය, වස්නේන් අපට කම් නැත. ඒ දමාපියා කවුඩා නොහැර අල්ව"යි කීය. "යහපතැ"යි කියා වස්න දමා කවුඩා නොහැර අල්වාගත. එවිට කවුඩෝ අට දෙන තමන්ගේ බඩ පුරා කන්නක් කා තමන්ගේ රජ්ජුරුවන්ට හා බිසවුන්ටත් බත් හැරගෙන ගියහ. බිරින්දත් කවුඩු රජ්ජුරුවෝත් බඩ පුරා කෑහ.

අරක්කැමියාත් රජ්ජුරුවන්ට ඒ සුමුඛ නම් සෙනෙවිරදුන් පෑහ. "ඇයි තොපගේ ප්‍රාණයටත් නොසිතා රජ්ජුරුවන් වහන්සේට ගෙනන වසුනැයි කියාත් නොසිතා අරක්කැමියාගේ නාහයත් ඩැ වණකලේ කුමක් නිසාදැ?"යි විචාළාහ. "දේවයන් වහන්ස, නුඹවහන්සේගේ මේ නුවරම අපගේ අසූ දහසක් කවුඩන්ට රජ ව ඉන්නා වූ සුපත්ත නම් කවුඩු රජ්ජුරු කෙනෙක් ඇත. ඒ රජ්ජුරුවන්ගේ සුඵස්සා නම් බිසෝ කෙනෙකුන් වහන්සේ නුඹවහන්සේගේ භොජනයට දොළ ඇතිව ආයාසය විඳිති. මාගේ රජ්ජුරුවන් වහන්සේට ජීවිතය පුදා වුවත් උන්වහන්සේට බත් දී දොළ සංසිඳවනු සඳහා මාගේ ප්‍රාණය ගැන නොසිතා කෙළෙමි" කීහ. "එසේ හෙයින් යම් කෙනෙක් තමන්ගේද, දෙමව්පියන්ගේද, ස්වාමිපුත්‍රයාගේද යම් මනෝරථයක් නිසා ප්‍රාණය දුන්නත් මෙලොවත් පරලොවත් යහපතක් විනා නපුරෙක් නැත. නුඹවහන්සේගේ වස්නත් බිඳ මෙසේ වූ ද්‍රෝහයක් කෙළෙමි කැමති යම් ආඥාවක් කරවා වදාරණ බවය"යි කීහ.

එවිට රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "එම්බල, මාගේ බොහෝ සත්කාර සම්මාන විඳ ඉඳිනා අමාත්‍ය ආදී වූ අය අපට මෙසේ වූ පක්ෂපාත කමක් කරන කෙනෙක් නැත. තොප මේ කළ පක්ෂපාත කම ඒ කවුඩු රජ්ජුරුවන්ට කළ දෙයෙක් නොවෙයි, මට කල පක්ෂපාත කමය, එසේ හෙයින් තොපට ආඥාවක් නොකරවමි. තොපට මාගේ රාජ්‍යයෙන් පූජා කෙරෙමි" කියා රාජ්‍යය පූජා කළහ. එවිට සුමුඛ නම් සෙනෙවිරද්දු කියන්නාහු "දේවයන් වහන්ස, අපි තිරිසන්නුය, අපට සේසතින් ප්‍රයොජන නැතැ"යි කියා තමන්ගේ සුපත්ත නම් කවුඩු රජ්ජුරුවන්ගේ ගුණ විස්තර වශයෙන් රජ්ජුරුවන්ට කීහ. රජ්ජුරුවෝ කියන්නාහු "තොපගේ කවුඩු රජ්ජුරුවනුත් උන්ගේ බිරින්දත් අප දකින්ට උවමැනවැ"යි කියන්නා සුමුඛ නම් සෙනෙවිරද්දු තමන්ගේ රජ්ජුරුවනුත් බිසවුනුත් රජ්ජුරුවන්ට පෑහ. එවිට රජ්ජුරුවෝ බෝධිසත්ත්වයනුත් බිසවුනුත් දැක මහසමාධි ව තමන්ගේ මේ නිමන බතින් සුපත්ත නම් කවඩු රජ්ජුරුවන්ට හා සුඵස්සා නම් බිසවුන්ට හා සුමුඛ නම් සෙනවිරදුන්ට හා තුන් දෙනාට බත්දෙවා සෙසු කවුඩන්ට සාල් තුනමුනෙක බත් දෙන්ට සලස්වාලූහ. රජ්ජුරුවන්ට කවුඩු ව කී බණ සත්සියයක් අවුරුදු නොනැසී පැවැත්තෙයයි වදාරා 'සුපත්ත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

එසමයෙහි රජ්ජුරුවෝ නම් ආනන්ද ස්ථවිරය. සුමුඛ නම් සෙනෙවිරද්දූ නම් ශාරිපුත්‍ර ස්ථවිරය. සුඵස්සා නම් බිසව් නම් යශෝධරා ස්ථවිරිය සුපත්ත නම් කවුඩු රජ්ජුරුවෝ නම් බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක.

292. කායවිච්ඡන්ද ජාතකය

තවද මාගේ ස්වාමී වූ තිලෝගුරු බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පාඬුරෝග ඇති පුරුෂයකු අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

හේ කෙසේද? යත්,

පාඬුරෝග ඇති මනුෂ්‍යයෙකුට වෙදවරු බෙත්කොට "අසාධ්‍යය"යි කියා අළහ. නෑසියෝත් "ලෙඩ අසාධ්‍යය"යි ආලිස්සන් වූහ. ඒ පුරුෂයා සිතන්නේ "ඉදින් මේ ලෙඩින් සමනයෙක් වීනම් බුද්ධ ශාසනයෙහි මහණ වෙමි" සිතිය. ඒ සිතූ ආනුභාවයෙන්ම ඒ ව්‍යාධිය නොබෝ දවසකින් සමන විය. එ කියන පුරුෂයා මහණ ව උපසම්පදාව භාවනාකොට රහත්ව පිරිනිවන් පෑසේක.

එක් දවසක් භික්ෂූන් වහන්සේ ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස්ව හිඳ "අසවල් නම් පාන්ඩුරෝග ඇතිව මියන්ට උන් තැනැත්තේ 'බුද්ධ ශාසනයෙහි මහණ වෙමි'යි යන සිතුවිල්ලෙන් මහණ ව භාවනාකොට රහත්ව නිවන් දුටුවෝද''යි කිය කියා වැඩඋන් තැනට සර්වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්වභාගයෙහි කිනම් කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා එපවත් අසා "දැන්මතු නොවෙයි, පළමුත් නුවණැත්තෝ බුද්ධ ශාසනයේ මහණ වෙමි යන සිතිවිල්ලෙනේ රෝගය සන්සිඳුවා මහණ වූවෝ වේදැ''යි එපවත් අසා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයන් වහන්සේ බ්‍රාහ්මණ ව ඉපිද වාසය කරන කල්හි පාණ්ඩු රෝගයක් ඇතිව උපන් අවස්ථාවෙහි ගෙයි අඹුදරුවෝ නෑසියෝ වෙදවරු "අසාධ්‍ය ව්‍යාධිය"යි කියා අළහ.

බෝධිසත්ත්වයෝ සිතන්නාහු "මේ රෝගයෙන් මිදෙම් නම් මහණ වෙමි"යි යන සිතිවිල්ලක් සිතුනු නොබෝ දවසකින් ව්‍යාධිය සන්සිඳින. හිමාලය වනයට වැද ඍෂිප්‍රව්‍රජ්‍යායෙන් පැවිදිව පඤ්චඍධි අෂ්ටසමාපත්ති උපදවාගෙන උදන් අනන්නාහු **අඤ්ඤතරෙන** - අට අනුවක් රෝගයන් අතුරෙන් එක්තරා, **රොගෙන බ්‍යඤ්ජන** - ස්වරූපයෙන් අතරෙන් රෝග නම් වූ, **ව්‍යාධිනා** - පාණ්ඩුරෝග ස්වරූප සංඛ්‍යාත රෝගයෙන්, **බාහං** - දැඩිකොට, **ඵුට්ඨස්ස** - පහකරනලද, **දුක්ඛ** - දුක්ඛිත වූ, **රුප්පතො** - ව්‍යාධියෙන් පිඩිත වූ, **මෙ** - මාගේ, **ඉදං කලේබරං** - මේකලේබරය, **ආතපෙ** - ආතප ඇති හෙවත් අව් පහරණ, **සංසුනි** - පාංසුවෙයි, **කතං** - කරනලද, **පදුමං යථා** - පද්මයෙක් මෙන් වුයේ යි, **අජඤ්ඤං** - අපවිත්‍ර වූ නොදත හැකි වූ මේ ආත්මය, **ජඤ්ඤසංඛාතං** - අඥාන සත්ත්වයන් විසින් පවිත්‍රය යි, **අසුචිං** - අපවිත්‍ර වූ මේ ශරීරය, **සුචිසම්මතං** - සුචියයි දන්නා ලදද, **නාන කුණප පරිපූරං** - නොයෙක් කුණපයෙන් පරිපූර්ණ වූ මේ ශරීරය, **පස්සතො ඤාණ චක්ඛුසින්** - බලන්නා හට, **ජඤ්ඤරූපං** - දතහැකි වූ ස්වරූප ඇත්තෙයි, **යත්ථ** - යම් ශරීරයෙක්හි, **අධිමුච්ඡතා** - ක්ලේශමූර්ජාවෙන් අතිශයින් මූර්ජා වූ, **පජා** - සත්ත්වයෝ, **සුගතුප්පත්තියා** - සප්තකාම ස්වර්ගයෙහි, **මග්ගං** - මාර්ගය, **හාපෙන්ති** - පිරිහෙද්ද, (එසේ වූ සත්ත්වයන් ඇතුළු වූ) **ජෙගුච්ජියං** - ප්‍රතිකූල වූ, **අසුචිං** - සුචි නුවූ, **ව්‍යාධිධම්මං** - ව්‍යාධිප්‍රකෘති ඇති, **ඉමං පූතිකායං** - මේ කුණුප ශරීරයට, **ධිරත්ථු** - නින්දා වෙයි කියා වදාරා 'කායවිච්ඡන්ද ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි බ්‍රාහ්මණ තාපස ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක.

293. ජම්බුඛාදක ජාතකය

තවද හුදු කරුණාවෙන් මවා ලූ රුවක් වැනි සර්‍වඥයන් වහන්සේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ හා කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

කෝකාලික ස්ථවිරයෝ තැනින් තැන ගොස් උපාසකවරුන්ට දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ ගුණ කියන්නාහු "දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ නම් කෝලිය වංශයේ උපන්නාහ, ධූතඞගධරයහ, ධ්‍යානලාභි ව ධම්මකථිකයහ"යි කියා නොයෙක් ලාභ සත්කාර උපද වන්නාහ. දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේත් කෝකාලික ස්ථවිරයන්ගේ ගුණ කියන්නාහු "කෝකාලික ස්ථවිරයෝ නම් බ්‍රාහමණ කුලයෙහි උපන්නාහ, ත්‍රිපිටකධරයහ, ධූතඞගධරයහ, ධ්‍යාලාභිහ"යි යනාදීන් ඔවුන්ගේ ගුණ කියා උපාසකවරුන්ගෙන් ලාබ උපදවා ගන්නාහයි කීහ. මේ කථාව කිය කියා භික්ෂූ වහන්සේ ධම්සභාවේ රැස්ව උන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා "මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?"යි විචාරා වදාරා එපවත් අසා "දැන්මතු නොවෙයි, පෙරත් කෝකාලික ස්ථවිරයන් හා දේවදත්ත ස්ථවිරයෝ උනුනුන්ගේ ගුණ කියා උන්නෝ වේදැ"යි වදාරා "ඒ කෙසේදැ?"යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි දඹ ගසක් උඩ ඉඳ කවුඩෙක් දඹ කකා උන්නේය. එතනට කැණහිලෙක් ඇවිත් ගස උඩ උන් කපුටුවා දැක "මේ කපුටුවාගේ නැති ගුණ කියා මොහු සිත්ගෙන දඹ කම්" සිතා මොහුගේ ගුණ කියන්නේ "මිහිරි කටහඬක් ඇති මොනරෙකුගේ පැහැයට බඳුවූ නිල් වූ යහපත් පැහැයක් ඇති පක්ෂීන්ට උතුම් වූ කපුටුවාණෙනි, දඹ අත්ත උඩ ඉඳ කුමක් කරනසේක්දැ?"යි විචාළේය. එවිට කපුටුවා කියන්නේ ව්‍යාඝ්‍ර පොතකයෙකු හා සමාන කැණහිලාණෙනි, උත්තමයන්ගේ ගුණ දන්නෝ උත්තමයෝය"යි කියා "තට දඹ දෙමි. දඹ අනුභව කරව"යි කියා දඹ සලා එලීය. ඒ දඹ වනයෙහි වසන්නා වූ වෘක්ෂ දේවතාවෙක් "බොරු කියාන්නා වූ නීච ක්‍රියා ඇති දෙන්නෙකු දුටු නියාය"යි කියා භයංකාර වේශයක් පා භය ගන්වා උන් දෙන්නා එතනින් පහ කළෙමියි කියා වදාරා මේ 'ජම්බුඛාද ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

"එසමයෙහි කවුඩා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ය. කැණහිලා නම් කෝකාලික ස්ථවිරය. වෘක්ෂ දේවතා ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම ය"යි වදාළසේක.

294. අන්ත ජාතකය

තවද මුදිතාවෙන් මවාලූ රුවක් වැනි වූ සර්‍වඥයන් වහනසේ වේළුවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේ හා දේවදත්ත ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි. මෙහි වර්තමාන කථාව පළමු කී ජාතකයෙහි පෙනෙන්නේය.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි බෝධිසත්ත්වයෝ එඬරු වනයක දේවතා ව උපන්නාහ.

එනුවර මීමෙකු මළ ගමනේ නුවරින් පිටතට එඬරු වනය ගාවා ඇදපූහ. ඒ කුණු කන්ට කැණහිලෙකු ඇවිත් කමින් සිටි තැනට කපුටෙක් ඇවිත් සිතන්නේ "මේ කැණහිලාට ප්‍රශංසාකොට ම මුන් අතින් මස් ඉල්ලා ගන්ට උවමනාය"යි සිතා ප්‍රශංසා කරන්නේ "වෘෂභ රාජයෙකු බඳු වූ කණක් ඇති සිංහ රාජයෙකුට බඳු වූ ගාත්‍රයක් ඇති කැණහිලාණෙනි, කිසිවක් දෙවිදැ?"යි කීයේය. එවිට කැණහිලා කියන්නේ "මිහිරි කට හඬක් ඇති කපුටුවාණෙනි, උත්තමයන්ගේ ගුණ දනනෝ උත්තමයෝය"යි කියා තමා කන කුණින් කැබැල්ලක් දුන්නේය. ඒ වනයේ වසන්නා වූ දේවතාවා "කැණහිලා සිවුපාවුන්ට අධමය, කපුටුවා පක්ෂීන්ට අධමය, එඬරු ගස් වෘක්ෂ ජාතියට අධමය, මේ තුන්දෙනා එක්තැන් වූ නියාය යහපතැ"යි වදාරා මේ 'අන්ත ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි කැණහිලා නම් දේවදත්ත ස්ථවිරයෝය. කපුටා නම් කෝකාලික ස්ථවිරයන් වහන්සේය. වෘක්ෂ දේවතාව උපනනෙම් බුදුවූ මම්ම ය”යි වදාරා මේ ‘අන්ත ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

295. සමුද්‍ර ජාතකය

තවද මෛත්‍රියෙන් මවාලූ රුවක් වැනි වූ සර්‍වඥයන් වහනසේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි උපනන්ද නම් ස්ථවිරයන් වහන්සේ අරභයා මේ ජාතකය දක්වන ලදි.

ඒ කෙසේද? යත්,

ඒ උපනන්ද නම් ස්ථවිරයන් වහන්සේ ඉතා ලෝභීසේක. එක් ගෙයක සිවුරු හා එක් ගෙයක සැරයටිය හා එක් ගෙයක පාත්‍රය තබා “ඒ ගෙවල් තුන මොගේ ය”යි කියා ලාභ ගන්නාසේක. මහා ලෝභීසේක. අනුන්ට “ලොභ නොකරව”යි බණ කියනසේක. තමන්වහන්සේ ගරු භාණ්ඩ ආදිය පිළිගන්නාසේක. යම් තෙනකට යනසේක් නම් ගැල් පටවාගෙන යන්නා සේ නොයෙක් ගරු භාණ්ඩ පටවාගෙන යනසේක.

“අනුන්ට ‘ගරු භාන්ඩ නොගනුව’යි බණ කියනසේකැ”යි යන කථාව භික්‍ෂූ   වහන්සේලා ධම්සභා මණ්ඩපයෙහි රැස් ව කිය කියා වැඩඋන් තෙනට සර්‍වඥයන් වහන්සේ වැඩ වදාරා “මහණෙනි, මා එන්නාට පූර්‍වභාගයෙහි කවර කථාවකින් යුක්තව උනුදැ?”යි වදාරා මෙපවත් අසා “මහණෙනි, තමන් මෙසේකොට අනුන්ට අවවාද කීම යහපත් නොවෙන්නේ වේදැ”යි නින්දාකොට වදාරා “දැන්මතු නොවෙයි, මහණෙනි, පෙරත් මූ මහලෝභී ව සමුද්‍රයේ පැන් බොහෝ ව අනුන්ට බොන්නට නුපුරැයි අවවාද කළ කෙනෙක් වේදැ”යි වදාරා “ඒ කෙසේදැ?”යි ආරාධිත වූ සර්‍වඥයන් වහන්සේ ඉකුත්වත් දක්වා වදාළසේක.

යටගිය දවස බරණැස් නුවර බ්‍රහ්මදත්ත නම් රජ්ජුරු කෙනෙකුන් රාජ්‍යය කරන සමයෙහි ආකාශයෙන් යන දියකාවෙක් කියන්නේ “දැතිමෝරුන්, කුඩ මස්සන් ආදී වූ මත්ස්‍යයෙනි, මූද පැන් විතරක් සේ බොව, පැන් බොහෝකොට බීවොත් තෝ නසී ය”යි කියා ඇවිදිනේය. සමුද්‍රයේ වසන දේවතාවා කියන්නේ “මේ කොයි පක්ෂියෙක්ද? සමුද්‍රයේ වසන මත්ස්‍යයන්ට පැන් නොබොන්නට කියාගෙන යන්නේය”යි විචාළේය. දියකාවා කියන්නේ “මම දියෙහි වසන්නා වූ දියකාවෙකි. සමුද්‍රයේ පැන් නැසෙතියි සිතා කීමි”යි කීහ. එවිට දේවතාවා කියන්නේ “නීච වූ සමුද්‍රකාකය, මේ සමුද්‍රයේ දිය එක් කෙනෙකුන් විසින් බී අඩුකොට ගත හැකිදැ”යි කියා ඌට භයංකාර වේශයක් දක්වා එතනින් පහකොට පුවයි වදාරා මේ ‘සමුද්‍ර ජාතකය’ නිමවා වදාළසේක.

“එසමයෙහි සමුද්‍රකපුටා නම් උපනන්ද භික්ෂූහුය, සමුද්‍ර දේවතා ව උපන්නෙම් බුදුවූ මම්ම වේදැ”යි තමන්වහන්සේ දක්වා වදාළසේක.

296. කාමවිලෝපන(විලාප) ජාතකය

තවද හුදු සීලයෙන් මවාලූ රුවක් වැනි සර්‍වඥයන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන සමයෙහි පුරාන දුතිකාව අරභයා මේ ජතකය දක්වා වදාළසේක.

ඒ කෙසේද? යත්,

මෙහි වර්ථමාන කථාව යටකී ‘පුෂ්ප’ ජාතකයෙහි පෙණෙන්නේය. මෙහි වණුක් මල් කඩා ගිය පුරුෂයා උල පිට උන්නේය. “තමා විඳිනා දුක්ඛ වේදනාවට වඩා මා මෙසේ වූ නියා නොදැන කොයි ගියේ දෝ හෝයි සිතා මාගේ ස්ත්‍රී වික්ෂේප දෝ හෝයි යන දුක්ඛය මට වේදනාය”යි සිත සිතා උන් තැනට එක් කවුඩුවෙක් ආකාශයෙන් යන්නාහු දැක කියන්නේ “සබඳ පක්‍ෂිය, මා වාහනයක් කොට ඇත්තා වූ කවුඩුව, මාගේ භාර්යාව වනාහී මා විඳිනා දුක් වේදනා නොදැන ඔබ්බට ගියයි මා කෙරේ වික්ෂේපව සිටියි යන සෝකය මට මේ වේදනාවටත් වඩා වේදනාය. එසේ හෙයින් තොපි ගොස් මා දුක්ඛයට පැමිණ නියාවත් කියලා මා ගෙයි ඇඳ ඉස්දොර උපුල් මලට බඳු පැහැ ඇති සන්නාහයකුත් රන් පසළොස් කළඳකින් කරනලද පේරැස් මුද්දකුත් ශුභ්‍ර වූ කසී

සළුවකුත් තුබූයේ, මේ වස්තු තුන ඇරගෙන මා දුටුවා සේ ශෝක නොගෙන ප්‍රයෝජන විඳින්ට කියව''යි කියා යවා එම උල පිට ඉඳම කාලක්‍රියාකොට නරකයෙයි උපනැයි වදාරා මේ 'කාමවිලෝපන ජාතකය' නිමවා වදාළසේක.

''එසමයෙහි මේ කාරණය ප්‍රත්‍යක්‍ෂකොට දුටු නාගරාජ දේවතාවා නම් බුදුවූ මම්ම ය''යි වදාළසේක.

යතුරුලිවීම: ICTA
සෝදුපත් බැලීම: තුෂාර ද සිල්වා මහතා